magyarságnak minden téren való kiszorítását célozza, eljutottunk az országutakról történő kiszoríttatásunkhoz is. Az M1-es autópálya határ közeli szakaszával kezdték az illetékesek, majd folytatták az M5-ösel. Telhetetlen kapzsiságukban most újabb fizetőpályát akarnak bevonni, az M3-asat, annak ellenére, hogy ennek Gyöngyösig megépült szakaszát a magyar lakosság egyszer már megfizette. A nálunk is éledező szolidaritás azonban már kellő figyelmeztetést adott, amelyet követ majd több is. A Magyar Autóklub már a nyáron hallatta szavát, miszerint a bevezetett díjemelések a magyar autósok többségét kizárják a korszerű utak használatából. De bizonyára a külföldiek is gondolkodóba esnek az odakint nem tapasztalható rablás láttán.

Az előnyös körülményeket tehát e téren is a tehetősek él- kiürülő utakon, mintha csak a Hungaroringen lennének. Csakúgy, mint az egészségügyben, az oktatásban, itt is a tehetőseknek áll a világ. Hiszen *Horn Gyula* is megmondta, hogy a piacgazdaságtól mit szabad várni, s mit nem. Így aztán szép lassan leszorulunk a mellékutakra. Mármint azok, akik még rendelkeznek kocsival, s meg tudják fizetni a rendszeresen emelkedő adókat, a folyamatosan emelkedő benzinárakat, a csillagos égig érő javítási költségekről nem is beszélve. Aztán ha nem vigyázunk, kiszorulunk a dűlőutakra, a földutakra, talán a csupasz földekre is, amíg ki nem húzzák ezt is a lábunk alól. Végül pedig kiszorulunk a saját hazánkból is.

Farkas Zsolt
Budapest

Krisnások fogságában

Az Új Magyarország szeptember 30-i számában, a fenti címen megjelent íráshoz szeretnék néhány szót hozzáfűzni. Öt éve vagyok kapcsolatban a Magyarországi Krisna-tudatú Hívők Közösségével. He- nte több alkalommal részt veszek programjaikon, így lehetőségem an többé-kevésbé ismerni az összes hívőt, a bent lakó szerzeteseket, a hozzám hasonló érdeklődőket is. Így bátran ki merem jelenteni, ogy a cikkíró által bemutatott *Z. Lukács* (ál)nevű fiú nem létező sze- ély, és az egész írás elejétől a végéig rosszindulatú kitaláció. Csak remélni merem, hogy a szerzőt magát is megtévesztet- egyébként nem adta volna nevét egy ilyen íráshoz. Megjegy- tagok közül senki nem távozott hasonló körülmények kö- egyház köreiből, és az öngyilkos „barátról" szóló hatásfo- sem igaz. A szerző a cikk megírására – terjedelméből kö- – nem kis időt fordíthatott, sajnálatos, hogy ezalatt meg ált utánajárni néhány durva és alaptalan vádnak. , és amiről nem esett szó, az elsősorban az, hogy a hiteles vallás, Indiában több ezer éves hagyományok- Ezt elfogadni senkinek sem kötelező, mint ahogy etesek is és a munkájuk, családjuk mellett a lelki s) kivétel nélkül szabad akaratukból határoztak nak a szervezethez, és ezen az elhatározásukon aratukból – bármikor változtathatnak. Nincs ról, sem pszichikai ráhatásról. szerzője is belátja tévedését, és a hitelesség sik oldalt is meghallgatni ez ügyben.

Vass Gabriella
Dunakeszi

eiket szerkesztve adjuk közre.
em közlünk.

nemzeti kötelesség

A nemzeti érzelmű szavazótábort annak idején, 94-ben sokkszerűen érte az úgynevezett baloldal mértéktelen előretörése a választásokon. Nemkülönben nyomasztóan hatott a hatalomátvétel utáni nyilvánvaló „nyomulás", az MSZP–SZDSZ-koalíció tarolása a különböző gazdasági-társadalmi, kulturális és médiapozíciókon. Az ellenzékbe szorult jobbközép erők első felolcsúdásának jelei abban mutatkoznak, hogy a pártok a sokk után elkezdtek *szövetségeket* kialakítani. Már előre lehetett látni, hogy a két baloldali párttal szemben *két jobboldali erőcentrum* körvonalazódik, amit a különböző szavazóbázisok politikai értékválasztásának törvényszerűségei eleve feltételeztek is. Csupán az volt a kérdés, hogy ez a kikristályosodási folyamat meddig tart majd, és milyen formációkat hoz létre. a konzervatív pártok szerencsétlenségére ez a polarizáció *pártokon belül is folyt* (ld. MDF, KDNP kontra MDNP, KDSZ), ami viszont ellene hatott a két pólus egymás közötti együttműködésének, és a pártok – elvileg szükségszerű – megerősödésének. Az eredmény látható: az a két párt lett mára e két pólus meghatározó ereje, amelyik *még az előző ciklusban átesett a belső meghasonlottságon*. S ez a tapasztalat a közelgő 98-as választásra nézve döntő következtetésre kényszeríti az ellenzéki pártokat.

A Kisgazdapártnak és a Fidesz-Magyar Polgári Pártnak a hátralévő időben különös figyelmet kellene fordítania arra, hogy a *megosztottság árnyéka se vetüljön rájuk*. Az MDF lassan talpra áll a válás utáni gyengélkedésből, a KDNP-nek erre rövidebb ideje maradt. A leszakadó pártkezdemények alighanem még éretlenek az önálló parlamenti részvételre; vagy bekeredzkednek valamelyik erősebb párt listájára, vagy berendezkednek a kiesés utáni erőgyűjtésre. Valamennyi ellenzéki erőnek azonban *azonos íratlan szabályokhoz* kellene tartania magát: *semmit önmagukról és egymásról*, főként, *egymás ellen!* Másszóval, *pártügyekben nyilatkozati moratóriumot!* Ha valakinek kétségei támadnának ezzel szemben, figyelje az MSZP-s vezetők magatartását, a platformok visszahúzódását. Emellett a kormányfőnek és szárnysegédeinek rendre sikerül úgy feltűnniük, mint akiknek a szeme előtt kizárólag országos és nemzetközi kérdések lebegnek, s mint akik éjt nappallá téve sürgölődnek a napi teendők körül.

A célegyenes felé közeledve, a harsogó kormánypárti és kormányzati sikerpropaganda ellenszelében *az ellenzék legfontosabb teendőjének* azt látom, hogy *most már kizárólag ország-ügyben nyilatkozzék, s tegyen lépéseket a nyilvánosság előtt*. Megfelelő lökést ad ehhez a *földkérdésben folytatott népszavazási kezdeményezés*. Bármi is lesz az ellenzéki kérdések sorsa, az akció már erkölcsileg zsákutcába terelte a kormányt; mivel az szembehelyezkedett az aláírásokban kinyilvánított állampolgári akarattal. A *nemzeti együttműködés* alighanem a november 16-ára való *együttes felkészülésben folytatódhat*. A hatalmi ámítás ellenére maradt még elég válságos terület, amelynek a bemutatása az orvoslás javaslataival együtt bőségesen kínál témát a nemzeti oldalnak. (Elég az oktatás, az egészségügy, a családok, a kis- és közepes vállalkozások, a közbiztonság állapotára utalnunk.)

Ebben a kiélezett helyzetben, a kormánypárti médiasúly nyomása alatt, az ellenzék által elérhető nyilvánosság-szeletet *másra, mint nemzeti ügyekre fecsérelni tilos!* Még a legtárgyilagosabb polgári-jobboldali megnyilatkozás is, amely pártügyekkel foglalkozik, árthat az ellenzéki esélyeknek, főleg a tömegtájékoztatás torzításai miatt, de általában, a választói optika miatt is.

Ezért, kedves ellenzéki pártok, figyelem! Még egyszer: *semmit pártügyekről, mindent a közügyekért!* A két pólus együttműködése pedig legyen *természetes, nemzeti kötelesség!*

Kádár Péter

Földmunkás cselek

Gyarmatunkon nagy felbolydulást okozott az egyik parlamenti ellenzéki párt vezetőjének nyilatkozata. A fiatal pártvezető kijelentette, hogy ha a kormány és a köztársasági elnök törvénytelenül végrehajtja a földtulajdonra vonatkozó, ravasz kérdéseket tartalmazó népszavazást, amely semmibe veszi a több mint 300 ezer aláírást tartalmazó, a külföldiek földvásárlását határozottan megtiltó, kizáró módon fogalmazó népszavazási javaslatát, akkor ezen alkotmányellenes tevékenységgel szemben a pártja rendelkezik egy vészforgatókönyvvel, amely szükségessé teheti, hogy ugyancsak alkotmányellenesen lépjen fel. Ezzel a lázító, szinte felkelésre buzdító kijelentéssel szemben a kisebbik kormányzópárt lépett fel a leghatározottabban.

A földvásárlással kapcsolatban a zöldek is sorompóba léptek; egy ilyen szintű ökológus akadémikus szerint a föld az ország számára stratégiai érték, abból egy lapáttal sem szabad eladni. Szerinte a földeladás egyenértékű lenne a gyarmat történelmének egyik legsúlyosabb csatavesztésével. Szomorú, hogy az akadémikusok között is akadnak olyan emberek, akik nem fogják fel, hogy a jövőbe egyetlen út vezet: a globalizáció, a kis nemzetek önállóságának fölszámolása. Semmiféle nacionalizmusnak nincs helye, meg kell érteni, hogy mindenféle föld mindenféle kézben lehet. Országunk tőkései is vásárolhatnak földet akár a londoni Cityben is, csak meg tudják fizetni.

A gyarmatosítóink is elégedetlenek a gyarmati helytartónk tevékenységével, nem a döntés alkotmányellenes volta miatt (a gyarmati hatalmat semmiféle törvény nem korlátozhatja), hanem mert a népszavazáson az ellenzékiek lázítása miatt nagy többséget kaphat a három NEM, azaz leszavazzák az ország belépését a katonai szervezetbe. A gyarmatosítók ezt felismerve támogatják az Alkotmánybíróság vétóját.

A hangulatra máris jellemző, hogy egyre többen fordultak szembe a belépéssel: az egyik ellenzéki párt sokak számára rokonszenves alelnöknője, aki egyben a parlament egyik alelnöke is, összekülönbözött pártjának vezetőjével, és egy vidéki gyűlésen kijelentette, hogy a maga részéről a katonai szervezetbe való belépés ügyében NEM-mel fog szavazni.

Az amerikai fegyvergyárak csak akkor támogatják hazánknak a katonai szervezethez való csatlakozását, ha tőlük vásárolunk repülőgépeket. A világ legnagyobb fegyvergyártó cége, a Heckoled-Tinmar nem akar várni, máris tárgyalásokat folytat a honi vállalatokkal: „vegyenek F–16-t, munkát adunk érte".

Nálunk, ahogy a világ minden más részén, nagyon fontos az emberek felvilágosítása, tájékoztatása. (Ezt ellenzéki elemek szeretik csúnya szóval agymosásnak nevezni.) Ebben a tevékenységben nagy szerephez jut a televízió. A három közszolgálati állomás közül kettő (amelyekben a filmeket nem szakítják meg a hirdetések) vételéhez nem kellett parabolaantenna, de a 2. csatorna vételéhez a jövőben már kell. Hiába, ez a korszerű – ha okoz is költségeket. De hát valamit valamiért. Ezzel kapcsolatban nagy a fölzúdulás: miért kell ezen műholdas cégeknek keresni, miért szaporodik a külföldi kézben lévő, ügyeinkbe- életünkbe közvetlenül beavatkozó csatornák száma, kinek az érdeke, hogy a parlamenti tudósításokat a jövőben csak a parabolások tudják fogni, tehát a lakosság csekély százaléka? Ez utóbbira a válaszom csak annyi: a politika az elit rétegekre tartozik, az útépítő munkások, a vidéki termelők vagy a kisnyugdíjas óvónők úgysem tudnak abba érdemben beleszólni. Az, hogy több tévéadó van külföldi kézben, csak az elmaradott rétegek szemléletén fog javítani – helytelen dolog ezt agymosásnak nevezni.

Nem akarom jelentésemet túl hosszúra nyújtani, az egyre javuló életszínvonallal majd a következő jelentésemben szeretnék foglalkozni.

György Lajos

A megjelenő vélemények nem okvetlenül azonosak a szerkesztőség véleményével.

házban, a Kolibri Színházban, a Madách Színházban és a Radnóti Színházban – egy-egy pályázó jelentkezett, méghozzá az eddigi igazgatók. Azaz (sorrendben) *Mechner János, Novák János, Kerényi Imre* és *Bálint András* úgy vélte, érdemes a következő periódusra, tehát 1998. február 1-jétől 2001. január 31-ig is vállalni a színházvezetés cseppet sem kényelmes és csak ritkán az értékén megbecsült feladatait. S mivel egyből csak egyet lehet választani, nagyon valószínű, hogy ők meg is kapják majd a megbízatást. Miért is ne? Bejáratott színházakat vezetnek, melyekkel nincs különösebb gond, szép szakmai sikereik is vannak (más kérdés, hogy a Madáchcsal miért, mennyire, miben nem elégedett például a színikritika több jeles és tekintélyes képviselője).

A ténylegesen versengő két poszt az Új Színház és a még csak a jövőben működni kezdő Thália Színház igazgatói megbízatása. Az Új Színház pályázói között ott volt a jelenlegi igazgató, *Székely Gábor*, a fiatal rendező és színész, *Alföldi Róbert*, a kitűnő drámaíró, dramaturg *Görgey Gábor* és a hallatlan szakmai vitalitású *Pécsi Ildikó*. Érdekes négyes fogat; legalábbis azt tekintve, hogy hármójuk (Alföldi, Görgey, Pécsi) igen nagy valószínűséggel egészen más színházat képzelt (képzelne) el a Paulay Ede utcában, mint amilyent ma ott Székely vezet. A szakmai tanácsadó testület azonban (s ez egyyfelől nem meglepő, másfelől viszont, ismerve többeknek azt az elégedetlenségét, mellyel Székely eddigi működését fogadták, annál meglepőbb) azt javasolta: hosszabbítsák meg a jelenlegi igazgató megbízatását.

Ami a Thália illeti: az ott igen hamar (már ez év november 1-jétől) belépő új igazgató kikerülhet a mostani ügyvezető igazgató, *Megyeri László* és Meczner János, *Balázsovits Lajos* (Játékszín), *Galgóczy Judit* rendező és *Tóth Antal, Sárközy Gyula* balett-táncos, illetve *Horváth Z. Gergely* tévérendező közül. Ám itt is van egy preferenciasor: első helyen Megyerit, másodikon Balázsovitsot ajánlják.

Ki nyer ma? Jövő szerdán megtudjuk.

(takács)

Magyar zsidó históriák

Magyar zsidó históriák címmel gyűjteményes könyv jelent meg azokról a zsidó vallású jeles személyiségekről, akik kiemelkedő mértékben hozzájárultak a magyar kultúra és a mindennapi élet sajátos arculatához. A Makabi Kiadó tájékoztatása szerint a *Don Péter* és *Raj Tamás* szerkesztésében megjelent könyv a történelmi és társadalmi eseményeket az igazi magyar anekdota, a jellegzetesen pesti humor képeiben jeleníti meg. Szórakoztatva ismertetnek meg a magyar zsidóság még fel nem dolgozott történetével, bemutatva tudósokat, művészeket, társasági figurákat, politikusokat és rabbikat. Az anekdoták eredeti forrásuk és saját forrás alapján kerültek a könyvbe. A kötethez rövid életrajzi lexikon is tartozik mindazok adataival, akiknek neve a kötet históriái között előfordul, pótolva egyúttal a még el nem készült zsidó biográfiai lexikon szerepét.

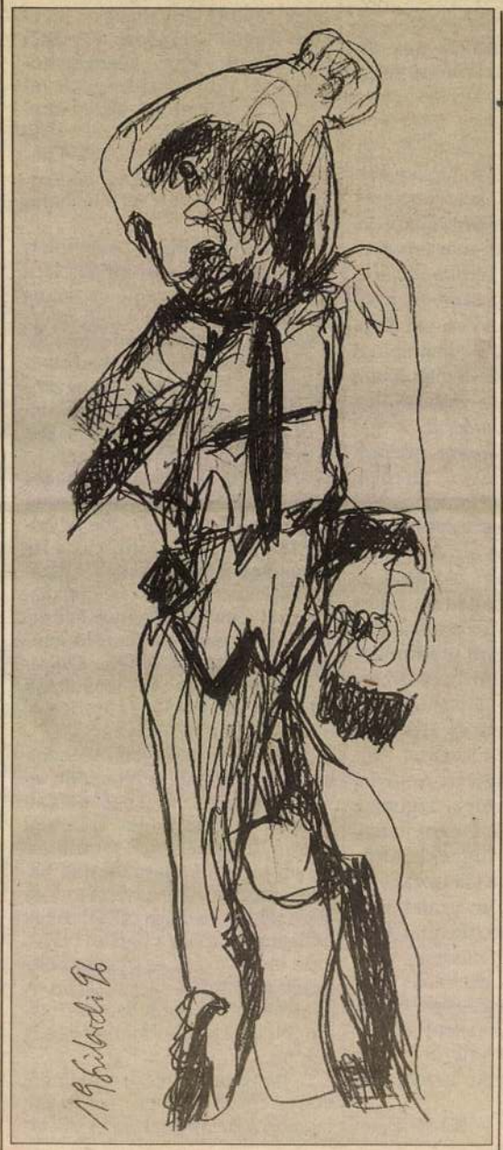

Szilárdi Béla grafikája

Balatoni tárlat

Litkey Bence tárlata Balatonfüreden, az Art East Galériában szombaton nyitották meg Litkey Bence festőművész kiállítását. A tárlaton – amelyet október 31-ig tekinthet meg a közönség – félszáz képét mutatják be: olajfestményeket, aquarelleket, rézkarcokat.

Az alkotóra – akinek volt már kiállítása Bécsben, Brüsszelben, Párizsban is – a hatvanas években nagy hatással voltak az impresszionisták, ami munkáin mindmáig érződik.

Művészetének meghatározó eleme a balatoni táj; mint vitorlás versenyző is kötődik a vidékhez: hajóosztályában ő volt az idén a Balatoni Kékszalag verseny második helyezettje. A sport iránti elkötelezettsége számos képén jelentkezik, ha nem is direkt naturalista módon, de ügyes és dekoratív átírásban. Ezek az átírások komoly szakmai ismereteket tanúsítanak, és alighanem az impresszionizmuson is túlmutatnak.Már-már egy elvontabb formanyelv irányába is.

Prodigy, Whitesnake, Clawfinger, Al Di Meola

Őszi koncertkörkép

A nagy sztárzenekarok mind megkezdték már őszi koncertkörútjaikat, így a júniusi dömping utáni átmeneti csendet az év utolsó három hónapjában ismét a könnyűzenei hangversenyek sora követi – tudtuk meg *Lakos Györgytől*, legnagyobb koncertszervező cégünk, a Multimédia vezetőjétől. A rendezvények sorát a neves gitárművész, *Al Di Meola* hangversenye nyitja, október 24-én a Petőfi Csarnokban. A kortárs dzsessz talán legkiemelkedőbb gitáros-zeneszerzője jó néhányszor játszott már hazánkban. Legutóbb a California Gitártrió tagjaként tavaly tette nálunk tiszteletét, feledhetetlen élményt nyújtva rajongóinak. A gitárvirtuózt a dél-kaliforniai Megadeath váltja 27-én a városligeti koncerthelyszínen, a keményebb zenék kedvelői nem kis örömére.

Az év legnagyobb könnyűzenei eseménye – minden bizonnyal – az angol Prodigy koncertje lesz. Az Európa legtöbb országában listavezető rave-zenekar nyáron sajnálatos módon nem tudott megjelenni a Pepsi-szigeten, most azonban olyan szerződést kötöttek velük a szervezők, amely szavatolja a csapat fellépését október 30-án a Budapest Sportcsarnok színpadán.

A norvég származású zenészek alkotta svéd hard-core csapat, a Clawfinger manapság szintén igen népszerű. Őket november 25-én, a Petőfi Csarnokban láthatja élőben a közönség. A Multimédia-koncertek sorát a legendás hardrock-zenekar, a Whitesnake zárja november 25-én a Budapest Sportcsarnokban. Ha hinni lehet a híreszteléseknek, ez lesz a zenekar utolsó turnéja, így a mostani hangverseny talán vissza nem térő lehetőség a találkozásra.

Az említett rendezvényekre ugyanis a legolcsóbb jegy 2500, a legdrágább 4700 forintba kerül

Cs. (

Szegedi múzeumi kiadványok

A szegedi Móra Ferenc Múzeum évkönyve 1995 óta jelenik meg önálló kötetként a korábbi, valamennyi múzeumi tárgyú szaktudomány tanulmányait magában foglaló összevont évkönyv örököseként. Az ország egyik legjelentősebb vidéki múzeuma ugyanis kinőtte tudományos közleményeinek eddigi kereteit, s ez tette szükségessé a szekciókra bontást. A harmadik elkészült régészeti tárgyú kötet is bizonyítja a változtatás helyességét, s egyben az új kiadvány életképességét, amely nem kizárólag Csongrád megyével, hanem a tágabb dél-alföldi régió területével kapcsolatos kutatási eredmények közzétételét tekinti feladatának, az érintett múzeumok régészkutatói mellett teret kínálva az MFM-JATE régészeti tanszék oktatóinak is.

A szintén újonnan megjelent Irodalom- és Művészettörténeti Tanulmányok az eddigi, vegyes tartalmú múzeumi évkönyvet felváltó, szakterületenként szerveződő kötetek egyike. Miként címe is jelzi, irodalom- és művészettörténeti dolgozatokat közöl. Az írások elsősorban – de nem kizárólagosan – a régió alkotói és művészeti folyamatait tárgyalják, erős művelődéstörténeti színezettel. A kötet a tanulmányok mellett rövidebb terjedelmű cikkeket és bibliográfiát is tartalmaz. A szerzők elsősorban a múzeumi szervezet munkatársai, de külső szerzők is szerepelnek a kötetben, így a JATE és az amerikai Rutgers egyetem oktatói mellett például egy egyetemi hallgató. A cél az, hogy a kiadványsorozattal megteremtsék a regionális kutatások egyik fórumát, olyat, amely nemcsak közli a kutatási eredmény

ket, hanem a maga eszközeive
tönzi és szervezi ezeket a kutat

A Múzeumi kutatások C
megyében című, évente meg
adványsorozat hosszabb id
zeumi szervezetben foly
nyos kutatásból ad ízelí
az éves múzeumi tudo
rencia előadás anyag
változatai adják.
igen széles kört öl
gészeti, műtárg
irodalom- és
természettud
aránt folyt
érvelési
tetek
szól
a

Köszönet

Kormorán Kft.

Válogatás
Reader's Digest

SAATCHI & SAATCHI
ADVERTISING

AKTERST GALERIA

szeretettel meghívja
Önt és Családját

Litkey Bence Festőművész
kiállításának megnyítójára

1997 október 18.-án
18 órakor

Balatonfüred Blaha Lujza u 9

MEGHÍVÓ

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 JUL 21

Litkei Bence

viszont senki sem kényszeríthet rá, hogy

1021

Már a szűk előcsarnokocskában olyan il-

Litkei Bence: Város

…igaz, a …
…eit mégis sokan keresik a
…üzletekben — hasztalan. El-
…k.)

●

…élne a kis termetű, nefe-
…ték szemű, fehér üstökű mes-
…a *látás* és *befogadás* művé-
…nek bölcs prófétája. a költő,
…negalapozta Magyarországon
…lami filmművészoktatást és
…tanácsaival életrehívta *más*
…gokban a ciné-clubok, a prog-
…v filmnézők baráti körének
…atát, most ünnepelhetnék őt
…en. De még valószínűbb,
… ő ünnepelné az egrieket. A
…e és a város vezetőit, akik
…vári egyetem"-et kitalálták, a
…Heves megyei munkatársait,
… a „Nyári egyetem" fő mű-
… — a műemlékvédelmi elő-
…sorozaton — kívül ez idén te-
…dtak az egyetem filmművé-
… tagozatának. Két hét alatt
…nnégy hosszú játékfilmmel

ismereteit úgy
hogy annak szülő
kotóival is találk
guk aligha kaphat
tibb választ, mint
egyetemé.

A vendégek, aki
ként, saját pénz
meg a részvétel jo
pedagógusok, népművelők Franciaországban. Úgy vélik: jó vásárt csináltak. A vendéglátók viszont az ő szerénységüket, lelkesedésüket dicsérik. számukra ez a tanfolyam anyagilag se nem jó, se nem rossz vásár. Pénzt nem nyernek vele, de rá sem fizetnek. az előadókat, akárcsak a résztvevőket, saját érdeklődésük viszi Egerbe. A nyári egyetem katedráján ugyanis a magyar filmrendezők ülnek. Nem azért, hogy kioktassák francia hiveiket, hanem, hogy válaszoljanak barátaik kérdéseire, akár a magyar film múltját-jelenét, akár az ország dolgait, közérzetét, terveit firtatják.

köré az a bázis, amelyre
féle tanfolyamokat, az ált
politikai ismeretterjesztés
tik. Halk sóhajunkat Delp
érti. Miért is értené?
egyetem remekül megs
filmművészeti tagozatán
gyar sajátossággal találk
azt a· különösséget rem
nem fedezi fel, hogy ná
szont a nyugati kommer
vetítése és a büfé alapo
anyagilag a művelődési
létét...

A „Talpalatnyi föld"-től
dárkák"-ig, a „Budapesti
tól a „Még kér a nép"-ig é

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Litkey Bence

ÉLET ÉS IRODALOM

1967 MÁR 18

1021

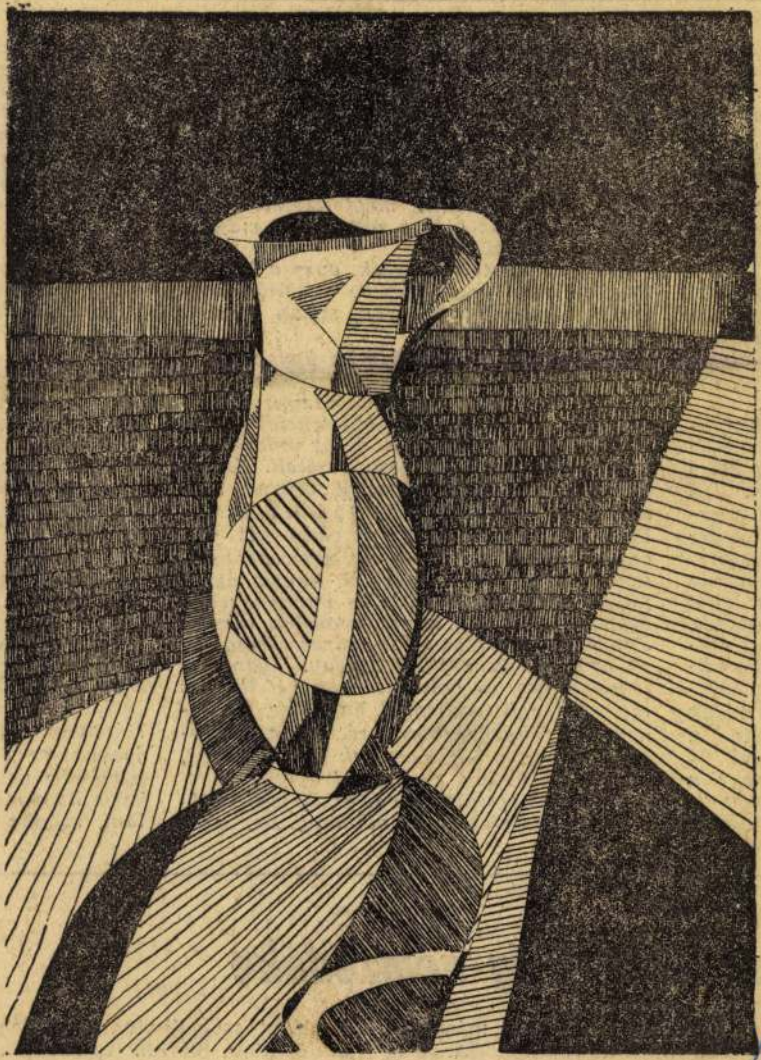

Litkey Bence: Korsó

antoló-
a, hadd
szerzője.
gy egy-
ennek ő
ját meg

épészek,
c a fény-
z utcára.
gy elégi-
ácfa, so-

eg ezek-
zés mű-
a költő
zét. Túl
iát gyor-
nyképész
mészete-
is volna
em lehet
t-táncost,
ezei dia-
edig vil-
t a súly-
bb rájuk
zélteti a
belső ti-
vers. S a
lóban ti-
magának

vallaná be az ember. Igen ám, de a verset lehetetlen fényképzeni a költő helyett. A helyzet így eléggé bonyolult. De szerencsére mindig adódik egy pillanat, amit elcsíp a fényképész és rámondja: ez az! Összeráncolt homlok, távolba tekintő szem; fej, kéz és könyök valamilyen összehangolt változata. A kép hasonlít, megfelel, mehet a nyomdába, s az olvasó rálapozhat majd a megjelenő könyvben.

Ezek az egyszerű esetek, azaz a legáhítottabbak. A fényképész és a költő udvariasan támogatva egymást, simán átkel a keskeny hídpadlón.

Vannak azonban nehezebb ügyek is.

E cikk szerzője egyebek közt verseket is ír, tehát róla is készítenek fényképet antológiába, képeslapba, reklámfüzetbe. Ezt, ha kezdetben nehezen is, de az utóbbi időben már egészen tűrhetően viseli. Közismert rossz tulajdonságaiból viszont még elég sokat megőrzött. Minden írását, de különösképpen verseit, a szokásosnál nagyobb gyanúval nézi, s ezt nemcsak bírálóitól és olvasóitól várja el, hanem az őt fényképező művésztől is — mindenekelőtt azért, hogy közös kiindulópontjuk legyen. Fanyar igényessége a fotoművészek számára azonban zavaró körülmény. Gyanakvó lencse nincs, és kétséget vagy kételkedést rögzítő fényképszalag. S ha volna is, akkor sem fényképeznének rá, csupa óvatosságból, mert a kép nemcsak azt ábrázolja, akiről készítették, azt is, aki készítette.

Nehézkes szerzőnket egy alkalommal fölhívja egy rokonszenves női hang. Bemutatkozik, ez és ez fotót készíteni. mit, de másna fölveszi kedve műterembe. M pálinka, feket inkább beszélt ről, a női div Budapestről, a régiek közül é Szerzőnk finon mintha idegor kattanás és ké vábbi érdekl Nyolc-tíz is e gyorsasággal. zik, hogy vége zuhanyt a tar mondja a mű tőzve —, most hogy megszokj felvétel se jó. dolgozott? Lát A szem, az ar ez a maga lén több élet... n mazni. Jöjjön

Holnap vagy szerzőnk. Holn ilyen fáradt le És különben is Hátha ez a fá jobban; ez a l a világba való hatja, hogy me tam, mintha

csköztársaság nemzedéke

cso Kosztovval és másokkal együtt, mint a Tanácsköztársaság nemzedékének kiemelkedő képviselői. A lipcsei per úgy lett helytállása egy bolgár kommunis-

okulásul szolgálhatnak. Nemcs emlékműre, eleven tanulságra szükségünk van.

Két esztendő múlva a Tanác köztársaság kikiáltásának ötver

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 ÁPR 19

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Litkey Bence

levelében célóz, hol oszt és ...
E hónap elején lehetőség nyílt a
gyors munkával klubunkat szeptem
általam klubvezetőként alkalmazni
jövő évi programon dolgozott. Level

1021

Litkey Bence: Szoba

ÉLET ÉS IRODALOM

10

lése felmondás nélkül, azonnali ha-

művelődési ház igazgatója

osztály vezetőjének

ászló Ferenc klubvezetőnk érettségi nkaszerződése a holnapi nappal meg- encsésebb ez a megoldás, mint a je- zsgálat alatt álló, a társadalmi tulaj- ztásai miatti, esetleges fegyelmi úton

bban hamarosan elkezdődő felújítási szerű bonyolítására a holnapi naptól lmazok, akinek munkaszerződését — elküldöm. Alkalmazására László Fe- zabaduló bérkerete ad lehetőséget.

Tisztelettel

a művelődési ház igazgatója

tatás a 10. oldalon)

árik Zoltán: Don Quijote

ÉLET ÉS IRODALOM

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JUL 15

Lítkey Bence

Lítkey Bence: Csendélet

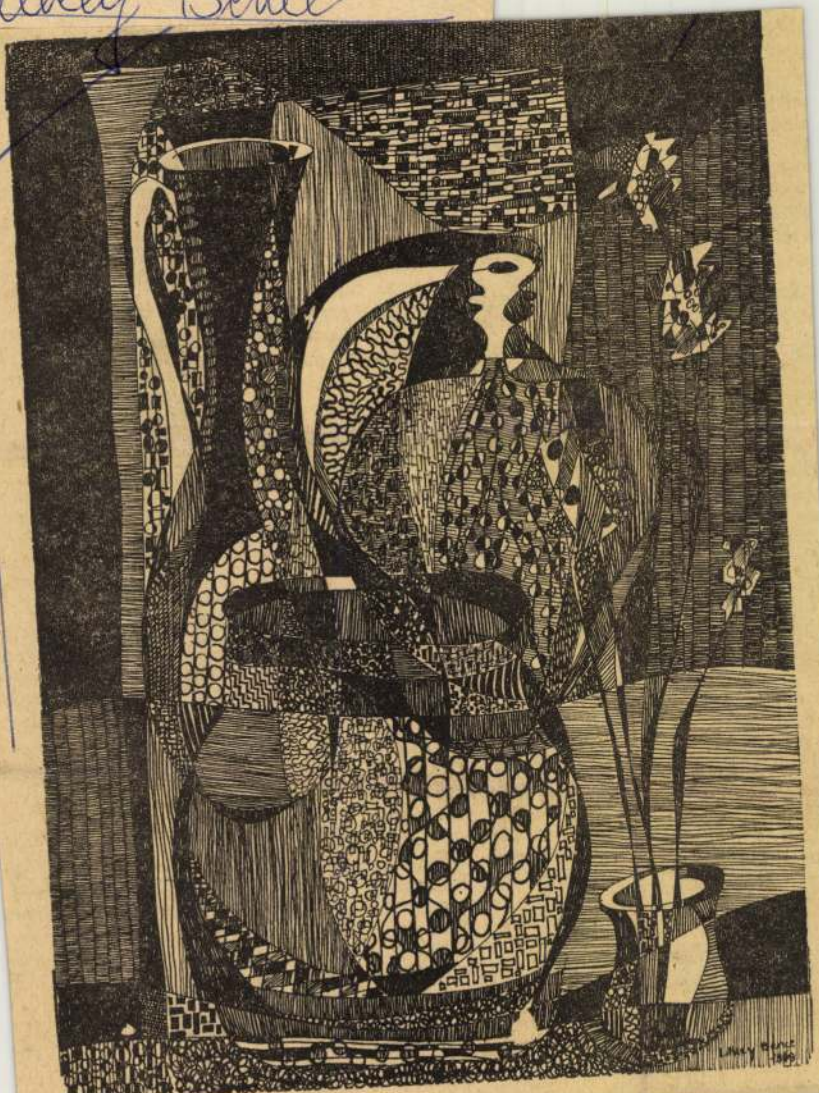

1021

Berlinben éltem.
em és lehetősé-
eken kívülről s
eire figyelve —
bizalommal hit-
ténik a hazai, a
rációs sorba ke-
főként irodalmi
űntek fel nem-
etségei, jelentek

váló nevek közt
lyés Gyuláéra.
y avantgardista
römmel láttam,
legjobbjaival
ik zsarnoki pa-
mai verset csak
ritmus nélkül
zetes, fesztelen
rsággal szólalt
us hullámaival
gyar költő, aki
yelvet", bátran
latoskodó nagy-
radicsom, most
ról szólt, de
hazám, a Du-
m a manapság
n szelídséggel",
csak ott! —
hogy olyan va-
negőrizte azt a
árizsban tanult
átélt valóságot
nlék, meg kí-
etmondás felől.
tem. Ha költő
lahogy így csi-

ek földrengés-
ivei: a Puszták
ság, a Magya-
d határozottab-

dat en
sem ír
kem az
elemeit
érzületé
vényles
mélyess
valami
jeles pr
a különl
rok sokkal nagyobbak, a határ-
elmosódottabbak, hogysem
egy-két mondattal akárcsak jelezni is le-
hetne őket. De nem erről van itt szó, ha-
nem Illyés költő-voltáról; pontosabban a
valósághoz, főként a hazai valósághoz
való viszonyáról.

A Petőfi, a Magyarok, de főleg a Puszta népe s a köréje csoportosítható „való-
ságfeltáró" művek egy-egy ismeretlen
vagy rosszul, félre ismert világrész fel-
fedezésének erejével-hírével hatottak.
Illyés maga is beszámolt arról a döntő
élményről, amely azért hozta haza, hogy
az itthoni valóságról írjon úgy, ahogy nagy
nyugati pálya- és kortársai a négerek-
ről, a kínaiakról, a dél-amerikaiakról vagy
egyéb modern „bennszülöttekről". Ezek a
művek valóban mérföldkövek a magyar
önismeret útján. De nem úgy valóságo-
sak, ahogyan a tudós útleírások, a szo-
ciológusok, természettudósok könyvei, ha-
nem úgy, mint a költőkéi. Mint mondjuk
Petőfi írásai az egykorú magyar életről,
a forradalomról és a szabadságharcról.
Csak éppen egy olyan nagyon okos forra-
dalmár könyvei, aki nem lépett át a se-
gesvári csatatéren — pályája ormán! —
a legendába, hanem itthon maradt őrizni,
elmondani azt, amit lehet, mint — mutatis
mutandis — Arany János, akit szeren-
csére nem gyűjtöttek be, nem akasztottak
fel, nem vitték közlegényként Olaszország-
ba, hanem itthon hagyták, bár be is bur-
kolták mindenféle „Dejanira-palástokba".
Nem a valóság adatszerűen pontos részle-

egyenesen
bírálóknak
műve fölé
kiadás hat
lós szép i
ratavasz-b
„Nem tört
berekkel t
nyiban, a
állapotot
kiét? Csal
nemzedék
dik szaka
kijelentett
ládjáról,
A másod
majd: e
te hozzá,
idézzem
darvak-h
mesterse
amely a
is".

Önélet
életírás
visszané
hogy Go
„Dichtur
igazság)
világszer
„persze
mányosr

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 JAN 7

Litkey Bence

1021

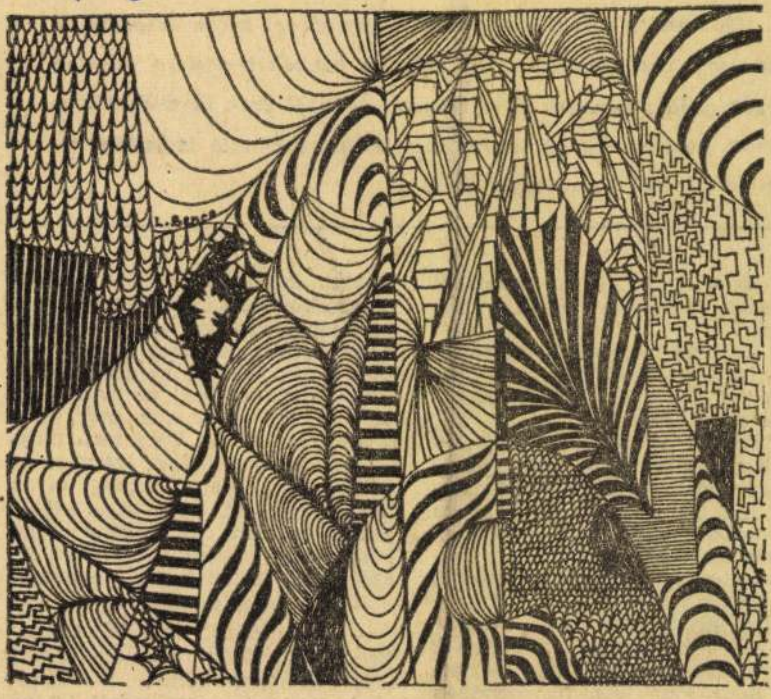

Litkey Bence: Kompozíció

1964-ben a dorogi bányák 717 vagon szenet adtak naponta, s bár azóta csak növekedett az igény, a bányák termelése jelenleg a 350 vagont sem éri el. A tizenkét aknából csak öt működik, a többit elborította a víz. Dorog alatt széles, sokmillió köbméter vizet tartalmazó karszttenger terül el.

még ők telepítették, ők gondozták a kertet, gyönyörű virágokat neveltek.

— Lejártak a rabok a bányába?

— Igen, a IX-es aknán 700 rab dolgozott 120 civil bányásszal, a többi a XII-esen.

— Nehéz gyerekek voltak — mondja a mérnök —, sok technikailag képzett ember volt közöttük, akik itt is „hasznosították" a szaktudásukat. Az ügyelet naponta háromszor-négyszer jelentett rövidzárlatot, lementem megnézni, mi történt: sínszeget vertek a kapcsolóba, így biztosítottak maguknak egy kis plusz pihenőt. Mikor észrevettem a szöget, figyelmeztettek, hogy jobb lesz, ha csendben maradok, mert a legközelebbi bányajárás után csak a holttestem mintha dolgozna. Minden névsorolvasáskor az aknász szólította a halottat, aztán beírta a neve után, hogy leszállt, naponta három műszak bérét fizették ki utána. Egyszer, még 1912-ben, az Auguszta bányán egy vájár már nem bírta a munkát, és félt, hogy nem tudja felnevelni a családját, szánt szándékkal lement az omlásba, olyan helyet keresett, hogy sose kerüljön elő a teste. Az asszony annyi pénzt kapott utána, hogy még iskoláztatni is tudta a gyerekeket.

— Ezt mire mondja?

— Hogy miért nem lehet most tizedannyit törődni az élő bányásszal?! Az árak nőnek, a fizetésünk meg nem emelkedett tíz év óta egy fillért sem, már minden

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Litkey Bence

1972 FEB 19

1021

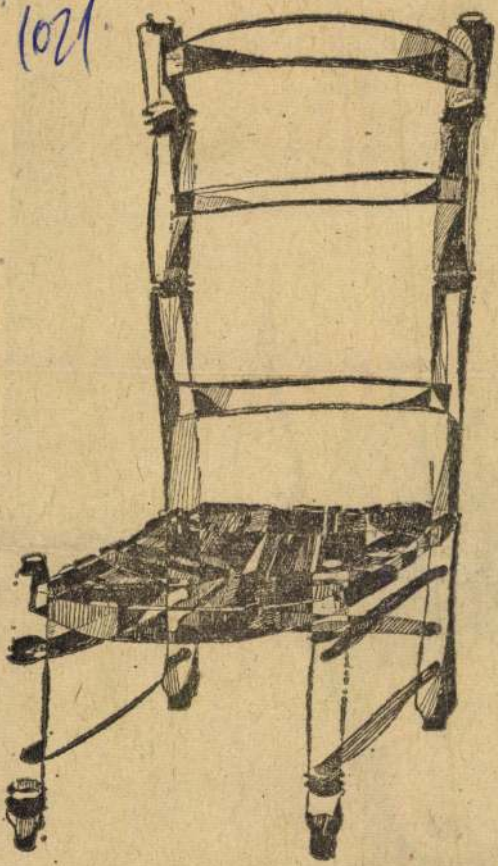

Litkey Bence rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 181

ÉLET ÉS IRODALOM

Litkey Bence

1021

Litkey Bence rajza

mély és őszinte szerelem köti őket (mármint a heterogám párt — B. Gy.), *házasodjanak, de nézzenek szembe a buktatókkal... Ám megalkuvásból, »jobb híján« alapon ne tegyék. Még nem élünk osztály nélküli társadalomban, s nem is a heterogám házasságok útján fogjuk létrehozni azt"*

Ha elfogadjuk, hogy a férfiak valóban eredendően hiúak és felsőbbrendűségre vágynak, akkor érdemes azon meditálnunk: síkraszálljunk-e a „heterogám" házasságok mellett vagy sem. Ha viszont mindez nem természetükből fakad, akkor világos, hogy az ilyesfajta kérdésfölvetésnek nincsen sok értelme. Jómagam — ha már egyáltalán síkra kell szállni valamiért házasságügyben — az őszinte, szabad érzelmek alapján kötött frigy mellett vagyok, függetlenül attól, hogy a házasfelek különböző vagy megegyező társadalmi rétegből származnak-e.

A megalkuvásból, „jobb híján" alapon létrejött házasságtól pedig akkor is óva intenék mindenkit, ha e házasság „homogámnak" minősülne.

B. Gy.

MEGHÍVÓ
A TÚLVILÁGRA

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1972 SEP 23

1021
Litkey Bence

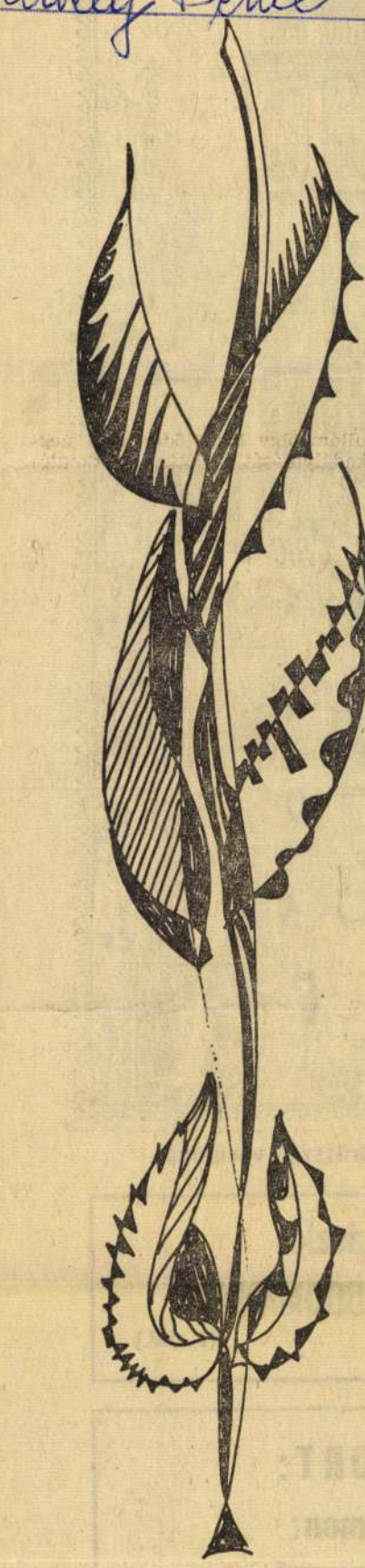

Litkey Bence rajza

karca: Brüsszeli vasárnap

dor László:
(-E TUDOMÁNYT?
(5. old.)

RIPORT:
ző Simon:
A KUTAKTÓL
(8. old.)
s István:
)KTOR
(16. old.)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Litkey Bence

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 NOV. 6

1021

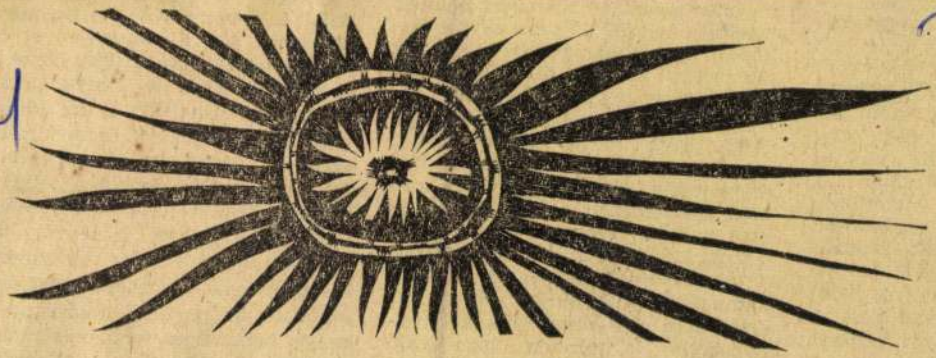

Litkey Bence metszete

1971. NOVEMBER 6.

elmezheti" csupán; te-
es értelmezés lehetősé-
t csak előttünk, jó lesz
z elsietett kritikával.
pködnek a jellegzetesen
közönségnek szóló fo-
mézis, motívumkutatás,
effektus, atektonikus,
nifesztáció, mágia...),
a nehezen kibontható
ok (a motívum például
gyszeriségében plurális
reződik") — kellően el-
odva áll tehát a beté-
néhány lépcsőfokra a
nhelytől, ennyi okosság

gondolom, a legjobb
a művekhez fordulni,
ácsa szerint; csakhogy

magyar pusztán, avarkori lel
között, a legraffináltabb egysze
ködést a valóban igaz hevületű
mondatos beszéd kialakítás
igényével vegyítve. Megértem
ha a tehetséges és nyughat
Tilles Béla, annyi mesterkél
annyi szépelgés, annyi hamis
fokozottság láttán visszahátrál
ben, technikában a *kezdetekig;* de
nem vagyok bizonyos benne, hogy
a most kiállított művein még mind-
untalan előbukkanó nyers *szándék*
önmagában elegendő-e ehhez; és
hogy nem ejti-e csapdába a látvá-
nyoskodás, a minden áron való
mesterkélt archaizálás divatja ép-
pen akkor, amikor a tiszta forrá-
sokhoz akar érni. Vakmerő vállal-

tesen „alföldi" látvány-festészeté-
nek erőtlenségével, jelképessé me-
revített, de tetszetősen kiszínezett
életképeinek másodlagosságával
szemben szép, igaz, határozott és
mégis bensőséges szobabelsőinek, a
többféle változatban elkészített
Kis szoba és *Csendélet* költészeté-
nek varázsa.

1021

Litkey Bence

Litkey Bence rajza

ÁRA 2,50 Ft

DUNK VISSZA!
INDEX: 25.244

„Sárguló fényképek"

Illés Endre a fenti címmel három ifjúkori kritikáját idézi az Élet és Irodalom szeptember 11-i számában: Falu Tamásról, Szántó Györgyről és Dallos Sándorról szólót. Közülük csak az első újrafixált fényképhez szeretnék hozzászólni. A szét- és kiválasztás jogosult, mert Falu Tamás egy lényeges mozzanatban különbözik a másik kettőtől: ő ugyanis életben van. Igaz ugyan, éppen ő hirdeti a fiatal Illés által megbírált regényében, hogy „A halottak is élnek", de azért ugyebár a kétféle élet között — micsoda különbség! A halottaknak már nem vág az elevenükbe egy-egy messzi múltból felidézett irónikus bírálat...

De Falu Tamásnak igen. Hiszen éppen Illés Endre írja bevezető soraiban: „Amit én nem tudtam, ő (ti. a Nyugatot szerkesztő Babits) — tudta. Hogy Falu Tamás vidéken élő, nagyon tisztes múltú író. Sérülékeny is." De most már Illés Endre is tudja, hogy ez az alaphelyzet ma is változatlanul fennáll. Csakhogy azóta éppen negyven esztendő múlt el, s így a szövegbe belekívánkozik az „aggastyán" jelző is. Kérdés, szabad-e bántani egy elaggott, tisztes múltú, szerényen visszavonult író érzékenységét egy „sárguló fényképpel"?! Persze, a kritika még ez esetben sem lenne kötelezhető kíméletre, ha lenne ennek valamiféle apropója. Ha Falu Tamás újból megjelentette volna inkriminált regényét. Ám ez nem történt meg.

De miért nem biztatta kíméletre a szerzőt az És? Annál is inkább, mert történetesen fennforog egy ellen-apropó. Pár hét múlva ünnepli Falu Tamás *kilencvenedik* születésnapját. November 10-én. Úgy érzem, a „sárguló fénykép" felesleges diszharmóniával zavarja e még korunkban is nagyon ritka irodalmi évforduló ádventjének ünnepi hangulatát.

Kunszery Gyula

Elismerjük Kunszery Gyula igazát, amikor tiszteletreméltó indulattal Falu Tamás védelmére kel. Ugyanezt a szenvedélyességet tartottuk és tartjuk irodalomtörténetileg is izgalmasnak Illés Endre e lapunkban megjelent fiatalkori írásaiban. A személyeknek szóló tapintat újabbkori kritikáinkban gyakran semmitmondáshoz vezet, a műveket illetőleg. Illés Endre írásainak korabeli „tapintatlansága" a maga idején nem volt rendhagyó (bár akkor is nehéz volt kritikát írni). Ma azonban — ezt önkritikusan, őszinte sajnálkozással ismerjük be — bántó felhangja lehet egy idős költővel szemben, aki azóta sok új művet publikált.

tatás jellegű, melyet nemcsak saját, de az én nevemben és minden »kisember« nevében tesz — írja *Hámori Kálmánné*, budapesti olvasónk. — Ezért tartom szükségesnek, hogy tiltakozásomat fejezzem ki az ellen, ahogyan és amit nevemben és vezérképviseletemben nyilatkozik." Majd a kétféle Benedek Istvánról ír, aki saját magával került nem kis ellentmondásba, hiszen egyfelől „valódi, kultúrált transzmisszionáló polihisztor, másfelől viszont: „kisember, egy a befogadók nagy tömegéből".

Úgy látszik, ez az önellentmondás az oka, vélekedik Hámori Kálmánné, hogy „...terrorral vádolja Faragó Vilmost, s egyben terrort gyakorol ő maga". Majd olvasónk kérdéseket tesz fel: „Maradjunk ott, ahol éppen tartunk? Ott jó, azon a részen, amit ismerünk és szeretünk? Hagyjanak bennünket békén? Vagy csak a majomtól — előembereken át az emberig és a sámánoktól Paracelsuson át Pasteurig van fejlődés? A művészet területén is csak a barlangrajzoktól kezdve a maniókagyökeret szedő asszonyok énekén át Mozartig? Mi van akkor az emberiség történetiségével és fejlődési folyamatának törvényszerűségeivel?"

Mintha csak ezt a levelet folytatná gondolatmenetével *Bronner Magda*, budapesti olvasónk.

„Értem szól Faragó Vilmos, hogy segítsenek ízlésem fejlesztésében, és B. Nagy László is miattam írta, hogy valódi kultúrnívón tegyék azt." — kezdi levelét. Majd megállapítja: „Úgy látszik, valami új betegség tört ki, ami már átterjed

1971 SEP 9 5
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., Ülői út 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-376

Őrültem
amely a tévé
zatának tájsz
szóvá; de eg
egészíteném.
gedi tájszólá
prózai művé
vidékre való
meg, színpa
fülsértőek a
sek. Még olyan, az alföldi paraszti beszéd iránt kitűnő érzékű író, mint például *Bibó Lajos*, sem tudott védekezni az ellen, hogy Budapesten színrekerült darabjainak (mondjuk: A juss) alakjai összezagyválva szögedieskődjönek.

Nos, a glosszaíró *a. l.* szerint Móricz Zsigmond annak idején Bálint Sándor professzort kérte fel a szegedi nyelvjárásban való eligazítására. Nem tudom, a professzor milyen mértékig tett eleget Móricz felkérésének, és hogy észrevételeit milyen mértékig vette figyelembe szerző és nyomda, tény az, hogy *a Rózsa Sándor-regény első kiadása hemzsegett a téves szögedizmusoktól*, s ebben nemcsak a tájszó-

tájszólás kátyújában" cí
ban a helytelen őzések
idéztem.

Az alföldi őzés hel
ellenőrzésére nem szü
professzori rangú tud
mindössze egy tízéves s
rök, akit a rendező bác
la csokoládé ellenében
volna arra, hogy bökje
amikor a színészek éppe
bakot, s például azt m
több tucatszor, hogy *m*

Tisztölettel egy író,
régön elszármazott Sz
azt még biztosan tuggy
nem *Dénös*.

Szánt

Román György: Szigligeti táj

Litkey Bence

"Kompozició" c. müvét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. jan. 1.
XVI. évf. 1. sz. 15. lap

Litkey Bence

Széket ábrázoló rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. febr. 19.
XVI. évf. 8. sz. 4. lap

Litkey Bence

"Szoba" cimmel a lap bemutatja a müvész metszetét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 19.
XIX. évf. 16. sz. 10. lap.

Litkey Bence

"Csendélet" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. juli. 15.
XVI. évf. 29. sz. 4. lap.

Litkey Bencze

Stilizált növényszálat ábrázoló rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szpet. 23.
XVI. évf. 39. sz. 2. lap.

Litkei Bence

"Város" cimmel hozza a lap a müvész képét.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. juli. 21.
XVII. évf. 29. sz. 14. lap.

Litkey Bence

Motivumokból összeállitott, cimnélküli rajz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 25.
XVII. évf. 34. sz. 5. lap.

Litkey Bence

Különféle motivumokból készitett rajzát hozza a lap.
Repr.

Élet és irodalom, Bp. 1973. aug. 18.
XVII. évf. 33. sz. 10. lap.

Litkey Bence

Két korsót ábrázoló müvét hozza a lap a cimlapon.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. szept. 25.
XV. évf. 39. sz. cimlap

Litkey Bence

Metszetét bemutatja a lap. Cime nincs.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. nov. 6.
XV. évf. 45. sz. 11. lap

LITKEY GÖRGY

1021

Termelőszövetkezetek a művészetért

Állandó gyűjteményes kiállítás Kiskunmajsán

Nemes gyakorlat, hogy a termelőszövetkezetek fontos gazdasági tevékenységük mellett egyre többet áldoznak a kultúra támogatására, s ezzel a közművelődés motorjaivá is válnak. Természetesen ez nemcsak helyes szándékból fakad, hanem az anyagi megerősödés következménye is.

Novemberben nyílt meg a budapesti Fáklya Klubban Litkey György Székely Bertalan-díjas festőművész emlékkiállítása, amihez érdemes megemlítenünk azt, hogy a dánszentmiklósi Micsurin Tsz irodaépületében már régóta számtalan Litkey-mű látható a folyosókon és a tanácskozóteremben. Ami régen még csak példa volt, az napjainkban egyre inkább általánossá válik, és örvendetes, hogy rendkívül változatos a termelőszövetkezetek mecénás szerepe. Így Kölesden a kinti munkahelyeken rendeznek tárlatokat, aminek eredményeként több tsz-tag, fizikai munkás vált műgyűjtővé, szervezett nemcsak új, hanem szép otthont is magának a képek, szobrok segítségével. Ugyanígy immár folyamat és hagyomány, hogy minden vásárhelyi őszi tárlat alkalmával egy-egy tsz-tanyaközpontban kamarakiállítás is nyílik.

Kiemelkedő kulturális szerepet vállalt a kiskunmajsai Jonathán Tsz: anyagiakkal segítette Konecsni György állandó kiállításának, a tájháznak és most legújabban Járitz Józsa festőművész gyűjteményének megvalósulását. Mindez a termő kölcsönösség jegyében született.

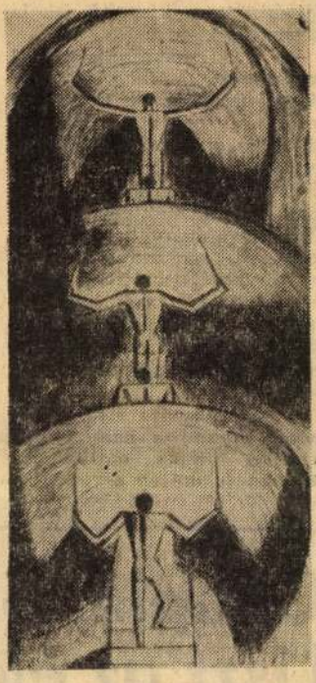

Járitz Józsa harminc esztendeje alkot Kiskunmajsán, franciás iskolázottságú alföldi festő, aki egyszerre volt és maradt Glatz Oszkár és Mondrian tanítványa, olyan realista, aki a francia pointillizmus és kubizmus egyik független folytatója. Külföldi sikere jelentős, számtalan alkotását őrzik híres európai, amerikai köz- és magángyűjtemények, többek között a londoni Tate Galéria. Subás parasztja, tölgyfa köré sereglő tehenei, az Alföld felröppenő madárserege tartozik vizsgálata tárgyába, melyet figyelmes és választékos szeme érzékel, friss festői szemlélete rögzít. Eredményei rendszeres élményszerzésen alapulnak, azok hitelesítik eszközeit. Színrendje harmonikus, rajzi felkészültsége hiánytalan. Meglelte az alföldi táj enciklopédikus teljességű epikáját a ház elé ülő csizmás férfiakban, az ökrösszekérben, a nyugalmat megtestesítő bivalyokban és mindenekelőtt a cséplésben, mely életművének egyik fő motívuma. Epizódként társul a kiskunmajsai táj festői feldolgozásához Nizzáé, Párizsé és Algériáé, mely Járitz Józsa művészetének igényes mellékága. A fő színhely azonban az Alföld, melyet négy évtizede csodál. Festészetünk egyik nesztora ő, aki kilencvenéves korában is jó egészségnek örvend, naponta megújuló erővel alkot. Nagy kollekciót adományozott Kiskunmajsának. A helyet, a művek méltó fogadását a Jonathán Tsz biztosította annak példájaként, hogy termelőszövetkezeteink milyen sokat tehetnek és tesznek a közművelődésért, a kultúra embert boldogító szolgálatáért.

titnassanak, nélkülözhetetlen az álta szak-munkásképzés csolata segítő sz
A nag lános i ezelőtt a he igazg hogy nuló
— jár Is if

hogy kialakítsuk feladattudatukat és a helyes önértékelést. Ez az egyik feltétele alfogadják őket

lohari

en 30 érkezett van a Kőműizoló, tarlyozó és tanulnak. akból általk a többiknél, itt is akad; munkaszeretettel és hozzáállásukkal azonban jó példát mutatnak a többieknek. Tanulóink közül 26-an kollégisták, s remekül beilleszkedtek a közösségi életbe.

— *Milyen segítséget adnak nekik az elméleti tárgyak tanulásához?*

— Azokban az osztályok-

Chopin, Schubert, Liszt az élen

A Hungaroton-hanglemezhetek mérlege

Szeptember második felében kezdődtek, és a megszokottól eltérően még az év végéig tartanak a Hungaroton-hanglemezhetek. A rendkívüli érdeklődésre való tekintettel ugyanis meghosszabbították a hanglemezhetek kiadványainak kedvezményes árusítását: az Állami Könyvterjesztő Vállalat saját üzleteiben október végéig tartott, a Hungaroton Vörösmarty téri szalonjában pedig az év végéig érvényes a kedvezmény.

A legfrisebb értékelés szerint a HHH-ra megjelent 14 kiadvány közül a legkeresettebb a Chopin-keringők felvétele volt, *Kocsis Zoltán* előadásában: a lemezből eddig 33 ezer példány kelt el. Ezt követi *Schubert* Pisztrángötöse 17 ezer példánnyal, a harmadik helyen pedig a Liszt Lés Preludes lemeze áll, ebből 16 ezret adtak el. A Bach-kantáták és a Magyar nyelvemlékek című lemezből 14-14 ezer, a Dánieljáték felvételéből 12 ezer, a Wagner operáinak egy-egy részletét megörökítő lemezből 11 ezer, *Bessenyei Ferenc* Berzsenyi-lemezéből és a *Vivaldi*-concertókból 10-10 ezer, *Brahms* Német requiemjéből 7 ezer, Brahms szimfóniáinak felvételéből és *Verdi* Simon Boccanegra című operájának lemezéből 6-6 ezer, *Molnár Ferenc* Liliom című darabjának felvételéből szintén hatezer és a *Kodály* fonográffelvételeiből szerkesztett népzenei lemezből 4 ezer példány kelt el.

Mint a Hungarotonnál elmondták: arra törekednek, hogy a zeneirodalom kiemelkedően népszerű darabjai kerüljenek be a hanglemezhetek programjába, hiszen ezek azok, amelyek a kezdő komolyzene-hallgatókat is „megfogják", így a komolyzene kedvelőinek táborát szélesíthetik. A másik szempont: a megjelenő új lemezek kapcsolódjanak jelentős zenetörténeti évfordulókhoz. Az idén Brahms születésének 150. évfordulójának tiszteletére adták ki a Német requiemet és a szimfóniákat tartalmazó albumokat, valamint Wagner emlékének adóztak az operarészletek felvételével.

A hanglemezhetek prog-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRKÉTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Litkey György festőművész

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

DEC 14

1021

Litkey György, a kiváló budapesti pedagógus-festőművész alkotásaiból nagy érdeklődéssel fogadott kiállítást rendezett az Ajkai Művelődésügyi Központ. A kiállítás, melyet dr. Domonkos Imre műtörténész, főiskolai tanár nyitott meg, december 29-ig tekinthető meg. Képünkön: a kiállítás meghívójának címlapja

tájékozta
sük rend

Szó est
vezeti bi
ről is. Ja

Szilágyi Imre: Ex libris

tette. A 232 népdalt, regélőt mondókát és részletes szokásleírást tartalmazó gyűjtemény óvodákban, iskolákban és a „Röpülj Páva körök" munkájában egyaránt jól használható.

A gyűjtők — többek között *Oeller Ottó*, a járási művelődésügyi osztály vezetője és *dr. Timaffy László*, a győri mezőgazdasági szakiskola tanára — gazdag, sokszínű népköltészeti anyagot tártak fel. Az illusztrációkat *Lakatos József* rajztanár-festőművész, a kottaképeket *Pauker Gézáné* rajzolta.

Ispánki József

PETŐFI ÉL

Az alábbi idézeteket a rejtvény vízszintes 1., 83., 90., valamint a függőleges 14., 26. és 37. soraiban elrejtett költőknek Petőfi emlékét, alakját idéző verseiből válogattuk. Melyik idézet melyik költőtől származik? A megfejtéseket legkésőbb 1973. január 20-ig, levelezőlapon kérjük beküldeni a szerkesztőség címére: Budapest, VI., Gorkij fasor 10.

1. „Hol a szem szemével farkasszemet nézni? / Ki meri meglátni, ki meri idézni / az igazi arcát?" — 2. „Petőfi él! Lánglelke fenn virraszt, / Vénség, halál sosem éri azt." — 3. „. . . . mert így a sír — / Amelyen egy hon népe sír, / S körülragyogja szellemed: / Egész e honnak keble lett." — 4. „Elő-elóveszem / S olvasom versedet. / Belőle búsulok, / Belőle nevetek." — 5. „Nevét idézik, de szellemét nem." — 6. „gonosz tél van, s a kis családnak / tűze, Petőfi — az Eszme: hol van?"

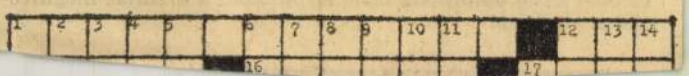

Litkey György-gyűjteményt kapott Hajdúböszörmény

Hajdúböszörmény (HBN) – „A hajdúk legnagyobb történelmi szerepüket kétségkívül a Bocskai-szabadságharc idején játszották. Nem csak a szabadságharc katonai kimenetelét döntötték el, hanem a hajdúság sorsát is" – fogalmazott Báthory Gábor szobránál szeptember 13-án délután, a város napján tartott megemlékezésen Szitovszky József alpolgármester.

Báthory Gábor erdélyi fejedelem 1609. szeptember 13-án kelt kiváltságlevelében Káló város mellől – az ugyanis a császáriak fennhatósága alá került – saját családi birtokára, Böszörménybe telepítette át a hajdúkat. Az évforduló napján a Hajdúsági Múzeumban megnyílt Litkey György festőművész kiállítása. Kötődése a városhoz – a Bocskai-főgimnáziumban érettségizett – arra indította a művész családját, hogy állandó kiállításként a városnak adományozza a gyűjteményt. A koszorúzás után, ünnepi képviselő-testületi ülést tartottak a művelődési központ színháztermében. A város által alapított kitüntetéseket Lázár Imre polgármester adta át. A város díszpolgára címet posztumusz adományozták Kiss Ernő Pálnak (1915–1993), aki a város szülötte, egykori főjegyzője és az 1956-os szabadságharc idején a helyi események egyik vezéralakja volt. Hajdúböszörményért díjat kapott Géczy Tihamér református lelkész és Kovács György nyugalmazott főiskolai tanár.

Maghy Zoltán, a böszörményi művészvilág kiemelkedő alakja a festőtárs képei előtt Fotó: Iklódy János

Halak, vadak – és a természetvédelem

Debrecen (HBN – SZ. I.) – **„A privatizáció végrehajtása mellett bizonyos erdők, vizek, védett területek állami tulajdonban hagyása alapvető nemzeti érdek" – hangzott el egyebek mellett az Altehov '95 kiállítás megnyitóján.**

dálkodás harmóniájának megteremtését tűzte ki célul."

A rendezvény első napi programján szakmai tanácskozás szerepelt, melynek keretében egyebek mellett a vadgazdálkodás szabályozásáról, a halászat és vadászat helyzetéről, illetve a természetvédelemmel való kapcsolatukról tartottak előadást a témák szakértői. A kiállítás ideje alatt halászati, vadgazdálkodási témájú dia- és filmvetítés várja az iskolai csoportokat.

Az utolsó napon – szeptember 16-án – skeet, trap- és toronykakas-lövészetet, valamint íjászbemutatót rendeznek a nagyrábéi vadásztársaság bakonszegi területén.

MAI KÉRDÉSÜNK

Lesz-e szénszünet?

Ma még talán a harminc fokot is mutat a hőmérő, ám egyesek máris a téli hidegtől félnek. Pontosabban attól, hogy némely oktatási intéz-

írt alá augusztus 10-én Nápolyban.

Az ITAR–TASZSZ hírügynökség szerdai jelentésében azt állította, hogy hozzájutott a dokumentum szövegéhez. A hírügynökség értékelése szerint a szövegből az tűnik ki: az ENSZ Biztonsági Tanácsának megkerülésével a NATO gyakorlatilag korlátlan jogot kapott arra, hogy csapást mérjen a boszniai szerbekre, akár a szerb katonai potenciál teljes megsemmisítéséig is.

HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ
FÜGGETLEN NAPILAP

Főszerkesztő: **Bakó Endre.**
Főszerkesztő-helyettes: **Porcsin Zsolt.**
Vezető főmunkatárs: **Gulyás Imre.**
Szerkesztők: **Tóth Dénes, T. Szűcs József, Turi Gábor.**
Tervezőszerkesztő: **Bőde Gábor.**
Rovatvezetők: **Porcsin Zsolt** (társadalom), **Petneházi Attila** (gazdaság), **Erdei Sándor** (kultúra), **Iklódy János** (fotó), **Kiripolszky Tamás** (mb.) (sport).
Szerkesztőség: Debrecen, Dósa nádor tér 10. Telefon: 412-144*, 413-395, sportrovat: 417-152, telefax: 412-326.
Regionális szerkesztőségek: Hajdúnánás, Kossuth u. 14–16. Telefon: 382-754, 382-748, telefon/telefax: 382-784.
Berettyóújfalu, Dózsa György u. 20. Telefon: Berettyóújfalu (54) 401-990. Rádiótelefon: 06-60-359-397.
Budapesti szerkesztőség: Inform Stúdió, Budapest (ISB). 1054 Budapest V., Báthory u. 7., III. em. 8. Telefon: 111-4475.
Szerkesztőségvezető: **Dombrovszky Ádám.**
Hírügynökségek: Magyar Távirati Iroda (MTI), Associated Press (AP).
Kiadja

irányban, összeköttetést teremtve a bihaci muzulmán övezettel. Észak felől augusztusban már létrejött a kapcsolat a horvát és a muzulmán csapatok között a bihaci kiszögellésnél.

A horvát támadás és a közép-boszniai muzulmán akciók miatt egyre tarthatatlanabbá válik az a brüsszeli érvelés, hogy a NATO légicsapásait nem használhatják ki a szerbek elleni akciókra. A NATO szerint erre ígéretet kaptak, s brüsszeli állítások szerint a támadások nem a NATO-akciók körzetében, hanem a védett területeken kívül történtek.

Az ENSZ-erők értesülései szerint a közép-boszniai Donji Vakuf

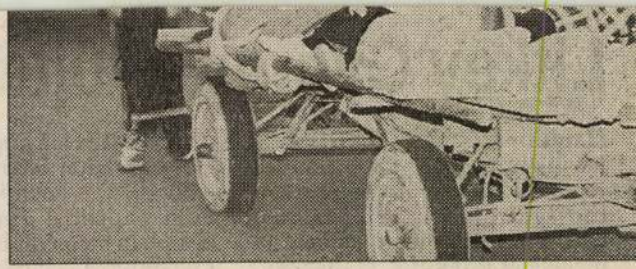

Tömegesen menekülnek a boszniai szerbek

térségéből tömegesen menekülnek a szerbek részint keleti, részint északi irányba. Jajce felé hét-nyolcezer ember indult útnak, úgy tűnik hiába, hiszen ezt a várost zágrábi hírek szerint elvesztették a szerbek. Jajce helyett most inkább Mrkonjic Grad felé tar
az emberek, de ez a
biztonságos már a sze
ra. A NATO gépei
északnyugati Dobo
lőtték, katonai raktá
tak el.

Babakocsikkal a civil társadalom

Debrecen (HBN) – **A Nemzeti Gyermek- és Ifjúsági Alapítvány – mely a KISZ- és úttörővagyon jelentős részét örökölte – 1990-ben alakult, s az idei évtől közalapítványként, tehát gyakorlatilag a kormány égisze alatt működik.**

Van más változás is az életében, mint azt

tesen segíteni az ifjúságot, s ebben fokozottabban kívánnak a jövőben támaszkodni a régiók képviseleteire.

Másrészt karitatív jellegű tevékenységüket is erősíteni szeretnék, s mindjárt – jelképesen – babakocsikat nyújtottak át a Vöröskereszt, a menekülttábor és a gyer-

berek társasága e csop
meg –, akik a polgár
kialakítása érdekéb
nak, s ezt segítendő,
zati szakemberek mu
tik tanácsadással, tova
szervezésével, konk
mok támogatásával, k
zésével. Mindezt e

LITKEY György

MEGHÍVÓ

Hajdúböszörmény Önkormányzata
és a
Hajdúsági Múzeum

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT, CSALÁDJÁT, ISMERÖSEIT A MÚZEUM KIÁLLÍTÓTERMÉBE

1995. szeptember 13-án (szerdán)
11 órakor
a Város Napján

LITKEY GYÖRGY

festőművész
kiállításának megnyitására

Megnyitót mond:
Dr. Lázár Imre, polgármester

Tárlatvezetést tart:
Wehner Tibor, művészettörténész

Közreműködnek a zeneiskola
pedagógusai.

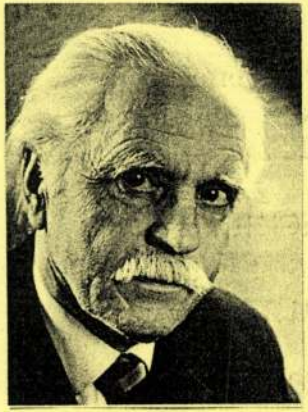

Litkey György
(1907-1975)
festőművész

1907-ben született Sajókeresztúron. Városunkban a Bocskay Főgimnáziumban érettségizett 1926-ban. A Képzőművészeti Főiskolán (1926-1931) művészdiplomát és rajztanári oklevelet szerzett Rudnay Gyula tanítványaként. Két évig a miskolci múzeumban néprajzi gyűjtéssel foglalkozott, majd Budapestre költözött, ahol művészi munkáiból élt. Egyik vezető művésze volt a Magyar Képírók Társaságának,a " népi írók " könyveinek jeles illusztrátora. 1937-től rendszeresen jelentkezett egyéni kiállításokkal. Szabó Dezső értékelése szerint művészi alkotásai, a magyar népi művészet, a magyar irodalom, történelem és etnográfia értékeit tükrözik, a magyar lélek jellegzetességeit hordozzák.

A múzeumban rendezett kiállításon Litkey nagyméretű olajképeit tekinthetik meg a látogatók.

LITKEY Gyöm

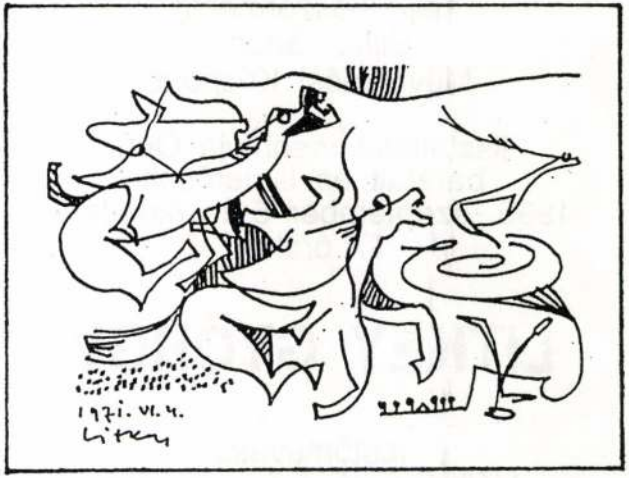

Meghívó

A

hajdúböszörményi
Sillye Gábor
Mûvelõdési Központ

tisztelettel meghívja Önt,
barátait és ismerõseit
1995. szeptember 5-én /kedden/
17 órakor

LITKEY GYÖRGY

festõmûvész
kiállításának megnyitására

Megnyitót mond:
Dr. Lázár Imre, polgármester

Tárlatvezetést tart:
Dr. Mezei Ottó
mûvészettörténész, mûvészeti író

Megtekinthetõ: szeptember 18-ig,
naponta 13-18 óráig

Húsz éve halt meg az egykori böszörményi diák, Litkey György.
1907-ben született Sajókeresztúron.
Hajdúböszörményben végezte a gimnáziumot, itt érettségizett 1926-ban.
A Képzõmûvészeti Fõiskolán Rudnay Gyula tanítványaként szerzett diplomát 1935-ben.
A harmincas és negyvenes évek Árkád Galériában falakra került akvarelljei és olajképei
még nem is sejtették a majdan kibomló hallatlan erejû kisérletezõkedvet,
„csupán" a festõi tehetségre, az elmélyült kutatóigényre, a varázslatos koloritra,
a magabiztos kompoziciós készségre,
a szenvedélyes eszmei elkötelezettségre utaltak.
Törekvéseirõl Litkey György egy levélben így vall:
„Együtt haladok a korral. Abból nem léphetek ki...
A legteljesebb absztrakció is élményeinkbõl táplálkozik. Nem is lehet másként.
Hiszen színnek, vonalnak, formának az évezredek alatt kialakult jelképi jelentése és ereje van..."
Litkey György alkotásait jobban ismerték külföldön, mint idehaza. Mûvei megtalálhatók amerikai, belga, francia, német, olasz, svájci, svéd hazai köz- és magángyûjteményekben.
A Sillye Gábor Mûvelõdési Központban rendezett kiállításán akvarelljeiből és pasztellképeiből láthatnak válogatást az érdeklõdõk.

Október 6. Szabad szemmel üstökös látható. Kerületi ülések.

Október 7. Kirándulnak a «Patzenhäuselek»-hez.[1] Zajos kerületi ülések, Komáromi,[2] az abaúji követ, a kir. biztosok ellen kel ki, holott ilyen Abaújban nem is volt. K.-né mostani és későbbi tartózkodása idejéből szorgalmasan jegyzi fel a megnézett német színdarabokat is.[3]

Október 9—11. Batthyány János[4] a híres Harpagon: rokkja és mellénye legalább 40 éves, régi divatú.

K.-né folyton ülésekre jár. Az öreg Baloghra haragszik, de azért mégis beszél vele.

Október 12. A felsőtáblai ülésen Illésházy a Rendek mellett, Cziráky a király mellett, a Rendek ellen szólalt fel. «Nagy bámulatunkra ma egy új szónokot látunk fellépni. Steferl Széchényi magyar beszédet mondott, amelyben azt

[1] A pozsonyi hegyekben kedvelt kirándulóhely a Bimbóházi-úton. Ezek a mostani Murmann-kilátó nyugati oldalán vannak, bájos völgyben. A Batzenhäuselt Bimbóházra magyarosították. Eredetileg csak három volt, 1935-ben, mikor ott jártam, már csak kettő, kis zöldbeli korcsmák ezek most, kuglizókkal, főleg vasárnapi közönség számára.

[2] Komáromy István abaúji követ, aki az ülésen a királyi biztosokat védő Smeskál József árvai követ ellen kelt ki.

[3] Ilyenek voltak: Die Italienerin in Algir; Die Räuber auf dem Ruhmerberg; Molinara; Leocadia Opera; Die Jugend Peters des Grossen-opera; Die Bürger in Wien; Zauberflöte-opera; Ernst und Schertz, Ziglertől; Figaros Hochzeit; Die dibische Elster; Räuber; Kabale und Liebe; Don Juan; Die Ahnfrau; Flattersinn und Liebe oder Das Portrait (Kurländer); Don Carlos; Bettelstudent; Der Kreutzritter, Meyerbeertől; Maurer und Schlosser-operett; Bauer als Millionär, bohózat; Theobald und Isoline, opera Morlachitől; Marie, oder die verborgene Liebe, opera Heroldtól; Die drei Zeitalter 1727, 1827, 1927, amelyet Bécsben adtak a Leopoldstädter-színházban még 1827 július 1-én, de előadták Pozsonyban is, ez a darab nagyon tetszett K.-nénak.

[4] Talán gróf Batthyány János volt torontáli főispán (1747—1831); a másik gróf B. János huszárezredes volt (1784—1860). Utóbbi a M. Tud. Akadémiára is adakozott. Élt azonban ekkor még az 1769-ben született B. János gróf is (megh. 1826), akinek báró Gemminger Anna volt a felesége.

Szeptember 25. Karolina[1] királyné megkoronázása. Megnézi a prímási palota kápolnájában kiállított Szt. Koronát, Végh koronaőr magyaráz neki.

Október 1. A tatárok Magyarországon[2] (Die Tataren in Ungarn) című darabot adják és «ami szinte hihetetlen — mindig üres színházban, holott most minden magyarnak ott kellene lenni, hiszen a nyelvre oly nagy súlyt vetnek . . .» Van állatsereglet, Schremsner nevű hasbeszélő[3] stb.

Október 3. Keglevichéket a király már reggel 8-kor kihallgatáson fogadja.

Október 4. Az *István és Gizella* című darabot adják magyarul, Szt. István a darab végén leszáll a trónról, papirost húz elő és elénekli a «Gott erhalte Franz den Kaiser» című himnuszt. «Es war recht komisch.»[4] Adják az *Octáviát* is magyarul, Komlóssy[5] kitűnően játszott.[6]

[1] Carolina Augusta von Bayern, Ferenc király negyedik neje, Miksa bajor király elvált lánya (megh. 1873.).

[2] Kisfaludy Károly szindarabja.

[3] Az országgyűlési tagok mulattatására, a hangulat emelésére mindenfélét összehordtak, K.-né ezeket jórészt végignézte és feljegyezte, így volt Dobber nevű bűvész; léggömb; Schwanfeld nevű műszerész, aki mindenféle új gépet mutatott be, sokat csak mulattatásból, Metternich, Koháry herceg, a Zichy-család, az Esterházyak és az egész országgyűlés kijárt csodájukra; tiroli énekesek; állatsereglet; Conus nevü francia bűvész, korának egyik híressége, aki főleg kártyamutatványokban remekelt, igaz, hogy «Migazzi gróf is majdnem tudott annyit»; a három indus Osag a Mississippi tájáról hasbeszélő; Litta márki francia karikatúra-rajzoló és még mások.

[4] Az István és Gizella című darabot Komlóssy, a szintársulat tagja dolgozta át «nemzeti nyelvre». Lehet, hogy Kotzebue Ungarns erster Wohlthäter című darabjából.

[5] Komlóssy Ida Kövér Lajosné, a Nemzeti Színház későbbi tagja. Pesten 1838-ban lépett fel csak először, 1893-ban halt meg.

[6] A Naplóíró következő magyarul előadott darabokról emlékezik meg, rendesen hozzáfűzve megjegyzéseit: Háladatosság ünnepe szép magyar táncokkal; Macbeth — rosszul játszották; Tudálékos Sappho; Testvérek ellenkezése; A süketnéma vagy a passzionátus pipás — oly ostoba, hogy K.-né szégyelte magát; Átok és áldás; Fridolin — nagyon jól játszották; A száműzött Ámor; Faust — nagyon rosszul adták.

Lithey György
grafikus

M.D.K.

Kréta rajzáról a „Diósgyőri munkás"-ról.

Artner Tivadar: Fiatal grafikusok a Műcsarnokban.
Magyar Sfjúság, 1959. április 30.

M.D.K.

Lithay grafikus

Kiállítás.

Dutka Mária: Fiatal művészek kiállítása. 8 l.
Magyar Nemzet, 1960. jan. 24

N.D.M

LITKEY György

Kristó Nagy István: Festőkről.
= Művészet és Barátai, 3, 1993, 4. 14. l

A papírművé

Beszélgetés Mészár

MEDIUM PAPER — ez a címe annak a ki
nak, amelyet a Papírmerítők és Papírművészek N
közi Szövetsége — International Association of Ha
permakers and Paper Artists, rövidítve IAPMA —
ősszel Budapesten. A vállalkozás dimenzióira jel
hogy a tárlat különböző egységeit a Szépművésze
zeumban, a Magyar Képzőművészeti Főiskolán,
zőgazdasági Múzeumban és a Budapesti Történe
zeumban láthatják majd az érdeklődők.

M.D.K.

Litman Antal
harangöntő

Két harangot készített a görögkeleti templom részére.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története 155 l.
A görögkeleti templom története.

Litmann Antal

Lisd

Bmk 76 c 77.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi min

Litman Antal

1788-ban Kol Jánossal
együtt öntötte az átsi ág. ev.
templom harangját

MOB 160/1918 sz. akta

Litmann Antal

Pesten 17.89 ben Entötte a vöröstói rk. templom kis harangját

Rómer Flórishaz. XLVI. cs

Litmann Antal

ör cziönte"

Läid

Koll Tariost

Litmann Antal

escrinto

XVIII 27

Láid

Kohl Tárnost

Litmann Antal

Öntötte 1795 ben Pesten
a súri rk. templom
legnagyobb harang-
játs. Ugyanezek ö öntötte
a súri ág. ev. templom
legnagyobb harangjat
Vesprén 1795.
Pesten

Gerecze A mü-
ord. 1014. l

Litkey Rozália

A Stúdió Alapja

A budapesti pedagógusok - képszőművén stúdiója 1953-1963
Bev: Vajkai Aurél 3p. 1963
38.o.

Lutchy András
festő

Nagybányai benyomásait örökíti
meg képein

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Litman Adalbert

Bentzebányán öntötte
a gergelfalvai harangl.
nagyobb harangját
1852

dobrocsi templ. épült h. 1856
A. Littmann

alsó sztregovai templ. 2 ik
harangja Littmann Béla
Bentzebanja 1856

Römer Flóris hagy
XLIX. 5.

Litkeiné, Fábián Rózsa

február 24-én önálló tárlattal jelentkezett a gödöllői Agrártudományi Egyetem kollégiumában. A kiállított müvek seriografikai lapok melyekben a népmüvészet és a modern élet találkozik.

Rajztanitás 1975-3-32.
Füzér Károlyné: Litkeiné kiállitása

Litkeiné Fábián Rózsa, pedagógus, grafikus

a grafika különféle ágainak az, idei művésztelep résztvevői között különösen sok és tehetséges képviselője volt. – Litkeiné Fábián Rózsa kompozíciói Budapesten, a Pataki Műv. Központban – férjével együtt – nemrég volt nagysikerű kiállítása.

(fényi): Művésztelep Debrecenben, Kőszegen és Gyulán.
Pedagógusok Lapja, 1983. aug. 25.

Litkeiné, Fábián Rózsa

Táj és ember

Rajztanítás 1975-2-32

Litkeyné Komáromi György

Megnyílt a II. Kecskeméti Zománcművészeti alkotótelep kiállítása. Szerepelnek a művész művei: A mozgás hullámzó képzetét, kelti finomságokban gazdag friz-terve az autóbusz-pályaudvar homlokzatán. (szulítve)

Halász Ferenc: A zománc demokratizálódása.

Petőfi Népe, 1976. szept. 2.

Litkey György

1907. Sajókeresztúr – 1975. Budapest

A Budapesti Képzőművészeti Főiskolán (1926–1931) művészdiplomát és rajztanári oklevelet szerzett Rudnay Gyula tanítványaként. Egyik vezető művésze lett a Magyar Képírók Társaságának. Művészi munkája mellett 1962-ig rajztanárként is dolgozott. Részt vett különféle művészeti stúdiók és művésztelepek alapításában és vezetésében.

Fontosabb egyéni kiállításai:

1937 és 1943 között Kapuvár és Budapest
1958 Budapest
1966–1967 Brüsszel és Róma, 1968 Ajka, 1969 Brüsszel,
1970–1971 USA és Brüsszel, Ostende, 1972 Ajka, 1973 Gödöllő
1981 Brüsszel, 1982 Balatonfüred, 1982–1984 Brüsszel, 1993 Budapest,
1994 Budapest, 1995 Berlin, Hajdúböszörmény,
1997–1998 Mirepoix és Toulouse

Állandó kiállítás: Hajdúböszörmény, Hajdúsági Múzeum

A Litkey György Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

Litkey György

festőművész
emlékkiállításának megnyitójára
1999. július 29-én, csütörtökön 17 órára
a Magyar Mezőgazdasági Múzeumba
Budapest, Városliget, Vajdahunyadvár

A kiállítást megnyitja
Mezei Ottó
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 1999. szeptember 12-ig
hétfő kivételével naponta 10–17 óráig

MEGHÍVÓ

LITKEY György (1907-1970)

életrajz: 37.

Hajdúböszörmény utikalauza. Szerk.
Tarczy Péter. Hajdúböszörmény, 1993

Művészeti szakközépiskolák országos kiállítása Kaposváron

Március utolsó napjaiban Kaposvárott tanácskozást tartottak szakmai kérdéseikről a hazai művészeti szakközépiskolák; ebből az alkalomból, művészetoktatói tevékenységüket dokumentálandó, kiállítást is rendeztek a növendékek munkáiból. Jó érzéssel kellene eltöltsön, hogy ma már a fővárossal együtt hat városunkban folyik középfokú művészeti oktatás. A jó érzést bizonyos mértékig csökkenti a tudat, hogy

LITKEY GYÖRGY

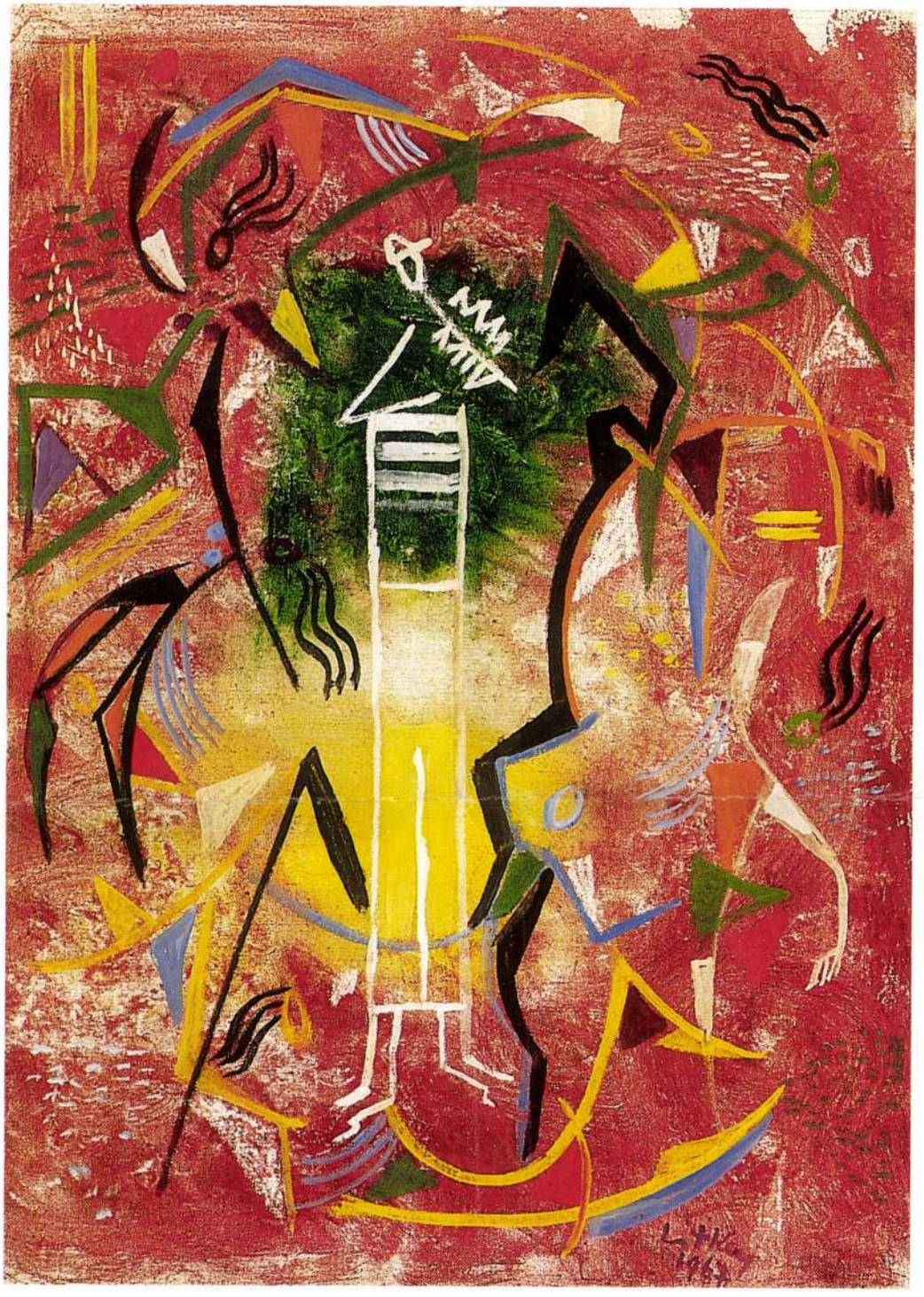

22

22 • LITKEY GYÖRGY (1907–1975)

Furulyás

71 × 50 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Litkey 1967
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

23 • LITKEY GYÖRGY (1907–1975) ➔

Tehénpásztor

70 × 80 cm
Vegyestechnika, farost
J. k. l.: Litkey
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

20

20 • BARTHA LÁSZLÓ (1902–1998)

Szürke reggel

80 × 100 cm
Olaj, vászon
J. j. l.: Bartha László 1971
Hátoldalán kiállítási címke 1971-ből
Kikiáltási ár: 120 000 Ft

21

21 • CZUMPF IMRE (1898–1973)

Kompozíció

29 × 40 cm
Vegyestechnika, papír
J. j. l.: Czumpf Imre
Kikiáltási ár: 70 000 Ft

23

IRODALOM

Mezei Ottó bevezetője, Litkey György kiállítás, Budapest Galéria 1994 ; Wehner Tibor kiállítás-megnyitó szövege, Litkey György kiállítás, Sziget Galéria 1999

Litkey György (1907–1975)-akinek életművét a magyarországi kultúrpolitikai események sokáig háttérbe szorították – művészetének értékei napjainkban érnek be. Festői hitvallása *„a magyar népi, képzőművészeti hagyományok és a huszadik századi modern művészeti kísérletek és eredmények szintézisének"* megteremtése volt.

A Rudnay Gyula tanítványaként művészdiplomát szerzett festőművész munkásságában a való világ leképezett, kiemelt motívumaitól érkezett el a stilizálás lépcsőfokain, kubisztikus és expresszív formarendet idézőn keresztül a jelzésszerű, jelszerű, szimbolikus megjelenítésig, majd azon is túllépve a teljes absztrakcióig. Pályáját két, szellemileg egymást ellenpontozó, mégis egymáshoz ízesülő periódusra oszthatjuk.

Első festői korszaka a magyar népi mozgalom felíveléséhez kapcsolódott, amelyhez pedagógusi tevékenységével és művészeti írásaival is kötődött. Ebben az időben (1933–36) a Magyar Képírók Társaságának egyik vezető művésze volt, részt vett közös kiállításaikon, folyóiratukat és a napi írók könyveit illusztrálta.

Második korszakában – a hatvanas évek elejétől-festészete stilárisan és tematikailag kitágult. Feldolgozta a század számára hasznosítható vívmányait, kiváltképp a klasszikus modernizmus eredményeit, miközben céltudatosan érintkezési pontokat épített ki művészi múltja továbbra is hasznosítható invencióival. A beazonosítható, a realitásokra vonatkozó motívumok eredeti, köznapi jelentésüktől elszakadva egyre inkább szabad festői értékekké dúsultak képein. Témáiban éppúgy meglelték helyüket a távoli múltból felrévedő emlékképek, falusi jelenetek, parasztfigurák, mint a nagyüzemi, fővárosi, értelmiségi lét változatos, formailag letisztult helyzetei.

Mindkét itt reprodukált festmény a művész második alkotói korszakából származik. A művek stiláris újszerűségükkel és gondolati erejükkel ragadnak meg. Litkey György szellemisége a képek hordozta korszerű művészeti szintézisben, a valóság és elvonatkoztatás találkozásának egységében mutatkozik meg.

24

24 • BÁLINT ENDRE
(1914–1986)

In memoriam Ország Lili

34 × 40 cm
Kollázs
J. b. l.: Bálint 1980
Kikiáltási ár: 220 000 Ft

25 • EL KAZOVSZKIJ
(1948–)

Janus-fej tükör előtt

40 × 42 cm
Vegyestechnika, papír
J. b. l.: El Kazovszkij
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

26 • OLÁH MÁTYÁS
(1951–)

Malac virággal

79 × 120 cm
Ceruza, papír
J. n.
Kikiáltási ár: 80 000 Ft

27 • FEHÉR LÁSZLÓ
(1953–)

Vízben

63,5 × 48,5 cm
Pasztell, papír
J. j. l.: Fehér László 1997
Kikiáltási ár: 180 000 Ft

25

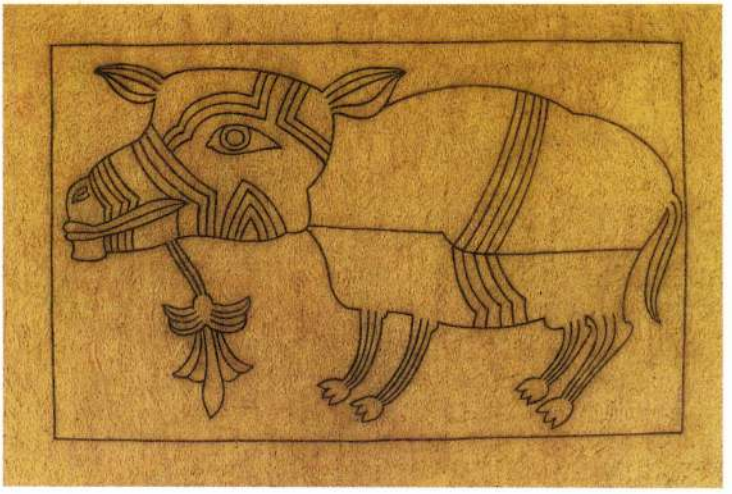

26

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

LITKEY GYÖRGY

festőművész

emlékkiállításának megnyitójára 1994. június 23-án 17 órára
a Budapest Galéria Kiállítótermébe (Budapest V., Szabadsajtó u. 5.)

•

A kiállítást megnyitja:

MEZEI OTTÓ
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 1994. július 17-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A kiállítás a Litkey György Alapítvány támogatásával jött létre.

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

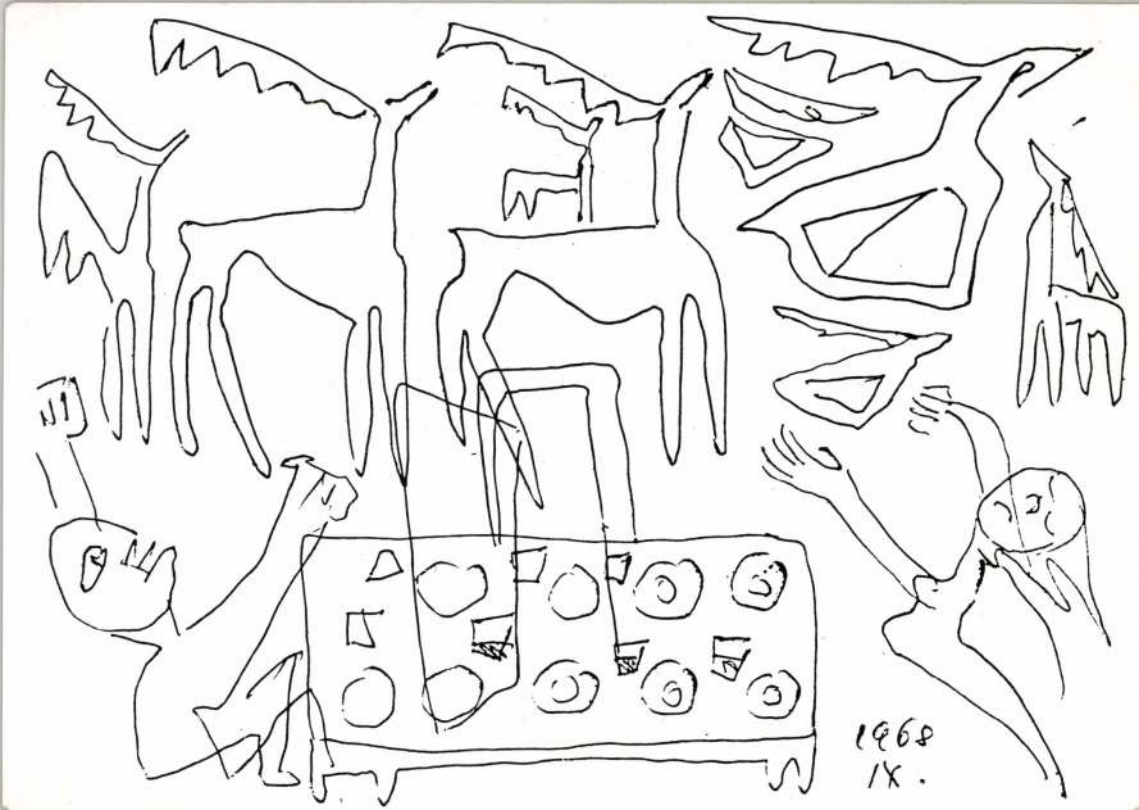
1968
IX.

OZIRISZ ALAPÍTVÁNY
H–1082 Budapest, Baross u. 86.
Számlaszám: MHB 327-10966
Telefon: 210-28-43

LITKEY György

Tisztelt Szerkesztőség !

Mellékelt meghívónkkal szeretettel meghívjuk a Szerkesztőség munkatársait kiállításunkra az Árkád Galériába (volt Fényes Adolf terem, VII. Rákóczi út 30.).
Az elmúlt évben négy kiállításon mutattuk be a rejtett magyar képzőművészeti értékeket, idén ismét négy kiállítást tervezünk. Még június folyamán Litkey György munkáit, majd októberben A. Tóth Sándor képeit láthatják a tárlatlátogatók. Az esztendő utolsó kiállítása egy válogatott anyag lesz kevéssé ismert, elfelejtett művészek munkáiból.
Kérjük, segítse munkánkat azzal, hogy az olvasóit informálja kiállításainkról.

Budapest 1994. május 30.

Köszönettel

Kecskeméti Kálmán
alapító elnök

OZIRISZ ALAPÍTVÁNY
H-1082 Budapest, Baross u. 86.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

VAS NÉPE

1983 NOV 29

1024

LITKEY, György

Termelőszövetkezetek a művészetért

Nemes gyakorlat, hogy a termelőszövetkezetek fontos gazdasági tevékenységük mellett egyre többet áldoznak a kultúra támogatására s ezzel a közművelődés motorjaivá is válnak. Természetesen ez nemcsak helyes szándékból fakad, hanem az anyagi megerősödés következménye is. Ez a jótékony áramlás visszahat a falvak és az új városi nagyközségek árnyalódó, gyarapodó műveltségére.

Novemberben nyílt meg a budapesti Fáklya Klubban Litkey György Székely Bertalan-díjas festőművész emlékkiállítása, amihez érdemes megemlítenünk azt, hogy a dánszentmiklósi Micsurin Tsz irodaépületében már régóta számtalan Litkey-mű látható a folyosókon és a tanácskozó teremben. Immár tíz esztendeje. Ami régen még csak példa volt, az napjainkban egyre inkább általánossá válik, és örvendetes, hogy rendkívül változatos a termelőszövetkezetek mecénásszerepe. Így Kölesden a kinti munkahelyeken rendeznek tárlatokat, aminek következtében több tsztag, fizikai munkás vált műgyűjtővé, szervezett nemcsak új, hanem szép otthont is magának a képek, szobrok segítségével.

Bő leleménnyel fokozódik a művészet figyelmes támogatása és szellemi birtokbavétele. A ráckevei Aranykalász Tsz ösztöndíjakkal segíti a helyi diákfestőket, s a kiskunlacházi Petőfi a dömsödi Dózsa Tsz társaságában patronálta a Patay László, Vecsési Sándor, Bazsonyi Arany művészetéről szóló kiadványt. Az más kérdés, hogy a kölcsönösség jegyében — de nem feltételként — mindhárom gazdasági egység a művészektől komoly értékű festményeket kapott ajándékba. Azt, hogy Perbál községben fellendült a képzőművészeti élet, a töki tsz rendszeres segítségének is lehet köszönni. Hajdúböszörményben a környező tsz-ek a nemzetközi művésztelep munkáját segítik, Hatvanban a portré- és tájkép-biennálék legjobb műveire tűznek ki díjakat a város termelőszövetkezetei, s ezzel a művészet előrehaladását is serkentik.

Kiemelkedő kulturális szerepet vállalt a kiskunmajsai Jonathán Tsz: anyagi erőkkel segítette Konecsni György állandó kiállításának, a tájháznak és most legújabban Járitz József festőművész gyűjteményének megvalósulását. Mindez a termő kölcsönösség jegyében született.

Járitz József harminc esztendeje alkot Kiskunmajsán, franciás iskolázottságú alföldi festő, aki egyszerre volt és maradt Glatz Oszkár és Mondrian tanítványa, olyan realista, aki a francia pointillizmus és kubizmus egyik független folytatója. Külföldi sikere jelentős, számtalan alkotását őrzik híres európai, amerikai köz- és magángyűjtemények, többek között a londoni Tate Galéria. Subás parasztja, tölgyfa köré sereglő tehenei, az Alföld felröppenő madárserege tartozik vizsgálata tárgyába, melyet figyelmes

Szalmarakodás — Járitz József festménye.

és választékos szeme érzékel, friss festői szemlélete rögzít. Eredményei rendszeres élményszerzésen alapulnak, azok hitelesítik eszközeit. Színrendje harmonikus, rajzi felkészültsége hiánytalan. Meglelte az alföldi táj enciklopédikus teljességű epikáját a ház elé ülő csizmás férfiakban, az ökrösszekérben, a nyugalmat megtestesítő bivalyokban és mindenekelőtt a cséplésben, mely életművének egyik fő motívuma. Epizódként társul a kiskunmajsai táj festői feldolgozásához Nizzáé, Párizsé és Algériáé, mely Járitz József művészetének igényes mellékága. A főszínhely azonban az Alföld, melyet négy évtizede csodál. Festészetünk egyik nesztora ő, aki kilencvenéves korában is jó egészségnek örvend, naponta megújuló erővel alkot. Nagy kollekciót adományozott Kiskunmajsának. A helyet, a művek méltó fogadását a Jonathán Tsz biztosította annak példájaként, hogy termelőszövetkezeteink milyen sokat tehetnek és tesznek a közművelődésért, a kultúra embert boldogító szolgálatáért.

Losonci Miklós

rom korcsoport első helyezéttjei meghívást kaptak az 1985. évi orosházi zenei táborba.

Huszonhatan részesültek különdíjban, ezt a felajánló szerv képviselője nyújtotta át a versenyzőknek. Többek között *Radványi Noémi Petró Jánostól* vett át kü-

művészek Szakszervezete és az Országos Pedagógiai Intézet különdíjait a verseny megrendezéséért a zeneiskola igazgatója, *Tibold Iván* kapta.

A díjak átadása után a verseny első helyezettjei nagy sikerű gálakoncertet adtak.

(szakály)

fi a szakmájában — ú
elsajátítania. A vál
MTESZ-nek komoly fe
a mai termelési követel
mai ismeretek terjeszt
nap az Országos Közm
tapasztalatokat összegez
ták, hogy a TIT első
a fizikai munkások k
nyesen. Segítették a kis- és közepes vállalatok, szövetkezetek szakmunkásképzését 50—100 órás üzemi tanfolyamok szervezésével is. A vállalatoknak erre a tevékenységre általában nincs elég szakemberük, s főleg nem rendelkeznek felnőttoktatási ismeretekkel. Fontos tapasztalat, hogy az üzemekben megtartott órákon szívesebben vettek részt a dolgozók, mint esetleg a lakásuktól távoleső oktatási, művelődési központban.

Vannak azért gondok is: az alapozó és kiegészítő témák a feldolgozási módszerek hiányosságai miatt sok esetben nem keltették fel a hallgatók érdeklődését, és nem sikerült megfelelő formát találni az ingázók és alacsony iskolai végzettségűek művelődési igényeinek felkeltésére, az oktatás lehetőségeinek megteremtésére.

Az MTESZ a friss műszaki információk gyors továbbadására, a termékváltással összefüggő technológiák és eljárások, üzemeltetési feladatok elsajátítására koncentrál. Az előadók azonban kitehetik a szívüket-lelküket, ha az érdekelt vállalatok nem gondoskodnak a labormunkával, gépkezeléssel párosult tanfolyam feltételeinek kellő megszervezéséről.

A szakmai képzés, a műveltség fejlesztése a jövő záloga; ezért hatékony megvalósítása nem lehet csak az arra hivatott szervek, népművelők, pedagógusok feladata.

(györe)

Kiállítás a Képtárban.

jaként működő Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark, amely eszenciája a természettudományi, a régészeti, a történeti, a néprajzi, s majdan a képzőművészeti profilnak.

— *A múzeumok reneszánszukat élik — tapasztalhatjuk naponta — de vajon a 100 éves intézmény és a megyei múzeumok igazgatója ülhet-e a száz esztendő babérjain?*

— Elkezdődött a Somogyi-könyvtár költözködése, s ezzel párhuzamosan születnek a tervek a megüresedő termek birtokbavételére. Statikai vizsgálat dönt majd az átépítések nagyságáról, de elképzelések természetesen máris születtek. A megüresedő egész emelet nem nyílhat meg kiállítások és bemutatók részére, hiszen a múzeum legnagyobb gondját, a raktározást is meg kell oldani. Mindenesetre terveink között szerepel múzeumi klub és előadóterem kialakítása, új bemutatóhelyek létrehozása. Így lehetőség nyílik majd, hogy a múzeumi törzsanyag nagyobb hányadával ismerkedhessenek meg a látogatók, s közönség elé kerülhessen néhány szép hagyaték is. A jövő nyáron minden valószínűség szerint megnyithatja kapuit a Fekete ház, ez otthont ad az újkortörténeti és munkásmozgalmi osztálynak, amely itt rendezi majd állandó és időszaki bemutatóit. Gyarapszik Ópusztaszer, s bizonyára emlékezetes kiállítások színtere lesz ezután is a Képtár.

Az első bejegyzett tárgy — a városcímer a tarsolyon — akár jelképe is lehetne az évszázados intézménynek, mely homlokán viseli hivatását és küldetését: „A közművelődésnek".

T. L.

A mutatványos

(Lakatos Ferenc karikatúrája)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Litkei József
ÉLET ÉS IRODALOM
1965 MÁJ 8.
1021

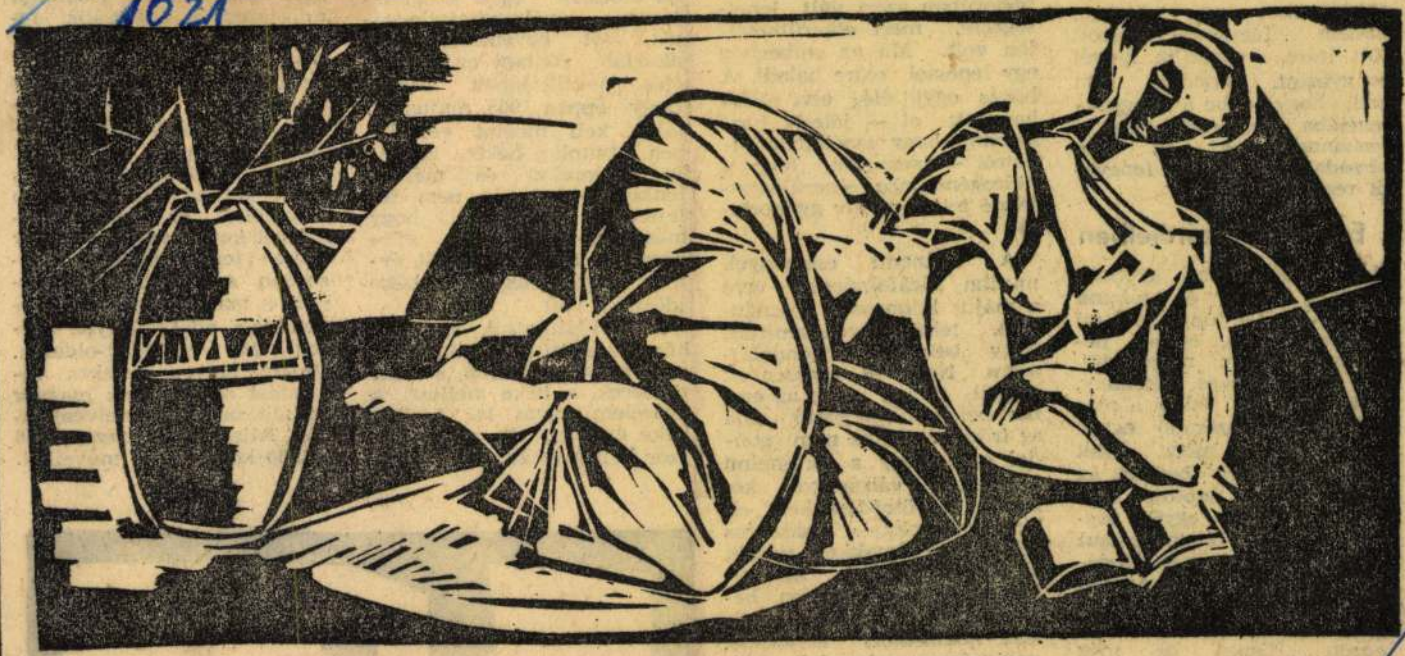

Litkei József: Olvasó nő

paradoxona, nem a sorok írójáé, hogy a különböző társadalmi rendszerek koegzisztenciája nem békében, hanem fegyverek között jött létre, megállta helyét és győzött. Mondanj sem kell, hogy ebbe a koegzisztenciába nem fért bele a fasizmus, mert az nem társadalmi, hanem fenevadi rendszer.

Egy példa, zárójelben

(Ezt a fasizmusról gyermekeink is tudják és utánunk mondják. De tudják-e, mi a fasizmus? Az ember néha meghökken, megrendül. Két tizenöt éves kislány, pesti az egyik, falusi a másik, a húsvéti szünidő egyik napján moziba ment. Csak éppen találomra beültek az „Anna Frank naplója" első előadására. Az egyik kislány a végére olyan rosszul lett, hogy az igazgatói irodában itatták vízzel. Azután otthon olyat mondtak, amitől az apának elakadt a lélegzete. „Hiszen ez még rosszabb, mint a fasizmus?

A különböző társadalmi és gazdasági rendszerek együttműködése a második világháborúban azért vált lehetségessé, mert elkerülhetetlen volt. Ma az emberiség egy lépéssel előre haladt. A békés együttélés elve előbb hangzott el — jólesik hozzátenni, hogy szocialista oldalról —, semmint, hogy a hidrogénbomba elkerülhetetlenné tette az elv gyakorlatát.

A vietnami események mintha rácáfolnának erre a május kilencediki hangulatú, tehát győzelemittas, vagy békeittas gondolatsorra. Nem is egészen ok nélkül remeg meg az ember békét kikopogtató ujja az írógépen, amíg nem gondol arra, hogy a történelmi korszakok válságokon keresztül, gyötrődésekkel, ellentmondásokkal, sokszoros szülési fájdalmakkal nyerik el önnön létüket. Az elmúlt két-három évben beleszoktunk a válság nélküli nemzetközi helyzetbe, pedig éppen a kor lelke idé-

litika e kritikus
amelyek nem is
az atomkor és
tencia elválas
gát, sőt egye
akarják rontan
élés politikájár
Hogy éppen 19
táján kell meg
ben látnunk a b
ja haragunkat és méltatlankodásunkat, de nem felejtetheti el velünk, hogy más, súlyos válságok ellenére is, az elmúlt két évtized mégis, mégis a béke időszaka volt.

Ezért kiálthatjuk ma is a húsz év előtti pesti nikkancscsal, mint magyarok, s mint emberek, a béke mellett a győzelem szavát is. A kor lelke győzött, de még sokszor kell győznie.

tuzte ki. Ennek beszédes és meggyőző dokumentuma a folyóirat ez évi április—májusi kettős száma, amely teljes terjedelmében elsősorban a mai magyar íróknak, a magyar kultúra kérdéseinek adott helyet, kerek 250 folyóirat-oldalon. Vezető helyen érdekes válogatást olvashatunk magyar vonatkozású szemelvényekből Miroszláv Krlezsa 1916—1955 között írt műveiből.

Kürthy Sándor

Festő barátomnak

Hagyd a múzsákat pihenni,
Minek cibálnád a tüdőt, szívet, agyat,
Mire jó ez a forradalmi láz?
Nem kell ma senkinek a vér és velő,
az rossz szagú, s forrongó, mindig mást akar.
Mindig mást! Mit a fenét?
– Meghaltak atyáink, közülünk is sokan.
végre megérkeztünk, hát ezt akartuk. Nem?
Aki még most sem ül a fenekén,
az izgága, felforgató elem.
Rend kell! Nyugalom és stabilitás!
Haladunk persze,
ezt írtuk a zászlóra hajdanán.
Most is ott van, láthatja akárki:
"Mi a haladás hívei vagyunk"
fölösleges már az önmarcangolás.
Nyugtalanító. Hova vezet,
ha mindent megengedünk?
Vannak haladó hagyományok,
tessék azt fejleszteni
és tükrözni a valóságot, a vivmányokat.
Lehet kritika is.
Persze, csak építő!
És mindig megmutatni az eredményeket,
különben torz lesz a kép és egyoldalú.
Mi megmutatjuk az egyetlen biztos utat,
hogy mi a dekadens és mi a haladó,
hol és hogyan lehet alkotni nagyot,
mi a jövő útja, mit kíván a nép.
Művésznek még ilyen
könnyü dolga nem volt:
egy egész apparátus egyengeti az utat,
mind csupa "volt" forradalmár,
képzett ideológus (vagy éppen most tanul),
ha valaki mégis más utat keres,
ám magára vessen.

Ne keseregj, barátom!
Még azt hiszik, elégedetlen vagy.
És aki elégedetlen, az mindig gyanús.
Bacchus majd elsimítja a ráncokat,
és megtanít röhögni, böfögni, aludni.
A középszer pedig finoman és jólöltözötten
tovább hajt és azt mondja: "részeg disznó"!
De ez már egy stabil kvalifikáció,
mert melletted az árokban egy drukker hasal,
aki leszívta magát, mert kikapott a VASAS.
– Tehát meg vagy mentve
kívülről és belülről.
Ne keress új utakat, csak jó utakat,
biztos, hasznos utakat.
Majd csak eldöcög a szekér,
majd csak elvolvál a világ nélküled is,
s ha lesz egy kis szerencséd, talán még
tükör is lehetsz,
de nem fényforrás, barátom,
ez nem a te reszortod.
A tudományos szocializmusban
úgy is meg van tervezve minden előre.
A kritikusok és ideológusok még precizebben
kidolgozzák majd az esztétikai alapelveket,
(amit valahogy elhanyagoltak a klasszikusok,
ki tudja, miért?)
a kibernetika is sok újat igér,
vannak, akik gondolkoznak helyetted.

Kürthy Sándor: Dinamika, 1975

Nem zavarosfejű müvészeknek
való az ilyesmi.
Csak nyugi! – ahogy mondani szokás – íme, itt a
szbad, nyílegyenes út!
Haladhat rajta, aki haladó.
Nyugodtan alhatsz,
megy minden a maga útján.
A történelem kerekét
úgy sem tudja senki
visszafelé forgatni,
mert különben visszakerülnél te is oda, ahova kívánnak egyesek.
Hát azért ezt mégse, ugyebár.
Igyál!

1966. december 9

A VILÁGIRODALOM TÖRTÉNETE

Boldog érzés magaménak tudni Kristó Nagy István közelmúltban megjelent, majdnem ezer oldalas munkáját. Babits Mihály és Szerb Antal világirodalom-története csak kölcsön képpen kerülhetett hozzám. Kristó Nagy István a két jeles elődde akaratlanul is rivalizálva írta meg saját világirodalom-élményét.

Hogyan is látja egy sokat olvasott – eredendő szakmája szerint gyógyszerész – a harmadik évezred küszöbén a világirodalom történetét? 10.000 év rövid áttekintését érdekfeszítő írásában fölvillantva igyekszik magyarázatot adni az irodalom eredetére,a valóság és képzelet kölcsönhatására. Könyvében az ismeretek és olvasmányélmények közvetítése mellett azt is példázza, hogy a világirodalom gazdagodása ellenére is áttekinthető, befogadható.

Kristó Nagy István több mint húszéves munkával rendszerezte hat évtizedes olvasói tapasztalatait. Műve izgalmas olvasmány, ugyanakkor hasznos kézikönyv, melyet a következő generációk is haszonnal forgathatnak. Külön is figyelmet érdemel az avantgard és posztmodern művészetnek szentelt eszmefuttatása.

Dícséretes a Trezor Kiadó vállalkozása, ahol a kétkötetes tanulmány 1.325 Ft-ért megrendelhető (Budapest, 1149 Egressy köz 6.)

Geröly Tibor

LITKEY Gyuri

Festőkről

A közelmúltban valamelyik "előkelő" (azaz drága) aukción feltünt egy számomra ismeretlen festő remek képe: Börzsönyi Kollarits Ferencé. Mikor a Művészetbarátok klubestéjén az aukcióról beszámoltam, erről a festményről is megemlékeztem. Akkor kiderült, hogy a már halott művész leánya a társaság tagja. Nemcsak az édesapjáról szóló könyvet (Tóth Antal művét) juttatta el hozzám, hanem az életmünek birtokában lévő legjavát is megnézhettem. Az aukciós kép s a könyv ismeretében is meglepődtem: kiválló festővel találkoztam, aki pedig harminc éve halott.(Ez év augusztusában van a szomorú evforduló, ez külön is aktuálissá teszi a soraimat).

A magyar festészet korábban Münchenben, majd a nagybányaiaktól kezdve évtizedeken át(helyesen) Párizshoz igazodott: legjava teljesítményei is a francia iskolához kapcsolódtak. Előbb a naturalizmushoz,(Bastien-Lepage), majd az impresszionizmushoz, sőt fauves-hoz, (Rippl-Rónai, Czóbel). Egészen a kubista, majd nonfiguratív párhuzamokig, (mely utóbbiban a két legjobb, élő magyar festő: Vasarelly s az egy nemzedékkel fiatalabb Hantay világnagysággá nőtt). Börzsönyi Kollarits is járt párizsban s ennek felszabadító hatását le se tagadhatná, mégis más útra tért, s ez a szemlélő legnagyobb meglepetése. Az expresszionizmust (még e kifejezés megszületése előtt) Van Gogh és a norvég Munch "találta fel", s az ő nyomukon született meg századunknak a franciával szinte egyenrangú iskolája: a német expresszionizmusé, amely azonban nálunk alig hatott. Nos, Börzsönyi Kollarits épp ezzel az irányzattal adekvát, erőteljes, sajátosan színgazdag piktúrát hozott létre, holott eredetiben nem is látott Marc, Macke, Kirchner, Nolde képeket! Reprodukcióból nyílván ismerte dolgaikat, de ennél mélyebbre kell néznünk, ha hatás helyett – akár csak a még különb Derkovitsnál – párhuzamot keresünk: a féligperiférián fellépő feszültségek kiváltotta fojtott szenvedélyességét. Ez a stílus a levegőben volt – minálunk is, de nem tudok senkit, akinél oly határozottan nyílvánult meg, mint Börzsönyi Kollaritsnál. Halálának 30. évfordulóján ismerjük el végre magános kiválóságát – a művészetünk élvonalába tartozott.

*

A népi gondolat diadalmas kibontakozása hazánkban több fázisban ment végbe. Elöljárt Bartók és Kodály népisége, ezt követte az építészeté, amely a magasrendű, de tarkabarkán magyaros Lechner féle szecesszió után, a finnekével szinkronban, Kós Károly és társai, tanítványai nyomában az egyszerűbb, nagyvonalú szecesszióból fejlődött ki,(egészen Makoveczig). Ezután jött az irodalmi népiség, amely Ady, Móricz Zsigmond és Szabó Dezső úttörését követve most már közvetlenül, belülről ábrázolta a paraszti létet s a vele és érte folytatott küzdelmet. Erre a harmincas évek közepén került sor, Erdélyi, Féja,

Tóth Ferenc rajza – Szabó Pál

Illyés, Kodolányi, Németh, Sinka, Szabó Pál, Tamási, Veres Péter művészetében. Nagyjából egyidőben a népi politika hősi harcosának, Bajcsy Zsilinszkynek legnagyobb összecsapásaival.

A képzőművészetben csak ez után következett el a népiség ideje s bár nyelvi gátjai épp úgy nem voltak, mint a zenének vagy építészetnek, sosem érte el az előbbiek színvonalát. De a paraszti életnek Mednyenszky, majd az alföldiek képviselte komor ábrázolatát meglepő módon egy derűsebb, bár tán kevésbé elmélyült festőiség váltotta fel, amelynek centruma a "Magyar képírók" köre volt, olykor ősi tárgyakat megidéző, de kissé modorosan késő szecessziós-expresszív ábrázolással (Büky Béla, Fáy Aladár), míg a paraszti témákat Vaszary frisseségével bemutató Litkey György tán legtovább jutott ezen az úton. Azzal az Illés Árpáddal, ak iszerint az ún. népiség nem tematika, hanem szemlélet kérdése, (ezért magától értetődően mert nonfiguratív képeket festeni). Itt kell még emlékeznünk Medgyessy, Szervátiusz, majd a máig sem igazán fölfedezett Boda Gábor szobrászatára.

Az előbb említett Litkeyről is megfeledkeztünk. Életműve semmiképp nem felelt meg az "európai iskolás" polgári s a későbbi "szocreál" elvárásoknak, divatoknak, üzleteknek. A meglepő az, hogy a negyvenes években derűs, színes, mozgalmas képekkel feltűnt, sőt már ekkor beérkezettnek tekinthető Litkey ahhelyett, hogy remek szakmai tudásával, realista szemléletével beállt volna a hivatalos, vagy a nyugati mintákhoz igazodó posztimpresszionista festők sorába, az absztrakció felé fordult. Életművének legjava darabjait júniusban láthattuk az Irószövetségben. A harmincas-negyvenes években készült népi szellemű festményei ma épp úgy megragadtak, mint ötven éve, a nonfiguratív müvek viszont kissé kaotikusnak hatottak, (épp Illés Árpáddal összevetve tetszettek másodrendűnek).

Így is jó volt látni, viszontlátni egy kitűnő művész alkotásait.

Kár, hogy a kiállítás nem kapta meg azt a nyilvánosságot, amit megérdemelt volna. Bár az Írók körében alighanem a legjobb, noha nem szakmai közönség láthatta.

Létezik agy bányánk

– mégpedig kimeríthetetlen! Akárkié is: majd száz éve értéket termel, s minél régebbi, amit létrehoz, annál többet ér: nem jár ráfizetéssel, munkanélküliséggel s ma is megteszi a magáét.

Miféle bánya? Nagybánya, annak is művésztelepe, melynek épp hajdani modernsége okán már klasszikus rangja van a magyar festészetben: elvitathatatlan.

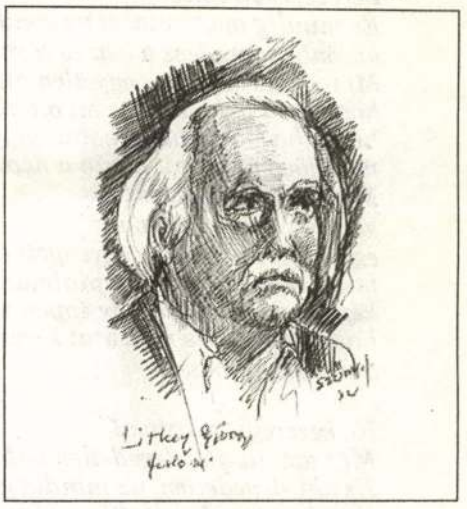

Szőnyi Jenő rajza, 1972 – Litkey György festőművész

Léte pedig épp most egy új galériában is feltűnt. A Teréz körut 40 alatti Barabás Galériának keresztelt vállalkozás állandó kiállítása (majdnem szemben a Béke szállóval) ötven év óta először léptet fel együttesen új nagybányai festőket Nicolae Balastól Véső Ágostonig, hogy a névsor elejéről s végéről említsek két kiemelkedő nevet. Megjegyezve, hogy e kettő tán legkülönb is; az elsőként megnevezett román festő nonfiguratív képével éppenséggel a legkorszerűbb irányzatot képviseli. De van itt nemesen naturalista ábrázoljás éppúgy, mint (Gy.Szabó Bélára emlékeztető) expresszív fametszet. Az alapítványi támogatás, művészek önkéntes tömörülése s a kis magángaléria együttes jelentkezése túlmutat a megszokott üzleti alkalmakon. Tán némi elvi jelentősége is van.

Kristó Nagy István

LITKEY György

M E G H Í V Ó

Tisztelettel meghívjuk L I T K E Y G Y Ö R G Y festőművész emlékkiállítása alkalmából a Budapest Galéria Kiállítótermében (Budapest, V. Szabadsajtó u. 5.)

1994. július 11-én, hétfőn 16-18 órakor

tartandó fogadásra.

LITKEY GYÖRGY ALAPÍTVÁNY

Egykés család nem kaphat földet Bars-Hont vármegyében

Hetényi Dezső dr., *Bars* és *Hont* vármegyék alispánja, hétfőn este nagyszabású előadást tartott a magyar nemzetpolitikai társaság vitaestjéről. Mintegy másfélórás előadásában az egyke utjáról beszélt. Kijelentette, hogy *másfél századra visszamenőleg ki akarja mutatni az egyke útját.* Ebből a célból 112 egyház- és politikai községbe kérdőíveket bocsátott ki. Az eddig beérkezett adatok alapján megállapitotta, hogy az egyke az 1820—30-as évek táján kezdődött a *Garam* mentén. Megállapitotta továbbá azt is, hogy az egyke már minden felekezetet kikezdett és vallástalansággal és erkölcsi sülyedéssel jár együtt.

Az előadó azután az egyke okairól beszélt, s megállapitotta, hogy gazdasági okokkal kezdődött. A földszerzés, a könnyebb megélhetés, a gazdagodás vágya mutatják az okot. Hetényi alispán ezután rámutatott arra, hogy saját hatáskörében, mint alispán, a következőket rendelte el: *egykés nem vásárolhat földet, katonai felmentésben nem részesülhet, az egykés községek pótadója a szaporodó községek javára fel lesz emelve, egykés semmiféle kedvezményben, kitüntetésben nem részesülhet, elöljáró, községi biró, tanácsos mindaddig, míg erre a tisztségre többgyermekes egyén van a községben, ki nem nevezhető, a vármegye területén betöltendő bármilyen köz- vagy magánalkalmazásnál a háborús szolgálat mellett elsősorban a gyermekszám jön tekintetbe.*

Ezek a szigorú intézkedések már meg is hozták az eredményt. Az asszonyok egymásután jelentik be a *második és harmadik gyermek születését.* Van egykés községe a vármegyének, ahol eddig két-három születés volt, most pedig 15 gyermeket várnak. Ez azonban csak pillanatnyi felbuzdulás; a végleges rendelkezéshez általános érvényű és erejű országos intézkedések kellenének. Sajnos, az egyke nem egy társadalmi osztály betegsége, hanem az egész nemzeté. Eddig a legnagyobb segítséget az *Oncsa* adta, az államhatalom pedig az emelkedő családi pótlékkal ugyancsak lendített a tisztviselők és közalkalmazottak helyzetén. Az egykének erkölcsi, társadalmi és gazdasági okai vannak, tehát mindhárom vonalon egyidejüleg meg kell találni az orvoslást.

Ravasz László dr. püspök szólt hozzá elsőnek a nagy tetszéssel fogadott előadáshoz. Véleménye szerint a lét és nemlét kérdése az egyke. A nemzettestnek körülbelül egyharmadát pusztítja ez a betegség. Régen karddal foglaltak hazát, ma pedig rendszeresen gyerekszüléssel kell foglalni azt.

Vitéz *Markóczy* Antal ny. tábornagy szerint mind az államnak, mind az egyházaknak erélyesen fel kell lépni az egyházi házasság szentsége mellett.

Pataky Tibor államtitkár a kormány egyes intézkedéseit ismertette, hangoztatva, hogy a kormány igyekszik megfelelő rendelkezések és intézkedések révén segiteni.

— **A nemzetnevelő Prohászka.** Külön füzetben jelent meg az az előadás, amelyet Lotz Antal dr. fővárosi bizottsági tag mondott el a budapesti tanügyi hivatásrend központi elnöki tanácsának ülésén. Az előadáshoz Dongó Orbán tanügyi főtanácsos, központi elnök írt bevezetőt és méltatta ezt a munkát, amely Prohászkának az egész nemzetet nevelő pedagógiai munkásságát foglalja össze tömören és plasztikusan. A tanulmány főleg arra buzdít, hogy a nagy püspök örökértékű és mindig aktuális műveiből kell meríteni mindenkinek, aki a közért dolgozik.

Halálozás

Dévaványai *Halasy* Tibor csász. és kir. kamarás, ny. huszárőrnagy, földbirtokos, életének 72-ik évében, október 24-én, rövid szenvedés után, Budapesten elhúnyt. Temetése október 28-án délelőtt 11 órakor a farkasréti temetőben, az engesztelő szentmiseáldozat a ferencrendi atyák Margit-körúti plébániatemplomában október 29-én délelőtt 9 órakor lesz.

Schmidinger Lajos pálmonostori malomtulajdonos életének 80-ik évében, rövid szenvedés után, október 21-én elhunyt. Temetése október 23-án délelőtt 11 órakor volt az előszállási temetőben, a katolikus egyház szertartása szerint.

Heller Antal nyug. pénzügyminiszteri I. oszt. számvevőségi főtanácsos, tart. százados, a Signum Laudis és több katonai kitüntetés tulajdonosa, hosszú szenvedés után október 23-án 63 éves korában elhunyt. Temetése október 27-én délután fél 4 órakor lesz a pestujhelyi temetőben. Szentmiséjét október 27-én délelőtt 9 órakor az angolkisasszonyok zúgligeti templomában és 29-én reggel ¼8 órakor a pestujhelyi plébániatemplomban mutatják be.

Antalicz István városbíró október 24-én 63 éves korában elhunyt.

†

Uszkova Helén, Emma és Sura, valamint Ivek László unoka, mély fájdalommal, megtört szívvel jelentik, hogy a forrón szeretett édesanya, nagyanya,

Uszkova Andrásné

szül. Kolesznyikova Magdolna Mária

életének 65-ik évében, október hó 25-én váratlanul elhúnyt.

Drága halottunkat 27-én, szerdán d. u. 3 órakor kisérjük utolsó útjára a pestszenterzsébeti temető halottasházából, a görögkatolikus egyház szertartása szerint.

Velünk együtt siratják: jóbarátai és ismerősei.

Napi hirek

Még nagyobb fegyelmet légiriadó alatt!

Vasárnap délben ismét felhangzottak a szirénák. Az utcák képéből úgy látszott, hogy — bár a közönség nagy általánosságban kielégitően viselkedett — egyesek elfelejtették már azokat a riadt pillanatokat, amikor a szovjet bombázók motorjai zugtak el fejünk felett és félelmetes dörrenéssel robbantak a pusztítást hozó bombák. Bár szigorú rendelkezések írják elő, hogy légiriadó alatt csak az erre kijelölt hatósági személyek tartózkodhatnak az utcán, mégis számos helyen láttunk embereket ülni a parkok és sétányok padjain, míg mások a házak kapuja előtt az eget vizsgálva várták az ellenséges repülőket, nem gondolva arra, hogy a robbanáskor már késő az óvóhelyre menni. Akaratlanul is eszünkbejut, hogy bombarepesz-daraboktól szétroncsolt vagy a légnyomástól megölt emberek százait lehetett annakidején Belgrád utcáin látni. S mindez miért történt? Mert nem tudták, hogy riadó esetén a saját érdekükben kell az óvóhelyen, ennek hiányában a pincében vagy legalább is az épületek falain belül menedéket keresni.

Az illetékes hatóságok nyomatékosan felhívják az ország lakosságának figyelmét azokra a szigorú rendelkezésekre, amelyek megtiltják a riadó alatt az utcán, vagy általában a házakon kívüli tartózkodást. Tartsuk be ezeket a rendelkezéseket, mert ezzel nemcsak rendészeti intézkedéseknek teszünk eleget, hanem a saját életünket és testi épségünket biztosítjuk.

— **Tengeralattjáró-parancsnok kitüntetése.** A Führer főhadiszállásáról jelentik a német távirati irodának: A Führer fogadta Lueth korvettkapitányt, egy tengerallatjáró parancsnokát és átadta neki a vaskereszt lovagkeresztjéhez augusztus 9-én adományozott tölgylombot a kardokkal és brilliánsokkal. Dönitz vezértengernagy, a haditengerészet főparancsnoka napiparancsában kiemelte, hogy Lueth korvettkapitány személyében a tengeralattjáró fegyvernem egyik legrégibb harcosa a haditengerészet első tisztjeként kapta meg a legnagyob német vitézségi kitüntetést. Lueth korvettkapitány a háború első napjától kezdve szakadatlanul tengeralattjárókon teljesített szolgálatot s mindenütt a legteljesebb mértékben megállotta helyét.

— **Győrffy-Bengyel Sándor síremlékének megáldása.** Néhai Győrffy-Bengyel Sándor gyalogsági tábornok, volt közellátási miniszter síremlékének megáldása a Kerepesi-úti temetőben csütörtökön, e hónap 28-án délelőtt fél 12 órakor lesz. A síremlék Gömbös Gyula sírjának szomszédságában van.

— **Megjelent a „Sziklán Állunk" első száma.** Uj, divatos formában köszöntött be egy új havi folyóirat, a magyar katolicizmus orgánuma Szappanyos Béla felelős szerkesztésében. Célja a katolikus fiatal értelmiség és a különböző katolikus diákmozgalmak és szervezetek érdekének szolgálata. Szellemi és kiadói szervezete mögött az Actio Cathollca áll, mint laptulajdonos. Az első szám igen élénk tartalommal jelent meg: Varga László S. J., a kiváló fiatal szociológus „Utmutatás" címen vezércikkben ír a kereszténység és magyarság elválaszthatatlan egységéről, Mihalovics Zsigmond, az Actio Catholica igazgatója ismerteti a szervezet célját, Wünscher Frigyes egyetemi magántanár diákotthonmozgalommal foglalkozik, Brandenstein Béla báró egyetemi tanár Nietzschéről értekezik. Igen sok időszerű probléma és ismertetés eleveníti a nagy reményekkel kecsegtető folyóiratot.

— **Evangélikus lelkészavatás Nagytarcsán.** Győri János evangélikus lelkészt, aki hosszabb ideig volt a budapesti—deáktéri templom segédlelkésze, vasárnap iktatta Nagytarcsa község parohusi tisztségébe Zászkaliczky Pál felsőpestmegyei esperes. A lelkész az iktatást megelőzően tartotta esküvőjét Gáncs Máriával a deáktéri templomban. Az esketési szertartást Turóczy Zoltán tiszakerületi püspök végezte.

— **Tízezer pengős pályázat szegénysorsú hadiárvaleventék jutalmazására.** Az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője pályázatot tűzött, amelynek értlemében 10 olyan 18 éven aluli szegénysorsú hadiárvalevente juthat fejenként 1000—1000 pengő jutalomhoz, aki kiváló leventemunkáján felül sportteljesítménnyel is kitűnt. A 10.000 pengős összeből minden hadtest és külön Budapest székesfőváros területéről egy-egy levente kap 1000—1000 pengőt. Az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője felhívja azokat az iskolai és iskolán kívüli leventéket, akik ezeknek a feltételeknek megfelelnek, hogy haladéktalanul jelentkezzenek leventecsapat parancsnokságuknál. Egyúttal utasítja a leventecsapat parancsnokokat, hogy a jelentkező leventékről legkésőbb november 6-ig szolgálati jegyen az alábbi kimutatást terjesszék fel közvetlenül őhozzá (Budapest, V. Alkotmány-u. 5.) név; születési idő és lakás; eltartójuknak foglalkozása; vagyona és jövedelme; testvéreiknek száma; kora és foglalkozása; leventeminősítés; sportteljesítmény és versenyeredmény; a parancsnok véleménye. Az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője minden jelentkezőről külön jelentést kér. A pályázati feltételeknek megfelelő, de önként nem jelentkező leventék adatait a fenti módon hivatalból kell beterjeszteni.

— **Szinyei Merse Jenő látogatása Székesfehérváron.** Szerdán Szinyei Merse Jenő vallás- és közoktatásügyi miniszter Hóman Bálint ny. miniszter, Székesfehérvár képviselője társaságában meglátogatja az ősi koronázóvárost, Székesfehérvárt. A miniszter megtekinti a város kulturális intézményeit, az épülő kulturházat és polgári iskolát, valamint Székesfehérvár művészi alkotásait. Délután felkeresi a miniszter Bodajk községet, ahol nyaranta már évtizedek óta több magyar festőművész dolgozik s ahol a kultuszminisztérium művésztelepet akar létesíteni.

— **Hősi emlékműavatás.** A volt magyar királyi 1-es honvéd tábori ágyusezred és az abból alakult tüzérezredek hősi halottainak emlékezetére a Vilmos főherceg-laktanyában (XIII., Róbert Károly-út 53.) emelt hősi emlékművet október 31-én, vasárnap délelőtt 10 órakor leplezik le ünnepélyes külsőségek között. Az emlékműbizottság kéri a meghívottakat, hogy helyüket 9 óra 45 percig foglalják el.

Törvényszéki tudósítónk jelenti

A statáriális bíróság halálra ítélte a tolvaj mogyoródi pékségédet. A pestvidéki törvényszék, mint rögtönítélő bíróság vitéz Somody János dr. elnöklésével kedden tárgyalta Weinberger Nándor 36 éves mogyoródi pékségéd bűnügyét, aki a vád szerint Mogyoród községben október 10-én az elsötétítés ideje alatt Mucsi Gyula pékségéd lakásából mintegy 1800 pengő értékű ruhaneműt ellopott. Weinberger Nándor beismerő vallomást tett. Elmondotta, hogy rossz társaságba keveredett, és a lóverseny szenvedélye vitte a bűnbe. Rabja lett a lovaknak és azért követett el lopásokat, hogy pénzt szerezzen a lóversenyhez, mert a nagy nyereség lehetősége mindig csábította. A rögtönítélő bíróság részletes bizonyítási eljárást folytatott le, majd Zsakó István dr. egyetemi magántanár, a lipótmezei elmegyógyintézet igazgatója és Révkomáromy András dr. törvényszéki orvos mondották el elmeszakértői véleményüket, mely szerint a vádlott nem elmebajos. Héczey Lajos dr. ügyész vádbeszéde és Martiny László dr. ügyvéd védőbeszéde után kihirdette az elnök a statáriális bíróság ítéletét, mely szerint a bíróság Weinberger Nándort az elsötétítés ideje alatt elkövetett lopás bűntettéért halálbüntetéssel sujtotta. A rögtönítélő bíróság ezután kegyelmi tanáccsá alakult át, melynek határozata azonban titkos.

Drágán csinálta meg a bombatámadáskor betört kirakatot, fogházra ítélték. A mult év szeptember 4-én a városmajori templomot ért bombatalálat alkalmával bezúzódott Rétai Imre vendéglős Olasz-fasorban lévő vendéglőjének hatalmas kirakatüvege is. Másnap jelentkezett Sörös János üvegcsiszolómester és felajánlotta, hogy megcsinálja az ablakot. Munkadíjul 442 pengőt számított fel. Kiderült, hogy ez az ár jóval meghaladja a hatóságok által megszabott és felszámítható árat; legfeljebb 280 pengőt kérhetett volna az üvegezési munkálatokért. Szücs Sándor dr. budapesti büntetőtörvényszéki egyesbíró kedden tárgyalta az árdrágítási bűnpert. A bíróság Sörös Jánost háromhónapi fogházra ítélte. A megokolás szerint a bíróság súlyosbító körülményként mérlegelte, hogy az árdrágítást a vádlott a bombatámadásokozta épületkár kijavítása alkalmával követte el. Az ítélet nem jogerős.

Budapesti iparosok Mép-zászlóavatása

A Mép VIII. kerületi szervezetének iparoscsoportja most avatta fel zászlaját, amely az *első Mép-zászló Budapesten.* A zászlóanya egy kerületbeli iparos özvegye, akinek fia hősi halált halt a mostani háborúban. Az új zászlót *Nagy* Antal felsőházi tag avatta fel lelkes beszéddel. Egységre hívta fel az iparosság figyelmét, amire soha sem volt olyan nagy szükség, mint a mai időben.

Vitéz *Lukács* Béla miniszter üdvözletét *Huszovszky* Lajos dr országgyűlési képviselő tolmácsolta és hangoztatta, hogy a párt keretében a magyarság életét akarják tökéletesebb irányban fejieszteni. *Krisztel* Rózsika *Vaszary* Istvánnak *„A mi zászlónk"* című versét és egy saját költeményét szavalta el. Utána *Donáth* György dr. országgyűlési képviselő szólalt fel és megköszönte a Józsefváros iparosságának munkáját és anyagi áldozatát, amelyet a zászlóavatás érdekében kifejtett.

Felkay Ferenc dr. tanácsnok *Szendy* Károly polgármester üdvözletét és együttérzését tolmácsolta, majd özv. *Komáromy* Árpádné, a zászlóanya, szeretettel hívta tömörülésre a zászló alá a józsefvárosi iparosokat.

— **Bonczos Miklós államtitkár kerületében.** Vitéz Bonczos Miklós igazságügyi államtitkár néhánynapos látogatást tett választókerületében, ahol résztvett a mucsiháti gazdakör új székházának felavatásán s vasárnap ünnepélyesen átadta a forgalomnak a mindszent—derékegyházi kövesutat.

KÉREM, TEKINTSE MEG koszorukiállitásunkat! RIVIERA VIRÁGÜZLET, VIII, Eszterházy-u. 2. T: 135-062.

— **Nem a református székházban tartják a protestáns katonai istentiszteleteket.** A budapesti helyőrségi protestáns vallású tisztjei, valamint tiszhelyettesei és családjaik részére — miután a XIV, Abonyi-utca 21. alatti magyarországi református székház zsinati termében ezentul már nem tartanak katonai istentiszteleteket — október 31-én 11 órakor a Szilágyi Dezső-téri református templomban lesz a reformáció emléknapja alkalmából ünnepi istentisztelet és urvacsoraosztás.

— **Az országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézet fedezeti alapjának növelése.** Az 1942:XIII. tc. a munkaképtelenné vált ügyvédekről és a meghalt ügyvédek hátramaradottairól való gondoskodás céljából szervezett országos ügyvédi gyám- és nyugdíjintézet teljesítőképességének fokozására minden ügyvédet kötelez arra, hogy kereseti adójának összegéhez igazoló jóléti hozzájárulást fizessen a intézet megcsökkent fedezeti alapjának növelésére.

— **Pályázati felhivás.** Vadas Gyula dr. főszerkesztő abból az alkalomból, hogy a Nemzeti Sport szerkesztőségétől megvált, tizezer pengőt ajánlott fel olyan 18 éven aluli szegénysorsú hadiárva leventék jutalmazására, akik kiváló leventemunkájukon felül sportteljesítménnyel is kitűntek. A fejajánlott összegből minden hadtest és külön Budapest székesfőváros területéről egy-egy levente kap ezer-ezer pengőt. Az ifjúság honvédelmi nevelésének és a testnevelésnek országos vezetője ezzel kapcsolatban felhívást intéz az iskolai és iskolánkívüli leventékhez, akik ezeknek a feltételeknek megfelelnek, hogy haladéktalanul jelentkezzenek levente-csapatparancsnokuknál. Egyúttal utasítja a leventecsapatparancsnokokat, hogy a jelentkező leventékről legkésőbb november 6-ig szolgálati jegyen az alábbi kimutatást terjesszék fel őhozzá (Budapest, V. Alkotmány-utca 5). Név, születési idő és lakás, eltartójának vagyona, jövedelme, testvérek száma, kora és foglalkozása, leventeminősítés, sportteljesítmények és versenyeredmények, a parancsnok véleménye. Az ifjúság honvédelmi nevelésének országos vezetője minden jelentkezőről külön jelentést kér. A pályázati feltételeknek megfelelő, de önként nem jelentkező leventék adatait a fenti módon hivatalból kell felterjeszteni.

Házasság

Guzsvány Klári úrleány (Siklós) és *Benyó* Mátyás m. kir. főhadnagy (Budapest) október 20-án tartották esküvőjüket a budapesti VI. kerületi róm. kat. plébániatemplomban. Tanuk voltak: kézdiszentléleki *Kozma* Zoltán m. kir. tüzéralezredes és borosjenői *Jeney* Artúr fővárosi tisztviselő.

Sarkady Katát eljegyezte ifj. *Schmidt* György szigorló kohómérnök, műegyetemi tanársegéd. (Minden külön értesítés helyett.)

Hilbert Edit és *Bárdossi* Gyula vasárnap délután tartották esküvőjüket a Bakáts-téri római katolikus templomban.

Hubert Izabella és *Balázs* István dr. október 26-án tartották esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

Stolcz Zsigmond dr. m. kir. rendőrfőtanácsos és neje, *Kármán* Katinka leánya, *Marica* és *Hörcher* Elemér gyárkémény- és kazánépítőmester és felesége, *Merky* Emerencia fia, *János*, okleveles mérnök, műegyetemi tanársegéd október 30-án, szombaton délután félhat órakor tartják esküvőjüket a Szent Imre herceg-úti ciszteroita plébániatemplomban.

Kiállitások

A Műbarát termeiben vitéz Litkey György vízfestményei és podolini Németh Kálmán szobrai kerülnek bemutatásra. Litkey György legjelentéktelenebb képecskéin is megérződik, hogy alkotójuk tehetséges, bátor, széles ecsetkezelésű művész. A Műbarát bejárója mellett, ahol beköszöntőül a kevésbé fontos képeket szokták elhelyezni, néhány kis képe is felhívja a látogató figyelmét jól összeszokott színfoltjaival. Litkey György akvarelleket állit ki, melyeken közvetlenül kifejezésre jut a művész erénye és érdekessége, a temperamentum és hév villódzása, amivel az ecsetet forgatja. Ez teszi vízfestményeit egyénivé, frissé és ropogóssá. Képein nem naturalizmusra törekszik, általában véve nem folyatja egybe lágyan a színeket — kivéve néhány balatoni képén, ahol lirikusan ellágyul és alárendeli magát a téma által kinált kifejezési módnak. Ezek a puha, finom balatoni akvarellek a víz hullámzásának elsőrangú ábrázolóját mutatják. „Mosás a Balatonon" című képén a víz mozgását, rezgését tökéletesen érzékelteti. Figurális ábrázolásainál markáns, erős színfoltokkal és lendületesen húzott vonalakkal dolgozik, sok helyen üresen hagyva a papirt, ami növeli a kép elevenségét. Figurái legtöbbször falusi emberek, magyar parasztok, akiknek napsütött, barázdált arcát kifejezően, ízesen adja vissza, míg a nők arcát könnyeden, tisztán festi, hogy üdeségüket érezztesse. Annak ellenére, hogy az emberek ábrázolásánál meglep gyakran a kéz és láb alapos, kifejező rajzával, mégis temperamentuma többször elragadja és elsieti a rajzot. Ha ezen a fogyatkozásán úrrá lesz, előbb figyelmet és nyugalmat tud szentelni a rajznak anélkül, hogy ez a frisseség rovására menne, úgy egyik legegyénibb, legtöbbet mondó akvarellfestőnknek tekinthetjük. Podolini Németh Kálmán kisméretű szobrai teszik változatosabbá a Műbarát kiállítását. Németh Kálmán eszméket, gondolatokat fejez ki tömeges felfogású figurális szobraival. A Géniusznál, Háborúnál, a Harcban című szobornál is elevenebbnek és közvetlenebbnek érezzük a Panaszt, ahol anya és gyermeke megható, őszinte pózban borulnak össze. Stilizált hősi emléke is kifejező. sz.

Pénteken megnyilik a kolozsvári nemzeti színház

Ismeretes, hogy a kolozsvári nemzeti színház tagjai ezideig a városi színkörben játszottak, mert a színház épületében hosszabb időt vettek igénybe a világítási berendezést átalakító munkálatok. A felszerelés most elkészült s a színház október 29-én, pénteken nyitja meg kapuit a „Csongor és Tünde" előadásával. Az első idei eredeti újdonsága Szabó Lajos „Viharlámpás" című darabja lesz.

Zilahy Lajos kapta a Vojnits-jutalmat

Hétfőn délután, *József* főherceg, tábornagy elnöklésével a Tudományos Akadémia összes ülést tartott. Az ülésen *József* főherceg megemlékezett *Herczeg* Ferencről abból az alkalomból, hogy az írói és művészi világ nyolcvanadik születésnapját ünnepelte. *Herczeg* Ferenc negyvenöt esztendeje tagja az Akadémiának, kétszer volt másodelnöke és tizenegy akadémiai jutalmat nyert, köztük az Akadémia nagy jutalmát is. Ezután *Rédey* Tivadar olvasta fel jelentését a Vojnits-jutalomról. Sorra vette az elmult színházi évad tizennyolc magyar újdonságát és *megállapította, hogy az Andrássy és az Uj Magyar Színház keveset nyujtott a magyar irodalom terén, az Uj Magyar Színházban csak Vándor Kálmán „Idegen asszony" című darabja mutatott komolyabb szándékot. A Madách Színház hazai bemutatói is elmaradtak a külföldiek mögött.* A Vígszínházban *Hunyadi* Sándor Móra-dramatizálása, *Reményi* Zsigmond első színdarabja tünt ki, *Bókay* János „Az utód" című drámája komoly tárgyával határozott nyeresége volt a műsornak, *Illés* Endre „Méreg" című művésztragédiája kétségtelenül írói munka. Ezután foglalkozott *Rédey* Tivadar a Nemzeti Színház műsorával, *Koós* Károly, *Asztalos* István, *Tamási* Áron és *Galamb* Sándor színdarabjaival, valamint *Márai* Sándor „Kassai polgárok" drámájával. Végül szólt *Zilahy* Lajos „Szépanyám" című színművéről, amely *Rédey* szerint minden tekintetben méltó arra, hogy a Vojnits-jutalommal tüntessék ki. A javaslat alapján az Akadémia *Zilahy* Lajosnak adta ki a jutalmat, majd ezután sor következett *Kornis* Gyula osztályelnök „Az akadémiák és a tudomány nemzetközi szervezése" című előadására.

GYERMEKKORUNK LEGSZEBB MESÉJE:
Hamupipőke
Bemutatóként: **BELVÁROSI** FILMSZINHÁZ

Színház, Film, Művészet

Három filmbemutató

BOTRÁNY! (Corvin, Kaszinó.) Szemet gyönyörködető látványosság és amellett pompás szórakozást jelentő, XVII. századbeli komédia. Az elejétől végig színes német film vidám története egy fürdőkád körül bonyolódik s jellegzetes falusi életképei valósággal korrajzot nyujtanak. Díszes batár tűnik elő a vásznon, egy előkelő városi úr utazik keresztül a flamand községen s rövid pihenőre megszáll a polgármesternél. Már ezek a képek teljes illuziót keltve teremtik meg a kétszáz évvel ezelőtti flamand világ levegőjét. A mese igen kevés, csak annyi, hogy az idegen választékos beszédével, jó modorával, és harsogó fiatalságával majdnem megszédíti a kövér polgármester szép fiatal feleségét (az érdekes szépségű Heli Finkenzellert), de azután azzal a szándékkal utazik tovább, hogy visszafelejövet folytatja udvarlását. Erre azonban már nem kerülhet sor, mert közben komikus, de kihatásaiban súlyos bonyodalmak támadnak, mégpedig a fürdőkád miatt, amelyet a vendég hozott magával s a polgármester házában hagyott. A szövegíró a párbeszédek szellemességével, a rendező a képek festői csoportosításával és beállításával, a kiváló jellemszinészek egész serege pedig stilszerű játékkal érzékeltetik a filmtörténet pajkos játékosságát. Az asszony szeretne megfürödni, a férje azonban ezt megtiltja úgy is, mint polgármester, mert a rendes ember megmossa az arcát és azzal kész. Az asszony beviteti a kádat a csürbe és mégis megfürdik. Remek képsorozatban mutatja be a film, hogyan szereznek tudomást az emberek erről az eseményről s hogy másnap az egész falu milyen őszinte megbotránkozással tárgyalja az „erkölcstelen" cselekményt. Mulatságos és meglepő fordulatok következnek ezután, míg a végén, mielőtt a városi gavallér visszaérkezne, a falusi forradalom hullámai lecsendesednek s helyreáll a régi erkölcsi világrend. A franciák egyik történelmi vígjátékára emlékeztet ez a kitünő film, amit néhány évvel ezelőtt „Csintalan asszonyok" címmel mutattak be. A különbség az, hogy a francia vígjátékot a finom pikantéria jellemezte, ezt pedig az ízes, de vaskosabb humor.

UTIKALAND (Fórum). Meséje kevés, nincsenek frappáns fordulatai, bonyodalmai, mégis érdekes és szórakoztató vígjáték, amely gyakran feszültséget teremtve ragadja magával a közönséget. Ez pedig annak tulajdonítható, hogy a szerző és rendező életszerűségre törekedett s egész sereg érdekes embertipust mozgat a filmen, eleven és találó vonásokkal jellemezve azokat. A film első fele a robogó vonat egyik fülkéjében és egy autóbuszban játszódik, ahol tulajdonképpen nem történik semmi és mégis egymást érik a viharos derültséget keltő jelenetek. A szereplők nem is ismerik egymást s később kiderül, hogy mégis a kibontakozó filmtörténet céljait szolgálják. Ezeket a képeket kizárólag az ügyes rendezés teszi elfogadhatóvá s főleg tökéletesen filmszerűvé. Különösen megkapóak az autobusz körül és az autobuszban lefolyó, jelentéktelennek látszó események. A társaskocsi nem indulhat el, mert a vezető késik s amikor végre megérkezik, és az autót elindítja, megütközéssel állapítják meg a türelmetlenkedő utasok, hogy a sofőr visszafordult s megáll egy bérház előtt, amelynek egyik ablakából egy idősebb asszony harsogva kiáltja felé, hogy: fiú! A temperamentumos, fiatal sofőr extázisba jön, amely átragad az utasokra is, amikor megtudják, hogy a jókedvű vezetőnek fia született s ez az extázis tobzódva fokozódik tovább, amikor az egyik megállónál a sofőr komája borral itatja meg az utasokat, akik valósággal zenekarrá alakulnak s megrészegülten folytatják útjukat a cikcakban őrült tempóval haladó autobuszon. Csak egy szép fiatal leány ül szomorúan az utasok között, aki a városban ballépést követett el s most rettegve utazik falusi szüleihez, mert attól fél, hogy elűzik a házukból. Rendkívüli ügyességet árul el a rendező, amikor az úton ezt a leányt összehozza egy derék, jószívű cukorkaügynökkel, aki részvétből elvállalja, hogy a leányt mint férj kíséri szülei lakására. Ami ezután a szülők, a leány és az álférj között történik, csupa élet és igazság s éppen ezért izgalmassá, meggyőzővé és megragadóvá teszi a jó megoldással végződő filmjátékot. A leány szerepében Adriano Benetti olyan alakítást nyujt, amely igazolttá tette, hogy olasz kritikusai Alida Vallival hasonlították össze. Partnere Gino Cervi, aki közvetlen alakításával nyerte meg magának a közönség teljes rokonszenvét.

FELESÉG (Uránia). Bókay János két színdarabjából összevont német filmváltozat. A szellemes, ötletes rendezés mellett Jenny Jugo alakítása teszi az érdeklődésre különösképpen méltóvá. Ez a kivételes tehetségű színésznő játszotta egyébként Bécsben is a Bókay-darabok asszonyszerepeit. Sok vonatkozásban Bajor Gizire emlékeztet, de ebben a filmben páratlan átváltozó képességéről, lobogó temperamentumáról és sokszínűségéről is bizonyságot tesz. Georg Jacobi, a rendező különösen az első részben végez gondos munkát, amikor az anyagi gondok ellenére is vidáman élő, fiatal házaspárral, az állástalan mérnökkel és feleségével eljátszatja az egyszobás lakásban azokat a jeleneteket, amelyekkel a gazdag gyáros előtt azt a látszatot igyekeznek kelteni, hogy hatszobás lakásuk van, titkárnőt tartanak és hogy a mérnököt az ügyfelei elhalmozzák megrendelésekkel. Jenny Jugo ezekben a humort és derüt árasztó képekben előbb mint feleség, azután pedig a szobaleány, a titkárnő és egy gyártulajdonosnő maszkjában szerepel, elragadó közvetlenséggel. Mellette a kitünő Viktor Staal és Willy Fritsch a férjet és a gyárost alakítják. A mozgalmas és fordulatos vígjáték annyira leköti a figyelmet, hogy a közönség észre sem veszi a szemfényvesztést, amit vele elkövetnek. A néző ugyanis, ha utánagondol, csak akkor jön reá arra, hogy Bókay alakjai, bár el tudják hitetni, amit csinálnak és mondanak, mégsem a való élet síkján mozognak, legalább is attól kezdve, amint a bonyodalmak elindulnak s csupán azért tudnak mindvégig lebilincselő érdeklődést kelteni, mert az ügyes színdarab-szerkesztő a meglepő helyzetek egész sorozatával kápráztatja. K. I.

A székesfővárosi énekkar hangversenye

A székesfővárosi énekkar a zeneakadémia nagytermében magasszínvonalú hangversenyt rendezett, amelynek műsorán Bach g-moll fantáziája szerepelt Kopeczky Alajos orgonaművész előadásában, továbbá Bruckner Libera című ötszólamú, vegyes karra irt, orgonával kisért műve, amely nálunk ezuttal először került bemutatásra. Kiemelkedő száma volt a hangversenynek Cherubini rekviemje, amelynek szólamait Karvaly Viktor karnagy az átélés lendületével és hitelesen szólatatta meg. Luigi Cherubinit, Beethoven nagy kortársát az utókor és a zenetörténet sokszor méltatlanul mellőzte, ma már azonban kétségtelen, hogy a XIX. századforduló idején a Párisban kibontakozó korai romantika egyik legkiválóbb mestere volt. C-moll rekviemjében a régi olasz kóruskultura hagyományai egyesülnek a forradalom utáni empirkori francia gondolkozással. Az énekkar, amely már hosszabb idő óta nem hangversenyezett, kipihenve, friss szárnyalással tolmácsolta Cherubini örökszép gyászénekét.

*** A szegedi Tömörkény irodalmi kör tagjai Sopronban.** A soproni Frankenburg irodalmi kör meghívására a szegedi Tömörkény irodalmi kör sikerült irodalmi esttel mutatkozott be a soproni közönség előtt a Magyar Művelődés Házában. A vendégeket a Frankenburg irodalmi kör nevében Benkő László főtitkár üdvözölte.

*** Megalakult a cigányzenészek országos egyesülete.** A belügyminisztérium most engedélyezte a cigányzenészek országos egyesületének megalakulását. Az egyesület célja a cigányzenész társadalom anyagi érdekeinek megvédése, szociális helyzetének elősegítése zenei és erkölcsi téren, tagjainak díjtalan állásközvetítés, a kollektiv szerződés rendszeresítése és a Bihariról elnevezett zeneiskola létesítése. Ügyvezető elnöke Korényi Béla.

*** Éjjeli zene.** Rövidesen „Éjjeli zene" címmel kerül bemutatásra a Hunnia újdonsága, amelyben Sárdy János hangversenyénekest játszik. Eleinte, mint nőhódító szerepel s a végén belekerül egy hamvasarcú vidéki ártatlanság hálójába, úgy hogy az anyakönyvvezetőig meg sem áll. A film a hírek szerint zenei szempontból is figyelemreméltó.

*** A „Zenélő malom"** című magyar filmújdonság rövidesen bemutatásra kerül. Főszerepét Szilassy László játssza, ő az a mérnök, aki az elhanyagolt állapotban levő vizimalmot üzemképessé akarja tenni. Különleges módszert talált ki erre, egy zenélőszerkezetet szerel a malomkerékbe, amelynek muzsikája messzire hallatszik. Ebből a zenéből származnak azután a mulatságos vígjáték szerelmi bonyodalmai. Az énekes játék női főszerepét Szeleczky Zita játssza s a kísérő zene mellett, mint dalbetéteket a „Lili bárónő" ismert melódiáit használták fel. Csortos Gyula, Dayka Margit és Latabár Kálmán kaptak még hálás feladatokat az érdekesnek igérkező filmben, amelyet ifjú Lázár István rendezett.

Matzerath karmesteri estje a filharmonikus zenekarral

Otto Matzerath főzeneigazgató az egyik német vidéki városban, hazájában máris igen jónevű karmester, noha mindössze huszonkilenc éves. Első budapesti bemutatkozását élénk várakozás előzte meg. Legelső zenekarunk tüntető szivességgel fogadta és készséggel vetette magát alá irányitásának. A zenekar tagjai elismerték rátermettségét, azt a karmesteri adottságát, hogy tud bánni velük, akaratát világosan és határozottan fejezi ki, ért az okszerű és lelkes foglalkoztatáshoz, megérzik rajta, hogy szivvel-lélekkel muzsikus, érti a dolgát. A műsoron három klasszikus alkotás szerepelt: Händel egyik Concerto Grossoja, Schubert Befejezetlen szimfoniája és az „Eroika". Öreg műsor, ahogyan a hangversenylátogató mondaná, vagyis a legszivesebben hallgatott műélvezetet igéri, ha az előadó zseniális művész. De ezért veszélyes vállalkozás egy fiatalembernek: bemutatkoznia és azonnal sikert aratnia Beethoven forradalmi szépségű harmadik szimfoniájával. Szakasztott azonos a helyzet, mint amikor egy színész Hamletet alakít. Elöljáróban, a színészről, például megállapithatjuk, hogy megvan a rátermettsége, a kellő erősségű hangja, alakító képessége, alakja, egyénisége és műveltsége, mégis az első hangnál érezzük azonnal, hogy hamisan csendül. Nem jól fogta meg. A magatartása célt tévesztőnek bizonyult, elvétette a helyes szemszöget és homályosan, vagy torzitva állitotta elénk a halhatatlan színpadi személyiséget. Igy vagyunk Matzerath vezénylésével is. Kézzel-lábbal, a melléből szinte kiugró szivvel, szenvedélyesen mozgékony arcjátékkal próbálta életrehivni műsorát, de csak külsőleg, a szemnek adott izelitőt szándékából, bensőleg még nem érett meg az igazi nagy feladatokra. Figyelembe kell venni, hogy eddigi élete a két világháború között játszódott le és a háborus lélek csupán a munkairamot, a küzdést, a szenvedélyes és hősi magatartást érttette meg vele, az elmozdithatatlan nyugalmú szépség ünnepi fénye azonban egyelőre láthatatlan magasságból ragyog le rá. Érdekes volna észlelni, mivé fejlődik ez a rokonszenves, fiatal karmester vagy úgy tiz év után?! A filharmoniai zenekar, érezve az erős irányitó kezet, remekelt. H. G.

Gyártási terhek, a sztárok követelései és egyéb érdekképviseleti javaslat a mozgóképipari egyesület közgyülésén

Vasárnap délelőtt közgyülést tartott a magyar mozgóképipari egyesület. *Paálmyi Gyula* Jenő országgyülési képviselő, az egyesület elnöke megnyitó beszédében vázolta a mozgóképipari egyesület munkásságát. Többek között rámutatott arra, hogy *a háború ötödik esztendejében a filmszakmában is érezhetők a nehézségek*, az előállitás költségének emelkedésével egyidejüleg a magyar filmek belső fogyasztóköre nem gyarapodott, *külföldi piaca pedig megszükült és igy filmexportunk erősen visszaesett.* Foglalkozott a filmgyártást ért kritikákkal s ezzel kapcsolatban rámutatott arra, hogy az igazságos kritika jobb szolgálatot tenne az egész magyar filmgyártás ügyének, de nem tesznek jó szolgálatot a gyártásnak azok, akik akár tájékozatlanságból, akár elfogultságból *csak elitélő szavakkal* kisérik a gyártók müködését. Bejelentette, *hogy a választmány határozatához képest lektorátust szerveznek a hatóságok munkájának megkönnyitésére.* Az elnöki megnyitó után *Lasetzky* Frigyes egyesületi titkár beszámolt az elmult évi müködésről, kiemelte a müstermi bérek emelkedését, *a nyersanyag nyolcvanszázalékos drágulását és a sztárok kielégithetetlen követelését.* A továbbiakban hangoztatta, hogy a magyar filmkölcsönzők helyzete a külföldi filmek forgalombahozása terén is igen súlyos. Megtárgyalták *Erdélyi* István dr. ügyvezető elnök javaslatát. A javaslat szerint megfelelően előkészített emlékiratot juttatnak el a nemzeti filmbizottsághoz, *valamint az illetékes kormánytényezőkhöz.* Az emlékiratban az érdekképviselet rámutat azokra a akadályokra, amelyek a magyar filmgyártás komoly feladatainak elvégzésében akadályozzák és létét veszélyeztetik. A javaslat többek között kéri, helyezzék hatályonkivül azokat a rendelkezéseket, amelyek szerint magyar filmgyártó vállalat mozgószinházban érdekeltséget nem vállalhat és azt a tilalmat is, amely szerint a gyártók magyar filmjeikkel együtt külföldi filmeket nem adhatnak el a mozitulajdonosoknak. Kéri a javaslat, hogy a fővárosban és egyéb városokban *a nagyközönség igényeinek megfelelő számú moziszinházi engedélyt adjanak még ki.* A közgyülés nagy helyeslésel fogadta a javaslatot.

*** A magyar dalosegyesületek országos szövetsége** a soproni törvényhatósági daloskerületet célszerüségi okokból megszüntette és helyébe Moson vármegye bevonásával Soproni Daloskerület cim alatt új daloskerület alakítását rendelte el. A daloskerület elnökévé Czillinger József dr. alispánt választották meg.

Ma Z. ½7, Stefániai-Lászlóffy 2 zongorás Liszt-hangversenye (Rózsavölgyi).

MAGYARORSZÁG

A magunk lábán

Az a vezérmotívum, amellyel *Teleki* miniszterelnök kormányralépése óta át szokta szőni fontos megnyilatkozásait, tisztán és erősen zendült fel *Csáky* külügyminiszter tegnapi nagy külpolitikai expozéjában is. »A magunk lábán akarunk állni« — mondta a külügyminiszter, miután gazdag és megtámadhatatlan érveléssel indokolta meg Magyarországnak a Népszövetség beteg és elfogult szervezetéből való kilépését. Magyarország lépése nem jelent semmiféle irányú kötelezettségvállalást; ép ellenkezőleg, azt jelenti, hogy ismét előbbre jutott az önrendelkezés útján, hogy elérte a teljes, most már semmi külső erő által nem feszélyezett függetlenséget. A magunk lábán állunk s meg fogunk állani a jövőben is.

Magyarország és Románia

Csáky expozéjával csaknem egyidőben hangzott el Chamberlain miniszterelnök bejelentése az alsóházban, hogy Anglia biztosítja Románia függetlenségét. Ez a nyilatkozat az általános angol blokk-politika része; s nyilvánvaló, hogy Magyarország ellen nem irányul, hiszen Csáky István ugyanakkor jelentette ki, hogy »a magyar kormány Románia határait tiszteletben kívánja tartani«, tehát még többet is mondott, mint az angol miniszterelnök. De a magyar kormány már régebben is többször hangoztatta, hogy nem szándékozik Románia függetlenségét veszélyeztetni. Az angol garancianyilatkozat bennünket tehát a legkevésbé sem érint; legfeljebb azokat a nagyhatalmakat érinti, amelyek ellen az egész angol blokkpolitika irányul. E nagyhatalmak, ha szükségesnek tartják, bizonyára majd válaszolni is fognak Chamberlain nyilatkozatára.

Vádoló adatok

A nagyszerű tavalyi termés és a magyar igazság sorozatos diadalai után minden józan számítás nagy gazdasági fellendülést igért ebben az országban. A szerencsétlen emlékű Imrédy-kormány azonban jónak látta, hogy a legreményteljesebb időben a nemzet megbontására és a gazdasági élet elsorvasztására alkalmas jogalkotásokkal kísérletezzék. Most már sűrűn jelentkeznek a *vádoló adatok*. A budapesti hatósági munkaközvetítő legújabb jelentése szerint január havában 2309 munkahelyet tartott nyilván s ezekre 11.526 munkakereső jelentkezett. A mult esztendő hasonló időszakában 2689 volt a rendelkezésre álló munkahely s 9962 a munkakereső. Tavaly tehát 100 munkahelyre 370, az idén 499 munkakereső jelentkezett. Ma délben a munkanélküli építőiparosok küldöttsége jelent meg a polgármester előtt s szónoka elmondotta, hogy a budapesti építőmunkásság 63 százaléka van munka nélkül, a téglagyári és építőipari segédmunkásokkal együtt a munkanélküli építőmunkások száma 72.000. Akik ragaszkodnak Imrédy örökségéhez, gondolják meg jól, szabad-e ezen az úton tovább vezetni az országot? Már nemcsak érvek és aggodalmak, hanem számok is beszélnek, meg nem cáfolható, túl nem kiabálható számok.

Költözködés előtt

A főváros beruházási programja, melyet ma reggel hoztak nyilvánosságra, 20 millió pengőt szán kislakásépítésre. Több a semminél; de igen kevés a szükséghez képest. Szomorú szükség ez, mert a középosztály életszínvonalának süllyedését bizonyítja. Nemsokára megkezdődik a májusi költözködés, a tágasabb lakásokból megindul a népvándorlás az egy-kétszobás kislakások felé, a három-négy-ötszobás lakások jelentékeny része pedig üresen marad. Könnyű belátni e »népmozgalom« közvetlen következményeit. A kislakásba kevés bútor fér; ahelyett tehát, hogy új megrendelésekhez jutna a válsággal küzdő magyar bútoripar, a használt bútorok tömege kerül ismét piacra. A kislakásban alig van helye képnek, műtárgynak; mi lesz az amúgyis élethalálharcot folytató magyar művészekkel? A »jajgatás« bizony már alaposan megkezdődött...

Virágos tudomány

A mai zord időben szivet és elmét derítő gyönyörű kép: a könyvek és virágok közt élő ősz tudós, aki gyönyörű kertjében nyilatkozik az embermentő orvostudomány fejlődéséről, akit a virágok ihletnek alkotó gondolatokra s aki Mendel öröklési törvényeinek alapján tenyészti ki Budapest legszebb primuláit... A nagy magyar sebész — akinek nyilatkozata tegnap jelent meg a *Magyarország*-ban — a harmónia, a magasrendű boldogság előkelő példája ebben a zűrzavaros és boldogtalan világban.

Hivatalos jelentés a magyar honvédség veszteségéről Kárpátalja megszállása alkalmával

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Illetékes helyen nyert tájékoztatás szerint a *ruszin* területek megszállásával kapcsolatban a m. kir. honvédségnek *összesen 72 halott, 164 sebesült, 3 eltünt és 2 fő fogoly vesztesége volt.*

Ujpest 600.000 pengő évi megtakarítást remél, ha megkapja törvényhatósági jogát

Készül a memorandum a kormányhoz

Ujpestnek van egy öröme, egy bánata és egy reménye. *Öröme:* elkészült a tavalyi zárszámadás, amely szerint *a város pénzügyi helyzete egyensúlyban van. Bánata:* hónapok óta teljesen megállt és *szünetel az országos hírű ujpesti asztalosipar, mert nincs megrendelése. Reméli:* hogy még ebben az esztendőben a vármegyei élettől teljesen független, *önálló törvényhatósági jogú város lesz.*

Ujpest közéletét, legutóbb pedig a város képviselőtestületét is legjobban az önálló törvényhatósággá való átalakulás gondolata foglalkoztatja. Míg más pestkörnyéki város a jövő Nagy-Budapestjére készül fel és azzal számol, hogy — esetleg esztendők mulva — *a főváros szerves részeivé válnak a környékbeli városok, addig Ujpest a legteljesebb önállóságot kívánja.*

A város közéletében résztvevő pártok vezetői megbeszélést tartottak, amelyen megvitatták Ujpestnek Pest vármegyében eddig betöltött szerepét. Nemcsak az ellenzéki pártok, hanem a kormánypárt vezetői is megállapították, hogy *a 70.000 lakosú Ujpest messze kinőtt már a vármegyei keretből.* Magyarországon nincs másik ilyen nagy megyei város, de nemcsak a lakosság nagy létszáma sürgeti az önállóságot, hanem a *város lakóinak különleges összetétele és kultúrális igényeinek magas foka is.* Ujpest egészen összeépült Budapesttel, szükséglete és igényei a megyei városi keretben egyre nehezebben elégíthetők ki.

Másik jelentős oka még az önállósági törekvésnek az a körülmény, hogy *Ujpest évente több mint félmillió pengőt fizet vármegyei pótadó, útadó és más vármegyei hozzájárulások fejében Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének és ezért a pénzért úgyszólván csak — adminisztrációt kap.* Ujpestnek ma már szinte teher a vármegyei adminisztráció, amely igen sok esetben még meg is nehezíti az ügyek intézését. Ujpest népe *gyorsabb közigazgatást* óhajt, ezt a gyorsaságot a mai megyei városi szervezet csak lefékezte azzal, hogy a város és a minisztériumok között közbeeső fórumnak ott van a sokgondú, óriásterületü Pest vármegye.

— Ha önálló törvényhatóság leszünk, — mondja az újpesti várospolitikai élet régi vezetője a *Magyarország*-nak — évente majdnem 600.000 pengőt takaríthatunk meg. *Ez a pénz elegendő lesz arra, hogy Ujpest összes városrendezési és nyomasztó szociális problémáit 8—10 esztendő alatt a szükségleteknek és a kivánalmaknak megfelelően megoldhassuk.*

Ujpesten úgy tudják, hogy *Pest vármegye maga sem ellenzi Ujpest önálló törvényhatóságát.* Igaz, hogy a vármegye háztartásából erősen hiányozni fog az ujpestiek által fizetett 5—600.000 pengő, de viszont kevesebb lesz az adminisztrációs teher. Ujpest ügyeinek vitele a vármegyén igen jelentős munkatöbbletet okozott mindig.

— Maga a vármegye sem kívánhatja, — mondják — hogy éppen úgy intézzék Ujpest ügyeit a vármegyén, mint például valamelyik alföldi kisvárosét.

Az ujpestiek nagyon jól tudják, hogy az önállóságnak van két »tehertétele« is. Az egyik az, hogy ha Ujpest törvényhatósági joggal felruházott város lesz, akkor főispánt és főispáni hivatalt kap, ami azt jelenti, hogy *az ujpesti közügyek a kormány exponensének közvetlen ellenőrzése alá kerülnek.* Az önállóság ezenkívül még egy többletkiadással jár: *valamennyi városi tisztviselő fizetését egy osztállyal magasabba kell sorolni.*

— Ezt az utóbbi terhet szívesen elviseljük, hiszen *minden ujpesti ember csak örülhet annak, ha az ujpesti tisztviselők jobb fizetést kapnak.*

Amikor kiderült, hogy Ujpest törvényhatósággá való előléptetését a vármegyén sem ellenzik, a közvélemény nyomására a pártok vezetői egyhangú határozatot hoztak és legutóbb a képviselőtestület elé vitték az ügyet. A képviselőtestület is a közóhajnak megfelelően döntött, *utasította dr. Pohl Sándor polgármestert, hogy a törvényhatósági várossá való átalakulás dolgában a szükséges statisztikai és egyéb vonatkozású adatokat gyüjtse össze.*

Ez az adatgyűjtési munka most folyik, két-három hétig tart, azután a képviselőtestület az adatok birtokában elkészíti majd a kormányhoz intézendő memorandum szövegét. Ha a kormányzat teljesíti az ujpestiek kérelmét és hozzájárul ahhoz, hogy »Ujpest megyei város«-ból »Ujpest törvényhatósági joggal felruházott város« legyen, akkor külön törvényjavaslatot terjeszt majd a képviselőház elé. Az ujpestiek remélik, hogy fejlődésük elé nem gördítenek akadályokat a kormányzat részéről.

Meghalt Winkler Lajos professzor

Winkler Lajos nyugalmazott egyetemi nyilvános rendes tanár ma hajnalban 76 éves korában *meghalt.* Rendes tagja volt a Magyar Tudományos Akadémiának, 24 évig igazgatója a Pázmány Péter Tudományegyetem I. számú kémiai intézetének, európai hírű tudósa az *analitikai és gyógyszerészi kémiának.*

A színész és a természetesség

Legyen-e a színész természetes? Felelet: — ne tessék megijedni — *nem!* Első pillanatban bolondságnak látszik ez állítás. Azonban megpróbálom megmagyarázni.

Ha egy *igazi* paraszt játszana egy parasztot, ha egy *igazi* hordár egy hordárt, érdektelenségbe fulladna alakítása. Mint ahogy egy festmény, mely annyira plasztiku᠆, hogy nem tudjuk, vajjon rajta például egy selyemdarab nem *igazi* selyem-e: *alighc művészi.*

Zola így próbálta definiálni a művészetet: »*Művészet, az Természet, de az emberi temperamentumon át nézve.*« Wilde közismert szellemessége, hogy: »A természet utánozni igyekszik a művészetet«, némi levonásával a paradoxizmusnak kétségtelenül igazsággá lesz.

Ha az emberek egy »szépen elrendezett« részletet látnak a *természetben* séta közben: — Nini, ez olyan szép, mintha színpadi díszlet lenne.

Viszont egy szép *színpadi részletre* ezt mondják: — Nini, mintha maga a természet lenne!

Mindig és folyton a *kettő keveredéséről* van szó. A művész igyekszik természetes lenni. De ugyanakkor megtesz mindent azirányban, hogy ne felejtsék el, hogy: művész is. Mint ahogy egy »naturalista« regény sem maga az igazság. Egy párbeszéd Shakespearenál is csak hasonlít hozzá.

Corot, a nagy tájképfestő egy erdő szélén ülve, festette a tájat. Egy paraszt, aki soha festőt nem látott, megkérdezte:

— Mit csinál?

— Festek.

— Mi az?

— Hát próbálom lefesteni ezeket a fákat.

— Minek az, — fejezte be a paraszt — *hiszen annyi fa van!*

A természetesség kérdése egyáltalán nem egyszerű. A szegény színész, látván, hogy a puszta természetességgel *nincs sikere,* túlozni, ripacskodni kezd. A francia ezt »*charge*«-nak hívja, »terhelésnek, rárakásnak«, kitűnő szó. Biztos, hogy *a siker közelebb van a modoros színész játékához,* mint a természeteséhez, bármily merésznek is hangzik ez az állítás, Minden nagy színész modoros. Nem is gondolunk itt a *klasszikus* aktorra, aki tudatosan, stílust keresve »természetellenes«. Nem, a legközönségesebb bohózatban is a színész félig természet, félig komédia. Inkább ez utóbbi.

Éppen itt van a lényeg: a helyes adagolásban. Talán ez a színművészet velejc. *Nemtermészetesnek lenni,* azonban oly művészien játszani, hogy ez *természetesnek lássék.*

Felks Jenő

Szabadtéri Shakespeare-sorozattal a Szigeten kezdi őszi szezónját a Nemzeti Színház

Érdekes svájci vendégjáték is lesz a Margitszigeten

Teljesen elkészült már *a margitszigeti szabadtéri színpad nyári programja.* Érdekes műsort állított össze idén a színpad vezetősége. Valószínűleg június közepén kezdődnek meg az előadások. Az első színrekerülő darab a *János vitéz* lesz, amely tavaly olyan nagy sikert aratott a Szigeten. A főszerepet *Orosz* Julia és *Hámory* Imre fogja énekelni.

A *János vitéz* sorozatos előadásai közben érdekes vendégjátékot készít elő a szabadtéri színpad igazgatósága. Arról van szó, hogy Budapesten bemutatja *Altdorf* svájci városka 300 tagból álló laikus együttese *Schiller Tell Vilmos*-át. A világhírű Telljátékok főrendezője, Ottó *Bosshard* néhány nappal ezelőtt Budapestre érkezett, hogy megbeszélje a három előadásra szervezett vendégjáték részleteit. Kellemetlen baleset érte a svájci főrendezőt, *útközben valami mérges rovar csípte meg a kezét,* úgyhogy pesti tartózkodásának *első napjait kénytelen volt szanatóriumban tölteni.* Emiatt el is húzódtak egy kicsit a tárgyalások, úgyhogy csak a napokban állapítják meg az *érdekes svájci vendégjáték* pontos terminusát.

Az *Opera* együttese is kivonul a szabadtéri színpadra. *Oláh* Gusztávnak, az Operaház főrendezőjének, a szabadtéri színpad zenei igazgatójának vezetésével folynak a tárgyalások arról, hogy milyen darabot adjanak elő az operaháziak a Szigeten. Valószínűleg *balettet fognak bemutatni.* Ezenkívül a hivatalos operai vendégszereplésen kívül a szabadtéri színpad saját produkciójában bemutatja a *Trubadurt.* Az operát, amelyben európaihírű vendégszereplők fognak fellépni, *Oláh* Gusztáv rendezi.

Vértes Lajos, a Vígszínház művésze is rendez a Szigeten az idén. Az ő rendezésében kerül színre valószínűleg augusztus elején a »Cigánybáró«.

Még egy érdekessége van a Sziget idei előadássorozatának. A *Nemzeti Színház augusztus végén a Szigeten fogja megkezdeni szezónját.* A jövőévi műsorterv első produkciójaként három darabból álló *szabadtéri Shakespeare-előadást* mutat be a Nemzeti a Szigeten. »*A vihar*«, az »*Ahogy tetszik*« és a »*Szentivánéji álom*« a ciklus három előadása. Mindhárom Shakespeare-darabot *Németh* Antal rendezi.

WELSH T. E.
The Practical System
9. kiadás. Az angol nyelv gyakorlati tanítása. Ára 4.— P
Practical English Expressions
2. kiadás. Ára 1.20 pengő.
Kapható Az Est könyvkereskedésében, Erzsébet-körút 18

Képírók képkiállítása a Nemzeti Szalónban

Van a mai művészeknek egy kis csoportja, néhány fiatalember, akik *képírók* néven tömörültek. Nyaranta a magyar vidékeken állítják fel festőállványaikat, a magyar tájtól, a magyar népi élettől várják az ihletet és egy új művészi irány kibontakozását. Minden évben egyszer megrendezik csoportkiállításukat és így alkalmunk van figyelemmel kísérni, mit dolgoztak, mennyit fejlődtek, mennyiben közelítik meg azt a mértéket, mellyel már a mai magyar művészet zenekarában szerephez juthatnak.

Ha ebből a szemszögből nézzük végig a képírók kiállítását, az a benyomásunk, mintha a falusi őstehetségek színvonala lenne számukra a művészi hitvallás. A primitív és primitíveskedő népi szemlélet, mely saját területén, a népművészetben rendkívül vonzó, de attól még nem válik képzőművészetté, ha ecsetet vesz a kezébe. A magyar népművészet dús, pompázó tarkaságát akarják áttenni a vászonra a képírók, de elfelejtik azt, hogy ami hímzésben és szőtesben szép és anyagszerű, átalakítás nélkül rikoltó, erőltetett tarkasággá válik. Talán egyedül vitéz *Littkey* György képei valósítják meg a képírók között a kitűzött célt. Littkey valóban a népi jelenetekből és népi alakokból meríti ihletét, de alakítja, rendezi, tompítja vagy fokozza a valóságot.

Boromisza Tibor, az egyesület alapítója meseszerű nagy tájképi háttérbe helyezi kicsi alakjait, sok kékkel és sárgával dolgozik, melyek szlávos jelleget adnak képeinek. Láttunk még ezen a kiállításon rajzos, népszínműves felvonulásokat, merev, kemény figurákat, pár kedves falusi jelenetet, rovásjegyekkel díszített szőnyegeket, melyek már túlvannak a népművészeten, de még távol a képzőművészettől. Négy szobrász is szerepel a kiállításon. Érthetetlen, hogy kerültek a képírók közé.

(d)

Színházak műsora

OPERAHÁZ: Péntek: Pillangókisasszony (C. bérlet, ½8). Szombat: Faust (D. bérlet, ½8). — **NEMZETI:** Péntek: A fiatalok szövetsége (VI. bérlet, ½8). Szombat: A makrancos hölgy (VII. bérlet, ½8). — **KAMARA:** Péntek és szombat: Utolsó tánc (8). — **VIG:** Péntek: (L. bérlet), szombat: A tetovált nő (8). — **MAGYAR:** Péntek és szombat: Erzsébet (8). — **PESTI:** Péntek és szombat: Ne bántsd a másét! (8). — **BELVÁROSI:** Péntek és szombat: Földindulás (8). — **ANDRÁSSY:** Péntek és szombat: Paprikáscsirke (8). — **VÁROSI:** Péntek: Nincs előadás. Szombat: Orfeusz a pokolban (8). — **ROYAL:** Péntek és szombat: Egy bolond százat csinál (½9). — **PÓDIUM** (a Terézkörutiban): Péntek és szomabt: Uj műsor (9). — **KOMEDIA:** Péntek és szombat: Tanuljunk nyelveket (½9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** Péntek és szombat: Trafikos Erzsi (½6, ½9). — **JÓZSEFVÁROSI:** Péntek és szombat: Bubus (½6, ½9). — **KISFALUDY:** Péntek és Szombat: Bors István (½6, ½9).

Mozik műsora

Rövidítések: H = Híradók. **Sz** = Szombat. **V Ü** = Vasárnap és ünnepnap. **M** = Matiné.

ADMIRÁL (353—707. Margit körút 5. szám): **Marco Polo kalandjai** (Garry Cooper). Híradó. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½10 és ½12 órakor: **Walewska grófnő** (Greta Garbo). — **ALKOTÁS** (155—374. Gömbös Gyula u. 11): **Szegény gazdagok** (Szeleczky, Uray). Afrika kapuja. H. (¼4 ¼6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Walewska grófnő** (Greta Garbo). — **ANDRÁSSY** (124—127. Csengery u. 39): **Szegény gazdagok** (Szeleczky, Uray). Szent István. H. (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ÁTRIUM** (154—024. 153—034. Margit körút 55): **Szervusz Péter** (Páger, Simor Erzsi). H. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10.) — **BELVÁROSI** (384—563. Irányi u. 21): **Marco Polo kalandjai** (Gary Cooper). H. (4 6 8 10; V Ü jobbt. 2 4 6 8 10, balt. 3 5 7 9.) Vas. d. e. ½11 és 12-kor: **Emmy.** — **BODOGRÁF** (149—510. József körút 63. szám): **Marco Polo kalandjai** (Gary Cooper). H. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **BROADWAY** (144—212. Károly körút 3): **A titokzatos Mr. Moto** (Peter Lorre). (¼4 ½6 ½8 ½10; Sz V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Táncrend** (Harry Baur). — **BUDAI APOLLO** (351—500. Csalogány u. 46): **János vitéz** (Palló, Dayka) és a kísérő műsor. (½5 ¾7 9; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **CAPITOL** (134—337. Baross tér 32): **Vágyak valcere** (Három keringő; Yvonne Printemps). H. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **CITY** (111—140. Vilmos császár út 36): **Zaza** (Claudette Colbert). Popeye: Gyerek lettem újra. Híradó. (¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **CORSO** (182—818. Váci ucca 9): **Színiiskola** (Louise Rainer). Képek orvosa (riport; konferál Pluhár). H. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **CORVIN** (139—584, 138—988. József körút és Üllői út sarok): **Vadrózsa** (Dayka, Rózsahegyi). H. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Táncolj és szeress** (Fred Astaire). — **DAMJANICH** (134—803. Damjanich u. 1): **A lázadó hős** (Warner Baxter) és a kísérő műsor. H. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **DÉCSI** (121—343, 125—952. Teréz körút 28): **Szervusz Péter** (Páger, Simor Erzsi). H. (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ELIT** (114—502. Szent István körút 16): **Vadrózsa** (Dayka, Rózsahegyi). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **FORUM** (189—707, 189—543, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): **Szervusz Péter** (Páger, Simor Erzsi). H. (½6 ½8 ½10; Sz V Ü ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Matiné** (Ausztrália Újzéland stb.). — **GLÓRIA** (144—800. Thököly út 56): **Marco Polo kalandjai** (Gary Cooper). H. (½5 ¾7 9; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **HOLLYWOOD** (142—455. Bethlen tér 3): **Vadrózsa** (Dayka, Rózsahegyi) és a kísérő műsor. H. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Zwei Herzen im ¾ Takt** (Gretl Theimer). — **IPOLY** (292—626. Csáky u. 65): **Szegény gazdagok** (Uray, Szeleczky). Jazzpárbaj. Víg múmiák. Híradó. (5 ¾8 ½10; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2-től.) Vasárnap d. e. ½11-kor: **100 férfi 1 kislány** (Deanna Durbin). — **JÓZSEFVÁROSI** (134—644. Kálvária tér 7): **János vitéz** (Dayka, Kiss F.). Tilos a lázadás. H. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11 órakor: **Allah kertje** (Marlene Dietrich). — **KAMARA** (144—027. Dohány u. és Nyár u. sarok): **Zaza** (Claudette Colbert). Gyermek lettem újra (Popeye). (6 8 10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **KULTUR** (386—193. Kinizsi u. 16): **Szegény gazdagok** (Szeleczky, Uray) és a kísérő műsor. (5 ¾8 ½10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **LLOYD** (111—394. Hollán u. 7., a Szent István körútnál): **Alibi** (Louis Louvet). H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **NYUGAT** (127—162. Teréz körút 41. szám): **Réztábla a kapu alatt** (Robert Donat). H. (½5 7 ½10; Sz 4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) — **ODEON** (130—263. Rottenbiller ucca 37/b): **János vitéz** (Palló, Dayka) és a kísérő műsor. H. (Folyt. előad.: ¾5 ¾7 ¾10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Családi pótlék** (Kun Magda, Gyergyay). — **OLYMPIA** (342—947. Erzsébet körút 26): **János vitéz** (Palló, Dayka). Boldog hollandusok és Magazin Revű (színesfilm). H. (Mindennap d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **OMNIA** (130—125. József körút és Kölcsey u. sarok): **Mesterdalnokok** (3 Ritz Brothers). Kieg: Kalifornia. Híradó. (5 ¾8 ½10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **ORIENT** (114—926. Izabella u. és Aradi u. sarok): **Rozmaring** (Turay, Páger). Repülés bolondjai. Scarpi úrfi kalandjai. Kék madár kabaré (miniatűr attrakciók). H. (Folyt. előad.: ¼5 ¾7 ¼10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) — **OTTHON** (146—447. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Marco Polo kalandjai** (Gary Cooper). Híradó. (¼4 ¼6 ¼8 ¼10; V Ü ¼2 ¼4 ¼6 ½8 ¼10.) Vas. délelőtt 10 és ½12 órakor: **Asszony a lejtőn.** — **PALACE** (136—523. Erzsébet körút 8): **Bors István** (Páger, Tolnay). H. (4 6 8 10; Sz V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Ártatlanok.** — **PÁTRIA** (145—673. Népszínház u. 13): **A lázadó hős** (Warner Baxter). Telivér primadonnák (sportfilm). (¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Dalolj szívem, dalolj!** (Alice Faye). — **PHÖNIX** (144—454. Rákóczi út 68): **János vitéz** (Dayka, Palló). Legendás mult. H. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 1 3 5 ¼8 ½10.) — **RÁDIUS** (122—098. Nagymező u. 22—24): Harmadik hétre prolongálva! **Szélhámosnő voltam** (Jean Murat). Híradó. (¾6 ¾8 ¾10; Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) — **REX** (139—416. István út 39): **János vitéz** (Dayka, Palló). Konzervkoncert. Híradó. (½5 ¾7 9; Sz ½4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) — **RIALTO** (139—497. Rákóczi út 70): **A lázadó hős** (Warner Baxter) és a kísérő műsor. H. (D. e. ½11, d. u. ½1 ¾3 5 ¼8 ½10; V Ü d. e. 10 12, d. u. 2 4 6 8 10.) — **ROYAL APOLLO** (141—902, 342—946. Erzsébet körút 45): Harmadik hétre prolongálva! **Fiúk városa** (Mickey Roney). H. (Előadások kezdete: ¼6 ½8 ¾10; Sz V Ü 4 6 8 10.) — **SAVOY** (146—040. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Jezabel** (Bette Davis). (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. ½11-kor: **Dalolj szívem, dalolj!** (Alice Faye). — **SCALA** (114—411. Teréz körút 60): Negyedik hétre prolongálva! **Szuez** (Annabella). H. (¼6 ½8 ¾10; Sz V Ü 3 ¼6 ½8 ¾10.) — **SIMPLON** (268—998, 268—999. Horthy Miklós út 62): **Engadini kaland** (Louis Trenker) és a kísérő műsor. (¼4 ½6 ½8 ½10; V Ü ½2 ½4 ½6 ½8 ½10.) Vas. d. e. 11-kor: **Vadrózsa** (Dayka). — **STUDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): **Szajnaparti szerelem** (Jean Gabin). Híradó. (Mindennap: d. e. 11, d. u. 2 4 6 8 10.) — **TIVOLI** (123—049. Nagymező u. 8): **Marco Polo kalandjai** (Gary Cooper). H. (Folyt. előad.: ¼5 7 ½10; Sz ¾4 ¾6 ¾8 ¾10; V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10.) Vas. d. e. 11-kor: **Családi pótlék** (Kun M., Gyergyay). — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **János vitéz** (Kiss Ferenc, Dayka Margit). Magazin revű. H. (4 6 8 10; V Ü 2 4 6 8 10.) Vas. d. e. 11-kor: **Rosalie** (Eddy Nelson). — **URÁNIA** (146—046. Rákóczi út 21): Harmadik hétre prolongálva! **A varieté csillaga** (Szeleczky, Jávor). Hazatért a Ruténföld. H. (¾5 ¼8 ¾10; Sz V Ü ¼3 ¾5 ¼8 ¾10.) Vasárnap d. e. 11-kor dr. Baktay Ervin előadása: **A 20 éves fascizmus** (filmkísérettel).

PRO PATRIA

Rabatin István karpaszományos szakaszvezető, az ipolysági állami reálgimnázium tanára, 29 éves korában január 26-án az orosz harctéren hősi halált halt.

— **Ismét földrengés volt Bukarestben.** Bukarestből jelentik: Kedden este 8 óra 34 perckor a román fővárosban jól érezhető földrengés volt, amelynek kiindulópontja Bukaresttől 150—160 kilométerre volt.

— **A hadigondozó szövetség felhívása a hadiözvegyekhez.** Az országos hadigondozó szövetség (IV. Kecskeméti-utca 10) felkéri mindazokat a budapesti hadi- (honvédelmi) özvegyeket, akik férjük hősi halálát vagy eltünését bármi módon igazolni tudják, hogy saját érdekükben tíz napon belül délelőtt 10—12 óra között a szövetség hivatalos helyiségében jelenjenek meg.

— **Uj egyetemi magántanár.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bános Alajos dr. egyetemi tanársegédnek a szegedi tudományegyetem orvostudományi karán „A gyermekkori fertőző betegségek megelőzése, különös tekintettel a gümőkorra" cimü tárgykörből egyetemi magántanárrá képesítését jóváhagyólag tudomásul vette és őt ebben a minőségében megerősítette.

MŰVÉSZIES **CIPŐFESTÉS**
GARANCIÁVAL
Belvárosi Cipőkellék IV. kerület, Kecskeméti-utca 3

— **Ezrednap.** A volt cs. és kir. 37-es és a testvér 139-es gyalogezred tisztjei és legénysége (családtagok is) május 23-án, vasárnap Budapesten ezrednapot tartanak. Gyülekezés délelőtt 11 órakor, a helyőrség Kapisztrán-temploma előtt, 11 óra 15 perckor szentmise és az ott elhelyezett ezredemléktábla megkoszorúzása. Mise után a résztvevők a megszállás alatt Nagyváradon elrejtve volt ezredképtárat tekintik meg a hadimúzeumban. Délután 6 órakor a tényleges, nyugdíjas, szolgálatonkívüli, valamint mindazon tartalékos tisztek, akik származásuk folytán a honvédvezérkar főnökének idevágó rendelete értelmében tekintetbe jönnek, az országos tisztikaszinó kistanácstermében (IV. Váci-utca 38. I. emelet) beszámoló zárszámadásra és megbeszélésre gyülnek össze. Ez alkalomból a rendezőség külön meghívókat nem bocsát ki.

Hivjon! Jöjjön!
Veszek szenzációs áron férfiruhát, női ruhát, fehérneműt, bútort, zongorát, szőnyeget. Telefon 427—122. Erzsébet-körút 32. GERSTL G.
Hívásra jövök!

— **Kéthónapi fogházra ítélték Schwartz Mórt, libavásárlás közben tett kijelentéséért.** Schwartz Mór váci szabómester a piacon libát akart vásárolni. A kofának három libája volt: kettő már elkelt és a harmadikra Schwartz alkudozott. Egy asszony, aki tanuja volt a jelenetnek, rászólt Schwartzra: „Két libát már elvittek a zsidók, a harmadik a kereszténveké". Erre Schwartz olyan választ adott, amely miatt nemzetgyalázás vétségének vádjával terhelten került a büntetőtörvényszék ötöstanácsa elé, amely kéthónapi fogházra ítélte. Az ítéletet a Kuria Gergits-tanácsa most jogerőre emelte.

Halálozás

Simándi *Kállay* Miklós, a budapesti ítélőtábla nyug. tanácselnöke 73 éves korában elhúnyt. Temetése május 20-án délután 5 órakor lesz a Kerepesi-úti temető halottasházából.

Mohácsy Ambrus áll. elemiiskolai igazgató 55 éves korában, május 16-án Gyulavári ban elhúnyt. Május 18-án temették a református egyház szertartása szerint.

Özv. *Pásztor* Ferencné, szül. nemes *Szodoray* Matild 84 éves korában, május 17-én Budapesten elhúnyt. Május 19-én temették a római katolikus egyház szertartása szerint.

Vidéki erőmű keres sürgős belépésre őskeresztény, kis- és nagyfeszültségü kapcsolóberendezések szerelésében jártas önálló
villanyszerelőket
továbbá gyakorlott, önálló, lehetőleg autogén- és villanyhegesztésben jártas
csőszerelőket
Megfelelés esetén állandó alkalmazás lakással. Ajánlatokat „Villamosság" jelígére Rudolf Mosse R. T. hirdetővállalathoz, VII. Erzsébet-körút 23.

Napi hirek

Pünkösd előtt zárul az idei iskolai év

A hivatalos lap május 20-iki, csütörtöki száma közli a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendeletét, amely az 1942/43. iskolai év korábbi bezárásáról szól.

A rendelet értelmében a középiskolákban, középfokú iskolákban, szakiskolákban, iskolai jellegű tanfolyamokon és népiskolákban — tekintet nélkül az iskola jellegére vagy annak fenntartójára — az 1942/43. iskolai évben *az utolsó tanitási nap junius 2-ika.*

A középiskolákban, középfokú iskolákban, szakiskolákban és iskolai jellegű tanfolyamokon az évvégi összefoglalásokat, illetőleg osztályvizsgálatokat *junius 4-ik, 5-ik, 7-ik és 8-ik napjain* — szükség esetében délelőtt és délután is — a népiskolákban pedig az évzáró vizsgákat *junius 4-ik, 5-ik és 7-ik napjain kell megtartani.*

Az iskolai évzáró ünnepély és a testnevelési bemutató *elmarad.* A bizonyitvány kiosztásának napja középiskolákban, középfokú iskolákban, szakiskolákban és iskolai jellegű tanfolyamokon *junius 11-ike,* népiskolákban pedig *junius 9-ike.*

Az 1943/44. iskolai évre szóló *beiratásokat* középiskolákban, középfokú iskolákban, szakiskolákban és iskolai jellegű tanfolyamokon *junius 12-én,* népiskolákban pedig *junius 10-én, 11-én és 12-én* — mind délelőtti, mind a délutáni órákban — arányos és célszerű beosztással akként kell megtartani, hogy a beiratáson megjelenő gondviselők a lehető legrövidebb ideig legyenek a beiratással elfoglalva.

A rendelet rendelkezései *nem érintik* az érettségi vizsgálatok, a képesítő vizsgálatok, a felső ipariskolai záróvizsgálatok és a magánvizsgálatok (osztályozó vizsgák) idejét.

— **Kolozs vármegye díszközgyülést tartott.** Kolozs vármegye törvényhatósági bizottsága Incédy-Joksman Ödön főispán elnöklésével kedden díszközgyülést tartott s ennek keretében leleplezték a kormányzó arcképét, Szopos Sándor Corvin-koszorús művész alkotását. Boga Alajos prelátus-kanonok ünnepi beszédet mondott s kiemelte, hogy Horthy Miklós kormányzóban meglátható a történeti magyar, a történeti államférfi és a történeti katona; ő a sziklája a magyar sorsnak. A díszközgyülés a főispán szavaival és a Himnusszal fejeződött be, majd a törvényhatósági bizottság rendes gyülést tartott, melynek első pontja Szász Ferenc alispán ünnepélyes eskütétele és beiktatása volt.

— **Tasnádi Nagy András és Lukács Béla Debrecenben.** Vasárnap délelőtt a debreceni Aranybika dísztermében tartja nagyválasztmányi ülését a magyar élet pártja debreceni és hajdúvármegyei szervezete. Résztvesz és beszédet mond a nagygyülésen vitéz Lukács Béla miniszter, a Mép országos elnöke is, aki után Tasnádi Nagy András, a képviselőház elnöke, a hajdúszoboszlói kerület képviselője szólal fel. A nagyválasztmányi gyülést Szilassay László főispán nyitja meg s Nagybákay Antal képviselő felszólalása zárja be.

— **Súlyos partizántámadás Karlóca közelében.** Ujvidékről jelentik: A mult hét csütörtökjén Karlóca környékén a partizánok megtámadtak és felrobbantottak egy tehervonatot. A támadással együttjáró lövöldözés során 17 személy életét vesztette.

— **A 36-os bizottság ülése.** A 36 tagú országos bizottság szerdán délelőtt vitéz Jánky Kocsárd elnöklésével ülést tartott, amelyen a kormány részéről Zsindely Ferenc kereskedelem és közlekedésügyi miniszter és vitéz Boncz os Miklós igazságügyi államtitkár jelent meg. A bizottság a minisztérium rendeletét tárgyalta az 1929: XIX. t. c. hatálya alá nem eső adatgyüjtés szabályozásáról, valamint a minisztérium rendelettervezetét a hitelhirszolgálat és a hiteltudósító ipar gyakorlására zsidók részére kiadott iparengedélyek megszünéséről. A tárgysorozat első pontjához Szilágyi Lajos, vitéz Imrédy Béla, Andrássy Mihály gróf és Ember Sándor szólott hozzá. A hozzászólásokra Zsindely Ferenc miniszter adott kimerítő választ, majd a bizottság a rendeletet általánosságban és részleteiben elfogadta. A rendelettervezethez ugyancsak többen szóltak hozzá, majd a miniszter válasza után a bizottság ezt is mind általánosságban, mind részleteiben elfogadta.

— **Bölényeket nevelnek Thüringiában.** *Berlinből jelentik: A németbirodalmi vadászmester rendeletére Thüringiában, az Eisenach melletti wilhelmsthali vadaskertben újabban bölényeket is nevelnek. A bölények tudvalevően rendkivül megritkultak Európában és a kipusztulástól csak az óvja meg fajukat, hogy egyes vadaskertekben néhány példányt telepitettek belőlük. Wilhelmsthalban teljesen szabadon tanyáznak az erdőségben, amely még több más nemesvadnak nyujt otthont.*

— **Megkezdik a főváros jövő évi költségvetésének összeállitását.** Szendy Károly polgármester elrendelte, hogy a polgármesteri ügyosztályok költségvetési előirányzatukat a jövő esztendőre, úgyszintén az ügyosztályokhoz tartozó üzemek és alapok költségvetési előirányzatukat állitsák össze junius 12-ig és adják át a pénzügyi ügyosztálynak. A polgármester rendeletében különösen a takarékosság szempontjaira figyelmeztet és hangsúlyozza, hogy a háborús gazdasági helyzetben átmenetileg nélkülözhető vagy csökkenthető szükségleteknek háttérbe kell szorulni. Az anyagbeszerzés nehézségeit ugyancsak figyelembe kell venni. Az előirányzásoknál a valószerüség elvét kell érvényesiteni, hogy a költségvetés végrehajtásánál minél ritkábban kerüljön sor hitelátruházásokra.

— **Török-bolgár-román vasúti tárgyalások.** Isztanbulból jelentik: A bolgár és a román vasútigazgatóság küldöttségei kedden délelőtt Isztanbulba érkeztek, hogy tárgyalásokat folytassanak török kartársaikkal az utas- és áruszállitásról.

— **A szegedi egyetem új rektora.** A szegedi tudományegyetem három tudománykara által kiküldött rektorválasztók Fröhlich Pál dr. idei rektor elnöklésével tartott ülésükön az egyetem 1943—44. évi rektorává Kramár Jenő dr. egyetemi tanárt választották meg. Kramár Jenő rektor az egyetemi klinika igazgatója és nyolc év óta nyilvános rendes tanára a Horthy Miklós-tudományegyetemnek.

— **Adományok.** Az Uj Magyarsághoz újabban a következő adományok érkeztek: A honvéd-családok megsegitésére B. H. D. 10 pengőt, a budapesti Kazinczy-utcai iskola IV.—V. osztálya 1 pengő 60 fillért, egy hadiárvának Pétery Katalin 10 pengőt küldött. Az adományokat továbbitottuk.

— **Megnyiltak a Dunauszodák.** A fővárosi női és férfiuszodák megnyiltak és reggel 8-tól este fél 8-ig vannak üzemben. A pénztár jegyeket hétköznapokon reggel 8-tól délután 6 óráig, vasárnap pedig reggel 8-tól délután 5 óráig ad ki. A Dunafürdő idényjegye napi többszöri használattal 35 pengő, egyszeri használattal 31 pengő. A kabinjegy 80 fillér, a szekrényjegy 60 fillér, a gyermekjegy kabinhasználattal 40 fillér, szekrényhasználattal 20 fillér, a kiszolgálási díj 20 fillér és az értékmegőrzési díj ugyancsak 20 fillér.

— **Tizhónapi börtön tejdrágitás miatt.** A szegedi törvényszék árdrágitás miatt tizhónapi börtönre és háromezer pengő pénzbüntetésre itélte Nedelkov Darinka szegedi asszonyt, aki 70—90 fillérért, sőt egy pengőért árusitotta a tej literjét.

— **Rendelet a háztartási papirhulladékról.** A Budapesti Közlöny szerdai számában jelent meg az iparügyi miniszter 27.000/1943. Ip. M. számú rendelete a budapesti háztartási papiroshulladék összegyüjtésének és forgalmának szabályozása tárgyában. A rendelet szerint a székesfővárosban a házfelügyelők kötelesek a lakók által ellenérték nélkül rendelkezésükre bocsátott, illetőleg a háziszemétbe dobott háztartási papiroshulladékot összegyüjteni, ha a magyar papirosipari nyersanyagbeszerző kft. a papiroshulladék tárolásához megfelelő tartályt bocsát rendelkezésre vagy ha a kft. megállapitása szerint a házban a papiroshulladék tárolására megfelelő hely van. A kft. megállapitásával szemben a háztulajdonos előterjesztéssel élhet a kerületi előljáróhoz. A háztulajdonos köteles a kft. által rendelkezésre bocsátott tartálynak alkalmas helyen való elhelyezéséről gondoskodni, illetőleg a kft. vagy az előljáró által megjelölt helyet a papiroshulladék tárolására rendelkezésre bocsátani. A házfelügyelő köteles a papiroshuladékot megőrizni és a kft.-nek jelentkezésekor a közellátásügyi miniszter által megállapitott áron átadni.

— **Simkó Mária a hüvösvölgyi gyilkosság áldozata.** A budapesti főkapitányság kitartó nyomozás során kiderítette a hüvösvölgyi gyilkosság áldozatának kilétét. A halottról készült fényképben többen felismerték a kalandos életü Simkó Máriát, akinek tavaly április 14-én a Rókus-kórházban fiúgyermeke született. A szerencsétlen leány másfél évvel ezelőtt szökött el a szülői háztól és legutóbb a Zugló-utca 52. számú házban lakott. Többen udvaroltak neki. A rendőrség most tovább nyomoz, hogy a gyilkosság tettesét kézrekerítse.

— **Adomány a bécsi hadikórházban ápolt magyar honvédeknek.** A bécsi hadikórházban ápolt magyar sebesült honvédek részére a komárommegyei Kocs község közönsége nagyobb mennyiségü élelmiszert és bort küldött. Az adományért a sebesült honvédek az Uj Magyarság útján mondanak köszönetet.

— **A békéscsabai községi fiú felsőkereskedelmi iskolában** az 1932/33. évben végzett osztálytársainkat értesitjük, hogy az érettségi találkozót a jelenlegi háborús helyzet miatt az 1948. évre a megállapitott időpontra elhalasztottuk. Hunya Péter és Wingert Márton.

— **Talált tárgyak árverése.** A budapesti főkapitányság közigazgatási osztályán (Veres Pálné-utca 24) megkezdték az elveszett és talált tárgyak árverését. Az árverés mindennap délelőtt 9 órától délután 1 óráig tart, vasárnap és ünnepnapok kivételével.

Megvételre keresünk kb. 10.000 □-öl telket,
egyben vagy több részben, Budapesten, közlekedési lehetőséggel.
Ajánlatok „Munkáslakások 340" jelígére Blockner J. hirdetőirodába, IV. Városház-u. 10.

Ezer réz-kétfilléresért nem adnak kerékpárt

Nemcsak Budapesten, hanem az egész országban felelőtlen hirek keringenek arról, hogy a Weisz Manfréd-gyár ezer darab réz-kétfilléresért a beszolgáltatóknak egy kerékpárt ad. A Magyar Nemzeti Bankhoz és a Weisz Manfréd-gyárhoz tömegesen érkeznek érdeklődések a hír valósága iránt. Illetékes helyen megállapitják, hogy ez a hír felelőtlen kitalálás és szó sincs arról, hogy ezer réz-kétfilléres ellenében kerékpárt adnának.

— **Minisztertanács.** A Magyar Távirati Iroda jelenti: A kormány tagjai kedden délután 5 órakor Kállay Miklós miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze. A minisztertanács folyó kormányzati ügyeket tárgyalt és a késő esti órákig tartott.

Mályásföldi 200-as bekerített összkomfortos **villatelkek**
15.000 P. GRAFLER, 11-72-74, Podmaniczky-utca 27.

— **Megnyitották Nagyvárad népfürdőjét.** Kedden adták át ünnepélyes keretek között rendeltetésének Nagyvárad első népfürdőjét. A fürdőépület egyemeletes, korszerüen felszerelt helyiség. Az épület felavatásakor Soós István polgármester arról beszélt, hogy a szociálpolitika, amely hivatalos kormányprogram, a város vezetőségének is programja. A magyar munkás mindenütt láthatja, hogy ügyét tettekkel karolják fel, mert a nemzeti

Nyaraló Balatonfelién 3 szobás nagy park, (vizjogos) évadra 1500.— P.
GRAFLER, 120-563, VI., Podmaniczky-utca 27. szám.

— **Egyetemi önkéntes munkatáborok felállitása.** Az egyetemi önkéntes munkaszolgálat főparancsnoksága ifjak részére 12, leányok részére pedig 20 munkatábort állit fel. Mindazok az ifjak jelentkezhetnek, akik behivásuk idején legalább középiskolai érettségi vizsgát tettek vagy ezzel egyenrangú végzettséggel rendelkeznek, s olyan hajadonok, akik elvégezték a középiskola négy osztályát és 16-ik életévüket betöltötték. Egy munkatábor ideje 35 nap. A munkatáborok fele junius 24—26-án kezdődik. Jelentkezni lehet a főparancsnokságon: Budapest, V. Klotild-utca 10.

Házasság

Vinnai és dráveci *Drávetzky* Lilla (Gálos petri) eljegyezte nemes *Mariay* Barna dr. szolgabiró (Derecske).

Faeladási hirdetmény

Dombó község tulajdonát képező községi iskolaalap (Máramaros vm.) 1943. évi május hó 25-én délelőtt 10 órakor Dombón a községházánál zárt irásbeli ajánlatok benyujtásával megtartandó nyilvános árverésen eladja az iskolaalap tulajdonát képező, Tarackraszna község határában fekvő erdőbirtokán rendkivüli fahasználatra tarvágással kijelölt mintegy 65 kat. hold területen levő, tövön álló bükk és jegenyefenyő szerszám- és tüzifát.

Az állomány leirása: Bükk 1.0, elszórtan jegenyefenyő, 140 éves 0.7 zárlatú, V. termőhelyi osztály.

Bánatpénz: 20 000, azaz Húszezer pengő.

Az árverésen az ajánlattevők az irásbeli ajánlataikhoz az 504.276—I—B—1/1941 F. M. számú rendeletben és a m. kir. Közellátásügyi Miniszter Ur 63 200/1942. számú rendeletének 16. §-ában foglalt kellékeiket csatolni kötelesek. Amennyiben ajánlataikhoz ezen kellékeiket nem csatolják, az ajánlataik figyelembe nem lesznek véve és úgy tekintetnek, mintha ajánlataikat meg sem tették volna.

Az árverési feltételek megtekinthetők a m. kir. erdőfelügyelőségen, Huszton és a községi főjegyzői irodában, Dombón.

Dombón, 1943. évi május hó 5-én.

Balabán s. k. községi bíró — **Fedorkó s. k.** községi főjegyző

Uj magyar zeneművek hete

A vallás- és közoktatásügyi miniszter hivatalbalépése óta többizben állást foglalt *az új magyar zenei törekvések mellett*. Ezeknek a megnyilatkozásoknak első jelentős állomásaként a kultuszminisztérium „Uj magyar zeneművek hete" címen május utolsó felében *hangversenysorozat rendezését határozta el.* A három hangverseny keretében a fiatal magyar zeneszerző-nemzedék eddig még elő nem adott művei kerülnek bemutatásra.

Az első *nagyzenekari hangversenyen*, május 24-én a székesfővárosi zenekar előadásában *Vécsey* Jenő Szvitje, *Veres* Sándor Hegedűversenye, *Gárdonyi* Zoltán Klarinétversenye, *Ádám* Jenő Lacrimaszonátája és *Pongrácz* Zoltán Szimfóniája kerül a közönség elé. Ezen az estén *Hámory* Imre, *Végh* Sándor és *Váczi* Károly működik közre, vezényel *Ferencsik* János.

Május 26-án *kamarazenebemutatókra* kerül sor. A Végh-vonósnégyes (Végh—Zöldy—Janzer—Szabó) *Gyulai* Elemér, *Hajdu* Mihály, *Horusitzky* Zoltán és *Szervánszky* Endre vonósnégyesét adja elő. A második, május 28-i kamarazene-esten Bándó Gyula Szonatinája, *Kenessey* Jenő Trio-szonátája, *Országh* Tivadar Zongoranégyese, *Ottó* Ferenc Zongoratriója és *Tóth* Dénes Vonóshatosa szerepel a műsoron. A hangversenyen ez alkalommal a *Végh*-vonósnégyes, *Böszörményi Nagy* Béla, *Sz. Molnár* Anna és *Hartay* Ferenc szólaltatja meg a műveket.

A mind zenepolitikai, mind pedig a fiatal zeneszerzők jövője szempontjából oly nagyjelentőségű hangversenyekre a sorozat rendezésével megbízott székesfővárosi zenekar a három hangversenyre *egészen alacsonyáru bérletet bocsátott ki.*

Höpfner Testvérek II. táncestje

máj. 26. Uránia filmszinház ½8. (Harmónia rendezés.)

*

MATOPASSIO MA E. ½7. (Koncert.)

Szinház, Film, Művészet

A balatoni ösztöndijasok kiállitása

A Nemzeti Szalonban mutatják be a balatoni ösztöndíjat nyert festőművészek működésük eredményét. Ez a kiállítás illusztrálhatja, hogy mit jelent a művész egyénisége — ugyanazt a témát a legkülönbözőbb módon lehet felfogni, egészen elfinomultan, mint Csebi Pogány az akvarelleken, vagy nyersen, viharosan, mint vitéz Litkey György.

Magának a Balaton vizének, atmoszférájának igazi költője Csebi Pogány István, a természetből leszűrt, szinte desztillált finomságú akvarelljeik; Cs. Pogány színeit a Balaton levegője megvilágosította és könnyűlekké tette. Ő, aki tud egészen komor, mély színekkel, lefojtott, tompa árnyalatokkal dolgozni, teljesen felderül és átlátszóvá lesz a Balaton mellett. A magyar tó fényét, tükröződését néha bámulatosan egyszerű és kevés eszközzel adja vissza (Pecázó, Fények a Balatonon). Ellesi a Balaton száz meg száz hangulatát, légies finomságokat. Semmiségeket érez meg és ad vissza, anélkül, hogy a képen ürességet, vagy hiányt éreznénk, ami kisebb kvalitású művésznél ilyen esetben fenyegethetne (Vitorlás verseny szürkületben). Mélyen átélt, bravuros mű a „Fürdés hullámzó vizben".

Csebi Pogánnyal szemben, akinél a fő dolog maga a víz, inkább a Balaton környékét, népét, hegyeit, szőlőit festi ifj. Czene Béla, Hikády Erzsébet, Erdős Géza. A Czene-házaspár pikturája közel áll egymáshoz a kifejezés eszközeit illetőleg. Mindketten a tempera tompitott fátyolos színeivel érnek el harmonikus színhatást, az olajfestmény tüzességével szemben. Csakhogy Czene Béla a kendős, kötényes leányokon kívül izmos, erős legényeket is megfest, míg felesége inkább a falusi asszonyokat, leányokat ábrázolja. Czene Bélában sok az erő, új arctipusokra törekszik, mint ma oly sok fiatal. A Szőlőkapálás, a Szőlőhegyen, a Kubikusok és paraszt leányai, tompitott színei ellenére is, energikus kompoziciók. A „Napfelkelte" és a „Halászok" a vibráló, ezüstpikkelyes hullámokkal s a fekete kis halászdereglyével érdekes képek melyeken újszerűen festi meg a balatoni hajnalhasadást. Hikády Erzsébet temperái a figurális ábrázolás és a táj megbékült harmoniáját mutatják. Baráti szemmel nézi a falusi asszonyokat, leányokat, egyszerűségüket szimpátiával adja elő. A „Leányok a kútnál" viasztemperáján a sárga kendő merészen és mégis egybehangzóan világít ki a háttér tompaságából, épp úgy, mint a pihenőnél a piros tulipán. Szórt figurájú kompoziciói őszintébben illenek egyéniségéhez, mint a zárt felépítés. „Badacsonyi Madonáján" a beállítás Szőrádi Ilona nemrég kiállított Csopaki Madonnájára emlékeztet.

Udvary Pál pikturáját formagazdagság, meleg tónusok jellemzik, csak színein erősen érződik Szőts István hatása. „Halválogatásán" az alkonyuló nap játéka elevenné teszi a hálókat bontogató halászok alakját, magát a hálót. Főleg a halászok népét ábrázolja nagy kedvvel. Ugyancsak borongós színekkel fest Erdős Géza, aki tájképeibe mély melankóliát visz, szinte kiformálja színekkel a levegős csendet. Különösen megkapó Búcsú a Badacsonytól.

A csendes, álmodozó festőktől erősen különbözik Emőd Aurél és Litkey György. Emőd Aurél energikus vonalakkal, erős, kemény színegymásrahatással dolgozik. A fény játékát a Balatonfüredi móló kitűnően ábrázolja. Vitéz Litkey György pikturája a tehetséges, de kapkodó festő munkáját mutatja. Tehetségét néhány lendületes ecsetkanyarítás árulja el (Badacsonyi part), de tévutakra jut, ha továbbra is ily szertelen és tiszteletlen módon bánik az ecsettel. Ujváry Béla túlnyomóan guacheokat állít ki, mély, komor színekkel. Egyik-másik nyers még ugyan, de a Szüretelőkön és az Eső után képen jól megérzi a fényt és az atmoszférát. Éless István sokszor méltatott, rutinos tüzességű akvarelljein a természet zöldje, aranyos napfénye dominál. Koffán Károly hegyein és dombjain a festői ecsetkezelést tűzi ki célul.

A nívós kiállítást Csánky Dénes, a szépművészeti múzeum művész-igazgatója rendezte áttekinthetően és kellemes elosztásban. **V.**

* **Megjelent a Gábriel—Vásárhelyi hegedűiskola második füzete.** A zeneművészeti főiskola két kitűnő tanára, Gábriel Ferenc és Vásárhelyi Zoltán szeptemberben megjelent hegedűiskolájának első füzete után most a második is kiadásra került. A hegedűiskola már eddig is igen jelentős sikert aratott és a főiskolán kívül máris számos zenei tanintézet használja. A klasszikus nyugateurópai zenén és a magyar népzenei elemeken felépült iskola rövidesen bizonnyal egészen új távlatait nyitja meg a hegedű-pedagógiának. A gazdag, élvezetes játékanyagot tartalmazó második füzetet is a Magyar Kórus adta ki.

* **Bemutatás előtt a „Szerelmi láz".** A napokban két filmszínházban, a Korzóban és a Radiusban kerül bemutatásra a „Szerelmi láz" című Kolczonay-film. Az újdonságot ifj. Lázár István rendezte, annak főszerepeit Dayka Margit és Csortos Gyula játsszák. Mellettük Timár József, Maklári Zoltán és Romváry Gertrud kaptak nagyobb szerepeket.

HUNGÁRIA PARK

ma ½7-kor

Bilicsi, Hajmássy, Hidvéghy, Kelly, Kiss Manyi, Latabár K., Lázár Mária, Nagy István, Solthy

* **Nyári szinievad Nagykanizsán.** Nagykanizsa város színügyi bizottsága Szűcs László szinigazgatónak június 1-től kezdődően hatheti játszási időt engedélyezett. A társulat a Bánk bán előadásával kezdi meg a nagykanizsai nyári sziniidényt.

* Művészettörténeti előadás az olasz kultúrintézetben. Gian Domenico de Marchis, a neves olasz szobrászművész pénteken, május 21-én délután 6 órakor az olasz kultúrintézet székházában (IV. Eskü-út 5) „Michelangelo" címmel vetítettképes előadást tart, amelyre az igazgatóság az érdeklődőket szívesen látja.

Zártkörű filharmoniai hangverseny

A *filharmoniai társaság barátai egyesülete* a Hungária-szálló pálmakertjében nagysikerű zártkörű hangversenyt rendezett kedden este. Közreműködött *Végh* Sándor, *Zöldy* Sándor, *Janzer* György és *Szabó* Pál vonósnégyese, Set *Svanholm*, *Dohnányi* Ernő dr., *Zathureczky* Ede és *Földes* László. *Dohnányi* első vonósnégyese indította el a műsort, majd sor került Budapest kedvencének, a világhírű svéd tenoristának szereplésére. *Svanholm ezidőszerint a legkiválóbb Wagner-tenorista.* Volt alkalma bebizonyítani, hogy mint dalénekes is közel tud férkőzni a hallgatósághoz, közvetlen előadásmódjával, természetes, de férfias kedvességével, őszinte és tiszta művészetével. Elragadó meghittséggel, bensőséges átéléssel szólaltatott meg néhány gyönyörű *Schubert-*, *Brahms-* és *Schumann*-dalt. Nagy sikerében osztozott kiváló zongorakísérője, *Földes* László is, aki finom alkalmazkodással, művészi gondossággal, élvezetesen látta el a zongorakíséretet. Befejezésül Beethoven c-moll hegedű-zongora szonátáját hallottuk *Dohnányi* és *Zathureczky* tolmácsolásában.

A „Leányintézet hősei" a Pátriában

Annakidején sikerrel mutatta be a Korzó-filmszínház a „Leányintézet hősei" című olasz filmet, amely a „Leányálmok" testvérfilmjének tekinthető. Női főszereplője Maria Mercader, aki a „Király bolondja" című nagyszabású történelmi filmjátékban a király bolondjának, Rigolettónak leányát, Gildát alakította. A „Leányintézet hősei", amint a címe is mutatja, egy leánynevelő belső életét pergeti le változatos, színes képekben. Két leány kerül az előtérbe, akik egy sebesült garibaldista tisztet rejtegetnek az intézet falai között a kertészlakban s ekörül támadnak a bonyodalmak, amelyek izgalmassá teszik az egyébként vidámhangulatú, derűs és sok humorral fűszerezett filmjátékot. A gazdag kiállítású és szép felvételekben bővelkedő olasz film csütörtöktől kezdve a Pátria műsorára kerül.

* **Leventeifjúsági irodalmi pályázat.** A leventeegyesületek országos központja az ifjúsági irodalom ápolására és fejlesztésére pályázatot hirdet. Pályázni lehet regényekkel, kisregényekkel, elbeszélésekkel, humoros történetekkel. A pályázatra szánt műveknek nevelő értékűeknek kell lenniök, anélkül azonban, hogy a nevelő célzat a művészi érték rovására domborodnék ki. A művek a hősi életszemléletre neveljenek, akár katonai vonatkozásban, akár ama egyetemes felfogás szerint, hogy bármily foglalkozási ágban, az élet bármely területén lehet hősi módon élni, ha a közösség érdekében végezzük munkánkat. A témák feldolgozása lehet humoros vagy komoly. A regények terjedelme mintegy 15—20, a kisregényeké 4 nyomtatott ív legyen. A műveket legkésőbb szeptember 30-ig kell a leventeegyesületek országos központjába (Alkotmány-utca 5—7) „Irodalmi pályázat" jelzéssel eljuttatni. A szerző nevét a mellékelt jeligés boríték tartalmazza. A pályanyertes műveket a regényeknél 2000, 1000 és 500, a kisregényeknél 500, 300, 200 pengős díjakkal, az elbeszéléseket pedig összesen 2000 pengővel jutalmazzák.

* **B. Tóth Gizi**, aki iskolázott, tiszta koloratur hangjával számos nagyobb hangversenyen jelentős sikert ért el, a közelmultban a keresztényszocialistáknak a zeneakadémián rendezett jótékonycélú hangversenyén Strauss, Elöd és vitéz Wesselényi szerzeményeiből adott elő nagy tetszés mellett. A tehetséges fiatal művésznő közeli hangversenykörútra készül.

* *Színes film a vadmadarakról. A magyarországi Kárpát-egyesület hetvenéves fennállása alkalmából Homoki Nagy István dr. május 24-én este fél 7 órai kezdettel a pesti Vigadó nagytermében megismétli „Színes filmmel vadmadarak után" című állófilmjének bemutatását. A korszerű természetfényképezés képviselője félezer Agfacolor színes képen újszerű anyagot mutat be: pirossapkás balkáni harkályok kúsznak a kőrisfán, bólogat a lila szarkaláb, erdei aprómadarak, pirosbőrű, újszülött szarkák, zománcos fejű, nászruhás gyíkok, zölden világító szentjánosbogarak, pelyhes bíbicek, nádi rigók, vízisiklók élete tárul a közönség elé az érdekes képek sorozatában. A különleges filmbemutatót nagy érdeklődéssel várja a természetkedvelő közönség.*

* **Múzeumi műkincsek filmfelvételhez.** A Hunnia egyik műtermében jelenleg a „Sziámi macska" című Mester-filmet forgatják. A történet egy része az orientalista tudós lakásán játszódik s ezért a filmgyártó cég a Hopp-múzeumból a felvételek tartamára egzotikus kincseket és különféle távolkeleti műtárgyakat kért kölcsön. Az újdonságot Kalmár László rendezi s annak főszerepeit Szeleczky Zita, Hajmássy Miklós, Abonyi Géza, Bilicsi Tivadar, Maklári Zoltán játsszák.

* **„Üzen a magyar falu"** címmel nagyhatású népi dal- és játékbemutatót rendezett a tanügyi hivatásrend III. kerületi szervezete a Lajos-utcai polgáriiskolában. A gondosan összeállított műsort Rév Sándor kerületi elnök vezette be, majd a különféle iskoláknak mintegy ötszázfőnyi énekkara adott elő nagy tetszéssel kísért énekkari műveket.

NYILT-TÉR

E rovatban közöltekért a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Különváltan élő feleségemért dr. Eötvös Pálné szül. Könyves (Kühnel) Kláráért semmiféle anyagi és erkölcsi felelősséget nem vállalok.

Dr. Eötvös Pál Pécs, Hunyadi-u. 5.

Kisszakasz

Hétköznap 55 fillér, vasárnap és ünnepnap 65 fillér. Legkisebb hirdetés (10 mm) 5.50 P, illetve 6.50 P. Álláskeresőknek 50% kedvezm.

Háztulajdonosok figyelem! Padlásterekbontását a lebontandó anyagért vállalfuk. BUDAPESTI HÁZKEZELŐ BT., Andrássy-út 28. II. 4. Telefon: 421-389.

Levelezés

Várom a pillanatot, amikor újból láthatom. Addig is gondolatban szeretettel kísérem minden lépését. Sok forró csókkal.

Orgonavirágom Fáj a távolság, millió csókkal várom a május újabb virágbaborulását.

Házasság

ÖZVEGY URAKAT kitűnően benősít, vagyonos özvegyeket, hajadonokat jól férjhezad, diszkréten: Méltóságos Asszony, Bp., Főpostafiók 304. Válaszboríték.

Foglalkozás

Nyugdíjintézettel rendelkező nagy vállalat keres kezdő **tisztviselőnőket**. Ajánlatokat „Gép- és gyorsírás előnyben 353" jeligére Blocknerhez, Városház-utca 10.

Pillangó- alakú rugós csatt színes kövekkel kirakva elveszett BUDÁN. Értéke 20 P. Megtaláló 50 P jutalmat kap. Telefon: 259-016.

Butor

UJ LAKÁSBA UJ BUTORT Ébnertől VII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

BUTOR modern, styl, új és használt **NAGY SÁNDOR** Károly-körút 26

BUTORT legjobban „BOG-MIL" bútorüzletében vásárol. VI. Vilmos császár-út 43 Báthory-utcával szemközt) Kombinált szobák hálók ebédlők dús választékban

Használt butor biztosan jó! Hálók ebédlők, kombinált berendezések, konyhák, óriási választék új és használt berendezésekben Arban legolcsóbb BUTORMAGAZIN, Mária-utca 48. Fizetési kedvezmény!

BUTOR és TEXTIL ker. rt., VI., Liszt Ferenc-tér 5. **Most is jól vehet** hálót, ebédlőt, kombináltat, kárpitozott bútorokat **irodabutort** Vidékre árajánlatot küldünk.

Hangszer

OLCSÓN JÓ HANGSZER **Sternberg** RÁKÓCZI-ÚT HATVAN

Telek

Pesten és környéken több kisebb, nagyobb **alkalmi telek** eladó. ELŐD iroda Váci-út 39. T.: 292-577.

Birtok

Mielőtt birtokot vesz, bérel, elad, vagy bérbead, forduljon bizalommal ELŐD irodához, Váci-út 39. Tel.: 292-577.

Különféle

Padlás léc-válaszfalak 21 napon belüli LEBONTÁSÁT VÁLLALJA, telefon: 357-569, vagy 367-341, építési iroda.

Gyárak, üzemek stb. ÖNELLÁTÁSÁNAK MEGSZERVEZÉSÉT, termelési szerződések közvetítését vállalja jogosított kereskedő. „Önellátás" jeligére ARATÓ-hirdetőbe, Erzsébet-körút 14. sz.

HIRDESSEN A KISSZAKASZBAN!

Színház Zene. film Művészet

A Magyar Képirók kiállitása

Vasárnap nyilik meg a Müterem helyiségében a *Magyar Képirók* legújabb kiállitása. Ez az érdekes, komolyan összefogó és nagy lelkesedéssel dolgozó művész-csoport őszinte, tiszta és becsületes munkát végez. Arra törekszenek, hogy a mai világ rengeteg művészeti áramlatának közepette felszinre hozzák azokat a lehetőségeket, amelyekből kialakul majd a magyar művészet igazi arca, típusa. Elindulásuktól kezdve ezt tüzték ki maguk elé és az évről-évre megismétlődő kiállitások biztatóan mutatják azt, hogy a lelkes és tehetséges művészek elérik céljukat. Egytől-egyig magyarok, a szó adott értelmében, művészek és kultúremberek, akik nem az úgynevezett „östehetségek" primitivségén keresztül próbálják kifejezni mondanivalóikat, hanem az igazi, komoly művész töprengő, elmélyedő munkájával.

Erről a kiállitásról csak jót lehet mondani. Szinben, hangulatban, a kiállitott képek sokaságán és a kiállitott pár, monumentális hatásra törekvő szobron keresztül visszaverődik az, amit annyira szeretnénk megvalósulva látni: az az egyéni iz és sajátosság, amelyek messziről hirdetik a *magyar* művész *egyéniségét*. Egyesek dekorativ módszerekkel dolgoznak, mások mesébe olvasztott hangulatokkal, naturalisztikus lehetőségekkel és impresszionista tehnikával. De rajtuk van az, amire annyira büszkék: *képirók*, becsületes tolmácsai a magyar tájaknak, a nép életének és lelkiségének. Neveket nem is kellene emliteni, annyira egységesek, őszinték és a szépség keresői. *Hangai-Szabó* Miklós tiszta eszközökkel dolgozik, szinekkel, árnyakkal és fényekkel, amelyek kialakitják az emberi formákat. *Bilky* Béla igazi mesélő, aki festményeiről és magakészitette, apró posztódarabkákból kivágott szőnyegeiről visszaadja látott és megálmodott álmait. *Boromissza* Tibor lirája, fantáziákba hatoló képzeletvilága talán még mélyebb, mint azelőtt. Azután ott van közöttük *Fáy* Aladár, aki a nagyvonaluságra tör, mindenben és mindenütt erőt, bátorságot keres, mint azt jól látni kiállitott nagyszerű Toldi-képén. A csoportból kiemelkedik még *Littkey* György pittoreszk művészete és *Németh* Béla hangulatgazdasága, akik a többiekkel együtt izes keretet adnak a Magyar Képirók újbóli bemutatkozásának.

D. A.

* **Az Ének a búzamezőkről bemutatója Szegeden.** Szegedről jelentik: Szombaton este teltház előtt mutatta be a szegedi Városi Színház Móra Ferenc emlékére az elhunyt iró *Ének a búzamezőkről* című regényének színpadi feldolgozását. Az előadás közönsége *N. Tasnády* Ilona, *Kiss* Ferenc és *Rózsahegyi* Kálmán vendégművészeket meleg ünneplésben részesitette.

Jó üzlet

Mit nevez „jó üzletnek" *Heltai* Jenő ebben a vigjátékában, amelyet szombat este mutatott be a Vigszinház? A tiszta, szép szerelmet nevezi annak, azt a titkolt és tompafényü tűzvészt, amelyik a becstelenségbe taszitott férfi és a gyalázatba esett nő között támad, a kölcsönös szenny és meghurcoltatás ellenére. Ketten nyertek valamit, ők ketten kötöttek jó üzletet: megtalálták a soha ki nem mondható szerelmet. Az élet aljas, a társadalom még inkább az, — mondja a szerző, — de legaljasabbak az emberek. Ennek az egész hordának a feje fölött megtalálni a megfoghatatlant: ez nehéz dolog, de lelkesitő feladat. *Heltai* Jenő ezt a leletet a maga ismert cinikus melegségével egyszerűen üzletnek nevezi, leminősiti, elkeveri a sok talmi áru közé, alkalmazkodik korához és környezetéhez, nehogy rajtacsipjék a rajongáson, amellyel a tisztát és tündöklőt szereti. Jó üzletet hirdet a színlapról, a Lipótváros kellős közepén, áruról és szerződésről beszél, nehogy elriassza az érdeklődőket. Jó üzletre mindenki kiváncsi. Csak a legeslegvégén derül ki, hogy amit ő egész este kitűnő üzletnek jelez, az nem bolt, nem pénz, nem nagyszerű anyagi siker, hanem légies massza, szivügy, ábránd és csak a tisztességes lelkek főnyereménye. Az irót ezért a félrevezetésért saját közönsége alighanem meg fogja kövezni, holott ez a burkolt vallomás a darab érdeme és értéke, — csak nagy sokára derül ki ez is, számtalan részlet legyőzése után. A szerző sokat morfondirozik, pipál, pöfékel, terjeng, propagandát csinál a töltött káposztának, csipdesi az arisztokratákat, ugráltatja a válóperes ügyvédet és komolyan nekilát, hogy márványkőből faragja ki a Wesselényi-utcai kis szürke doktor monumentumát.

Ez a kétségbeesett belgyógyász, aki szorongatott helyzetében névlegesen elveszi feleségül Csákány Ágnes nevű, kellemetlen állapotba került csinos hajadont. A csinos hajadon megejtője ismert arisztokrata. Ötvenezer pengőt ad a doktornak, amiért vállalja az apa szerepét. Rút üzlet. A doktor undorral megy bele. *Bőszitően bánik alkalmi feleségével, aki a szerző szerint száz százalékig imádja ugyan a grófot, de közben ráér arra, hogy pénzen vett álférjéhez, a karakán doktorhoz, ehhez a hajlíthatatlan hörcsöghöz, a legnagyobb szeretettel közeledjék. Szánalomból beleszeret. Nyilt színen kikezd vele. A jellemes doktor, aki úgy látszik, elvei fenntartásával köt ilyen rút üzletet, szintén rendelkezik egy ilyen menyasszonnyal. Ő se tudja elvenni saját menyasszonyát, mert pénzért férje Csákány Ágnesnek. Csákány Ágnes se tud nyiltan felesége lenni a doktornak, mert ő az arisztokratára vár. Ez az izgatott halmazállapot a darab cselekménye. A háttérből az egész gonoszságot az arisztokrata felesége szövi és tartja fent azzal, hogy nem akar elválni az arisztokratától. A gonosz grófnőt a kis doktor ugyancsak várakozó menyasszonya győzi meg, végre válik, az arisztokrata elveheti Csákány Ágnest, a kis doktor pedig a maga menyasszonyát. Heppiend. Ebben a pillanatban jelentkezik az iró, két percig időzik a szinen és végre bemutatja a heppiend fölött azt a jó üzletet, amelyet ő tart annak: a doktor és Csákány Ágnes szerelmét. A szerelmet.

Amig ehhez a pillanatnyi élvezethez eljutunk, hosszú az út. Heltai Jenő keresgéli a cselekményt. Az eseménytelenség nyomasztó. A viták, okmányok, a polgári esketés formuláinak beillesztése, a figurák egyéni életének jellemzése és az élénk zsánerképek bedobása mind azt leplezik, hogy az iró nem találta meg a vezető vonalat. Hevesen, hangosan indit s a témával az első kilométerkőnél megáll. Minden új szereplőből benzint vesz fel, spricceli velük a darabot. A leghasználhatóbb és leghatásosabb alakot, a gonosz grófnőt a harmadik felvonásban vezényli be. Ez a figura maradéktalan. Terheli a darab fellületét. a csinált helyzet, a mesterkéltség műhelyszaga, amelyet nem tud elűzni egy-egy szereplő üdébb mozgása. Elejétől majdnem a végéig birkózik Heltai Jenő egy szörnyű ellenféllel: a téma ellenszenves. Brillirozni lehet az apróságokkal, de a sötét szint nem lehet elhajtani a lényeg feje felől. Pehjére két fontos férfiszereplője is nyomja a kedélyeket. Ezenkivül a házasságot, mint intézményt, úgy támadja, hogy megpróbálja menteni, de ez a mentés felpiszkálja az ellenvéleményt. Nagyurak és bohémek gondolkoznak így, a nézőtéren pedig ebből az emberfajtából kevés ül. A legtöbbje olyan, aki meghökken, mikor látja, hogy hát ezt így lehet csinálni?... Túlkomor tárgy után nyult a szerző és át akarta hangolni vigjátékra. Nem sikerült.

Ugyanezt a sikertelen igyekezetet árulja el a szereplők nagy része is, kivéve *Makay* Margitot, aki zavartalan sistergéssel szökteti fel a rábizott grófnőt. Ragyogó. Mellette *Rajnai* Gábor dicsekedhet még sikerrel, aztán *Makláry* Zoltán és *Bárdi* Ödön. *Darvas* Lili egyéni. *Somló* István érdes. *Somlay* Artúr hangja üres. *Agai* Irén, *Peti* Sándor, *Ajtay* Andor, *Pártos* Erzsi, *Dózsa* István és *Berky* Lili játszik még a darabban, amelyet *Hegedüs* Tibor rendezett. A színház nem várt forró sikert az előadástól, előre látták a darab gyengéit és bennehagyták valamennyit.

Miért?... Tiszteletből?

Papp Jenő

A kormányzó a Király Szinházban

Horthy Miklós kormányzó szombaton este családjával együtt, *Vértessy* Sándor kabinetirodai főnök kiséretében végignézte a *Király Szinházban* a *Montmartrei ibolyát*. Az előadás után a kormányzó megelégedését fejezte ki a színház igazgatójának.

* **Operaház.** Vasárnap, április 14-én *Orosz* Julia, *Gere* Lola, *Rösler* Endre, *Losonczy* György és *Komáromy* Pál fellépésével ebben az évadban utoljára a *Márta* kerül előadásra, hétfőn nincs előadás. Kedden először *Respighi* dalműve, *A láng*. Vezényel Failoni Sergio. Főszereplők: Eudoxia — *Budanovits* Mária, Basilio — *Palló* Imre dr., Donella — *Halmos* János, Silvana — *Bodó* Erzsi, Anese — *Gere* Lola, Monica — *Orosz* Julia. Szerdán Parsifal. Csütörtökön, másodszor *A láng*, pénteken és szombaton *nincs előadás*. Vasárnap, április 21-én *János vitéz*, hétfőn, április 22-én *A láng*. Kedden, április 23-án, *nincs előadás*.

* **Vitéz Bánky Róbert „Magyar Komédia"** néven müködő országos kamaratársulata elfogadta előadásra **Kozma** Béla és **Zsadányi** Oszkár „Örök kísértetek" című újszerű drámai játékát. A május 7-ére kitűzött bemutatóelőadáson, mely a szegedi Városi Színházban lesz, a főszerepeket **Bánky** Róbert és **Mágory** Mária fogják játszani.

* **Az Irók és Zeneszerzők Egyesülete** április 13-án este nagysikerű hangversenyt rendezett a Zeneakadémia nagytermében, ahol bemutatásra került *Szabóné Szojka* Anna pályadijnyertes zongoraszvitje. A kitünő zeneszerzőt melegen ünnepelte a nagyszámú, előkelő hallgatóság.

* **Ária- és dalest.** *Petry* Kató, az Operaház tagja nagysikerű ária- és dalestet tartott a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében. Verdi-, Wagner-áriákat és Brahms-, Schubert-, Strauss-, Kodály-, Kazacsay-, Bujdosó-, Lányi-, Pongrácz-, Mikus—Csák- és Szabados-dalokat adott elő finoman, kulturált csengő hanggal. A közreműködő *Bellovits* Etelka kedvesen zongorázott.

* **Németh Mária és Roswaenge vendégszereplése az Operában.** Németh Mária először énekli a *Traviata* címszerepét április 26-án és 30-án, Roswaenge Helga kamaraénekes, a berlini állami operaház művésze, április 24-én a *Faustban*, 28-án az *Aidában* és május 1-én a *Carmen*-ben vendégszerepel.

* **A Nemzeti Színház jövőheti műsora.** A husvéti hetet javarészt Jerome K. Jerome *„Valaki járt itt* című színjátéka foglalja el: vasárnap délután, hétfőn, csütörtökön, jövő vasárnap délután és jövő hétfőn este kerül színre. Ezenkivül most vasárnap este, szerdán és jövő hétfőn délután a *Baskircsev Mária*, kedden és vasárnap este *Az utolsó szerep*, jövő kedden pedig *A hazug* van műsoron mig pénteken és szombaton szokás szerint nincs előadás.

* **Husvétutáni premierek.** A husvéti premieráradat lezajlása után még következik egy premierhullám valószinüleg. A színházaknál már készül a májusi műsortervezet, amelyek adatairól az alábbiak jutottak tudomásunkra. A *Nemzeti Színház Thury Lajos* történelmi drámáját hozza színre, mint szezonjának késői magyar eseményét. A *Vigszinház* az új *Bourdet*-darabot akarja bemutatni, amelynek csak nemrég volt Párisban is a premierje. A *Magyar Színház* jövőheti operettpremierjenek lázában még nem gondolt arra az eshetőségre, hogy utána is, kell játszania, esetleg valamit s ugyanigy azt hiszi, hogy testvérszínházacskája, az *Andrássy-úti Színház is megüssza a szezonvéget a két kis Molnár-darabbal*. A *Belvárosi* két magyar újdonság között válogat, egy Bónyi- és egy László Aladár-darab között. Végül, amint halljuk, a *Bethlen-téri Színház* a „Szabó Juci"-t akarja felújitani.

* **Spanyol est.** A székesfővárosi népmüvelési bizottság Carlos *Arcos* gróf budapesti spanyol követ fővédnökségével *spanyol hangversenyt* rendezett szombaton este a Vigadó nagytermében. A székesfővárosi zenekart *Fleischer* Antal vezényelte, közreműködött *Nagy* Margit, az Operaház művésznője és a spanyol *Cassaro* Gáspár, a világhirű gordonkaművész. A műsorból kiemelkedett de *Falla* dalgyöngyszemei, amelyeket *Nagy* Margit tolmácsolt finom hangján. Hatásos *Albeniz* „Iberia" szvittjének előadásra került harmadik tétele is, amely forró érzékiségével és ragyogó hangszineivel köti le a figyelmet. Pompás szerzemény Pedro Sanjuan *Nortes* „Néger ájtatosság" című zenekari műve, amely keresett monotonságával és szellemesen hangszerelt exotikus hangszineivel *Ravel* „Bolero"-jára emlékeztet. Az est fénypontja *Cassaro* csellójátéka volt. Meleg, zengő tónus, brilliáns tehnika, elbüvölő hév és tűz jellemzi játékát.

* **Magyar szerzők műve a svájci rádióban.** *Molnár* Antal zeneakadémiai tanár *Ora Satanica* című fantáziáját a svájci rádió műsorára tüzte. A rádió kamarazenekarát *Casella* Leopold vezényelte.

* **Rozgonyi a nagy képek árait is leszállitotta.**

RÓZSAVÖLGYI HANGVERSENYEI:

Franck Cézár. Les Beatitudes

A nyolc boldogság. A világirodalom oartóriumremeke. Ápr. 16. Városi Színház 8, Choeur Philharmonique de Paris. Szőv. Énekkar. Hang. Zenekar. Vezénye: Lévy Ernst. Szólisták: Báthy, Basilides, Dauvergne, Szentmihályi, Szügyi, Tibor, Kálmán. Néhány jegy 3.50—7 P-ig.

Basilides Bach—Händel-est ápr. 25.

Freccia Massimo ápr. 26. Hangv. Zenekar. Közreműködik: Busch Adolf Brahms hegedűversenyével.

PROF. NILIUS RUDOLF

vezényli a Hangv. Zenekart ápr. 28. Z, ½9. Közr.: Rose Simone. Népszerű helyárak.

Kleiber Erich

vezényli a Bpesti Hangv. Zenekar nagyszerű Bécsi Estjét (Wiener Abend) máj. 4. V. 9. Biztositsa helyét már most Rózsavölgyinél.

*

A KONCERT RENDEZÉSEI:

Dr. Ember Nándor zongoraestje

holnap Z. ½9. Müsoron Beethoven c-moll verseny is.

Bach Máté passio ápr. 19.

Báthy, Basilides, Rösler, Kálmán, Győri dr., Tibor Z. Vezényel: **Lichtenberg.**

Szimfónikusok 25-én Sámy—Koromzay.

Róth-quartett 27-én

Zeneakadémiai tanárok kamaraegyüttese 29-én. Z. ½9.

Huberman Erica Morinivel

Bach—Beethoven-est május 2.
Bach: Doppelkoncert és Doppelszonáta.
Bach: Musikalisches Opfer, Szólószonáta.
Beethoven: Kreutzer szonáta.
Thomán Mária hegedűest május 2.

SPORT, VERSENYEK

A német ökölvivók 11:5 arányban legyőzték a magyarokat az Európa-Kupában

A Városi Színházban szombaton este zsúfolt nézőtér előtt bonyolították le a német-magyar Európa Kupa ökölvivó mérkőzést. Ott volt *Mackensen* német követ, a magyar kormány képviseletében *Tasnádi Nagy* András dr. kultuszminiszteri államtitkár, *Kelemen* Kornél az OTT elnöke, vitéz *Rapaich* Richárd altábornagy, az OTT társelnöke, *Szendy* Károly dr., Budapest polgármestere és még sokan mások.

A szorító a színpadon volt, amelyet német-magyar színekkel díszítettek. Fél kilenckor vonult be a két csapat. A zenekar először a német, majd a magyar himnuszt játszotta. Ezután *Héger* Árpád üdvözölte a német csapatot, Mackensen követet és a német kolónia tagjait. Az üdvözlést *Rüdiger* köszönte meg, aki a német-magyar sportbarátságot éltette.

A vezető bírói tisztet a német *Berlitz* és a magyar *Forrai* látták el, pontozóbírák pedig az osztrák *Spira* és a cseh *Bloch* voltak.

Részletes eredmények:

Légsúly: Faerber Németország pontozással győzött *Énekes II.* ellen. Az első menet Faerber minimális fölényével végződött. A második és harmadik menetben Énekes nagyon igyekezett, hevesen támadott, de elkészült erejével és a német megérdemelten győzött.

Bantamsúly: Kubinyi pontozással győzött *Stasch* ellen. Kubinyi már az első menetben fölényben volt és fölényét megőrizte.

Pehelysúly: Arenz, Németország, pontozással győzött *Mardczy* ellen, aki nagy lámpalázzal küzdött.

Könnyúsúly: Haranghy pontozással győzött *Schmedes* ellen. Az első percben Haranghy Schmedes váratlan állkapocsütésétől földre került ugyan, de az első menet mégis a magyar színek javára végződött. A második menetben ismét Haranghy volt jobb és végül is tiszta pontfölénnyel győzött az egyik legnagyobbra tartott német boxoló ellen.

A mérkőzés szünetkor tehát 4:4 arányban döntetlenül állott.

A második súlycsoport sorozatos magyar vereségeket hozott és csak egyetlen döntetlent, úgy hogy *Németország 11:5 arányban győzött* és elhódította Magyarországtól az Európa Kupát.

Eredmények:

Weltersúly: Murach pontozással győzött Frigyes ellen.

Középsúly: Stein pontozással győzött Vargha ellen.

Kisnehézsúly: Szigeti és Bernlöhr küzdelme döntetlen volt. Az első menetben jóformán egy ütés sem esett, a másodikban Szigeti, a harmadikban inkább Bernlöhr volt fölényben.

Nehézsúly: Runge nagy fölénnyel győzött a nálánál tíz kilóval nehezebb *Gáspár* ellen. A második menetben Gáspár háromszor is földre került és harmadszor csak a gong mentette meg a kiütéstől. A harmadik menetben a fiatal rendőrboxoló keményen tartotta magát.

Vasárnapi sportműsor

A vasárnap sportja kétségtelenül a labdarúgás jegyében fog lezajlani. A magyar labdarúgósport nagy erőpróba előtt áll, *három fronton* veszi fel a küzdelmet Európa legjobbjai ellen. A nagy válogatott Zürichbe utazott, ahol az európai kupáért küzd a legjobb svájci tizeneggyel. A győzelem nem lesz könnyű, mindenki tudja, hogy a svájciak az utolsó három esztendőben teljesen átvették az olasz iskolát és ma már Európa legjobb játékosai közé tartoznak. A nem egészen jól kiválogatott magyar csapatnak mindenesetre tudása legjavát kell nyujtania, ha győztesen akarja elhagyni a zürichi stadiont. A második magyar tizenegy Brünnbe utazott, hogy kireparálja azt az 5:1-es vereséget, amelyet legutóbb szenvedtek a cseh labdarúgóktól. Reménytelen a szombaton reggel elutazott magyar csapat tudja kötelességét és sikerül kireparálnia a brünni csorbát. A csehek ellen valószínüleg az alábbi felállításban játszunk: *Varga — Miklóssy, Törös* I. — *Havas* I., *Szücs, Dudás* II. — *Korányi* II., *Sztancsik, Nemes, Lyka, Serényi*. A kiszivárgott hírek szerint a Brünnben szereplő C válogatottban igen súlyos szervi hibák vannak és nagy szerencsével kell küzdenik, ha győzni akarnak.

Virágvasárnapjának budapesti futballeseményét *a bajorok látogatása jelenti*, akik a magyar profiválogatott ellen veszik fel a küzdelmet. A délnémetek ellen szereplő magyar csapatot az alábbi módon állította össze a kapitány: *Háda, Vágó, Biró, Lakl, Turay, Magda, Kelemen, Müller, Móré, Balogh* és *Kemény*. Bár a professzionista berkekben igen bizakodó hangulat uralkodik, a németek utóbbi sikerei igen csökkentik győzelmi kilátásainkat. A csapat főerőssége a Ferencváros nagynevü védője, *Háda*, ki ha jó formában van, a legveszedelmesebb lövéseket is ki tudja védeni. A csatársortól nem várunk sokat, még akkor sem, ha tudjuk, hogy a bécsi *Müller* is szerepel, aki eddig nemigen váltotta be a hozzáfüzött reményeket. A rámenős németek mindenesetre erős ellenfelek lesznek, kérdés, hogy a magyar válogatott ellen tud-e majd állni a sovinizmustól fütött német csatárok rohamának. A mérkőzést a Hungária-úti pályán rendezik délután félötkor kezdettel. A bírói tisztet *Hiess* osztrák bíró tölti be.

A vivósport eseményét *a MAC hősök törversenye* jelenti, amelyről már bővebben beszámoltunk. Szolnokon a *Horthy—Szabolcs* emlékversenyt vívják le a legkiválóbb magyar kardvívók részvételével.

Részletes sportműsor

Labdarugás: Magyarország—Svájc válogatott mérkőzés Zürichben. Magyarország—Bajorország válogatott mérkőzés délután félöt órakor a Hungária-úti pályán. Magyar B. válogatott—Brünn, Brünnben vasárnap délután.

Vivás: A MAC hősök törversenye reggel 9 és délután 5 órakor az OTT Alkotmány-utca 3. alatti vívótermében. Horthy—Szabolcs emlékverseny, Szolnokon.

Torna: Válogató verseny a német-magyar tornamérkőzésre a Nemzeti Csarnokban, este fél 7 órakor.

Birkózás: A Vasutas csapatbajnokság első fordulója az istvántelki főmühely tornatermében.

Gyephoki: MHC-pálya, 8: VSC—FTC, 9.20: MHC—BBTE, 10.40: MHC II.—BBTE II, 12: Fekete-fehér—AHC, 1.20: Zöld-fehér—KHC, 2.40: Fekete-fehér II.—AHC II., 4: FTC II.—VSC II. — MAC-pálya: 10: Kék-sárga—MAC, 11.30: Kék-sárga II.—MAC II.

Kézilabda: I. oszt.: Elektromos—MAFC, Latorca-utca, 3. Kovács. — MTE—VAC, Wolfner-pálya, 11. Sass. — UTE—Széchenyi, Megyeri-út, negyed 2. Pál. — II. oszt.: Elektromos B)—MAFC B), Latorca-utca, fél 11. Dénes.

LÓSPORT

Ügetőverseny

A *BÜE* szombaton csúnya, szeles időben rendezte versenyeit. A 13 számból álló programból kellemetlenül kiemelkedett a nemzetközi verseny startja, mely csak negyedszerre sikerült. Ha ugyan sikerültnek lehet nevezni azt a jogtalan előnyszerzést, amit *Éber B.* hajtója a többiekkel szemben megnyert. A verseny kimenetele pillanatra sem volt kétséges. *Éber B.* győzelmét a nagyközönség óriási felháborodással fogadta s a verseny után nagyrésze el is hagyta a pályát.

Részletes eredmény a következő:

I/1. futam: 1. *Spilka* (Romoli), 2. Orgona, 3. Marascino. 10:61, 12, 13, 16. Olasz: 43.

I/2. futam: 1. *Délibáb* (Raymer), 2. Marlene B., 3. Rejtély. 10:20, 14, 20, 17. Olasz: 62.

II. futam: 1. *Parola* (Maszár F.), 2. Alkotás, 3. Uganda. 10:24, 15, 17, 14. Olasz: 75. Kettősf. (I/2—II. f.): 96.

III. futam: 1. *Gladiátor* (Raymer), 2. Jonny. 10:61. Olasz: 30.

IV/1. futam: 1. *Oda* (Feiser), 2. Penny, 3. Mimosa. 10:53, 11, 10, 11. Olasz: 60.

IV/2. futam: 1. *Ördöglánya* (Kovács II.), 2. Patricia, 3. Kolozsvár. 10:30, 16, 17, 31. Olasz: 39. Kettősf. (IV/1—IV/2. f.): 512.

V. futam: 1. *Éber B.* (Steinitz), 2. Szerető. 10:42, 26, 35. Olasz: 64.

VI/1. futam: 1. *Suhanc B.* (Kovács II.), 2. Gavallér, 3. Marokkó. 10:20, 15, 14, 55. Olasz: 34.

VI/2. futam: 1. *Pusztaberény* (Feiser), 2. Tenore lánya, 3. Tündér. 10:184, 13, 11, 11. Olasz: 58. Kettősf. (VI/1—VI/2. f.): 1361.

VII. futam: 1. *Lali* (Feiser), 2. Tóbiás, 3. Páris. 10:67, 52, 24, 18. Olasz: 57.

VIII. futam: 1. *Caid II.* (Feiser), 2. Liane, 3. Opal. 10:151, 30, 13, 21. Olasz: 49.

IX. futam: 1. *Daisy* (Feiser), 2. Várt leány, 3. Murány. 10:18, 15, 20, 22. Olasz: 96. Kettősf. (VIII—IX. f.): 377.

X. futam: 1. *Maroulis—Vajda* (Stein), 2. Szoknyahös—Töhötöm, 3. Mogul—Sára. 10:26. Olasz: 45.

Magyar versenyek

Vasutasok mezei futóbajnoksága

Vasárnap délelőtt 10 órakor rendezi a MAV Sportliga a vasutasok 1935. évi mezei bajnoki versenyét a Ferencvárosi Vasutasok Sportköre gyáliúti pályáján és környékén. A szeniorok 6, az ifjúságiak és leventék pedig 3 kilométeren küzdenek. Természetesen szenior, ifjúsági és levente egyéni és csapatbajnoki címet nyernek a győztesek. Kilenc egyesület 80 szenior, 57 ifjúsági és 5 egyesület 40 levente nevezését küldte el a sportligának.

Sportlövek

() **Albrecht főhercegnél tisztelegnek vívóink hétfőn este.** A Magyar Vívó Szövetség vezetősége hétfőn este Albrecht főhercegnél tiszteleg. A bizottságot Fülötás Ferenc ügyvezető alelnök vezeti. A látogatás alkalmával sor kerül a lausannei Európa-bajnokság előkészítésének megbeszélésére és a nemzetközi vívószövetség ezévi kongresszusára, melyen Albrecht főherceg képviseli a magyar vívósportot.

A honvédség válogatott lovaspóló-csapata Olaszországban

Az elmult évben a honvédség válogatott lovaspólócsapata eredményesen szerepelt Rómában. Olasz és francia válogatott csapatokkal szemben *megnyerték az olasz király díját.* Az olaszok meghivására jövő héten ismét útrakel a honvédség legjobb lovaspólózóiból álló csapat, hogy az olasz király díját megvédjék. A csapat tagjai *Dépold* alezredes vezetésével *Bartalits, Kovács* századosok, *Szentpály* és *Hámory* főhadnagyok lesznek.

FÖLD, PÉNZ, GAZDASÁG

Az érdekképviseleti reform és a kereskedelmi kamarák

Már amikor a március 24-re kitűzött kamarai választásokat elhalasztotta a kormány, megindultak a találgatások, hogy vajjon csak a parlamenti választások miatt kellett-e kitolni a választások terminusát, vagy pedig *mélyebb okai vannak az elhalasztásnak.*

Bár a kereskedelmi érdekképviseletekből alakított úgynevezett *kereskedelmi blokk* és az ipari érdekképviseletek és az ipartestületek választási egyezménye által szervezett *„iparosok egyesült kamarai blokkja"* tiltakozott az ellen, hogy a kamarába bevigyék a politikai harcokat és jelszavakat, több ellenzéki lista készült és kétségkivül éles választási küzdelemre volt kilátás, annál is inkább, mert *az egységes blokklistával sem a jobboldali, sem a baloldali árnyalatok nem voltak megelégedve.* Aki pedig a blokklistát tárgyilagosan tanulmányozta, az megállapithatta, hogy sokkal inkább az *egymással versengő* általános *„érdekképviseletek"* erőviszonyainak eredménye, főleg pedig a fórumon hangoskodó különböző pártok és csoportok egymás között *nehezen megszületett kompromisszuma* volt, mint tárgyi és komoly gazdasági kategóriák, szakmai csoportok lehetőleg arányos képviseletének biztositása. Ilyképpen azok a komoly gazdasági körök, amelyek megütköztek a választást megelőző kortézia elfajulásán, *csak megnyugvással vették tudomásul a kormány intézkedését a kamarai választások elhalasztása iránt.*

Feltétlenül szükséges a kamarák gyökeres átalakitása

A budapesti kamarának a napokban tartott legutóbbi teljes ülésén elhangzott elnöki kijelentések, főképpen pedig a kamara elnökének kifejezésre juttatott aggályai a tervezett érdekképviseleti reformmal szemben és állásfoglalással a mai kamarai intézmény változatlan fenntartása mellett, igazolták azt a feltevést, hogy a kamarai választások elhalasztása nemcsupán a választási terminusok egyszerű időbeli kitolását jelenti. Annyi bizonyos, hogy *őszig már nem lesznek kamarai választások* és maga a budapesti kamara is már csak *októberre tervezi a választás lebonyolitását.*

Az a kérdés most már, hogy a reformkormány programjába vett és sürgősen tárgyalásra kerülő érdekképviseleti reform *mennyiben fogja érinteni a kamarai intézményt* és általában a meglevő ipari és kereskedelmi érdekképviseletek szervezetét. A kamara elnöke nem emelt kifogást az ellen, ha a kormány a szabad érdekképviseletek számát csökkenteni és működésüket racionalizálni kívánja, viszont állást foglal azokkal a tervekkel szemben, amelyek a mai, közös kereskedelmi és iparkamarák gyökeres átalakítását célozzák. Szerinte nincsenek olyan *„nyomós okok"*, amelyek a hetvenéves tradicióval biró intézmény szervezete megbontását szükségessé tennék, annál is inkább, mert a kamarák csak most mentek át egy lényeges reformon, amelynek hatásai még meg sem figyelhetők.

Természetesnek és érthetőnek találjuk, *ha egy intézmény minden erővel ragaszkodik létének fenntartására.* Azt sem kívánjuk kétségbevonni, hogy a magyar kamarák közül nyolc évtizedes multjukban igen sok hasznos szolgálatot teljesitettek közgazdaságunknak. *Mindez azonban nem lehet döntő argumentum egy újabb, egészséges átszervezés ellen.*

A szerzett tapasztalatok a reformokat sürgetik

Kétségtelen, hogy a gazdasági élet egyre növekvő specializálódásával a kamarák *egyre képtelenebbekké váltak* az ütköző érdekek sokat emlegetett harmonizálására, kiegyenlítésére, ami a közös kamarai képviseletnek alapgondolata.

A gyáripar ténylegesen *már kivonult a kamarából* és igazi érdekképviseletének a *GyOSz*-t tekinti. Hány kamarai teljesülés volt, amelyre a nagyipar képviselői el sem jöttek és emlékezetes a parlamentben lefolyt vita *Éber* Antal és *Fellner* Pál között, aki a gyáripar nevében erőteljesen követelte *az önálló gyáripari kamara felállitását.*

A pénzintézetek a *Pénzintézeti Központ* és a *TÉBE* mellett *nem helyeztek súlyt a kamarára*, a szövetkezetek sohasem érezték magukat otthon a kamarában, amely a detail-kereskedelem szempontjából *mindig élesen harcolt vezető szövetkezeteink üzleti politikája ellen.* A húsiparosság hosszú éveken át hevesen küzdött *az önálló kézműveskamarákért*, amelyek például Német- és Franciaországban régen fennállanak. Ismeretes, hogy az ipartestületek központi szervezetének [illegible]

A „gubernátor" feltűnik

Homestead kisváros Pennsylvániában. Alig tíz kilométerre Pittsburgtól. Harmincezer lakosa acélművek és szénbányák körül él, egyformára szabott családi házakban, melyek nyílegyenesen futnak a kohók és tárnák felé. Efféle kis város tucatjával akad az Államokban, de Homesteadnak magyar szempontból újabban olyan politikai érdekessége van, mely megkívánja, hogy foglalkozzunk vele. Nem is egy, kettő.

Az első:

Tizenkétezer ruszin munkás él a városban, iskolájuk, templomuk, kultúrházuk sőt napilapjuk is van s így Homestead nem érdemtelenül lett Philadelphia és Scranton előtt az amerikai ruszinok politikai központja. 1918 július 13-án itt szerkesztik az amerikai magyar-orosz nemzeti tanács vezetői Wilsonhoz intézett emlékiratukat, amelyben függetlenségi igényeik fenntartásával Magyarországgal való együttérzésükről is tanúságot tettek és tiltakozásukat jelentették be az akkori amerikai „csehszlovák" propaganda ámításai ellen. Ez volt az amerikai ruszinok utolsó független kiállása a kataklizma kapujában. Wilson — mint ismeretes — Masarykéknak adott igazat s a békediktátumok szerzői a homesteadi határozatokat nem vették figyelembe.

A második:

Huszonöt évvel később, ez év januárjában Zsatkovics Gergely, a cseh mozaikállam első ruszinföldi korkormányzója, aki 1921 tavaszán viharos körülmények között „örökre" szakított Prágával, itt jelenti be, hogy a korábban alakult „csehszlovák ruszinok mozgalma", a *Jedinstvo*, az amerikai ruszin nép hivatalos szervezete lett s az egységmozgalom céljaként a „magyar elnyomatás alatt szenvedő orosz testvéreknek a csehszlovák egységben való felszabadítását" jelölte meg.

Homesteadban az elmult negyedszázad alatt valóban nagyot fordult a világ.

A „megváltó" cárizmus

Zsatkovics politikai pálfordulásának értékeléséhez ismernünk kell az egykori ruszinföldi gubernátor színes és felette kalandos politikai odisszeáját. Ez a hirtelen „beolvadt" republikánus, chicagói majd pittsburgi ügyvéd Wilson rajongó híve volt. Alig több harminc évesnél, amikor 1914 decemberében egyik ügyfele megbízásából összegyűjti a szkizma-pörök és a külföldi pravoszláv propaganda anyagát, hiszékenysége „bedől" a „megváltást" hirdető cárizmus dajkameséjének s egy magyargyalázó röpirat és más magyarellenes kiadványok tanulmányozása után kapcsolatot teremt előbb a pravoszláv, majd a nagycseh gondolat ügynökeivel. „Idealizmusán" kívül egyéb okok is tevékenységre serkentik. A pittsburgi szakadárok *Národna Obrana* (Nemzeti védelem) szervezete már 1915 november végén megalakult és Pacsuta Miklós újságíró, Masaryk fizetett embere szélében hirdette a ruszin telepeken, hogy a „csehszlovákok" a csatlakozás sorrendjében fogják kieléígíteni a ruszin igényeket. Amikor Masaryk 1918 május 30-án átveszi az Obrana emlékiratát, nem leli az aláírók között (összesen nyolcan támogatták ekkor a „csehszlovák egységet") az időközben politikussá avanzsáló Zsatkovics nevét. Hatalák, az újvilági cseh propaganda ruszin „sajtófőnöke" elmondja, hogy Zsatkovics biztosítékokat kér a jövendő együttműködésre vonatkozólag s amíg ezeket nem kapja meg, várakozó álláspontra helyezkedik. Masaryk fültanuk szerint ezt mondta: Zsatkovics kérhet, ahhoz joga van — és összenevetett társaival.

Újabb adatok szerint ezekben a válságos hetekben a chicagói ügyvéd lépéseket tesz Budapest felé is, puhatolódzva, milyen „gazdasági jóvátétellel" lehetne elsimítani a ruszin ügyet. Genfen keresztül kísérletezik. A választ nem ismerjük, annyi bizonyos, hogy a „gazdasági jóvátétel"-re vonatkozó ajánlata válasz nélkül maradt. Elvégezte ezt a magyar nemzetiségpolitika, nem kétes értékű agitátorok vásárlásával, hanem az Egán-féle hegyvidéki akcióval.

Zsatkovics a visszautasítástól feltüzelve június 26-án a pennsylvániai Mokesportban megalakítja az amerikai ruszin nemzeti tanácsot, mely minden lehetőségre külön változatot dolgoz ki. Mivel azonban itt sem vetik el a statusquo lehetőségét, Zsatkovics ajánlatot tesz Benesnek, hogy ő majd jobb belátásra bírja az amerikai ruszinokat. Három hónapi szakadatlan sürgetés után eléri, hogy Wilson, aki azonnal Masarykhoz utasítja, 1918 október 21-én a ruszinok hivatalos képviselőjének ismeri el.

A philadelphiai kongresszus

Scrimali feljegyzi, hogy Wilson szándékosan úgy irányította a dolgokat, hogy a megbeszélésekre alig jusson idő. Zsatkovicsék október 25-én tárgyalnak Masarykkal s másnap már lezajlik a hírhedt philadelphiai kongresszus, melyen a későbbi ruszinszkói kormányzó bejelenti a „csehszlovák államhoz önként csatlakozó független Ruszinia" megalakulását. Az egyezményt végeredményben nem is terjesztik a kongresszus elé, csak határozatilag jóváhagyatják azzal. Masaryk, az osztrák alattvaló és Zsatkovics, az amerikai állampolgár egy helybeli szálló szobájában közösen szövegezik meg az egyezményt. Masaryk később jelentéktelen tervezetnek és hamisítványnak minősíti a philadelphiai okiratot, épúgy mint Srobár tette miniszterelnöksége idején az ünnepnapon kötött, tehát amerikai törvények szerint érvénytelen pittsburgi cseh-szlovák megállapodással.

Zsatkovics vakon bízott Masarykban, Benesben és a szerződésben. Ismételten kérkedik azzal, hogy „a nyugati ruszin szórványokat visszahozta a független ruszin állam határai közé". A philadelphiai megállapodás szerint ugyanis Ruszinszkó nyugati határa a Poprád vonaláig tart és Eperjest is magában foglalja. A határkérdésben először 1918 július 24-én Párisban különbözik össze Benessel. Zsatkovics itt véletlenül értesül arról, hogy a békeértekezlet az Ungnál vonta meg a Ruszinföld nyugati határát. Felháborodva tiltakozik Benesnél. Benes becsületszavára igéri, hogy csak ideiglenes határokról van szó, a döntést a későbbi időben majd egy vegyes bizottság hozza meg. (Ez meg is történt Münchenben és Bécsben, csak nem úgy, ahogy Benes elképzelte).

Két héttel később zárt ajtókra talált a Hradzsinban Zsatkovics, mire éleshangú levelet intéz az elnökhöz és követeli a szlovák-ruszin határ megvonását az 1900-as magyar statisztikák és a Tomasovszki-féle neprajzi térkép alapján. Masaryk erre Svehla akkori belügyminiszter jelenlétében fogadja és kereken kijelenti, hogy határszerződést csak *államok* köthetnek egymással, már pedig Ruszinia nem létezik.

Zsatkovicsot elutasítják

Zsatkovics belátja, hogy rútul becsapták, de nem adja fel a harcot. Október 16-án ismét Masaryknál van. Bejelenti, hogy kidolgozta a ruszin közigazgatás tervezetét. A tervet öt nap mulva a prágai minisztertanács egyhangúan elutasítja. Most már filmszerűen peregnek az események. November tizedikén Masaryk hajlandónak mutatkozik a ruszin direktórium jogkörének meghatározására. Zsatkovics december 9 és 27 között instanciázik Prágában és a Benessel folytatott parázs vita után dolgavégezetlen tér vissza Ungvárra. A cseh külügyminiszter ekkor kijelenti, hogy Ruszinföld egyáltalán nincs, csak kárpátalji Oroszország (Podkarpatska Rus), a csehszlovák állam „integer" része. A gubernátor február 10-én újra kilincsel Masaryknál és tiltakozik a benesi szemfényvesztés ellen. Masaryk ekkor ingerülten visszautasítja a köztársaság legfőbb ügyeibe való folytonos beavatkozását és figyelmezteti Zsatkovicsot, hogy további tolakodásai súlyos személyi következményekkel járhatnak. 1920 február 19-én Zsatkovics felajánlja lemondását. Prága ezt ügyesen áthidalja kisebb kedvezményekkel. Ugyanakkor már Ehrenfeld cseh alkormányzó kezében összpontosul minden intézkedési jog, aki valósággal ellenőrizteti a ruszinok bábkormányzóját.

Szegény gubernátor! 1921 januárjában betegen találjuk Tátralomnicon. Ott értesül Szlávik akkori sárosi zsupánnak, jelenleg a londoni emigráns kormány belügyminiszterének ruszinellenes visszaéléseiről. Még egyszer talpra áll. Bejárja a szlovák-ruszin határvidéket s a durva csehszlovák elnyomatást táviratilag jelenti Prágának. Utoljára kéri a Hradzsint, adja meg Ruszinszkó jogait. Oldja fel az ostromállapotot, engedélyezze a független ruszinföldi kormányzói tanácsot és közigazgatást s adjon pénzügyi felhatalmazást.

Prága nem válaszol. Zsatkovics pedig — lemondva a ruszin kormányzói címről — megküldi emlékezetes előterjesztését a köztársaság elnökének, a csehszlovák kormánynak és a Népszövetségnek. Visszatér az Egyesült Államokba és meghasonlottan hátat fordít a politikának. Drámai hangú előterjesztését 1922 tavaszán Homesteadban kiadja s a magyarországi ruténpárt 1922. évi népszövetségi emlékiratában, az Informationsban szószerint közli, mint a csehszlovák imperializmus kirívó bizonyítékát.

A gubernátor újra csatlakozik

Húszévi hallgatás után, 1941 szeptemberében, Zsatkovics távirati „hűségnyilatkozatban" csatlakozik Benes „felszabadító" mozgalmához. 1942 tavaszán ruszinnyelvű röpiratot ad ki, melyben a kárpátaljai magyar „elnyomatással" szembefordulva, a cseh demokrácia és politikai szabadság erkölcsi felsőbbrendűségéről áradozik.

Kevéssel ezután a „csehszlovák ruszinok" mozgalmának élére áll és elmondja homesteadi beszédét az elnyomott kárpátaljai ruszinok felszabadításáról. Elvi szempontok aligha késztették minderre. Zsatkovics, a kisemmizett, kihasznált és elejtett politikai báb, akit Benesék 1919—21-ben valósággal köznevetség tárgyává tettek, ugyanaz a Zsatkovics, aki annakidején mindezt a Népszövetség elé tárta s példátlanul bűnösnek nyilvánította a benesi maffiát: most felkéredzkedik a csehszlovák emigráció lélekvesztőjére és a magyar „elnyomásról" szónokol.

Herczeg Ferenc írja, hogy a jelen világmérközésben a hiteles tényekre támaszkodó szellemi propagandának súlya és nemzetvédő jelentősége van.

A „gubernátor" pálfordulása a benesi emigráció csatlósainak felfogását példázza az erkölcsről, nemzeti és személyi önérzetről. Tárjuk a világ közvéleménye elé a „csehszlovák" emigráció visszásságait. Hozzuk napfényre a Zsatkovics-ügy aktáját. Olyan lélektani alkalom ez, mely több elsőrendű propaganda-érdeknél, lelkiismereti kötelesség.

Keményy Gábor.

A közszolgálati alkalmazottak a nyugdíjazások korhatárának felemelését kérik

A *Közszolgálati Alkalmazottak Nemzeti Szövetsége* a nyugdíjazások szempontjából nagyjelentőségű emlékirattal fordult dr. *Reményi-Schneller Lajos* pénzügyminiszterhez.

— Elvitathatatlan tény — hangzik az emlékirat —, hogy a hivatalokban a munka nagyon felszaporodott. Ennek nemcsak az ügyek sokasága az oka, hanem a tisztviselők létszámában mutatkozó hiány is. Kevés a tisztviselő, mert a fiatalság inkább helyezkedik el a nagyobb javadalmazást biztosító magánvállalatoknál, de még olyanok is, akiknek már több évi szolgálatuk van, kiválnak a közszolgálatból és a magángazdaságokban helyezkednek el. Nem hagyható figyelmen kivül az a körülmény sem, hogy sok tisztviselőt magasabb rendü nemzetvédelmi feladatok ellátására vettek igénybe.

— A közszolgálat gyors és sikeres ellátásához szükséges munkheröben ezek következtében nagyon is érezhető hiány van és megfelelő utánpótlásra sincs nagy remény.

— Felmerült tehát az a kérdés, hogy ily körülmények között *helyes eljárás-e olyan tisztviselőket, akik testi és szellemi erejüknek, munkabirásuknak és munkakészségüknek teljes birtokában vannak, hivatalból nyugdijazni, ha teljes szolgálati idejüket kitöltötték?* Nem lehet ugyanis figyelmen kivül hagyni azt a körülményt sem, hogy az *emberi életkor*, a szellemi képesség és munkabirás korhatára jelentékenyen *kitolódott*. Ezt mérlegelve megállapitható, hogy a hivatalból való nyugalombahelyezés korhatára *alacsonyan van megállapitva*.

A Szövetség kéri tehát, hogy a jövőben a teljes nyugdijra igényt adó beszámitható szolgálati időt betöltött, munkaképes köztisztviselőket *hivatalból csak akkor lehessen nyugdijazni, ha azok 62 éves életkorukat betöltötték*. (Az igazságszolgáltatás, valamint a tudományegyetemi és müegyetemi szolgálat körében a hivataltól való nyugdijazás korhatára most is 65, illetve 70 év.

Az emlékiratban a Szövetség kéri azt is, hogy ugy a hadi éveket, valamint a nyugdijazások alkalmával a szolgálati éveknek kedvezményes számitását csak akkor alkalmazzák, *amikor az érdekeltek ezt kérik*.

Rend

Irta Falu Tamás

Mire az ember megöregszik, többféle betétet szerez. Van takarékbetétje, ludtalpbetétje és betett foga. A két utóbbi egészen bizonyosan. Jani bácsinak azonban volt takarékbetétje is.

Ő már fiatalkorában készült a békés, nyugodalmas öregségre. Példátlan rendszeretet élt benne. Kinosan rendes volt. E miatt kellett nyugdijaztatnia is magát. Hivatalnoktársai kinézték maguk közül.

Jani bácsi miatt kellett a hivatalszolgáknak tovább benn maradniok, mert ő addig nem ment haza, amig az utolsó aktát is el nem intézte asztalán. De még ezzel korántsem volt minden elintézve. Az érdembeli munka után jött az irószasztal rendbehozása. Évek óta ugyanazon a helyen kellett állnia az itatósnak, a tintatartónak, a vonalzónak. Ha valamelyik csak egy milliméterrel tovább tolódott, Jani bácsi az ajtóból is visszament, hogy a rendetlenséget eltüntesse.

Volt az asztalán egy csomag gyufa is. Igen ám, de ez a gyufa megnyulladhatott különféle behatások alatt. Meggyulladt már gyufa attól, hogy valami ráesett, s a sors szeszélye folytán hozzá dörzsölődött a dörzsanyaghoz. A szerencsétlenséget meg kell előzni. A gyufásdoboz mellé ezért egy pohár vizet is tett, hogy ha Isten őrizz, meggyulladna, a pohár a tüz alatt eldüljön, vagy megrepedjen s a benne lévő viz eloltsa a tüzet.

Számtalanszor visszament a lépcsőházból is, hogy meggyőződjék, jól bezárta-e a fiókot. Mert a fiókban fontos iratok voltak, melyekbe akárkinek nem volt szabad betekintenie.

Nősülése is rendszeretete miatt maradt el. Nagyon megtetszett neki egy lány. De a házasság egész életre szól, az ember a megszépitő hevületek miatt nem hamarkodhatja el a dolgot. Meg kell győződni arról, hogy a rendszeretet és pontosság kölcsönös-e.

Mikor találkozót beszéltek meg, a szép lány mindig későn jött. Öt percre, tiz percre, negyedórára ügyet sem vetett. Egy erdei kiránduláson elhagyta egyik kesztyüjét s csak nevetett rajta.

Mi lesz ebből, ha megöregszik? — gondolta akkor Jani bácsi, s erélyesen rendre utasitva szivét, végleg elmaradt a lány bűvköréből...

Jani bácsi feltétlen hive volt a természetességnek is. Halálos ellensége minden mesterkéltségnek. Ezért nem lett házasság második szerelméből sem.

A második szerelem egy fiatal özvegy képében jelentkezett. A fiatal asszony rohammal akarta bevenni az első fiatalságán túl lévő ember szivét. A döntő órában ellenállhatatlan, kivédhetetlen akart lenni. Olyan illatfelhő lengett körülötte, hogy Jani bácsi csaknem elszédült. Haja megszőkült, jeléül annak, hogy alapos fodrászati kikészitésen ment át. Az asszonyka körmei lilák voltak a festéktől, ajka vadul piroslott a ruzstól s arca a legszebb budai őszibarackot akarta utánozni felvett szineivel.

Jani bácsi karonfogta egyik barátját s elkeseredve morogta:

— Hogy a gazdasági célokra szolgáló szeszt denaturálják, értem. Hogy a méhészeknek kiutalt cukrot a visszaélések elkerülése végett denaturálják, azt is értem. De hogy a nők miért denaturálják magukat, azt sohasem fogom megérteni.

Igy maradt Jani bácsi örökre agglegény.

A család testvérekből és egy elhalt testvér gyerekeiből állt. A rokonok lassan tisztába jöttek azzal, hogy a vagyon, melyet Jani bácsi szerzett s okos gazdálkodásával még szerezni fog, rájuk fog háramlani. Nem kellett tehát mást tenniök, mint Jani bácsi rokonérzését melegen tartaniok s kerülniök kellett mindent, ami ellenszenvét felkelthette. Jani bácsi pedig csupán kettőt kivánt: természetességet és rendet.

Mikor megsejtették, hogy a szigoru rokon látogatóba indul, hirtelen hagy takaritások, rendezkedések támadtak. Ragyogtak az ablakok, a kilincsek, a padló és a küszöb.

Az egyik rokon vidéken lakott, közel a fővároshoz, hozzájuk olykor vasárnap rándult ki Jani bácsi. A gyerekek kinn lesték a vonatot az állomáson s ha meglátták a leszállók közt a nagybácsit, stafétát futottak hazáig. Ilyenkor a gyerekszobában eltüntek az asztalról a packás füzetek s a legtökéletesebb irásu lapok kerültek felülre. A könyvekre papirboritékokat huztak, a szamárfüleket lehető gyorsan kihajtották, mert Jani bácsi a könyvekbe is belenézett, lévén szerinte a lélek tükre nem csupán a szem, hanem a használt könyv is.

A háziasszony benézett az éléskamrába, hogy sorba állitsa az esetleg rakoncátlanul félrecsuszott befőttes üvegeket. A családfő tükörbe nézett, megigazitotta nyakkendőjét s a választékon pontosan két felé simitotta ritkuló haját. A cselédre fehér kötényt rögtönöztek, a kertben kapargáló tyukokat behajtották az ólba, s gereblyével végigfésülték a kaputól a bejáratig vezető utat.

Ugy állt a ház, mint a baka a tábornok úr előtt.

Jani bácsi nem fukarkodott a dicséretekkel, szeme megelégedést ragyogott s vállveregetést osztogatott távozásakor.

De a megöregedés Jani bácsit sem kerülte el. Elnehézkesedett, hamar fáradt, s most már azt várta, hogy őt látogassák a rokonok. Nem volt hiány látogatásban sem, nem panaszkodhatott. Tudott mindenről, ami a családban történt, vagy történni akart. Ez is hozzátartozott a rendhez.

Hirtelen halt meg, váratlanul. Előtte való napon még örült a vidéki rokon által behozott sajátternésü cseresznyének, s másnap már hiába mosolygott rá a cseresznye.

Takaritónője tudta, hogyan kell eljárnia. Be volt tanitva már régóta. Értesitette a rokonságot, ami nem is volt nehéz, mert a gazda előre megmagyarázta neki, hogy ha valamikor majd valami történik, akkor ezt és ezt a fiókot kell kihuzni s amit ott talál, az mindenre utbaigazitást ad.

A fiókban gyászjelentés is volt, teljesen készen, csak a dátumot kellett beirni. Hogy a cimzésekkel se kelljen a rokonoknak fáradniok, Jani bácsi a legtöbbet megcimezte. De cimzetleneket is hagyott, mert a rokonok olyanoknak is akarhattak küldeni, akiket ő nem ismert.

Leragasztott boritékban pénzek is voltak, minden összeg meghatározott céllal. Fedezve volt minden költség, a gyászjelentés bélyegétől a sirhely megváltási áráig.

A rokonság olyan rendesen jelent meg a temetésen, hogy ha Jani bácsi ki tudott volna lesni a koporsóból, öröme lett volna bennük. A gyerekek még a cipőjüket is tisztogatták útközben, mert tudták, hogy Jani bácsi nem szerette a poros cipőt.

Szabályos, kifogástalan domb maradt fölötte, szépen elrendezett koszorukkal s olvashatóra nyujtott szalagokkal.

Egy héttel a temetés után összegyült a család, az elköltözött lakásán. Egyszerre mentek el, mert egyikük sem akarta kitenni magát a még olyan alaptalan rágalmazásnak sem.

Kihült lakás volt, emlékek illatával, megmeredt levegővel, halálos mozdulatlansággal.

Az iróasztalon egy halom névjegyalaku nyomtatvány magasodott ezzel a szöveggel: „A gyászunkban tanusitott részvétet hálasan köszönjük."

Megfelelő számu boriték is volt, de megcimezetlenül, mert azt nem lehet előre kiszámitani, hogy ki tartja felebaráti kötelességének a részvétsorokat.

Az osztozkodással nem volt semmi baj, kicsire nem néztek, s Jani bácsi emlékével szemben is kegyeletlenségnek tartották volna ha pörös akták teszik a pontot nemes élete után.

A gyász elmult, eleinte naponta emlegették, azután hetenként, végül még ritkábban.

Halálának évfordulóján valamennyien nyomtatott levelezőlapot kaptak, melyről ezt olvashatták: „Ma van halálom évfordulója, rendben tartjátok siromat?"

Jani bácsi alapitványt tett rokonainak figyelmeztetése céljából. Rendszeretete a siron túl is működésben maradt.

Külföldön gyártott golyóval követték el a hüvösvölgyi gyilkosságot

Megírtuk, hogy vasárnap délben a Hűvösvölgyben, a Nagykovácsi-út és a Hidegkúti-út elágazásának közelében lévő vámőrház épületétől mintegy háromszáz méternyire, a Nagykovácsi-út mentén elterülő erdőben *meggyilkolt nő holttestére bukkantak.* A rendőrorvos már a helyszínen megállapította, hogy a halott nő, akinek a nyakszirtje táján *lőtt seb* van, *gyilkosság áldozata.* A holttestet a törvényszéki orvostani intézetbe szállították és ott dr. *Orsós Ferenc* egyetemi tanár és dr. *Vittray Antal* törvényszéki orvosszakértők felboncolták.

A boncolás során *meg is találták a nyultagyban* a halált okozó golyót.

Feltűnő, hogy a golyó — amely 11.5 milliméter hosszú és 9 milliméter átmérőjű — *szokatlan szerkezetű, bronz karikafoglalat van rajta, Magyarországon ilyent egyáltalán nem készítenek.* A nálunk ismeretlen szerkezetű *golyó a nyomozás során majd bizonyára fontos adat lesz.*

A halott 169 cm magas, 30—35 évesnek látszó *anyu*, közelebb a 30. évhez. A boncolás eredményét jegyzőkönyvbe foglalják és elküldik majd a rendőrségre.

A főkapitányság bűnügyi osztálya, miután telefonon értesült a boncolás eredményéről — most már ezeknek az adatoknak felhasználásával is — széles körben folytatta a nyomozást. A detektívek átvizsgálták az eltűnési osztály minden iratát, eddig azonban nem találtak hasonló személyleírású nőre, akinek eltűnését az utóbbi napokban bejelentették volna. Nem lehetetlen, hogy az áldozat *nem budapesti,* hanem a főváros környékéről való. A rendőrség ezért érdeklődik a pestkörnyéki községek csendőrségénél is, hogy nem tűnt-e el onnan a meggyilkolt nőhöz hasonló személyleírású asszony.

A detektívek egyébként a gyilkosság színhelyének környékén is kutattak. A *nyomozást ugyanis nagyban elősegítené, ha az áldozat személyazonosságát megállapíthatnák.* Ezért sokszorosították a halott nő fényképét és a detektívek a fényképpel végigjárták a Hidegkúti-úti házakat. Megmutatták egy házaspárnak is, úgy a férj, mint a feleség Beszkárt alkalmazott. Mindketten *fölismerni véltek a meggyilkolt nő arcképéről egy virágárusnőt,* aki délutánonkint a Szent János-kórház kapuja előtt szokott árusítani. Kiderült azonban, hogy ott nem egy, hanem *legalább öthat árusnő várja virágaival* a betegek látogatóit. A detektívek természetesen ezt a nyomot is ellenőrzik.

Megállapították a meggyilkolt nő kilétét

Kedden délután jelentős lépéssel haladt előre a hüvösvölgyi gyilkosság rejtélyes bünügyének nyomozása. A kora délutáni órákban megállapították a meggyilkolt nő személyazonosságát. A boncolás ugyanis megállapította, hogy a gyilkosság áldozata néhány hónapja lett anyává. A nyomozást vezető rendőrtisztek tehát elrendelték, hogy a detektívek az áldozat fényképével járják végig a budapesti kórházakat, nem feküdt-e ott a szülészeti osztályon a meggyilkolt nő? A detektívek a Rókus-kórház szülészeti osztályán is jártak és ott két ápolónő a fényképre nézve felkiáltott:

— Ez a Mária, aki a mult év végén feküdt itt és adott életet egy gyermeknek.

A detektívek kérésére ezután előkeresték „Mária" törzslapját és megállapították, hogy az illető *Simkó Mária* 26 éves nő, akinek akkor nem volt foglalkozása.

Ezen a nyomon elindulva, kinyomozták, hogy Simkó Mária korábban a Beszkárt zuglói végállomásán az alkalmazott-jelöltek tanfolyamára járt, utóbb azonban, mielőtt befejezte volna a tanfolyamot, onnan elbocsátották. Kiderült a nyomozás során az is, hogy a rendőrség április 21-én Simkó Máriát letartóztatta, mert a kassai ügyészség körözte. A főkapitányság átadta a kassai ügyészségnek, onnan azonban nyilván szabadon bocsátották, mert ezután bejelentett lakása volt a Zugló-utca 52. számu házban. Innen a toloncházba jelentették ki, mert odakerült, de utóbb onnan is szabadon engedték.

A rendőrség bekérte a Beszkárttól Simkó Mária felvételi lapját. Ezen a felvételi lapon levő fényképe egyezik a rendőrség birtokában levő fényképpel és erről a Beszkárt alkalmazottai is felismerték.

A rendőrség most már ezen a nyomon folytatja a gyilkos felkutatását. Elsősorban azt keresi, hogy kik voltak utoljára a társaságban meggyilkolása előtt, ami valószinüleg szombaton történt. A főkapitányság felhivja mindazokat, akik az elmult napokban valakivel látták, vagy Simkó Máriáról valamit tudnak, sürgősen jelentsék a nyomozás érdekében a főkapitányság bűnügyi osztályán *Juhász József* rendőrtanácsosnak. A detektívek most elsősorban Zuglóban nyomoznak, hogy Simkó Mária hozzátartozóit és ismerőseit fölleljék.

Napi hirek

— **Napirend.** *Május 19. Szerda. Róm. kat.: Cölesztin. Protestáns: Ivó. Gör. kat.: Patrik vt. — Budapesten a Nap kel 5 óra 03 perckor, nyugszik 20 óra 19 perckor; a Hold kel 19 óra 43 perckor, nyugszik 5 óra 10 perckor.*

—

A testszin

A jótevő tavasz és a közelgő nyár egy aprócska gondot levesz a hölgyek válláról. Ők ugyan *nagy* gondnak mondják, s lehet, igazuk van: csak a kis gondok igazi gondok. Nyáron nem kell harisnyát húzni a hölgyeknek, mezitláb fognak járni a szellemesnél szellemesebb formáju parafatalpu szandálokban. Már most is, a melegebb napokon, sok úrhölgyet látni harisnya nélkül sétálni. Mégis csak vannak egyszerü megoldások, sóhajt fel az ember, aki a mai nehéz időkben megszokta már, hogy semmi se egyszerü. Nincs elég harisnya? — járjunk harisnya nélkül. Ez csak egyszerü!

Vajjon tényleg olyan egyszerü-e?

A harisnya nélkül való sétáknak máris van egy érdekes tanulsága. A testszinü harisnya a legszebb harisnya-szinek közé tartozik, de a test — nem testszinü, legalább is nem olyan testszinü, mint a testszinü harisnya...

Az igazi testszinnek van egy kis sápadtan sárga, vagy vörhenyesen piros árnyalata. Némelyik igazi testszinnél valóban szebb a harisnyák testszine.

Nem hiába eszelték ki a szépség hivatásos őrei, a divattervezők, a harisnyát és a harisnya-szineket.

A harisnya a legszebb, legérzékenyebb női ruhadarab. Leheletkönnyü anyagának és párafinom szineinek bűvös ereje van.

A szépség őrei és a divat irányitói most azon törik a fejüket, hogy miként lehetne harisnya nélkül is olyan széppé tenni a női lábakat, mint amilyenné a harisnya teszi. Az uj találmánynak a neve már megvan: *„festett harisnya"* — de a találmány még nem mondható tökéletesnek. Még a „kisérletezés stádiumában van".

A kisérletezők rövidesen abbahagyhatják kisérleteiket. Jelentkezett egy nagy „konkurrens". A konkurrens nem más, mint maga a — *Nap.*

Csodálatos művészettel festi át, lassan, egyenletesen a mészfehér, meg a vöröses lábszárakat olyan barnára, mely néha még az álomszép harisnyaszineknél is szebb...

— **Megérkezett Kassára az uj hadtestparancsnok.** Kassáról jelentik. A Kormányzó vitéz *Lakatos Géza* altábornagy hadtestparancsnok utódjául — aki más beosztást kapott — vitéz *László Dezső* altábornagyot bizta meg a kassai hadtestparancsnokság vezetésével. Vitéz László Dezső altábornagy hétfőn érkezett meg Kassára. Az üdvözlések után az altábornagy a Dómba hajtatott, ahol megkoszoruzta a vezérlő fejedelem sírját. Utána fogadta a díszszázad díszmenetét, majd hivatalos látogatást tett a fogadásra megjelent vezető személyiségeknél.

— **Radisics Elemér miniszteri tanácsos.** A Kormányzó a külügyminisztérium vezetésével megbizott miniszterelnök előterjesztésére dr. *Radisics Elemér* miniszteri tanácsosi cimmel felruházott nyug. miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá kinevezte.

— **A főcserkész meglátogatta a kolozsvári cserkészeket.** Kolozsvárról jelentik: Vitéz *kisbarnaki Farkas Ferenc* altábornagy, főcserkész Kolozsvárra érkezett, hogy közvetlenül meggyőződjék a fejlődő cserkészéletről. A főcserkész a kerületi cserkésztanács tagjai és a férficserkészek előtt ismertette a magyar cserkészet helyzetét. Kifejtette a cserkészmozgalom magyar jellegét és hangsúlyozta, hogy a szervezet mai életformájával a mindenkori cserkésztörvényeket szolgálja, a belső frontot tartja és ezzel a magyar hazát szolgálja. A főcserkész a többi erdélyi csapatokat is meglátogatja.

— **Kitüntetik a női önkéntes honvédelmi munkaszervezet mezőgazdasági munkát végző tagjait.** A földmivelésügyi miniszter elismerő oklevéllel tünteti ki a női önkéntes honvédelmi munkaszervezet tagjai közül azokat, akik mezőgazdasági munkában részt vettek és önkéntes munkájukkal a kölcsönös munkamegsegités eredményességét hathatósan előmozditották. A kitüntetésre ajánlottak névsorát a női önkéntes honvédelmi munkaszervezet országos felügyelőjének jóváhagyásával terjesztik fel a földmivelésügyi miniszterhez.

— **Mit kapunk a husjegyekre?** A főváros közellátási ügyosztálya közli, hogy május 20-tól 26-ig a B/37, B/39, B/40 sz. szelvényekre marha-, borju- vagy lóhus, illetve bármely husból készitett kolbászáru szolgáltatható ki. Az A/36, B/38 sz. szelvények egyelőre nem válthatók be. Az A/31 sz. szelvényre május 26-ig sertéshust lehet vásárolni. Ugyancsak május 26-ig a X. számu különszelvényre huskonzervet lehet kiszolgáltatni. A X. szelvénnyel a kereskedők junius 2-ig kötelesek elszámolni.

— **Érettségi találkozó.** Kérjük osztálytársainkat, akik 1918-ban *Nagyváradon,* a premontrei főgimnáziumban velünk érettségiztek, tudassák sürgősen cimüket a 25 éves találkozó megbeszélésére. Dr. *Korányi József* Nagyvárad, kir. törvényszék és *Buday Tibor Budapest,* „Hid" szerkesztősége, Rózsa-utca 3.

— **Megkezdődött Balatonfüred jubileumi Orvoshete.** A balatonfüredi gyógyfürdő kétszázéves fennállásának jubileumi ünnepségével összekötött XIX. orvoshétre többszáz orvos érkezett az ország minden részéből Balatonfüredre. A tudományos előadásokat dr. *Boross József* egy. tanár, a balatonfüredi orvoshét elnöke nyitotta meg. *Kelemen Krizosztom* főapát a Szent Benedek Rend nevében üdvözölte a megjelenteket. Dr. *Radocsay László* igazságügyminiszter az orvosi rend nemzeti fontosságáról beszélt és hangsulyozta a gyakorló orvosok továbbképzésének jelentőségét. A továbbképző orvosi előadások sorát dr. *Ángyán János* egy. tanár nyitotta meg „A kóros folyamatok helymeghatározásáról a szív és az érrendszer megbetegedésénél" cimen. Dr. *Czeyda-Pommersheim Ferenc* magántanár „A chemoterápia és a modern sebkezelés" cimen tartott előadást, majd dr. *Binder László* belklinikai adjunktus „Ujabb szempontok a sárgaság tüneteinek értékelésében" cimmel adott elő. Az előadások után dr. *Schmidt Ferenc* e. r. k. tanár orvosi szempontokból ismertette Balatonfüred fejlődését. Ünnepélyes aktus keretében avatták fel a *Tibor* gyógyfürdő falán elhelyezett emléktáblát, amely *Hajdu Tibor* volt tihanyi főapát emlékét örökiti meg, aki Balatonfüredet korszerüsitette. A fürdőhely alapitójáról, *Léts Ágoston* egykori tihanyi apátról a község főterét nevezték el.

— **A szegedi egyetem uj rektora és dékánja.** A szegedi Horthy Miklós tudományegyetem három tudománykara által kiküldött rektorválasztók az egyetem 1943/44 évi rektorává dr. *Kramár Jenő* egyetemi nyilvános rendes tanárt választották meg. A bölcsészeti kar dékánjául dr. *Bognár Cecilt* választották.

— **A debreceni egyetem orvoskari dékánja.** A debreceni Tisza István egyetem orvostudományi kara a jövő tanév dékánjává dr. *Borsós Nachnebel Ödönt* választotta meg.

— **Székelykaput avatnak Máriabesnyőn.** A Székelyföld felszabadulásának emlékére Máriabesnyőn, a kegyhely bejáratánál a Kapudnus atyák hatalmas méretü székelykaput állitottak fel. A székelykapu felavatása junius 6-án lesz, országos zarándoklat keretében. A megáldás szertartását dr. Kovács Vince váci segédpüspök végzi, a szentbeszédet vitéz dr. P. Szabó Pius tábori főesperes mondja, az avató beszédet pedig Gáspár Jenő, az Országos Magyar Sajtókamara igazgatófötitkára. Budapestről HÉV-különvonatok indulnak Gödöllőig, menettérti jegy ára 2 pengő. Elővétel Ora Kulturiroda, Üllői-ut 40 és a Kapucinus Rendház portásánál II., Fő-utca 32.

— **Leleplezik Tormay Cecil szobrát.** *Tormay Cecil,* az elhunyt kiváló iróno szobrának leleplezése június 3-án, délelőtt 11 órakor lesz a Károlyi-kertben. A szobor *Horváth Géza* szobrászmüvész alkotása.

— **Hegedüs Lóránt emlékére ülést tartanak a sub auspiciis doktorok.** A sub auspiciis doktorok baráti köre május 20-án, csütörtökön délután 6 órakor a Központi Egyetem (Pázmány Péter-tér 1.) I. számu előadótermében ülést tart, amelyen néhai elnöke, *Hegedüs Lóránt* emlékének szentel. Az ülésen dr. *Judik József,* a Magyar Nemzeti Bank igazgatója „Hegedüs Lóránt, a közgazda", dr. *Szabó Richárd* gimnáziumi igazgató pedig „Hegedüs Lóránt, az iró" cimmel tart előadást.

— **Épül az ujságirók szállója.** Sopronból jelentik: Az ujságirók Ciklámen-szállója gyors ütemben épül a soproni erdők mélyén. A munka annyira előre haladt, hogy a szálló augusztusban már tető alá kerül.

— **A naposbaromfi ára.** A közellátási hivatal közlése szerint naposbaromfinak az egy hetesnél nem időseb liba és kacsa, valamint a 3 naposnál nem idősebb csirke és egyéb baromfi tekinthető. A naposbaromfi árára a megállapitott baromfiárak nem vonatkoznak. A közellátásügyi miniszter az alábbi tájékoztató árakat közli:

Csirke géppel keltetve drb.-ként 1.26 P, kotlóval keltetve drb.-ként 0.84 P. Liba géppel vagy kotlóval keltetve drb.-kint 2.80 P, kacsa ugyancsak géppel vagy kotlóval keltetve drb.-ként 1.80 P.

— **Bácsalmás község valamennyi hadiárvájának nevelését magára vállalja.** Bácsalmás község képviselőtestülete elhatározta, hogy a község valamennyi hadiárvájának eltartását és fölnevelését magára vállalja. Ulrich József földbirtokos egyik bácsalmási hadiárvának tiz katasztrális hold földet adományozott és ezt telekkönyvileg már át is irták.

A vásárcsarnokok és nyilt piacok kicsinybeni árai

Marhahus 370, borjuhus 380, juhhus: hátulja 220—270, eleje 180—210. Sertéshusok: karaj 430—470, tarja, comb, lapocka 350—370, oldalas 260, szalonna zsirnak való bőrrel 314, bőr nélkül 334, háj 360, zsir 330. Élő tyuk 420, csirke 480, liba (sovány) 500, kacsa 480, pulyka 460, gyöngytyuk 460. Tiszta tyuk 470—503, csirke 550—589, liba (sovány) 510, kacsa 490, pulyka 470. Tojás: 540. Ponty élő 600, jegelt 570. Teljes tej 52, tejföl 330, teavaj édes tejszinből 730, paszt. 770, tehénturó (sovány) 130. Kenyér 44. Lencse 80—100, borsó 60—72, bab 74. Burgonya: Gülbaba 27, nyári rózsa 28, őszi 26, Elfa 23, Wolthmann 22, kelkáp. 67, savanyutárkáp. 58, sóska 70—138, paraj 36—63, karfiol tiszt. ujd. 360—650, fejes saláta drb. 15—40, sárgarépa 28—40, hónapos retek, melegágyi cs. 20—65, kalarábé lev. drb. 50—104, spárga kg. 96—580, zöldborsó hazai ujd. 360—420, zöldpaprika tölteni való drb. 100—150, hegyes apró 50—80, kelkáposzta ujd. kg. 160—280. Alma (nemes faj) 600—930, cseresznye ujd. 300—520, szamóca ujd. 800—1040, egres, zöld, ujdons. 250—500, citrom 24—40.

Vizállás

A Duna Hofkirchennél és Pozsony—Dunaremete között árad, máshol apad, alacsony vizállásu. Bécs 287 cm. 27%, holnap 279 cm. 26%, Budapest 286 cm. 31%, holnap 282 cm. 30%. — A Tisza alacsony vizállással végig apad. — A Balaton Siófoknál 80 cm. 65%. — A Velencei-tó Agárdnál 115 cm. 53%.

A miniszterelnök is felszólal a katolikus diákotthon diszgyülésén

Az Actio Katholica Országos Elnöksége átérezve azokat az egyre fokozódó kötelességeket, amelyek az öntudatosan magyar és pozitiv keresztény alapon álló ifjuság nevelése terén a magyar katolikus társadalomra hárulnak, már az elmult év tavaszán mozgalmat kezdett a katolikus diákotthonokban országosan mutatkozó hiányok pótlására. E célból az Actio Catholica Országos Elnöksége május 25-én, kedden délután 5 óra 30 perckor a Vigadóban diszgyülést rendez.

A katolikus diákotthon nagybizottsága *Serédi Jusztinián* bibornok, Magyarország hercegprimásának elnöklete alatt tartja meg diszgyülését és ezen felszólal *Kállay Miklós* miniszterelnök és *Szendy Károly* polgármester is.

— **Cigányháboru Örkényben.** Pest vármegye alispánja a kiütéses tifuszjárvány megelőzése érdekében a cigányok megnyirását rendelte el. Ezt a rendelkezést Örkényben dr. *Szüts István* járási tisztiorvos hajtotta végre. Miközben a karhatalmi készültség felügyelete mellett a borbélyok hozzákezdtek a munkához, a cigányasszonyok és lányok fogtak össze és ellenszegültek az intézkedésnek. Többet közülük csak a legnagyobb nehézség árán lehetett megnyírni. A tisztiorvos másnap kiszállt a cigánytelepre, hogy szemlét tartson. Alig, hogy kiérkezett, a cigányasszonyok seprő- és meszelőnyéllel hadonászva vették körül. Szorongatott helyzetéből végül csak a csendőrök tudták kiszabaditani. Az erőszakoskodó cigányasszonyokat a pestvidéki törvényszék *Boglutz-tanácsa* vonta felelősségre, majd hatóság elleni erőszak vétsége cimén *Petrih Piroska, Kovács Joláh, Balog Béláné, Rupa Ilona, Kovács Dezsőné, Petrih Balázsné, Farkas Mihályné, Kovács Györgymé és Molnár Ferencné cigányasszonyokat jogerősen fejenként egyhonapi fogházra itélte.*

— **Per a zsidó lexikon egy valótlan adata körül.** Dr. mohácsi Német Kálmán ügyvéd és testvérei pert indítottak az évekkel ezelőtt Budapesten megjelent Magyar Zsidó Lexikont előállító nyomdavállalat ellen. Keresetükben előadták, hogy a Magyar Zsidó Lexikon édesapjukról Német Lipót mohácsi ügyvédről azt tartalmazta, hogy nevezett zsidó eredetü volt, holott családjukban sem atyai, sem anyai ágon zsidó vagy zsidó eredetü ős nem fordult elő. Arra kérték a bíróságot, hogy a közlemény valótlanságát ítélettel állapitsa meg és kötelezze a nyomdát, hogy a birtokában lévő lexikonpéldányokban a valótlan közleményt helyesbitse, illetve a sérelmezett részt tegye olvashatatlanná. A törvényszéken dr. *Cserényi Tergovits Károly* a bizonyítás lefolytatása után, *ítéletében megállapította, hogy a panaszolt közlemény valótlan és kötelezte a nyomdát a közlemény helyesbítésére, illetve a birtokában lévő példányokban a közlemény olvashatatlanná tételére.*

— **Egy asszony titokzatos halála a tekepálya dobjában.** A Fehérvári-ut 84 sz. ház udvarán levő tekepálya ugynevezett dobjában egy halott nőt találtak, Szebében Gertner Mátyásné 52 éves asszony nevére szóló toloncházi szabadulólevél volt. A házfelügyelő szerint az asszony papirból és szalmából fekvőhelyet készitett magának a tekepálya dobjában és éjszakánkint ott aludt. Ő bedeszkázta a dobot, de az asszony titokban két deszkát kiemelt a helyéről és éjszakánkint ismét ott rejtőzött el. Csak annyit tudott még mondani róla, hogy a razziázó detektívek többször elvitték onnan. Felboncolják, hogy halálának okát megállapitsák.

— **Chiappe volt párisi rendőrfőnök özvegye meghalt.** Párisból jelentik: Jean Chiappe volt párisi rendőrfőnök, legutóbb sziriai főbiztos felesége hétfőn Párisban elhunyt. A budapesten is széles körben ismert francia rendőrfőnök 1940 november 27-én repülőgépen Sziriába utazott, hogy elfoglalja uj állomáshelyét. A repülőgépet az angolok — mint emlékezetes — lelőtték és Chiappe ez alkalommal életét vesztette. Chiappe felesége, amikor férje haláláról értesült, megbetegedett és azóta ágybanfekvő beteg volt.

— **Halott a hajókeréken.** A Babenberg nevü vontatógőzös egyik hajóslegénye az ujpesti kikötő közelében észrevette, hogy férfihulla csavarodott a hajókerék lapátjára. A parancsnok megállitotta a hajót és az ismeretlen férfi összeroncsolt testét, amelyről a ruha foszlányokban csüngött, partra vitték. A rendőrorvos megállapitotta, hogy a holttest három nap óta lehetett a vizben. A temetőbe szállitották.

— **Kétszer tört be ugyanabba a lakásba.** Husvétkor Torbágyon betörtek Csányi Zoltán gyógyszerésznek a Zsigmond király-ut 16 sz. házban levő lakására. A gyógyszerész, amikor vidéki utjáról hazatért, megállapitotta, hogy harmincezer pengő értékü ruhanemüt, tiz kiló szalonnát, három sonkát és 35 szál kolbászt vittek el a lakásáról. A detektivek most kinyomozták a betörőt Bruckner Ferenc 24 éves gyárimunkás személyében, aki ez év januárjában töltötte ki büntetését. 1600 pengőt, egy sonkát és néhány szál kolbászt találtak nála. Bruckner beismerte, hogy álkulccsal tört be a gyógyszerész lakására. Husvét hétfőn visszatért a gyógyszerész lakásába és még egy böröndre való holmit is élelmiszert vitt el. Letartóztatták.

— **Harminc keresztény drogistatanuló,** aki a középiskola negyedik osztályát sikerrel végezte, elhelyezkedhetik. Felvilágositást a Drogisták Ipartestületének titkársága (Sándor-u. 34.) hétfőn, szerdán és pénteken este 6—8 óra közt ad.

AZ ELSÖTÉTITÉS ESTE 9 ÓRÁTÓL REGGEL 5 ÓRÁIG TART!

Legujabb

Csapatösszevonások Moszkva és Leningrád térségében

Berlin, máj. 18. (NST.) A keleti hadszintéren levő pillanatnyi csend csak átmeneti — állapitják meg német katonai helyen. Az ellenség friss tartalékokat szállit a harctérre és rengeteg hadianyagot. A német felderitő repülőgépek megállapitása szerint különösen a kubáni hidfő déli részére érkeztek pihent szovjet csapatok. Ugyanakkor azonban Moszkva és Leningrád térségében is nagyobb csapatösszevonásokat lehet észlelni.

Egyelőre még nem lehet megállapitani, vajjon védekezésre vagy támadásra készülnek-e az oroszok. A kubáni hadszintérszakaszon a németeknek sikerült az éket kibővíteniök. Számos hadifoglyot ejtettek és igen nagymennyiségü hadianyagot zsákmányoltak. Megállapitást nyert, hogy az ellenség sokkal több embert vesztett az elmúlt napokban, mint a német becslés szerint eleinte hitték.

Sulyos partizártámadás Karlóca közelében

Ujvidék, máj. 18. A mult hét csütörtökén Karlóca környékén a partizánok megtámadtak és felrobbantottak egy tehervonatot. A támadással együttjáró lövöldözés során 17 személy életét vesztette.

— **A festői Balaton.** *(Kiállitás a Nemzeti Szalonban.)* Tiz balatoni ösztöndijas festő mutatja be legujabb munkáit a Nemzeti Szalonban. Az egyébként is meglehetősen jó szinvonalu kiállitás igazi élményét *Csebi Pogány István* vizfestményei adják. Ez a fiatal művész ugy játszik az akvarell szin- és anyagskáláján, mint valami boszorkányos kezü muzsikus a hangszerén. Ritka akvarellista érzi ennyire a „müfaj" törvényeit, épp ezért tudja annyira kihasználni azokat a lehetőségeket, amelyeket az anyag nyujt. Leheletkönnyüséggel, itt-ott szinte csak sejtetőn veti oda szineit, amelyek szinte együtt születnek keze alatt a rajzzal, — csak a japán festőknél érezzük ennyire a szin, a rajz, a hangulat teljes egységét. És csak ezeknél csodálhatjuk meg a kifejező eszközöknek azt az egyszerüségét, szükszavuságát, amellyel mégis a legtöbbet tudják elmondani a természetről. Csebi Pogány István balatoni hullámainak nedves lehellete, forró nyári délutánjainak párás, fülledt légköre, halcsendéleteinek gyöngyfényü sikossága valósággal élő, éppen mert nyoma sincs képein a kifejezés küzdelmének az anyaggal. A magyar akvarellművészet igazi remekei ezek a vizfestmények. *Eless Istvántól* is látunk néhány finom akvarellt, vitéz *Litkey György* dinamikus lendületü vásznai itt-ott Egry József eredményeit szürik le, de nála az erőn van a hangsuly. *Udvary Pál* választékos festői hatásokkal ábrázolja a balatonmenti életet, *Emőd Aurél* túlzsufolt lovas-kompozicióját sokkal jobbak tájai, *Erdős Géza* erősen festői, de kissé „ragadós" szinkompozicióji mellett *Hükády Erzsébet* egy koratavaszi tája tünik még fel. Kár, hogy e tehetséges festőnő annyira rabja egy kevésbbé őszintén ható modornak.

(f. j.)

— **Megnyilt a táviróforgalom Belgiummal.** A postavezérigazgatóság közli, hogy Belgiummal a táviróforgalom ujra megnyilt. A közönséges távirat szódija 23.5 aranycentime, a hirlaptávirat és táviratlevél szódija 11.8 aranycentime.

— **Halálozás.** *Yolland James Nelson* 72 éves korában meghalt. Szerdán délután fél 5 órakor temetik a Kerepesi-temető halottasházában az anglikán egyház szertartása szerint. Az elhunytban *Yolland Horace* és *Yolland Artur* testvérüket gyászolják.

Berlányi János ny. min. tanácsos máj. 17-én elhunyt. Temetése 20-án d. u. fél 5-kor lesz a farkasréti temetőben a gör. kat. egyház szertartása szerint. Az engesztelő szentmiseáldozatot 21-én 9 órakor mutatják be a budai gör. kat. plébániatemplomban. (Minden külön értesités helyett.)

Nemes *Kammermayer Victorné* szül. *Varga Victória* máj. 18-án hosszu szenvedés után meghalt. Temetése 21-én d. u. fél 5-kor lesz a farkasréti temető halottasházából. Engesztelő szentmise 24-én 9 órakor a Bazilika kápolnájában.

Gärtner Rezső ny. igazgató-tanító 77 éves korában Budapesten meghalt. Szerdán fél 4 órakor temetik a farkasréti temetőben.

— **Az osztálysorsjáték keddi huzásán** az alábbi nagyobb nyereményeket sorsolták ki:

10.000 pengőt nyert 4258
5000 pengőt nyert 1999
3000 pengőt nyert 44665
2000 pengőt nyert 68061
1000 pengőt nyert 32297 72410
500 pengőt nyert 2278 49851
300 pengőt nyert 3094 9680 16184 28413 39369 43778 58347 69675 74184 75213 81935 88467 90910
200 pengőt nyert 610 3227 3686 9291 16586 20474 21010 21136 26176 26902 34179 35474 36524 40991 42284 42734 46576 48674 54504 59338 60759 61867 67112 67260 70859 75334 77084 77767 82370 83996 92105 95029

Az esetleges sajtóhibákért felelősséget nem vállalunk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Littkey György

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1021

Vasárnap, 1965. augusztus 15.

Művésztelepen, D

Ecsetek, tubusok, paletták, kávéfőző és mosdószappan... Alkotói szétszórtságukban csendéletélményt idéznek: »Művésztanya«...

A Budapesti Pedagógus Szakszervezetnek a Balatonboglári Általános Iskolában működő nyári művésztelepén két kedves, ősz hajú művész pedagógustól érdeklődöm munkájukról, a művésztelep életéről. *Littkey György*, a szakszervezet művészeti vezetője igen találóan fogalmazta meg ezt:

— Így küzdünk a »begyepesedés« ellen...

Ami tehát nemcsak provinciális veszély pedagógusberkekben... Ennek jegyében már tizenhárom éve mintegy 250 taggal működik a fővárosban a pedagógusok képzőművész-stúdiója. Rajztanárok önkéntes továbbképzése ez havonta két előadással, vitával és heti három gyakorlati foglalkozással. Nyáron pedig a Balaton mellett, művésztelepen töltenek néhány hetet; Somogyban most először. Véleményük egybehangzó: a Somogy megyei Tanács megértő támogatása a művészi alkotómunka ideális föltételeit biztosította a boglári iskolában.

Sárközy Loránd festőművész az Eötvös Loránd Tudományegyetem gyakorló gimnáziumának vezetőtanára a művésztelep céljáról és tartalmáról tájékoztat. A cél most is a továbbképzés, az önképzés balatoni élménygyűjtéssel, pihenéssel, önkéntes, de szigorú alkotómunka-fegyelemmel. Mindenki legalább négy órát dolgozik naponta korábbi vagy újabb alkotásán.

A polcon képzőművészeti könyvek, esztétikai tanulmánykötetek, folyóiratok: Élet és Irodalom, a Valóság.

— Sokat olvasunk, és r gyes-ötös csoportokban me vitatjuk. Így választjuk ki eg egy szélesebb körű ankét t máját. A legutóbb Szab György *A futurizmus* é ugyancsak az ő fordításába Mario de Michelli *Az avan gardizmus* című kötetéről é a Valóság egy cikkéről vol ankét.

A vitát Littkey György ösz szegezte. Röviden annyiban hogy a vélemények a művészet régi és új látásmódjáról ütköznek össze. Művészi feladatunk kifejezni a társadalom fejlődését, korunk érzésvilágát. Míg a kapitalizmusban az ember, a művészet is áru, a szocializmus embere felszabadult; a művészetet is szabadon művelheti... Sokan teljesen elvetik a huszadik század különböző művészeti irányzatait. A szocializmus művészetének föl kell szívnia a korábbi művészetekből mindent, ami szükséges ahhoz, hogy helyesen tükrözze korunk valóságát, a mai ember gondolkodását.

— Volt-e opponense ennek a felfogásnak?

— Hogyne! A huszadik század érzésvilága igen bonyolult. Hiteles ábrázolásmódjához föl kell emelkedni, el kell jutni. Úgy van ez itt is, mint a zenében... Bartók és Kodály — hányan »nem értik«, elvetik?...

Búcsúzóul azt kérem, hadd pillanthassak be a művésztelep egyik alkotóműhelyébe, amely ezúttal nem a szabadban, hanem az iskola egyik termében található.

Öten figurális kompozíción dolgoznak: portrét festenek, rajzolnak elmélyülten. A mo-

Bogláron

dell egy bájos, érdekes arcú, 16—17 évesnek látszó lány két kis varkoccsal. Mint megtudom: kollegájuk, fiatal tanárnő, huszonegy éves. A kompozíció címe: »Csitri«.

Vasárnap délelőtt mintegy 40 festményből összeállított nyilvános szakmai bemutatóval — a boglári hetek alkotásaival — búcsúznak a művész pedagógusok a nyártól és Balatonboglártól.

Wallinger Endre

KEN

ek állomása

A Tabi Gépállomás abban különbözik a megye többi gép-

vesz részt. A brigádok rendszeresen szállítják Bonnyáról a

LITKEY György

VILÁGÖRÖKSÉGÜNK

Hollókő a '30-as években

Boromissza Tibor (1880-1960)
Büky Béla (1899-1983)
Futásfalvi M. Piroska (1900-)
Litkey György (1907-1975)
Nagy Nándor (1894-1979)
Némethy Béla (1897-1984)

festőművészek képei

A
szécsényi

Kubinyi Ferenc Múzeum

tisztelettel
meghívja Önt és barátait
1992. február 28-án 16 órára
kiállítás megnyitójára

A kiállítást megnyitja: ENTZ GÉZA
művészettörténész
ny. egyetemi tanár

velkedik veres fordulatokban, a hangsúly a rendőrlány és az

fásult beletörődésébe. A filmritmus profi váltakoztatása vé-

ezért is érdemes jegyet váltani a vetítésre. **Ózsvárt Tamás**

támogatja.

Világörökséghez kötő, kordokumentum értékű alkotások Hollókőn

Festett szociográfiák a harmincas évekből

Teljes csendben, majdhogynem „titokban" érkezett egy kiállításra való anyag nemrégiben Szécsénybe, a Kubinyi Ferenc Múzeumba. Innen szólva úgy folytatom, ahogy *Hausel Sándor* múzeumigazgató mesélte:

Liszkay Zsuzsa néprajzos, jelenleg szellemi vállalkozó jelentkezett Szécsényben a mintegy harminc-harmincöt, főként akvarell-képből álló kiállítási anyag ügyében. Ő mondta el azt is, hogy bár a képek kordokumentum értékűek, művelődéstörténeti szempontból is egészen kivételes helyet foglalhatnak el – *Hollókő*, az ottani önkormányzat most nem tudta fogadni a fővárosi kiállítást.

Hausel Sándor *azonnal felismerte a ritka alkalmat* és „boszorkányos" gyorsasággal megrendezték *(Entz Géza* művészettörténész nyitotta a tárlatot február végén) Szécsényben a kiállítást.

A kor

A harmincas évek közepe, vége, a magyar *válóságkutatás* néhány valóban termékeny esztendeje. Mozgalmak, szellemi erők és műhelyek igazi személyiségek és általuk vezetett (néha csak szellemiségükkel irányított) csoportok láttak hozzá, hogy a hazai valóságot egészen közelről vizsgálják. E korszak kiemelkedő alkotója, a hazai újkori szociográfia jeles személyisége volt *Szabó Zoltán* például, aki a *Tardi helyzet* vagy még inkább a minket érintő *Cifra nyomorúság* (1938) című munkáival máig érvényes értékelést (ha személyenként kissé bizony szubjektiv képalkotást) tett a társadalom elé. Ez a kor a regőscserkészek nagy kirajzása a vidék népéhez, megismeréséhez – ehhez a mozgalomhoz sokan mások is csatlakoztak, sőt eleve oda tartoztak érdeklődésük – elkötelezettségük révén *(Erdei Ferenc, Veres Péter* vagy akár említhetnénk az erdélyieket).

A Cifra nyomorúság – főként nógrádi, vidéki, de salgótarjáni és balassagyarmati helyszíneivel is – elsősorban a régi paraszti világ változásaira, annak viszonylagos elnyomorodására figyelt. Maga Szabó Zoltán – *Boldizsár Ivánnal* együtt és persze másokkal is – *a nemzet derékhadának éppen a parasztságot tartotta*, ezt a meghatározó réteget vizsgálta. Közéjük sorolható, *Teleki Pál* a cserkészet hazai atyja, vagy *Féja Géza*, a költő *Sík Sándor*, más területről – a riportázs-publicisztika oldaláról – akár *Balogh Edgár* is. Valóban nagy és majdhogynem utolsó felzárkózása volt ez a hazai valóságkutatóknak, kutatásnak magához a valósághoz. Mert a következő korok már nem kedveztek a szociográfiának.

Az alkotók

Ki tollal, ki ecsettel – valahogy így történt az is, hogy az író szociográfusok kicsiny, de annál tudatosabb hadához csatlakoztak a festők, grafikusok. Legalábbis azok, akik maguk is közelinek érezték önmagukhoz a vidéket, a paraszti világot. Az a tárlatnyi kordokumentum akvarell (főként) és néhány nagyobb méretű olajkép, amely *most Szécsényben a harmincas évek Hollókőjéről látható* – mind ilyen festőtől, alkotótól származik.

A legnevesebb közöttük – miközben itt kell megjegyezni, hogy az anyag külön-külön egyes kiállításokon gyakorlatilag bejárta Európát s csak itt áll először együtt az egész!

Boromissza Tibor. Bácsalmási születésű (1880), aki élete végefelé Szentendrén alkotott, ott is halt meg 1960–ban. A legavatottabb mester kétségtelenül ő a Szécsényben most szereplők közül – *Ferenczy Károly* volt a mestere és majd kilencven éve már annak is, hogy Nagybányán kezdett éppen őnála. Róma és Párizs voltak a tanulmányozás, tanulás állomásai, számos kiállítás Budapesten és nagyon sok vidéken.

A huszas évek végén a Hortobágyon festette a szilaj pásztoréletet közvetlenül tanulmányozva egy már eltűnőben lévő világot.

A csoport szellemi mestere is nyilvánvalóan ő volt, a hollókői festő-tanulmány út mindenképpen a *korszerű parasztábrázolás* jegyében zajlott. Ilyen értelemben művelődéstörténeti dokumentum a szécsényi anyag.

Boromissza egyébiránt *Eke* címmel 1933–ban a parasztírás és ábrázolás érdekében folyóiratot is alapított. Képei megtalálhatók a Nemzeti Galériában és ezen kívül a debreceni Déri Múzeumban is.

Litkey György (1907–1975) neve ismert még a képzőművésztörténet szakirodalmából a többiek közül. *Rudnay tanítvány, élet és táj képei maradandók* és néhány főbb irányzat összegzése érvényesül nála. A továbbiak, akik színesen–érdekesen hozzájárulnak ehhez a rendhagyó módon előkerült és megrendezett csendes szenzációt (sem) okozó kiállításhoz: *Büky Béla, Futásfalvi M. Piroska, Nagy Nándor, Némethy Béla.*

A képek

Rajzosság és az akvarell vidámsága egy már akkoriban letűnő kor, a hollókői élet és viselet, ház és környezet ábrázolásában. Gyakorta a beállítás, miként a fotókon, kissé megrendezett(nek tűnik).

Nyoma van azonban annak a *táborozó gyors rögzítésre készségnek is*, ami ilyen távolságból nem a hibákat láttatja meg elsősorban velünk, hanem az akkor volt pillanat *hitelességét* húzza alá és ezért is az érzésünk sok kép előtt állva, hogy a népdal szól hozzánk.

Ez a tárlat valóban ismételhetetlen, ezek a képek összetartanak és minket a világörökséghez kötnek.

T. Pataki László

raday előadásait hallgatta. Ő ismertette meg Wheatstone-nel, akivel közösen adták be szabadalmukat.

Bár az adás jól sikerült, a tulajdonképpeni sikert a feltalálók csak két év múlva érték el, amikor távírójukat Paddington és West Drayton vasútállomások között hivatalosan is üzembe helyezték.

Itt a távirdát egy shillingért mutogatták is: *„Készülék, melyen az emberi gondolatok másodpercenként 280 ezer mérföld sebességgel száguldanak"* – hirdették kissé eltúlozva. **K.A.**

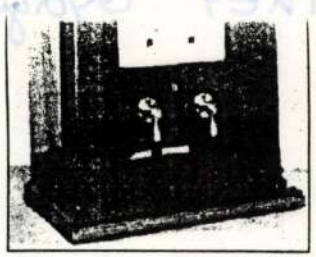

Cooke-Wheatstone távírója a londoni Science Museumban

Kulturális kaleidoszkóp

Salgótarján. A Rejtélyes Hétvégék című rendezvénysorozat keretében, április 4-én délután három órakor, a leánykollégiumban *Bánhegyi Zsolt*, a Parapszihológiai Intézet igazgatója tart előadást és bemutatót az asztráltest kilépésről.

A József Attila Művelődési Központban március 28-án, délután öt órakor folytatódik a *Természetes gyógymód, ahogyan Amerikában végzik* című sorozat, melynek előadója, *Gyűrűs Istvánné*, adventista lelkész.

Pásztó. A városi művelődési központban március 28-án, szombaton délelőtt kilenc órától virágkötő tanfolyamon vehetnek részt az érdeklődők.

Nagybátony. Az Ady Endre Művelődési Központban 28-án, szombaton délelőtt kilenc órától Bartók Béla Kórustalálkozót rendeznek. Az Erkel Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Gagarin és a Gárdonyi Géza általános iskolák kórusai , valamint a művelődési központ énekkara vesz részt az összejövetelen. Külön érdekességnek ígérkezik, hogy a szomszédos Szlovákiából is érkeznek vendég kórusok.

Szécsény. Ebtartók klubja indul kutyabarátok részére. Akik szeretik négylábú kedvenceinket, azok március 27-én, pénteken este hat órától a helyi művelődési házban találkozhatnak és tapasztalaikat is átadhatják egymásnak.

(szeli)

Az AIDA lesz az év eseménye!

Igazi színpadi látványosságot ígér *Guiseppe Verdi* operája, melyet a magyar közönség is megtekinthet Budapesten a Népstadionban 1992. július harmadikán és negyedikén, (péntek-szombat) húsz órai kezdettel. *Giuzeppe Raffa* rendezésében mutatja be az *Art Management International* a *Magyar Állami Operaházzal* közösen. A világ több, mint 1500 szereplőjével, óriási színpaddal, fantasztikus, korhű jelmezekkel. Jegyek már most vásárolhatók az operaház szervezési osztályán, a színházak központi jegyirodáiban, a Vigadó-Profil jegyirodáiban és a Budapest Sportcsarnokban.

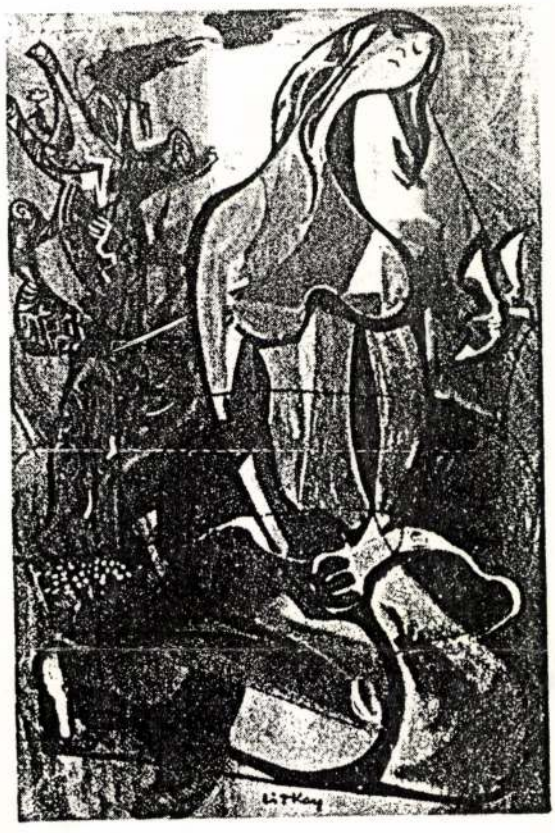

LITKEY GYÖRGY

emlékkiállítása

a FÁKLYA klubban

(VI.CSENGERI U.68)

1983. november 15–27.- ig

3

Lithey György festőművész
„Cellóró", olaj, faszt lemezen, 120x84 cm, 1966.

Művészet, 1983. jún.
24. old.

lémáját az egyéni hang megtalálása jelentette. Mestere példáján is okulva fordult figyelme az ősforrás, a nép felé. „Európai szinten, a legtovább jutottak nyelvén beszélve kell a festészetemben kifejeznem népemet" – olvashatjuk ars poeticájában. Korán rájött, hogy ebben Rudnay utánzása semmit sem ér. Nyitott szemmel és léiekkel járta éveken keresztül az országot, hogy a föld népét minél tökéletesebben megismerje. A Palócföld, a Göcsej, a Tiszahát, a Balaton-vidék útjának jelentősebb állomásai. Érzi, úgy kell élnie a népi hagyományokkal, miként azt zenéjében Bartók és Kodály tette. Talán éppen ennek eredménye, hogy már első kiállítási kritikái „európai látású művész"-ként köszöntik a Móricz Virág szerint „...erős, fiatal, vakmerő..." festőt. A népi írókhoz hasonló tényfeltáró, általánosító egyszerűség jellemzi korai, a negyvenes évek végéig készült festményeit. A népművészetben annak tisztasága, áttekinthetősége, a formák egyszerűsége, harmóniája vonzotta. A komor rudnays színvilágot csaknamar üde, világos színek váltják fel palettáján. Ezeket

Litkey György, festőművész

„Árvíz", olaj, vászon, 90×120 cm, 1958.

2

Művészet, 1963. jún. 24. old.

emlékezete

Litkay György festőművész

4

„Barkony" olaj, vászon, 60×80 cm, 1973.

Művészet, 1983. jún. 24. old.

Lugossy Mária: Gyorsuló tér

I. *(1983. március) Lugossy Máriának* ez a műve – voltaképpen főműve – nem létezik. De létezett. 1981. június 2–22. között mutatta be a *Dorottya utcai Kiállítóteremben.* 1981-ben a művészt az új székesfehérvári *Smohay*-díjjal elsőként tüntették ki, 1982-ben a *Művelődési Minisztérium* nívódíját nyerte el ezzel a művével, 1983-ban Munkácsy-díjat kapott. A *Gyorsuló tér* nem akció volt, nem egynyári növény, hanem akkor fölállított, majd pedig virtuális mű, évelő, megörökítették a fotók, 1:10-es precíz makettja épségben van, szétszedett darabjai fellelhetők, bármikor össze lehet őket szerelni – ha akad gazdája, helye –, megszülethet újra.

Itt következő jegyzeteim meglehetősen tagoltak, szövegemet is – mint majd a Gyorsuló teret – darabokból kellett összeállítanom, azaz egybeszerkesztenem. Kapóra jött, hogy Lugossy Mária most, két évvel később, megmutatta naplóját, előzetes elgondolásairól, amikor ez a munkája még a szó szoros értelmében konceptuális mű volt, kozlok is egy naplórészletet (II). A grafikai és kisplasztikai előzményekről is irok (III), hiszen újra kézbe vehettem, s alaposabban megnéz-

II. Lugossy Mária naplójából:
„(1981. április) *A létezés minden rezzenését a Tér-Idő-Mozgás prizmájának fénytörésében észleljük. Képzeletünk szálai kötik össze a parányi részecskét a Mindenség egészével. A felfogható létezés peremén történt Ős-Robbanás hevében kristályosodott ki Tér-Idő-Mozgás prizmánk. A Mozgáshoz szükséges hajtóerő kezdete a sűrűsödésből származó, teremtő Robbanás. A Metagalaxis Térben és Időben leképezhető valósággá vált. Periodikus tágulása és zsugorodása új Galaxisok igérete. A kőzetek, kristályok zárványaiba bezárt parányi »órák« kijelzik a Galaxis mérhető korát.*

Kiállításom célja a Tér-Idő-Mozgás egyidejű megragadása. Az egymásra torlódó elemek a felhasadó Tér részei. Az anyagok váltása és térbeli, időbeli egymásutánisága a gyorsulás kifejezési szándéka. Az Energiával feltöltött Tér kisülésének pillanata dermed látvánnyá, azaz a robbanást megelőző, feszültséggel teli állapoté."

III. *(1983. február)* Az 1979–80-ban készült Lugossy-fotógrafikák, kisplasz-

mintegy próbarepülései a térben, jobban mondva egy újfajta térben. A fotógrafikák, mint a *Tér, struktúra, tömeg,* illetve a *Tektonikus projekció,* a korábbi Lugossy-plasztikák egy-egy töredékét, fragmentumát ötvözik egy-egy speciális tér igényű, illetve térbeli raszterhálóval. A *Csend I* és a *Csend II,* ez a két kisplasztika, ismétlem, sem modellje a *chef d'oeuvre*-nek, hiszen formái, arányai is mások, de feltétlenül utal már rá, elsősorban a bal oldalán az egyik csúcs felé magasodó irányával. Ezt a szellemes krómacél, plexi, kristály kombinációs ciklust ékszernél, orvosi műszernél is pontosabban dolgozza ki Lugossy: technikája is magatartás, tartalom.

IV. *(1981. június)* Gondoljunk csak rá vissza, Lugossy Máriának a legelső munkái is kiérlelt darabok voltak már. Ennél a fiatal művésznél ugyanis nehéz volna fejlődésről beszélni, inkább úgy mondanám, hogy ő időről időre más és más. Nemcsak azért, mert váltogatja az anyagokat: rozsdamentes acélt, ezüstöt, üveget, plexit stb. Stílusváltásai, léptékváltásai is gyökeresek, pedig egyik munkája a

Littkey György

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1958 OKT 18

Tíz nap a remek emberek között

Fővárosi képzőművészek a diósgyőri vasgyárban

Öt évvel ezelőtt alakult meg a Pedagógus Szakszervezet budapesti központi művelődési otthonának vörösberényi művésztelepe, ahol sok pedagógus-képzőművész talál kellemes alkotó otthont a nyári szünidő alatt. Október 5-én az itt dolgozó művészek közül egy nagyobb csoport, számszerint tíz festő és grafikus Miskolcra jött, hogy kapcsolatba lépjen a diósgyőri munkássággal, megismerje a nagyüzemi munka szépségeit, a munkások életét és itt szerzett tapasztalataikat alkotóművészetük gazdagítására használják fel. Tíz napot töltöttek itt — ennyi fizetéses szabadságot kaptak jutalomképpen — de e rövid idő alatt is annyi élményt gyűjtöttek, hogy sohasem felejtik el a diósgyőri napokat. Élményrögzítő vázlatokban, festményekben egy-egy gazdag kollekció jelzi az itt töltött napokat, de talán még jobban megtermékenyíti majd művészetüket az a közvetlen élménytömeg, amelyet szívükben, agyukban elraktározva vittek innen magukkal.

A kiránduló művészcsoport tagjai közül Littkey György — akinek egyik nemrégen rendezett gyűjteményes kiállításáról elismeréssel emlékezett meg a fővárosi sajtó — Miskolcról indult el sikeres pályájára a 20-as években. Jelenleg a budapesti VI. kerületi Erzsébet leányiskola rajztanára. Ugyancsak régi ismerősünk Sárkány Lóránt, a XII. kerületi Budai tanítóképző rajztanára, aki valamikor hét esztendőn keresztül a miskolci művésztelepen töltötte a nyári szünidőket. A csoport többi tagja: Fazekas Pál, Lampért András és hat nő tag, névszerint M. Kövesi Albi, Gopcsa Paula, Pákay Iza, Sümegi Vera, Kalló Lászlóné és Mersitz Piroska. Mindannyian Budapest különböző kerületeinek általános iskoláiban oktatják a képzőművészeti ismereteket. Miskolcon a Nevelők Házában szállásolták el őket és a vasgyárban kaptak kitűnő ellátást, amit nem győztek dicsérni. De nem győzték dicsérni azt a szeretetet, megbecsülést és barátságot sem, amellyel a diósgyőri martinászok, a nagykovácsműhely, a hengerde dolgozói fogadták és körülvették őket.

— Most már szinte fáj, hogy letelt ez a tíz nap — mondja lelkesülten az egyébként hallgadt természetű Littkey György, amikor a Nevelők Házában a búcsúzás napján találkozom a csoport tagjaival. — Remek embereket ismertünk meg! Te! Ha láttad volna azt a közvetlen, keresetlen kedvességet, azt a figyelmességet, amit irántunk és munkánk iránt tanúsítottak, megölelted volna őket.

— Már az első napon otthon éreztük magunkat — toldja meg a szót Sárkány Lóri. — Úgy vigyáztak ránk, a holmijainkra, mintha hozzátartozóik lettünk volna.

— És egyik érdekesebb ember a másiknál — szól a diskurzusba Sümegi Vera. — Milyen szívesen állt öt-tíz percre modellt, ha valamelyiküket megkértük erre.

— De szeretetük, figyelmességük sohasem volt valami hivalkodó magatartás, hanem amolyan természetes, magától értetődő érdeklődés a művészet iránt - magyarázza Littkey. — Amikor megtudták, hogy a november 7-én nyíló budapesti kiállításra készülünk, lelkünkre kötötték, hogy küldjünk meghívót, mégpedig nemcsak egyet, hanem minden üzemrésznek külön-külön, mert fel akarnak utazni a kiállításra.

Az új élményektől felüdült, fellelkesült kis művész társaság tagjai egymástól kapkodják a szót, temérdek apró epizódot mondanak el, kit mi ragadott meg legjobban, miközben a Nevelők Háza klubtermében félkörben ülünk és a földre kiteregetik a tíz nap alatt készült vázlataikat, kész grafikai műveiket, festményeiket. Egy-egy vázlat láttán ráböknek ujjukkal: milyen érdekes emberke volt ez a kis furcsa-sapkás, vagy amaz a másik, akit a művész egy kifejező helyzetben, mozdulatban elkapott. A fantasztikus műhelyi sapkák külön festői problémaként kerülnek szőnyegre. Érdekes, hogy ahány ember, annyiféle föveg és a fövegek változatos formái mindig valahogyan az egyéni jellemvonásoknak, az arctípusnak megfelelően keretezik a fejeket. Tanulmányt lehetne írni erről a sajátos, ösztönös stilusérzékről.

Ahogy a kiteregetett vázlatokat, képeket szemléljük és a beszélgetést hallgatom — miközben felvetődik több képzőművészeti kérdés — kialakul bennem az a meggyőző valóságkép, hogy a munkásosztály menynyire magáénak érzi a ma művészetét, kultúráját és milyen ihlető hatást tud gyakorolni az alkotóművészetre.

— El sem tudom mondani, mit éreztünk sokszor azok között a hatalmas gépszörnyek között, amikor azt láttuk, hogy a köztük nyüzsgő apró emberek az urai ezeknek a monstrumoknak, — mondja Mersitz Piroska, az I. kerületi Attila-utcai leányiskola rajztanárnője, miközben Littkey egyik sokat mondó kompozícióját teregetjük a padlóra.

A rajzok, festmények sokasága igazolja, hogy a vendégművészek alig tudtak betelni a látnivalóknak legalább vázlatszerű megörökítésével. Két szombat délután és vasárnap esett látogatásuk idejébe. Ezeken a »szüneti napokon« a vendégművészek a vasgyár és Miskolc tájait rajzolták, festették. 20—30—50 vázlat, festmény is lapul egymásegynek a mappájában, vagy még több is. Ebből is kitűnik, hogy valósággal lázba hozta a csoport tagjait az a sok friss benyomás, ami látogatásuk rövid tíz napja alatt elébük tárult, megragadta őket. Bizonyos, hogy képzőművészeti életünkben mély nyoma lesz ennek a tanulmányi kirándulásnak, előnyére válik szocialista-realista művészetünk fejlődésének. Igazolja, hogy a párt irányelvei helyes utat mutatnak művészeinknek, amikor arra serkentik őket, hogy építsenek ki szorosabb kapcsolatot a dolgozó néppel, a munkásosztállyal.

HAJDU BÉLA

Szabni tanítok. Bejárónőt felveszek, gyermekágy eladó. Munkácsy u. 1. Reinitzné. 5389

Uj állapotban lévő motoros bőrnadrág, és bőr lemberzsek eladó. Széchenyi u. 61. Zelenák szabóműhely. 5388

Tokajhegyalján megélhetést nyujtó szőlő eladó. Érdeklődni Bendetz Sándornál *lád. 5383

Beköltözhető egyszobás ház 500 négyszögöl telekkel 28.000 forintért eladó. Hejőpapi, Zabos Mihály. 5368

Hordó, 580 és 813 literes, eladó. Rácz György u. 7. 11022

Gyapju kulik, puloverek minden színben. Gedeon Irén, Déryné u. 2. Emeleten. Színház sarok. 11018

Rádió, televíziókészülékek javítása. Szaktanácsadás. Kormos rádiőműszerésznél. Kazinczy u. 10, udvarban. 5037

Két személynek kvártélyt adok. Kont u. 8. Szuterén 1. ajtó. 11011

Hejőcsabai Egri uton házhely eladó. Széchenyi u. 34. fszt. 11010

Kétszárnyú ablak tokkal olcsón eladó. Miskolc, Csermely utca 21. 11009

Diáklánynak magas alakra, szép sötétkék kabát eladó. Csabai kapu 20. hátul, jobbra. 11005

Kesztyük, sálak, kendők nagy választékban. Gedeon Irén, Déryné u. 2. Emeleten. Színház sarok. 11017

Jó állapotban levő gyerekkocsi eladó. Jaskóné, Malinovszkij u. 9/a. 10998

Bútorozott szoba kiadó férfinek, nőnek, esetleg házaspárnak. Martintelep, Alföldi u. 40. 11004

500 forint jutalmat adok annak a nyomravezetőnek, aki 50 köbcentis Jáwa tűzpiros motorkerékpáromról hirt ad. Széchenyi u. 14. alá. 11006

Irógépemen tanulók gyakorolhatnak. „Optima" jeligére a kiadóhivatalba, Széchenyi u. 15—17. sz. 11001

Eladó Vasgyárhoz közel 1500 négyzetöl szőlő-gyümölcsössel, 2x1 szoba-konyhával. Kun J. u. 70. 11000

Élettársat keresünk. Irodalmilag is művelt férfit, középkorú, önálló lakással és nyugdijjal rendelkező özvegy asszonyok vagyunk. „Két barátnő" címen a kiadóba Széchenyi u. 15—17. 10976

Eladó kétszárnyas szekérkapu, bejárati kapu, panernak való használt rövid gerendák és szarufák. Salétrom u. 22. 10984

200 és 150 literes hordót adok használatra. Cintner, Mátyás király u. 6. 10983

Két lánynak lakást adok november 1-re. Lenke utca 16. szám. 10982

5 méteres 50 mm-es tengely, 1 darab előtéttengely tárcsákkal, csapággyal, és 5/8-as motorlánc kerékkel eladók. Olter Károly Sajóörös. 10951

Bontásból tégla eladó. Dutka, Hejőcsaba, Mésztelep u. 9. 10972

Robosta férfi kerékpár teljesen új állapotban eladó. Gáspár Pál Besenyői u. 18. 10961

Bécsi rövid fekete zongora, kerek asztal, eladó. Magdolna u. 3. 10960

Alig használt gyermekkocsi, Kisavason nagy borpince eladó. Érdeklődni: Bezerédi u. 16/a. 10953

Vennék sürgősen 10 veder falazóhomokot, 25 téglát, 50 kg oltottmeszet. Kun J. u. 70. 10999

Kombináltszekrény 4000-ért eladó. Petneházy u. bérház, 31. lépcsőház, II/4. 10952

Eladó 160x130-as beüvegezett uj ikerablak. Martintelep, Tomori ut folytatása. Feketéék. 10912

Húsz—huszonnyolc éves intelligens lány ismeretségét keresem házasság céljából. Levelet a kiadóhivatalba „Mosoly" jeligére. Széchenyi u. 15—17. 10923

A mezőkeresztesi földmüvesszövetkezet november 10-i belépésre

vegyesbolt-vezetőt

Keres. Jelentkezés levélben vagy személyesen az Fmsz irodájában.

Elcserélném belvárosi lépcsőházi bejáratú kétszobámat kétszobás összkomfortosra magas költségmegtérítéssel. Tanácsház-tér 16. emelet. Sol*tész. 10920

Elcserélném egyszobás kertes állattartásos lakásomat egy vagy kétszobás bérháziért is, költségtérítéssel. Cím: villanyrendőrnél a trafikban, vagy 35—822. telefonon. 10790

vehet rádiót, lemezjátszót és magnetof
Miskolci Kisker. 24. sz. boltban,
Állami Áruházban, Kossuth u.
Ozdon:
Ózdi Kisker. V. 60. sz. boltjába
Kazincbarcikán:
a Kazincbarcikai Kisker. 104. sz.
Sátoraljaujhelyen:
a Szerencsi Kisker. V. 27. sz. boltjában.

Most vegyen motorkerékpárt,

bő választékban kapható minden szaküzletben:

Pannónia 250 köbcentis motorkerékpár	19.900 Ft.
Danuvia 125 köbcentis motorkerékpár	12.600 „
Berva Moped 50 köbcentis motorkerékpár	5.200 „
Panni robogó 50 köbcentis motorkerékpár	6.500 „

Részletre kapható:

Izs 350 köbcentis új tipusú motorkerékpár	24.500 „
K—175 köbcentis motorkerékpár	17.000 „
Danuvia 125 köbcentis motorkerékpár	12.600 „
K— 55-ös 125 köbcentis motorkerékpár	10.600 „
Dongó segédmotor 38 köbcentis	1.480 „

Miskolcon:

A Miskolci Kiskereskedelmi V.
26. sz. boltjában, Ady E. u. 9.
és Állami Áruházban
Kossuth utca 2. sz. a.

Ozdon:

Az Ózdi Kisker. V.
60. sz. boltjában,
Kazincbarcikán:
Kazincbarcikai Kisker. V.
104. sz. boltjában,

Litkey György

A Magyar Pedagógusok Szakszervezete Képzőművészeti Stúdiójának rendezésében

Litkey György

festőművész kiállítása látható a Rózsa Ferenc Kultúrotthonban (Dózsa György út 84/a).

Litkey azok közül a pedagógus-művészek közül való, akik az ifjúság rajzi-esztétikai nevelésének nagy energiát és emelkedett hivatástudatot igénylő munkáját szorosan összekapcsolják a művészi alkotó munkával. Ha terhes is ez a „kétlakiság", Litkey — sok művészünkkel együtt — szívesen vállalja ezt a hézagpótló, kulturális életünkben újabban sok tekintetben elhanyagolt társadalmi nevelő feladatot. Litkey a főiskolán Rudnay Gyulánál, a kiváló mesternél szerezte meg a mesterség alapjait, majd az évek során, önálló, saját egyéniségéből fakadó piktúrát teremtett. Szenvedélyes lendülettel megfestett, sziporkázóan színes vásznain egy népét szerető, romantikus lélek csapongó szárnyalása ragadja meg a szemlélőt. A táj és az ember nála csupa mozgás, a színek és fények játékos tobzódása; olyan, mint maga a Balaton Vörösberénynél, ahol nyaranta képeinek zömét festi. Szemlélete alapvetően derűs, életigenlő. Ez a derű azonban — zaklatott korunk ellentmondásainak és egyéni élete nehézségeinek vetületeként — nem nélkülöz bizonyos drámaiságot, belső feszültséget. Bár formanyelvének kifejező erejét helyenként kétségkívül elősegítené a fegyelmezettebb rajz és a gazdaságosabb színezés, ez a kiállítás — amelyet a pedagógus-művészeket bemutató kiállítássorozat megnyitásaként tekinthetünk — vérbeli, tehetséges művészt mutat be.

Péter Imre: Egyetek kiállításáról.
Népszabadság 1958 május 8
4. lap

Litkey György

Litkey György kiállítása

A *Műteremben* érdekes és újszerű egyéniség állított ki, vitéz *Litkey* György. A fiatal művész a legnehezebb feladatot vállalja magára, nem a járt utak sima országútján halad, hanem *célja az, ami a magyar képíróké, nagy mesterük, Rudnaynak hitvallása szerint: a magyar piktura megteremtése úgy, ahogy Bartók és Kodály a magyar zenét alakították ki.*

Litkey erős, lázas küzdelmet folytat a nagy célkitüzés érdekében, sok Rudnay-tanítvánnyal ellentétben hamar kivonta magát mestere megbilincselő varázsa alól. Rudnay borongásával szemben szereti az izzó, forrongó szineket és a le nem zárt kompozíciót. Igen eredeti és merész látással ragadja ki témáit a magyar nép munkaterén, a mezőről, hegyekről, vízpartról és a családi életről. Akvarelljei mozgalmasak, érdekesek és szinte forr a víz hol keményen, hol puhán járó ecsetje nyomán. Olajkompozicióit is ez a törülmetszettség jellemzi, de kétségen kívül erős tehetsége még nem jutott abba az egyensúlyba, amibe majd kiforrott stilusának évek mulva el kell jutni és ahová őszinte bátorsága és festői ösztöne el fogja juttatni. Karakteres parasztfejei lendületesen kanyarított vonalaikkal és erős szineikkel, valamint néhány megkapó életképe felejthetetlen benyomást tesz a nézőre fiatalos hevével, eredeti meglátásával és falakat rázó nekifutásával. **R. Sz. I.**

Ny. Magyarság 1940. máj. 11.

VASÁRNAP
5
Kat. Exaudi
Prot. Gotthard
Ó-g. 22. Teodor

N. k. 4 ó. 39 p. N. ny. 19 ó. 16 p.

HÉTFŐ
6
Kat. János aps.
Prot. Frida
Ó-g. 23. György

KEDD
7
Kat. B. Gizella
Prot. Napoleon
Ó-g. 24. Szaba

SZERDA
8
Kat. Mihály főa.
Prot. Gizella
Ó-g. 25. Márk

Izr. 30. Ros Khodes

CSÜTÖRTÖK
9
Kat. N. Gergely
Prot. Gergely
Ó-g. 26. Vazul

Izr. 1. Ijar. R. Kh.

PÉNTEK
10
Kat. Antonin
Prot. Ármin
Ó-g. 27. Simon

SZOMBAT
11
Kat. H. Ferenc
Prot. Mamertus
Ó-g. 28. 9 vért.

Izr. 3. S. Emor 2. P.

Négy kilométeres izgalmas bolyongás

a magyar dicsőség és szenvedés történetében

Ujra megnyitotta kapuit a Hadimúzeum

„Minden nép erkölcsi értéke annyi, amennyire hagyományait megbecsüli".

A napsütötte Bástya-sétányon munkások kenegetik az öreg ágyúcsöveket. Vasporral, olajjal szépítgetik, csinosítják az elnémult harcterek csataszörnyeit. Hisz ünnepnapja van gazdájuknak: a *Hadimúzeumnak*. A Hadimúzeum, amelyet ezek az öreg csatakígyók féltő szeretettel, mint egy erődvonal, ölelnek körül a téli csend után most nyitotta meg újra a kapuit a közönség előtt.

Ezerhétszáztizenötben vagyunk

Ágyúk, fegyvergulák, szuronycsokrok között megyünk végig a folyosón és amint bent vagyunk az első teremben, egyszerre több mint két évszázadot hagyunk magunk mögött.

1715-ben vagyunk. Ekkor hívta életre az 1715. évi VIII. törvénycikk a magyar állandó hadsereget. A hadsereg kialakulása azután *Mária Terézia* uralkodása alatt történt. A Hadimúzeum első termei tehát

Mária Terézia és II. József háborúinak emlékét őrzik,

amikor annyi sok *„életet és vért"* áldozott a nemzet. A díszhelyen ott csillog *Hadik* András gróf tábornagy kardja.

A napoleoni háborúban követett időszak emlékeit

már nem téptek meg nagyon a viharok.

A díszkardok, gyönyörű huszártiszti és legénységi dolmányok, menték, csákók olyan ragyogóak és újak, mintha csak most tette volna le gazdájuk.

«Henczi megsebesült»

Az V., VI. és VII. teremben hevesebben dobban meg a szívünk. A magyar dicsőség és hősiesség verődik vissza minden szuronyról, sapkarózsáról és puskáról: itt vagyunk az 1848—49-es szabadságharcban! Fejünk fölött rojtos, golyólyuggatta honvédzászlók lebbennek meg. A falakon a szabadságharc eseményeinek képei, plakátjai és nyomtatványai támadnak fel. Az egyik falon *Windischgrätz* herceg plakátja fenyegeti meg vasököllel *„Kossuth Lajos hazaáruló híveit"*, vele szemben

egy sápadt, megtépett plakát öklömnyi betűi diadallal jelentik: „Henczi megsebesült és fogságba jutott".

Lelkes, büszke érzésünket, a dicsőségtől fűtött hangulatunkat — mint a magyar nemzet életében annyiszor — egy csapásra a gyász és szomorúság fekete, sötét érzése váltja fel: *átléptünk a VIII. számú terembe*. Ez a szabadságharc kegyeleti terme. Meghatottan állunk meg *Görgey* Arthur híres vörös zekéje előtt. A

a vörös zekén barna foltok: Görgey tábornok kihullott vére.

Ebben a zekében sebesült meg a komáromi csatában. Odébb a rég: a tábornok halotti maszkja.

Aradi bitók

És körös-körül a falakon és szekrényeken mind csupa szomorú-szomorú emlék. Kísért az aradi vérbörtön, október hatodika és a tizenhárom tábornok...

Itt vannak *Kiss* Ernő és *Guyon* attilái, apró haditárgyai, *Damjanich*, *Nagy* Sándor, *Pöltenberg* kardjai. A *Klapka*-légióbeli tisztek emlékei.

Alig tudunk elszakadni az ereklyeszekrénytől. A hideg fut át az ember hátán: megpillantjuk a hatalmas vassrófot, a kikopott facsigával. Az

egyik aradi bitófából csavarták ki.

Mellette *Damjanich* utolsó levelet, amelyet anyósához intézett, *Schweidel* tábornok kis ezüstkeresztje, amelyet az utolsó pillanatban a kezében szorongatott, a kitüntetések, amelyeket az aradi hadbíróság elkobzott a halálraítélt tábornokoktól és az októberi napok annyi szomorú emberi emléke.

A következő négy teremben fokozatosan érkezünk el 1914-ig, a világháború kitöréséig. Az idegen színek között hirtelen megjelenik, majd mindig több és több lesz a magyar. A közösök mellett itt vannak már újra a honvédek! Mereven, katonásan sorakoznak az egyenruhás bábuk a Monarchia mindenrangú katonai pompájában. Az 1868-iki honvédség piros nadrágjától kezdve a csukaszürkéig.

Rudolf ezredes

A XIV. terem a magyar haderő ereklyeterme. Itt vannak elhelyezve I. Ferenc József magyar és osztrák dísztegyenruhái, gyémánt monogrammos marsallbotja és apró személyi tárgyai. Egy üvegszekrényben alig nyolcéves fiúnagyságú bábún katonaruhácska feszül. Szabályos katonaruha, „vörsriftos" zsinórozással, gombozással, oldalán kicsi, de szabályos kard és valódi tiszti kardbojt. Aranygallérján ezredesi háromcsillag. *Rudolf* trónörökös, mint ezredes viselte nyolc esztendős korában.

Ezzel végére is értünk az 1914. előtti két évszázadnak. Illetve — kissé visszazökkenve a multból — a hadimúzeum földszintjének. Elindulva az emeletre, a lépcsőn már ismert fegyverek, Mannlicher-puskák, szuronyok, háromméteres pikák és lándzsák között érünk fel az első emeletre. Megérkeztünk 1914 forró júliusába!

Mozgósítás, katonavonat, összeomlás

Mozgósítás, virágos menetszázadok, búcsúzkodó katonvonatok, az első sebesültek —

az 1914-es esztendő felejthetetlen emlékei néznek ránk a képekről, tárgyakról, betűkről.

Azután jön az első téli háború, kárpáti harcok, Szerbia, román front, Isonzó-csaták, a monarchia büszke flottájának teljes mása, a tengeri harctér s az akkor még oly kezdetleges légiháború. 1918-ig

itt van a katonai dicsőséggel végigverekedett világháború minden mozzanatának az emléke.

A hősiesen megharcolt háború után ismét ránkszakadt a nemzeti gyász: *az összeomlás és a forradalom*. Külön teremben a vörös forradalom emlékei.

Feltámad a „fővezér" serege

De a levertség után már újból itt a feltámadás. Itt vannak az újjászülető nemzeti hadsereg első emlékei. Az egyenruhák, — ahány darab, annyiféle — ki mit tudott átmenteni akkor a viharos évekből — de

egyforma rajtuk a vitézkötéses szegélyü hajtóka, a tollas sapka és ezek körül az a szeretet, amellyel 1919 novemberében minden magyar hazafi körülvette Horthy „fővezérnek" ezekben az egyenruhákban bevonult csapatait.

Itt vannak az akkor sebtében rögtönzött zászlók is a fővezéri törzszászlóval együtt. E zászlókat lelkes honleányok készítették a bevonuló csapatoknak s ezért mindegyik más és más.

A nemzeti hadsereg megszületésének időpontjával ér véget a Hadimúzeum kiállítási termeinek első emelete.

Érdekes, de már nem az a történelmi lüktetésü a Hadimúzeum második emeleti termeinek anyaga is. Itt van a világháborús érem- és jelvénytár, a csendőrség történetének emlékei, a csapat- és személyi emlékek és a Mária Terézia-rend történelmi anyaga.

Amig végigmentünk a hatalmas múzeum tágas termein és hosszú folyosóin, észre sem vettük, hogy múlik az idő.

Ha csak a leggyorsabb tempóban nézi végig valaki az anyagot, legalább két óra kell hozzá.

Ezalatt a látogató négy kilométert tett meg. Katonai pontossággal kiszámították, hogy minden kitérés nélkül, ha valaki a legrövidebb úton megy végig a termeken, összesen négy kilométer utat gyalogol be.

Ez a négy kilométer a magyar katona, a magyar hősiesség, a magyar dicsőség és szenvedés története...

A VILÁGHÁBORÚ HŐSEI

MAJUS 12.

Horváth József csendőrtörzsőrmester 1915 május 12-én önként jelentkezett a székesfehérvári 69. gyalogezredhez harctéri csapatszolgálatra és a gorlicei csatát követő üldözésünk alatt, mint szakaszparancsnok arra vállalkozott, hogy a galiciai Liszkotól délkeletre fekvő Jávor-magaslatot felderíti. Ennek eleget is tett pontosan, úgyhogy a kaposvári 44. gyalogezred IV. zászlóalja ezeknek az adatoknak felhasználásával bekeríthette a magaslaton befészkelődött orosz zászlóaljat s annak 400 emberét elfoghatta. Az arany vitézségi érmet kapta jutalmul.

MAJUS 13.

1915 május 13-án Selyem Antal medgyesi 2. közös huszárezredbeli huszár Tomaszownál felderítő járőrbe beosztva, önként vett részt a gyalogság harcában és ekkor a vállán megsebesült. Alighogy sebét bekötözték, visszatért osztagához, addig harcolt, amíg lova meg nem sebesült és ki nem mult. A kisezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

MAJUS 14.

1915 május 14-én Lehoczky János és Gráf Jakab őrvezetők, valamint Fekete János és Halasi János szabadkai 6. honvédgyalogezredbeli honvédek a galiciai Hrobobics környékén vívott harcokban, egyik roham alkalmával, elsőnek törtek be az oroszok árkaiba, majd azokon túlhaladva, hősi küzdelemben egy orosz zászlóaljparancsnokot, annak törzsével és távbeszélő személyzetével együtt fogiyul ejtették. A két derék honvédet a nagyezüst vitézségi éremmel jutalmazták.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Magyar mesterek színes vázlatai

Műbarát névvel a képzőművészek érdekeinek szolgálatában új kiállítási helyiség nyílt meg, ugyanabban a Mária Valéria-utcai épületben, ahol az Iparművészeti Társulatnak is állandó otthona van. Az új, intim jellegü művészeti szalon vezetője *Krivánszky-Szücs* György festőművész. Vállalkozásáról a bemutatkozás alapján a legjobbat lehet mondani. Ha azt a tiszta művészi szempontokhoz igazodó, komoly színvonalat, amelyet a megnyitó kiállítás mutat, a *Műbarát* a továbbiak során tartani és folytatni tudja: a létesítésének ekkor valóban kulturális értelme van. Az anyagot, amely ezen a „premieren" összekerült, *Csánky* Dénes, a Szépművészeti Múzeum főigazgatója rendezte s egy részét egyenesen a múzeum anyagából adta kölcsön. XIX. századbeli és élő magyar mesterektől való színes vázlatokat sorakoztat a kiállítás, tehát oly természetü müveket, amelyek elsősorban a művészet világában járatos, müértő közönséghez szólnak. Voltaképen „vázlat" kevés van a kiállításon, a nagyobb rész oly kép, amely ha „vázlatos" is, a maga nemében teljes értékü alkotás. A múzeumi anyagban oly nevekkel találkozunk, mint *Markó* Károly, *Székely* Bertalan, *Munkácsy* Mihály, *Szinnyei-Merse*, *Deák-Ebner*, *Lotz* Károly, *Ligeti* Antal, *Bruck* Lajos, *Bihari* Sándor. Az élő mesterek képei közül *Aba-Novák* Vilmos, *Szönyi* István, *Bernáth* Aurél, *Udvary* Pál, *Kontuly* Béla, *Fényes* Adolf, *Mohár* C. Pál, *Dudits* Arnold, *Glatz* Oszkár, *Hincz* Gyula munkái tűnnek ki. A plasztikát a kiállításon *Erdey* Dezső, *Medgyessy* Ferenc, *Wilt* Tibor, *Jálics* Ernő képviseli.

o□o

Littkey György kiállítása. A „Müterem" új kiállítása vitéz *Littkey* György képeinek és rajzainak gyüjteményét viszi a közönség elé. Littkey a fiatal magyar festőművésznemzedék erős tehetségü tagja. A Képzőművészeti Főiskolán Rudnay Gyula volt a mestere és mindjárt első jelentkezésével a magyar képirók művészcsoportkiállításán magára vonta a megkülönböztetett figyelmet. Tehetségének újabb izmosodását mutatja a Müteremben rendezett kiállítás, amely szombaton nyílt meg.

6 hetes kúrázás 18 pengőért

Nincs szükség sem devizára, sem utazásra, nem kell drága pengönket külföldön elkölteni, hanem itthon, lakásunkon tarthatunk kurát epe-, gyomorbajok esetén, túlhízás ellen. Orvosának tanácsa és ellenőrzése mellett 6 héten át reggel, éhgyomorra igyas az előírt mennyiségü, langyos Mira glaubersós gyógyvizet, miáltal megelőzi, meggyógyitja a betegséget.

Német támadás Narvik előtt

BERLIN, május 11.

A véderő főparancsnoksága jelenti:

Norvégiában a helyzet változatlan. Narvik előtt több különböző nagyságú bombával eltaláltunk egy angol csapathajót és egy cirkálót. (MTI.)

A norvég hivatalos jelentés

Stockholm, május 11.

A norvég főparancsnokság jelenti:

Az elmult éjszaka során *Leigastind* ellen intézett német támadásokat a norvég állásokból viszavertük. A *Norvég Távirati Iroda* megállapítja, hogy norvég és német csapatok élénk járőrtevékenységet folytatnak a mosjöni körzetben. Német repülőgépek bombázták a troforsi vasútállomást, de kevés kárt okoztak. *(MTI.)*

Az utazási idény meglepetése:

MEFHOSz-luxusvonat Olaszországba

A társasutazások történetében még soha nem alkalmazott és merész újitással lép az utazóközönség elé a 20 éves jubileumát ünneplő MEFHOSz, amikor utazási- és idegenforgalmi irodája révén

az óceánjáró luxushajók nyujtotta kényelmet, luxusellátást stb. megközelítő vasúti utazás lehetőségével lepi meg az utazni vágyó magyar közönséget.

A világjárás szépségei és örömei mellett az utazók mindenkori leghüségesebb kísérője, az utazás fáradalma maradt. A technika vívmánya azonban — a repülőgép — ezt már kiküszöböli azzal, hogy időben rövidíti a fárasztó utazást, melynek révén félelmetes versenytársává lett valamennyi vasúttársaságnak.

Ezért a vasúti utazás és légiutazásnak a minél nagyobb kényelem érdekében vivandó harcában — különösen Amerikában — a jövő utazásainál nagy szerepet fognak betölteni a minél nagyobb és tökéletesebb kényelemre berendezett luxusvonatok.

Európában talán az első kisérlet a MEFHOSz luxusvonata, mely társasutazásra beállítva és annak kedvezményeit nyújtva, indul el első útjára — Olaszországba.

A Nemzetközi Hálókocsi Társaság központi igazgatósága Franciaországból, Olaszországból, Jugoszláviából és Görögországból irányítja hálókocsijait Budapestre a jubileum alkalmából induló különvonatszerelvény összeállításához. A luxusvonat külön szerelvénye — kizárólag háló- és étkezőkocsik — melyen

mint robogó szállóban utaznak a résztvevők, teljes komfortot, tökéletes kényelmet és luxusellátást nyújt az egész utazás tartama alatt.

Amilyen meglepetés az utazási piacon a társasutazások kedvezményét biztositó luxuszvonat indulása, époly rendkivüli az utazás programja is, mely szerint

Firenze, Nápoly, Pompei, a természeti szépségéről világhirü salernói öbölben Amalfi, Positano, a nápolyi öbölben Sorrento, Castellamare, majd Róma, Genua, San Remo és Milano megtekintése

során az elhelyezés az egyes városokban luxusz szállókban történik. A városok megtekintése és a kirándulások luxuszusautókon és autócarokon a legnagyobb kényelmet biztositják. A különvonat utasai kis csoportokban (20—24 személy) egymástól függetlenül és önállóan, magyarnyelvü vezetés mellett tekintik meg a látnivalókat és igy a különvonati utazás a társasutazások legnagyobb mérvü kényelmét nyujtják.

Költőpénznek a Magyar Nemzeti Bank engedélye személyenkint 800 lirát bocsát rendelkezésre.

Utlevél nélkül az utazásra legkésőbb május hó 20-ig lehet jelentkezni, a jelentkezési sorrend szerint biztositva a rendelkezésre álló hálókocsihelyek szerint.

A luxusutazás részvételi díja: 628 pengő.

Az utazás útirendjének és programjának rövid ismertetése az alábbi:

Június 8. Indulás Budapesti Keleti pályaudvarról körülbelül 12 órakor. Ebéd, vacsora az étkezőkocsiban.

Június 9. Reggeli (az étkezőkocsiban) után érkezés kb. 8.30 órakor Firenzébe. A város nevezetességeinek megtekintése kényelmes gyalogséta keretében, majd a világhirü Uffizi képtár megtekintése. Ebéd étteremben. Délután szabadidő, vagy kirándulás Certosába. Indulás Nápolyba este 20 órakor. Vacsora az étkezőkocsiban.

Június 10. Érkezés Nápolyba reggel 7 órakor. Reggeli után a város megtekintése luksuzusautókkal és kirándulás a salernói öbölbe Pompein keresztül. A romváros megtekintése után ebéd Pompeiben, majd továbbutazás a salernói öbölbe, Amalfiba és Positanába. Innen Sorrentón és Castellamaren át estére visszatérés Nápolyba. Elhelyezés és ellátás a luksuzusszállókban.

Június 11. Az egész nap szabad rendelkezésre áll. Kirándulások tehetők a Vezuvra, Capriba stb., vagy a tengerentúli olaszföldek kiállításának megtekintése. Este indulás vissza Rómába. Vacsora a vonaton.

Június 12. Érkezés reggel Rómába. Ostiába. Elhelyezés luksuzusszállókban. Autócarkörséta a városban I. Rész. Délután (fakultativ) kirándulás Frascatiba.

Június 13. Autócarkörséta a városban II. Rész. Délután (fakultativ) kirándulás Frascatiba.

Június 14. A Vatikán és múzeumainak megtekintése. A délután szabad rendelkezésre áll és este indulás Genovába. Vacsora a vonaton.

Június 15. Érkezés reggel Génuába. Reggeli után a város és a temető megtekintése autócaron. Délután szabadidő, majd este indulás San Remóba. Vacsora a vonaton.

Június 16. Érkezés reggel San Remóba. Fürdés, esetleg kirándulás tehető Nizzába, Montecarióba.

Június 17. Pihenő San Remóban, majd indulás este Milanóba.

Június 18. Érkezés reggel Milanóba. A város megtekintése autócaron. Délután szabadidő, majd este indulás vissza Budapestre.

Június 19. Érkezés Budapest *Keleti* pályaudvarra körülbelül 18 órakor.

Érdeklődőknek részletes ismertetőt készséggel küld utazási irodánk: VIII., József-körút 5. szám, vagy a MEFHOSz idegenforgalmi- és utazási irodája: MEFHOSz TRAVEL, Budapest, IX., Ferenc-körút 28.

Virginio Gayda cikke:

AZ OLASZ NEMZET FELEMELKEDÉSE

Olaszország lakosainak száma 1939 december 31-én 44 millió 530 ezer volt. Az egységes Olaszország létrejöttét követő év végén, 1871 december 31-én az első hivatalos népszámláláskor Itália lakosságának száma 26 millió 801 ezer 154. Hatvankilenc év alatt tehát

közel 18 millióval szaporodott az olasz nép.

Ami a népességet illeti, Olaszország ma Európa harmadik legnagyobb nemzete mindjárt Németország és Anglia után következik. (Nem számítva természetesen Oroszországot, amely Európa és Azsia nagyrészét is magában foglalja.)

Olaszországban alig százezer idegen él, a nagyszabású népességnövekedés tehát természetes szaporodás útján állott elő, Franciaországgal szemben, ahol

a bevándorlás ellenére is csökkenő irányt mutat a népesedés.

Az olasz nép ilyen arányú szaporodása, amely az összes európai nemzetek fölé emeli a fasiszta nemzetet,

egyszerű, de élettől és egészségtől duzzadó életmódjának kifejezése

és kifejezője annak a családi szellemnek, amely régi évezredes hagyományokkal kifejezve, mind tisztább és szentebb talaját teremti meg a nemzeti életnek. Rávilágit arra is, hogy

az olasz nép a nagymérvű iparosodás és polgárosodás ellenére is megőrizte a maga földmívelő, paraszt-szellemiségét.

Akár szellemi, akár ipari, vagy kereskedelmi életet is él a mai olasz ember, lelke mélyén érzi, a szent olasz föld szeretetét.

Az olasz nép 40 százaléka ma is földmívelő,

8%-a pedig vadászatból és halászatból él. A kettőt bátran egybevehetjük s azt mondhatjuk, hogy *az olasz nép fele ma is a föld és a természet közvetlen közelében él*, ami biztosítéka annak, hogy hü marad önmagához és eredetéhez.

Itália népsűrűsége a legnagyobb Európában

A népszaporodás, melynek számszerűségét már ismertettük, természetesen nagymértékben növelte a népsűrűséget is.

1940 elején 143 lélek esik Itáliában egy négyzetkilométerre,

amely népsűrűséget Európában csak Belgium, Anglia és Hollandia mulja felül. Meg kell azonban jegyezni, amidőn ezt az összehasonlítást tesszük, hogy Belgium, Anglia és Hollandia sokkal inkább ipari, mint mezőgazdasági államok, az ő népsűrűségük tehát nem jelent az egyének számára annyi megélhetési nehézséget, mint Olaszországban. Ezek az államok hatalmas gyarmatbirodalmaknak a központjai és a gyarmatok megkönnyitik a megélhetést és lehetővé teszik az igen magas életszínvonalt. Az olasz nép növekedését

a természeti kincsekben nem tulságosan gazdag, fáradságos munkát kívánó hazai földön érte el.

Ha mindezt egybevetjük s a népsűrűséget a megélhetési lehetőségek tükrében figyeljük, akkor be kell látnunk azt, hogy

Itália népsűrűsége a legnagyobb Európában.

A fasizmus mindent elkövetett, hogy egyrészt az elhanyagolt vagy ki nem használt földterületeket termőképessé tegye, a mocsarakat lecsapolja, a sziklákat felszántsa és felkutassa mindazokat a természeti adottságokat és kincseket, amelyek iparának fejlesztésére alkalmasak. (Sokszor még azt sem véve tekintetbe, hogy ezek eredményei „kifizetők" legyenek.) Ez a nagyszabású munka, amit az egész világ *Bonifica Integrale* néven ismer és csodál, jelentős belső népvándorlást idézett elő, s

növelte a népsűrűséget azokon a területeken, amelyek kisebb népsűrűségűek voltak.

1930 és 1937 között közel 10.000 család költözött át Itáliának a fasiszta talajjavitás által meghóditott új területeire, ami

közel 100.000 lélek számára nyújtott új otthont és magas életszínvonalat jelent.

Minden emberi és politikai akaratnak azonban határa van: *Itália röviden eléri azt a határt, amelyen túl a népesedés emelkedésének már nincs lehetősége.*

A fasizmus problémája nem a kivándorlás

Olaszország egyik legnagyobb problémája tehát ez:

Mi történjék azzal a félmilliós évenkénti népszaporulattal, amely számára Itália földje már nagyon szűkös megélhetést biztosithat, s ez a szűk keret is hamarosan megtelik.

A problémát megnehezíti az az általános európai magatartás, amely korunkban az összes nemzeteket jellemzi, t. i. a nemzeti határoknak és kapuknak a bevándorlás előtti lezárása.

Az a szellem, amely a páriskörüli békéket annak idején megteremtette,

lezárta a tengerentúli földek kapuit az olaszok elől.

Ahol mégis megengedik a bevándorlást, mint például a francia gyarmatokban, az sem jelent sok hasznot az olasz nép számára, mert ott megkövetelik a naturalizálást, ami *franciává válást jelent.* Érthető tehát, ha a fasiszta Olaszország nem óhajtja igénybevenni azt az életlehetőséget, amit Franciaország nyujthatna a bevándorló olaszok számára, ezért maga is, a maga nemzeti és faji öntudatában felmagasztosulva,

ugyancsak lezárja a Franciaország felé induló kivándorlók előtt a haza szent határait.

De mindent elkövet a fasiszta kormány a más országokba való kivándorlás ellen is. Az 1910-es években átlag 400.000 olasz vándorolt ki Itáliából. Ez a szám 1931 és 1936 között 60.000-re csökkent, ami természetes szaporodásának immár csak 15 százalékát jelenti.

Mussolini politikája: a népszaporodás

A mindig növekvő népszaporodás tehát *növeli az olasz nemzetben az expanzivitás szükségességét.*

Egyetlen más európai nemzet számára sem olyan súlyos ez a kérdés, amely elemi erővel határozza meg Olaszország nemzeti létének és életének az irányát, kivéve Németországot. De megszólalnak a gazdag és kielégedett nemzetek politikusai és csillagászai s rásütik Itáliára a hiba-forrását. Szerintük a helyes az, hogy ha az olasz nép számára szűk a nemzeti terület,

csökkentse a születéseket s mondjon le népesedési és hatalmi vágyairól.

Itália azonban ezt egyszerűen visszautasitja. Végeredményben az erőteljes és állandó jellegű népszaporodás *az első feltétele a nemzet életének és az első létjoga hatalmának.*

Csak az erős népek maradhatnak fenn és alkothatnak,

a gyönge, a vérükben elernyedt népek hanyatlanak és lassan meghalnak.

Az olasz nemzet egyáltalában nem akar meghalni és nem akar megelégedni azokkal az életlehetőségekkel, amelyeket növekvő tömegei számára a demokratikus nemzetek szeretnének kijelölni. Éppen ezért

Mussolini politikája igyekszik a népszaporodás minden lehetőségét biztositani nemzete számára.

A fasiszta Olaszország egyáltalán nem gondol a születések csökkentésére, sőt: *egyetlen nagy cél lebeg szemei előtt és ez nem más, mint a nemzeti területnek gyarmatokkal való növelése, ahol a mindig nagyobb számú olasz ifjú nemzedékek új élet- és alkotási lehetőséget találnak.*

AZ OKOS NŐ

nem szenved, ha nem muszáj! Kitűnő gyógyszer menstruációs fájdalmak ellen az 1, 3 és 8 ostyás dobozokban gyógytárakban kapható

ALGOCRATINE

Függetlenség

Kormányrendelet a második zsidótörvény sajtókamarai végrehajtásáról

A Budapesti Közlöny közli a miniszteriumnak a lapvállalati alkalmazottak munkaviszonyára vonatkozó egyes rendelkezésekről szóló rendeletét.

A rendelet azokra a személyekre vonatkozólag állapit meg rendelkezéseket, akik a sajtókamarába felvételüket a második zsidótörvény hatálybalépésének napja: az 1939 május 5. előtt kérték, de akiknek kérelmét a *Sajtókamara, illetőleg az Országos Sajtótanács az említett törvény hatálybalépése után elintézés nélkül azzal az értesítéssel adta vissza, hogy kérelmüket most már a második zsidótörvénynek megfelelő igazoló okiratokkal felszerelve újból beadhatják.*

A most kihirdetett rendelet ezek a személyek, ha a Sajtókamarába való felvétel iránt kérelmüket 1940 június 1.-éig előterjesztik, *kérelmük jogerős elintézéséig megmaradhatnak lapvállalati munkaviszonyukban* annak ellenére, hogy nem tagjai a Sajtókamarának. Ha pedig felvételi kérelmet az említett időpontig *nem terejsztenek elő, lapvállalati munkaviszonyuk 1940 június 30. napjával megszűnik.*

A rendelet még abban a vonatkozásban is rendelkezik, hogy az említett kérelmek tárgyában a *Sajtókamarának a kérelem előterjesztése napjától számított 30 napon belül kell határozni.*

Végetért a Nemzeti Gyermekhét

A *Nemzeti Gyermekhét* utolsó napján, szombaton délután a nagy vendéglátó, a *Főváros, 10.000 gyermeket hivott meg uzsonnára.* Finom kakaó, ropogós zsemlye örvendeztette meg a gyermekeket, akiknek a Gyermekhét egyik legvonzóbb eseménye az uzsonnáztatás.

A főváros uzsonnáztatásán kivül *a kerületi bizottságok is kivették részüket a vendéglátásból*, s a játszótereken nem ritkán hússal és sajttal is megvendégelték a gyermekeket, ugyanakkor péksüteményt, édességeket, tejet és kakaót is osztottak ki, úgy, hogy a *Nemzeti Gyermekhét keretében történt uzsonnáztatások száma mintegy 20—25.000-re tehető.*

Maga az ifjúság is kivette azonban részét az örömszerzés szép feladatából, s a *„Gyermek a gyermekért"* akció keretében a nagyok vendégelték meg a kicsinyeket, s a jobbmódúak az arra rászorulókat.

Az eddigi jelentések szerint a *Nemzeti Gyermekhéten* színes és ötletes műsor keretében az alábbi iskolák tanulói vendégelték meg a kisebb gyermekeket: állami *Madách Imre-gimnázium*, a *Bólyay-gimnázium*, a *Bajza-utcai polgári leányiskola*, a *Szent István-gimnázium*, a *Ferenc József királyi katolikus gimnázium*, a *Jurányi kereskedelmi iskola*, a *Ponty-utcai Hunfalvi kereskedelmi iskola*, a *Toldy-gimnázium*, az *Aréna-út 136. sz. elemi iskola* és végül a *Váci-úti 61. sz. polgári fiúiskola.*

Az új árvizbélyegek

A kereskedelemügyi miniszter május 19-én az árvizsujtottak segélyezésére szolgáló 50 filléres felárral, 20 fillér névértékű bélyeget bocsát forgalomba. Az árvizbélyeg vizjeles papiron és 200.000 példányszámban kerül kibocsátásra.

A bélyegkép a magyar honvéd hősi kiállását jelképezi, ki az árviz ellen emelt gát előtt állva, testével a gátat, valamint a mögötte lévő anyát gyermekeivel védelmezi.

Július 1-től a bélyeg érvényessége megszünik. Ez a bélyeg tehát ettől az időtől bérmentesitésre nem használható fel és a közönség birtokában maradt példányokat a postahivatalok forgalomban lévő bélyegekre cserélhetik be.

A bélyegeket kizárólag a *Budapest* 1, 2, 3, 4, 7, 10, 62, 72, 112, 114, *Debrecen* 1, *Kassa* 1, *Pécs* 1, *Sopron* 1 és *Szeged* 1 sz. postahivatal, valamint a Magyar Amatőr Bélyeggyüjtők Országos Egyesülete által rendezett bélyegkiállítás színhelyén a *pesti Vigadóban* május 19-től 23-ig működő alkalmi postahivatal árusitja.

A magyar nép lapja a Függetlenség

A pompás tavaszi napsütés éltető erejét mindenki alaposan szeretné kiélvezni. A zord téli időjáráshoz szokott bőrét azonban előbb Nivea krémmel meg kell védenünk. Csakis így maradhat egészséges és üde. Ezért tehát ne feledje bőrét Nivea-val bedörzsölni, mielőtt a szabadba megy.

A belga nagyipar és a holland mezőgazdaság nem segíti már Franciaországot és Angliát

A háború kiterjedése Belgium és Hollandia felé nemcsak hadászati, hanem a háborús ellátás szempontjából is eléggé kellemetlen Franciaországnak és Angliának. Belgium már lakosságának összetétele szerint is szoros viszonyban állt Franciaországgal és annak politikájával. Amint a német külügyminiszter is hangsúlyozta, Belgium hadászatilag is a francia elgondolásokhoz igazította védelmét és ez a megállapitás gazdasági vonatkozásban még inkább helytálló. Belgium Luxemburggal vámunióban volt és annak kereskedelmét a saját gyártmányaival együtt főleg Franciaország felé irányitotta. Hollandia, Franciaország és Anglia a belga kivitelnek 43 százalékát vette fel. Körülbelül 12 százalék volt Németország részesedése. Belgium, Anglia és Franciaország felé évente körülbelül 500 millió pengő értékű főleg ipari anyagot szállitott. Az természetes, hogy miután Belgiumból harctér lett, bányai és ipartelepei megszüntek dolgozni.

Ez különösen a francia hadvezetőséget érinti érzékenyen, mert köztudomású, hogy a belga hatalmas széntelepek, vas-, ólom- és cinkbányák akár nyersáru formájában, akár a feldolgozott iparcikk alakjában a francia fegyverkezést erősitették. A hires belga fegyverek, mozdonyok, vasúti kocsik, utók immár megszüntek a franciák háborús erejét növelni.

Hollandia, a belga ipari állam szerkezetét szinte kiegészitette kertgazdaságával. Hollandia megtámadása különösen az angol élelmezési ellátásban érezteti majd leghamarabb hatását. Ennek a kis országnak állattenyésztése, főleg tehenészete és zöldségkertészete valóságos éléskamrája volt Angliának. A holland élelmiszer elmaradása előreláthatólag nagy zavarokat okoz a szigetországban és ezt a körülményt a háború kitörésének első óráiban, az angol élelmezési minisztérium egy nyilatkozattal sietett ellensúlyozni. Kijelentette, hogy az angol kormány számitott arra, hogy a háború nyugati kiterjedésével — értve alatta Dániát és Hollandiát — Anglia ellátását kemény csapások érik majd. Az elmaradt élelmiszerek pótlásáról már előre gondoskodtak a dominiumokban és Irországban.

Mondanunk sem kell, és azt jelenti, hogy ezentúl Angliának élelmiszerét nem nyolcvan és kétszáz kilométernyi távolságról, hanem sokezer mértföldnyire eső országokból kell majd behoznia.

Említésre méltó még az a nagy veszteség is, ami különösen Hollandia megszállásával az angol és francia petróleumellátást éri majd.

Hollandiának igen nagy és kiépitett petróleumfinomitó ipara volt. A holland tőke a világ minden táján érdekeltséget vállalt a petróleumkitermelésben. A gyarmatokról, de különösen a holland-indiai vidékről származó petróleumot az anyaországban dolgozták fel benzinné. Ezek a kitünő finomitó-telepek most vagy megsemmisülnek, vagy mindenképpen használhatatlanok lesznek a nyugati hatalmak számára.

A gazdasági háború szemszögéből nem szabad lebecsülni azt a nagy megrázkódtatást sem, amely a belga és holland anyaországban levő vállalatok megszünésével a gyarmatokon keletkezik majd. Belgium és Hollandia megszállása egyet jelent azzal, hogy a Belga Kongóban, továbbá Kelet-Indiában, Guiannában és Curacaóban a gazdasági élet és a termelés jóidőre megbénul. Az ottani cégek és vállalatok pénz és irányitás nélkül maradnak. Hosszú hónapokig tart majd, amig az eddig folytatott termelést a régi mederbe terelhetik, ha ez egyáltalán sikerül.

Hollandiának fő kiviteli országa Németország volt, amely külkereskedelmi forgalmának körülbelül 25 százalékát vette fel. Ez azonban, félig, átmeneti kereskedelem volt. A háború kitörése után ez a kereskedelem német szempontból majdnem értékét veszitette.

Hollandiának a jelenlegi háborúba való keveredése gyakorlatilag a fentemlitett okok miatt, nagyobb kárt okozott Angliának, mint Németországnak. Németország Hollandiából főleg gyarmati árút, petróleumot és gumit vásárolt, amit az elmúlt nyolc hónap alatt az angol blokád folytán Németország úgyis más vonalon igyekezett pótolni. Anglia azonban a dán, a holland élelmiszer kiesését alig tudja kiegyensúlyozni.

Belgium és Hollandia megszállása hadászati és stratégiai szempontból már egészen más elbirálás elé esik. Elég arra utalni, hogy a belga és holland partok megszállása a légitávolságot Anglia és Németország között döntő mértékben lerövidíti. Hollandia és Belgium birtokában a német repülőgépek Angliát 10—15 perc alatt elérhetik.

BÉKÉS ÜDÜLÉST ÉS GYÓGYULÁST TALÁL

Szlovákia fürdőhelyein

Díjtalan információval szolgál, valutát és vizumot szerez, szobát és pensiót biztosit IBUSZ és fiókjai, CONTINENTAL, Szlovákia hivatalos idegenforgalmi irodája, Budapest, V., József nádor-tér 8. sz. Tátra-Iroda. Dorottya-u. 7. T.: 182-062.

Állami fürdők, magaslati gyógy- és üdülőhelyek:
CSORBATÓ, 1350 m. Hviezdoslav — TÁTRALOMNIC, 950 m. Grand- — KŐPATAKI TÓ, 1750 m. Enzyan- — FENYŐHÁZA, Bratislava szállodák
SZLIÁCS sziv-, ideg- és női betegségek

Rheumát, ichiast, idegbajokat gyógyit Bajmóc-fürdő (Bojnice). Strand. Park. Várkastély

Tátraszéplak Dr. Guhr-szanatórium, magaslati gyógyhely. Basedow- és bel betegségek, tüdőbetegek kizárva, diéta, vízgyógy, üdülés.

KORITNICA fürdő, 900 m t. sz. f., betegségeket gyógyit, mint Karlsbad.
Tátra Otthon, dr. Reichart családi penziója.

Stubnya-Fürdő kénes hőforrások, rheuma, köszvény, ichiás. Thermál strand, Subalpin klima, 518 m t. sz. f. Tulajdonos: Körmöcbánya.

Túrócszentmárton a Tátra gyöngye. ózondús fenyvesek, gyógyforrások, galóca-műtenyésztés.

SZINHÁZ — MŰVÉSZET

NEMZETI SZINHÁZ: ROMEO ÉS JULIA Talán sohasem játszották még *Shakespeare* szerelmi tragédiáját ilyen pompás külsőségek között Magyarországon, mint a *Nemzeti Szinház* mostani reprize alkalmából. *Oláh* Gusztáv diszlettervezői fantáziájára mintha a legutóbbi amerikai *„Romeo és Julia"*-film is hatott volna. A valóságos Veronát varázsolta szemeink elé, pompásan megoldott, állandó keretbe foglalt és mégis annyi változatos szint kifejező diszleteivel. Emellett ez a repriz a „fiatalok" előadása is volt s amit ifjui szépségben, mozgékonyságban, az artisztikumig menő mozdulatművészetben csak produkálni lehet a Nemzeti Szinház öreg falai közt, azt *Nemeth* Antal rendezése mind felvonultatta a szemek gyönyörködtetésére. Mégis az előadás a sok pompás külsőség mellett ugy hatott, mint egy remek kristályokkal, ódon ezüstökkel és nemes damaszttal megteritett főuri asztal a legutóbbi háboru vége felé, amikor az asztalművészet külső keretei között egy-két szerény fogás szerénykedett csak és a felszolgálásban is hiányok mutatkoztak, mert a régi kipróbált inasokat elvitte a háboru, az ujonnan beállitottak pedig kicsit még ügyetlenecskék voltak. Valahogy „mindent a szemnek" jellege volt ennek a Shakespeare-repriznek, ahol a nagy angol dráma-álmodó képzeletvilágának csak a szavakban amugyis elmondott külsőségei keltek igazán életre, de a szerelmi dráma forró gejzirjei, a szenvedély bibor- és gyászzuhatagai, maguk a mindent jelentő shakespearei indulatok csak akkor jutottak igazán érvényre, ha azokat nem élőszóval, hanem filmszerü mozdulatokkal lehetett kifejezni.

Szabó Sándor és *Szeleczky* Zita veronai szerelmespárja, mennél jobban megközelitette fiatalságban a Shakespeare által jelzett életkort, játékkészségben, igazi shakespearei alakitóképességben, főképpen pedig hangbeli megszólaltatásban annál távolabb esett a két szerep megkivánta követelményektől. *Szabó* Sándor alapjában jobban rátermett a szerepre, csak éppen Romeo szenvedélyfűtötte forró lázasságát, drámai érdekességét és tragédiába ivelő féktelenségét nélkülöztük nála. Szavalása is kissé fakó még, mikor pedig hanggal nem birja a dráma ivelését, naturalista idegdrámává, hisztérikus rángatódzássá alakitja át szerepét. Mindezek mellett azonban fejlődésképes Romeo, akit érdemes volt ebben a szerepben is kipróbálni, csak inkább második szereposztásként kellett volna egyelőre ráosztani a szerepet. *Szeleczky* Zita harmatos naiva bájával, törékeny alakjával és odaadó igyekezettel fejezte ki, amit szerepéből kifejezhetett. Volt néhány jelenete, különösen, ahogy Romeótól elvált és új vőlegényt kényszeritettek reá, amikor őszinte könnyeket sirt és könnyektől párás arcocskája megéreztette, miként reagál egy galambszív, ha a lehulló sas szerepét kell eljátszania. Törékeny fizikuma, gyenge kis hangja és kisszinpadra született organuma azonban távol áll attól, hogy Julia szerepének szenvedélyfűtötte ormaihoz felérjen. Igyekezete sokszor meghatóbb volt, mint a dráma, amit éreztetnie kellett. Az előadás két legjobb momentuma *Jávor* Pál haldoklási jelenete és *Rajczy* Lajos valóban shakespearei szenvedélytől fűtött alakitása volt. A fiatalok előadásában őket illeti a legnagyobb dicséret. *Abonyi* Géza klasszikus deklamációja, *Várkonyi* Zoltán együgyü szolgája és *Ungváry* László Párisa képviselték még a nagy Shakespearet játszó hagyományokat az előadásban. Dicséretet érdemlőek voltak *Nagy* Adorján, *Forgács* Antal, *Táray* Ferenc, *Ujlaki*, *Lánczy* Margit és *Bazsai* Lajos is. *Gobby* Hilda fiatallá változott dajkája, sajnos, nélkülözte a kedélyességet és igy a szerep önmaga kinálta humorából is sok elveszett. *Farkas* Ferenc kisérőzenéje megnyerő stilusos munka, a színes, artisztikus előadás pedig a közönség szélesebb rétegeire igen nagy hatással lesz. Az új és igazi *Romeora és Juliára* azonban egyelőre még várnunk kell.

Possonyi László.

Irodalmi est

A Magyar Kulturális Egyesületek Szövetsége *Kállay* Miklós titkos tanácsos és gróf *Klebelsberg* Kunóné elnökletével szerdán d. u. 6 órakor a *Zeneművészeti Főiskola* nagytermében kiseebbségi irodalmi estet rendez. Bevezetőt mond dr. *Jankovich* Marcel, dr. *Hankiss* János egyet. ny. r. tanár tart előadást. *Fekete* Lajos és *Tamás* Lajos költők saját müveikkel, mig *Karácsonyi* Illy, *Könyves Tóth* Erzsi, R. *Simonffy* Margot, *Kemény* László erdélyi, felvidéki és délvidéki költők müveivel szerepelnek. A *Turul Kamara-kórus Endre* Béla vezénylésével erdélyi népdalokat ad elő. Az irodalmi est rendezője *Kaszab* Anna.

— **Brada** balettakadémia vizsgaelőadás 26-án d. e. fél 11 órakor a Magyar Szinházban.

— **Albert vonósnégyes** közr.: *Szegedy* Ernő. Liszt Ferenc-terem (IX., Vendel-utca 3/b) ***Haydn:*** Lerchen, ***Mozart:*** D-dur quartettek, ***Dohnányi:*** Zongoraötös, hétfőn fél 8 órakor. Jegyek 0.40—3 pengőig.

Kulisszatitkok

Kürti József, a nagy magyar színész emlékének áldoz vasárnap délelőtt a Nemzeti Szinház. Még nincs egy esztendeje, hogy elhunyt a Nemzeti Szinháznak ez a jeles örökös tagja. Népes családot, öt gyermeket hagyott hátra Kürti József, akiknek a segitésére rendezik ezt az ünnepi előadást. A szinház legkiválóbb tagjai vállalták az ünnepi megemlékezés megszervezését, a jegyek eladását. Moreto vigjátéka, a Donna Diána kerül szinre Bajor Gizivel, Szörényi Évával, Uray Tivadarral és Jávor Pállal. Az előadás előtt Németh Antal igazgató emlékezik meg a felejthetetlen művészről.

*

Franciaországban ismét nagyon divatosak a bábszinházak. Párisban a luxemburgi Marionette-szinház korszerü darabot játszik, amelynek témája: csata a tengeren!

*

Stephan Zweig angol állampolgár lett.

*

Grase, a hires francia kiadó, juliusban megjelenteti a francia könyvpiacon Pasteur ifjukori leveleit.

A Budapesten tartózkodó Reginald Armour, az amerikai R. K. O.-gyár európai igazgatója, 1000 pengőt adományozott az árvizkárosultak javára.

*

Vivianne Romance, a legérdekesebb francia színésznő, legközelebb mint Messalina mutatkozik be. A filmet Abel Gance rendezi. A férfi főszereplő Georges Flament.

*

Muráti Lili, Tőkés Anna és Kiss Ferenc Pécsett vendégszerepelnek a legközelebb.

*

A Zeneművészeti Főiskola nagytermében vasárnap délben tartják az országos énekesverseny döntőjét. 180 énekes közül a legjobbnak bizonyult 80 vizsgázik a kitünő szakértőkből összeállitott zsüri előtt.

*

Amerika nem szeret lekésni! Howard Lawson máris megkezdte az első, most folyó európai háboruról szóló film külső felvételeit.

BELVÁROSI SZINHÁZ: FÉRFISZERELEM *Keresztessy* Mária, a tehetségéhez méltóan még mindig nem érvényesült színésznő darabot irt s mivel az igazi tehetség olyan, mint a forró gőz, valami résen, vagy ha kell, kazánrobbanás árán is, mindig a szabadba törekszik, hát most ebben a szinte rutinosan könnyed kis szinjátékban mutatta meg, hogy színésznek is, embernek is, irói tehetségnek is milyen elsőrangu. Ezen a darabon megérzik, hogy nem sokat töprengett rajta, hanem, mint egy naplóját iró asszony, fésülködő köpenyben ült neki az irásnak és női szivvel, melegséggel, aprólékossággal csupa hus-vér alakokat formált a szinpadra. Témája nem uj. Drámát szerkeszteni persze még alig tud, de ahogy felgördül a függöny, egész sereg alakja a szinész-szerzőkhöz méltóan élni kezd. Legjobban él pedig maga a színésznő, aki szininövendék korában egy azóta megházasodott férfi álmainak megosztója volt. Aztán elmentek kétfelé, a lányból nagy színésznő lett, a férfi pedig azóta sem merte megnézni az ujságok szinházi rovatát. Egyszer aztán mégis találkoznak, mert a férj multjára féltékeny asszony erőszakkal elviszi urát a színésznő egyik produkciójához. És kitör a tizenkét órányi válság a házastársak életében, amelyet azután gondos asszonyi tapintattal simit el a szerző. Ha csak Verának, a színésznőnek a szerepét irta volna meg *Keresztessy* Mária, a darab akkor is élne. Hisz színésznő színésznőről mondhat el legtöbbet. *Mezei* Mária pedig eddigi pályafutásának legmüvészibb, leglehiggadtabb és legmegkapóbb alakitását nyujtja a darab második felvonásában. A szerzőnő saját maga játszotta el a féltékeny, gyermeket váró, féltékenység hajtotta asszonyt. Iróilag és szinészileg is önmagából vetitette ki ezt az alakot és őszinte, nagy sikere volt. Általában a darabban minden jó, amit a nők csinálnak. Nemcsak a remek humoru *Simon* Marcsa és *Egyed* Lenke, a megnyerően szép és jól játszó *Kiszely* Ilona és *Szende* Mária, hanem az őszinte hangu *Mihályi* Gizi és egy uj felfedezés, *Sikhegyi* Ilona is, akinek rosszul választott nevét egyszerre minden néző megtanulta. A férfiak oldalán viszont csak *Tompa* Béla öreg, jóságos orvosa kifogástalan. *Kubányi* György, ha voltak is meleg hangjai, nem született rá szerepére, *Borai* Lajos pedig kissé merev volt.

—i —ó.

Tartós hullámositás, hajfestés, szépségápolá
Kránitz, IV., Párisi-utca 5. (Molnár és Telefon: 189—040 Moser mellett)

Vitéz Litkey György kiállitása

Alig ismert név vitéz *Litkey* Györgyé a kiállitások névsorában. A *Müterem* helyiségében rendezi első gyüjteményes kiállitását és méltán vonja magára a müértő közönség figyelmét. Nem állitjuk, hogy nagy, kiforrott művészettel állunk szemben, néhol tulnyersek még a szinek, tulvagdalkozó az előadás. Mégis százszorta vonzóbb szemünkben ez a művészet, sok felkapott divatos festőénél. Érezzük, hogy nem akar a kitaposott uton haladni, hanem uj problémákat vet fel és igyekszik azokat megoldani. Egészséges lelkületü, derüs világnézetü, friss előadásu művész. *Rudnay* tanitványa és ez a biztositéka annak, hogy odadobott szinfoltjai mögött komoly tudás rejlik. A hosszu alföldi tartózkodás, a képpel való közvetlen érintkezés segitette azután egyénisége kibontakozását. Sok népies elem szövődik müvészetébe és azon kevesek közé tartozik, akiknél a szőnyegszerüség, a dekorativ szinfoltok nem hatnak Párisból importált stilusnak, hanem *magyar sajátosságnak*. Stilusának különösen a vizfestészet technikája felel meg. „Tiszai kut", „Pipázó magyar", „Kapuvári faluszéle" cimü akvarőzei a legjobbakkal vehetik fel a versenyt.

(Dr. B. P. L.-né)

Filmhét: Lillafüreden

Az eltolódott tavasz miatt ebben az esztendőben pár héttel később, *junius végén* rendezik meg a Filmhetet. Ismét Lillafüreden lesz ez a filmseregszemle, de természetesen most már sokkal nagyobb és látványosabb keretek között. Tavaly csak a szakma néhány vezető tagja vett részt a *Filmhét* megrendezésében, ezidén azonban már a Filmkamara égisze alatt rendezik ezt az ünnepi hetet. *Kiss* Ferenc, a *Filmkamara* miniszteri biztosa *Szabontai Kiss* Miklós filmproducert és *Ujhely* József hirlapirót kérte fel — mint, akik már a tavalyi Filmhét rendezésében is eredményesen működtek közre, hogy a Filmhét megrendezésével kapcsolatosan tárgyalásokat folytassanak az illetékesekkel és megfelelő előterjesztéseket tegyenek.

Ez a munka most már befejeződött. A *Filmhét* programja majdnem teljesen elkészült és már most megállapitható, hogy a *Filmhét* jelentőségében és várható eredményeiben a magyar filmvilág hatalmas méretü eseménye lesz. A háboru ellenére a nemzetközi filmvilág érdeklődése egyre nagyobb a magyar filmek iránt, a piac egyre bővül s a magyar film fontossága egyre nagyobb. Az illetékesekkel most folynak a tárgyalások s néhány napon belül a *Filmhét* hatalmas programja már nyilvánosságra is kerül. A dátum junius utolsó hete.

HARMONIUM, Réz tuvóhangszerek legolcsóbban
Sternberg Hangszergyár, Rákóczi-ut 60

N. N. és társa

Ez a cime annak a rendkivül izgalmas és szellemes bünügyi vigjátéknak, amely a *Metro*-mütermében készült. A film érdekessége, hogy két olyan sztár játszik benne együtt, akikkel évek óta találkozik a publikum: William *Powel* és Myrna *Loy*. Sok-sok film sikerét segitették elő, azután az amerikai gyár külön-külön szerepeltette őket. Kiderült azonban, hogy ketten együtt még nagyobb vonzóerőt jelentenek s ezért a gyár ebben a kedves filmben ujra visszaállitotta a *hires duót*. William *Powel* hosszu hónapokig sulyos beteg volt és a végtelenül rokonszenves színész, aki a pesti közönségnek is egyik kedvence, betegsége után az *N. N. és Társa* filmszerepét játszotta el először. A film Párist megelőzve, még a héten bemutatásra kerül Budapesten.

Az egész város róla beszél

Az amerikai nagyvárosok hirdetőoszlopain jelent meg a hatalmas fehér plakát, amelyen óriás betükkel csak annyi állott: *Az egész város róla beszél...* Az emberek joggal figyeltek fel a különös hirdetésre, amelynek magyarázata néhány nappal később következett, amikor is a szóbanforgó városokban bemutatták Amerika uj filmsztárjának, John *Garfieldnak* filmjét, az *Üldözött-et*. A film mindenhol, ahol csak bemutatták, igen nagy sikerrel találkozott s a sajtó és a nagyközönség egyaránt felfigyelt az érdekes meséjü, egészen külön utakon járó, izgalmas és kalandos detektivdrámára, de különösen annak főszereplőjére, John *Garfieldra*. A fehér plakátokat pedig mindenütt kiegészitették a következőképen: Ugy-e hogy ő az, akiről az egész város beszél?! És most már alatta volt a fénykép — John *Garfield* fényképe.

Nilusi legenda

Május 24-én mutatja be az *Operaház Takáts* Jenő *Nilusi legenda* cimü, *Zsindelyné Tüdős* Klárának Theophile *Gautier* novellája nyomán irt szövegére készült 3 képből álló tánckölteményét. Vezényli a darabot *Kenessey* Jenő, koreográfiáját készitette és rendezte *Harangozó* Gyula, diszleteit *Fülöp* Zoltán, jelmezeit *Márk* Tivadar tervezte. A főszerepeket *Szalay* Karola és *Sallay* Zoltán alakitja.

HARMONIUM 5 oktávos 2 játékos, 8 regiszteres és 4 oktávos 3 regiszteres **feltünő olcsón,** mig a készlet tart.
SZIEBER FERENC harmoniumkészitőnél **II., Mecset-u. 19., I. 33.**

— **A Nagybányai Összefoglaló Kiállitás** előkészitő bizottsága *Kóródy Katona* János elnöklésével ülést tartott, melyen jelen voltak: vitéz *Haász* Aladár min. osztályfőnök, *Rédi* István, *Iványi Grünwald* Béla, *Szablya-Frischauf* Ferenc, *Bernáth* Aurél, *Boldizsár* István, *Szőnyi* István, *Ferenczy* Béni, *Leitner* Emil táblai tanácselnök, *Molcsányi* Gábor miniszteri tanácsos, *Németh* Béla igazgató. A bizottság az októberben megnyiló nagybányai jubiláris kiállitás anyagát tárgyalta meg.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

„Előfizető, Vértes". Ha az áttérés 1895 előtt történt, azt az egyházi anyakönyvben a lelkész vezeti keresztül, a fenti időpont utáni áttérésnél az érdekelt személyesen kéri az illetékes anyakönyvi hivatalnál a bejegyzést. — **„Cikó, Tolnamegye".** A flut szabályszerüen be kell jelenteni a kerületi betegsegélyző pénztárnál. — **„Mohács, Szőlőhegy".** A szőnyeget vegytisztitó intézetbe kell beadni, nem ajánlhatjuk a „házi" kisérletezést. — **„Olvasó, Mende".** 1. Az illető keresztény származásu, egyéb családi körülményeit nem ismerjük. 2. A levelében emlitett rendellenességre felhivtuk a Fővárosi Közmunkák Tanácsának figyelmét. — **„Mária".** Az iparügyi minisztérium körrendeletet adott ki a II. foku iparhatóságoknak. Az érdekelt, akinek nincsen 3000 pengőt meghaladó évi jövedelme, jelentkezik az illetékes iparhatóságnál, vagy a főbirósagnál, ahol a jelentkezések szerint igénylik az utalványokat. Az utazást nem lehet megszakitani és legkevesebb 6 napi időtartamu legyen. — **„S. L., Nagykanizsa".** A kérdezett cikk a Magyar Kultura 1937 március 20-iki számában jelent meg. Kapható, illetve megrendelhető: VIII., Horánszky-utca 20. sz. alatt. — **„Egy olvasó".** 1. A filmet kisebb mozikban ma is játsszák, közepes sikere volt a fővárosban. A főszereplő játéka: elsőrangu. 2. Nemrég nősült. 3. Nem zsidó, családi körülményeit nem ismerjük. — **„L. J., Mészáros-utca".** Lagerlöf Zelma született 1858 november 20-án Marbacka-ban, meghalt ugyanott 1940 március 16-án, eltemették március 23-án. — **„Attila-utcai lakó".** A fővárosi lakbérleti szabályrendelet: 265—936. K. Gy. Sz. nem emliti a levélben emlitett „jogot", igy azt nem lehet törvényesnek minősiteni, pusztán egyéni akciónak. Minden főbérleti lakáshoz pince és padlás is jár, ha nem volna, a háztulajdonos kötelessége erre a lakbérleti szerződés aláirása előtt a bérlőt figyelmeztetni. Az anyagi részt a háztulajdonossal kell elintézni. — **„Szolnoki olvasó".** A névváltoztatásra vonatkozó belügyminiszteri rendelet száma: 40.200—1933. B. M. A kérvényhez melléklendő okmányok: a névváltoztató születési anyakönyvi kivonata, amennyiben házas; házassági anyakönyvi kivonata, ha kiskoru gyermekei vannak: azok születési bizonyitványa. Ha a névváltoztató külföldön született, vagy ott kötött házasságot és gyermekei szintén külföldön születtek, végül, ha a hazai anyakönyvben külföldi állampolgárnak van feltüntetve, ugy állampolgársági bizonyitványát, vagy honositási okiratát is csatolnia kell és ha a folyamodó kiskoru: szülőjének, vagy gyámjának beleegyezését is.

Kacsóh Bálint:
Csak az adótöbblettel lehet emelni az árat!

Dr. Kacsóh Bálint az árellenőrzés országos kormánybiztosa rádió utján tájékoztatta az ország iparosait és kereskedőit azokról az árpolitikai intézkedésekről, amelyeket a közvetett adók felemelésével kapcsolatban hozott.

Az árkormánybiztos kifejtette előadásában, hogy az adótöbbletet át lehet hárítani, de ugy az iparos, mint a kereskedő számszerint csak ugyanakkora összeget háríthat tovább, amennyi az adótöbblet. Ha a forgalmiadóváltsággal terhelt gyártmány további feldolgozásra kerül, a feldolgozóüzem saját eladásai árait csak olyan összeggel emelheti, mint amennyivel a feldolgozott nyersanyagok forgalmiadóváltság többletének az előállított készgyártmány egységére eső összege emelkedett.

A forgalmiadók, a kinestári haszonrészesedések és a szeszegyedárusági cikkek árának emelése az egyes vállalatok szempontjából a következőkben jelentkezik:

1. A vállalatok anyagköltségei és pedig az egyedgyártmányokhoz felhasznált és erre közvetlenül elszámolható nyersanyagok, illetve kész alkatrészek beszerzési árai emelkednek.

2. Emelkednek az ugynevezett általános költségek is és pedig ugy a gyártási mint a központi általános költségeknek az a része, amely a felhasznált segéd- és üzemanyagokra esik.

Az első költségemelkedés áthárítására az árkormánybiztos általános engedélyt adott, a második költségemelkedést áthárítani csak az árkormánybiztos előzetes engedélyével szabad. A forgalmiadóváltsággal terhelt nyersanyagot feldolgozó ipar az áremelés mértékét maga számitja ki, de felelősséggel tartozik abból a szempontból, hogy az árakat fillér pontossággal csak a váltságtöbbletnek megfelelő összeggel emelheti. Az uj árak életbeléptetésével egyidejüleg a régi és az uj eladási árakat tartalmazó árjegyzékeket ezeknek az iparvállalatoknak az árkormánybiztoshoz meg kell küldeni. Az árkormánybiztos az általános költségek emelkedése miatt várható áremelési kérelmeket oly módon kivánja elintézni, hogy előbb a szakmai érdekképviseleteket hallgatja meg és az egyes szakmákra kiterjedően intézkedik. Felhivta az árkormánybiztos a vállalatok figyelmét, hogy a vállalatok saját érdekükben külön tartsák nyilván azokat a költségtöbbleteket, amelyek az általános költségekben a pénzügyi intézkedések nyomán jelentkeznek, hogy azokat az ilyen cimen engedélyezendő áremelések mértékének megállapitásánál figyelembe vehesse. A szakmák között a sürgősség sorrendjét az dönti el, milyen részt tesznek ki az általános költségekben az anyag költségek és azok váltságemelkedése milyen mértékü.

A fogyasztói árak megállapitásával kapcsolatban kifejtette az árkormánybiztos, hogy szükséges lett volna a készletváltság bevezetése, de annak technikai lebonyolitása lehetetlen volt. Ezért a feldolgozó ipar, illetve a kereskedelem a pénzügyi intézkedések következtében előállott s a fentiek szerint átháritható áremeléssel attól az időponttól kezdve élhet, amikor pontosan és számszerüen tájékozódott már a beszerzési árának emelkedéséről. A tájékozódásnak legbiztosabb módja a kereskedelemnél uj áru vásárlása, a feldolgozóiparban a magasabb adóval terhelt nyersanyag beszerzése, vagy ajánlat és az ennek alapján elkészitett kalkuláció.

Kiemelte végül az árkormánybiztos, hogy az adóáthárítás nem szükségszerü. Nagyon sok olyan kereskedő van, akinek egyik alkalmazott haszonkulcsa megengedi, hogy az adótöbbletet magára vállalja. Kiemelte, hogy a fővárosban sok kereskedő a váltságemelésből keletkező költségtöbblet áthárításával nem élt. A magyar árszinvonalnak eddig európaszerte elismert nyugalma és szilárd keretek között tartott alakulása — fejezte be előadását az árkormánybiztos — a jövőben is biztositva lesz.

NEMZETI GAZDASÁG

Az uj földbirtokpolitikai törvény végrehajtása

irta: dr. Némethy Béla

A magyar törvénytár egyik legutóbbi száma hirdette ki az 1940. évi IV. törvénycikket *„a kishaszonbérletek alakításának, kisbirtokok és házhelyek szerzésének előmozditásáról és más földbirtokpolitikai rendelkezésekről"* szóló uj birtokpolitikai törvényt, amely egymillió hold — illetve a vele szervesen összekapcsolt zsidótörvény kisajátító rendelkezései útján nyert félmillió holdnyi területtel együtt — *másfélmillió hold mozgósitását akarja végrehajtani.*

Azok, akik nem a földosztást sürgető politikai röpiratokból, hanem a gazdasági szakirodalomnak és a mezőgazdasági termeléssel foglalkozó gyakorlati szakembernek megállapitásaiból ismerték meg a földbirtokpolitika szétágazó nehéz problémáit, nagyon jól tudják, hogy másfélmillió holdnak mozgósitása és ilyen területen a birtokviszonyoknak állami beavatkozással, közhatalmi uton való átrendezése, *a jobbágyfelszabaditáshoz hasonló gyökeres átalakulás elé viszi* nemcsak az agrárnépesség strukturáját és a mezőgazdasági termelés eddigi rendjét, de *az egész nemzeti társadalmat.*

A cél azonban végeredményként nem a birtokviszonyoknak átalakitása és átrendezése, hanem az, hogy ezzel a birtokreformmal *a mainál minden tekintetben jobb és egészségesebb helyzetet teremtsünk és fokozzuk a mezőgazdasági termelésből származó nemzeti jövedelmet,* amely nemcsak az agrár népesség, vagy annak bizonyos rétegének, hanem *a nemzet minden foglalkozási és társadalmi osztályának* jobb sorsát hivatott szolgálni. Mert a magyar termőföld — amint ezt *Czettler* Jenő is megállapitotta — *nemcsak azoké, akik azt megmüvelik, hanem az egész nemzeté.* S éppen ezért ennek a birtokreformnak nem lehet csak az a törekvése, hogy egyoldalú agrárállamot — ahogy azt az agrárradikálizmus hirdeti, u. n. *„parasztállamot"* —, hanem olyan mezőgazdasági-ipari államot segitsen megteremteni, ahol a kereskedelemnek és minden foglalkozási ágnak megvan a maga fejlődésre képes működési tere.

A most meginduló földreform sikerének nehéz problémája — elméletileg teljesen leegyszerüsitve a kérdést — abban áll, hogy közel négymillió hold termőföldből ugy kell elvennünk és kiosztanunk másfél millió holdat, hogy ne csak az uj birtokosoknak kiosztott ez a másfél millió hold, de a régi tulajdonosok kezén megmaradó két és félmillió holdnak eddigi kapacitása és produktivitása necsak fenntartassék, de *emelkedjék* is és fokozza azt a nemzeti jövedelmet, amely az egész ország javát szolgálja és amelyre most, a jelenlegi világégés közepette kétszeresen szükségünk van. A termőföld ugyanis elsősorban nem felosztásával, hanem *termelékenységének fokozásával* segiti elő az agrárnép jólétét és felemelkedését.

Tehát a földreformnak nemcsak az a másfél millió hold a tárgya és anyaga, amelynek észszerü felosztásával az uj, önálló és életképes mezőgazdasági kisüzemeket akarjuk megteremteni, de tárgya és anyaga *az a két és félmillió hold is,* amelyet a régi tulajdonosoktól birtokegységeik megbontásával akár tulajdonjogilag, akár haszonbérletileg elveszünk, ahogy a törvény mondja: *„átengedésre kötelezünk".* Ezen a területen továbbra is a közép- és nagyüzemek szolgálják a mezőgazdasági termelés nagy céljait és adják a munkaalkalmakat a földben nem részesithető mezőgazdasági munkásnépnek.

Az uj földreform problémája tehát ebben a vonatkozásban *kettős* s ha nem forditunk figyelmet a törvény végrehajtásánál mind a két feladatra, ugy ez a földmozgósitás, — ahogy a felsőházi bizottság jelentése mondja, — *„nagy társadalmi, gazdasági és pénzügyi bajok forrása lehet".* Azt, hogy a törvény nem akadályozza a végrehajtást ennek a kettős feladatnak a szolgálatában, annak köszönhetjük, hogy az eredeti törvénytervezet módositásával és kiegészitésével belekerültek a törvénybe azok a rendelkezések, amelyek közérdekből védelmükbe veszik az intenziven kezelt, sok munkásnak kenyeret nyujtó birtokokat s lehetővé teszik ezek további létét és fejlődését. Báró *Vay* Miklósnak, a Magyar Gazdatisztek Országos Egyesülete elnökének, még a Magyar Élet Pártjában megtett inditványára fogadta el gróf *Teleki* Mihály földmivelésügyi miniszter és vette be a törvény szövegébe a magyar képviselőház azt a törvény 3. §. (9) bekezdésében foglalt rendelkezést, hogy mindazoknál a birtokoknál, ahol a tulajdonos annyi alkalmazottat foglalkoztat, hogy ezek járandóságaiból a birtok szántóterületének minden holdjára 100 pengő esik, az átengedésre kijelölhető területnek csak 70 százalékát lehet a tulajdonostól igénybe venni. Ha pedig az egy holdra eső munkabér 120 pengő, akkor az igénybevehető területnek 60 százalékát, ha pedig 140 pengő, akkor csak 50 százalékát lehet átengedésre való kötelezéssel a kisüzemek alapitásának céljára kisajátitani.

A mezőgazdasági termelés fokozása és a földben nem részesithető mezőgazdasági proletariátus munkaalkalmainak biztositása szempontjából egyik legfontosabb és legnagyobb horderejü rendelkezése ez a törvénynek. Lehetővé van téve ezzel az, hogy a törvény által érintett birtokostársadalom, ha áldozatok és beruházási kockázatok vállalásával is, de olyan ipari üzemekkel bővitett mintagazdasággá fejlessze ki birtokát, amely a mezőgazdasági termelés és az agrár kultura fejlődésében uj korszakot nyit a nemzet gazdasági életében.

De ezt a nagy célt nem a törvény betüje, hanem a törvény *irányt mutató intenciójának a végrehajtása során való követése* és a törvény betüjétől független *gyakorlati végrehajtása* teszi csak lehetővé. Az a törvényi rendelkezés ugyanis, hogy a birtoknak munkabérekben kifejezett belterjes kezelése nem megszünteti, hanem csak csökkenti az átengedésre kijelölhető területet, tulajdonképen csak irányt mutató rendelkezés a szakszerü végrehajtásra nézve, mintán magát az igénybevételt imperativ módon a törvény nem mondja ki. Azokat a természetes és jogi személyeket ugyanis, akik a törvényben részletesen felsorolt terjedelmü birtokok tulajdonosai, a földmivelésügyi miniszter nem köteles minden esetben arra szoritani, hogy földtulajdonaik bizonyos részét a birtokreform céljára átengedjék, hanem csak *„kötelezheti"* erre, ha azt jónak és közérdekből szükségesnek látja. A földmivelésügyi miniszternek joga van ahhoz, hogy a törvény által megállapitott bármelyik birtokra nézve az átengedésre való kötelezést elrendelje, de ugyanakkor joga van arra is, hogy ezt minden indokolás és határozathozatal nélkül mellőzze.

Egyetemes közérdek kivánja, hogy ezek, a munkabérekben 100 pengős holdankénti átlagnál többet kifizető belterjesen kezelt birtokok a törvényt végrehajtó földmivelésügyi miniszter elhatározásából a végrehajtási utasitásban a kisajátitással szemben „tabuk"-nak nyilvánittassanak akként, hogy lehetővé tétessék záros határidőn belül az is, hogy bármelyik földtulajdonos birtokát ilyen ipari üzemmel kapcsolatos belterjes mintagazdasággá — ahogy báró *Vay* Miklós nevezte —, *„szociális birtokká"* átalakithassa.

Arra, hogy ez gyakorlatilag végrehajtható legyen, lehetőséget nyujt a felsőházi tárgyalás során gróf *Bethlen* István által inditványozott s a törvény 4. §-ában be is vett rendelkezés. Ennek értelmében minden tulajdonos *„tanusitványt"* kérhet a földmivelésügyi miniszter tól arra nézve, hogy birtokát meghatározott időben — amely hat évet meg nem haladhat — nem fogja átengedésre kötelezni. Ennek a rendelkezésnek alapján tehát időt és lehetőséget nyujthat a földmivelésügyi miniszter, hogy hat év áldozatos munkájával a földtulajdonos birtokát ilyen belterjes üzemmé alakitsa át, ahol a fizikai és szellemi munkások ezrei találnak müködési teret és biztos megélhetést.

Arra nézve, hogy hány ilyen birtok van jelenleg az országban, nincsenek pontos adataink. Ennek megállapitása az érdekképviseleti szerveknek, elsősorban a Mezőgazdasági Kamaráknak képezné nagyszerü feladatát. De meg vagyunk győződve arról, hogy a törvény iránytmutató rendelkezéseinek ilyen szellemü és vonatkozású gyakorlati végrehajtása *megsokszorozza ezeknek a birtokoknak a számát.* És meg vagyunk győződve arról is, hogy ilyen nagy termelési és szociális hivatást betöltő mezőgazdasági üzemeknek megteremtését nemcsak lehetővé kell tenni a kormányzatnak és a magyar közgazdasági életnek, hanem *cselekvőleg elő is kell azt segiteni.*

A hivatásához és ősi földjéhez ragaszkodó, nemcsak jogos magánérdekeit, de a nemzet egyetemes érdekeit is mindenkor önzetlenül szolgáló közép- és nagybirtokosságnak kell megteremteni ezt az intézményt, amely a földreform végrehajtásával egyidejüleg elősegiti azt, hogy a magyar földön ezek és szolgálják a fejlődő mezőgazdasági termelés és az agrár munkásnép foglalkoztatásának nagy célját.

Kivitelre kizárólag a Hangya gyüjthet kamillát

Félreértések elkerülése végett a Hangya Központ ezuton is tájékoztatja az összes érdekelteket, hogy az érvényben levő rendeletek értelmében exportra kizárólag a Hangya — Cooperativa Kamillakiviteli Irodája utján — gyüjthet kamillát. A legutóbb nyilvánosságra jutott rendelet szerint a Hangya kizárólagossága mindazokra a területekre kiterjed, ahol a Hangya a gyüjtést már eddig beszervezte, vagy ezután beszervezi. Ezért tehát a Hangya illetékes helyeken is bejelentette és ezuton közli az érdekeltekkel, hogy *az egész ország területén mindenütt kiván gyüjteni* és a gyüjtés beszervezését máris folyamatba tette.

Élelmiszerpiac

A szombati piacra vasuton 29 vagón darabáru, 27 vagón burgonya, 2 vagón olasz zöldborsó és 1 vagón narancs érkezett. Hajón 188 mázsa darabárut hoztak fel. Élőbaromfiból 349 ketree, vágottbaromfiból 166 mázsa, tojásból 1 vagón és 491 láda volt a felhozatal. A piacon élénk volt a forgalom. A baromfifélék piacán csupán az idei élőlibát adták olcsóbban, a többi cikk 10—30 fillérrel drágult. Tojásból nagyobb mennyiség érkezett a piacra, ami 5—10 filléres áresést okozott. A zöldségfélék piacán kielégitő volt a felhozatal, az élénk kereslet folytán a legtöbb cikk drágult. A piac ujdonsága az üvegházi karfiol volt, amelyet 180—220 fillérért árusitották kilónként. A gyümölcsfélék közül a sárgabélü és az ovális narancs drágult.

Szombaton a nagyvásártelepen a következő árak alakultak ki:

Baromfi és tojás: élő csirke 250—300, idei liba 250—320, csirke idei 380—420, tyuk 170—180, lud 165—180, kacsa 170—200, pulyka 100—150, vágott csirke 200—220, idei lud 340—380, rántanivaló csirke 350—500, vágott tyuk 140—220, lud 110—175, kacsa 140—210, pulyka 110—180 fillér. — Tojás 157—170, selejt 145—165, kannatojás 120 fillér.

Zöldség és tőzelék: vöröshagyma zöldjével csomó 3—10, fejessaláta 8—40, sóska 35—55, paraj 20—40, zöldborsó külföldi 80—125, melegágyi főzőtök 350, melegágyi zöldpaprika hegyes 8—30, melegágyi zöldpaprika töltenivaló 20—60, spárga 20—150, szabadföldi hónaposretek 5—30, melegágyi csomó 6—28, makói hagyma 10—11, feleskáposzta 120—140, kelkáposzta 70—120, vegyeszöldség 80—90, kalarábé 55—70, csiperkegomba 220—360, szekfü 70—170, hazai uj 180—220 fillér.

Burgonya: Ella 11—11.5, fojtott 13—20, Krüger és Woltmann 9.8 fillér.

Gyümölcs: Alma nemesfaj 100—180, közönséges 75—140, dióból 320—380, narancs sárgabélü 100—118, vörösbélü 105—125 fillér.

A halászati tilalom szabályozása. A földmivelésügyi miniszter, mint jelentettük, szabályozta a halászati tilalom idejét. A velencei-tavon és a Balatonon más és más a szabályozás. A *Balatonon a halászati tilalom* nem május végéig tart, hanem *április 1-től április 30-ig tartott.*

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara május 16-án, csütörtökön délelőtt ½12 órakor közgyülést tart. A közgyülés napirendjén az áruellátás biztositásáról szóló rendelet, a Kisipari Kiviteli Intézet elmult év müködése, az egyenesadók reformja, a sör nagybani árusitásának alsó határa és az ipari és kereskedelmi osztályok jegyzőkönyvéből vett tárgyak szerepelnek.

A Wolfner Gyula és Társa Részvénytársaság igazgatósága és felügyelőbizottsága mélységes fájdalommal jelenti, hogy a Társaság igazgatóságának tagja

ujpesti WOLFNER GYÖRGY ur

folyó hó 9-én, rövid szenvedés után elhunyt.

Évtizedes közös munka osztályosát, vállalatunk nagyképességü és fáradhatatlan vezetőjét vesztettük el Benne.

Végső kivánságához képest földi maradványait csendben helyeztük nyugalomra.

Budapest, 1940 május 11.

A Royal nagyszálloda r.-t. igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselőkara fájdalomtól lesujtva és mélyen megrendülve jelenti, hogy igazgatóságának nagyrabecsült és szeretett alelnöke

ujpesti WOLFNER GYÖRGY ur

folyó hó 9-én elhunyt.

Alelnökünk, aki közgazdasági életünk kimagasló alakja volt, két évtizeden át nagy tehetségét, széleskörü tudását és gazdag tapasztalatait mindenkor teljes odaadással bocsátotta vállalatunk rendelkezésére, amelynek megerősödésében hervadhatatlan érdemei vannak.

Ritka egyéniség volt, emelkedett és nemes gondolkozás jellemezték, nem ismert különbséget ember és ember között.

Emlékét szivünkbe zártuk!

Budapesten, 1940 május 11-én.

Világ Szava

az Esti Ujság teljes rádióműsora

május 14. déltől — május 15. délig

Kedd, május 14

12 óra

Budapest I.: 12 Harangszó, Himnusz, Időjárásjelentés. 12.10 Farkas Sándor cigányzenekara. 12.40 Hírek.
Kassa: 12—15.25 Budapest I.
Belgrád: 12 Lemezek.
Bukarest: 12.30 Lemezek.

13 óra

Budapest I.: 13.20 Időjelzés, időjárás- és vízállásjelentés. 13.30 A rádió szalonzenekara.

14 óra

Budapest I.: 14.30 Hírek. 14.45 Műsorismertetés.

15 óra

Budapest I.: 15 Árfolyamhírek, piaci- és élelmiszerárak.
Kassa: 15.25 Lenkey Kornélia magyar nótákat énekel, Danyi Peli cigányzenekara muzsikál.

16 óra

Budapest I.: 16.10 Asszonyo tanácsadókja. — szonyok tanácsadója. 16.45 Időjelzés, időjárásjelentés és hírek.
Kassa: 16.10 Budapest I.
Bécs: 16.30 Zongora hgv.
Köln: 16.20 Beethoven cselló művei.
Lipcse: 16.10 Szórakoztató zene.

17 óra

Budapest I.: 17 Hírek szlovák és ruszin nyelven. 17.15 Sellak Pál énekel zongora kísérettel. 17.45 Kossuth Lajos szabadulása. — Előadás.
Budapest II.: 17.15 Ruszin hallgatóinknak: Kárpátalja várai. Felolvasás.
Berlin: 17 Lemezek.
Boroszló: 17 Éger vidék dalokban és zenében.
Königsberg: 17.05 Lemezek.

18 óra

Budapest I.: 18.15 Pertis Pali cigányzenekara muzsikál, közben Lugossy István tárogatózik. 18.40 A május 19-iki magyar-román labdarugo mérkőzés. Előadás.
Budapest II.: 18.15 A földmívelésügyi min. mezőgazdasági félórája. 18.45 Francia nyelvoktatás.
Kassa: 18.15 Budapest II.
Berlin: 18.30 Lemezek.
Bécs: 18.00 Hangképek zenével.
Bukarest: 18.17 Lemezek.
Lipcse: 18-tól Berlin.
Stuttgart: 18.30 Lemezek.

19 óra

Budapest I.: 19.15 Hírek. 19.25 Frits Miklós gitározik. — 19.40 Szép magyar novella. Ady Endre elbeszélései. Felolvasás.
Budapest II.: 19.40 Frits Miklós gitározik.
Kassa: 19.15—0.15 Budapest I.
Angol műsor 391 és 449 méteren: 19.30 Zongora hangverseny.
Belgrád: 19.40 Rádiózenekar.
Berlin: 19.15 Szórakoztató zene.
Bécs: 19.30 Lemezek. — 19.50 Bach: Nagy mise I. rész.
Boroszló: 19.15 Schrammel-hármas.
Bukarest: 19.20 Zongora hangverseny.
Hamburg: 19.10 Lemezek.
Köln: 19.15 Szórakoztató zene.
Königsberg: 19.15 Hangképek, zenével.
Milánó: 19.55 Magyar hírek.
München: 19.55 Hangképek.

20 óra

Budapest I.: 20.10 Az Operaház zenekara.
Budapest II.: 20 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. 20.25 Kalóz, vagy tengeri rabló? Felolvasás. — 20.55 Hanglemezek.
Angol műsor: 20.30 Zenés katona-est.
Belgrád: 20.10 Dalok.
Berlin: 20.15 Rádiózenekar.
Berom: 20.45 Francia z.
Boroszló: 20.30 Lemezek.
Brüsszel: 20.03 Hegedű hangverseny.
Bukarest: 20 Szimf. z.
Firenze: 20.30 Operett részl.
Hamburg: 20.30 Dalok.
Köln: 20 Lemezek.
Königsberg: 20.15 Lemezek.
Milánó: 20 Hírek. Lemezek. 20.30 Szalonzene.
Páris PTT.: 20.30 Szimfónikus hgv.
P. Parisien: 20.35 Párisi est.
Pozsony: 20 Hangjáték.
Riga: 20.05 Zeneképek.
Róma: 20.30 Lemezek.
Stockholm: 20.30 Katonazene.
Stuttgart: 20.25 Lemezek.
Zágráb: 20.00 Hangverseny.

21 óra

Budapest I.: 21.40 Hírek, időjárásjelentés. Hírek szlovák és ruszin nyelven.
Budapest II.: 21.45 Időjárásjelentés.
Angol műsor: 21.15 Rádiózenekar.
Berlin: 21.30 Dobrindt zenekar.
Berom: 21.15 Hangképek.
Bécs: 21.15-től Berlin.
Boroszló: 21.30-tól Berlin.
Brüsszel: 21.25 Rádiózenekar.
Bukarest: 21.30 Hangverseny.
Firenze: 21.30 Citeranégyes.
Hamburg: 21-től Berlin.
Köln: 21.30 Dobrindt zenekar.
Königsberg: 21.30 Szórakoztató zene.
London: 21.15 Magyar hírek.
Milánó: 21 Dráma.
München: 21-től Berlin.
P. Parisien: 21.50 Tánc-est.
Prága I.: 21.05 Rádiózenekar.
Riga: 21.15 Lemezek.
Róma: 21.00 Turandot, opera, utána tánczene.
Toulouse: 21.40 Opera részletek.
Zágráb: 21.15 Tambura verseny.

22 óra

Budapest I.: 22.10 Hanglemezek.
Angol műsor: 22.10 Tánczene.
Berom: 22.10 Lemezek.
Brüsszel: 22.10 Lemezek.
Bukarest: 22 Lemezek. Hírek.
Firenze: 22 Tánczene.
Milánó: 22.45 Lemezek.
R. Páris: 22.45 Könnyű zene.
Pozsony: 22.15 Könnyű zene.
Prága I.: 22.20 Szórakoztató zene.
Stockholm: 22.15 Tarka műsor.
Stuttgart: 22 Szórakoztató zene.
Toulouse: 22.10 Dalok.
Zágráb: 22.20 Tánczene.

23 óra

Budapest I.: 23 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. 23.20 Közvetítés a Debrecen étteremből. 0.05 Hírek.
Berlin: 23 Hangverseny.
Milánó: 23.15 Tánczene.
Páris PTT.: 23.15 Dalok.
P. Parisien: 23.15 Jazz.
Prága I.: 23 Hangverseny.

Szerda, május 15

Budapest I.: 6.40 Ébresztő. Torna. 7 Hírek. Közlemények. — Hanglemezek utána étrend. 10 Hírek. 10.20 Guttenberg és az 500 éves könyvnyomtatás. Felolvasás. 10.45 Adomák és szállóigék. — Felolvasás. 11.10 Nemzetközi vízjelzőszolgálat.
Kassa: 10 Budapest I. 11.05 Kassa város háztartása Rákóczi korában. Előadás. — 11.25 Hanglemezek. — 11.40 Hírek magyar és szlovák nyelven. Műsorismertetés.

ALKOHOLISTA PROPAGANDA

Írta: Dövényi Nagy Lajos

Világéletemben őszinte ember voltam, most se csinálok hát belőle titkot, hogy mi a szándékom. Ezokból óva intem mind a szesszel szemben természeti ellenkezést érző, mind pedig az úgynevezett „elvből" antialkoholista, (de azért általan igen tisztelt) nyájas olvasót, hogy a mindjárt itt következő pontnál tovább menjen.

Magunk közt maradván pedig mi, akik egy pohár jó borban találunk annyi gyönyörüséget, mintha teszem, valamely kopasz bölcs fejtegetéseit olvasnók e gyarlandó emberi élet értelméről és céljáról, nyugodtan megbeszélhetjük: mit tehetnénk az egyre jobban elharapózó antialkoholista propaganda ellen. Valamenynyiünk érdekéről van szó, s a baj korántse oly egyszerű, mint hinnők! Minap — nem a magam jószántából, — kénytelen voltam résztvenni egy antialkoholista értekezleten, ahol Haragos Úr egy pohár viz mellől olyan elrémitő előadást tartott a szeszes italokról, mintha az emberiségnek ez volna az egyetlen veszedelme, s felnőtt, értelmes férfiak buzgón helyeseltek neki. Egyre vártam, hogy a kárhoztatandő, nyomorbadöntő, butitó mérgek közül majd kiemeli a bort, — de nem tette. Nyilván sohase ivott szegény egyebet viznél, nem ült szemközt egy pohár tokajival, amelynek illata betölti a szobát és szine a halhatatlan istenek nektárját juttatja az ember eszébe, nem kóstolt setét bikavért, fanyar somlait, tüzes badacsonyit. Mert ha csak egyiket is izlelte volna, nyilván nem veszi egy kalap alá a bundapálinkával, amelyet mifelénk drótszögnek is neveznek karcolós természete miatt.

De nem ártana résen lenni, mert ahogy én láttam: fanatikusokról van szó, akik legszivesebben fejszét fognának a szőlőtőkére, vagy ha ezt már nem tehetik, középkori kinzásokkal büntetnék a halandót, aki mustot csinál a szemből és tisztelettel emeli fel a borral telt poharat.

Azt mondják ezek a sajnálatraméltó eltévelyedettek, hogy a bor ártalmas és megvetendő ital? Nem tudom, mire alapitják nézetüket, mikor az emberiség eddigi történetében nyomát se találják például a viz dicséretének, mig a borról a história igen nevezetes lapokat irt tele. Hogy egyebet ne emlitsek, a különböző rendű és rangú isteneknek nyujtott áldozat sose viz volt, hanem bor, az Olymposon is aszut kortyoltak személyesen Zeusék s a közmondás — amelyről az a hiedelem, hogy évszázadok bölcsessége szűrődik le benne, úgy tartja: borban az igazság. Hát mit akarnak az antialkoholisták?

Hogy a bor megröviditi az életet — mondják. — Azt hiszem, szerénytelenség nélkül hivatkozhatom közvetlen tapasztalatokra, s felhozhatom itt dicsekvés nélkül ellenérvként kedves emlékezetű nagyapámat, aki holtában is összeráncolná lobogó fehér szemöldökét, ha sirja felett valaki rossz szót mondana a borról. Nyolcvannégy esztendőt ért jó egészségben s bizony sose vetette meg a bort. Igaz, a karcost utálta, a homoki lőrére rá se tudott nézni, s ama temérdek jótanácsa közül, amelyeket egyéb örökség hiján ránk, utódaira hagyott, sose felejtem el a nagy intést:

— A bor, fiam olyan, mint az ember, csak a nemes ér benne valamit.

Persze konzervativ ember volt szegény, de tán neki volt igaza.

Nyolcvan esztendős korában egyébként, ha beretválkozni akart, mindig oda kellett késziteni neki a meleg viz, pamacs és szappan mellé három deci verpeléti rizlinget is. A beretvát még reszkető kézzel emelte ki a krétaporból s bontogatta le róla a szarvasbőrt, de aztán, hogy a boros üveg megüresedett, egyszerre elmult az öreg ujjak remegése is és olyan biztosan szedte le fehér szakállát, hogy egy karcolás nem sok, annyi se maradt az ábrázatán.

Amig én nem látok nyolcvan esztendős aggot három deci viz mellett igy beretválkozni, beszélhetnek nekem az antialkoholisták s szidhatják a bort, reggeltől estig. De mi lesz azokkal, akik előtt nem lebeg ilyen felemelő és klasszikus példa?

Tüntetések Olaszországban a nyugati hatalmak ellen

Milánó, május 15. (NST)

Egész Olaszországban óriási felháborodást keltett az a megállapítás, hogy milyen elviselhetetlen károkat okoz az angol-francia tengeri ellenőrzés az olasz hajózás számára, amit részletes hivatalos kimutatásban közöltek. Az egyik bolognai lap

a nyugati hatalmak tengeri ostromzárát az olasz közgazdaság ellen intézett merényletnek mondja.

A lap rámutat ezeknek az intézkedéseknek önkényes voltára és az azok következtében keletkezett helyzet komolyságára. A hivatalos jelentés olyan ellenséges hangulatot idézett elő, hogy néhány városban

utcai tüntetéseket rendeztek a nyugati hatalmak ellen.

Az izgatott tömeg mindenütt szidalmazta Angliát, éljenezte a tengelyt, Mussolinit és Hitler Adolfot.

A Resto del Carlino azt írja, hogy a május hónapot a belső tisztogatásra kell felhasználni. A belső ellenségeket legtávolabbi zugaikból is el kell távolítani.

Az olasz népnek joga van tudni, hogy csak a határokon túl vannak ellenségei.

Mussolini Olaszországában nem lehet hely a gyávák, ostobák és a demokráciák barátai számára. Aki idegen ujságokat olvas, — írja a lap — rossz állampolgár és holt terhet jelent az ország számára, amidőn magasabb célok felé halad.

A szépség és fiatalság

csak akor őrizhető meg, ha a szervezet egészséges. Az emberek nagyrésze emésztési és vérkeringési zavarokban, gyomor-, epe-, májbajban és elhájasodásban szenved. Idejekorán előzze meg a betegségek kifejlődését és orvosi tanács, ellenőrzés mellett tartson 4—6 hetes ivókúrát a Mira glaubersós gyógyvízzel. Rendszerint reggelenként, éhgyomorra, langyosan egy ivópohárral kell inni, amivel biztosítja szervezetének zavartalan működését, egészségét, fiatalságát.

Talajmenti fagy, nappal emelkedő hőmérséklet

A METEOROLOGIAI INTÉZET HIVATALOS ELŐZETES JELENTÉSE. VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS A KÖVETKEZŐ 24 ÓRÁRA:

Mérsékelt északi szél. Egyes helyeken még záporeső. Éjjel a mélyebbfekvésű helyeken gyenge talajmenti fagy. A nappali hőmérséklet kissé emelkedik.

Budapesten ma délben a hőmérséklet +11 fok

KÖZGAZDASÁG

Megérkezett a piacokra az első idei gyümölcs: az egres

A mai *nagyvásártelepi* forgalom élénk volt. A dupla ünnepen a készletek nagyjában kiapadtak úgy, hogy a kereskedők ma a szokottnál nagyobb mennyiségű árut vásároltak. A *baromfipiacon* főképpen élőáruban volt élénk forgalom, itt az idei csirke négy pengőig drágult. Szilárdult még az *élő tyúk* és az *élő pulyka* ára is. A *tojáspiacon* mérsékelt felhozatal mellett közepes forgalom alakult ki, az árak nem változtak. A *zöldségféleék piacán a sóska, paraj, a vegyeszöldség és a csiperkegomba ára emelkedett.*

Ma már bőségesebb volt a fejessaláta és a spárga felhozatala, úgy hogy mindkét cikk olcsóbbodott.

Sok hónapos retek és úgynevezett *„jégcsap"* retek is érkezett, így a retek jegyzését is leszállították.

A gyümölcspiacon megjelent az első hazai gyümölcs. Kevés zöld, éretlen egrest hoztak a piacra, ami kilónkint 100 filléres árat ért el.

Az *alma* és a *narancs* ára változatlanul szilárd.

Felhozatal: 41 vagón, darabáru 27, burgonya 3, tojás 1, olasz zöldborsó 4, hagyma 2, zöldség 2, narancs 2 vagón. Hajón 146 q, őstermelőkocsi 26, rendeltárukocsi 42, autó 3, kertészkocsi 9, élőbaromfi 69 ketrec, vágott 6 q, tojás 20 láda.

Nagyvásártelepi árak: Baromfi: élő csirke 400, idei liba 250—320, csirke, idei 380—420, tyúk 175—180, lúd 165—180, ruca 170—200, pulyka 160, vágott csirke 200—220, idei lúd 340—380, rántani való csirke 350—500, vágott tyúk 220, lúd 180—205, ruca 200, pulyka 110—180 fillér.

Tojás: 160—170, selejt 148—165, kannatojás 130 fillér.

Zöldség: burgonya, Ella 11—11.5, fojtott 13—20, Krüger, Voltmann 9.8, vöröshagyma zöldjével, csomó 2—8, fejessaláta 5—25, sóska 45—60, paraj 30—50, zöldborsó, külföldi 105—120, melegágyi főzőtök 350, melegágyi zöldpaprika, hegyes 6—30, melegágyi zöldpaprika, tölteni való 20—50, spárga 20—120, szabadföldi hónapos retek 3—20, melegágyi csomó 6—22, makói hagyma 11—13, fejeskáposzta 120—140, kelkáposzta 70—120, vegyeszöldség 85—95, kalarábé 55—70, csiperkegomba 260—340, szegfűgomba 200—270, fokhagyma, 20—28, karfiol, külföldi 70—170, hazai, új 180—220 fillér.

Fokozódó kereslet a tengeri-piacon

A *gabonatőzsdén* lényeges árváltozás a mai forgalomban nem volt. Búzából csak egy-két vagón érkezett eladásra. A *17.05 pengős* legmagasabb budapesti rozsár csak névlegesnek tekinthető, mert a két fő *rozstermelővidékről, a Nyirségből és Pest megyéből teljesen megszünt az árukinálat.*

A kukoricapiacon fokozódó kereslet nyilvánul meg

az azonnal átvehető áru iránt, amelyért 22 *és 22.25 pengő* közötti árakat fizetnek, az áru származási helyének megfelelően budapesti paritásban. A *zabüzlet* jelentéktelen és a megengedett legmagasabb *21.15 pengős* áron csak kisebb tételek kaphatók. *Sörárpából* több vagónt kináltak ma Kisalföldről, amelyet a budapesti sörgyárak *22.85 pengővel* vettek át. A *magpiacon* lényeges árváltozás nem volt.

Tartott árfolyamok az értéktőzsdén

Az *értéktőzsdén* tartott irányzattal indult a forgalom. Az üzletmenet a bánya- és a vasértékekben valamelyest élénkebb, mint volt a pünkösdi ünnepek előtt, különösen a nehezebb ipari értékek iránt mutatkozik jobb érdeklődés. A bankokhoz a szokottnál több vételmegbízás futott be ma délelőtt, amelyek leginkább a *bánya-* és a *vasipari* értékekre szóltak. A többi értékcsoportban a forgalom nem élénkült meg és kötések is csak elvétve fordultak elő. Az áreltolódások a forgalom kezdetén jelentéktelenek voltak a szombati zárójegyzésekhez viszonyítva. A *fixkamatozású* értékek piacán az *1914. évi fővárosi* kölcsöncímletek ma is csak árengedménnyel voltak eladhatók.

Szülők figyelmébe!

Megkezdődtek az előjegyzések a

RANOLDER INTÉZETI „KLÁRA" ÁLT. IPAR (és HÁZTARTÁSI) LEÁNYKÖZÉPISKOLÁBA

4 év, érettségi, ált. műveltség, ipari vezetőképzés, háztartási nevelés. Naponként orkesztikai testnevelés. Modern internátus az Irgalmas Nővérek vezetése alatt. Kérjen tájékoztatót. Budapest, IX., Thaly Kálmán-u. 25. sz. Vendel-utca 3/b. Telefon: 134—596.

Hóman Bálint:

Nagy nemzeti céljainkat csak az egészséges magyar közszellem kialakulásával érhetjük el

Kassa, május 14. (MTI)

A Magyar Történelmi Társulat pünkösd hétfőjén tartotta Kassán díszülését a régi városháza nagytermében. A Hiszekegy és a Himnusz hangjaival kezdődött az ülés, majd *Hóman* Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter mondott megnyitó beszédet.

— Ünneplés közben — mondotta a miniszter, — gyakorta felmerült bennünk a kérdés, *helyénvaló-e korunk vivódásainak közepette minduntalan a multról elmélkedni.* Hiszen ez a visszaemlékezés könnyen ábrándozásra és önámításra csábíthat. *Mégsem félünk a mult idézésétől.*

— A trianoni magyarság is a multba néző tekintettel vizsgálja fajtája ősi hibáit és erényeit. *Emlékét idézi nagy nemzeti katasztrófáknak is, hogy ezek tanulságait megszívlelve, hárithasson el hasonló veszedelmeket.*

— A magyar Szent Korona közösségébe húszévi távollét után ismét visszatért Kassa városában is az emlékezés ejti hatalmába lelkünket.

— A magyarlakta határsáv és a kárpátaljai terület felszabadulása, Kassa és Komárom, Ungvár és Munkács és a többi magyar városok és falvak visszatérése Szent István elgondolásainak igazságáról, a magyar állameszme és a nemzeti közösségtudat hatalmas erejéről tanuskodik.

Méltán idézzük Kassa városában Szent István és Nagy Lajos, Hunyadi Mátyás és Rákóczi Ferenc szellemét, hiszen *ennek a szellemnek köszönhetjük, hogy ma itt lehetünk felvidéki testvéreink körében.*

— Történetünk sokszor idézett nagyjai személyi érzéseiket leküzdve és minden sorscsapást elviselve,

hatalmas hivatástudattal és nemes áldozatkészséggel munkálták a nemzet egységét,

szolgálták sokszor a maguk érdekének rovására is a közösséget, védelmezték a nemzet függetlenségét.

Nemzeti életünk biztonságát és nagy nemzeti céljainkat csak az összes erők egyesítésével, átfogó nemzeti egység és erős központi hatalom megteremtésével, egészséges magyar közszellem kialakításával érhetjük el.

— *Az egyéni érdeknek háttérbe kell szorulnia a nép, a nemzet, az állam érdekei elől.*

A pártok, osztályok, felekezetek, nemzetiségek, édekcsoportok, hivatáskörök, családi közösségek és származási csoportok között fennálló ellentéteket mérsékelnünk kell és eloszlatnunk.

Ne keressük, ki milyen vallás híve, melyik osztályhoz tartozik, milyen hivatáskörben munkálkodik, minő pártnak vagy érdekcsoportnak a tagja. *Csak azt keressük, valóban hasznos polgára-e az államnak, becsületes munkása-e a keresztény magyar közösségnek.*

Ne firtassuk, ki jobb magyar másoknál, mert a magyar szónak nincsenek fokozatai.

Nincsenek magyar, magyarabb, legmagyarabb magyarok, *csak magyarok és nemmagyarok vannak.* A magyar népközösség minden tagjának, a magyar állam minden polgárának tudnia kell, hogy

érdeke nem lehet ellentétes az összesség érdekeivel

s ha az volna, kielégítéséről le kell mondania. Mindannyiunknak tudnunk kell, hogy jogokat a magunk számára csak akkor követelhetünk, ha tiszteljük mások jogait és áldozatot tudunk hozni a nemzetért.

— Erről tett hitet két évtizeden át a felvidéki magyarság is lemondásával, szenvedéseivel, erkölcsi erejével, áldozatkészségével és munkájával.

— Az egyetemes magyarság erkölcsi erőin és külső hatalmak támogatásán túl *az ő hitüknek és bizalmuknak, kötelességtudásuknak és munkájuknak köszönhetjük, hogy az ezeréves országot szétdaraboló hatalmi politika felett győzedelmeskedni tudott az igazságos revíziónak a történet tényein és törvényein alapuló szelleme.*

— Az összetartozásnak, a sorsközösségnek a tudata kell, hogy vezessen bennünket jövő küzdelmeinkben is, *a felvidéki magyarságnak pedig ebben a küzdelemben továbbra is elől kell járnia.* **Egység és fegyelem, munka és áldozat, hit és erkölcs kell, hogy továbbra is vezéreszméi maradjanak a nagy szentistváni közösségbe visszatért s az őket ott testvéri szívvel fogadó népnek.**

— A Magyar Történelmi Társulat 1938 november 7-én tartott rendkívüli közgyűlésének határozata szerint eljöttünk Nagy Lajos és Rákóczi Ferenc városába, hogy a magyar történettudomány művelői és kedvelői nevében az ősi város falai között mondjunk köszönetet felvidéki testvéreinknek *a történeti magyar gondolat szolgálatában elszenvedett húsz éves nélkülözésért és áldozatokért,* a szentistváni állameszme védelmében megvívott szívós és kitartó küzdelmükért.

A miniszter beszédét sok helyen szakította meg a megjelentek lelkes tetszésnyilvánítása. Utána Mályus Elemér egyetemi nyilvános rendes tanár *„A középkori magyar polgárság"* címmel, Mihalik Sándor a Felsőmagyarországi Rákóczi Múzeum igazgatója pedig *„Kassai Rodostó"* címmel tartottak nagy érdeklődéssel kísért előadást, majd a kultuszminiszter bejelentette, hogy

a Kassán felállítandó rodostói Rákóczi Ház konzerválásához szükséges összeget már a kassai múzeum rendelkezésére bocsátotta

s a díszülés után az illetékes tényezők és szakértők bevonásával értekezletet tart a Rákóczi Ház végleges elhelyezése és felépítése ügyében. Reméli, hogy a pénzügyminiszterrel egyetértésben sikerül anyagi fedezetet biztosítani a Rákóczi Ház kassai felépítésére.

Domanovszky Sándor egyetemi tanár, a Történelmi Társulat ügyvezető alelnöke záróbeszédében rámutatott arra, hogy a Társulatnak nagy örömére szolgál, hogy díszülését Kassán tarthatta meg, amelynek kövei között a magyar történelem élt.

A Dalárda elénekelte a Szózatot, majd a díszülés résztvevői a Székesegyház falában elhelyezett Rákóczi emlékműhöz vonultak. Itt *Tasnádi Nagy* András, a képviselőház elnöke mondott beszédet:

— A magyar Történelmi Társulat nevében jöttünk ide a visszaszerzett ősi városba, — mondta egyebek között, — hogy *tisztességet tegyünk a nagy fejedelem földi maradványai előtt.*

Tasnádi Nagy András ezután elhelyezte a Társulat babérkoszorúját az emlékműre. A kultuszminiszter és kísérete ezután a Dómban lévő Rákóczi kriptát tekintette meg.

Teljes sikerrel járt a Szokolok próbamozgósítása

Belgrád, május 14. (NST)

A félhivatalos jugoszláv ifjúsági szervezet, a Szokol-szövetség vezetőségének parancsára vasárnap próbamozgósítást tartott az ország több 2000 Szokol-csoportja. A próbamozgósítás alapján összegyült csoportok ünnepélyesen esküt tettek, hogy harcolni fognak Jugoszláviáért, bárhonnan érje is támadás és bárki sértse is meg a jugoszláv határokat és a jugoszláv becsületet.

ÜZLETHELYISÉG

Egyetem-tértől 20 lépésre havi 80.—. Espressofalatozónak is kitünő. Nagyobb helyiség is kapható, belvárosban. „Tulajdonostól" Blocknerhez, Városház-utca 10.

Horthy Istvánék hazaérkeztek nászutjukról

Ifjú vitéz nagybányai Horthy István és felesége

nászútjukról hétfőn este 7 órakor hazaérkeztek Budapestre.

A budaörsi repülőtéren *az ifjú pár fogadására megjelent a kormányzó úr őfőméltósága hitvesével.*

Horthy István és felesége közelkeleti repülőútjának utolsó szakaszát a hétfői nap folyamán tette meg.

Ankarából és Istambulból jövet hétfő délután 1 óra 50 perckor érkeztek a szófiai repülőtérre,

ahol *Jungerth Artnóthy* Mihály magyar követ és felesége, valamint Lukács követségi tanácsos és felesége üdvözölték *Horthy Istvánékat.* Rövid pihenő s a repülőtéren elfogyasztott frissítők után a nászutaspár 2 óra 30 perckor tovább repült Belgrád felé és a jugoszláv főváros érintésével, anélkül, hogy ott leszállt volna, a késő délutáni órákban megérkeztek Budapestre.

Ifjú Horthy István kedden elfoglalta hivatalát a MÁVAG-nál.

Az utolsó húsz évtörténete:

Európa 1920-1940

A Nemzeti Könyvtár új száma

Vasárnap jelenik meg a már közismert és rendkívüli népszerűvé vált Nemzeti Könyvtár legújabb könyvecskéje. „Az utolsó húsz év története. Európa 1920—1940." című új füzet szerzője Nevelős Ágoston. Mennyi minden történt körülöttünk az utolsó 20 év alatt! Alig néhány éve folytak le a világraszóló politikai események s már alig emlékszünk összefüggéseikre. A könnyű, élvezetes stilusban megírt füzet nagyszerű emlékeztető lesz az elmult idők nagy eseményeire, érdekfeszítő alakulására. Utójátékuk most zajlik le körülöttünk. De nemcsak felnőttek fogják lapozgatni, hanem a középiskolások, a gazdaifjak és a munkásifjúság is elsőrangú, rövid történeti könyvecskét nyer benne, mert tömören összefoglalja az utolsó 20 év történetének minden fontosabb eseményét. A Nemzeti Könyvtár új száma minden ujságárusnál, minden jobb könyvkereskedésben és valamennyi dohánytőzsdében és IBUSz-pavillonban megkapható. Ára 20 fillér.

Figyelje olcsó árainkat!

Bemberg nyomott fehérnemű anyag	P 2.50	**Tiszta selyem** pettyes ruhaanyag	P 7.80
Piké m. s., blúzra és ruhára, minden színben	P 2.20	**Conetti tiszta selyem** pettyes ruhaanyag	P 5.80
Shantung m. s., kosztümre és ruhára, minden színben	P 5.50	**Ruhaszövet** 70 cm széles	P 2.—
Kropp imprimé m. s., új minták	P 2.50	**Tiszta gyapjú** férfi- és kosztüm szövet	P 12.—
Kreppdesin m. s.	P 1.80	**Butorkreton**	P 1.55
		Külföldi butordamaszt elsőrangú	P 15 50

Kabátszövetek, finom ruhaszövetek, tiszta selyem imprimék nagy választékban igen mérsékelt áron

FISCHER SIMON és Társai utóda r. t. Budapest, V., Bécsi-utca 10

Dunerich 1940 33 n. 48 l.

Nemetiskolan 1939 apr. Magyar Vegyiszak Ziell.
" " 1941. januar

Kapp Magyar grafika 150 evre.

Sejmunerich. 1942 2 n. Littkey cikke Vasvoyzal
Magyar Kultuszemle 1941. 2 n. 45.
Magyar Élet. 1941. 12 n. 1938. 10
Egyedül vonyunk 1938. 3 n.

Dunterem Magyar Vegyiszak. Ziell Zak 1937
Ujzalg 1943. okt 30 E. A. Littkey-Nemetik

Litkey György, vitéz

MAGYAR ÉLET.

1939 Ápr. 4. SZ. *Erdélyi József:* Fehér farkas (vers). *Küry Béla:* Adórendszerünk népesedéspolitikája. *Bodnár István:* A cseh és a magyar földreform. *Szabó István:* A cseh propaganda és az angolszász világ. *Sinka István:* A csóka (elb). *Bódis Gáspár:* Az erdélyi magyarság orvosellátása. *Bodnár István:* Ludas Matyi (drámarészlet). *Féja Tibor:* A felvidéki zsidóság és a magyar iskola. *Farkas Ferenc:* A magyar nóta és a magyar népdal. *v. Litkey György:* Festőművészetünk magyar jellemvonásai. *Pálóczy Horváth Lajos:* Elkésett kritikák.

Ostrozith Mátyás:

Mellig s kissé ba
kucsmájának bélés
téjé pedig kék. R
bajusza barna; sza

Pars pro
Proficer

s a kép körül:
Mathias Ostro

Vászon, méretei 18·5
Gr. Csáky László aj

Litkey György, vitéz

1943

Magyar Élet

2. SZ. *Talay Sándor:* «Termés». *Dömötör Sándor:* A magyar néprajz gyakorlati feladatairól. *Erdélyi József:* Pesterzsébet (vers). *Kádár Zoltán dr.:* vitéz Litkey György. *Spectator Hungarus:* Pillanatképek a Magyar Irodalompártoló Társaság alakuló közgyűléséről. *Szij Gábor:* Kodolányi János: Holdvilág völgye. *pálóczi Horváth Lajos:* Szabó Pál újabb regényeiről.

GEREVIC

KÖZREMŰ

SEJEN – GEREVICH TIBOR KÖZREMŰKÖ-
RKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: KIRÁLYI
VIII., MÚZEUM-KÖRÚT 6. TELEFON 146—165.
ETÉSI DÍJ ÉVI 20 P. SZÁMONKÉNT 2 P. —
SZÁM: KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA
AGYAR EGYETEMI NYOMDA, BUDAPEST

– A mellékleteknél a fényképész nevét nem közöljük.

BELLE ARTI

RIVISTA D'ARTE
DIRETTA DA TIBERIO GEREVICH
REDATTA DA ÖDÖN MARIAY

AMMINISTRAZIONE: TIPOGRAFIA UNI-
VERSITARIA UNGHERESE DI BUDAPEST.
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6.

ABBONAMENTO ANNUO Lit. 120.

Noszlopi László: A titkos erők és tanítások lélektana

(Pantheon-kiadás)

Az okkultizmus legfőbb kérdéseit vizsgálja legújabb könyvében a szerző és lélektani szempontból törekszik értelmezni azokat. Alapvető elvi kérdést tisztáz, az okkult jelenségek valóságának kérdését. Majd részletesen ismerteti a különféle okkult jelenségeket. Foglalkozik a lelki automatizmussal és hasadásos lelki jelenségekkel, mint amelyek elsősorban jellemzők az okkultista beállítottságra. Majd annak változatait mutatja be, így a megérzést, sejtelmeket, jóslásfajokat s a varázslatot. Az okkultizmus gyakorlata után elmélete történeti kialakulását vázolja. Végül megrajzolja az okkultisták lélektanának alapvonalait.

Fejtegetéseit sok változatos és színes példával világítja meg, ezáltal ezt a nehéz és zavaros problémakört a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi. Nem mindenhol látjuk a fejezetek szerves kapcsolatát, a végén is némi hiányérzetünk marad. A szerző eddigi munkáit fogalmi világosság és kifejezésbeli pontosság jellemezte. Ezeket a jó tulajdonságokat ebben a munkájában kevésbbé élvezhetjük. Például a daimnion filozófiatörténetileg meglehetősen zavaros fogalmának használatával nem igen segíti elő egyes jelenségek könnyebb megértését. Vagy például nem látszik teljesen meggyőzőnek az a tétele, hogy a hipnoid állapot a mai embernél nehezebben idézhető fel, mint azelőtt 20 évvel. A jóslásnak valószínüleg más lélektani gyökerei is vannak, mint a félelem. Kár, hogy a misztikumnak csupán a vallásos alakjára tér ki, s többi vonatkozásában nem ismerteti. A müvészet, szerelem, hipnózis és okkultisztikus tüneményeket párhuzamba állítja a közös gyökér, a vitalitás alapján. Ez a csoportosítás kissé önkényesnek látszik, mert végeredményben minden lelki jelenségnek van vitális háttere. Sajnálatos, hogy nem okolja meg bővebben, miért gondolja a nök okkultisztikus képességét fokozottabbnak a férfiakénál. Vitatható, hogy a magyar tényleg nem hajlamos-e okkultizmusra, hanem csak az erdélyi? A szerző ennek a tételnek az igazolására a szombatosokat említi. Pedig a szombatos vallás, amely az unitáriusból nött ki és a zsidó valláshoz közeledett, nem mondható okkultistának már csak azért sem, mert a kialakulásában szerepet játszott két par excellence racionális vallás. Igaz, hogy a szombatosok rajongókká váltak, de csak egy bizonyos történelmi korban, amint azt Kemény Zsigmond regénye megrajzolja. Az alföldi magyarságnál elterjedt tulzó szektákról, mint pl. a pünkösdistákról, Jehova tanuiról nem emlékezik meg.

A jelzett kisebb hibáktól eltekintve, a szerző munkája mégis nagy szolgálat, mert hézagpótló meglehetősen szegényes parapszichológiai irodalmunkban.

—nm—

M. Katona Ilona: Mufi

(Grill-kiadás)

Egy kis kutya története: nem pedigrés, csak olyan közönséges pulifajta kutya Mufi, de állati szivében tiszta, hűséges érzések vannak s akár jó, akár rossz emberek közé kerül, mindig ugyanaz marad. Embernek is csak a legkülönbnek lehet ilyen érzése — mint amilyennek leírja M. Katona Ilona ezt a kis kutyát. Talán egy szépben, jóban hinni tudó s az emberekből kiábrándult lélek nosztalgiája egy különb világ után, ihlette ezt a bájos regényt. Az írónő csúnya világunkban amit értéknek tart, így tárja elénk, egy puli életében, mert ha emberről mondaná így el: ej sem hinnék érzései őszinteségét. Minden megvan ebben a kisregényben, ami alkalmas arra, hogy komoly élményt jelentsen. »A vidám kutya története« megható. Köszönjük az írónőnek azt a bizakodó lelkületet, amely a szépen megírt sorokon keresztül árad felénk, szorongásokkal teli világunkban ablakot nyit egy tisztább, emberibb világ derűjének, napfényének.

F. L.

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
MURAKÖZY GYULA
Helyettes szerkesztő:
IZSÁK-GYARMATHY LÁSZLÓ
A szerkesztőség kéziratot nem őriz meg

MŰVÉSZET
SZÍNHÁZ, FILM

Egy „népi" és egy modern freskó-festő

Minden szellemi irányzat, ha mélygyökerű s átfogó erejű — megnyilatkozik a szellemi élet különböző formáiban. A magyar népi gondolat sem kizárólag irodalmi téren kap kifejezést, képzőművészi formában is megnyilvánul. Litkey Györgynek, a Műbarátban rendezett kiállítása bizonysága ennek a tételnek. Litkey György nem »csodagyermek«, nagy zenebonával hirdetett felfedezettje a falunak, mondhatnánk irodalmi nyelven: »urbánus«, kultúrája folytán. Képzőművészeti főiskolát végzett s Ócsán rajztanár. De a magyarsága, látása ősi, végzetszerüen tiszta. Nagy vonalakkal, biztos lendülettel fest, csupa élet, lendület minden képe, mégha tájat ábrázol, vagy ülő alakot fest is. Nem benső nyugtalanság ez nála, hanem az élet friss pezsgése, üde ritmusa. Színei lobognak, a gyakran használt piros tüzel rajtuk. Magyarságunk egészsége, életkedve, ereje, művészi kifejezést kap Litkey képeiben. Kik magyarok vagyunk, szorítsuk szívünkhöz és becsüljük meg nagyon Litkeyt.

SZIÁMI MACSKA. *(Deák, Korzó.)* Eleven ötlettel, a színészi játék igazi derűjével készült fim. A pesti kis házmesterlány, mint sziámi énekesnő, nagy sikert arat, sőt völegényre is szert tesz. Mindaddig kitünően mulattunk, míg be nem toppant a vászonra a keleti kutató tanár, aki fellebbenti a titokról a fátylat: a leány valóban félvér. A professzor mindjárt hozott is magával egy sziámi ficsurt s a leány, származása fölötti döbbenetében, ezzel a ficsurral nyomban nászútra repül, hátrahagyva az eddigi völegényének egy macskát. A végén elhülyülő filmben Szeleczky Zita sokszínü képességeit szépen mutatja be; Hajmássyt is dicsérnünk kell.

(i. gy. l.)

*

MEGÁLMODTALAK *(Átrium, Nemzeti Apollo).* Szellemes, friss vigjáték, amely a kacagtatás érdekében sok mindent megenged magának. Jól felépített meséjét sok ötlettel, meglepő fordulattal fűszerezi, de nem riad vissza a valószerűtlenségtől sem a siker érdekében. Az egészen korrekt megoldás leple alatt néhány kényes »hálófülkés« jelenet pereg le, amit Muráti — a nagyon reászabott babonás énekesnő szerepében — külön is kihangsúlyoz. Bántóan talán a nagyon müteremizü autós jelentek hatottak.

R. E.

Hervadó koszorú helyett
márványtáblán, arany betükkel örökítsük meg
elesett hőseink emlékét
az
EMLÉKEZET TEMPLOMÁBAN
X., ÜLLŐI-ÚT 90. TELEFON: 143-484

Vásároljunk, dolgoztassunk a Református Életben hirdető cégeknél

APRÓHIRDETÉSEK

Ebben a rovatban állást kereső hirdetés szavanként 20, minden más hirdetés szavanként 40 fillér. Legkisebb hirdetés 10 szó. Az első és minden vastagon szedett szó kétszeresen számít. HIRDETÉSEKET az 50.000 példányban megjelenő »Református Élet«-be felvesz a kiadóhivatal: Budapest. IX., Kálvin-tér 8., telefon: 384—540. csekkszámla: 5073 és Arató hirdetőirodája, VII., Erzsébet-krt 14. Tel. 422-550, 220-062. Csekkszámla 41.320

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS

GYERMEKGONDOZÓT (férfit) és szakácsnőt keresünk. Esetleg kisebb testi vagy beszédhibában szenvedők is jelentkezhetnek. »Reménység« gyógypedagógiai nevelőintézet, Budakeszi.

REFORMÁTUS Jóléti Intézmény felvesz megbízható, ügyes, férfi, vagy női taggyüjtőket (nyugdíjasokat is). Budapest, Üllői-út 17, III.

HIVŐ, intelligens nevelőnőt keres református árvaotthon. „Bibliaolvasó" jeligére a kiadóba.

CSALÁDTAGKÉNT, vallásos, egyszerű mindenesnőt keresek, magános nőhöz. Murányi-utca 41. II. 19.

ÁLLÁST KERES

LEÍRÁST, sokszorositást gyorsan, pontosan vállalok. Telefon: 124-580.

ÉRETTSÉGIZETT, gép- és gyorsirásban jártas, komoly ref. fiatalember irodában azonnal elhelyezkedne. „Több nyelvet beszélő" jeligére a kiadóba.

HADIÖZVEGY, kisebb házban házmesterséget, vagy nagyobb házban segédházfelügyelőséget keres. Érdeklődés a Kálvin-téri lelkészi hivatalban.

KÖZÉPKORU főzőmindenes, családias légkörben, a fasori egyházközség területén november 1-re alkalmazást keres. Ajánlja a fasori lelkészi hivatal. Címe: Hankovszkyné, Király-u. 98/a, I. 9.

NAGYOBB ÜZEMI konyhára gazdaasszonynak ajánlkozik gyakorlattal, jól főzni tudó, idősebb, de munkabíró úriasszony. Üllői-út 53. Csepreghyné címén, özv. Konrádné.

ADÁS-VÉTEL

BUTORSZÖVETEK, linoleum, mindenféle kárpitoskellékek állandó raktára: Prépostnál, Vilmos császár-út 19/c (Ó-utca sarok). Keresztény cég! Tel.: 125-803.

BUNDÁT rendelésre, átalakitást kitünően készitek. Megóvást vállalok. Református cég Varsányi, szücs, I., Attila-utca 23. Telefon: 161-509.

BUNDÁT, szőrmét az úriközönség vitéz Kéry Gyula szücsnél vásárol. Ráday-utca 14.

JÓLFŰTHETŐ automata vaskályha alkalmi áron eladó. X., Héderváry-u. 35.

FOGLALKOZÁS

KÁRPITOS, képesitett mester, házakhoz olcsón ajánlkozik. Szőr, afrik, műrostmentes anyagom van. Tóth Sándor kárpitos, VI., Szondy-u. 66, Tel. 329-926 hívószám.

EGYENRUHÁT, öltönyfazont hozott anyagból készit Szabó Gyula, IX., Páva-utca 26. **Karpaszományosoknak és tartalékos tiszteknek finom** kincstári kamgarnos **szövetekre** igénylőlapot adok.

BIEDERMEIER nagyméretü szekrény, rekamier kommód, fotelágy eladó kisipari műhelyben, VI., Gróf Zichy Jenő-utca 33.

LUDANYINE Bognár Vilma női divatszalónja. IX., Üllői-út 25.

KÉT ÓVODÁS GYERMEKKEL lakásért takarítást, vagy bármilyen munkát vállalok, lelkészi ajánlással. Ajánlatokat a Jó Pásztor Bizottsághoz, V., Szabadságtér 2.

ÜZLETHELYISÉG

A LÓNYAI-UTCAI új gimnázium épületében az 1. számú üzlethelyiség kiadó. Bővebb felvilágositással a helyszínen az épitési bizottság szolgál.

Gyapjú és kender torontáli szőnyegek
minden méretben nagy választékban Horváth A. Mihály fiatal református háziparosnál, Vörösmarty-tér 6. Telefon: 183-596

KÁRPITOSMUNKÁIT házánál, házonkivül békebeli anyagokkal készitem. Vidékre is. Váradi György, Király-u. 32, udvarban. Telefonüzenet: 291-870, trafik.

SZABÁS-VARRÁS legmodernebb kiképzése, mestervizsga, Józsefkörút 65. Eszenyi Éta.

BÉLYEGZŐK, zománctáblák, vésések, jelvények. Kovács Lajos, Budapest, Károly király-út 7. Tel. 423-327.

BÚTOR

KÁRPITOSMUNKÁT bizalommal Csikos kárpitosnál. Ór-utca három. Telefon: 137-894.

HETI részletre is konyhák, rekamiék, kombinált szekrények, szalonok. Bútorcsere! Podmaniczky-utca hat.

LAKÁS

TAKARÍTÁSÉRT LAKÁST KAP villában, fiatal házaspár. Nagyboldogasszony-út 85/b. Jelentkezés az esti órákban.

Szőnyeget
modern és stilbútort
kárpitosárút
Tóth Győzőnél vegyen
IX FERENC KRT. 20.

SZŐNYEG

SZŐNYEGJAVÍTÁS, mosás: Turáni szőnyegszövőnél. Főutca 80. T.: 851—579.

ÜDÜLÉS

FIZETŐVENDÉGUL menne nyugdíjas házaspár, vidéki úri családhoz. „Téli hónapokra" jeligére a kiadóba.

KÖNYV

KÖNYVEK, új és használt állapotban legelőnyösebben **a Kárpát könyvesboltban** szerezhetők be. Budapest, IV., Múzeum-körút 17.

TANKÖNYVEK az összes iskolák részére. Vétel, eladás. Simon György könyvkereskedése, IX., Üllői-út 16.

TANKÖNYVEK az összes iskolák részére. Vétel, eladás. Simon György könyvkereskedése, IX., Üllői-út 16.

SZOBA-ELLÁTÁS

LAKÓTÁRSAT keres egyedülálló nő egyszobás, komfortos lakásába. Érdeklődés ½10-kor és d. u. ½4-kor, Városmajor-u. 1/c, II. 3.

HANGSZER

ZONGORÁK, harmóniumok eladása, vétele, Mendölné, Bezerédy-u. 10. Protestáns cég. Telefon: 140-352.

LEGESLEGOLCSÓBBAN
vásárolhat
LYRA
Rt., Magyarország legnagyobb zongoratermében
Erzsébet-körút **19.** (Barcsay-u.sarok kirakatok)

ZONGORÁK vétele, eladása: Murainál, Thököly-út 28. T: 428-631. Javitás, hangolás.

MARKAS zongorák. Vétel, eladás, csere. Sasvári, VIII., Erzsébet-körút 21. Telefon: 426—684.

RÖSLER ang. mech. Förster, Ehrbár, Lanberger, Stingl zongorák pianinók olcsón. Reissman, Rákóczi-út 55.

FIGYELMÉBE ajánlom Rákóczi-út ötven zongoratermemet. Rengeteg zongora, pianino vásárolható, feltűnő olcsón, csekély részletre is.

OKTATÁS

JOGI alapvizsgára, szigorlatra, ügyvédire előkészit, szakjegyzeteket bérbead: dr. Fehérváry Szeminárium, IV., Apponyi-tér 4.

ÉKSZER

MINDEN, ami óra, előnyösen Rosta koszorús órásmesternél, Petőfi Sándor-utca három. Telefon: 888-053.

TÖRTARANYAT, ezüstöt, brilliánst veszek! Schiffler, Szervita-tér 8, I. 17.

BÉRLET

ÉRMINDSZENTI Ady-lakóház, 3 szoba, veranda, konyha, gazdasági melléképületek, félhold kert, öt kat. hold kitünő szántóföldel bérbeadó. Leveleket „Érmindszent" jeligére Arató-hirdetőbe, Erzsébet-körút 14.

VEGYES

KOVÁCS régi megbizható, református magánnyomozó. Mérsékelt díjazásért mindent kinyomoz. József-körút 20. 136-238.

SZABÓ öcön legolcsóbb, megbizható református magánnyomozó, diszkrét megfigyelő, Rákóczi-út 47. Tel.: 130-571.

KALAPJA piszkos, formátlan? Szakszerüen tisztitja, formázza Lampert kalapos-mester. Nőikalapalakitás! Jókai-tér 6. Udvarban. Vidékre postán utánvét.

CIÁNOZÁS

BUDAI CIANOZÓ Margitkörút 40. Telefon: 166-615.

437010 — Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Bódás János: Felfelé

(Janus Pannonius kiadás)

Háromféle versolvasó tipus is eszembe jut e könyvvel kapcsolatban.

Az első azért olvas verset, mert élvezni, gyönyörködni akar. Kezébeveszi hát ezt a kötetet is s örömmel állapitja meg, hogy ismét olyan költővel találkozott, aki a hétköznap beszédjét nemesiti át költői nyelvvé. És éppen ezért, mert mondanivalói számára nem tartogat rejtelmes és sejtelmes hangot, még csak gondolatfűzését sem töri kerékbe vagy ficamitja ki, cicoma nélkül érnek költe-

néhány eltévelyedésre, amitől magától értethetődően nem mentes e gyüjtemény sem. Miért magától értethetődően? Azért mert ha valaki mind nagyobb és nagyobb feladatot tud megoldani segitség nélkül, nem tud érintetelnül elmenni a kisértés mellett: ki kell próbálnia, meddig ér bűvhatalma. Ezek az elcsúszások itt azonban csak szórványosak, nem alkatváltoztatók.

A harmadik tipus megalkotja a maga értékitéletét, de kiváncsi mások véleményére is. Összegyüjti hát a kötetről megjelent kritikákat s megpróbálja egyeztetni a maga felfogásával. S egy darabig még csak megy is ez az egyeztetés, egy pontnál azonban már fel kell vetnünk a kérdést: költészetünk vagy kritikánk fajzott el annyira, hogy ha a költőnek az élő Isten iránt érzett alázata át tudja nemesiteni költészetét is, azt természetellenesnek érezzük? Az igeszerinti „elpaposodás" hitünk szerint nem természetellenes magatartás, hanem az élet sója. A birálatnak ez az elmarasztalása a birálóra hull vissza.

Most pedig, olvasókörútunk végén mondjuk ki nyiltan is, ami a sorok közt már ki-kicsendült, hogy Bódás Jánosnak ez a kötete egyaránt szép és időszerű megnyilatkozás.

Bareza Gedeon

A Lorántffy Egyesület a háztartási alkalmazattakért

A Lorátnffy Zsuzsánna Egyesület több, mint egy évtized óta csendesen végzett, de felelősségteljes munkával szolgálja a háztartási alkalmazottak szociális helyzetének javitását és nevelésük kérdésének megoldását. Megbizottja rendszeresen látogatja az elhelyező-irodán keresztül elhelyezkedett leányokat. A panaszokat és sérelmemeket lehetőleg orvosolja, aminek eredménye, hogy a nehézségek elsimitása után a felmondani készülő leányt sokszor vissza tudja tartani. A Lorántffy Zsuzsánna Egyesület örömmel üdvözölte a Magyar Evangéliumi Munkásszövetségnek azt a kezdeményezését, hogy évente nagy konferenciára gyüjti össze a református háztartási alkalmazottakat, hogy megértesse velük szolgálatuk fontosságát és megéreztesse azt az aggódó szeretetet, mellyel egyházuk életüket kiséri. A felmerülő sok nehézség és kérdés megoldására új lépést akar tenni a Lórántffy Egyesület. *Október 25-én, hétfőn délután* fél 6 órakor, *székházában*, IV., Havas-utca 6. szám alatt *munkaadó háziasszonyok* részére konferenciát hív össze, hogy felébressze érdeklődésüket e nehéz kérdés iránt és segitségüket kérje annak megoldásához. A konferencián *dr. Szemere Béláné: „Miért marad évekig egy helyen a leány?" és dr. Abrahám Dezsőné „A háziasszony erkölcsi felelőssége"* cimen tartanak előadást. Az előadásokat dr. Györffy Istvánné és Hemmel Béláné hozzászólása után eszmecsere követi. Az Egyesület ezúton is hívja a konferenciára a háziasszonyokat.

A Magyar Evangéliumi Munkásszövetség a Székesfőváros Népművelési Bizottságának közreműködésével

MUNKÁS AKADÉMIÁT

rendez minden szombaton este ½7 órakor

a fasori református egyházközség tanácstermében (Budapest, VII., Vilma királynő-út 5-7)

A magyar népfőiskolák

cimen dr. KINCS ELEK tart előadást október 23-án

Szeretettel hívjuk tagjainkat és az érdeklődő testvéreket

Tandíj vagy belépődíj nincs

Egyházunk szeretetmunkájáról beszél Kiss Ferenc a Szeretetszövetség megalapitója

Az Országos Protestáns Napok nagyszabású programjába méltóan illeszkedik bele a Szeretetszövetség ünnepi délutánja, amelyet november 2-án ½6 órakor rendeznek a budapesti Teológiai Akadémia dísztermében. Kiemelkedik a műsorból dr. *Kiss* Ferenc ny. egyetemi tanár, a Szeretetszövetség alapitójának előadása »*Egyházunk szeretetmunkája*« cimen. Előadás után dr. *Székely* Endre lelkipásztor *filmen mutatja be* a Szeretetszövetség életét és munkásságát.

Budapesti és környéki gyülekezetimunkások konferenciája

lesz október 30-tól november 1-ig a pozsonyiúti gyülekezetben. *A konferencia tárgya:* Régi próféták írásai a mai időkről. A konferencia *sorrendje: szombaton* délelőtt 9-től 1-ig: „Pere van az Urnak!" (Hós. 4:1, 5:12—15, 13: 4—10). Dr. Victor János. — „Biztos, mint a hajnal" — de mit mutat a hajnal? (Hós. 6, 7:1—22). Dr. Patay Pál. — Megbeszéléssel: „Hogy soha többé ne pironkodjék az én népem" (Jóel 2:12—32). Férfiaknak: vitéz Csia Lajos, nőknek: Morvay István. Délután 3-tól 6-ig: A szocialista próféta (Ámos 3:9—15, 6:1—14). Dr. Fónyad Dezső. — Konferencia: Válasz a levelekre. — Áhitat: „És mégsem és mégsem! Készülj Istened elé Izráel!" (Ámós 4.) Dr. Békési Andor. — *Vasárnap* d. e. mindenki saját gyülekezetében vesz részt az ünnepi istentiszteleten és úrvacsoraosztáson. D. u. 3-tól 6-ig: Az öt jaj. Akik vérrel és könnyel épitenek. (Habakuk 2.) Békefi Benő. — Hamis próféták és gonosz fejedelmek az Ur útjában. (Mikeás 2:6, 11; 3. r.) Bereczky Albert. — *Hétfő:* Délelőtt: Dies Irae. „Mielőtt szülne a végzet". (Sofóniás 1, 2:1—2). Dr. Joó Sándor. — „Miben térjünk meg?" Akik csalják az Istent. (Malakiás 3.) Svingor Jenő. — Megbeszéléssel: Józsua rongyai. Az ótestamentomi Krisztus. Zakariás 3.) Férfiaknak: Draskóczy László, nőknek: Péter János. — D. u.: Hét láng és hét szem: a Szentlélek az Ótestamentumban. (Zakariás 4.) Békefi Benő. — Konferencia: Válasz a levelekre. — Áhitat: Az elüzött pásztor és az eltörött pásztorbotok. (Zakariás 11.) Benkő István.

Fűszer és csemege áruka csa Fogarassyná vásároljo!
Ref. izlet VIII, Baross-u 1. Mindent házhoz szállít

Magyar Evangéliumi Munkásszövetség hirei

Szatmárnémetiben október 23—24—25-én a szatmári, a nagykárolyi és a nagybányai egyházmegyék tanitói, tanárai és presbiterei, valamint az érdeklődő gyülekezeti tagok számára konferencia lesz. Szövetségünket a konferencián Muraközy Gyula országos elnök, Gáspár Béla ügyv. elnök, Makay Miklós vallástanár képviselik.

Ercsiben október 24-én Kiss Károly vallástanár ismerteti Szövetségünk programmját és szervezi meg a helyi csoportunkat.

Munkácson október 24-én D. Dr. Révész Imre püspök elnöklésével presbiteri konferencia lesz. Szövetségünket Balla Árpád főtitkár képviseli.

Pécsen október 19-én a református és evangélikus gyülekezet tagjai előtt Gáspár Béla ügyv. elnök ismertette Szövetségünk programmját.

Nagykőrösön a kecskeméti egyházmegye közgyülésén Balla Árpád képviselte a Munkásszövetséget.

Dolgozónők csoportja kedden este tartja szokásos összejövetelét Csillinghné Kenyeres Gizella vezetésével.

A tisztviselőtelepi csoportunk 25-én hétfőn este fél 7 órakor tart összejövetelt.

Beszerzési csoportunk felhívja a figyelmet arra, hogy kellő számú jelentkezés esetén burgonyát szerez be. A burgonya egész évre egyszerre kiváltható a jegyek beszolgáltatása ellenében, maximált áron. Az igénylők szándékukat jelentsék be a központba (IX. Ráday-u. 5. I. 3. Tel.: 185—265) október 31-ig. Igényléskor a kért mennyiség árának egyharmada lefizetendő. — Ugyancsak bejelenthető az igény kölesre a fenti cimen. — Jó minőségű kávé még kapható.

Üres helyiségeit, megüresedő, vagy kiadó lakását sürgősen jelentse Szövetségünk központjában.

Szórványkonferenciát rendezünk november 1-én a szolnokdobokamegyei Galgón. Közreműködnek: Beliczay Angéla vallástanár, Balogh Vilmos vallástanár, Morvay Pál szórványmissziói lelkész, dr. Nagy-Mózes Erzsébet az erdélyi gyermekotthonok titkára, Bányay Ferenc vallástanár, Kovách László esperes és Balla Árpád.

Debreceni csoportunk ügyvitelét Fejes Sándor igazgató, Nemes Árpád egyházmegyei igazgató és Balla Árpád főtitkár október 23—24—25-én vizsgálták felül. A debreceni csoport közgyülése október 31-én lesz, melyen Gáspár Béla orsz. ügyv. elnök képviseli a Szövetséget.

A salétromutcai csoportban 25-én, hétfőn d. u. fél 7 órai kezdettel dr. Gyimesy Károly, a MEMSz orsz. alelnöke tart előadást: „Az állam, a nemzet és a Munkásszövetség" cimmel.

Bundák, bolerók, rókák Izléses forma, finom kivitel, nagy választék
Somogyi szűcsmester szőrmeszalónjában
IV., Kossuth Lajos-utca 13. (Félemelet)

HOL VÁSÁROLJUNK, DOLGOZTASSUNK?

Hirdetési díjszabás: ebben és az apró rovatban mm sora —.80, szövegoldalon 1.— pengő.

BUNDÁK, bolerók, ezüstrókák, nerzek nagy választékban
Alakítás eredeti modell szerint
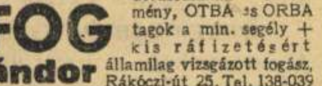
VARSÁNYI LAJOS-nál, IV., Múzeum-körút 7

MŰFOG Biró Sándor Olvasóinknak kedvezmény, OTBA és ORBA tagok a min. segély + kis ráfizetésért államilag vizsgázott fogász, Rákóczi-út 25. Tel. 138-039

Bundák, rókák, bolerók egolcsóbban Kókay szűcsnél. Vilmos császár-út 10. sz. Telefon: 386-784

OLCSÓ BÚTOROK, rekamiék konyhák. fizetési kedvezménnyel. BÁNYAFALVI-nál, Izabella-utca 11 Tel. 220-799

BUTOROK Kovácsnál, Izabella-u 13 (Magyar Színház mellett) Hálók, kombinált szobák, kárpitosáruk olcsón. Nagy választék. Fizetési kedvezmény

Ezüst és tűzrókák különféle bundák rendelésre olcsón
Bischinger szűcsnél Kálvin-tér 2. I. 4.

Óvóhelyi ajtók, vészkijárók tőzeges w. c., szekrény, pad, asztal stb. kaphatók VI., EÖTVÖS-U. 1. Telefon: 425-811

Konyhák, kombinált szobák, rekamiérek, sezlonok. olcsón. jól. GAÁL, Podmaniczky-utca 6. szám

TÓTH LAJOS fest, tisztít
V., József nádor-tér 9. TELEFON 181-297

ifj Závory Béla **kályhásmester**
Budapest, IX., Tompa-u. 7. Telefon 145 171

Nagy Imre virágkereskedő IV., Fővám-tér 5. Udvari szállító
Koszorúk, pálmák virágok, növények

Urvacsorakelyhek, kancsók, tálak, ékszerek KISS FERENC ötvöstanár, ref. presbiternél. Budapest, IV., Haris-bazár 3. Tel. 384-447

Pályi Eszter és Margit
KALAPSZALÓN
Budapest, IV., Váci-utca 10, földszint. Tel.: 384-349
Alakítást is vállalunk

Női és leánykaruha, divatáru kötöttáru
LŐRINCZI PRESBITERNÉL
ÓBUDA, KÓRHAZ-UTCA 43. Telefon 162-85

Bundák KISS MIKLÓS szűcsnél Váci-u. 11/b. IV., Aranykéz-u.) Vállal hozott anyagból átszabást, megóvást, Telefon 181-546

Urasztali terítők, ünnepi díszzászlók
művészi kivitelben, előnyös áron Kalmárné Tuzson Erzsébetnél, XIV., Nürnberg-u.15. Telefon: 499-640

Ördögh Mátyás órásmester, preciziós órák és ékszerek raktára. IV., Deák Ferenc-tér 4. T. 181-175

LÁSZLÓ bútor megbizható olcsó
JÓKAI-UTCA 6. SZ. Bejárat az Ó-utcából

JÓ BÚTORT,
kárpitosárut bizalommal vegyen Oláhnál, József-körút 66. Tel.: 132-102.

Használt **ruha,** cipő, fehérnemű, limlomért, hagyatékért **legtöbbet fizetek** Tel.: 137-634

Rádiót használtat és újat, üveg es más csillárokat veszek, eladok és becserélek Telefon: 121-565.
FURCHTGOTT, VI., Nagymező-u. 29

LEGJOBB ZONGORÁT

pianinót legolcsóbban vásárol részletre is Szávits-nál. Vétel, javítás, hangolás precíz kivitelben. Budapest, Baross-tér 1. (Rákóczi-út sarok) Tel. 145-104

NŐI FEHÉRNEMŰ PONGYOLA PYJAMA
SZABÓ OTTÓ HOZOTT ANYAGBÓL IS KÉSZÜL BUDAPEST, IV., PIARISTA-U. 1

HASZNÁLT ruha, cipő, fehérnemű és egyenruháért sokat fizetek
Visnovszkyné, Dobozi-u. 1. II. 5-6 143-868

Zongorák, pianinók
legolcsóbban részletre is. Vétel, csere, bérlet, hangolás Kernács, *Rákóczi-út 13. Tel.: 349-911*

Világ 1946. junius 12

A Mű 1927. 1 sz. 8. l.

Téré Fona 1946 – 11 sz. Palmsky M.

1927. Kárely palota Jirág szendélet. vizt.
Vác a pokalsugahál "
Váci Kózak "
Kecsafarók "
Kompozíció kvela

Nemzeti Sz. 1930
Kut. Fej.

Uj Szin 1930. 1 sz. 47 b

Nemzeti Sz. 1937 nov-dec Kut

1940 N. Szalon Kut.
nov

1941. Szoc. kép. szimm. Kiall. Vasarak
1941. N. Szalon nov. Pekolemmlanka és legedi
1942. N. Szalon: Orosz szalon olaj vizt.
1943 N. Szalon Kut:
Szendendei Lovit
Sokáin alakai
1944 Tamás Galéria 1944 Fdr. Ujromantik.
Este

Litkey György

Esti Ujság 1941. január 12.

A Magyar Képírók a Nemzeti Szalonban

A *Magyar Képírók* művészi csoportosulásának lelkes és nemes becsvágytól fűtött együttese a Nemzeti Szalón falain jelent meg újabb műveivel egy kollektív kiállítás keretében. Törekvéseiknek elméleti megalapozottságát nem tudjuk magunkévá tenni, mert a magyarság ősi jellegét nem a programadás, sem pedig a tárgyválasztás adja, hanem a magyar egyéniségből természetesen fakadó teremtő ösztön és intuitív látási mód. Egy kép nem lesz magyarabb attól, ha arra egy tulipános ládát is rápingálok, sem pedig hogy nemzeti viseletbe öltözött menyecskéket ábrázolok, az ilyesmi csupán etnográfiai hűséget, tehát művészeten kívül álló filológiai magyarosságát jelenti a képnek. Azonban, miután a kiállítók *valóban magyarok* és nagyrészük valóban *komolyan tehetséges*, akik művészi feladataikat etikus komolysággal nézik, a naív teoretizálás ellenére is műveikből *őszinte magyar szellemiség* árad.

Sok belső feszültség, becsületes akarás, ki nem élt energiák robbanásig feszült, sokszor nekikeseredett ereje, sűrűvérű mondanivalók teszik érdekessé a kiállított anyagot, amelynek egyik figyelemreméltó jellegzetessége, hogy az akvarellrész értékesebb, kiforrottabb és leszürtebb az olajban kidolgozott anyagnál. Áll ez elsősorban a kiállítás egyik legtehetségesebb tagjára, a vidéken tanárkodó Litkey Györgyre, akinek nagyméretű olajfestményeit nem találjuk még teljesen megoldottnak, viszont vízfestményei meglepnek ragyogó színpalettájukkal és virtuózitásukkal.

Litkey jogosan [illegible] *akvarellistáink sorában.* Ugyanígy kell megdicsérnünk *Nagybányai Nagy* Zoltán, *Némethy* Béla, *Nagy* Sándor, *futásfalvi Márton* Piroska, *Hangay-Szabó* Miklós vízfestményeit is. A kiállítás egyik vezető egyénisége az érdemes munkásságú *Boromisza* Tibor, akinek határozott, keménykötésű mondanivalói vannak olajban és akvarellben egyaránt. Feltűnik még nagyerejű rézkarcaival és rajzaival *Karay* Gyula és *Szalay* Lajos. Az ősi faji emlékezés mesevilágát élesztgeti nagyméretű, egyéni megoldású vásznain *Muhoray* Mihály, a szobrászati részben pedig a hatalmas tehetségű *Boda* Gábor és *Kerényi* Jenő szobrai maradtak emlékezetünkben.

Tóth Dénes

Vitéz Littkey Györgyöt

még művészi pályája elejéről ismerjük és szeretjük. Küzdelmes életének, — igazi mai művészéletnek — hű tükrét nem egyszer láttuk műveiben. Lehet, hogy festési modorban változott, művészi szemléleteiben más lett, de alapjában véve változatlanul erős és tiszta maradt. Mintha újabb képeiben kevesebbet törődne a rajzzal, mint azt szeretnők. Néhány kedves és szeretett képe, amelyre még hosszú évekkel ezelőttről emlékezünk, őszintén szólva most is jobban tetszik, mint nem egy, új alkotásai közül. Vízfestményei, nagy figurái érdekesek, zivataros tájképe elsőrendű alkotás a maga nemében. Művészetét még bizonyos, de igen nagy arányú keresés és forrongás hatja át, kevés képén találni meg a színek és formák, a mondanivaló teljes harmóniáját és ezek hiányában bennünk sem tud teljes megelégedést kelteni. Az az érzésünk, mintha vitéz Littkey sajnálná tőlünk művészi erejének teljességét. Többet érzünk benne, mint amennyit megmutat. Egészen szeretnénk látni!

Littkey György vitéz

Tavasz a művészetben. (Budapest 1940) 59–60. l.

elsősorban arcképfestő. Tizenötéves kora óta portrékkal foglalkozik. Igazi naturalista. Arcképeivel a felsőbb tízezer

mesterségbeli készséget, de lelki mélységeit és mondanivalóinak egyéni ízét is adják.

Önállóságot és bátorságot kívánok Fehér Ilonának, hogy erős lendülete el ne akadjon és minden hatástól mentesen ki merje tejezni művészi érzéseit, mondanivalóját. Mert hogy ki *tudja* tejezni, azt már bebizonyította.

Nagy-Bányai Nagy Zoltán

Fehér Ilona képeivel egyidőben láttuk a Műterem falain Nagy-Bányai Nagy Zoltán impresszionista festőművész műveit. Rövid, értelmes tömbudatokban jegyzi le azt, amit a táj lelkébe sugall. Színei tarkák, hangosak, néhol szinte feltűnést keltők. Jobbára hegyes, dombos vidékek ragadják kedvét alkotásra s e tujak szeretete meg is látszik művei-

Littkey György

1939 ápr. 18

PESTI HIRLAP

Két kiállitás

A Magyar Képirók a Nemzeti Szalonban

A *Magyar Képirók* művészcsoportja, amikor hat évvel ezelőtt megalakult, olyan jelszót írt lobogójára, amely csak most válik igazán időszerűvé. A képzőművészet nemzeti lelkének megszólaltatását tűzték ki céljuknak a *Magyar Képirók*, attól a hittől vezérelve, hogy a nemzeti lélek egyénisége éppúgy kifejeződhetik szinekben, kőben, bronzban, mint hangokban és szavakban. Ez a mai kiállitásuk, amely a *Nemzeti Szalonban* nyilt meg, igazolja ezt a hitüket, ha törekvéseik eredményei ma még nem is állnak teljesen arányban azzal a szép és nemes szándékkal, amelyet szolgálnak.

Kiállitásukon éppen megfordítottja érvényesül a régi igazságnak, — a szembetünő *szándék* nem hangolja le az embert, hanem még a kevésbé sikeres eredményt is tiszteletreméltóvá avatja. Ez főként a csoportnak azokra a művészeire vonatkozik, akik a magyar lélek megszólaltatásában túlságosan is külsőséges eszközökre támaszkodnak.

Nem vonatkozik azonban olyan művészekre, akiknek örvendetesen sikerült összhangba hozni a kifejezési formát a mondanivalóval, a külsőségeket a lelki tartalommal. *Vitéz Littkey György*, például, igazi

nem akvarelljeivel is, amelyeknek komoly, erőteljes festői értékei annyira tiszta magyar lelket árasztanak, a magyar földnek és életnek annyira ősi lényegét sugározzák ki, hogy a *Magyar Képírók* célkitűzéseit szinte megtestesülve láthatjuk és köszönthetjük ebben a művészben és munkáiban. *Futásfalvi Marton Piroska* is szerencsésen keresi és találja meg egy-egy festményében azt az összhangot, amellyel a mai festészet nyelvén, de mégis *magyarul* beszél, éppúgy mint vitéz Littkey. *Imreh Zsigmond* izléssel és a pasztellkultúra finomságával mondja el magyar virágok és tájak szinköltészetét; jó erőteljes akvarellista *Büky Béla*, finom kárpithatású *K. Nagy Sándor* egyik szines tussrajza, *Boromissza Tibor* túlzott szin és vonalritmusát azonban éppoly kevéssé értjük, mint *Antal József* bizonytalan törekvéseit egy új primitivség felé.

A szobrászok közül *Dózsa Farkas Sándor* éreztet sok erőt kettős kis akt-tanulmányán, amelyet érdemes volna nagyban is megmintáznia, mint *Varga Ferenc* háromalakos bibliai kisplasztikáját is örömmel látná az ember nagyobb méretekben.

lít a
a tal
nak,
k els
bein
le v
aik (
alig

nak ujat.

Adam Elsheimer egy szekérderék
gyerekcsapatot szorít bele két vá
Tömör, majdnem kovácsolt komp
A kompozició egységén belül b
forrong minden.

Rembrandt hét rajza: Hiába szabó
nagyság közelsége meghatódást plá
lénk. Nem is lehet ezeket a rajzok
gen, a kívülállók tekintetével sz
Még a motívumok is olyanok, a
intimus, bensőséges pillanatok mel
ban foganhatnak csak meg. Paras
rok, csendesek, magányosak, könyvb
só öreg pap, aztán szent komolyságg
kelt meztelen testek. És mindannyin

Megütközött a rendcsináló angol katonaság a palesztinai arab lázadókkal

London, október 30
(Az Est és a United Press tudósítójától)

Jeruzsálemből jelentik a Daily Herald-nak, hogy 2000 főnyi brit baderő és rendőrcsapatok tábori felszereléssel pénteken Nablus és Jenin hegyvidékeire indultak. A csapatokat gépfegyverosztagok, páncélos kocsik és repülőgépek kísérik. Hírek vannak arról, hogy már

megtörtént az első összeütközés az arabokkal,

akik nagy veszteségeket szenvedtek. A lázadók vezére Favzi Kavakji arab terrorista.

Kézigránát, sortűz és szuronyroham a marokkói arabok ellen

Fez, október 30
(Az Est és a United Press tudósítójától)

A marokkói zavargások veszedelmes méreteket öltöttek. Az arab nacionalista agitátorok a francia fenhatóság ellen bujtogatják honfitársaikat és a lázításnak különösen a nagyvárosokban máris mutatkozik veszedelmes hatása. Medina benszülött városrészében, amelyet megszállva tartanak a francia csapatok és gépfegyvereket állítottak fel, pénteken reggel az arabok

nem nyitották ki a bazárokat

és lármásan tüntettek a francia uralom ellen. A csapatok parancsnoka felszólította az arab kereskedőket, hogy nyissák ki botjaikat s mikor a parancsnak nem engedelmeskedtek,

szuronyt szegeztetett, sortüzet adatott a boltokra

és rohamot vezényelt a tömeg ellen. Az arabok többségben voltak és minden egyes katonát egész csoport vett körül, mire a francia katonák

kézigránátokat dobtak a tömeg közé.

Temérdek arab sebesült hevert az ucca porában és a tüntetők szétfutottak. Estefelé a pénteki ima után az egyetemi városrész közelében, a Kavun piacon újabb összeütközésre került a sor a felbőszített arabok és a fegyveres francia karhatalom között. Akkor már

az idegenlégió egy százada is kivonult

és ezzel a segítséggel hamarosan véget lehetett vetni a zavargásnak. Körülbelül

300 lázadó arabot összefogdostak

a francia katonák és gyüjtőtáborba vitték őket. A sebesültek számáról még nincs pontos kimutatás.

Magyar képírók kiállítása

Ezek a kitünő piktorok, akik most megtöltik müveikkel a *Nemzeti Szalón* falait, *képírók*-nak nevezik magukat. Merném mondani, igazuk van. Mert előadási modoruk sokrétűsége, színeik árnyalatossága s témakörük gazdagsága, sőt drámaisága valóban rokonságot tart azzal a bátor és egyéni írásművészettel, mely érzés, gondolat és szemlélet tekintetében egy egész külön színes világ a nagy világban. Minden egyes képet ezen a tárlaton épúgy meg lehetne írni egy versben vagy egy novellában, ugyanabban a hangnemben, kifejezésben, hangulatban és világításban, de sőt ugyanazokkal a rímekkel és kadenciákkal, mint ahogy meg van festve.

Itt van mingyárt *Boromisza* Tibor, akinek nagyszerü kollekciója valami dúserejü regény benyomását teszi. Egy egész regénysorozat benyomását. Van olyan délibábos pusztája, hogy az ember azt mondaná: ez egy vers. A sok csikósa, juhásza, ökörgulya számadója, a Balzac s a Zola palettájáról való. Kivert bikája a pusztaságban valami olyasféle dráma a pusztában, amit csak a Természet tud megírni. És Boromisza megfesteni. Már nem is kérdem a sok kép láttára, vajjon festő vagy író müve ez? Csak azt érzem: művész alkotása.

Hasonlóképpen a művészt érzem, a művészt és a lírai költőt *Litkey* György műveiben. Vannak hatalmas dolgai, mint az *Aratás*, a *Krumpliszedők* s az a tragikus *Vásárba indulók* című festménye. Vannak gyönyörü, mondanám elbájoló dolgai, mint az a zöld álomba merülő *Balaton*. Rég nem olvastam, lefestve, egy ilyen nagyszerü verset. Minden tájképéhez zenét lehetne írni. Mert ez mind zeng, ez a sok elragadó akvarell, a szépségtől s a költészettől.

Nagyon kiváló képíró *Hangai Szabó* Miklós, meghatóan finom *Imreh* Zsigmond és mit mondjak *Muhoray* Mihály *Asszonyok* című remek pasztelljéről? Csak annyit, hogy sokáig kell nézni. Kitünő piktor-költő *Mokry Mészáros*, *Antal* József, *Ádámffy* László, *Büky* Béla, *Márton* Piroska, *Antal* Loránt, *Kapussy* György, *Nagy* Nándor, *Némethy* Béla, *Tóth* János, — igazság szerint külön-külön kellene írni róluk, ha volna hozzá terem. És külön *Dabóczi* Mihály szobormüveiről is. De bővebb ismertetés nélkül is mindenki észre fogja venni a művészi törekvés és lendület elokvenciáját e kitünő képírók munkáiban. Mindenki érezni fogja, milyen rokonszenvesek.

Szomory Dezső

Express hirdetések

Biztos recept uraknak! Hideg és megfázás ellen egy jó **télikabát, öltöny** **KEREKES és VAJNA** úridivatszabóktól **Erzsébet körút 22, I. emelet** Kedvező fizetési könnyítések

Elsőrangú hajfestés? **QUINT** Szép tartós hullám? **QUINT** hölgytodrászat, Rákóczi út 40 Telefon: 1-310-35

Nádor Penzió V., Nádor ucca 24. Telefon **126-649** Polgári árak. Állandó lakóknak kedvezmény.

Eladom kastélyom feloszlatásából 2 régi nagy Mária Terézia **kristálycsilláromat** Megtekinthető: **Kadelburger** V., Szent István körút 5. szám. (Margithídnál.) Telefon: 129-627

LLOYD szálloda V., Berlini tér 7 **olcsó hónaposszobák fürdőhasználattal kaphatók.**

Autójavítóüzemi célokra szolgáló tágas műhelyhelyiség, udvarhasználattal **VII, Akácfa ucca 60** szám alatt 1938 május 1-re **kiadó**. Bővebbet dr. Scheffer ügyvédnél, V., Szabadság tér 3, 9—1-ig. T. 121-501. 4555

Üzlethelyiség Szondy ucca 58. alatt azonnalra olcsón **kiadó.** Érdeklődni telefon 134-002

VIII., Rákóczi út 61. számú házban **3- és 4-szobás modern lakás** **mérsékelt áron kiadó.** Felvilágosítás a házfelügyelőnél és tel.: **181-915**

PERZSABUNDA (valódi) fekete rókagallérral **Nutriett-bunda** olcsón **eladó.** Erzsébet körút 51, III. egy.

Perzsaszőnyegek magyar perzsák, **használtak** és **újak**, legolcsóbban **Szőnyegantikváriumban** **Ráday ucca egy.**

Ürileányt teljes ellátással, gőzfütéssel, melegvízzel, telefonnal ellátott lakásban **vállalnék**, a város központjában, a Nemzeti Színháznál. Választ kérek „18 éves lányom van" jeligére kiadóba

Mindennemű adóügy elintézését, vállalmások házadó is), helyes adómérlegek készítését vállalom. Megkereséseket: „Szakember 625" jeligére **Blockner J.** hirdetőirodába, IV., Városház ucca 10

Orvosi műszerész szakmában járatos **akvizitőrt keresek** fix fizetéssel. Ajánlatot „Agilis" jeligére a kiadóba kérek

Bányavárosban 33 éve fennálló nagy vevőkörű **rőfös konfekció üzlet** raktárral, lakással, betegség miatt **eladó.** Erdeklődés Szentkirályi ucca 2. Trafikban. 4565

Fiatal segéd **felvétetik bazárba,** csak szakmabeli. Kinizsi ucca 15. 4560

Kályha bármely fűtőanyagra, folytonego, nagy megtakarítással, kedvező fizetéssel **Lánc- és Gépgyár kft.,** Lehel ucca 8. **Tel.: 298-830**

„VÁNDOR" **GUMITALP** és **GUMISAROK** minden igényt kielégít! Dr. Dorogi-féle gyártmány

Mellékesen **sokat kereshet, ha vevőt ajánl** **Lengyel Rádió** Teréz körút 38. Telefon: 116-739

Ui vagy használt **irodabútort** pénz és okmányszekrényt **Universáltól** Wesselényi ucca 8. sz.

Itt az ősz! **Csúszásmentesítse autógumijait!** Olcsó ára! A munka megvárható! **May Fivérek** **Jókai tér 5.** (Andrássy út sarok)

TEXTILÜZEMBE tizenötezer pengővel **tőkés,** illetve **közreműködő társat keresek.** „Nem szanálás 4490" jeligére.

Belváros szívében kirakatos üzletembe keresek bizományba kalácsonyi idényre nőidivat cikkeket, melyek ajándékokra alkalmasak. Ajánlatok „Belvárosi nivó" jeligére Blockner hirdetőjébe, Városház ucca 10

Gyógyszertárat veszek vagy társulok nagyobb tőkével **Budapesten.** Ajánlatok: **„Komoly gyógyszerész"** jeligére a főkiadóhivatalba

Illatszerszakmában jól bevezetett **agilis helyiügynök** **fix és jutalékra felvétetik.** Jelentkezés okmányokkal délután 3 órakor Károly körút 3/a., III. emelet 10.

Hivatalokba bejáratos ügynök vagy ügynökn könnyű keresethez juthat. Jelentkezés kivéve 2—4-ig. IV, Vörösmarty tér 2. II. 20

Olcsó telkek **azonnal építhetők, eladók** XIV., Erzsébet királyné út sarok mellettiek, **Kolumbus uccában** 214 □-öl nagyok. Erős építész, **VII., Rottenbiller u. 12.**

Amerikai Heating kályha nagyméretu kevéset használt, **eladó.** Telefon: **142-679.**

Kötöttárugyár komplett gépekkel felszerelve, jelenlegi kereteinez elegendő forgótőkével, üzemének racionálisabb kihasználásához **társat keres** legalább **50.000-rel.** Leveleket „Üriember H" jeligére tőkiadóba.

Budafoki emeletes ház eladó vagy **budapesti ingatlanra elcserélhető.** Közelebbit Hassenstein és Vogler ri. hirdetőirodában, V, Dorottya ucca 8

Társnőt kiterjedt, jobb összeköttetésekkel vevőkörrel rendelkező úrinőt keres Belvárosi női ruhasz lón. Tőke szükségtelen. „Agilis 4574" jeligére

Országos bérlettel rendelkezem fűszer- és festékkereskedőknél be vagyok **vezetve.** Komoly, jó mellékcikket keresek. „Jutalék 3972" jeligére kiadóba

LÓSZŐR Ia, hálókocsibontásból, **eladó.** Abeles Testvéreknél, V., Váci ucca 88. Tel. **290-924**

NŐI KABÁTOK DÚS SZŐRMÉZÉSSEL..... PENGŐ **BUNDÁK** OLCSÓ ÁRON! **29.- 35.- 39.-** **KEREKES** **Király ucca 51.** Akácfa ucca sarok.

ZONGORA, PIANINÓ, HARMÓNIUM legnagyobb választékban! **VÉTEL, CSERE, JAVÍTÁS** Kölcsön- és legolcsóbb áron **STERNBERG** királyi és udvari hangszergyár **VII., Rákóczi út 60.**

Prizmás esztergapad **méteres, olcsón eladó!** **Glück és dr. Kovács** Váci út 10.

Richter penzió **Andrássy út 86. Telefon 126-837** Elsőrangú komfortos úri otthon. Ragyogóan tiszta, napsugaras szobák. Kitünő ellátás

Faállványokat és **üvegfalat** megvételre **keresünk.** **Szenes Rt.,** VI., Lenel ucca 23.

Ebédlő és **úriszoba** bútor komfortos, kitünő munka, legjobb állapotban **eladó.** Megtekintető 11—1 között, V., Pozsonyi út 7. IV emelet 2. szám

Fordítókorong autókhoz **kerestetik** használt, jó állapotban. Telefon: **120-404.** 4572

Uccai garszónlakás fürdőszobával, Budan **kiadó** Felvilágosítás: Mártvány ucca 42 sz. házfelügyelőnél és telefon: **181-915.**

Mindent veszek és **eladok!** Bútort, régiséget, szőnyeget, porcelánt. Zálogjegyet bármilyen tárgyról. **Klein fiúk,** Nagymező u. 48. T 120-417

6 drb **gyapjúszövő-szék,** 205 cm bordaszélességben, ketoldalas, 5-fiókos váltóval, papirkártyás nyüstösgéppel, alig használt, ugyszólván új állapotban **eladó.** „Gyapjú 4573" jeligére kiadóba

SKOTTERRIER fiatal, szuka, díjnyertes szülőktől, **eladó.** Szent Imre herceg útja 1 Tel. 269 426

Új házban kettőszobás, egyszoba hálófülkés és garszón **lakások kiadók.** Teljes komfort, elsőrangu kivitel, központi fütés, meleg víz, Fo ucca mellett Csalogány ucca 4. Erdeklodes a helyszínen vagy telefon: 134-064.

American Heating kályha 16 és 14-es, jókarban **eladó.** Nagymező ucca 41, I. em. 2. 4562

Dunántúlon jól bevezetett **UTAZÓ** mellékcikkeket vinne Főleg bőrdíszmüves vagy kesztyűs szakmából. „Berletem van 4563 jeligére"

Keresek keleti perzsa ebédlőszőnyeget kizárólag priváttól. Telefon: 112-860

Kétszobás hallos **úri lakás,** központi fütéssel, melegvízzel, teljesen átépítve azonnalra **kiadó.** Városmajor ucca 32/c.

Felakasztotta magát egy idegbeteg úrilány

— Az Est tudósítójától —

A *Ranolder* ucca 26. számú ház egyik elsőemeleti lakásában az éjszaka felakasztotta magát *Jakabi* Ilona 34 éves magántisztviselőnő. A fürdőszobában követte el az öngyilkosságot, *selyem hálóingben akasztotta fel magát a zuhany csövére.* Az öngyilkosságot a szerencsétlen leány édesanyja fedezte fel, de *Jakabi* Ilona ekkor már órák óta halott volt.

A rendőri bizottságnak elmondották a hozzátartozók, hogy Jakabi Ilona *súlyos idegbajban szenvedett,* ezért már néhány hónappal ezelőtt kilépett állásából. Már többször megkísérelt öngyilkosságot, tegnap végre sikerült észrevétlenül kiosonnia a fürdőszobába és végeznie magával. Búcsúlevelet nem hagyott hátra.

Új népbiztost kapott a szovjet mezőgazdasága

Moszkva, október 30

(Az Est és a United Press tudósítójától)

A kommunista párt központi vezetősége elmozdította állásából *Csernov* Mihály mezőgazdasági népbiztost és helyébe *Eikhe* Róbert nyugatszibériai párttitkárt nevezte ki.

MŰSOROK

Szombat—hétfő október 30—november 1

SZÍNHÁZ

OPERA: *Ma: Orfeo* (D. bérlet. Kezdete ½8. Vége 10 után). V. d. u.: *A mosoly országa* (3); *Sába királynője* (N. bérl. Kezdete ½8. Vége 11 után). — **NEMZETI:** Ma: *Jézusfaragó ember* (Kezdete ½8. Vége 10). V. d. u.: *A peleskei nótárius* (½4); este: *Az ember tragédiája* (Kezdete ½8. Vége 12). — **KAMARA:** Ma és V. este: *Kék róka* (Kezdete 8. Vége ½11). — **VIG:** Ma és V. este: *Szabó a kastélyban* (Kezdete 8. Vége ¾11). V. d. u. ½4 órakor is. — **MAGYAR:** Ma és V. este (A. bérlet): *III. Richard király* (Kezdete 8. Vége ½12 után). V. d. u.: *Az utolsó fórum* (½4) .— **BELVÁROSI:** Ma és V. este: *Szakíts helyettem* (Kezdete 8. Vége ½11). V. d. u. 4 órakor is. — **MŰVÉSZ:** Ma és V. este: *Láz* (Kezdete 8. Vége ½11). V. d. u. 4 óakor is. — **PESTI:** Ma és V. este: *Del la* (Kezdete 8. Vége 10 után). V. d. u. 4 órakor is. — **ANDRÁSSY:** Ma és V. este: *Különös szerelem* (Kezdete 8. Vége ½11). V. d. u. ½4 órakor is. — **ROYAL:** Ma és V. este: *Gyertyafénynél* (Kezdete 8. Vége ½11). V. d. u. 4 órakor is. — **VÁROSI:** Ma és V. este: *Éva a paradicsomban* (Kezdete 8. Vége 11). V. d. u. 4 órakor is. — **TERÉZKÖRUTI:** Ma, V. d. u. és este: *Mit járkálsz meztelenül* (½5, 9). — **PÓDIUM:** Ma, V. d. u. és este: *Novemberi műsor* (½5, 8). — **KOMÉDIA:** Ma, V. d. u. és este: *Folies Caprice* (½5, 9). — **ERZSÉBETVÁROSI:** *Sárgapitykés közlegény* (6, 9). — **JÓZSEFVÁROSI:** *Noszty fiú esete Tóth Marival* (6, 9). — **KISFALUDY:** *Viktória* (6, ¾9).

MOZI

Rövidítések: H = Híradók. Sz = Szombat. V Ü = Vasárnap és ünnep. M = Matiné.

ADMIRAL (1—537—07. Margit körút 5): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Dick Powell). Afrika bömböl (vígj.). H. (¼4 ½6 ½8 ½10). V ½12, ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. Ünnep: ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **ALKOTÁS** (1—553—74. Alkotás u. 11): **Édes anyaföld** (Paul Muni). (3 ¼6 ½8 ¾10). V ¾11 ½2 ¼4 ¾6 8 10. Hétfőn: ½2 ¼4 ¾6 8 10. — **ANDRÁSSY** (1—241—27. Csengery u. 39): **Édes anyaföld** (Paul Muni). (¾5 ¼8 ½10). Sz ¼4 ½6 ¼8 10. V Ü ½2 ¼4 ½6 ¾8 10. Hétfőn: ¾3 5 ½8 10. — **ATRIUM** (1—540—24, 1—530—34. Margit körút 55): **A kölcsönkért kastély** (Turay, Tolnay). H. (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ¼4 ½6 ½8 ½10. — **BELVÁROSI** (3—845—63. Irányi u. 21): **Sorrentói kaland** (Gigli). Táncos diákok. Nyuszilakodalom (színes). H. (Jobbt.: ½5 7 ½10; balt.: 8). V Ü jobbt.: ½3 5 ¼8 ½10; balt.: ¼4 6 ½9. Vas. és ünnep d. e. ½11 és 12-kor matiné: A megfagyott gyermek. — **BODOGRÁF** (14—95—10. József körút 63): **Sorrentói kaland** (Gigli). A két párbajhős (Hacsek és Sajó). (½5 7 ½10). Sz 4 6 8 10. V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **BUDAI APOLLÓ** (1—515—00. Csalogány u. 46): **Sorrentói kaland** (Gigli) és a kísérő műsor). (½5 ¾7 9). V Ü 1 3 ¼6 ½8 ¾10. — **CAPITOL** (1—343—37. Baross tér 32): **Hotel Kikelet** (Tőkés, Páger). H. Hétfőtől: **A lázadók kapitánya** (Gary Cooper). H. ¼4 ½6 ½8 ½10). Vasárnap és ünnepnap: d. e. 11, d. u. ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **CASINO** (3—831—02. Eskü tér 6. szám): Prolongálva! **Orgonavirágzás** (J. MacDonald). (½5 7 ½10). Sz V Ü ½3 5 ½8 10. — **CITY** (1—111—40. Vilmos császár út 36): **India lángokban** (Shirley Temple). H. (¾6 ¼8 ¾10). Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. — **CORSO** (18—28—18. Váci u. 9): **A 111-es** (Lázár Mária, Törzs). H. (½6 ½8 ½10). Sz V Ü ½4 ½6 ½8 ½10. — **CORVIN** (1—395—84, 1—389—88. József körút és Üllői út sarok): **Mámi** (Fedák Sári, Törzs). H. (¼4 ½6 ½8 ½10) V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. Vas. d. e. ½11-kor: Gróf Monte Christo. Hétfőn d. e. ½11-kor: Feltámadás (Anna Sten). — **DAMJANICH** (1—348—03. Damjanich u. 1): **Kém vagy** (Lida Baarova) és a kísérő műsor. H. (Folyt. előadások: ¼4 ½6 ½8 ½10). V Ü. 2 4 6 8 10. — **DÉCSI** (1—213—43, 1—259—52. Teréz körút 28): **A kölcsönkért kastély** (Turay Ida, Ráday). H. (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **ELIT** (1—161—51. Lipót körút 16): Prolongálva! **Hotel Kikelet** (Tőkés Anna, Páger). A búvárúszás művészete. H. (4 6 8 10). V Ü 2 4 6 8 10. — **FÓRUM** (1—897—07, 1—895—43, 188—528. Kossuth Lajos u. 18): Harmadik hétre prolongálva! **Angyal** (Marlene Dietrich). (¼6 ½8 ¾10). Sz V Ü ¼4 ½6 ½8 ¾10. — **GLÓRIA** (1—448—00. Thököly u. 56): **Sorrentói kaland** (Gigli). Szerelmes madarak (színes). H. ½5 ¾7 9). Sz ¼4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **HOLLYWOOD** (14—24—55. Bethlen tér 3): Prolongálva! **Mámi** (Fedák Sári). Színes filmcsemege. H. (¼4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. Vas. d. e. ½11-kor: Égi titánok (W. Beery). Hétfőn délelőtt ½11-kor: Karenina Anna (Greta Garbo). — **JÓZSEFVÁROSI** (1—346—44. Kálvária tér 7. szám): **Sorrentói kaland** (Gigli). A két párbajhős (Hacsek és Sajó) (¼5 ¾7 ¼10). Sz 4 6 8 10. V Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. Vas. d. e. ¼11-kor: S. M. C. matiné. — **KAMARA** (1—440—27. Dohány u. és Nyár u. sarok): **A kölcsönkért kastély** (Tolnay, Ráday, Kabos). H. (¼6 ¾8 ¾10). Szombat, vas. és ünnep: 4 6 8 10. — **LLOYD** (111—994. V., Hollán u. 7. Szent István körútnál): **Botrány a turfon** (Gaucso, Csiko, Harpo) H. (¾4 ¾6 ¾8 ¾10). Sz V Ü ¾2 ¼4 ¾6 ¾8 ¾10. — **METRO** (1—122—30. Teréz körút 60): Prolongálva! **A szőke kísértet** (Constance Bennet) Bosco és a kannibálok (színes trükkfilm). H. (¼6 ½8 ¾10). Sz V Ü ¼4 ¼6 ½8 ¾10. V. d. e. 11-kor féláru reprízmatiné: Krisztina királynő. — **NYUGAT** (1—271—62. Teréz körút 41): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Buster, a mintatengerész. H. (½5 7 ½10). Sz 4 6 8 10. V Ü 2 4 6 8 10. — **ODEON** (1—302—63. Rottenbiller u. 37/b): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). A bűvészkirály (Buster Keaton). Felhők ostroma (riportf.). H. (Folyt. előad.: ½5 7 ½10). V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. Vas. d. e. ½11-kor: Filmmatiné. — **OLYMPIA** (1—129—47. Erzsébet körút 26): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Ünnepi pulyka (revű). H. (4 6 8 10). V Ü 2 4 6 8 10. — **OMNIA** (130—125. József körút és Kölcsey u. sarok): Második hétre prolongálva! **India lángokban** (Shirley Temple). H. (5 ¼8 ½10). Szombat, vasárnap és ünnepnap: 4 6 8 10. Vasárnap d. e. 11-kor: Dalolj szívem, dalolj! (Alice Fay). — **OTTHON** (14—64—47. Beniczky u. 3. és Baross u. 87. sarok): **Kém vagy!** (Lida Baarova). Aranylányok (Fifi Dorsay). (4 ½7 9). Sz ¼4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **PALACE** (1—365—23. Erzsébet körút 8): **Torockói menyasszony** (Dayka Margit, Jávor Pál). (Mindennap: d. e. 11; d. u. 2 4 6 8 10. — **PÁTRIA** (1—456—73. Népszínház u. 13): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Intim kabaré. (D. e. 11; d. u. 2 ½5 7 ½10) V Ü d. e. 10 12; d. u. 2 4 6 8 10. — **RÁDIUS** (1—220—98, 1—292—50. Nagymező u. 22—24): **Saragota** (Jean Harlow). H. (¾6 ¼8 ¾10). Sz V Ü ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. — **REX** (1—394—16. István út 39): **Mimi, a gazdag ember lánya** (A. Fay). A csodaforrás (Chaplin). H. (½5 ¾7 9). Sz ¼4 ½6 ½8 ½10. V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **RIALTO** (1—394—97. Rákóczi út 70): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Embercsapda (Boris Karloff). (½11 ½1 ¾3 5 ¼8 ½10). V Ü 10 12 2 4 6 8 10. — **ROXY** (143—824. Rákóczi út 82): **Sorrentói kaland** (Gigli). A két párbajhős (Hacsek és Sajó). A magyar tenger. H. (3 ¼6 ½8 ¾10). V Ü ½2 ¼4 ¾6 ¾8 10. — **ROYAL APOLLÓ** (1—419—02, 1—429—46. Erzsébet körút 45): **A 111-es** (Törzs Jenő, Lázár Mária). H. (6 8 10). Sz V Ü 4 6 8 10. — **SAVOY** (1—460—40. Kálvin tér sarok, Üllői út 2): **Borneo** (Martin Johnson expedíciós filmje). Premier híradók (¼4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. Vas. d. e. 10 és ½12-kor: M. — **SIMPLON** (2—689—98, 2—689—99. Horthy Miklós út 62): **Mámi** (Fedák Sári, Törzs). Drezda. 100 éves Nemzeti Színház. (¼4 ½6 ½8 ½10). V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ½10. — **STÚDIÓ** (140—840. Akácfa u. 4): Prolongálva! **120-as tempó** (Muráti, Kabos). (11 2 4 6 8 10). V Ü 11 2 4 6 8 10. — **TIVOLI** (1—230—49. Nagymező u. 8): **Mimi, a gazdag ember lánya** (Alice Fay). Magyar táncok (Gyöngyösbokréta). H. (Folyt. előad.: ¼4 ½6 ¾8 10. V Ü ½2 ¼4 ½6 ½8 ¾10. Vas. d. e. 11-kor: Filmmatiné. — **TURÁN** (128—401. Nagymező u. és Mozsár u. sarok): **Sorrentói kaland** (Gigli) és a kísérő műsor. ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. V ½12 ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. Ü ¾2 ¾4 ¾6 ¾8 ¾10. — **URÁNIA** (1—460—46. Rákóczi út 21): **Uj élet felé** (Zarah Leander). H. (5 ¼8 ½10). Sz V Ü ¾3 5 ¼8 ½10). V. d. e. 11-kor: Lakner bácsi gyermekszínháza. — **VESTA** (1—326—39. Erzsébet körút 39): **Sorrentói kaland** (Gigli). Szegény milliomos (burleszk). Vízikarnevál (trükkf.). (¼4 ¼6 ¾10). V Ü 2 4 6 8 10.

Express hirdetések

CSIPKE BÁRSONY, SELYEM és MENYASSZONYI FÁTYOL és KOSZORÚ Legnagyobb választékban **Lustig B. Bélánál** VII., Király u. 57

BOXBERGER TABLETTA (Bad Kissingen) a bélműködést rendben tartja, a testsúlyt szabályozza. Minden gyógyszertárban kapható

Sportflanell ...... —.59 Bársonyflanell —.98 Angorette ruhaszövet 1.98 Tweed szövet 140 %m széles 3.90 **GALAMBOS** Ferenciek tere 4. (Irányi u. sarok)

NŐI RUHÁK fess fazónok, gyapjúszövetből .... 32.—, 24.— **18.-** **PONGYOLÁK** bolyhos hátú, szatén impriméből.................... 19.— **15.-** **STEINFELD** divatház, Vilmos császár út 62

Elismerten a legszebb és legdivatosabb **gyermekbundák lengyelkék** speciális készítője **STERN MÁTYÁS** szűcsmester, IV., Harisbazár 6. (Petőfi Sándor ucca sarok)

Most cserélje be gramofonlemezeit 3 használtért — 1 legújabb 4 pengőset adunk, jóállapotú, 2 év óta megjelent 25 cm-es lemezekért. Régebbiek cseréje is legelőnyösebben. **KÖZPONTI GÉPRAKTÁR,** Rákóczi út 80, udvarban

OPERA penzió VI, Dalszínház ucca 8. Telefon 128-681. (Operával szemben.) Úri otthon. Elsőrangú konyha. Meleg folyóvíz. Ebédet házhoz is szállítunk

UNIO amerikai rendszerű folytonégő kályhák. Budapest, VI., Andrássy út 9. Telefon 116-108.

BÚTOROZOTT SZOBÁK központi fűtés, hideg-meleg víz, olcsó árban. **József Főherceg szálló,** Baross tér 2. szám.

Szőnyegek művészies javítását, lakásán is vállalom. **Pollákné,** Sajó ucca 2. II. em

Dr. Glück szanatórium diétás konyhája egy adag normál kétszemélyes...**2.10** egy adag diétás kétszemélyes ... **2.40** **Benczur ucca 4.** Telefon 1-137-32

D. K. W. generáljavított, teljesen jó állapotban lévő **kisautó** készpénzért **eladó.** Cím: Fürst Ferenc, Cinkota, Horthy Miklós út 9. 4499

Tükrök ólomkristályok gyári áron **Üvegcsiszolás, ujratükrözés** **Messinger, Jäger és Márton** üvegcsiszolda, Kisdiófa ucca 16 (Király uccánál). Telefon: **143-185**

Ajtóvédő redő celluloidárugyár. VIII., Sárkány u. 5. T. 134-490

ACÉLKEFÉK RÉZKEFÉK Műszaki kefék. Saját gyártmány **MELLINGER** Budapest VI., Lovag u. 19. T. 121-228.

BUDAKESZIN Erzsébet-szanatórium közelében szanatóriumnak **üdülőnek kiválóan alkalmas** kétezernégyszáz négyszögöles ingatlan befásítva, bővízű két kúttal, épületekkel, berendezett szobákkal, jutányosan **eladó.** Lánczy, Szász Károly ucca 2., I. 15. Tel. **155-537**

KIS autó üzemköltsége, **NAGY** autó kényelme amerikai gyártmány, ez a: **WILLYS** Képviselet: VI., Jókai ucca 26. **Brown és Szunyog**

Parlamenttel szemben, a Dunaparton Kossuth Lajos tér 18. sz. alatt épülő palotában **1938 május 1-éra** **4-szobás hallos lakás kiadó.** Tudakozódás: Bauxit-ipar rt., V., Kossuth Lajos tér 15. Tel. 129-425

Jól bevezetett, modernül berendezett, komplett raktárral bíró férfi és női **kalapüzlet** családi okok miatt **eladó.** Veszprém, Rákóczi tér 1. Szőke Mária

Minerva autó nyitott, hatszemélyes, használt, de még üzembe helyezhető állapotban, 400 P-ért **eladó.** Tóth és Sebestyén rt., Debrecen

Westend szálloda VI., Berlini tér 3. **olcsó hónaposszobák fürdőhasználattal kaphatók.**

Magánhirdetés! Előkelő zsidó családból származó, 31 éves fiatalember, önálló, vagyonos, szép üzlettel és ingatlannal bíró bőrkereskedő **nősülne.** Elvenne hozzáillő zsidó család 18-24 éves, vallásosan nevelt lányát, nagyobb hozománnyal. Hozzátartozók fényképpel ellátott ajánlatát „25—30 ezer Ve" jeligére a főkiadóba.

Emeletes, összkomfortos, 22-szobás, jelenleg is üzemben levő **siófoki penzió eladó,** esetleg bérbeadó. Felvilágosításokkal szolgál **Jung Károly, Kaposvárott.** (Somogymegyei Takarékpénztár kir. címén.)

Felkérem azt a hölgyet, aki **kedden,** október 26-án délután a **Gerbeaud** Vörösmarty téri főüzletében **fekete indiai breitschwanz háromnegyedes bundáját** egy hasonló bundával tévedésből kicserélte, hogy a bundát **Miel** pincérnek a saját bundája ellenében visszaszolgáltatni szíveskedjék.

Vatelin-üzem eladó, komplett. Megtekinthető: Gombos Imre, Szolnok

Tanárok, tanítók körében nagy ismeretséggel rendelkezőnek, nyugdíjasnak „Úri mellékjövedem 4498" jeligére a főkiadóhivatalba.

Kétszobás, hallos Corvin mozgónál, 1200 évi bérért, azonnal **átadó.** Kisfaludy köz 4., V. em. 3.

Rendkívüli alkalmi vétel: Nagykanizsai Pannonia szálloda, **adómentes HÁZ,** 40 szoba berendezve, szép étterem, hideg-meleg víz, központi fűtés, lift. Ára: 80 000 pengő, 30.000 pengővel átvehető. Bővebbet Teutsch Gusztáv, Nagykanizsa

Értékes telek az épülő óbudai híd pesti oldalán eladó! Érdeklődni lehet d. u. 2—3-ig: Galambos Sándor, Váci út 16, telefon 110-638

Vízhűtéses hengergép egy három és egy négyhengeres olcsón **eladó.** Bővebbet Márkus és Hirschler VI., Csengery u. 61. Tel. 111-893. 4549

Mészáros- és hentesüzlet, 35 éve fennálló, gépekkel, nagy kihordó vevőkörrel öregség miatt **eladó** vagy **bérbeadó.** Pestszenterzsébet, Török Flóris ucca 10. Szöllősi.

Perzsaszőnyegek kisméretűek **Schmidt-gyártmányú** Chippendale **kisgarnitúra** eladók. Telefon: 183-575 4535

Bútorozott lakás Budán főúri berendezéssel, **4-szobás** összkomfortos, elsőemeleti, nagy erkéllyel, lift, azonnal **kiadó,** **esetleg részben is.** Telefon: 151-441

D.K.W. elsőkézből, kitűnő állapotban **eladó.** **Európa garázs** Telefon: **258-048**

BALILLA 2-éves, 2-ajtós, csukott, kitűnő javított állapotban **eladó.** Tel. **124-723.**

Négy szoba-hallos kertes legmodernebb **lakás,** Budagyöngyénél, villanyos és két autobusz vonal mentén etázsfűtés, közp. melegvíz, nagy terasz, remek kilátás 1 február 1-re vagy előbbre **átadó.** Olcsó bér. Telefon: 164-900 4552

Jómegjelenésű, szakmabelileg kulturált, abszolút jó referenciákkal **szénutazó felvétetik.** „Fűtőtechnikus előnyben 4533" főkiadóba.

Villalakás **Kissvábhegy alján,** villamos-, autobuszhoz közel **3-szobás** új, modern, központi fűtéses lakás, hivatalnok-házaspárnak olcsón, azonnalra. Megtekinthető vasárnap. Hieronymi út 63. Istenhegyi útnál. 4543

Keresünk falvakban kitűnően bevezetett **textil részletutazót** 3500 vevőnk meglátogatására. **Autónk van.** Haszonrészesedést is adunk „800 havi 4534" jeligére a főkiadóba

Leszámítolok betáblázott **követeléseket,** kereskedői **kinnlevőségeket, kölcsönöket nyujtok** ingatlanokra. Előterjeszt sek **„Gyorsan, előnyösen"** a főkiadóba.

Ötszobás lakást keresek májusra, Deák tértől ¾ kilométer körzetben „Jutányos 4553" a kiadóba

NAPHEGYEN TELEK Krisztina térnél, Fenyő u. 3. számú alkalmi árban, kedvező feltételekkel **eladó.** Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaság, IV., Deák Ferenc ucca 17. Telefon: 181-853

Gyárhelyiségek összes közművekkel, azonnal kiadók. VI., Petneházy ucca 34. sz.

Munkásfelügyelőnő szódavízgyárba felvétetik. Írásbeli ajánlatok a főkiadóhivatalba „SZÍVÜGY 4567" jeligére.

Rózsadomb alján két- és háromszobás lakás kiadó. Érdeklődés: Zivatar ucca 14, házfelügyelőnél.

KERESEK művelt, francia születésű **tanárnőt vagy tanárt** heti két órára, haladóhoz. Ajánlatokat „Délután 5—6-ig" jeligére Az Est kiadóhivatalába kérek.

Tricikli 1·7 HP villanymotor, mindkettő vadonatúj **eladó** II., Pasaréti út 1. Tel. 152-526 45

Kibédy György

Mezei Ottó

MAGYAR, EURÓPAI, MODERN

Válogatott írások

ötvöstárgyak is szerepeltek, ő tervezte a bőr- és a könyvrészleg fülkéjét. A következő évben a Társulat kezdeményezésére az északi államokban és Hollandiában nagyszabású kiállításon kerültek bemutatásra népművészetünk, háziiparunk és városi iparművészetünk termékei. A tallinni kiállítást Tálos tervezi. 1938-ban a berlini Nemzetközi Kézműves Kiállításon enteriőrrel szerepel, idehaza az Első Iparművészeti Tárlat installációját tervezi, s a Társulat aranyérmével tüntetik ki. Az előző évben az Iparművészek Szövetsége építészeti díjának nyertese.

Ezekben az években az uralkodó légkör kedvezett a Tálos képviselte iparművészeti és lakberendezői szemléletnek, a lehiggadt népies-szecessziós megoldásoknak. Ha monumentális épülettervei nem kerültek is kivitelezésre, néhány reprezentatív enteriőrterve díjat nyert, s egy-egy, társművészek közreműködésével, meg is valósult. 1939-ben az Iparművészeti Társulat építő-iparművészeti tervpályázatán a *Magyar vadászház terve és berendezése* első díjat kapott, a következő évben az 1935-től évente megrendezett Új magyar otthon kiállításon a *Vidéki úriház hallja és könyvtárszobája* került bemutatásra. Az utóbbi kivitelezésben részt vettek: Jungfer Gyula (vasmunka), Belcsák Zoltán (asztalosmunka), Kovács Margit (kandallóburkolat), Borbereki Kovács Zoltán (szobor), Ferenczy Noémi (gobelin), Molnár Béla (bútorkreton). Az enteriőrben szerepelt a „Kozma-stílust" mutató íróasztal és Tálos remekbe sikerült, elegáns szekrénye, amely később Erdélybe került. A bemutatott enteriőr a lehetőség és a realitás szerencsés találkozása volt, eklektikus mellékíz nélkül. Az 1943-as Új magyar otthon pályázat alkalmával megvásárolt ebédlő-, nappali szoba- és hálószoba-terv kivitelezéséről nincs tudomásunk. Ezeknél a reprezentációra való törekvés különben is vegyesebb stílusképet mutatott.

Tálos Gyula fél évszázados munkássága egy sokrétű kort fog át, egymásra rétegződő, egymásba kapcsolódó összefüggéseket és hatásokat mutat, s ezek még napjaink iparművészeti törekvései szempontjából sem közömbösek.

Ipari Művészet, 1974/4.

A Magyar Képírókról és Litkey Györgyről

A művészeti köztudat, de még a szakmabeliek szűkebb köre sem tartja számon Litkey György nevét, munkásságát. Nemzedéktársai bizony erősen megfogyatkoztak, és a mai 40-50 évesek közül azok, akik még emlékeznek rá, „hőskorként" emlegetett fiatalságuk művészi szárnypróbálgatásait egyengető mentorként, rajzpedagógusként tartják számon. Korábbi, 1930–1940-es évekbeli festői tevékenységéről alkalmasint nekik sem volt elképzelésük, az 1945-ös történelmi sorsfordulót követően azon időszak reformszellemű mozgásáról jó ideig nemigen, s ha igen, akkor is csak kellőképpen ideologizált formában illett, lehetett szólni. Kimarad – kellő körültekintés folytán – a többszörös számbavételből 1960–1970-es évekbeli munkássága is, noha nem lehet vitás, hogy számos ekkori munkája az 1956 utáni művészeti felemelkedés érdemes tanúbizonysága.

Litkey egyik időszakban sem volt a politikai hatalom kedveltje, elkötelezettje. Az 1930–1940-es években tollforgatóként és művészként – nem egyedül művésztársai közül – egy széles hullámokat vető mozgalom szimpatizánsának vallotta magát, az újabban „harmadik reformnemzedék-

hogy egy művészt nem ehhez vagy ahhoz a szervezethez való kapcsolódása minősít érdemlegesen. Minthogy azonban az 1930–1940-es években mind az (irodalmi) népi mozgalom, mind – bár kevésbé számon tartottan és jóval kisebb hatásfokkal – a Magyar Képírók a magyar szellemi élet egyik fő mozgási irányát jelentették, nem mellőzhető azon szálak kibontása, amelyek Litkeyt a korabeli szellemi élet e voltaképpen ismeretlen vonulatához fűzik.

Hagyomány volt a családban a népművészettel való foglalkozás, de ez nem a szokványos értelemben veendő. A művész apja, aki igazgató-tanítóként kereste kenyerét, 1935-ben egy vékonyka kötetet jelentetett meg Miskolcon, *Hazám őslakói – A szkíta–magyar kapcsolat 3000 éves folyamatossága a Kárpát-medencében* címmel. A kötet egyik oldalán lapalji jegyzetben a szerző hivatkozik „festőművész-rajztanár" fia cikkére, amelyből idéz is egy részt. A szűkebb és a tágabb szellemi miliő felvázolásaként ideiktatjuk az akkor 28 éves pedagógus etnográfiai tanulmányának részletét: „Őslakos földművelő népünk tisztább szigetein, Erdélyben és a Felvidéken, a zárt hegyek vidékein még a közelmúltban is dús és gazdag népművészet divott. Ez a népművészet sok ősi, pogány kori jelleget őrizett meg számunkra a kereszténységen keresztül is, a maga katolicizmusában éppen úgy, mint kálvinizmusában (l. Bartha Károly néprajzi gyűjtése, hol a betlehemezés, a húsvéti versek is ennek bizonyítékai); a házaik oromzatán található stilizált nap, ahogy ők nevezik: »Isten szeme«, s a csillag és a hold mint jelkép bizonyítja, hogy tudat alatt ott élt és hatott az ősi psziché. A temetői fejfák a régi harcos emlékek maradványai. A kopjafa átváltozott a békés emberré vált népben visszatérő emlékjellé. ...A hímzés szervesen beleilleszkedik az európai hímzésfajtákba, motívumaiban is található azonosság, de színessége és aszimmetrikus szerkesztési módja egyedülálló! A székely kapuk, a kalotaszegi fejfák és ezek díszítései azonban bizonyos, hogy nagyon messzire visszavezethetők. ... Valahogy így átváltozva sokszor fejfáról kapufára, kapufáról szűrre, majd hímzésre kerülve maradt fenn egy-egy ősi motívum: nekünk bizonyíték, büszke felkiáltójel."

Az apa tehát a fiú megállapításait a maga elmélete alátámasztásaként idézi. De hát az elmélet a sajátja-e valóban? Bibliográfiájában szerepel Nagy Gézának *A skythák* című, 1909-es székfoglaló értekezése, a szerzőről pedig tudnivaló, hogy azon múlt század végi kutatók egyike, akik a szkíta–magyar rokonság, részben azonosság elvét vallották. Ez az elmélet a harmincas években, a népi irodalom kibomlásával és a Képírók tevékenységével párhuzamosan további eredményekkel gazdagodott. Csakhogy amíg nálunk idehaza 1945-től, 1948-tól, anatéma alá esett – megfosztva ezáltal középkori krónikáinkat, 18–19. századi őstörténészeink megállapításait mindennemű történeti hitelességtől –, az újabb nyugati és részben hazai kutatások a század eleje óta folyó régészeti feltárásokkal egybehangzóan lényegében ezt az elméletet támasztották alá. Továbbá – az eddigi ismereteink szerinti legősibb emberi kultúrát érintő megállapításokkal összefüggésben – a problémakör egyik mai feldolgozója, Götz László, előbb Ausztriában, majd három éve idehaza is megjelent munkájában[1] a következőképpen összegezi őstörténetünk és nyelvtörténetünk e neuralgikus pontját: „A XX. század eleje óta az elő-ázsiai ásatások szélesebb körű kibontakozásával, a Közel-Kelet ősi, nem indogermán népeinek, azok magas művelődési fokának felfedezésével, valamint ezen népek és kultúrák egyre világosabban megmutatkozó hatalmas méretű, szinte egész Nyugat-Eurázsiára kiterjedő művelődési és etnikai hatásainak felismerésével megdőltek az indogermán kultúrprioritás elméletének legfontosabb alappillérei."

Ha az 1930-as években a kizárólagosan Urál-menti finnugor őshaza feltételezésének ellenfelei nem jutottak is ilyen merész és tömör végkövetkeztetésre, az ősi elő-ázsiai, sőt belső-ázsiai népeknek, kultúráknak a magyarság őstörténetében, ősi emlékanyagában játszott elsődleges szerepe megítélésük szerint döntő súllyal esik latba. Nyilván nincsen abban semmi csodálnivaló, hogy ez a több korabeli, részben hazai régészt foglalkoztató, etnográfust, őstörténészt izgató kérdéskör – még ha romantikus felhangokkal kísérve is – nemcsak a népi írók egy részénél, hanem a Magyar Képírók körében is otthonra talált. Nemcsak az irodalmi népi mozgalom, maguk a Képírók is Ady és Juhász Gyula költészetét, ősmagyar ihletésű verseiket nagy becsben tartották, mindkét költőt eszmei elődjüknek tekintették. (Juhász Gyula három versét, a Koppány alakját feleleventő *Az örök balladát*, valamint a *Szeged* és a *Tonuzóba sírja felett* címűeket – megemlékezésként[2] – le is közli a *Magyar Élet* 1937 nyarán.)

Kodolányi János azt írja, hogy „a magyarságnak örök tulajdonságai" vannak, s a kereszténység sem szüntette meg a magyarság ősi, keleti lelkületét, kultúráját, gondolkodásmódját, szellemi alkatát „Európa volt a változó, a magyar lélek az állandó. Ezt az örök magyar jelleget nevezi ő eurázsiai léleknek." (Tüskés Tibor) Ezekben az években *Emese álma* címmel többkötetes történelmi regényt tervez, amelyről így nyilatkozik: „Én Istvánnal olyan lebegő s mégis földön álló világrendet szeretnék megrajzolni, fölvázolni, körvonalazni, megtapogatni, vagy akár csak sejtetni, ami magába fogadja az európai racionalizmus eredményeit s harmonikus az ősi miszticizmussal is, helyesebben ennek fényében mutatkozik meg amaz."

A Magyar Képírók vezéralakjának, Boromisza Tibornak egyik festményét, a *Koppány emlékezet* így jellemzi a *Nyugat* recenzense, Fónagy Béla 1928-ban: „Az előtérben levő dombon néhány pogány magyar áll, kikhez Koppány lovon vágtat föl, lenn a völgyben a magányos falusi templom, fölötte a szürkés oszladozó felhők között fényében az ülő Buddha mozdulatlan alakja, mint valami délibáb lebeg." Ugyanebben az évben, a hortobágyi festőkolónia megszervezésekor, Boromisza felveszi a kapcsolatot a század elején még festőnek indult s Nagybányán tanult neves orientalistával, Felvinczi Takács Zoltánnal, barátságot köt a fiatalkorában Csontváry mellett tanult Zajti Ferenc indológussal, és keleti kapcsolataink egy másik, vérmes nyelvezetű kutatójával, Dajka Andrással.

Az új népi írói nemzedék jelentkezését Borbándi Gyula legújabban Németh László ugyancsak 1928-ban megjelent *Népiesség és népiség* című írásában jelöli meg, s ezt követte volna 1929. februárban a fiatal generáció fellépése a Bartha Miklós Társaság *Új Magyar Föld* költői estjén. Ugyancsak ő állapítja meg, hogy a népi mozgalom tagjai közé azok sorolhatók, akik „rokonszenveztek, szolidárisak voltak az írókkal, részt vettek az általuk indított kezdeményezésekben, vagy azokban az intézményekben, szervezetekben és akciókban, amelyek a népi eszme jegyében születtek". A Magyar Képírók tagjai közül – futólagos emlékeztetőként – többen is részt vettek a Bartha Miklós Társaság munkájában, kapcsolódtak a Honszeretet Egyesület tevékenységéhez (ennek helyiségében ki is állítottak), ugyancsak többen közülük több-kevesebb rendszerességgel dolgoztak a *Magyar Élet* című nemzetpolitikai lapnak, sőt egyikük, Boda Gábor – Borbándi említi kötetében – az 1942-es szárszói konferencián a magyar képzőművészet helyzetéről tartott hozzászólásszerű beszámolót. Ami az azonos jellegű „akciók" közül mégiscsak a legfontosabb volt, az ősi magyar tájegységek, népcsoportok körében végzett művészeti, hellyel-közzel néprajzi gyűjtőmunka, általában a pusztuló ősi hagyományok, szokások, tárgyi emlékek felkutatása, rendszerezése.

Ebben a tevékenységükben kétségkívül közvetlen képzőművészeti hagyományra is támaszkodhattak, elsősorban a gödöllőiek század eleji indíttatására, tevékenységére. A Képírók első, 1933-as kiállításának katalógusában a résztvevők között a gödöllői Remsey Jenő neve is szerepel, akinek egy egy „képíróra" gyakorolt hatása ki is mutatható. A népművészetet a gödöllőiekhez hasonlóan a Képírók is „egyenesen az ősi nemzeti alapértékek, a keleti eredet, nemes faji származás (és nem utolsósorban a nyugati, idegennek vélt városi kultúrával szemben) egy ősibb, tisztább, művészibb kultúra és élet bizonyító erejű rekvizitumának vélték" (Sármány Ilona). Csakhogy a Képírók tevékenységüket – a gödöllőiek jellemzésére szánt fenti sorok ellenére – szélesebb kitekintéssel, mélyebb megalapozottsággal, valamiféle eszmei harmónia illúziója nélkül – ami a társadalmi realitással való szembenézést is jelenti –, nemegyszer a szociális igazságtalanságon érzett felháborodástól vezéreltetve végezték. Kiterjedtebb hagyományértelmezést vállaltak fel, mint a hagyományos művészet kategóriáihoz igazodó gödöllőiek (ez mindkét Litkey, az apa és a fiú eszmei alapkérdéseket feszegető írásából kiderül), a közvetlen, bár távolról sem kizárólagos indíttatást végül is a „harmadik reformnemzedék" képviselőitől és elődeitől kapják.

Szabó Dezső – a népi mozgalom Ady és Móricz mellett legtöbbre tartott eszmei elődje – 1923-ban felejthetetlen tanácsként kiáltotta világgá: „Magyar tanító, magyar író, magyar művész, magyar tudós, magyar kereskedő, magyar gazdász, magyar ifjúság! A magyarság a magyar paraszt. Semmi sincsen már kívüle, ami magyar és mindenki, aki magyar, csak általa lehet az. Menjetek szét a magyar falvakba. Járjatok szét a magyar paraszt közt. Éljétek mindennapját, beszéljétek beszédét, figyeljétek meg élete minden rezdületét. Szívjátok tele a tüdőtöket a lelkével." 1937-ben megjelentetett írásának (*A képzőművészeti nevelés problémái és a magyar művészet*) ugyanaz az alapgondolata: „Bele kell helyezni a művészi alkotásra induló ifjút az életbe, hogy lehetőleg minél több folyamata gazdagítsa. ...De melyik életbe? ...A faluba. A parasztok közé. Mi teszi a képzőművészetet magyarrá?" kérdezi, s felsorolja szükséges feltételeit: a tárgy (téma); a népi képzőművészet tanulmányozása, felkutatása; a népi mese, a dal és zeneművészet minden emlékének megismerése (a népi mozgalom természetszerűen Bartókot és Kodályt is szellemi elődeinek tekintette); a magyar irodalom, történelem és etnográfia olvasása, aztán festhet, faraghat az ezen az iskolán átment művész bármit és bárhol a világon, az már a magyar lélek jellegzetességeit viseli magán.

Szabó Dezső gondolataival rokonszenvezett Boromisza Tibor is, s 1923-as pozsonyi kiállítását követően 1924 telén – néhány évvel a Trianon okozta általános szellemi depresszió után – a *Magyar Írás* című, progresszív irányultságú budapesti folyóirat körkérdésére adott válaszában az alábbiakat írja: „A faji kérdés előtérbe tolódásának kapcsán meg kell állapítani végre, vannak-e, s ha igen, mik a speciálisan magyar faji értékek. Ezeknek helyes felismerése, megértése és korszerű továbbfejlesztése a mai s eljövendő művészgenerációnak egyedüli kor- és időszerű kötelessége onmagával és a nagy művészi közösséggel szemben is – ha maradandót akar alkotni. Meg kell ismerni a múltban világkultúrát teremtő rokonfajták [értsd: ázsiai ősi kultúrát teremtő népek, népcsoportok – M. O.] eredményeit, követni nyomdokukat. De vannak ilyen nyomok nálunk is. Itt a székely házépítés; Mezőkövesd, Kalotaszeg, Ormánság stb. – megannyi letéteményese a népművészetben egy elmúlt kor kultúrájának s gazdag ígérete is egyben egy munkás jövőnek." (Hogy Boromisza gondolata mennyire több volt, mint elszigetelt, romantikus képzelgés, jelzi az is, hogy kiváló század eleji úttörő építészünk, a gödöllőiekkel rokonszenvező Medgyaszay István

„Nemzeti művészetet kell teremteni, amely érvényre juttatja a faji kvalitásokat, gyökere a nemzeti művészetnek a népművészet" – így nyilatkozott Boromisza már 1921 novemberében a *Magyarország* című napilapban Földi Mihálynak. Mondott ebben az interjúban egyebeket is: „...rendkívül nagy hasonlóságot találtam például ősi mezőkövesdi és kínai motívumok között. Ha megnézzük a kínai kantonok lóháton ülő dekorált menyasszonyait, azt képzeljük, hogy Mezőkövesdről indítottak el egy menyasszonyt. A hindu pagodák és sztúpák sátortáborokra és megkövesített sátrakra emlékeztetnek, s a székely építészet fafaragásai a legnagyobb rokonságban találkoznak a hindu, japán és kínai motívumokkal. Ezeket a régi magyar motívumokat még az ősmagyarok hozták be ide, tőlük vették át az itteni népek."

Miután népi hagyományok után kutatva bejárta a Pilist és Szentendre vidékét, Dél-Szlovákiában tűnik fel: a *Prágai Magyar Hírlap* 1926. január végi száma felfedező útjának kezdeti eredményeiről tudósít: Boromisza „megállapította, hogy Érsekújvár gazdanegyedében ...több régi, sok száz éves udvarház ősrégi, tiszta ázsiai ornamentikával van díszítve. Így néhány helyen megtalálta a rendkívül jellegzetes, kettős tulipános kapubálványt és még több házon az Ázsiában legtöbbet látott napmotívumot. Több ódon szalmafedeles házon bámulatos iparművészeti értékű, ősi stílusú műfaragásokat s rovátkozást talált." Három héttel később ugyanabban a lapban úgy határozza meg programját, hogy „ott fog kezdődni az igazi magyar piktúra, ahol ezek az ősi népművészeti motívumok a maguk sajátosságaival felszívódnak az ábrázolóművészetbe – mint ahogy a zenében kezdenek felszívódni Kodály és Bartók útján s az irodalomban Móricz Zsigmond és Szabó Dezső útján." 1928 és 1930 között kisebb megszakításokkal a Hortobágyon festi – az ő kifejezésével – „riportszerűen" (egy ülésre) pásztorarcképeit, 1930 nyarán egy 14 napos utazáson, lovon közlekedve, táj-jellegzetességekről készít együléses felvételeket. Közben, 1930 januárjától rendszeresen jelennek meg cikkei, a hortobágyi életről szóló beszámolói – az utóbbiak a debreceni etnográfus, Ecsedi István *Hortobágyi életképek* című (1927) kötetének távoli visszhangjaként – Bajcsy-Zsilinszky lapjában, az *Előőrs*ben, a népi írók polemikus hangvételű cikkeinek társaságában.

Itt jelent meg 1930 őszén, hortobágyi búcsúszóként a hatalom kegyosztó politikája által hozzá hasonlóan mellőzött, magyarságszemléletében az övével és társaiéval rokon s mindenfajta akadémizmussal szemben álló festőlángészről, Csontváryról szóló gondolatfutama *Csontváry emlékezete* címmel. Boromisza, keresztül-kasul járva az országot, a későbbi években is rendszeresen közölt riportokat, beszámolókat, tényfeltáró írásokat, amelyek a magyarság, illetve a vele kulturális érintkezésbe került népek, népcsoportok valamikori életére, ősi szokásaira, pusztuló vagy feledésbe merült értékeire, tárgyi emlékeire, föld alól előkerült épületeinek maradványaira, képíró-képfaragó társainak tevékenységére, az olcsó népieskedés országszerte elharapózó jelenségeire hívták fel a figyelmet.

A Magyar Képírók 1933 januárjában léptek első ízben nyilvánosság elé munkáikkal a Nemzeti Szalon termeiben.[3]

3 Nem célunk a változó összetételű Társaság tevékenységének bővebb ismertetése, tájékozódás céljából néhány kiállítás résztvevőiből adunk itt egy összeállítást:
1933: Boromisza Tibor, Büky Béla, Fáy Aladár, Hangai Szabó Miklós, Illésy Péter, Illyefalvi Lőte Éva, Muhoray Mihály, Mokry-Mészáros Dezső, Miháltz Pál, Némethy Béla, Remsey Jenő, Apáti-Abkarovits Béla;
1934: Antal Dezső építész, Boromisza Tibor, Büky Béla, Cser Károly, Fáy Aladár, Futásfalvi Márton Piroska, Győri Elek („autodidakta munkásfestő"), H. Szabó Miklós, Illésy Péter, Kohán György, László Gyula, Litkey György, Mokry-Mészáros Dezső, Muhoray Mihály, Némethy Béla, Varga Nándor [illegible]

Az 1933-as kiállítás katalógusában programszerű bevezető olvasható Boromisza Tibor aláírásával. Néhány sort idézünk belőle: „Művészeti hitvallásunk a Napkelet felől érkezett magyar lélek tisztelete, amelynek mélyén keleti színek, összhangok, vonalritmusok élnek. Munkásságunkon keresztül Napkelet fényeit akarjuk álmodni, teljes művészi szabadsággal. A magunk életét akarjuk élni. Mindannyian tisztában vagyunk, minden művészeti irányelfogultság felett, hogy a magyar művelődéstörténet folyamán mit köszönhetünk Nyugat példaadásának, tanításainak. Elfogulatlanul állunk a művészélet minden új és újabb megnyilatkozásával szemben, értékes eredményeik iránt elismeréssel vagyunk, de többé nem akarunk a szokott értelemben vett irányzatok – nevezzük izmusoknak – egyikéhez sem tartozni. ...Minden irányú felszabadulásra van szükségünk, hogy a magyar kultúra érdekében dolgozhassunk."

A Társaság – ugyanitt – a hivatalos művészetpolitika radikális irányváltoztatását tartja indokoltnak. Kívánalmai a következők (ezt a Társaság 1934-ben kiadja, 1937-ben leközli a *Magyar Élet*):

- autonómia a képzőművészeti csoportok ügyeinek szolgálatában;
- művészkataszter révén az elismert és nyilvántartott művészek létminimumának biztosítása munkaszolgáltatás ellenében;
- jóléti társadalombiztosító intézmények gondoskodásának kiterjesztése a képzőművészetre;
- a művészképzés, általában a rajzoktatás, műtörténet-oktatás megreformálása, valóban művészkezekbe adása;
- a magyar néplélek sajátosabb megnyilatkozása és fejlődése érdekében hagyományaink, különösen néphagyományaink, népművészetünk megmentése, bölcsebb értékelése és fokozottabb megbecsülése. (A Magyar Rajztanárok Országos Egyesülete ugyanezen év elején intézkedést hozott a népművészeti emlékek gyűjtésének megkezdéséről.)

A Társaság a fenti kívánalmak teljesítésével – mint olvasható – remélhetőnek tartja, hogy a magyarság „mint ősi kultúrával keletről ideszakadt nép, évezredes küzdelmek után, a forrongó, új értékelrendeződésben megtalálja méltó helyét a kultúrnemzetek között, Kelet és Nyugat kapcsolatát Dunamedencei elhivatottságában".

Ez a szellemi háttér és miliő, az irodalmi népi mozgalom és az alapelgondolásaiban azonos elveket valló Magyar Képírók eszmei közössége Litkey György korabeli írásaiban is megmutatkozik, még a Képírók együttes színrelépése előtt. 1932-ben a Borsod-Miskolci Múzeum megbízásából régi házoromzat-díszítő elemeket gyűjt, de érdeklődése kiterjed a népi kultúra mindenfajta megnyilatkozására (ének, táncos-verses gyermekjátékok, lakodalmi szokások, András-napi szokások, régi versek, temetői fejfák, építési modor), s nem kerülik el figyelmét a súlyos szociális problémák sem. Vadnáról elindulva bejárja a Bán-patak völgyét, megfordul tucatnyi apró településen, különös tekintettel a vasúttól messzebb eső falvakra, amelyek szokásaikat, egykori építésmodorukat hivebben megőrizték (Tardona, Mályinka). Ugyanezen év őszén a Boldva völgyében, Gömörben és Szárazvölgyön, valamint a Pitypalatty-völgyben végzett kutatásokat. Mindkét útjáról a miskolci *Reggeli Hírlap*ban számolt be, 1932 nyarán, illetve őszén. „Évek óta járom a magyar országutakat – írja első cikksorozata bevezetéseként –, nézem a magyar paraszt életét, figyelem gondolkodásmódját, érzéseit, etikai, morális erejét vagy gyengeségeit, hitét, szerelmét, örömét. De főleg azokat az ősi maradványokat keresem, amik a nép művészetében mindmáig megmutatkoznak. A magyar

Vándorútjai tükrében világosan megmutatkoznak az első háború előtti és utáni, újrainduló gyűjtőmunka közti eltérések, az utóbbiból levonható következtetések és további feladatok, amelyekről a későbbiekben írásaiban és festőként sem feledkezik meg. Későbbi írásainak olykor tételszerű megállapításai, magabiztos hangja, szakirodalmi hivatkozásokkal is kiegészítve, felfedezőútjain szerzett tapasztalataival hozhatók összefüggésbe.

„A háború előtt nagy, hivatalos apparátussal gyűjtöttek és hordottak össze – összegezi tapasztalatait a néprajz korábbi és korabeli szerepéről, fontosságáról – teméntelen értékes népművészeti és néprajzi anyagot és adatot. Ezek csak a legdúsabb és legmutatósabb és legfeltűnőbb jelenségekre szorítkoztak, igen sok értéket megmentettek, az egyetemesség szempontjából mégsem sokat jelentettek, a nemzet pszichikai átépítést nem kapott belőlük. Különben is mint ínyencségek kerültek a múzeumokba. A falu ilyetén titkaiból az ifjúság mit sem tudott. A fiatalság függő része volt egy központtól mozgatott, külön hatalmi célok szolgálatában álló pedagógiai frontnak, így ebben a nemzeti szempontból oly fontos irányban semmi útmutatást nem kapott, hazánk fiatalsága nagy közösségi érzet és cél híján idegen maradt a falutól."

Amiért ezek után érdemes valamennyire közelebbről foglalkozni Litkey más témájú írásaival, az ennek az eszmei indíttatásnak Litkey kenyérkereső foglalkozásával (polgáriskolai tanár volt), a magyar művészet iránti fokozott érdeklődésével való összefüggése. Írásai a harmincas évek második felétől a népi mozgalomnak akkor már legelterjedtebb és legnépszerűbb lapjában, a *Magyar Élet*ben (1936–1944) jelentek meg, amelynek narancssárga címlapjához a falusi és a családi élet jeleneteit, tájakat ábrázoló rajzokat nagyrészt ugyancsak ő készítette.

Litkeyt írásaiban, hivatott pedagógus lévén (ezekben az években Kapuváron tanított), a falusi, népi tehetségek sorsa, nevelési problémái foglalkoztatták, azon tapasztalatok alapján, amelyekkel tanári gyakorlatában nap mint nap szembetalálta magát. A gyermeket, a paraszttehetséget káros befolyástól mentes, szűz lélekként érzékelte, akinek nevelését a benne rejlő intuitív erő kipuhatolásával közvetlen környezete életformájához, szokásaihoz, hagyományaihoz igazodóan vélte helyesen végezni, s mindenképpen megalapozni. Szemléletes példaként a maga eredményes tapasztalatára hivatkozik, amikor is a sematikus tanmenetet mellőzve (II. polgári fiúosztályról van szó), mint írja: „elhatároztam, hogy a falusi házakat, amiben laknak, udvarral és mellékhelyiségekkel együtt építtetem fel velük, arányosan kicsinyített méretben."

„Csak úgy érhet el eredményt [ti. az új magyar nevelés – M. O.] – írja Karácsony Sándor tanításaira hivatkozva –, ha nem szállít dölyfösen a falunak tudományt, hanem ő maga kapcsolódik a faluhoz és annak ösztönös értékeit, régi tapasztalatait nem dobja véglegesen el, hanem az új igénynek megfelelően a faluval együtt építi át." Pedagógiai munkáját dicséri, hogy 1938-ban a clevelandi nemzetközi középiskolai plakátversenyen két tanítványa első, illetve második díjat nyert. (A díjnyertes bábjáték-plakátok témái: „Hunor és Magor", „Népviselet – Kapuvár".)

A művészi érzékű paraszttehetségekkel – az évekkel korábban nagy port felvert őstehetség-vitát[4] követően – külön cikkben foglalkozik. Gondolatai szemléltetésére a Kapuvár közelében, Himódon élő Áldozó Józsefet hozza fel példának, aki felfedezését és az áradozó hangú újságcikkeket követően – magára hagyatva és egyholdnyi kavicsos szántóföldjét művelve – néhány év alatt giccsfestővé süllyedt. (Nem volt erkölcsi tartása, osztályöntudata, szemben egy Veres Péterrel – mondta róla utólag.) A parasztművész ugyanolyan, mint az ugyanebben a miliőben gyökerező gyermeki lélek – hangoztatja –, nevelése az egész magyar múlt és magyar kultúra megismertetése nélkül aligha képzelhető el. Ha viszont – s ezt már általánosító értelemben mondja, nem csupán a paraszttehetségekre vonatkoztatva – „eltagadjuk az alakuló művészgenerációtól a gyermekkort, a legintenzívebb élmények korát és idegenből importált művészeti törvények vasrácsai közé zárjuk, nem születhet meg benne a felszabadulás." Az új magyar művészet zálogát a parasztművészben rejlő intuitív alkotóerő kibontásában látja, ezt ismerte fel – úgy véli – a Magyar Képírók Társasága, s ez jutott kifejezésre – tehetjük hozzá – a *Magyar Élet*ben újra közzétett, művészkataszterbe való felvétel szempontjainak összeállításában is.

A nyugat-európai szellemi orientációt még olyan méltán elismert művész esetében sem tartja a Képírók elvi álláspontjával összeegyeztethetőnek, mint a falusi témák iránt vonzódó – igaz, azokat gyakran eszményi tisztaságúvá, idillé párló – Szőnyi István. Az 1943-ban megjelent *Kép. Megjegyzések a művészetről* című kötete ürügyén mondja el a művész-író gondolatairól alkotott, de Szőnyi festészetére is vonatkoztatható véleményét. „Mi mégis – olvasható a recenzióban – önmagunkon, múltunk ismeretén, magunkba szívódásán keresztül szeretnénk és akarunk felfrissülni. ...A népi kultúra a magyarság lelki folytonossága, s így legfeljebb eljöhet az idő, amikor azonosul, eggyé válik az egyetemes magyar kultúrával. Tudósaink: Fettich Nándor, László Gyula, közvetve néprajzosaink bizonyítják be a honfoglalás kora előtti leletek tömkelegével, a temetkezés mikéntjéből, ruházkodásból, fegyverviselésből, díszítésekből, kultikus szokásokból, nyelvészeink nyelvemlékekből stb., hogy a népi kultúra, a magyar szellem ezeréves hekatomba sorsa az ezer év előtti magas kultúra természetes folytatása. László Gyula a magyar lélek ezer év előtti lelki sajátságaira, alkatára is tud következtetni, és a legszélesebb körű tudományos felkészültséggel kimutatja, milyen kultúrák érintkeztek a miénkkel már e mai hazába jutás előtt... A művész-író nem érezte meg a magyarság kettős szerepét Ázsia és Európa felé." (László Gyula *Régészeti néprajz és magyar őstörténet* című tanulmányát a *Magyar Élet* előző két száma közölte, Fettich Nándornak ezekben az években jelentek meg több kötetben, folyamatosan, ősrégészeti és az emlékek alapján stíluskérdéseket is feszegető munkái.)

Litkeynek a *Magyar Élet*ben megjelent írásai közül a legjelentősebb az 1939-ben írt és két folytatásban közölt *Festőművészetünk magyar jellemvonásai* című tanulmánya. Nemcsak összegzése ez korábbi elméleti stúdiumainak, az irodalmi népi mozgalom részéről őt ért hatásoknak, a Magyar Képírók eszmei jelenlétének, hanem ösztönzője is néhány későbbi, a háború éveiben megjelent írásműnek, elsősorban Nagy Zoltán 1941-es *Új magyar művészet* című összefoglaló munkájának. Gondolatmenetét megalapozó forrásai közül Litkey kettőt meg is nevez: Kós Károly *Erdély* című „kultúrtörténeti vázlatát" (1934), s a közösséglélektan és miliőkutatás szociológiai módszerét alkalmazó Tomori Viola munkáját, amely *A parasztság szemléletének alakulása: a parasztság szemléletének és eszméltségi fokának lélektani vizsgálata* címmel a Szegedi Fiatalok Művészeti Kollégiuma kiadásában jelent meg 1935-ben.

„Mindmáig mi jellemezte hát festőművészetünket [ti. a múlt század közepétől, az eredendő népi tehetségek felbukkanásától – M. O.]? – írja gondolatmenete összegzéseként. – Külső szemlélet, a közösségi benne élés tudatlansága, ösztönösség, így kapott azután a magyar jelleg az alkotásokon többé-kevésbé szerepet; egyik alkotónál temperamentum adta tónuspolaritás, mint Munkácsynál és Rudnaynál, másiknál színpolaritás, mint Vaszarynál, míg a harmadiknál a miliőbeli megérzések [ti.

hiányzik a közös kultúrából induló alap. ...Az eddigi külső szemlélet és ösztönösség mellé a folytonos benne élést, ...a magyar stíluselemeknek azonos ritmus, forma, vonal és szerkezeti sajátosságaival való ismeretét, azonos lélekalkatból, közös múltból, közös szenvedésű életből, fájdalmakból, örömökből kivetítődőleg csak a magyar paraszti kultúrán való nevelődés adhatja meg."

Ezzel a szemlélettel, amelyet a főiskolán Rudnay Gyula képviselt (s amelynek az Iparművészeti Iskolában is voltak hívei, így a Képírók közül Fáy Aladár), érdemes szembeállítani Vaszary János szemléletét, aki főiskolai tanárként a modern (nyugati) művészet elkötelezett híve volt. Alaptétele, amelyet tanítványai jó részben életre szólóan magukkal vittek, úgy hangzik, hogy a modern művészet egészében nem nemzetietlen, ellenkezőleg, sajátos jellegű festészetünk kibontakozásának előmozdítója. A *Modern művészet és nacionalizmus* című elmefuttatásában - nyilván önmagára és az új magyar festészet szín uralta vonulatára gondolva - ezt írja 1929-ben: „A modern festészet, mint tudjuk, kiváltotta nálunk a világos, szivárványos színeket, melyek népies ízlésünk alapvonásai, azt a buja, keleti színgazdaságot, mely teljesen fedi a kedély gyors és szilaj átváltozását, a vérmérséklet és képzelőerő fellángolását, hirtelen kirobbanását, kiváltotta a különös, mély harmóniát, mely éghajlatunknak megfelel, vagy másutt nem látott tarkaságok összecsendülését, megerősíti ritmikus tempónkat, a tropikus, vakító fénybe való összeolvadásunkat, mely a magyar alföldi rónáról elkísér az egyszerű parasztszobák fehérre meszelt falaira, életre kelti tájaink új szépségeit a modern zárt, szigorú formakultúrával a tektonikus kialakulásokban, dekoratív, népiesben gyökerező vonalművészetünknek pedig szinte felkínálkozik a megszámlálhatatlan új lehetőség, melyet a modern elgondolás nyújt."

Vaszary tanulmánya végkicsengésében a „nemzeti" és a „modern" festészet találkozásának, eggyé válásának ugyanez a bizakodó, optimista hangja szólal meg, még tágabbra nyitva a művészeti lehetőségek körét: „A magyar képstílus [ami itt nem stiláris fogalmat takar - M. O.] végleges kialakulását csakis az abszolút festészet segítségével lehet megalkotni, ami nem más, mint: tisztán a színek, fény, vonalak és formák mint a képfelület optikai szépségének másutt nem tapasztalható összecsengése, harmóniája, ritmusa, eltekintve a kép minden egyéb mondanivalójától, belső szándékától."

Vaszary festészete és széltében elismert művészetpedagógiája ezekben az években és a későbbiekben sokakat megérintett, a Magyar Képírók közül is többeket. Mindazok a jellegzetességek, melyeket ő a „magyar képstílus" ismérveinek tartott, számos festőművészünk munkásságában felfedezhetők, függetlenül azok bármiféle etnikumhoz való kötődést jelezni kívánó, szándékos vagy szándéktalan meglététől.

S a festő Litkey, akinek e tíz év alatt, az 1930-as évek második felében és az 1940-es évek elején három egyéni kiállítása is volt, egy még Kapuváron (1937) és kettő a fővárosban (1940: Műterem; 1943: Műbarát)? Nyilvánvaló, hogy nem csupán néprajzi ízű helyzetfelmérésekre futotta erejéből és tehetségéből. A magyar paraszt, közvetlen egyszerűségében, a falusi ember és a táj, a szűkebb és a tágabb környezet, az ottani és a mezei munka megannyi válfaja sorra megjelenik akvarelljein és olajképein. Elébb tapogatózó kiszámítottsággal, majd fokozódó lendülettel, a kép, a gesztus felszabadult biztonságával, napszakra, fényviszonyokra, a felhők járására s a víz tükröző játékára figyelő érzékenységgel. Ez a belső felszabadultság az élénk, fényesen lobogó színek iránti vonzalommal párosul, „minden képe egy-egy igézetes pillanat megörökítése, parányi sugár az örök fényből" - írta képeiről Kádár Zoltán 1943-ban. E periódus végső kifutását képviselő akvarelljei már-már expresz-

A történelem katartikus fordulatait és a művészpálya új irányba térésének állomásait mellőzve, lábaljunk át húsz hosszú évet, s varázsütésre, egy lelkében megifjodott művész másodvirágzásának lehetünk a tanúi. Őt is szárnyára kapja a csalóka fényben sem szűkölködő, általános szellemi felfrissülés, s festészete stilárisan és tematikailag jelentősen kitágul. Az 1960-as évek elején-közepén induló fiatalokhoz hasonlóan feldolgozza festészetében a század számára hasznosítható vívmányait, főképpen a klasszikus modernizmus eredményeit, miközben - céltudatosan - érintkezési pontokat épít ki művészi múltja továbbra is hasznosítható invencióival. Stiláris újszerűsége, gondolati ereje ebben a sajátos kettősségben, múltból átmentett megoldásainak és letisztult, jelzésszerű képi fogalmazásának egységében mutatkozik meg.

Előbb kubisztikus megoldással, analízissel kísérletezik, előtérnek, háttérnek azonos formai értéket, minőséget tulajdonítva, majd - Miró, Klee és Picasso nyomán - ráeszmél az emberi figura szellemi távlatokat nyitó, jelzésszerű közvetítésére, s a hol tagolt, holt foltszerű tasisztikus háttér anyagiságtól mentes festői értékeire. Megszabadul a szokványos ábrázolási kötöttségektől, a festői képzelet szabadon mozog a síkra vetülő térben. Ilyesfajta immateriális szféra érzékeltetésének tulajdonítható az a szabadsága a látószögnek, perspektívának, ahogyan a belső világából kitekintő művész témáit, motívumait kezeli. Egy újra kiküzdött ember- és világszemlélet uralja mindkettőt, s ebben az egyetemes rendben a távoli múltból felrévedő emlékképek, falusi jelenetek, parasztfigurák éppúgy meglelik helyüket, mint a nagyüzemi munka, a Balaton-parti időtöltés és a fővárosi, értelmiségi lét, kulturális érdeklődés megannyi mozaikképe, általában a mesterkéletlen emberi lét változatos, formailag letisztult helyzetei. Ez a mesterkéletlenség, egészséges és derűs természetesség - még ha vizuális gondolkodásra késztető formai mezben jelentkezik is - ugyancsak a múltból átörökített sajátsága ennek a hellyel-közzel bölcselkedésre is hajló festői másodvirágzásnak.

Litkey munkássága e kései szakaszban emelkedik az egyetemes emberi szintjére. Festészetében stilárisan és tematikailag így olvad eggyé a „nemzeti" (régebbi munkáival kapcsolatban Vaszary, sőt az erdélyi Nagy Imre nevét emlegették a korabeli recenzensek) és a sajátjává hasonított „nemzetközi", gazdagítva ezáltal a modern művészet sokszínű arculatát. Litkey György végül is a szellemi frissességét idős korára is megőrző, s tapasztalatait a fiatalokkal idehaza és egyszer-egyszer a messze idegenben is készségesen megosztó művész és művészpedagógus maradt, akiben rebbenékeny színekké oldottan mindvégig élt a tiszta fénnyel, emberségünk forrásával való találkozás vágya.

Litkey György 1907-1975. Balatonfüred, Litkey György Alapítvány, 2011.

A két világháború közötti magyar grafika

Műfaji önállóság és az irodalom szolgálata

1944. december elején - mint az impresszumban olvasható - „a bombázások és hadi helyzet sok kényszerűsége között" fejezte be *Vonalművészet - Gondolatok a rajz és nyomtatott vonalvilág művészetéről* című kötetének nyomtatását a Képzőművészeti Főiskola grafikai osztályán Varga Nándor Lajos, 1931 óta az osztály vezető tanára. A kötetet ma lapozgatva is megérinti az olvasót az Erdélyből

Littkey György

festő

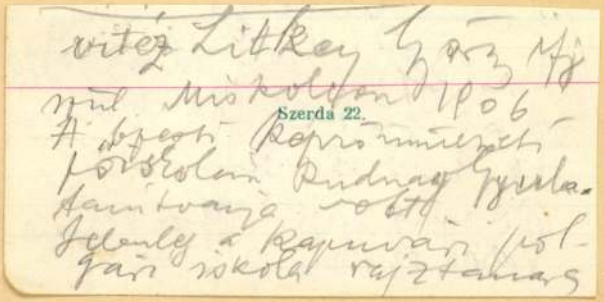

vitéz Littkey György ifj.
szül. Miskolcon 1906
A bpesti Kepzőmüvezeti
főiskolán Rudnay Gyula-
tanítványa volt.
Jelenleg a Kapuvári pol-
gári iskola rajztanára

Szerda 22.

Tsebnaptár 1939

Litkey: Vörösberény vizsgája

Hét évvel ezelőtt Litkey György, Sárkány Loránt, Lampért András, Hanzély Gizella, Mersits Piroska és a többi törzstag úgy érkezett Vörösberénybe, festőállvánnyal, vászonnal, rajzpapírral és lelkesedéssel megpakolva, mint szűzföldekre a pionírok. Maguk festették át a rozsdás vaságyat, melyen aludtak, szedték össze a szalmát, hogy megtömjék a derékaljat, s mikor úgy, ahogy előteremtették a munka elemi feltételeit, dolgozni kezdtek.

A kezdet óta hét év telt el. S aki a megtett utat egyetlen képbe szeretné összefogni, az talán fesse meg a pedagógus művésztelep augusztus 14-iki kiállítását. Hadd szolgáltassunk néhány tárgyi adatot a képhez!

A régi iskolához két új tantermet épittetett a községi tanács, ezekben nyílt meg a tárlat, mely egyszerre volt avatója a tantermeknek és vizsgája több mint félszáz pedagógus festőművész nyári munkájának. Megjelent ezen a megnyitón a községi pártszervezet titkárának, tanácselnökének, tsz-elnökének vezetésével a falu apraja-nagyja, az idős Csonka Ferenctől a kicsi Csőgör Lacikáig. Mert Vörösberény éppúgy szívébe zárta a művésztelep lakóit, mint ahogy ezek ceruzával, tussal, akvarellel és olajjal egyre gazdagabban és változatosabban örökítik meg a falu életét. Még pedig az új életet élő szocialista faluét. A dolgozó ember a legfőbb témája ennek a kiállításnak: ezt látjuk Ivánka László, Litkey György, Lampért András, Sárkány Loránt, Sziklai Z. Éva, Vincze Lajos és a többiek rajzain, festményein.

Száztíz alkotás szerepel a kiállításon, töredéke annak, amit Vörösberény művészlakói létrehoztak. A többi, a nagyobb méretű vásznak, rajzok, melyeket keret hiányában nem lehetett kiállítani, ott sorakoznak a szállásokon. Egy nap se lenne elég, hogy végignézzük őket: Mersits Piroska merészen ragyogó színű tájképeit, Gopcsa Paula ötletes vázlatait, Pákey Iza finom harmóniájú akvarelljeit, meg a Székely Bertalan-díjas Hanzély Gizella szinte megszólaló szobrait, melyek a többiek műveivel együtt beszédesen igazolják azt, amit a megnyitón Litkey György mondott: »Úgy nézzék ezeket az alkotásokat, mint az ...beri szeretet megnyilvánulásait«.

(f. a.)

Íme, így sakkozik a balatonalmádi pedagógus üdülő remek tetőteraszán Tábi Tibor szegedi és Vereskői János miskolci pedagógus. Ilyen elmélyülten, no meg ilyen — kényelmetlenül. Miért kell egy-egy leteritett újsággal védekezniük az éjszaka lehűlt kő hidege ellen? Ha már az üdülőnek egyetlen nyugágya sincs (!), nem lehetett volna legalább gyékényszőnyegekről gondoskodni?

Litkey György

cód

A Magyar Képírók Egyesületének a Nemzeti Szalonban rendezett kiállításáról — melyet mult számunkban ismertettünk — a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter megvásárolta *Ádámffy* Lászlótól a „Hómunkások" című olajfestményt, *Boromisza* Tibortól a „Csendes Dunakanyar" c. vízfestményt, vitéz *Litkey* Györgytől „Kötögető leányka" című vízfestményt és *Szalay* Lajostól „Szent Ferenc" és az „Istállóban" című tollrajzokat.

Képzőművészet
1941. 7i. l.

1948. X. 20.

1.

Диктáнт.

Кавдá Лиза и Пётр шли лéсом, часовой закричáл на них, и спросил: „Кудá идёте?" Они ответили: „Мы идём в пионéрский лагерь." Часовой пропустил их и они пошли. Лиза и Пётр пошли дальше. Там у дерева стоял часовой. Лиза

Felelős kiadó: Nagy Zoltán

1000 — 67.0611 Ságvári Ny.

Litkei Gy.

Meghívó

A „FÁKLYA" KLUB VEZETŐSÉGE SZERETETTEL MEGHÍVJA

Litkey György

FESTŐMŰVÉSZ

kiállításának

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

✶

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

1967. MÁRCIUS 10-ÉN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

Kisdéginé, Kirimi Irén dr.

MŰTÖRTÉNÉSZ

✶

A KIÁLLÍTÁS NYITVA MÁRCIUS 10-TŐL, MÁRCIUS 25-IG 11—16 ÓRÁIG,

SZOMBATON 13 ÓRÁIG

VASÁRNAP ZÁRVA

BUDAPEST VI. CSENGERY UTCA 68. II. EMELET 1.

BELÉPÉS DÍJTALAN

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1958 NOV 2

Borsodi toll

Borsodi toll

610

Littkey György vázlata

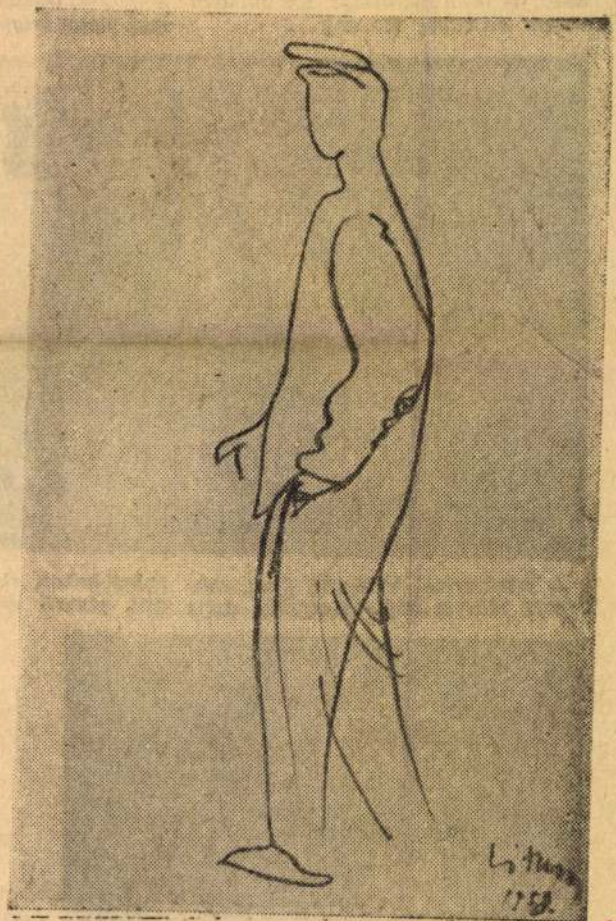

Megemlékeztünk
rról, hogy nemré-
iben egy fővárosi
képzőművész csoport
íz napi tanulmány-
útra jött Miskolcra.
Ezidő alatt a Lenin
Kohászati Művekben
gen sok rajzot, képet
és vázlatot készítet-
tek a gyári munkás-
ság életéről, munká-
járól. Az itt közölt
vázlatok is akkor k
születtek.

SZÜRETI B

Szüreti bál, régi hagyomány, új kedv — örök fiatalság! Ez minden időkre érvényes törvény...

»telt házzal« kezdődött s később n a művelődésház ablakai alatt is s mos fiatal irigykedve leste a szer

A felsőzsolcai kiszisták által rendezett szüreti bál hangulatos estje

csésebbeket, akiknek a bíró egy csit magas árat állapított meg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1967 MÁR 20.
1021

Litkey György képei a Fáklya-klubban

Az önégető

Aki Budapesten rajzpedagógus és gyakorló festőművész, mind ismeri Litkey Györgyöt, és csak úgy emlegeti: Gyuri bácsi. Évek óta vezeti a fővárosi pedagógusok képzőművészeti stúdióját, nyaranta meg Vörösberényben, majd Balatonbogláron a művésztelepet.

Pedagógus, mégpedig többszörösen is... Hisz nemcsak a gyerekeket tanítja »világlátásra«, a színek, formák szépségére, az élet szeretetére, hanem pályatársait, a rajzpedagógusokat is egyre beljebb vezeti a művészet titkaiba. Okosan, tapintattal, egy küzdelmes, változatos emberi és művészi pálya érettségével s mindmáig megőrzött lelkesedésével. És ennek a tanításnak ott az aranyfedezete is: festményeinek egyre gazdagodó sora.

Művészi pályája egyenesen indult: kiváló eredménnyel végezte a képzőművészeti főiskolát, Rudnay Gyula tanítványaként, 1930-ban. Azután évekig állástalanul tengődött, alkalmi munkákból tartotta el egyre növekvő családját. Végre 1936-ban Kapuvárott kap állást, majd Öcsán tanít, és innen kerül fel a fővárosba. A felszabadulás után eleven lendülettel kapcsolódik be a szakszervezeti munkába is.

Az odaadó közösségi munka nem szakítja el az alkotó művészettől, sőt annak tartalmi gazdagodására szolgál. Litkey György, amint mostani kiállítása is tanúsítja, elszakíthatatlanul együtt él korával és az őt körülölelő társadalommal. A képein megszólaló élmények jellegzetesen társadalmi fogantatásúak és rendeltetésűek. A gyermekkor feledhetetlen élményei, a régi falu emléke, a munkásokkal és parasztokkal való találkozások, a belső látomások, az irodalmi és történelmi benyomások, napjaink eseményei rendre képpé fogalmazódnak benne. Az első látásra talán érthetetlennek látszó festmények — legtöbbje nagyobb méretű olaj — tápláló forrása mindig egy-egy élmény. Ennek hatására indul meg a művész költőien szárnyaló és messzi, de mindig követhető értelmi s érzelmi kapcsolatokat teremtő fantáziája, mely az elemeire bontott élményt a színes formák mozaikkockáiból új szintézisben jelenteti meg. Az Önégető című képének megfestésére például a vietnami nép hősi küzdelme ihlette: az önkéntes tűzhalált vállalók szenvedélye, akik még az egyszeri és megismételhetetlen életet is eldobták, hogy így tiltakozzanak az elnyomás, a szolgaság ellen. Gondolat és érzelem együtt szól ezeken a képeken, mégpedig valami egészen friss elevenséggel, szinte gyermeki lelkesedéssel. Innen fakad a festmények szuggesztivitása, emberi és művészi hitele.

Az eddigi kiállítások — így az 1958-ban, a Rózsa Ferenc Művelődési Házban rendezett tárlat és a tavalyi nagy sikerű brüsszeli bemutatkozó — is azt bizonyították, Litkey György ízig-vérig modern művész, aki a század emberének élményeit a század nyelvén mondja el. Ezt a törekvését nemcsak továbbviszi, hanem meggyőzően igazolja is mostani, minden korábbinál gazdagabb tárlata.

Fényi András

a kecskeméti nevelőintézetbe

A kecskeméti Országos Nevelőintézetben *az 1967/68. tanévre megüresedő helyeket* a szakszervezet elnöksége mellett működő beutaló bizottság május második felében tölti be.

Az intézetbe a pedagógus szakszervezet tagjainak árva, félárva vagy szociális szempontból rászoruló és legalább jó eredménnyel tanuló általános iskolás gyermekeit lehet felvenni. A gyermekek az intézetben működő általános iskola tanulói lesznek, s a korszerűen berendezett otthonban állandó felügyeletben részesülnek. Ruházatukat szintén az intézettől kapják.

Az árvák és állami gondozottak ellátása ingyenes, a többi gyermek szülei pedig a jövedelmükhöz mért, mérsékelt térítési díjat fizetik.

Akik gyermekeiket szeretnék felvétetni az intézetbe, kérelmüket *a szakszervezet központjából igényelt jelentkezési lapon* terjesszék elő és *csatolják hozzá az illetékes hatóság által kiállított kereseti kimutatásokat.* Ha mindkét szülő kereső, mindkettőjük kereseti kimutatását mellékelni kell. A kérelmeket *legkésőbb április 20-ig* kell beküldeni a *Pedagógusok Szakszervezete Központi Vezetőségének címére: Budapest, VI., Gorkij fasor 10.*

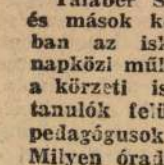

VÁLASZOLUNK

Talabér Sándor igazgató és mások kérdezik: Azokban az iskolákban, ahol napközi működik, van mód a körzeti iskolába bejáró tanulók felügyeletét végző pedagógusok díjazására. Milyen óradíjjal számolható el e tevékenység, és hány tanuló felügyeletét köteles ellátni egy pedagógus?

A bérutasítás 76. §-nak (7) bekezdése i) pontja szerint a pedagógusok heti kötelező óraszámába beszámít a napközi ügyelettel eltöltött idő. Mivel e felügyelet napközis tevékenységnek minősül, és a napközis munkát — a korrepetálások kivételével — »B« kategóriájú óradíjjal kell díjazni, a körzeti iskolába bejáró tanulók felügyeletével eltöltött időt is teljes értékű, »B« sor szerinti óradíjjal kell fizetni. A felügyelt tanulók létszámára vonatkozóan jelenleg külön előírás nincs, de értelemszerűen a tanulócsoportok létszámára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni addig is, amíg ezt nem szabályozzák.

Somos István szegődményes fűtő kérdezi: Jár-e külön fűtési pótlék a gázkályhák fűtéséért?

A gázkályhák, illetve gázfűtőtestek kezelői (fűtői) részére a besorolás szerinti havi alapfizetésükön kívül külön pótdíj nem fizethető. Gázfűtés esetén — ha emiatt éjszakai ügyeletet kell tartani — a 172/1961. (MK. 24. MM számú állapításánál. Ha így tanított óráinak száma meghaladja a heti tizenegy órát, heti kötelező óraszámát 22 órában kell megállapítani. Ez az alacsonyabb kötelező óraszám attól az időponttól illeti meg, amióta e feladatot elvégzi. Ha kötelező óraszáma alapján túlóradíjra jogosult, azt visszamenőleg ki kell fizetni.

Sárkány Irén igazgató-helyettes kérdezi: A 110 1966. (M. K. 2.) MM számú bérutasítás 81. §-nak (3) bekezdése szerint a megtartott többletórákat abban az esetben is díjazni kell, ha pedagógus adott héten megtartott összes óráinak száma — például állampolgári kötelesség teljesítése miatt — nem éri el a heti kötelező óraszámot. Mi tartozik az állampolgári kötelesség körébe és az ilyen címen történő távollét esetén fizethető-e helyettesítési díj?

Az állampolgári kötelesség teljesítésének esetei — a Munka Törvénykönyve végrehajtási rendelete 139. §. (1) bekezdés a—b) pontjait figyelembe véve — a következők: szavazás, sorozáson és katonai nyilvántartásba vételen való megjelenés, hatósági és bírósági idézésre tanúként való megjelenés, tanácstagként, népi ülnökként való eljárás, kötelező orvosi és rendőrorvosi vizsgálaton való részvétel, véradásra való berendelés teljesítése. Az Mt. V. 139. §-ának (1) be-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

Litkey György

1967 MÁR 24.

Litkey György kiállítása

1021

Rudnaytól picassói tájakig eljutni, sötét színektől az összekavarodó világosokig, a tájábrázolástól az absztrahálásig; hosszú út mindenképpen. S hogy érdemes-e megtenni ezt a sok kanyarodóval nehezített utat, mely — s ez sem kis nehézség — nem járt látványos sikerekkel, erre igenlő választ ad Litkey György kiállítása.

A festő Rudnay tanítványaként végezte el a főiskolát 1930-ban.

smerő és becsülő festő más
káin az absztrahált kompozí-
s a népművészet vonásai ke-
dnek rokonságba. („A föld
kásai", Két tehén, két öreg")
key Györgytől — képei alap-
— semmi sem áll távolabb,
a látható valóság reprodukáművészete a produktumot
íti; a látható alatt a tudott,
szemek elől elrejtett világ
függéseit keresi.
i látta a festő kiállítását a
gógusok Fáklya klubjában,
inthat a krónikás hitére;
y György nem állt meg azon
ton, amelyen sokan szoborrá
vedtek, vagy elestek.

Szántó Gábor

terkedéseit idéző „...
let" című képe. A sokáig vidéken
élő és a Dunántúl népművészetét

SZÍNHÁZI FIG

KISREGÉNY SZÍNPADON. A Kortárs tavaly augusztusi számában jelent meg *Örkény István* tragikomikus kisregénye, a *Tóték*, egy hegyvidéki faluban élő családról. Tóték fia a szovjet fronton katonáskodik és a fiú parancsnoka a partizánok támadásait békés környezetben szeretné kipihenni. Erre kiváló alkalom Tóték fenyvesek övezte faluja, amelyben a fiáért aggodalmaskodó család teljes csöndről gondoskodik az őrnagy számára, a türe-

idején, és e szigeten egy roncsolt idegzetű őrnagy dobozok készítésével állítja helyre lelke nyugalmát. Abszurdan groteszk a Tóték helyzete is: az életrend teljes felborítása, a tűzoltóparancsnok-családfő roggyanttérdű járása, amely nem kelthet kisebbségi érzetet az alacsony termetű őrnagyban, és az éjszakai nappali pihenő a budin, amely egyedül nyugodt alvóhely ebben a mesterségesen elcsöndesített, mégis, az áldozat nagyságától

LITKEY GYÖRGY

Egy életmű felidézése

(MH) Egy sokáig méltatlanul elfeledett életmű bemutatásával kezdte meg őszi szezonját a Váci utcai Sziget Galéria. Litkey György festőművész munkásságát 1967-ig teljesen mellőzték a hazai kiállításokon, miközben Brüsszel, Róma, San Francisco és Indiana művészeti tárlatain folyamatosan jelen volt. Művészete csak az utóbbi időben kezdett figyelmet kapni Magyarországon. Litkey György pályája első szakaszában főleg akvarellel dolgozott, tájképeket és népi ihletésű témákat festett. Második alkotói korszakában munkái stílárisan és tematikailag is kibővültek, olaj- és pasztellképein a figurális ábrázolás már csak jelzésszerű. A Sziget Galéria november 20-áig tartó tárlatán a korai akvarellek mellett a későbbi pasztellek és olajképek egyaránt szerepelnek, így nyújtva teljes képet a művész életútjáról.

MAGYAR HÍRLAP, 2000

Litkey György festőművész
Nándorfehérvári csata, olajf
Munkálkodók, olajf.
Asszonyfejek a kapuvári utcán, olajf
Kálmán kaszál, olajf.
Kukoricaszár vágás, olajf.
Kötögető leányka, vizf.
János bácsi, vizf.
Lemegy már a nap, vizf.
Tisza parton, vizf.
Faluszéli alkony, vizf.
Falu széle, vizf.
Delelő gulya a Tiszaparton, vizf.
Őszi hangulat, vizf.
Magyar Képirók kiállitása, 1941 január

minisztéri tanácsos.

julius hó 22-én. A miniszter
itkár.

t hiteléül:

[illegible]

.h.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Pedagógusok Lapja

1969 MÁJ 25

Litkei György

1102

Egy meghívó

Képekkel illusztrált, elegáns francia nyelvű meghívót kapott szerkesztőségünk a minap — Brüsszelből. Ismerős arc tekint ránk: Litkei György, a budapesti pedagógus-képző-művészek stúdiójának köztiszteletben álló vezetője.

A meghívó kiállításra invitál: a Galerie le Rempart mutatja be a magyar művész festményeit.

Május 8-án volt a megnyitó, s mire e sorok megjelennek, bizonyára már sok brüsszeli gyönyörködött a magyar festő művészetében. És számosan már úgy mennek el erre a tárlatra, mint akik ismerőssel találkoznak, hisz Litkei Györgynek ez már a második brüsszeli kiállítása.

Szívből gratulálunk a nemzetközi nyilvánossághoz, és további sikereket kívánunk a magyar pedagógus festőművészek illusztris képviselőjének.

f. a.

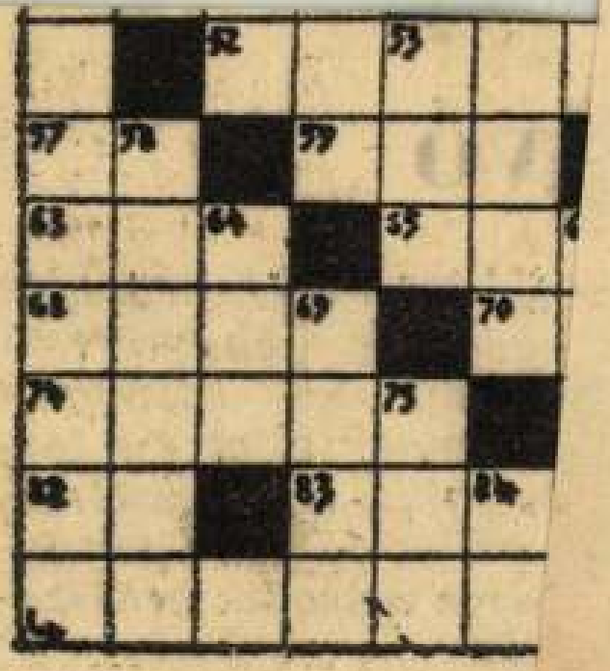

VÍZSZINTES: 1. Május 9. 13. Kötőszó. 15. Idegen eredetű női név. 16. ... Furioso = Lodovico Ariosto (1474—1533) eposza. 17. Kék angolul, fonetikusan. 18. Helyettes. 20. Sajtjáról híres vidék. 21. Nagyváros a Német Szövetségi Köztársaságban. 22. Ingmar Bergman

69. Található. 73. Csuky Zé! 75. Mentsétek meg lelkeinket! 77. Kevert ser. 78. Határozott számnév. 79. Ötlet (zsargonszó). 81. Vetített állókép. 84. Középeurópai Kupa. 86. Csont latinul. 87. Az izmokat erősíti a csonthoz. 88. 41,3 (!).

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Litkey György

Hajdú-Bihar megyei Napló

1981 NOV 28

PEDAGÓGUSOK TÁRLATA

A Pedagógus Szakszervezet budapesti Fáklya Klub képzőművészeti stúdiójának nyílt kiállítása november 26-án, vasárnap délelőtt 11 órakor a pedagógusok debreceni megyei művelődési otthonában. A mintegy ötven, különböző technikával készített, főként grafikai anyagból összeállított kiállítást *dr. Tóth Ervin* művészettörténész nyitotta meg, aki hangsúlyozta annak a ténynek jelentőségét, hogy pedagógusok művészi tevékenységet folytatnak a klub stúdiójának keretei között. A kiállított művek művészi kulturáltságról és képzőművészeti tájékozottságról tanúskodnak. Valamennyi alkotás a stúdió balatonboglári művésztelepén készült. A debreceni kiállítás december 10-ig lesz nyitva.

A Fáklya Klub képzőművészeti stúdiójának bemutatkozásához kapcsolódva november 27-én, hétfőn délután a Csokonai gimnáziumban *Litkey György* festőművész, a Klub képzőművészeti csoportjának titkára „A XX. századi képzőművészetek értelmezése" címmel vetített képes előadást tartott.

munkásságának
az olvasó kíváncsi
szik, és kirajzolć
az égtájak, melyé
megjárt, s törv
érzi a három kö
tását, mindig új
teremtő képesség
bentően bonyolult
tően egyszerű (a kettő majdnem ugyanaz) híradásait és mindenkiétől különböző puritán közlésmódját Nem a hagyomány talaján, de szikláján áll. Gyakorlott versolvasókat igénylő, szikár és szófukar költészete tartós élménnyel építi magát emlékezetünkbe. (Magvető, 1967.)

SIA

végeznek. ...
zók művészi előmenetele, emberi

Könyvtáros

November 27—30 között a Művelődésügyi Minisztériumban tanácskoznak Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia, a Szovjetunió és Magyarország minisz-

MAGYARSÁG Kép mell. 1934. IV. 12. 25

Lilkey Gy.

A MAGYAR KÉP

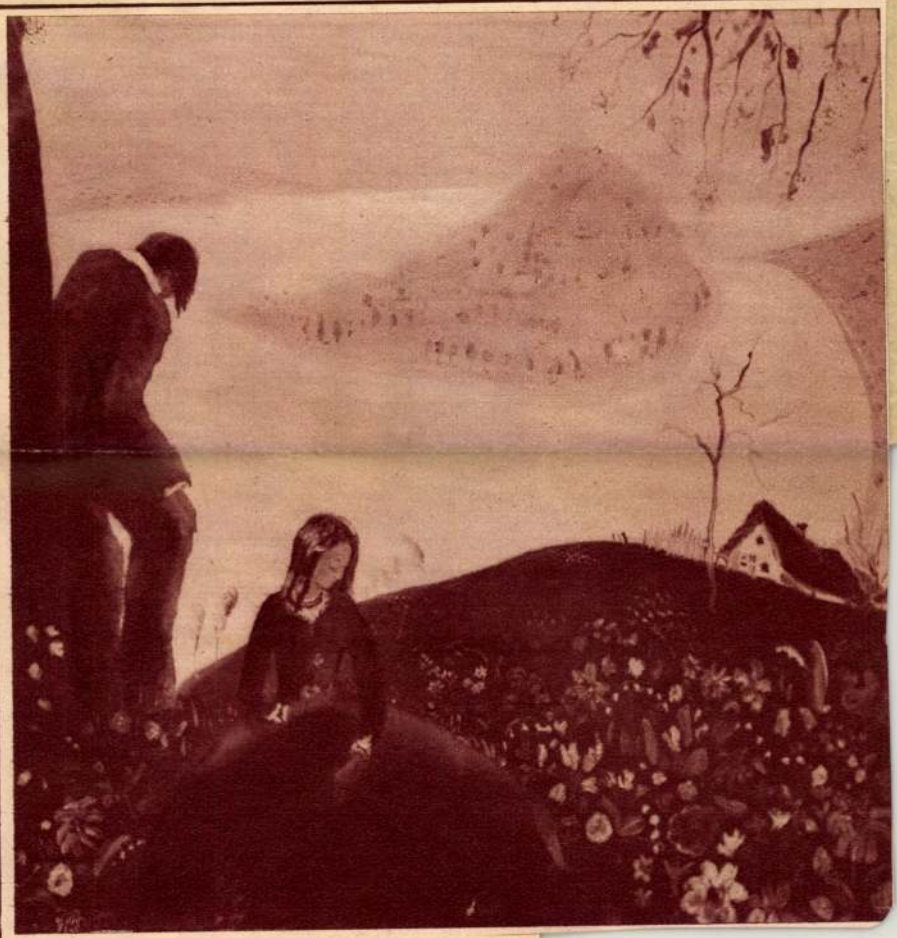

Lilkey György: Tavasz

Húsvéti ajándéktárgyak

1612-ben vizdús talajra épült temploma
na mellett) feléig lesülyedt a földbe

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 12

KÖZNEVELÉS
Budapest

Litkey György festőművész

Pedagógus művész az üzemben

A magyar rajzpedagógus társadalom ismert és becsült tagja *Litkey György* festőművész, a szakszervezet képzőművészeti stúdiójának vezetője. A „Szocialista Kultúráért" kitüntetés tulajdonosa *Ajkán*, a művelődési központban mutatta be december 8-tól 31-ig legújabb műveit. A festőt szoros alkotói és emberi kapcsolat fűzi a magyar timföld- és alumíniumipar nagyüzeméhez. A gyártól kapott műtermet, lehetőséget az alkotásra. *(P. I.)*

segítik leküzdeni saját ped
gógiai előítéleteinket, ezekb
bontakozhat ki a pedagóg
dogmák megdöntésének foly
mata.

Várunk ezen kívül sok pra
tikus segítséget is, például a
hoz, hogy napjaink inform
cióáradatában könnyebben
jékozódjunk, orientálást a
ban, hogy mit olvassunk. S
les áttekintést az itthon
külföldön megjelenő könyve
ről, folyóiratok cikkeiről,
nulmányairól. Különösen na
szükségünk lenne erre a h
tár- és társtudományok ter
letéről. Számolnunk kell

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Litkey György festő

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest
1975 FEB 8

IN MEMORIAM

1021

Litkey György

Hirtelen betegség ragadta el az élők sorából *Litkey Györgyöt*, aki hatvannyolc évesen is tele volt aktivitással, örökifjú alkotókedvvel.

Gazdagon kibontakozó életművében szorosan egybefonódott a pedagógus és a művész hivatása. A Képzőművészeti Főiskola elvégzése után Kapuvárott, Ócsán, Budapesten tanított, itt egyidőben igazgatója volt a Toldy gimnáziumnak. Tanítványait izzó lelkesedéssel nevelte a szép szeretetére, a művészet megbecsülésére.

Mint festőművészt a fe[illegible] amelynek munkáját húsz éven át haláláig gondozta.

Alkotásait számos egyéni kiállításon mutatta be, itthon és külföldön, így Brüsszelben, Osztendében, San Franciscoban, valamint Indianapolisban.

Áldozatos és eredményes munkásságáért a többi közt megkapta a Székely Bertalandíjat és a Szocialista Kultúráért kitüntetést.

Litkey György igaz embersége, művészi elhivatottsága példaként áll előttünk. Gazdag szellemi és művészi örökét szívünkbe zárva őrizzük.

Dr. Domonkos Imre

Litkey György: Varrónő

Egy u

Túl a C
pen, kerte
runk. A XI
fiatalabb g
az Ezüstfe
ressük. Élé
nik fel, b
téli szürke
hoz közel
nyomai, de
honos sürg
hez készülődnek a gyerekek. Az építők belül sem fukarkodtak a szinekkel, pillanatra sem érezzük orvosi rendelőnek az új helyiségeket.

— Még sok minden hiányzik a felszerelésből — mondja Köteles Józsefné vezető óvónő —, de túl vagyunk a nehezén: berendezkedtünk. Jó lenne egy központi bolt, ahol mindenféle óvodai eszközt vásárolhatnánk, kevesebb utánjárással költhetnénk el a pénzünket. De nem panaszkodhatunk. Igazán sok támogatást kaptunk a művelődésügyi osztálytól és a kerület óvodáitól is. Nálunk ez így szokás: ha nyílik egy új óvoda, megnézzük, megérdeklődjük, hogy miben segíthetünk. A mi óvodánk is egy válhatott viszonylag rövid idő alatt otthonossá, csinosabbá.

A százszemélyes, kétszintes óvodát házgyári elemekből építették, de egyedi terv alapján. Az emeleti, négy tágas foglalkoztatóban beépített szekrénysor „rejti" az ágyakat és a felszerelés nagy részét, ami ötletes, jó megoldás. Az öltözők, a mosdók szintén az emeleten kaptak helyet. A földszinten található a konyha, amely a szomszédos bölcsődét is ellátja.

Persze a tágasság a gyereklétszámtól függ elsősorban. Jelenleg 102 óvodás jár ide — s mire ez az írás megjelenik bizonyára többen lesznek. A kilenc óvónő közül hárman képesítés nélküliek, ami a jelenlegi körülmények között „kedvező" arány.

Mintha a segítőkészséget akarná példázni, beszélgetésünk közben érkezik meg Bayer Frigyesné, a Kanizsai úti óvoda vezetője. Szalvétákat hozott, ami itt pillanatnyilag „hiánycikk".

Élve az alkalommal megkérdeztük:

— Hogyan látja az óvoda hálózat helyzetét?

se pótszabadság, mert nincs kire hagyniuk a csoportot. Az is sokat segítene, ha állandó helyetteseink volnának.

A tervek szerint a hetvenes évek végére az óvodai ellátottság a XI. kerületben megközelíti majd a száz százalékot. A fejlesztés ütemére jellemző, hogy az Ezüstfenyő téri óvoda már a negyedik, amelyet saját erőből létesített a kerület a jelenlegi tervidőszakban, s még az idén befejeződik két új óvoda építése.

Az üzemek is segítenek a széles körű patronáló mozgalom keretében. Az óvónői gondok azonban csak olyan központi intézkedésekkel orvosolhatók gyökeresen, amelyek a növekvő gyereklétszámot is figyelembe véve, időben gondoskodnak a kedvezőbb munkafeltételekről.

Benkő Attila

nos fejlődés jellemezte. Fárad-
hatatlanul kereste az egyén-
ségének és mondanivalójának
megfelelő, korszerű kifejezési
formákat. Alkotásainak sürí-
tett jelképrendszere és gazdag
szín-szimbólikája eredeti lá-
tásról és merész művészi kép-
zeletről vallott. Festeszetének
tartalma — egy-egy tárlata-
nak tanúsága szerint — a kö-
zönség közkincsévé vált.

Korszakos szerepe volt a pe-
dagógus képzőművészek össze-
fogásában. Az ötvenes évek
elejétől kezdve esztendőről esz-
tendőre vezette a budapesti pe-
dagógusok nyári művésztele-
pét, hosszú éveken át Vörösbe-
rényben, később Salgótarján-
ban és másutt. Alapító tagja
volt a budapesti pedagógusok
képzőművészeti stúdiójának,

Littkey György

Vitéz *Littkey* György első gyüjteményes kiállítását rendezte meg a *Műterem* helyiségeiben. A fiatal festő Rudnay keze alatt kezdte, erős küzdelemmel láthatóan továbbfejlődött. Izzó, forrongó, heves színek jellemzik akvarelljeit, amelyek a magyar mezei élet örök ritmusát szólaltatják meg. Festői látásmódja már most is határozottan rokonszenves. Olajfestményein nem látunk ugyan sok eredetiséget, de a nyers ecsetkezelés mögött biztos technikai tudást érzünk. A fiatalos hév, ha nem téved az erősen csábító népieskedés ösvényeire, évek multán kiforrott stílust érhet el.

(v)

Magyarország
Esti lap 1940 máj. 15

LANTOS

Könyvesboltja és tud. antiquariuma
Áll. eng. aukciók

Modern and antiquarian bookseller
Sales by auction

BUDAPEST, IV., MÚZEUM-KÖRÚT 3.

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága,

BUDAPEST.
Rákos Jenő u. 10.

Litkey György

* **Nagy sikerrel zárult Litkey György festőművész kiállítása.** Vitéz Litkey György, a fiatal festőművész-nemzedék egyik legeredetibb egyénisége most rendezte meg első gyüjteményes kiállítását a „Műterem" Kossuth Lajos-utcai helyiségében. E hasábokon már méltattuk Litkey György művészetének jelentőségét és sikerét szépen bizonyítja, hogy képeit nemcsak a kritika, hanem a nagyközönség is feltünő rokonszenvvel fogadta. A kiállítás látogatóinak soraiban ott volt a társadalmi, irodalmi és művészi élet számos kiválósága is. A képekből az állam két művet vásárolt meg.

Uj Magyarság

1940. máj. 26.

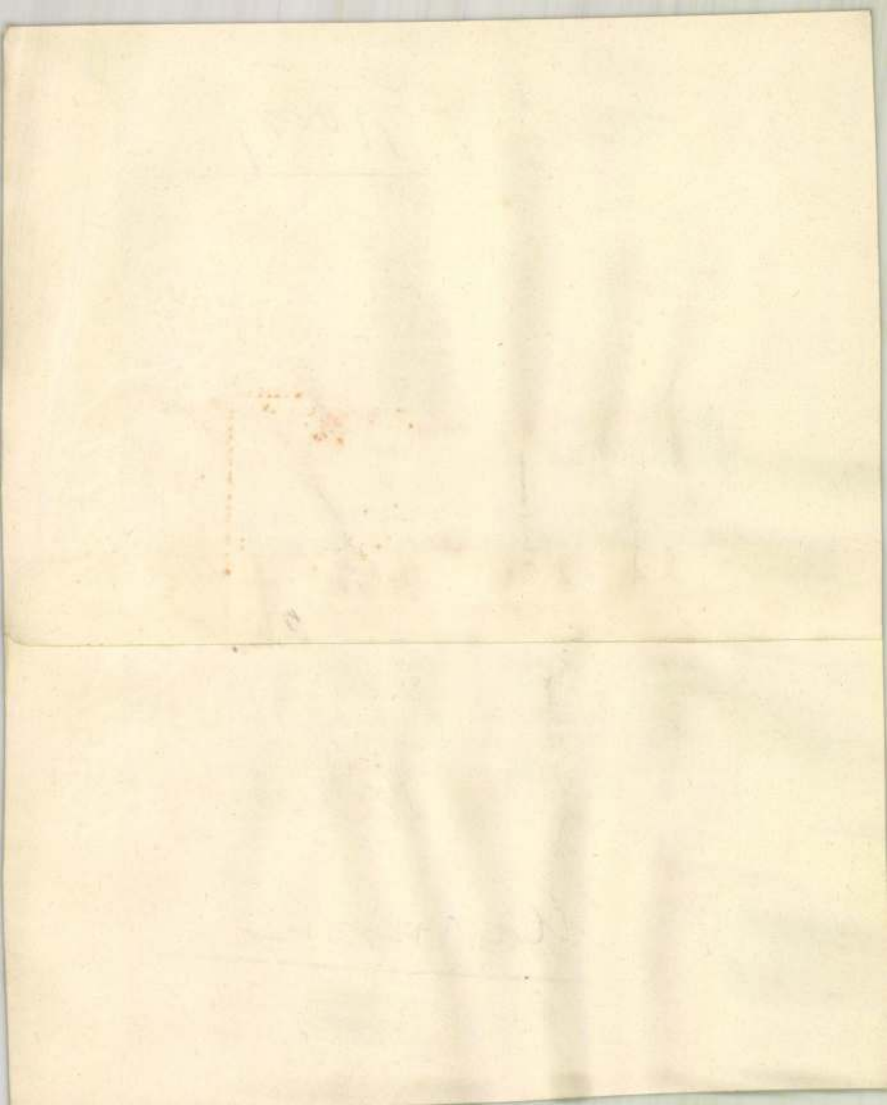

A „PEST" expressrejtvény-sorozatának XI. REJTVÉNYE

TESSÉK MEGFEJTENI!

A nyertesek a jutalmat azonnal átvehetik!

„PEST" 1940 MÁJUS 14

MEGFEJTÉS: .....

A megfejtések csakis levelezőlapon küldendők be, úgyhogy azok legkésőbb május 17-én 9 óráig a »*Pest*« szerkesztőségébe (VII., Rákóczi-út 54.) megérkezzenek.

A sorsolás eredményét a »*Pest*« május 17-i számában közöljük.

A mai rejtvény nyeremény-tárgyai:

1. Zsebóra. 2. Dísztű. 3. Egy kisebb dísz-serleg.

Szállítja:

Tillemann Sebestyén óra- és ékszerlerakata, V. Vilmos császár-út 12.,

a Gróf Tisza István-utca sarkán.

4. Egy pár kesztyű a kitünő készítményeiről ismert

Wölfl Győző kesztyűs

üzletéből (IV., Kossuth Lajos-utca 6.).

5—7. Háromszor 2—2 zsöllye-jegy az

Olympia filmszínház

(VII., Erzsébet-körút 24.) egyik esti előadására.

8—10. Egy-egy férfinyakkendő. Szállítja a közismerten kiváló áruk üzlete:

Károlyi divatháza,

VII., Rákóczi-út 54.

11. **Petrucz Kornél**

VIII., Kisfaludy-köz 2. fodrászati üzemében egy-egy tartós ondulálás és kézápolás.

12. Egy divatos női kalap. Készíti és szállítja:

Virányi kalapszalon

(IV., Ferenciek-tere 3.)

13—99. Utalvány egy-egy 13×18 nagyságú színezett fényképre a Diskai Mona Lisa műteremből (VII., Rákóczi-út 18.).

100. Hétvégi kirándulás Hévízfürdőre

Három napig vendégül látjuk egyik szerencsés pályázónkat

HEVIZFÜRDÖN, a Friedrich Royal-szállóban

teljes ellátásra (lakás, naponkinti háromszori étkezés, kiszolgálási díjak, adók, gyógydíjak stb.),

ezenkívül

az ország bármely pontjáról gyorsvonatú II. osztályú jegy az oda- és visszautazásra.

Hasonló nyaralási ügyekben a *Pest* utazási irodája és a hévizi Friedrich-szállók adnak bővebb felvilágosítást!

— **Vitéz Litkey György kiállítása.** A *Műterem* legújabb gyüjteményes kiállításán új hanggal, új tónusokkal, új művészi felfogással jelentkezik egy fiatal festő, vitéz *Litkey György* kapuvári rajztanár. A Rudnay-tanítvány művészetén ma már alig érzik az a sok kísérletezés, amelyen átment, a neoklassziczizmustól a naturalizmusig. Mindegyikből megtartott valamit és mindegyiknek föléje emelkedett sajátos szemléletével és kifejezőmódjával. Olaj- és vízfestményein a vizió erejével jelentkezik a magyar munka szépsége, a magyar táj egyetemessége és időtlensége. Vitéz Litkey György művészetének gyökere a valóság. Kifejezése a merész színkezelésben, a formák átírásában és a nagyvonalú összhangban jut el az egyéniségig. Egy freskó terve kiemelkedik a jelen téma köréből és igazolja, hogy a fiatal festő, a mult felé fordulva, még jobban elmélyíti művészetének magyarságát. Kiállítása már nem igéret, méltó a legmesszebbmenő figyelemre. *(b.)*

— **Az utolsó húsz év története. Európa 1920—1940.** *Vasárnap jelent meg* a már közismert és rendkívül népszerűvé vált Nemzeti Könyvtár legújabb könyvecskéje. »*Az utolsó húsz év története. Európa 1920—1940*« című új füzet szerzője *Nevelős Ágoston*. Mi minden történt körülöttünk az utolsó húsz év alatt! Alig néhány éve folytak le a világraszóló politikai események s már alig emlékezünk összefügéseikre. A könnyű, élvezetes stílusban megírt füzet nagyszerű emlékeztető lesz az európai idők nagy eseményeire, érdekfeszítő alakulására. Utójátékuk most zajlik le körülöttünk. A Nemzeti Könyvtár új száma minden könyvárusnál, minden jobb könyvkereskedésben, valamennyi dohánytőzsdében és IBUSz-pavillonban kapható. Ára 20 fillér.

— **Gyászrovat.** *Vayer* Mártonka, ifj. *Vayer* Lajos dr. és feleségének kisfia, május hó 10-én héthónapos korában meghalt. Május 12-én temették el az esztergomi családi sírboltba.

Várday Tódor filmhirlapíró, a *Kis Ujság* munkatársa, vasárnap reggel elhúnyt. Temetése kedden délután ¼4 órakor lesz a rákoskeresztúri temetőben.

x **Relle Gaby** vasárnap este a Kékes-szálló nagytermében nagy sikerrel hangversenyezett az árvízkárosultak javára.

500 millió dollár újabb nemzetvédelmi póthitelt kér Roosevelt

Washington, május 14
(Reuter)

A Fehér Házban kijelentik, hogy Roosevelt elnök még e héten üzenetet fog intézni a kongresszushoz és attól nemzetvédelmi célokra újabb póthiteleket kér. Úgy hiszik, hogy 500 millió dollár póthitelről van szó a július 1-ével megkezdődő költségvetési évre már nemzetvédelmi szükségletekre megszavazott 200 millió dolláron felül. *(MTI)*

— **A Nemzeti Múzeum megveszi a fémgyüjtés során előkerülő muzeális értékű tárgyakat.** Az intézményes fémgyüjtés megindulása idején a *Nemzeti Múzeum* felhívást intézett a *Fémgyüjtő Központhoz:* ha az országos gyüjtés során muzeális értékű tárgy kerülne az átvevők elé, értesítsék a *Nemzeti Múzeumot*, hogy a talált tárgyat megvehesse. A közönség természetesen nem tudja megállapítani, hogy a tárgynak valóban muzeális értéke van-e, *ezért lehetőleg minden nagyon régi és kiásott tárgyat mutassanak be a múzeumnak.* A vasnapok előkészítését egyébként befejezték és ma, kedden már meg is tartják Nyiregyházán az első vasnapot.

— **Filléres hajó a felszabadult Komáromba.** Az Országos Magyar Szentkorona Szövetség X. ker. központja f. évi június hó 2-án, vasárnap, szórakoztató különhajóján egésznapos társas kirándulást rendez a felszabadult Komáromba. Részvételi díj oda- és visszautazással 320 fillér. Jegyek elővételben: Teréz-körút 6., József-körút 2., Ferenc-körút 43., Baross-utca 103., Rákóczi-út 1., István-út 10. sz. alatti dohánytőzsdékben, a Mefter Ferenc József-rakparti hajóállomás pénztáránál és X., Kápolna-u. 7. (telefon 348—696) sz. alatt kaphatók.

— **A marabut.** *(Ifj. Hegedüs Sándor színműve.)* A mohamedán és keresztény vallás feloldó, békés összetalálkozását példázza ifj. *Hegedüs* Sándor egyfelvonásos szindarabja, amely most jelent meg könyvalakban. A marabut, a vén sivatagi zarándok, élete utolsó órájában eljut Jézus leányainak zárdájába s ott talál rá a sokáig hiába sóvárgott, megváltó kegyelemre. A Názáreti régen hallott, de elfelejtett neve — amely valamikor egy haldokló keresztény vitéz ajkán csendült fel előtte — kigyujtja benne a halállal való megbékélés csendes derűjét. Az öreg marabut megtér és mint keresztény hal meg. A kis darabot a színszerűség és az emelkedett, nemes emberi gondolkodás egyképp jellemzi. —r—

A **Wolfner Gyula és Társa Részvénytársaság igazgatósága és felügyelőbizottsága** mélységes fájdalommal jelenti, hogy a Társaság igazgatóságának tagja

újpesti

WOLFNER GYÖRGY

úr

e hó 9-én, rövid szenvedés után elhúnyt.

Évtizedes közös munka osztályosát, vállalatunk nagyképességű és fáradhatatlan vezetőjét vesztettük el Benne.

Végső kívánságához képest földi maradványait csendben helyeztük örök nyugalomra.

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni

Budapest, 1940 május 11.

A **Wolfner Gyula és Társa Részvénytársaság tisztviselői, művezetői és munkásai** mély fájdalommal tudatják szeretett főnökük

újpesti

WOLFNER GYÖRGY

úr

e hó 9-én történt váratlan elhúnytát.

Elvesztettük iránt mindenkor megértő jóindulattal viseltető, gondos főnökünket.

Nemes gondolkodása, sziklaszilárd jelleme és fáradhatatlan munkássága mindig példaképen fog előttünk állani.

Bölcs vezetésére, meleg szívjóságára soha el nem múló hálával gondolunk és emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.

Budapest, 1940 május 11.

A **Royal Nagyszálloda Rt. igazgatósága, felügyelőbizottsága és tisztviselőkara** fájdalomtól lesujtva és mélyen megrendülve jelenti, hogy igazgatóságának nagyrabecsült és szeretett alelnöke

újpesti WOLFNER GYÖRGY úr

e hó 9-én elhúnyt.

Alelnökünk, aki közgazdasági életünk kimagasló alakja volt, két évtizeden át nagy tehetségét, széleskörű tudását és gazdag tapasztalatait mindenkor teljes odaadással bocsátotta vállalatunk rendelkezésére, amelynek megerősödésében hervadhatatlan érdemei vannak.

Ritka egyéniség volt, emelkedett és nemes gondolkozás jellemezték: nem ismert különbséget ember és ember között.

Emlékét szívünkbe zártuk!

Budapesten, 1940 május 11-én.

HORTHY ISTVÁN FELESÉGÉVEL TEGNAP HAZAÉRKEZETT NÁSZÚTJÁRÓL. MEGÉRKEZÉSÜKRE A KORMÁNYZÓ IS MEGJELENT A BUDAÖRSI REPÜLŐTÉREN ÉS ÜDVÖZÖLTE FIÁT ÉS MENYET

is annyira Németországra, hanem inkább a semleges államokra nézve van jelentősége, mert

a Churchill-kormány »a semlegesek részére határozottan a létkérdés felvetése«.

Churchill kormánya — hangoztatja a lap — a semlegesek és a nemhadviselők részére »a legveszedelmesebb angol fórum, amelyet képzelni lehet, mert *ennek a kabinetnek a siker felé teendő lépései csakis a semlegesek és nemhadviselők rovására történő háborús kalandokon keresztül vezethetnek*«.

Otto von Heydebreck

Az amerikaiak hagyják el rögtön Belgiumot és Hollandiát!

Washington, május 14
(Német Távirati Iroda)

A Hollandiában és Belgiumban maradt amerikai alattvalókra vonatkozóan *Hull* közölte, hogy ezeket is*mételten felszólították, hogy utazzanak el, amíg az útvonalak még szabadok.* A missziók és konzulátusok tisztviselői azt az elvi utasítást kapták, hogy *semmiféle komoly veszélynek ne tegyék ki magukat. (MTI)*

Vilma holland királynő Londonba utazott

London, május 14
(Reuter)

Vilma holland királynő hétfőn este Londonba érkezett.

A királynő a Liverpool-utcai vasúti állomásra érkezett. Szomorúnak és elhagyatottnak látszik, amint kiszállott a vonatból. György király kezet szorított vele és megcsókolta mindkét arcán. A királynő egy pillanatra körülnézett, azután fáradt mosoly látszott az arcán, amikor megpillantotta leányát, Juliana hercegnőt és vejét, Bernát herceget. Az üdvözlések után a hollandi királyi család három tagja néhány pillanatig beszélgetett. Vilma királynő azután odafordult György királyhoz és francia nyelven hosszas beszélgetést kezdett vele.

Németalföld királynője brit hadihajón érkezett Angliába. Londonba különvonattal jött s a németalföldi királyi testőrség tisztjei és katonái kísérték.

Vilma németalföldi királynő a keddre virradó éjszakára a Buckingham-palotában szállt meg.

A királyi menekültekkel kapcsolatosan hivatalosan kijelentették: mindenekfölött fontos, hogy ha a legrosszabb bekövetkeznék, — aminek szerencsére most semmi jele nem mutatkozik — a Nassau-Oranje királyi ház biztonságban legyen.

(MTI)

Holland menekültek Angliában

London, május 14
(Havas-ügynökség)

Hétfőn este Hollandiából *275 menekült* — köztük sok asszony és gyermek — érkezett egy keletangliai kikötőbe. **(MTI)**

Vilmos ex-császár elhagyja Doornt?

Milánó, május 14
(NST)

A Corriere della Sera londoni jelentése szerint *Vilmos* volt német császár kíséretével együtt el akarja hagyni *Doornban* levő lakhelyét, mert azt áradás fenyegeti.

A holland kormány Londonban

London, május 14
(A Pest külön tudósítójának telefonjelentése Zürichen át)

A holland kormány Londonban *megkezdte működését.* A holland kormány *Wiedman* tábornok holland hadseregfőparancsnok tanácsára tette át székhelyét Londonba, hogy *a gyarmatbirodalmat biztos helyről igazgathassa.*

Hollandiában igen erélyes intézkedések történtek az ottani nemzetiszocialisták és esetleges hazaárulók ellen. Hétfő este óta a posta *csak levelezőlapokat vagy nyitott leveleket* továbbít. A távirda és távbeszélő használatára nézve is különleges előírások léptek életbe. *A polgári lakosság nem nyithat ablakot.* Kedden korán reggel többszáz holland nemzetiszocialistát fogtak el. Csoportosan kísérték őket a rendőrfőnökségre.

W. G.

Az érelmeszesedés
CSIZ-i gyógyfürdője
Jód-bróm-konyhasós gyógyfürdő. — Fürdőidény V. 1–IX. 30. Olcsó előidényárak. Prospektust küld a Fürdőigazgatóság, Csizfürdő (Gömör m.). Gyorsvonaton közvetlen kocsi: Budapest keleti pu.—Fülek—Csizfürdő, menetidő 3 óra

Az angol légügyi minisztérium jelentése

London, május 14
(Havas-ügynökség)

Az angol légügyi minisztérium május 13-án este kiadott közleménye a következőket mondja:

Az angol légihaderő az arcvonal minden részén folytatja erős hadműleteit. A mostanig beérkezett jelentések szerint harci repülőgépeink legújabban *több mint negyven különböző gyártmányú ellenséges gépet lőttek le.*

A repülőtereink elleni támadások hétfőn *csökkentek.* A repülőtereken kevés kár történt és csupán könnyebb veszteségek voltak.

A holland arcvonalon az éjszaka minden részen több bombatámadással akadályoztuk az ellenséges csapatok előrenyomulását. E támadások sikerrel jártak. Mivel *az ellenség Waalhavent visszafoglalta,* itt is bombatámadások folytak. E támadásokat kizárólag a repülőtérre korlátozzuk.

Belgiumban és Luxemburgban az ellenséges oszlopok ellen végrehajtott bombatámadások sikerrel jártak. *Bombázó rajunk erős ellenállásra talált és némi veszteséget szenvedett.* A partvédelmi repülőgépek a holland partok mentén járőrszolgálatot végeztek és hatásosan szembeszálltak több ellenséges harcirepülőgéppel. Az ellenséges járőrhajók ellen is támadásokat hajtottunk végre. *(MTI)*

Légi ütközetek a holland partok mentén

London, május 14
(Havas-ügynökség)

Hétfőn a holland partok mentén *légi ütközet* folyt három Blenheim angol gép, valamint hat Messerschmitt 110 és négy Junkers 84-es gép között. A légi harc során egy Messerschmitt-gép lezuhant. *(MTI)*

Párisból elviszik a gyermekeket

Páris, május 14
(Stefani-ügynökség)

A párisi hatóságok — tekintettel az állandó légiriadókra — elrendelték *az iskolák bezárását.* Gyermekek 6—14 évig el fogják hagyni a várost. *(MTI)*

A luxemburgi nagyhercegnő Párisban

Páris, május 14
(Havas-ügynökség)

Charlotte luxemburgi nagyhercegnő férjével és gyermekeivel vonaton *Párisba* érkezett. Az uralkodó család a Centre-nagyszállóban szállt meg és ott *rangrejtve* tartózkodik. *(MTI)*

A Meuse-vonalat részben elfoglalta az ellenség, jelenti hivatalosan Páris

Páris, május 14
(Havas-ügynökség)

Hivatalosan jelentik május 13-án este:

A németek nagy tömegekkel folytatták támadásaikat Belgiumban is, Hollandiában is. Hollandiában a németek előrehaladtak, különösen a Meuse alsó folyásától délre elterülő szakaszon. Belgiumban Saint Tront környékén a francia páncélkocsis osztagok ellentámadásaik során nagy veszteségeket okoztak az ellenségnek. A németek különösen hevesen támadtak a belga Ardennekben és itt is előrehaladtak. Lovasosztagaink késleltető feladatuk végeztével visszavonultak a Meuse-vonalra, amelyet az ellenség részben elfoglalt. Az ellenség Longwy ellen intézett erőteljes támadásait visszavertük, hasonlóan a Moseltől keletre és a Saar szakaszán megismételt támadásokat is. A rajnai arcvonalról nincsen jelentenivaló.

A légi haderő mind a két részről beleavatkozott, támogatta a földön folyó küzdelmet és támadta a felvonuló menetoszlopokat; eközben 15 ellenséges repülőt lelőttek. Az arcvonal mögött ismételt légi támadások katonai szempontból csak kevés kárt okoztak. *(MTI)*

az állami sorsjegy tulajdonosokra!
Még ma vegyen sorsjegyet.
Egész sorsjegy ára P 3.—, fél sorsjegy ára P 1.50
Kapható az Osztálysorsjáték főárusítóknál és dohánytőzsdékben.

vitéz LITTKEY GYÖRGY

95. Krumpliszedés, olajf. 250.-
96. Ünnepi díszben, olajf. 150.-
97. Kukoricatörés, olajf. 250.-
98. Kép a falu életéből, olajf. 250.-
99. Egy kis pihenő, olajf. 250.-
100. Kapuvári menyecske kis gyerekkel, vízf. 100.-
101. Kapuvári asszony, vízf. 100.-
102. Kerülő, vízf. 100.-

103. Egy szegény magyar fiú, vízf. 100.-
104. Falu széle, vízf. 100.-
105. Őszi felhők között, vízf. 100.-
106. Pipázó magyar, vízf. 100.-
107. Ebéd után egy kis pihenő, vízf. 100.-
108. Őszi táj, vízf. 100.-
109. Fák között a falu, vízf. 100.-
110. Pihenő magyar, vízf. 100.-
111. Tisza partján hazafelé, vízf. 100.-

Magyar Képírók 1939.

Litkey György

v. LITTKEY GYÖRGY :

197. Tiszapartján hazafelé. - Vizf., p. 56 x 43 cm. Jelz.f.j.:"vitéz Litkey György 938 Csobaj".

Koppmagyarok 150 éve

LITKEY GYÖRGY:

81.	Nándorféhérvári csata, olajf.	500.—
82.	Munkálkodók, olajf.	500.—
83.	Asszonyfejek a kapuvári utcán, olajf.	300.—
84.	Kálmán kaszál, olajf.	300.—
85.	Kukoricaszár vágás, olajf.	500.—
86.	Kötögető leányka, vízf.	120.—
87.	János bácsi, vízf.	120.—
88.	Lemegy már a nap, vízf.	120.—
89.	Tisza parton, vízf.	120.—
90.	Faluszéli alkony, vízf.	120.—
91.	Falu széle, vízf.	120.—
92.	Delelő gulya a Tiszaparton, vízf.	120.—
93.	Őszi hangulat, vízf.	120.—

Nemzeti Szalon
Magyar Képírók
Kiáll.
1941 ~ január

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET

ELNÖK

Gróf ZICHY JÁNOS

TÁRSELNÖK

PRESZLY ELEMÉR

vitéz LITTKEY GYÖRGY

95.	Krumpliszedés, olajf.	250.—
96.	Ünnepi díszben, olajf.	150.—
97.	Kukoricatörés, olajf.	250.—
98.	Kép a falu életéből, olajf.	250.—
99.	Egy kis pihenő, olajf.	250.—
100.	Kapuvári menyecske kis gyerekkel, vízf.	100.—
101.	Kapuvári asszony, vízf.	100.—
102.	Kerülő, vízf.	100.—

Nemzeti Szalon 1939. ápr.
Magyar Képírók Kiáll.

103.	Egy szegény magyar fiú, vízf.	100.—
104.	Falu széle, vízf.	100.—
105.	Őszi felhők között, vízf.	100.—
106.	Pipázó magyar, vízf.	100.—
107.	Ebéd után egy kis pihenő, vízf.	100.—
108.	Őszi táj, vízf.	100.—
109.	Fák között a falu, vízf.	100.—
110.	Pihenő magyar, vízf.	100.—
111.	Tisza partján hazafelé, vízf.	100.—

1682 *1688*

Littkey György vitéz

vitéz Littkey Györgyelső gyűjteményes kiállításából az új magyaros festőművészet egy újigérete árad

bőséges népi tartalommal, teljes korszerűséggel. Művészeti forrongása, útkereső tájékozódása kész egyéniség biztos jeleivel. Két képen már teljesen önálló egyéni jellegzetesség található. A magyar földből föltört őserő lendíti ecsetét nagyvonalúságra, a mai magyar festőkön tanult ízlése mérsékli színorgiákra való hajlamát. Ez a túlszínesség falfestményeken az adott képszerkesztési formák között nem hat előnyösen, freskó képszerkesztésre való elhivatottsága azonban a művésztől el nem vitatható. Festészetének lelki tartalmát jellemzi őszintesége. Inkább elbeszélő természet, ezért átérzi és átérezteti jellegzetes magyar tájait, ezért oly nyugalmas mozgásuak alakos képei is (ellentétben mesterével Rudnayval, akinek minden színe és vonása drámai) Litkey egyformán erős olajfestékhasználatban és vízfestészetben bár az utóbbiban inkább kifinomodott, átszűrvén Vaszary, Baránszky, Mattioni Eszter előnyös európai hatásait. vitéz Litkey György a Képzőművészeti Főiskolán Rudnay tanítványa volt s most vidéken rajztanár

Kol. Kiáll. a Műterembe

anélkül hogy ez az állapot károsan befolyásolta volna művészetét. Már első bemutatkozásán feltünt és mostani jelentkezése is, amit vitéz dr. Nagy Zoltán izléssel rendezett — új meglepetést hozott. k. b.

Művészet 1940

33-3. 48 l.

Koromzay Vilmos: A BBTE sportház
A Műcsarnok tavaszi tárlatáról — L'e

lőző amerikai művészet inkább modernségével és monumenta'itásával hatott.

Méltó volt környezetéhez és önmagához *a magyar pavillon. Gerevich* Tibor egyetemi tanár a kiállítás magyar kormánybiztosa rendezte ezt a részt és az ő érdemének mondható a pavillon érdekessége, stilusossága. Nemcsak a kiválasztott kép- és szoboranyag értékessége fontos itt, hanem a keret, a mód ahogyan a közönség elé vannak teregetve a kiállított műtárgyak. Sokszor vetettük fel azt

Litkey György vitéz

1941.

Magyar Élet

8. SZ. vitéz Litkey György: Bukovinai székelyek a Tácskában. *Nagy István:* A közös. *Kodolányi János:* «Feszítsd meg!» *Sinka István:* Szelíd és egyszerű levél Fiala Ferenchez. — Őrálló.

194

Litkey György

Koffán Károly a nyugtalan körvonalakat, zavaros szineket keresi a Balaton körül is. Vitéz *Litkey* György hatalmas méretü festményeken minél kevesebb színnel és vonallal akarja a valóságot megragadni. Legjobban sikerül ez a „Balatoni hangulat" cimü képén, — itt elhisszük neki a napfény, a nyár, a viz és a levegő izzását, és azt, hogy ezt igy kell kihozni, a szinek és vonalak egyszerüségének ezzel az extázisával. De ugyanezt nem hisszük el neki, mondjuk a „Lovakat érző legény" képén s egy csomó más képen sem. Azt hisszük, hogy ömaga is rá fog jönni arra, hogy zsákutcába vezetnek *egyetlen* festői manir tulzásai.

Ujjas Antal: A festői Balaton. Nemzeti Ujság 1943. máj. 20.

LITKEY GYÖRGY

ÚJ MŰVÉSZET
1998/MÁRC.

P - 9396

41.o.

MTAK Kézirattár Ms 4587/329. Megj.:

Kézírás.

Címzés: Nagyságos Fülep Lajos úrnak 7

Feladó: Káplár Miklós Debrecen Déri M

Káplár Miklós ld. 825.sz. ill. 828/6.

1. Ld. 839.sz.
2. A Szépművészeti Muzeum Káplár Mikl
   meg a Nemzeti Szalonbeli kiállítás
3. A kiállítás, amelyen 74 Káplár-kép
   között. Ecsedi István muzeumigazga
   sel írtak róla s idézték a pesti k
   Kárpáti Aurél- és Farkas Zoltán-kr
4. Ld. 836/3.

Tételszám	Tárgy .
	Áthozat

Méret					Pénz			
	m²		m³		Egységár		Összeg	
					K	f	K	f

Aquabt

Litkey György

Lovaghy István

dr Meskó Taborné

Muszély Ágoston

Nagy Sándor

Némethy Béla

Ócsvár Rezső

Podhorszky Kornél

Sárosi Ödön

Szabó Miklós

Szini Zoltán

Ujházy János

Vitéz Mátyás

rajztanárok

1. Budiparrajzis.

1934 – 35 – 33. 1.

39. szoba.

A Budapest Galéria tisztelettel meghívja Önt

LITKEY GYÖRGY

festőművész

emlékkiállításának megnyitójára 1994. június 23-án 17 órára
a Budapest Galéria Kiállítótermébe (Budapest V., Szabadsajtó u. 5.)

•

A kiállítást megnyitja:

MEZEI OTTÓ
művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 1994. július 17-ig hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

A kiállítás a Litkey György Alapítvány támogatásával jött létre.

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

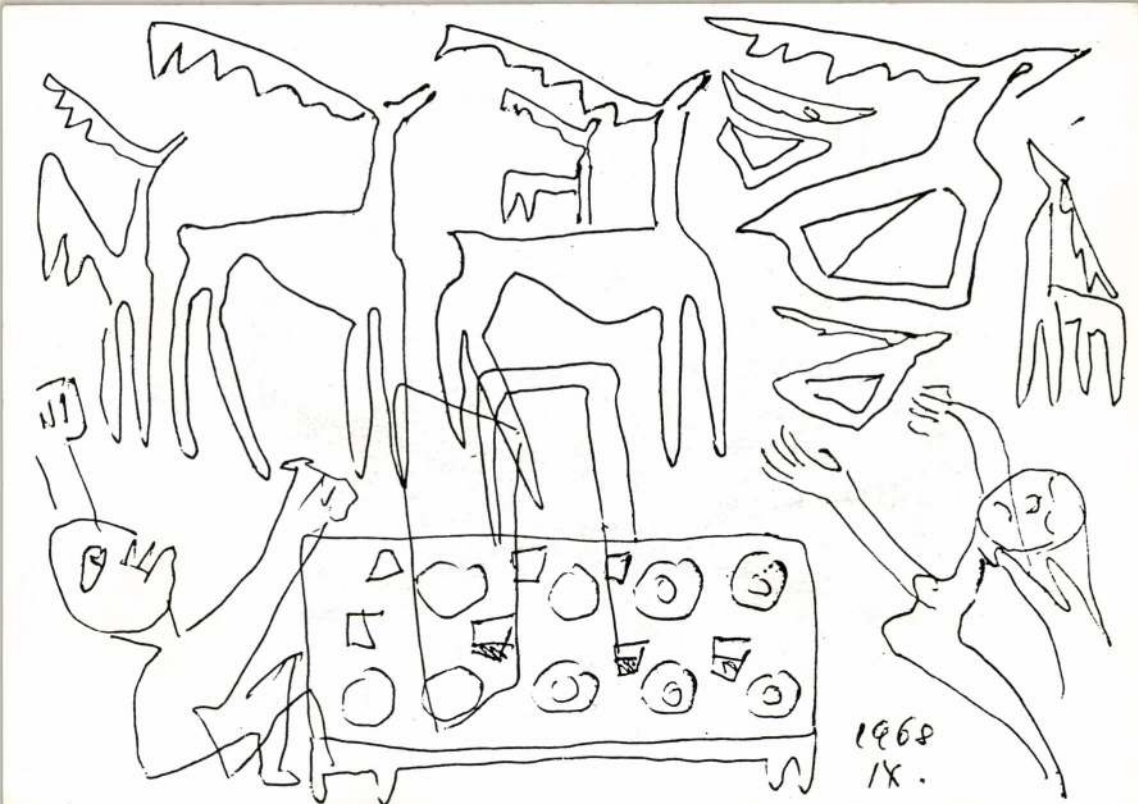
1968
IX.

Littkey György

Képekkel szerepel a hagyar
Képírók kiállításán

Nyság 1937 III. 1.

MDK

vitéz Litkey György

Hazafelé, vizf.

Boldogságfalva, vizf.

Hullámverés, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

lo l.

k 11 l.

MDK

vitéz Litkey György

Falu, vizf.

Egyedül, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

11 1.

MDK

vité Lišky Cyrily

Malý, vlast.

Kyedlí, "

M. Kabinětní tisk. N. Brod. 1934. exkr.

XX XXX II 1.

MDK

Littkey György

Kenderáztatók, vízf.

M. Képzőműv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947. máj.
6 l.

MDK

Litkey György festőmüv.

Faluszéli alkony, festm.

Magy. Képirók Társ. kiáll. Szépmüvészet, 1941. 47-48 l.

Littkey György

Napymosás .. képe nekapcsolva
hagyok Kéjérák kiállításán
a hűtőrembe (emlitve)

Nemzeti Lyság 1937 IV. 4.

V. Litkey György

festőművész

Magyar Képirók kiállitása – Műterem helyiségében – képével szerepel. A képfelületen elhintett kis paravetfigurát anekdotizáló kérséggel mutatja be. –

Nemzeti Ujság
1935.IV.14.

Littkey György

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Műterem helyiségében képével szerepel. A csoportból kiemelkedik [illegible] művészete.

Uj Magyarság
1935.V.

M.D.K

Litkey György
festő

A Pedagógus Szakszervezet
Fáklya Klubjában rendezett
kiállítást.

– Kiállítások
Művészet, 1967. április – 47 lap

Litkey György

Brüsszelben rendezett kiállitést müveiből 1966-ban

Rajztanitás 1966. III. 28.1.

Litkey György

Fáklya klubban rendezett kiállitást müveiből.
Vörösberény; Négerek a Balatoni vonaton; Diósgyőri munkás; Földmunkás; Szoptató anya; A festő unokái? A vágy; Nyári szerelem; Legyőzhetetlen szerelem, Rémület; Álmaim fantomjai; Az önégető, A szenvedő fejek.
Expresszivitás, monumentalitásra törekvés jellemzi.

Domonkos Imre: Litkey György kiállitása
Rajztanitás 1967. IV. 28. l.

Litkey György

"A föld munkásai" /repr/

Domonkos Imre: Litkey György kiállitása

Rajztanitás 1967. IV. 28.1.

Litkey György

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Müterem helyiségében - képével szerepel. Vízhordás c. vízfestménye.

U j s á g
1935.IV.4.

Litkey György

A budapesti rajztanárok Vörösberényi telepének vezetője Sárkány Lóránddal.

Dr Domonkos Imre: A Pedagógusok Szakszervezete nyári művésztelepeiről.

Rajztanitás 1961. V. 31. l.

Litkey György

A budapesti rajztanárok vörösberényi művésztelepénel nyárvégi kiállitásán részt vett 1961-ben

Domonkos Imre: A Pedagógusok Szakszervezete nyári művésztelepeiről

Rajztanitás 1961. V. sz. 29.l.

MDK.

Litkey György

Kiállitási hir

Hajdúbiharmegyei Népujság 1967 máj.11.

Litkey György

Szerepel a Magyar Képírók

Kiállításána Nemzeti

Szalonban

Balatra (elkl. we)

Nemzeti Lyság 1937 X. 31

Lithey György

Vízfestményekkel részt vesz a
Magyar Képírók Társaságának
kiállításán a Nemzeti
Szalonban

Nyíregyháza 1937 X. 30

Litkey György

Pedagógus Képzőművészek 1959-ben az Ernst Muzeumban rendezett kiállitásán részt vett, Martinkemencéről készült képével.

Maksay László: Pedagógus képzőművészek az Ernst Muzeumban

Rajztanitás 1959. IV.sz. 29-30. l.

Littkey György

Szerepel a Magyar Képírók

Kiállítása a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 X. 31

MDK

vitéz Litkey György

Bucsu Göcsejben

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

vitéz Litkey György

Vasárnap, olaj

M. Képirók kiáll. Müterem. 1935. ápr.

MDX

Vilde Litkey Nygård

Vanårsop. olaj

M. Kópirók Kiállí. Miskere. 1975. égr.

MDK

vitéz Litkey György

Munkanélküli, olaj

Cséplés, olaj

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

vitéz Litkey György

Halászok, olaj

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

vitéz Litkey György

Udvar, vizf.

Göcseji falu, vizf.

Vizhordás, "

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

NDK

vitéz Litkey György

Égigérő templom-falva, vizf.

M. Képirók kiáll. Műterem. 1935. ápr.

MDK

vitéz Litkey György

Parasztbál, vizf.

M. Képirók kiáll. Müterem. 1935. ápr.

MDK

vitéz Littkey György

Parmanbdj, vitéz.

M. Képirók Killi. Miterem. 1935. ápr.

MDK

vitéz Litkay György

Tájkép, olaj

Tavasz, "

Virágzás, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

k 11 l.

Ἀτέλ. Βιτκεϳ Σγότεϰ

Τηϳϰέρ, νιαϳ

Τανασε, "

Ντεϰϱτάα, "

Κ. Κϱάϱτκεν Μαϱϊε. Κ. Βαϱϰ. 1934. πάτε.

Κ II I.

MDK

vitéz Litkey György

Templom felé, vizf.

Itatás, vizf.

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

k 11 l.

MDK

MDK

vitéz Litkey György

Ünnepvárás, vizf.

Budapest, "

M. Képirók kiáll. N. Szal. 1934. márc.

k 11 l.

MDK.

Litkey György

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 márc.

P.S.

Liskey György

Szerepel a Magyar Képírók

Kiállításán a Nemzeti

Szalonban

Pesti Hirlap 1937 X. 31

Litkey György

~~Bolemanni Magdolna~~
~~Kassa~~

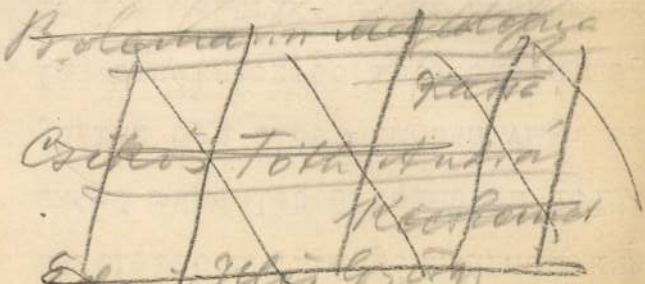

~~Csikós Tóth Andrá~~
~~Kecskemét~~

~~Edvi Illés György~~
Bpest

Galgóczi M. Terézi nővér
Bpest

Gergely László
Kalocsa

Gergely Pál
Ipolyság

Litkey György
Bpest

Marsovszky Endre
Bpest

belépteh a Rajztanárok Egyesületebe

Rajztanárok
1941. II. 1. n. 8. P.
Egyesületi ...

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MAGYAR MINISZTÉRIUM

ad 292/1921. eln. sz.

A m. kir. pénzügymini
irata folytán felhivom a t. Biz
kezelésében álló pénztárnál kez
számú rendelet értelmében felül
julius 6-a előtti időben vagy az
lag bevételezett letétekben még
zetlen Osztrák-Magyar Bank bank
nül a pénzügyminiszteriumnak le
okvetlenül jelentse be az ügy v

Litkey György

festőművész kiállitása. Bp, Fáklya Klub. - Ism: Domonkos Imre, Rajztanitás, 1967.9.évf.4.sz.28.l. - Fényi András, Pedagógusok Lapja, 1967.márc.2o.- Kisdáginé Kirimi Irén, Müvészet, 1967.8.évf.12.sz.42-43.l. - Szántó Gábor, Köznevelés, 1967.23.évf.6.sz.235.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. l./

92. l.

LITKEY György festő

a Misztótfalusi Kiadónak Mérnitett Nagy-fedeluról
(Veres P. stb. Nagyvelen)

ld. Szij 1990 33. p

Népszabadság XII.3.

Művészeti Akadé

Langyos taps fogadta az Akadémia rendkívüli közgyűlésének tegnapi nyitónapján az elnöki bejelentést, hogy a kormány a múlt héten egyhangúlag megszavazta az akadémiai törvény tervezetét, mely előtt most már csak egyetlen — igaz, nem biztos, hogy könnyen vehető — akadály, a parlamenti elfogadtatás áll.

Vitáktól — voltaképpen szerencsére — mentes volt a közgyűlés további menete is, az egyetemek kontra Akadémia ellentétek, legalábbis rektori szinten, eltűnni látszanak. Az egymás után felszólaló egyetemi vezetők egyetértő helyeslésssel támogatták *Kosáry Domokos* Athenaeum-elképzelését, mely a felsőoktatás és az akadémiai szellemi műhelyek együttműködésének intézményi megtestesülése lehet.

Ismét napirendre került a *tudományos fokozatok* ügye is, melyben némi előrehaladás látszik. Legalábbis abban nincs nézetkülönbség, hogy a tudományos továbbképzést és az első tudományos fokozat odaítélését az egyetemek kell hogy

elképzelt
szeti A
nak elő
létszámo
tana tag
teendőit
vaslattev
szerint
a tudomá
a magu
mégis eg
elő műve
leg is el
nek bizt
A köz
részéről
léti mini
met, hog
san nagy

LITKEY Gyöngy ?

96,97,98

Oltványi 1991

135.
Wittenberger, Walter: Masch
betrieb. Wien, 1948, Spring

311.
Wolff, Henry: People's bank

873.
Wolf, Julius: Die Reichsfin
Hirschfeld

293.
Wylie, J.: The house of lor

519.
Zahn, Leopold: Eine Frau ka

LITKEY György
91 7. 31

N° 1 csoport vezetője és tanítója volta Fáklya Klubban

Új Müvészet

ld. Szemadám György visszaemlékezését

Lithery Gyöngyi

P. Bak János emlékezete szolnokon

Népszava 1985. VII. 12.

Litkey Gróry Festó"
Ézdmagazovszky 1958 nov. 2.

8 oldal.-

Litkey György M.D.K.

Müve az Orsz Pedagógus Képzőművészeti Kiállitásc

Fényi András: A IV. országos tárlat

Pedagógusok Lapja 1965. febr. 20.

Litkey György MDK

Szent István élete, freskóterv

Mücsarnok 1938 Szent István kiállitás

Mikkey György MNK

Szent István élete, Irodalomtörténet.

Mindenmok 1938 Szent István kiállítás

Litkey György, festőművész

„Kapuvári menyasszonyok", olaj, vászon,
120×85 cm, 1941. /repr.

Művészet, 1983. jún. 23. old.

Litkey György vitéz

koll. kiállítása a
Műbarátban
1943 okt. (46. kiáll)

Lásd könyvtáram-
ban a katalogust
életrajzat

L

Litkey György, vitéz

Środ

Szépmüvészet

1943. 220. l.

(Rónay Kázmér: Mübarát.)

— Mátyás király visegrádi palotájának [illegible]
olasz kivonat p. 334—335.) *Szépművészet* 2. évf. p. 304-306. 3 t. [10 kép.]

— A visegrádi Vizi-bástya. *Magyar Építőművészet* 40. év p. 294—295. 4 kép.

— A visegrádi ásatások. *Építészet* I. k. p. 44—49. 7 kép.

Schwartz Elemér: A háromkirályok. (Német és olasz kivona p. 333.) *Szépművészet* 2. évf. p. 285—294.

Schwemmer Wilhelm: Az ifjú Dürer önarcképei. (Német olasz kivonat p. 334—335.) *Szépművészet* 2. évf. p. 303-304. 2 kép.

Littkey György, vitéz

festő

Műcs. kiáll, 1928 tól

Pipics 116. l.

Neczpál h. n. VI. 13.

Littkey György

1926/27 - 1930/31. I.

Ferképzomfoiskévk

109. l.

sül művészetében. Azt ábrázolja, amit lát és — távol a klasszicizáló, akadémikus művészet stilizálásától — még szenttörténeti, mitológiai képeiben is a legszűkebb környezetéből vett alakokat szerepeltet, megvan azonban az ereje ahhoz, hogy ezeket a köznapi alakokat a magasabbrendű élet varázsával ruházza fel. Nincs művész, akinek alkotásai reálisabbak és egyúttal kifejezőbbek volnának az övéinél: az ábrázolás és kifejezés nála egy szerves, elválaszthatatlan egész. Míg mások, még a legnagyobbak is, csak többé-kevésbbé egyoldalúan közelítik meg a művészet legmagasabb céljait, R. együtt ad mindent. S hogy igazán mindent adhasson, nem éri be a festészet eszközeivel, hanem a grafika, a sokszorosító művészet eszközeit is igénybe veszi. Rajzai és rézkarcai nem melléktermékek, hanem — mintegy a festészet anyagisága alól felszabadulva — lehetővé teszik számára a legmélyebb gondolatok, belső víziók, pillanatnyi ihletek kifejezését. Grafikai művészete párhuzamosan halad festésével R. egész pályáján keresztül. Kölcsönösen kiegészítik egymást.

R. művészete — mint általában a legnagyobb mestereké — nem találja meg teljes magyarázatát korában, nemzetében, a hollandi művészet ama fejlődési fokában, amelyet az ő felléptekor elért volt. A romanizmustól való politikai, felekezeti, művészeti elszakadás, R. [illegible]

M.D.K.

Littassy György

-sz.e.-: "Littassy György ezermester" cimmel ir a müvészről, aki amellett, hogy az Operaház énekese festéssel is foglalkozik. A lap bemutatja egyik festményének rep.-ját "Virágok a vázában" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. ápr. 23-29. IV. évf. 18. sz. 21. lap.

Lükey György

Kiáll.: Rózsa F. Kult.

Jegyzetek kiállításokról
Péter Imre

Népszabadság
1957 máj. 5.

MDK

v. Litkey György

Mosás a Balatonon

sz.: Kiállitások. Uj Magyarság 1943. okt. 27. 8.l.

MDK

v. Litkey György

A vallás-és közokt. min. vásárlásainak kiáll. a Szépmüv. Muzeumban. Szépmüvészet 1941. 2o6.l.

MDK

Vitéz Littkey György

A "Magyar Képirók" kiáll.-an Vitéz Littkey György kompozíciókkal és vizfestménysorozatával keltett figyelmet.

(d.r.): Magyar képirók.

Függetlenség, 1939.ápr.16. 11.l.

MDK

Littkey György, vitéz

Műveivel szerepelt a Magy.Képirók Társasága kiállitásán.

(K-f):Két kiállitás.

Az Est, 1939. ápr. 16. 10.l.

MDK

v. Littkey György

Egy kis pihenő, repr.

Rónay K.: A "Magyar Képirók" a N. Szalonban. Képes Krónika 1939. máj. - 18. sz.

MDK

Littkey György

Műveivel szerepelt a Magy.Képirók kiallitásán.

Cikk: A Magy.Képirók kiáll.

Képzőművészet, 1934. 89.l.

Litkey Györgyné

A stúdió fejei

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963
Ben. Vajkai Aurél B.p. 1963.

38.o.

Littkey György

d.

Szabad Művészet

1957. 70. l -

334 szám.

19.

L járaflatba kezni

Littkey György

Festő

l.

Szabad Művészet

1947. 126. l.

KASSA

Sz. Erzsébet-templom

Henselmann Imre: A magyarországi legújabb régészeti fölfedezések. VV 1866, 174 l. 175 l.

Littkey György ifj

festő

lásd

Csíkv Miskolc

34. l.

Mob kvs. 3725.

Littkey György
festo
Csobaji magyar,
vízf
a Borsod-Miskolci
Muzeumban
Láttam 1947. X. 29.

Littkey György
focis
XII. Lejtő u. 25

MKSz 1947

MDK

Littkey György

Munkában

M.grafika loo éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948. jan.

16 l.

MDK

Littkey György festőm.

Ujjáépitési Kiáll. Pesterzsébeten.

Szabad Művészet, 1947. 6-7.sz. 129. l.

Litkey György

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 6-7. sz. 125-126. o. Kiállítások.
Pedagógus művészek kiállítása.
/Torockai O./

Liskey György

l.

Rajzoltatás

1941. II. évf.

3. n. 24. l.

1921

28

RMŰVÉSZETI MUZEUM
ARTS DÉCORATIFS
ÜLLŐI-UT 33-37.

ága

ek

ius hó 16-án 135 sz.a.kelt b.megkere -
kek Orsz.Bizottsága könyvtára gyarapi -
gy sorozatát ajándékképen rendelkezé -
el,hogy a csatolt elismervényen az át -
származtatni méltóztassék.

Elnökség kiváló tiszteletem őszinte

Litkey György festö.

Katol.Szemle.1941.55-56.l.

Litkey György festő

Budapesti Szemle CCLVIII. 1940. 165-175. Spectator: Képzőművészet

Kiállítások

Műterem. Litkey György

kiáll. 1940.

Budapesti Szemle CCLVIII. 1940.
165-175. Spectator: Képzőmű-
vészet

Schwindt Károly festő

218,

Litkei (~~Antal~~?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 560 - 561. l.

Jury nélküli kiállítás a Műcsarnokban.

Litkey Gy.

Katol.Szemle.1942.377-78.l.

MDK

Litkey György

Kapuvári menyecske, of.

Krumpliszedők, ofó

Hollókői templom előtt, of.

Magyar Képirók kiáll. N.Szol. 1937. okt.

MDK

Litkey György

Vásárba indulók, of.

Öreg kőmüves, of.

Hajnali nagymosás, of.

Magyar Képirók kiáll. M.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György

Rőzsehordók, of.

Szentendrei emlék, of.

Nagy fák alatt a falu, vf.

Magyar Képírók Kiáll. M.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György

Vihar előtt, vf.

Hollókői mecsecska gyerekkel

Borus táj, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György

Hollókői uccán, vf.

Litániázók, vf.

Vargyas ucca felé, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György

Hollókői táj, vf.

Kapuvári menyasskák, vf.

Balaton, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

Lithey György
festő

M.D.V.

Az Épilók Rózsa Ferenc Kultúr-
otthonában rendezett tárlaton vett
részt.

Maksay László: Pedagógus hipszőművészek országos kiállítása
Művészet, 1965. szeptember - 4.5 lap.

~~Fáy Dezső~~

~~Garay Ákos~~

Litkey György

Pólya Tibor

lásd

Szabad Művészet

1952. 10 sz. 491 l.

Csek M:

Mórier Zsigmond

M. archéfet és illusztr.-ok

hivatalnál marad, a
ellátva, a vállalatnak
közül pedig egy péla
Bizottságának, egy pe
igazgatóságnak. hivat
A szerződés utánjáró b
t. cz. 10. §-ban megsza
le. 7.
Ezen szerződés a vál
sával, a Műemlékek
válik kötelezővé, mido
Bizottsága jóváhagyta
Kitelesítés és megen
kiegészítő mellékleteive
és tanu által aláiratik
Beregszász 190
A beregszászi m. kir. áll.
épit. hivatal részer
Elöttü
Popp Józsefs. k.
kir. főmérnök
Nagy
Palágy
A hivatalo

MDK

Litkey György

Ebédszünet cséplsénél, vf.

A Tisza, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György

Szénhordó kubikus, of.

Aratás, of.

Varrogató asszony, of.

Magyar Képirók kiáll. M.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György, festö

Kenyérsütö. Aquarell.

A Budai Képzömüvészek Karácsonyi Kiállitása 1947.
Kat.

MDK

Litkey György

Balatonparton, vf.

Répakapálók, vf.

Magyar Képirók kiáll. M.Szol. 1937. okt.

MDK

Littkey György

[illegible]: M. Képirók kiáll. Uj Magyarság, 1935. ápr. 14. 23. l.

MDK

Litkey György

Kapuvári falúszéle, vf.

Ház a kerités mögött, vf.

Tavaszi fények, vf.

Magyar Képirók kiáll. N.Szal. 1937. okt.

MDK

Litkey György

rajztanár, résztvett a M.Pedagógusok Sz.Szaksz. 1947.évi kiállitásán.

Szegi P: Kiállitások naplója. Tér és Forma, 1947. 138. l.

MDK

Vitéz Litkey György, festö

Fák között a falu. Vizf.
Pipázó magyar. "

A Vall. és Közokt. Min. vásárlásainak kiállitása. Az O. M. Szépmüv.Muz.-ban. 1938 jul.1.-aug.1. Bp.1941. Kat. lo.1.

Litkey György MDK

felvették tagnak a Rajztervezők Egyesületébe

Rajzoktatás 1941. II. évf. 3. sz. 24.o.

MDK

Litkey György

Nyár, of.

Uszály, vf.

Kenderszáritás, vf.

Pedagógus szakszerv. I.képzőmüv.kiáll. 1947.máj. 6. l.

Littkey György MDK

szerepelt a veszprémi SZMT Kisfaludy Kulturotthon termeiben 1957. aug. 25-én megnyilt kiállításon.

Paál Ákos: A vörösberényi művésztelep kiállitása. PEDAGÓGUSOK Lapja. 1957. szept. 15.

Litkey György

MDK

Csch Miklós: Móricz Zsigmond arcképei és illusztrációi.
Szabad Művészet 1952. 10.sz. 491.o.

MDK

Litkey György

Szerepelt a vörösberényi pedagógus művésztelep aug. 14-iki kiállitásán.

--: Vörösberény vizsgája.
PEDAGOGUSOK LAPJA. 1960. aug.

vitéz Litkey György

vitéz Litkey György és Ács Sándor "Architektura
és "Tavasz" c. művével III.dijat nyert az
idegenforgalmi plakátpályázaton.

P.H.934.XII.13.

v.Litkey György

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Balassagyarmaton a muzeum dísztermében - képével szerepel.

Nemzeti Ujság
1935.VII.14.

v.Litkey György

festőművész

A Magyar Képirók művészegyesülete képzőművészeti kiállítása - Balassagyarmaton - képével szerepel.

Magyarság
1935.XI.27-

MDK

vitéz Littkey György, festöm.

nagyobb gyüjteménnyel szerepelt a nagyközönség elött a napokban.

dr. Nagy Zoltán: A Vitézi rend két müvésztagja. Vitézek Lapja. 1937. dec. 21. 7.l.

MDK

Littkey György vitéz

"Egy kis pihenő" c.festm.repr.

Képes Krónika, 1939.XXI.18.sz. 64.l.

MDK

Littkey György vitéz

Monumentális előadású akvarelljeivel szerepelt a "Magyar Képirók" kiállitásan.

Rónay Kázmér: A "Magyar Képirók" a Nemzeti Szalonban.

Képes Krónika,1939.XXI.18.sz. 64.1.

MDK

v. Litkey György és Ács Sándor

III. dij 2 db.

Bpest Szfőv. idegenforg.plakátpályázatáról.
Magyar Iparművészet 1935. 3.sz. 74.l.

Litkey György
festő

M.D.K.

A pedagogus művészek kiállításán
szerepelt

Maksay László: Pedagogus művészek kiállítása
Művészet, 1963. július – 37 lap

Littkey György
Csandélet, olaj

M.Pedagógus Szakszerv. kiáll. 1950. jun.

Litkey György

Magyar Képírók Társasága kiállításán a Nemzeti Szalonban halk tájaival szerepelt.

MH. 934. III. 18.

Litkey György

Magyar Képírók Egyesületének kiállításain a Nemzeti Szalonban akvarelljeivel szerepelt.

BÖM. 934. III. 18.

vitéz Litkey György

festőművész

Magyar Képirók kiállitása - Kossuth Lajos utca 12. alatti müteremben - képével szerepel.

Göcseji képei Büky Béla erejét közlitik meg.Munkanélkül c.képe a nyomorbasüllyedt magyar napszámos ábrázolása

Magyarság
1935.IV.14.

Litkey György MDK

Diósgyőri munkás, tus

Műcsárnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Litkey György

Magyar képírók kiállításain a Nemzeti Szalonban tájképeivel szerepelt.

Esz 934. III. 18

Litkey György

Magyar képirók II. kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

M.934. III. 18.

Litkei György MDK

festőművész-rajztanár

Kiállitása a Rózsa Ferenc Kulturház egyik különtermében.
Akvarelljei jobban hatnak, mint olajképei.

"Ebédhozó" repr.

K.Gy. : Litkei György
Müterem 1958 I. évf. 6. sz. 39.o.

Litkey György

Magyar képírók kiállításain a Nemzeti Szalonban szerepelt.

A grafikában: *Ábrán Zoltán* szép rézkarc fejei, *futásfalvi Márton Piroska* akvarell tájai, *László Gyula* linoleum metszete, vitéz *Litkey György* szép vizfestményei („Egyedül", Boldogságfalva", „Itatás")

PH.934.III.18.

MDK

Littkey György festő

Kenessey P: Holt a Balaton mostanában? Reggeli Magyarország, 1943. jun. 24. 4 l.

M.D.K

Lithey György
festő

Néhány hónapja volt kiállítása
a Fáklya klub helyiségeiben. —
„Nagymosás" (repro-)

Kisdégine Kirimi Irén: Lithey György képeiről.
Művészet, 1967. december - 42 kep

M.D.K

Lithey György
festő

Negyven évvel ezelőtt mint
Rudnay Gyula tanítványa,
mesőtt tanársegédje kezdte
el festői munkásságat.

Kisdéginé Kerimi Irén: Lithey György képeiről
Művészet, 1967. december – 42 kép

Lithey György
festő

M.D.Y.

Bruxellesben két alkalommal is volt kiállítása. Kiállításán a belga bírálok észrevették képeinek pécassói hangoltságát.

Kisdégine Kirimi Irén: Lithey Irén képeiről
Művészet, 1967. december – 42 kep

M.D.K

Lithey György
festő

Rudnay hatására eleinte sötét, komor színekkel dolgozott. Ezt a szilyos pektúrát csakhamar felváltotta a vízfestés könnyedebb világa.

Kisdéginé Kirimi Irén: Lithey György képeiről
Művészet, 1967 december – 42 kap.

Lithey György
festő

M.D.K

Teniarábaga hosszú időn át
a falu volt. Az 50-es évek
elejére a falusi teniajatól a
varos felé fordult a művész

Kisdéginé Kirimi Szén: Lithey György képeiről
Művészet, 1967. december – 42 kap

Lithey Gróngy
festő

M.D.Y

Az ötvenes évek elejétől kezdve a nagy szinváltozás is megtörtént piktúrájában. A sötétből a szivárvány szinei felé közeledett.

Kisdégine Kirinni Szin: Lithey Gróngy képeiről.
Művészet, 1967 december - 42 lap.

M.DK

Lithey György
festő-

Művészetében igen nagy utat
tett meg: Rudnay világától,
Picassó művészetéig.

Kisdégine Kirinn Irén: Lithey Irén képeiről
Művészet, 1967. december - 42 kep.

M.D.V.

Lithey György
festő

Olyan horszak következik művészetében, amikor a szín, a tér, a forma alakításának lehetőségeit keresi.

Hisdégine Kirinni Srin: Lithey György képeiről.
Művészet, 1967. december - 42 kep.

MDK

Litkey György

K.Kirimi Irén irása

Művészet 1967 dec.p.43.

MDK

Litkei György

Kiállitási kritika

Hajdubiharmegyei Napló 1967 dec.5.

Litkey György festőművén

1959-től a képzőművén stúdió művészeti vezetője.

A Budapesti pedagógusok képzőművén stúdió-ja 1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
25. o.

Litkey György

Kosárvivő vörösberényi asszony

Olajtempera

Repr.

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.

Litkey György

1958-ban a Rózsa Ferenc Művelődési
Házban állít ki

Abszolvenci pedagógusok képzőművén stúdió je
1958-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
24.o

Litkey György

1957-ben rèut ven a bp-i pedagógusok
képrőművén Studiójának vesprémi kiállitásán

A budapesti pedagógusok képrőművén stúdiója
1953-1963. Bev. Vajkai Aurélt Bp. 1963.
19.o.

Litkey György

a Stúdió alapító tagja és {művészeti} vezetője

A budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiója 1953-1963. Bev. Vajkai Aurel Bp. 1963.
29.o, 33.o.

v.Littkey György festőművész

Ünneplők, olaj
Alkonyi szántás , olaj
Nagymosás Hollókőn, olaj
Tavasz, olaj
Parasztszoba félhomályban, olaj
Komp a Dunán, olaj
Aratás, vizfestmény
Hazafelé, vizfestmény,
Falu széle, vizfestmény,
Őszi szél fu, vizfestmény,
Köcsögvásár Orhalmán, vizfestmény.

Müterem Képzőművészeti Kiállitás, 1937. március

341. kép. *25. (Inc. I. 17.) Guillelmus Duranti: Rationale Divinorum Officiorum. 1459. 14b lap.*

138a lap: „.... Per Johannem Fust Ciuem Maguntinum Et Petrum Gernssheym. Clericum diocesis eiusdem. Anno domini Millesimo-quadrigentesimo quinquagesimo nono sexto die Octobris."

Az iniciálék színes keretbe, többnyire arany-lapra vannak festve. A betűk sötétebb árnyéko-sú levelekkel díszítettek. A lapszéldíszíté-k tüskésszélű elnyujtott levelek, vékony ndákkal, nagy aranytallérokkal és kisebb színes tallérokkal. A miniátor a sok aranyat s a rózsa-szín, zöld, kék színeket kedveli. Átlagos műhely-munka.

Litkey György festőművész

Nándorfehérvári csata, olajf.
Munkálkodók, olajf.
Asszonyfejek a kapuvári utcán, olajf.
Kálmán kaszál, olajf.
Kukoricaszár vágás, olajf.
Kötögető leányka, vizf.
János bácsi, vizf.
Lemegy már a nap, vizf.
Tisza parton, vizf.
Faluszéli alkony, vizf.
Falu széle, vizf.
Delelő gulya a Tiszaparton, vizf.
Őszi hangulat, vizf.

Nemzéti Szalon, 1941. január 12-26

csúcsú épülettöredék látható, s a kereszt fer
vonalban levágott három szára áttöri a keret
Középen, a barna kereszten függ a vérzősel
Krisztus. Tartása nyugodt, fejét szelíden oldalr
hajtja. Az alsó testét beborító fehér kendő old
dús csomóba kötve. A kereszttől jobbra áll
Krisztusra föltekintő Mária. Jobbkezét tiltakozó
fölemeli, balkezével vörösbélésű zöld köpeny
fogja. Halványbarna ruhája feketével árnyéko
Mögötte János feje látszik. A kereszttől balra e
katona áll, aki jobbjával Krisztusra mutat, ba
kezével kardját fogja, miközben fejét elfordít
a kereszttől. Aranycsíkkal díszített rövid, fehé
zöld ruháját vörös köpeny borítja. Mögöt
jobbjával Krisztusra mutató s föltekintő zsid
kalapos férfi áll. Felül az ékalakú kiképzésb
egy-egy vörösszárnyú szőke angyal mellképe.

64a lap: (80. Psalm.: Exsultate Deo) *E* iniciá
(85×82 mm) aranyalapon kék betű. Belül eg
egy vörös-zöld sárkány, piros s zöld levelekk
díszített csigavonalat alkot.

79b lap: A miniatura (191×115 mm) a köz
pen húzott fehér csíktól két részre oszlik. Fel
Krisztus feltámadása, alul pedig a *Szent koporsó
a három Máriával.*

A felső részben nagy zöld koporsóból térdbe
meghajlított ballábbal száll ki Krisztus. Jobbjáv
áldást oszt, balkezében piroshálózatú fehér zászl
tart. A koporsó előtt kékpáncélos, piros köpeny
alvó őr fekszik. Mögötte még két őr alakja látszi

Alul zöldszárnyú angyal ül a nyitott koporsó

H' asszonyok
Krisztus sír-
jánál.
1074

Litkey György festőművész

Szénhordó kubikos, olajf.
Aratás, olajf.
Varrogató asszony, olajf.
Kapuvári menyecske, olajf.
Krumpliszedők, olajf.
Hollókői templom előtt, olajf.
Vásárba indulók, olajf.
Öreg kőmüves, olajf.
Hajnali nagymosás, olajf.
Rözsehordók, olajf.
Szentendrei emlék, olaj.
Nagy fák alatt a falu, vizf.
Vihar előtt, vizf.
Hollókői menyecske gyerekkel, vizf.
Borus táj, vizf.
Hollókői utcán, vizf.
Litániázók, vizf.
Vargyas ucca felé, vizf.

Nemzeti Szalon, 1937. okt.3o.

339. kép. *24. (Mss. II. 5.) Psalterium.*

nyal díszített kék betű. A betű felső része hosszú, szőkeszakállú dlólerie fejben végződik, míg alul kis inda nyúlik el a lap alsó széléig. Belül, arany-alapon, a betű alsó részében nagy tollú kék páva, a felső részében kéttestű, egyfejű sárkány látható.

Vitéz Littkey György festőművész

Krumpliszedés, olajf.
Ünnepi díszben, olajf.
Kukoricatörés, olajf.
Kép a falu életéből, olajf.
Egy kis pihenő, olajf.
Kapuvári menyecske kis gyerekkel, vizf.
Kapuvári asszony, vizf.
Kerülő, vizf.
Egy szegény magyar fiu, vizf.
Falu széle, vizf.
Őszi felhők között, vizf.
Pipázó magyar, vizf.
Ebéd után egy kis pihenő, vizf.
Őszi táj, vizf.
Fák között a falu, vizf.
Pihenő magyar, vizf.
Tisza partján hazafelé, vizf.

Nemzeti Szalon, 1939. ~~okt. 30.~~ V. 16 –

élén három feketecsuklyás „pleurant." (327. kép.)

D iniciálé (31×30 mm) és lapkeretdíszítés mint a *24a* lapon.

A miniaturákat mindig vékony aranyvonallal kereteli a jeles miniátor, s a miniaturák alapjának kis kockáiba hármas fehér pontokat helyez. Kedvelt színei a kék, vörös, sötétrózsaszín és zöld. Ezenkívül sok aranyat használ.

19. HORAE BEATAE MARIAE VIRGINIS.

Latin. Kis oktáv. XV. század.

Hártya. (Charta virginea.) 110×80 mm. 82 levél. Texturaírással 16 sorba írva. Vörös feliratok, kék és arany kezdőbetűk. 7 *nagyobb és* 112 *kis iniciálé. Kötés:* XIX. századi barnabőr-borítás, a hátlapja régebbi.

Francia munka a XV. század első negyedéből. A Simor-könyvtár letétje.

1a lap: „Incipiunt hore beate marie virginis ecundum consuetudinem romane eccl." *D* iniciálé 19×27 mm), feketével keretelt arany alapon ék betű. Belül, arany alapon háromszirmú levélékben végződő kék, zöld, piros indakörök. Némi ltéréssel azonos iniciálék még a következő apokon: *28a (D); 33a (D); 37a (D); 44a (D); 51a (C); 64a (D).*

Kék és sötétrózsaszín kis aranybetűk (átlag ×12 mm) a következő lapokon: *1b; 2b; 3b;* 6a; *7a* (13×16 mm); *8b; 9a; 10b; 11b;* ; *14a (2); 15a; 15b; 16b; 18a; 18b; 19b;* a; *2a; 23a; 23b; 24a; 24b; 25a; 26b; 27a* 7b; *28a; 28b; 29a; 30a; 30b; 31a;*); *33a; 33b; 34a; 34b; 35b (2); 36a;*); *37a; 37b; 38b; 39a; 39b; 40a (3);* 1b; *42a; 42b; 43a (2); 43b; 44a; 45a;* 5b; *47a; 48a (2); 48b; 49b; 50a; 50b (2);* 2a; *52b; 53a (2); 53b; 54a; 54b (3);* 3×19 mm); *55b; 56a; 56b; 57a; 57b;*

Litkey György festőművész

Hollókői táj, vizf.
Kapuvári menyecskék, vizf.
Balaton, vizf.
Kapuvári faluszéle, vizf.
Ház a kerités mögött, vizf.
Tavaszi fények, vizf.
Ebédszünet cséplésnél, vizf.
A Tisza, vizf.
Balatonparton, vizf.
Répakapálók, vizf.

Nemzeti Szalon, 1937. okt.3o.

kék ruhában, vörös köpenyben, s a jobb kezéb
tartott fehér leplet mutatja a három glór
Máriának, akik közül az első zöld ruhába

340. kép.. *24. (Mss. II. 5.) Psalterium. 127*
95b lap.

Litkey György festőművész

Borbély László: Litkey György emlékezete

Miskolc, 1983. június

Litkey György:

Az ajkai művelődési házban kiállítás rendezték fest-
ményeiből. A művészt erős szálak fűzik a helyi gárdához,
képeinek egyik fő témája a munka és a munkásem-
ber ábrázolása. 1956 óta vezeti az ajkai pedagó-
gus művészeti stúdiót.

Népművelés 1973/1 45. old

Litkey György festőművész

Kiállítása december 8-án nyílik az ajkai művelődési központban

Magyar Nemzet 1972 december 1
4. old.

Litkey György, festő

A rénvélést a családtól

↓

— : Könönet nyilvánítás 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 25.

Litkey György:

Rajz (kiállításának megnyitóját adták)

Litkey György, székely Bertalan-díjas pedagógusfestő

a művész gödöllői kiállításán szerepelnek az ízig-vérig modern festő absztrakt művei.

-ny-: Pedagógusművészek tárlata.

Pedagógusok Lapja, Budapest, 1973. dec. 20.

Litkey György, festő

Tárlata nyílt meg Ajkán.

— : Hír 8.

Népszabadság, Bp 1972. dec. 9.

LITKEY GYÖRGY, festo

Illés Árpád 1928-ban iratkozott be a Képzőművészeti Főiskolába. Ott Ámos Imre, László Gyula, Littkey György évfolyamtársaival együtt öt évem át Rudnay Gyula tanitványa volt, akit rajonga sig tisztelt és azeretett.
228. old

S. NAGY KATALIN: Vasi művészportrék, Illés Árpád
226. old

VASI SZEMLE, XXIII. évf. 1969. 2. szam, Szombathely

Littkey György

Székely Bertalan dijas festő, nyugalmazott rajztanár 67 éves korában meghalt.

Rajztanitás 1975/1/32

Littkey György 2

A pedagógus szakszervezet Székely Bertanal dijat adományozott a müvészeknek.

Rajztanitás 1975/2/28

Littkey György /1907/1975/ 1

1930-ban végezte a Képzőművészeti Főiskolát.
Kiállitása volt Budapesten, Kapuvárott
Ajkán, Gödöllőn, Brüsszelben, Ostende-ban, San Francisco-
ban, Indianapolisban. Ő vezette a Fővárosi
Pedagógus Művelődési Központ Studióját és a
nyári művészetelepet.
Rajztanitás 1975/2/28

Lithey György
festő.

Lithey György képeit Verspreimben
a Művelődési Központban állí-
tották ki XII. 1-től hétre.

—: Kiállítási naptár
/Művészet, 1971. december - 48. oldal.

Litkey György, [festő]

L: Király Jenő

Lázár Imre: Király Jenő, az ahnavellista 86-87.

Alföld, Debrecen, 1977. ápr. XXVIII/4:

Litkey György festő

Meghalt 1975. jan. 14-én.

Temetése jan. 20-án a farkasréti temetőben.

— : Halálozás 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 18.

Litkey György, festő, pedagógus,

a budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiája az idén ünnepli negyedszázados fennállását. – Sárkány Loránd, Litkey György, Lampert András és még többen vannak, akik életük végéig szívügyüknek érezték és lelkes odaadással irányították a stúdió munkáját.

G. Németh György: Negyedszázada a művészet szolgálatában.

Pedagógusok Lapja, 1978. dec. 20.

Litkey György
festő

lásd
z
Szépművészet
1941. 71. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Litkey György

l.

Szépművészet

1941. 47. l.

Litkey György, vitéz

Laid

Nagyjmagy

127. l.
128. l.

Liskey Gyula, vitéz

Gondolkozó-kondás

Rep.

Nagyjmagy 127. l.

Fotofilm

CLUJ
STR. R. MARIA 6
TELEFON: 18-26

ATELIER ARTISTIC DE
OTOGRAFIE

ABRICARE DE CĂRȚI
OSTALE CU VEDERI

XECUTĂRI DE FILME
ORMALE, DEVELOPĂRI
I INVERSĂRI DE FILME
NGUSTE (SCHMAL-FILM)
ENTRU AMATORI

XECUTĂRI DE FILME
IDACTICE ȘI FILME DE
ECLAMĂ PENTRU FAB-
ICI ȘI UZINE

Tek.

Országos Müemlék Bizottság.

Budapest. IX

Sz. Endre u

Litkey György, vitéz

Tanulmányfej, vizf.

Repr.

Nagyjmagy 90. tábla

~~Tanulmányfej~~

Arasók 1939, olaf.

Szántogatás, 1932, olaf

Repr.

u.o. 91. tábla

Anya gyermekével, olaf.

Repr.

u.o. 92. tábla

Litkey György

Bibó Lajos. A lap. A szövegrajzok és a borítólap *Litkey* György munkája. Bp.: Stádium 1944. 64 l. 8-r. (Nemz. kvt. 114.) —.50

Litkey György, vitéz

Vizhordók, olajf,
dr. Kémery Imre tul.
Szinesen repr.
Nagyjmagy XXIV. t.

39. vroba.

Litkey György

d.

A Pesti Városháza

1934. 12. 7. 23. l.

Csakis az áru átvételénél emelt felszólamlások vehetők figyelembe.
Reklamationen werden nur bei Übernahme der Ware berücksichtigt.

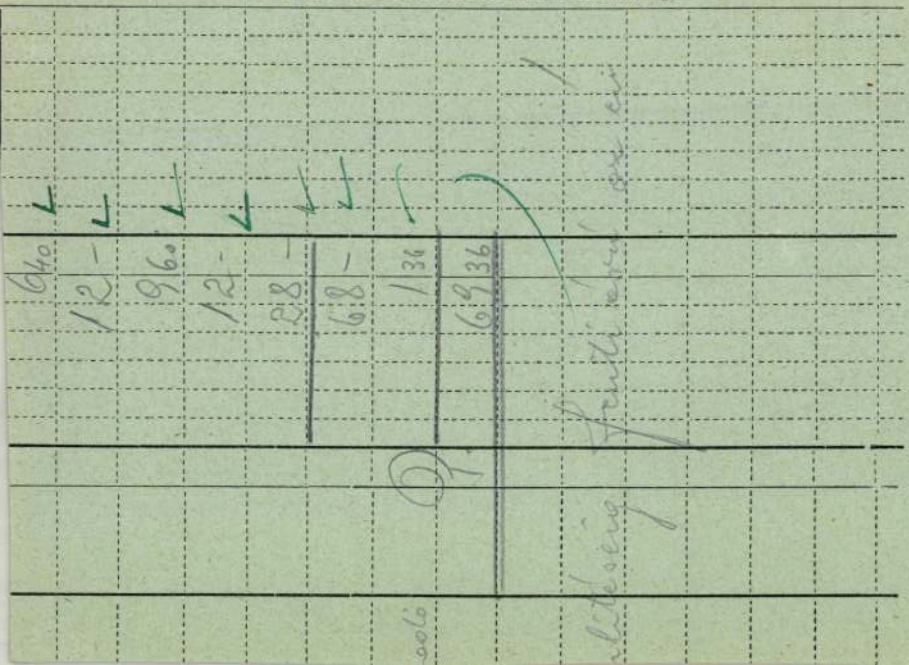

Littkey Gróz

l.

Szépmüvészet
1943. 112.l

Litkey György

festő

koll. kiáll. a Műbarát-
nál.

–

vrod
z

Ujsag. 1943. okt. 30
(e.a.: L. Gy. és Né-
meth Kálmán.)

ülетett Cronachban 1472-ben, meghalt

Al. Kert 244.

Hérdig ábrázolt Herodiás, ki balra van
lévő kerek tálon keresztelő szent Jánosnak
jú s kék szemű nő fej- és nyakéke ékköves,
zve, a vállaja vetett két soros aranyláncz nagy-
gallérja fodros és Sarkosan kivágott ruhá-
a szegéshez hasonlóan hímzett pántok szorít-
a könyök alatt és felett, meg a vállnál. Ujain
t Jánosnak szemei s szája felig nyitva van-
tható.

tei 75·5 x 55 cm.
a elnöki lakásból.

Kamarachnöki lak 1848

Litkey György vitéz

festő

koll. kiáll. kat.

terjedelmes előszó

Nagy Zoltántól.

62 mű.

Műterem. 63. sz

könyvtárambam.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Litkey György, vitéz

cikke: Vaszary János
festőiségé-
szépművészet
1942. 2. sz.

laid Vaszary
csomagjában

Littkey György vitéz

lásd

Műterem

Magyar Képirók

Kiáll. Eat. 1937

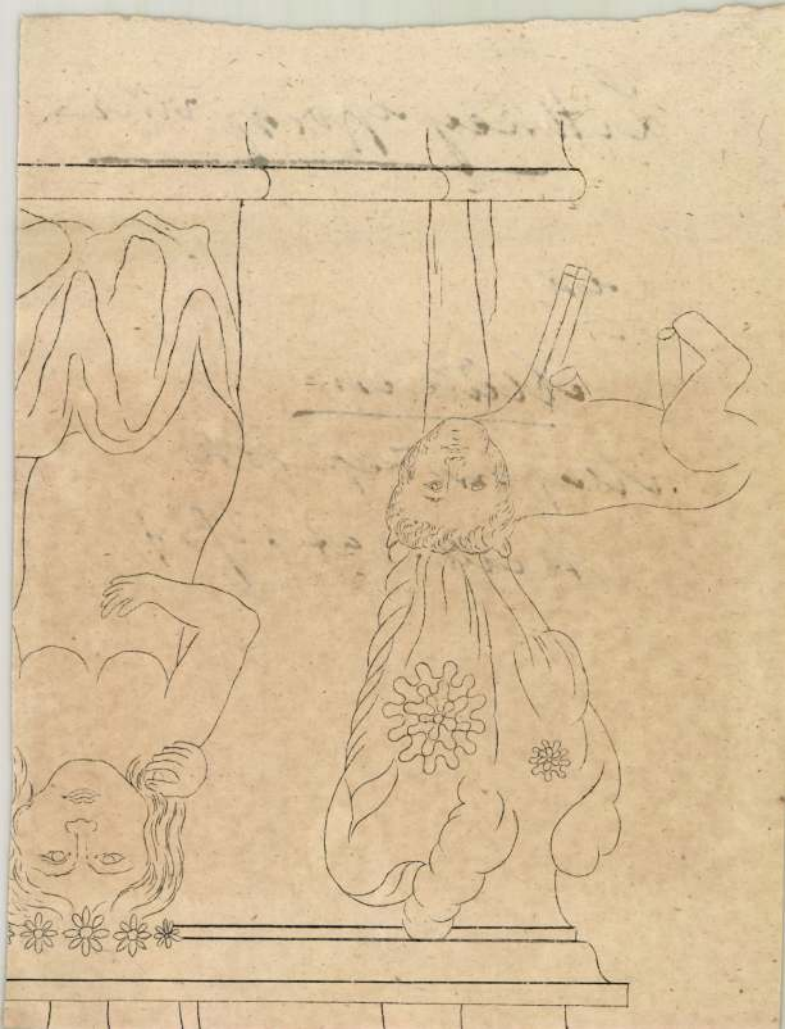

Litkey György, írtér

Festői Balaton kiáll.
(Nemzeti Szalon)

Badacsonyi part, olajf.

Vall. és km. vásárlása

Szépművészet
1943. 159. l.

biztosítani kívánta már a múzeumi gyüjtő és tudom
nyos munka megindítását és ebből a célból a szükség
állásokat meg is szervezte.

A jubileum alkalmából egyébként a város egy gcnc
dal válogatott és ügyesen rendezett várostörténe
kiállításon adott izelítőt meglévő történelmi eml
keiből. A kiállítást Szinyei Merse Jenő vallás- é
közoktatásügyi miniszter úr nyitotta meg. Rendezés
Jeney Ferenc dr. tb. főlevéltárnoknak érdeme. Jeler
tőségét az adja meg, hogy egyrészt az eddig jórész
ben tájékozatlan nagyközönségnek a figyelmét é
érdeklődését felkeltette, másrészt pedig előfutárakér
jelentkezett az elhatározott múzeum létesítésénel
Kezdetnek annyiban is biztató volt, hogy a váro
társadalma eddig még soha nem tapasztalt arány
érdeklődéssel fogadta és látogatta e kiállítást, anna
katalógusát pedig utolsó darabig megvásárolta.

Országos jelentőségűvé emelkedik, mert egyeteme
nemzeti célokat szolgál Győr városának az az elhatáro
zása, amellyel évi 20.000 P dotálással irodalmi és művé
szeti alapot létesít s annak felhasználásában a legfelsőb
hivatalos fórumoknak, a vallás- és közoktatásügyi m
niszternek és az irodalmi és művészeti tanácsnak bizto
sít irányító beleszólást. Ezt az áldozatot azzal a céll
tette a város, hogy indítását követik a törvényhatóságo
s egy hatalmas alap létesül, amely anyagi erejével
magyar kulturális életnek sok olyan fontos problémáj
megoldhatia, amely ma még vergődik.

Litkey György

festő

erőd

Magyar Kulturszemle

1941. 2. n. 45. l.

(Magyar Képírók

kiállítása.)

50

46

che Goldschmiedekunst Siebenbürgens
ssance-Formen festgehalten, auch hier
gend. Wie auf dem Gebiete der Archi-
ik, wie bei Thomas von Kolozsvár in
der Goldschmiedekunst die Meister
ten ~~Anhänger~~, Verbreiter ~~und Einverlei-~~
en. Sie bildeten die ~~aller ungarische~~ wichtigste ungarische
Siebenbürgen
ung. Der aus dem XV. Jahrhundert er-
rt in seiner lateinischen Inschrift
ischer Form an, wie Thomas von Ko-
f der Predelle des Flügelaltars von
ndigsten ungarischen Namen treten uns
ntgegen: Franz Képiró, Michael Katonay,
Stefan Czimbalmos, Andreas Hunyadi,

< Litkey György >

< > Büky Béla

Kiállítása.

Magyar Élet

1941. 12. 4.

ERMI NYOMDA
-KÖRÚT 6.

Gyula mükereskedő
urnak

Budapest.XI.
ymányosi u. 16.

< Litkey György, vitéz >

< > Néhány szó az elfelejtett parasztfehetségekről.
Magyar Élet
1938. 10. szám.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Litkey György

lásd

vitéz Litkey György: Ujjászületés a népművészeten át. ~~Veres Péter: Nap~~

Egyedül vagyunk

1938. 3. 27.

MDK

Litkey György, festő

Megnyitotta a tárlatot.
(József A. Műv. Ház)

- : Hét fiatal képzőművész kiállítása
Angyalföldön 8.

Népszabadság, Bn. 1969. dec. 13.

LITKEI JÓZSEF

Álmodott és festett valóság címmel Litkei József festőművész születésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából nyílik emlékkiállítás ma délután négy órakor az Iparművészeti Múzeumban. *(mh)*

HIRDETÉS

studies in rats and mice (with dietary

dministration of BNP-166 to mice (dietary

g/ml] in mice serum e by dietary route		
Females		
P-166	M-COOH	M-OH
No sample		
910	bql	1730
090	1810	1800
120	bql	913
700	2750	3180
600	1620	2200
350	4760	3690

Litkei József festőművész 1924. március 14-én született Jászberényben. A Képzőművészeti Főiskolán folytatott tanulmányai során mesterei voltak többek között Bernáth Aurél, Bencze Lászó valamint Poór Bertalan is. 1951-től az Ipaművészeti Főiskola tanára volt, ahol nyudijazásáig tanított.

Tanári tevékenysége mellett ő maga is aktív és sokoldalú szereplője volt kora művészeti életének. Állandó szereplője volt a nagy nemzeti kiállításoknak. Az Egri Akvarell Biennálén több izben is első díjat nyert. Alkotó pályája folyamán elmélyülten foglalkozott különböző szakmai témakörök technikai megoldásaival. Készített olajfestményeket, nagyméretű akvarelleket, gobelineket, üvegablakokat, mozaikokat, majd bőr kompozíciókat. Mindegyiket élete végéig magas színvonalon művelte.

Pataky

A Pataky Galéria megközelíthető a 9-es, 17-es, 32-es, 62-es autóbusszal, valamint a 3-as, 28-as, 62-es villamossal.

Tisztelettel meghívjuk Önt és barátait a Pataky Galériába
(Pataky Művelődés Központ, Budapest, 1105, Szent Lászó tér 7-14.)
2005. április 15-én, pénteken 17 órára

Álmodott és festett valóság II. című
Litkei József festőművész
emlékkiállításának megnyitójára

Megnyitó beszédet mond:
Dr. Bereczky Lóránd
a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Közreműködik: **Csavlek Etelka** operaénekes

Litkei József munkásságáról szóló monográfiát Buzás Kálmán mutatja be.

A kiállítást rendezte: Péntek Ágnes
A tárlat megtekinthető: 2005. május 6-ig hétfő kivételével naponta 10-18 óráig

litkei józsef

1924-1988

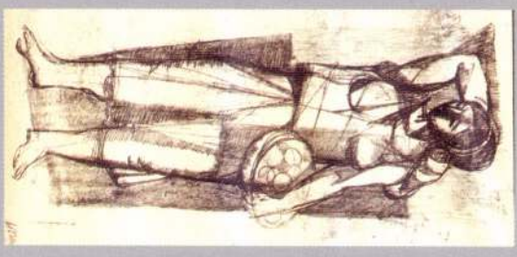

Litkei József
festő

LITKEI JÓZSEF festőművészt, egyetemi tanárt, a Magyar Iparművészeti Főiskola 64 éves korában elhunyt alakrájz-festő tanárát, pénteken helyezték végső nyugalomra az Új köztemetőben.

Népszabadság, 1988. febr. 6.

Litkei József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1964 NOV 19.

1021

NAPLÓ

Litkei József festőművész kiállítása november 20-án délután fél 6 órakor nyílik meg a Fényes Adolf teremben.

Litkei József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 JUN 7

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

— A JÁSZSÁGI születésű Litkei József festőművész, az Iparművészeti Főiskola tanárának kiállítása vasárnap délben nyílik Jászberényben, a Lehel vezér gimnázium nagytermében.

— Ismert nephavesz...

1652 FNYV 1

Litkei József festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

LITKEI JÓZSEF

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1977. SZEPTEMBER 30-ÁN, PÉNTEKEN DU. 1/2 5 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
DR. NÉMETH LAJOS
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

MŰCSARNOK
BUDAPEST, HŐSÖK TERE

1021

Litkei József első díjas bőrdomborítású faliképe (Milos József felvételei)

Budapest-emléktárgyak

Az iparművészeti tárgy mindig legalább két követelménynek tett eleget; a használat és az esztétikum „kettős kötöttsége" alakította. Különösen vonatkozik ez a huszadik század tárgyaira. Ám az emberiség történetének különféle szakaszaiban volt még egy követelmény; az esztétika úgy fogalmazza meg: a mágikus, kultikus funkció. Eszerint nem a szépség, hanem a rituális, mágikus hatás érdekében alkalmaztak bizonyos anyagokat, vagy bizonyos jeleket, jegyeket a tárgyon. Ezért díszítette pl. Tutankhamon trónusát oroszlánfej — hogy ti. megvédje a veszedelmektől —, a keresztes lovag pajzsát kereszt, a görög vázát az istenek alakja, a gótikus imakönyvet a templomot idéző csúcsív.

A mai tárgyformálás ritkán követel meg a művésztől meghatározott — ha nem is rituális célú — jegyet, jelet. A Budapest centenáriumára kiírt pályázaton, amelyet az Iparművészeti Vállalat a Belkereskedelmi Minisztériummal és a Fővárosi Tanáccsal együtt rendezett, a művészeknek sajátos, a fővárost reprezentáló és felidéző jellel kellett ellátniuk az alkotást, hogy azok a centenáriumra, a fővárosra emlékeztető szép és hasznos tárgyakként szolgáljanak.

Talán ezzel a ritka követelménnyel magyarázható, hogy a meghívott negyven iparművész közül — ötvös és kerámia szakágban — mindössze húszan jelentkeztek, s összesen 58 alkotást küldtek be.

A kiírás meghatározta ugyan az alkotás anyagát; ennek ellenére a manapság igen divatos bőr is megjelent önállóan, vagy kiegészítő díszként. *Harsay* Ilona kerámia csengői például bőrdomborítású széles szalagon függnek. A bőrszalag része a főváros címere. *Litkei* József ugyancsak bőrdomborítású faliképével nyert első díjat. Az artisztikusan komponált városkép régi metszet, fantáziakép alapján készülhetett, a fővárossal, régi képével kevés rokonságot mutat.

A beküldött ötvös- és kerámiatárgyak arról is vallanak, hogy milyen motívumvilág fejezi ki egy ma alkotó művész számára ezt a fogalmat: Budapest. A legkézenfekvőbb jegy: a város címere, amelyben folyó választja el az egytornyú Pestet a háromtornyú Budától. Megjelenik a tárgyakon a régi és a mai főváros látképe is. A kerámia számára szinte ez az egyetlen felhasznált motívum.

A legérdekesebb mégis az a munka, amely Budapest nevének betűit alkalmazza díszítőelemként. Ez utóbbi *Máté* János dohányzókészletén található. A betűk ritmusos sort képeznek: 8—8 betű a két hosszanti oldalon megjelenő Budapest és Pest-Buda, 4—4 betű a doboz két-két oldalán található Buda, illetve Pest. Az ötlet, a felismerés kiváló. A betű leegyszerűsített ábrázolása már nem ennyire szerencsés, de a neonbetűk látványától egyáltalán nem elkényeztetett szemünk számára azért felismerhető.

Péri József papírvágó kést, inggombot (!), nyakláncot tervezett, amelyeknek zománcdíszítése címer, illetve stilizált, jelzésszerű városkép. Szokatlan ötletnek tűnik a város címerét inggombon viselni — de nem elképzelhetetlen.

Szép és modern vonalú *Majoros* Árpád serlegkészlete, amely ugyancsak címerrel díszített. A tárgy funkciója szerint is jobban alkalmazkodik a centenáriumi hangulathoz, akár használatra, akár díszként kerül a környezetbe.

Urbán Teréz a hangulatosan leegyszerűsített, a közbül folyó Dunával „dekorált" régies városképet tette meg kerámia faliképe témájául.

Végül kiemelten említésre méltóak *Koleszár* Arany ötvösmunkái, amelyekkel ő is első díjat nyert. Bronz domborításként jelenik meg Budapest mai látképe — réz keretben — faliképen. A jól kiválasztott madártávlati kép sikeresen sűríti, ötvözi a régi és a mai főváros hangulatát: a Citadella mellett a Felszabadulási Emlékművel, a lőportorony mellett a Lánchíddal és az Erzsébet-híddal. Dohányzókészlete jó vonalvezetésű; része a városcímer.

Torday Aliz

es Budapest
22. SZÁM ALATT

pernyők, gyermek-
zsámolyok, etetők,
játékok, csörgők,
rák
azai és külföldi
zül választhat.
ig 9-től 19 óráig, szombaton
áig várja kedves vásárlóit a

LT VÁLLALAT

b,
önlegességeket

RU-SZAKÜZLETEK!

VI., Népköztársaság útja 47.
VII., Lenin krt. 20.
VII., Lenin krt. 34.
VII., Lenin krt. 52.
VII., Baross tér 17.
XI., Bartók Béla út 33.
XIX., Vörös Hadsereg útja 121.
XX., Kossuth Lajos u. 47.

i Vállalat biztosítja

Demeter Imre

Pesti humor

A pesti humort is köszöntenünk illik a centenárium alkalmából. Nem is rossz műfaj az ilyen köszöntő erről a témáról: a humor inkább elviseli a meghatott üdvözlést, mint a nagyképű fejtegetéseket. El tudnék képzelni ugyan tanulmányokat, olyan címekkel, mint: „A pesti humor szociológiai háttere", „Városunk humora és történelme" – de hát ne folytassuk, alighanem már írtak komoly könyvet a pesti humorról, s még az ilyen tudományos elemzések után se halt meg az a bizonyos pesti humor. Az akadémikus tételeket éppúgy túlélte, mint a különböző körök támadásait.

Mert támadták is e derék ünnepeltet, akárcsak a várost, melyben született és születik, s él, reméljük addig, amíg a város él.

Némelyek, amikor azt mondják valamiről: pesti (akár humor, akár más), a jelzőt enyhén szólva pejoratív hangsúllyal ejtik.

A lényege az elítélő jelzőknek: a züllött, erkölcsi fertőbe zuhant nagyváros obszcén humora a pesti, ez az, mely idegen a nemzettől, vagy a néptől, annak egészséges szellemétől.

Amikor Heltai Jenő a múlt század végén elkezdett a városról verselni, frissen, könnyedén, modernül, valójában a pesti humort és a nagyváros líráját ötvözte egybe. Amikor Karinthy Frigyes humort írt, a pesti humort emelte az európai filozófia szintjére. Sorolhatnám a száz év irodalmi nagyjait, azokat, akik szerették és művelték a pesti humort, de most felesleges, mert ez az irodalomtörténet dolga volna. S különben is, nem az ilyen pesti humort bírálták, hanem „az olcsó, a körúti humort".

No, ez is egy szép jelző: körúti. Ennél volt egykor még egy lesújtóbb is: külvárosi. S általában abban az időben kerületekre osztották a pesti humort, szegényt. Volt lipótvárosi, volt ferencvárosi (nem egyértelműen azonos a Fradi-humorral), s ki tudja még, mi minden.

Később haragosai polgári humornak nevezték. Aztán kitalálták (átmeneti időre) a „pozitív", meg az „öncélú" humort. Ez utóbbiak tiszavirág életűek voltak, s ma már mindkét terminus technikus része a pesti humornak, mint humor. A „pozitív" humor lényege az volt, hogy (az ötvenes években) nevettetve kellett dicsérni; az „öncélú" humor már bonyolultabb volt: teoretikusai azért támadták, mert nem átall önmagáért a nevetésért, a jókedvért, a mosolyért nevettetni.

Humor van persze hivatásos és amatőr, de egyik nem él meg a másik nélkül. A pesti humoreszkek ugyanis a pesti viccekből táplálkoznak — hogy a legjobbak mindkét műfajból mint igék szálldossanak tovább.

Van humor-apály és humor-dagály. Apály idején a pesti ember gyanakodva kémleli a lapok híreit: csak nem történt valami nálunk vagy a világban, hogy nincsenek viccek? Vagy éppenséggel túl simán megy minden? Azt szereti, ha jó viccek vannak, lehet rohanni, még telefonon is el lehet mesélni.

*

Volt idő, amikor nem lehetett viccelni a királyról, aztán a kormányzóról, aztán Hitlerről, aztán már egy új világban, egészen más körülmények között más kimagasló férfiakról. Ebből következik, hogy rengeteg vicc született a királyról, a kormányzóról, Hitlerről, s isten őrizz bármiféle [illegible] *szól* mindenbe, kivált abba, amibe a papírforma szerint nem lehetne beleszólnia . . . Akkor is, amikor – s ez nem volt ritka eset – városa nehéz órákat-napokat élt át. A pesti humor nem szereti a [illegible]

LITKEI JÓZSEF festő, grafikus
Jászberény, 1924

1951-ben fejezte be tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Bernáth Aurél, Bencze László és Pór Bertalan növendékeként. Az Iparművészeti Főiskola tanára. Tanulmányuton a Szovjetunióban és Olaszországban járt. 1950 óta kiállító művész, csoportos bemutatók mellett 1956-ban a Nagy Balogh Teremben, 1964-ben a Fényes Adolf Teremben jelentkezett önálló kollekcióval. - Derüs, optimisztikus hangu művészete az ember és a környezet kapcsolatát, a mindennapi lét humanisztikus oldalait nyomozza. Gyakorta él az akvarell levegős, oldott lehetőségeivel, itt kimunkált szinkezelése feszitettebb stilusu olajkompozicióiban is érvényesül. Ujabban monumentális feladatok foglalkoztatják, s bőrdomboritással kisérletezik.

Művészéletrajzok 1975

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

Litkei József, grafikus

PEST MEGYEI HIRLAP

1977 OKT 12

KIÁLLÍTÓTERMEKBŐL

Losonczy Miklós

1021

Festmények és plasztikák

POMÁZI, DÖMSÖDI, ZSÁMBÉKI TÁJAK

Aki újdonságokat akar látni, az megtalálhatja a *Műcsarnokban*, a *Mednyánszky-teremben* és a *Csepel Galériában.*

A megújított szitanyomat

Bár a szitanyomatot már Tibetben és Japánban is használták, mégis új grafikai eljárásnak számít, mely *Fajó János, Kocsis Imre, Nádler István* és *Litkei József* révén viszonylag széles körben terjedt el nálunk is. Litkei József most kizárólag szitanyomatokat mutatott be a Műcsarnokban, olyan *technikailag tökéletesen kivitelezett* lapokat, melyeknek gondolatisága is tisztázott, zárt rendszer. Egy tárgy, egy hangu-

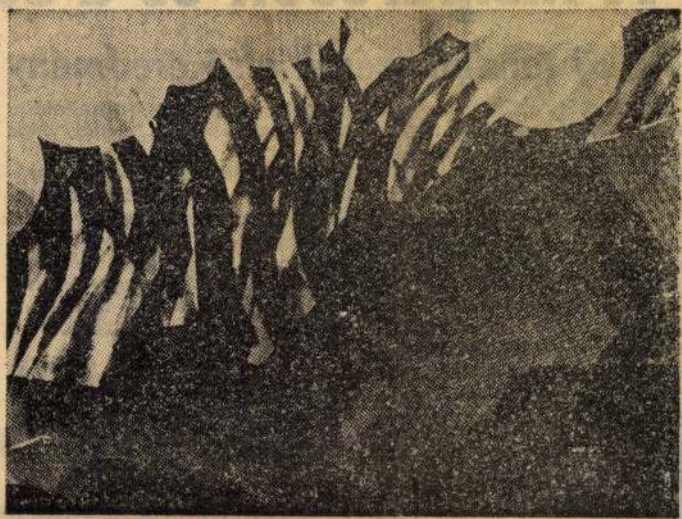

Crescendo

a.

Az előadás után a résztve-
ők három szekcióban vitat-
ák meg a hallottakat.

mi vezetői; és
cák képviselői
tájékoztató jel
zás második

A kisiparosok é

Az új rendelkezések első

Szerencsés ember az, aki-
nek minden munkára megvan
a maga javító iparosa. Csak-
hogy nagyon kevesen vannak
szerencsések. Öreg cipészünk
egyre mélyebb sóhajjal fo-
gadja az ügyfelet műhelyé-
ben, és a cipőkkel tömött pol-
cokra mutat: nem bírok már
annyit dolgozni, mondja. La-
katosunk, aki környékszerte
megbízható és becsületes szak-
ember hírében áll — munka-
viszonya is van —, könyörög-
ve mondja: nagyon kérem, ne
jánljanak senkinek, éppen
lég nekem a lakótelep, nem
vagyok már fiatal.

Szívből kívánok nekik erőt,
egészséget, hosszú életet. De
mi lesz tíz-húsz év múlva?

dig is dolgoztak munkaidőn
túl, csak éppen engedély nél-
kül.

Az Egyesült Izzó váci gyá-
rában és a Forteban a szak-
szervezeti bizottság termelési
értekezleten hívta fel a ren-
deletre a figyelmet, mert be-
látták, *közérdek, hogy legyen,*
aki megjavítja a háztartási

azonban az ellenőrzésnél a
rendőrség segítsége is igény-
be vehető.

A KIOSZ jelzi, ha engedély
nélkül működő iparosról tud,
de a tanács nem mindig bün-
tet! Ahol különösen nagy a
lazaság, ott a kisiparos inkább
visszaadja az engedélyét,
mondván: *hát, ha így is le-*
het!? Minek fizessek akkor
adót?

Litkei József

közösen fejthet meg. Meg is
fejti, éppen a kellemes vek-
torok összhangja révén, me-
lyek a tenger, a virág, a sze-
relem, az égitest ismeretlen
arcát keresik. Litkei József
sorozatának ez a lényege.

lat elemzése, mely vizualisan
örvendeztet. Nincs javítani-
való a felületeken sem a for-
ma, sem a szín tekintetében,
a motívum olyan szerkezeti
képlet alapján épül, melyet a
szem és az elmélyülés csak

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Litkei József

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 DEC 12

1021

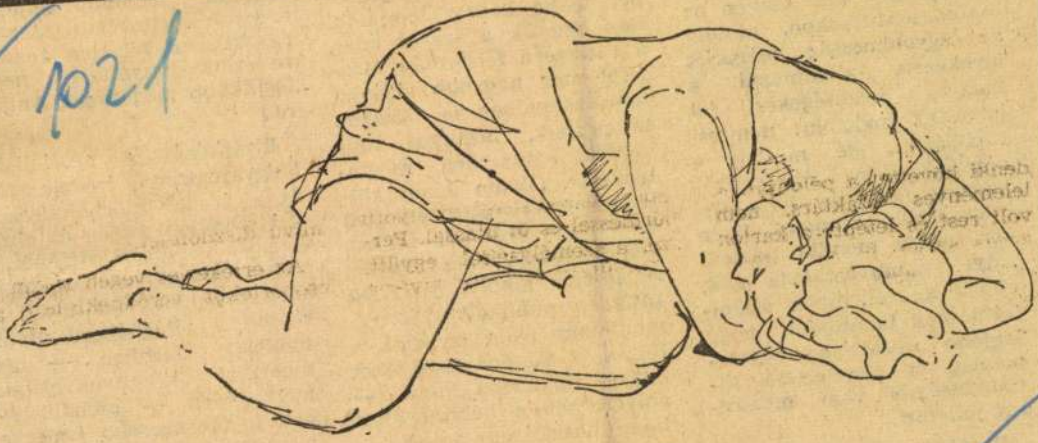

Litkei József: Tanulmány

kendőzetlen ábrázolása alapján, Frank Norrisszal és Theodore Dreiserrel, és így tovább. De túl ezeken az összehasonlításokon, mindig az egyetemesség mércéjét igyekezett alkalmazni a magyar jelenségekre, jól látva az irodalom nemzeti sajátságait, de mindig a nemzetközileg általánosíthatóban ismerve föl a legfőbb értékmozzanatot. Ilyen értelemben mondta például Adyt „univerzalistá"-nak, ebben a szellemben állapította meg Ignotusról, hogy legjobb írásait az egyetemesség, a provinciális kicsinyességtől való mentesség jellemzi.

Reményi nem írt nagyon tetszetősen, magyar stílusán is [illegible]zhető volt mindig bi-

Írásaina
zó ango
gyar iroda
pét is be
Sok benn
a listaszer
felől még
tanulmány
tátongana
vekről e
ledkezik.
teményeinek áttekintéséből kimarad a *Húsz év múlva*, Jókai regényei közül pedig *A kőszívű ember fiai*, az 1945-ben publikált Móricz-tanulmány írója nemcsak a Rózsa Sándor-regényeket hagyja figyelmen kívül — amelyekhez a háború alatt talán hozzá sem jutott —, hanem a *Boldog embert* és a *Rokonokat* is.)

[illegible]

[illegible] val szemben merev és eltökélt volt. Polgári világnézete a harmincas években még haladónak számított, a második világháború utáni időkben azonban — az amerikai közviszonyoknak megfelelően — szemléletének leglényegesebb ismérve a marxizmus, a kommunizmus elutasítása lett. Ezért van az, hogy nem képes megérteni József Attila köl-

1021

Litkei József: Friz

játszanak, ott szüleiktől elszakított rémült porontyok anyjuk után kiabálnak. Itt napsütötte helyiségekben könyveket kölcsönöznek, átszellemült nyugalommal hangversenyeket hallgatnak, ott művelt intellektuelek egy darabka kenyérért kivetkőznek emberi mivoltukból. Itt szépkontyú zsidó asszonyok kötögetnek és trécselnek, mintha saját házuk előtt üldögélnének a kispadon, ott tonnaszámra halmozódik a levágott női haj a betonon. A vidám futballmérkőzés mögött felrémlenek a hihetetlenül lesoványodott holttestek dombjai.

A krematóriumok kéményének nehéz, fekete füstje ülepszik a meghitt, családias boldogságra.

Ez a csalás és a pusztulás szuperprodukciója. Sztárok és statiszták gázsija egyforma: halál.

Létay Vera

zsefvárosi színháza feltámadt Csipkerózsika-álmából. Nézőterét átépítették, s új köntösében az ország egyik legszebb kamaraterme, az Állami Déryné Színház fővárosi otthona lett. Igy lehetőség nyílott arra, hogy a Kulich Gyula (Kálvária) téren gyökeret eresszen az angyalföldi József Attila Színház testvértársulata — s egyben a falujáró színészek régi vágya is teljesült. Jogos panaszuk volt ugyanis, hogy kevésbé ismerik őket, mint a vidéki színházak tagjait. Most, hogy önálló színházépületük van, Budapest közönsége is megismertan csattant fel a taps a nézőtéren. Nem volt kielégítő a színház körüli hírverés. Nem építettek eléggé a környező üzemek dolgozóira. A napilapok színházi műsornaptára néha kifelejtette a Déryné Színházat.

A SZÍNÉSZEK — úgy tetszik lelkesebbek voltak, mint a dramaturgia: a fővárosi igényeknek megfelelő, a színház sajátos arculatához illő műsorterv nem született. Igy aztán szinte mindazt bemutatták, ami vidéken színre került, holott csak a legjobb produkcióknak lehet helye egy önmagát most megismertető és feltehetően

hátrányt jelent, hogy a társulatnak nincsenek „sztárjai". Jó színészek viszont a Déryné Színházban is vannak, s néhányan már az első évad után ismertté és népszerűvé lettek a józsefvárosi közönség előtt. *Feleki Sári* az *Édes fiaimban, Kassai Ilona, Felkai Ferenc A király bolondja* című vígjátékában vagy *Blaha Márta* a zenés darabok főszerepeiben fővárosi színvonalú alakítást nyújtott — s még folytathatnánk a sort.

A DÉRYNÉ Színháznak volt már fővárosi otthona. Éveken át felléptek a Madách Kamaraszínház épüle-

Nicolai operájának színes angol filmváltozata

Bemutató: július 15.

Litkei József festőművész

CSEH MIKLÓS HALÁLÁRA

Litkei Józseffel és Nagy Lászlóval együtt alapította a Dési Huber István Népi Kollégiumot, 1947-ben. Litkei maradt festő; Nagy László költő, Cseh Miklós művészeti író, kritikus lett. A főiskola óráira nemigen járt — emlékezik rá Nagy László —, mégis az egyik legjobb rajzoló volt, és társai csodálták művészeti, irodalmi, lexikális tudását, nem is értették, nyomorúságában, annyira fiatalon, hogyan juthatott akkora ismeretanyaghoz, egyáltalán könyvekhez. Cseh Miklós mindent tudott. Tudását azonban sohasem fitogtatta, sőt igyekezett titkolni, hogy polihisztor; engem is meglepett, ha a nyugat-európai görögkeleti szórványegyházakról beszélt, a legmodernebb irodalomról, vagy zeneelméletről; családját is meglepte, amikor most elmeséltem, hogy Miklós — ha nem is jól — tudott például zongorázni. Ki taníthatta? A Jászságban nem írt elő az etikett ilyen képzettséget.

A kritikusi pályát a Szabad Művészet szerkesztőségében kezdte, jó mestere volt, a humanista Szegi Pál, a Pesti Hírlap Vasárnapjának egykori szerkesztője. Cseh Miklós számtalan cikket, tanulmányt, kritikát ír, igen sokat az Élet és Irodalom számára is, de a legtöbbet az Esti Hírlapba. Ismétlődő újságírói bravúrja volt, hogy a szombat délben megnyílt kiállítás recenzióját lapjának szombat déli száma máris hozta. Jelentékeny tanulmányt írt a nagybányai festészetről s biztos sikert aratott egyetlen kötete, a Ferenczy Noémi-monográfia. Cseh Miklós szüntelenül küzdött — sohasem szélmalmok ellen —, vitatkozott, bírált, glosszázott, maga volt az oppozíció, de mindig el tudta érni, hogy különvéleménye nyomtatásban is megjelenjék. És nemcsak advocatus diaboli volt, hanem felfedező is, manapság, húsz évvel később jelennek meg monográfiák pozitív kritikáinak akkor még ismeretlen modelljeiről.

Titokzatos egyéniség volt ez az író, boszorkánymester és grand-seigneur, örök szarkazmusa megfért spanyolos udvariasságával. Mintegy tíz éve aztán, egyik napról a másikra abbahagyta az írást. Minden külső ok nélkül, semmiféle trauma, sérelem nem érte. Sőt. Szerkesztőségek még sokáig ostromolták kéziratért, hiszen mindenki szerette Cseh Miklóst, a személyét is, az írásait is. De ő, aki olyan könnyen írt, az eszpresszóban ülve fél órák alatt produkálta a klasszikus formát, nem adott egy flekket sem többé. Voltunk olyan jóban, hogy megkérdezzem, miért hallgatott el hirtelen, nem válaszolt. Pedig a kedélye, a humora a régi maradt mindvégig. Egyetlen magyarázatot találok rá: alighanem ezt a jelenséget hívják action gratuite-nek.

Két hete egy kicsit fáradtnak érezte magát, hazament, ledőlt pihenni, meghalt. Őszre lett volna csak ötvenéves. Úgy látszik, nemzedékének szimptómája ez a korai halál: ha csak a Cseh Miklós nekrológ-portré potenciális szerzőit — ellenlábasaimat? — számlálom, négyen lettek volna, de egyikük sem él. Lapjaikban összefoglalhatták volna, ki volt ez a debatter, aki feltámasztotta a második reform-nemzedék kritikai indulatait, magatartását, színeit, új tartalommal teli, elvi tisztaságú, nem sumákoló mondataiban. Most, hogy újra elolvastam a Ferenczy Noémi-könyvet, rájöttem, mintha Cseh Miklós-önarckép is, a szerző ars poeticája volna ez. Ideje lenne újra kiadni a könyvet — sok újabb, nagyobb méretű reprodukcióval —, hogy legalább ennyi emléket állítsunk írójának, s ami sokkalta fontosabb: véleményének.

Frank János

ÉLET ÉS IRODALOM Bp. 12 1976. MÁRCIUS 6.

1976. márc. 6. XX. évf. 1o. sz. 12. lap.

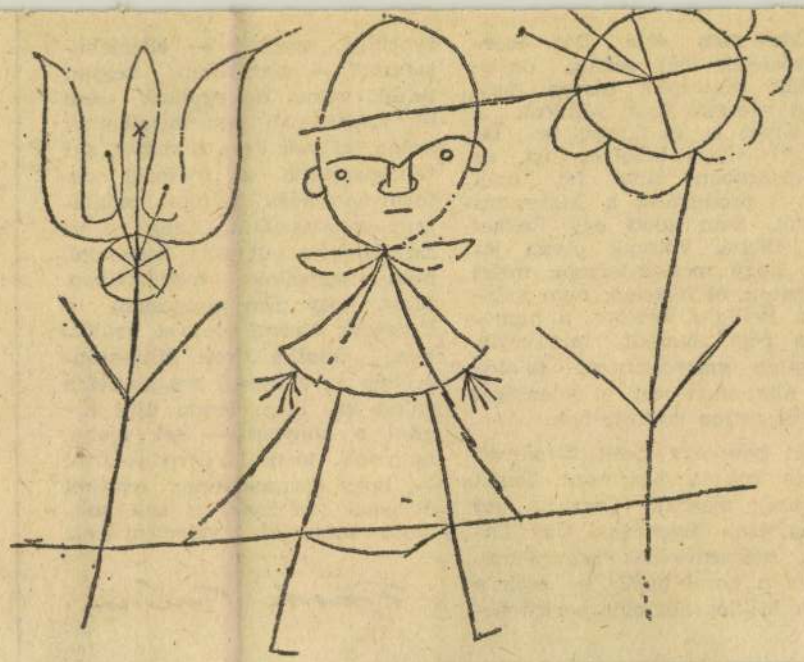

O. Papp Gábor: Mese

Tankontraszt

Vidor Miklós: A kihívás (Kozmosz, 236 old.)

Egy tizennyolc éves fiatalember közlekedési baleset nyomán elveszíti a jobb kezét.

A kéz nem nő ki újra. Mi nő ki, s kinő-e egyáltalán valami helyette? Egy képesség, egy lappangó hajlam, mely kibontakozva nem csupán elviselhetővé, hanem széppé is teheti a testi fogyatékos hős életét? S mitől függ, miben lel — ahogy mondani szokás — fogódzót ez a kétszeresen kétségbeesett, hiszen szerelmében is csalatkozott fiatalember?

„Az utcai baleset nem tragédia" — mondta bölcsen *Nagy Lajos* (tragédián persze művészi kategóriát értve). Vidor közúti balesete is csupán kiindulópont, hogy aztán a szerző egy rehabilitációs folyamat pszichikai mikrovilágán mérhesse le: milyen a mi „makrovilágunk"? Kitetszik: reményt keltő. Nem azzal, hogy megmaradt kezén fogva az áldozatot, egyenest a boldogságba vezeti; hanem azzal, hogy — más társadalmi rendszereknél inkább — megadja számára a révbejutás lehetőségét.

Ahhoz, hogy a „mikrovilág" tükrözhesse a „makrovilágot", Vidornak a rehabilitációs folyamatot be kell ágyaznia egy általános problematikába: ki hogyan, milyen gyorsan és milyen hosszú távra érvényesülhet *hic et nunc*? A válasz: a morálisan különbek tán lassabban, de tartósabban, a léhábbja és számítóbbja gyorsan, ám kurtább időre. Ami e kor lényeges erővonalait tekintve — tény. Mi az hát, ami e könyv esetében mégis zavarja a kulturált, rutinos, virtuóz szerkesztőkészségű író olvasóját?

Elsősorban az, hogy Vidor itt — tőle szokatlanul — *a didaktika irányába köti el a kompozíció valamennyi szálát.* Csak úgy sorjáznak az ellentétpárok: a továbbtanuló adminisztrátornő és tovább nem tanuló udvarlója; a szellemi erejével fölfelé törekvő rokkant és testét „befektető" szerelme: a másokat szüntelenül oktató-biztató, lábát vesztett tanár és az amputálás után nyomban alkoholmámort kereső sieheder. A szerző e didaktikus lekerekítésben odáig is elmegy, hogy egy tíz évvel később játszódó pótfejezetben ismét összetalálkoztatja révbe ért hősét és a megfeneklett életű hajdani imádottat. Magyarán: sok a *tankontraszt*. És sok a beszéd is, a „szöveg", az üresjáratú csevely. A regénynek azok a legforróbb pillanatai, ahol az indulatok csomópontjain az alakok meg sem tudnak szólalni.

Olyan érzéssel tesszük le a könyvet, mintha egy bizonyítási eljárásnak vagy egy matematikai levezetésnek értünk volna a végére. Talán hőse hiányzó kezét próbálta Vidor a sehol, soha, semmiben sem fogyatékos cselekményvezetéssel pótolni. Kár.

Timár György

Litkei József

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1964 NOV 21

MAGYAR NEMZET

1022

— **Litkei József festőművész** első tárlatát pénteken a Fényes Adolf-teremben Nagy László költő nyitotta meg. A tárlatot december 13-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Litkei József

NÉPSZAVA

1964 NOV 21

meg.

Három tárlat

Hofbauer Imre, 28 éve Londonban élő, magyar származású festőművész tárlata pénteken nyílt meg a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai kiállító termében. — Litkei József festőművész tárlatát a Fényes Adolf-teremben nyitották meg. — A debrecni Medgyessy-teremben Félegyházi László Munkácsy-díjas festőművész kiállítása nyílt meg.

TÁS

s ezt szé
jött fiat
gédmun
is, ha t

Litkei József, festő

□ LITKEI JÓZSEF festőművész kiállítását dr. Németh Lajos művészettörténész nyitja meg szeptember 30-án, pénteken délután fél 5 órakor, a Műcsarnokban.

□-: Litkei József.. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1977 szept. 27.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1971 NOV 13

1021
Litkey Bence

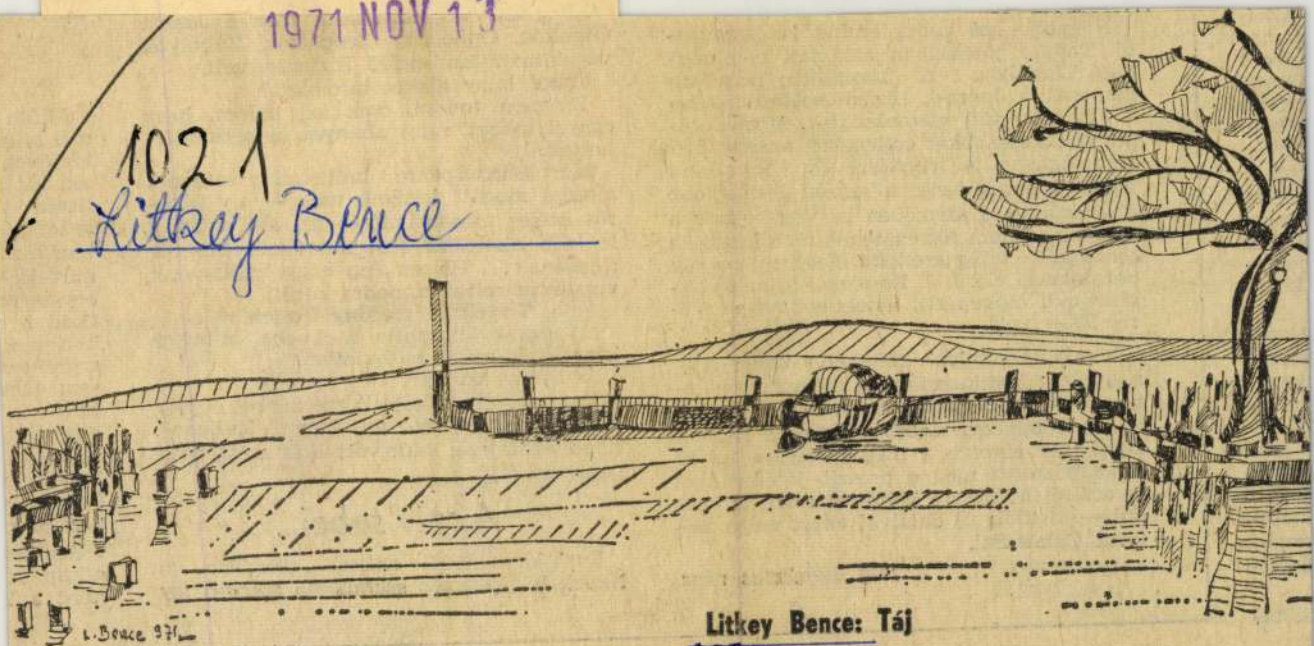

Litkey Bence: Táj

6

tet is észreven-
ami nem fog-
kúthy-prózában
sokkal inkább
is. Móricz gé-
tett anakroniszt-
és bámulatra
zad legnagyobb
Vagy éppen a
k ama komplex
letében ma oly
au-ig kell visz-
nek neve Ve-

bb volna Ady
nagunk szemé-
vekben esetleg
etségű francia
folyton túlélő
lö játékosságot
t máig is kol-
kart volna be-

ugusztus vége

Igen, Yorick. A szegény Yorick.

Színész se játszhatta őt el soha, és mégis ismerős és mégis halhatatlan.

„Szegény Yorick".

Verseskötet címként is ezért lehet éppoly kifejező, mint volt az, hogy „Kalibán". Éppoly kifejező, mint volt akár az is, hogy „Nagyon fáj".

A szív sebei...

Euripidész 636. számú töredéke (a Nauck-féle jegyzék számlálata szerint) így

ióta
is cs
évvel,
ezt a
o és
. A
hird
relő,
zerre
Cato nyo
kölcsrend
szórakozá
sem édes
kultúra.
ges súlyt
filozófus
lamminis
lianus ir
Seneca k

Amiko
a kupleráj
mint a l

Litkei József MDK

Vizpart, 1962. akvarell

Csónakok, 1962. akvarell

Balaton part 1962. akvarell

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Váci Tabán 1964. olajtemp.

Szerelőcsarnok 1964 olajtemp.

Feleségem, 1962. monotypia

Strand, 1962. akvarell

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József

Piac, 1964. olajtemp.

Hajóépitők, 1964. olajtemp.

Váci Dunapart, 1964. olajtemp.

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Betonkeverő 1963. olajtemp.

Hóolvadás, 1963. olajtemp.

Akt, 1964. olajtemp.

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Róma, 1963. olajtemp.

Núpolyi kikötő 1963. olajtemp.

Csendélet, 1963. olajtemp.

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Márton,1962.olajtemp.

Udvar, 1962. olajtemp.

Dohányfüzők, 1963. olajtemp.

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Hajók 1964 akvarell

Fej, 1964 monotypia

Piac, 1964. akvarell

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Csónakok, 1964 monotypia

Lekvő nő, 1964 monotypia

Női fej, 1964 monotypia

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József

MDK

Sió csatorna 1963 monotypia

Fürdözők 1963. akvarell

Hajóállomás 1963. akvarell

Pónyes Adolf Teren 1964 nov. Litkei József

Litkei József MDK

Sió parton 1962. akvarell

Hajójavitó, 1963. monotypia

Tengerpart, 1963 monotypia

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József

MDK

Táj, 1964 akvarell

Fényes Adolf Terem 1964 nov. Litkei József

Litkei József

Márton, repr.

Róma, 1963 repr.

Piac, 1964 repr.

Csónakok repr.

Fényes Adolf Teren 1964 nov. Litkei József

M.D.K.

Lithei József
grafikus

„Két assony"

Élet és Irodalom, 1967. nov. 4 - 4 lap.

Litkei József MDK

Fejek, monotypia

Mücsarnok 1965. X. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Litkei József

Hajógyárban. monotip.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.1964.máj.

Бунтовщик Фрезер Сарсен

Бунтовщик Монта Хэлфорд. Сэмюэл Хэлфорд. Он женился на Элизабет Грэй-Беар, дочери Джона Грэй-Беара, члена Верховного суда Нью-Йорка, и Кэтрин Ливингстон, дочери Роберта Ливингстона, члена Континентального конгресса, подписавшего Декларацию независимости. Сэмюэл Хэлфорд был членом Континентального конгресса в 1780-х годах. Он был также членом Конституционного конвента 1787 года, который разработал Конституцию США. Сэмюэл Хэлфорд умер в 1789 году.

Litkei József

Rajz (szepkó)

Kartács 1965 IV n. 654 o.

Litkei József MDK

Tavaszi táj, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Litkei József, festő.

Farkasrét. Vízfestm.

Ősz. "

Műcs.-Tav.-tárlat a Műcs.-ban. Hősöktere.

1952 máj. 10-jun. 4. Jegyz. 12. l.

Litkei József MDK

sz. 1924

Résztvett az 1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson /a felszabadulás után felnőtt művésznövendékek között emlitve/

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században. Bp.1959.67.l.

Litkei József festő

Ficetal. A Fényes Adolf teremben kiállítása nyílt olajtempérákból, akvarellekből, monotypiákból

Emlitve: Róma, Nápoly, Vár, Udvar, Szerelősarnok, Piac, Hajópavító, Felesegem, Csónakok

Kortárs 1965 II. n. 332 old.

MDK

Litkei József

Leányfej, linó

3. Miskolci O.Grafikai Biennale,

Nemz.Szinház 1965.

Litkei József

Szerepelt a III. miskolci biennálén.

Borsodi Szle 1965. 4.

Kocogh Ákos ~~[illegible]~~ cikke

Litkei József MDK

Vidám vásár Pécsett, gouache

Pécsi táj, akvarell

Mücsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Littkey József

MDK

Domboldal, gouache

Őszi fák, gouache

Zugliget ősszel, akv.

Mücsarnok 1954. V. Magy. Képzőm. Kiáll.

Litkei József

MDK

Miskolci viztároló, vizf.

Oszi táj, vizf.

Műcsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

Litkei József MDK

Kubikos-brigád, olf.

Mücsarnok 1950. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

Litkei József MDK

Farkasrét, vizf.

Ősz, vizf.

Mücsarnok 1952 Tavaszi Tárlat

Litkei József

MDK

Kilátás a Balatonra, vizf.

Tszcs-tagok a Balatonnál, olf.

Műcsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Litkei József, festö

Tavaszi táj. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. -Kat. 1c.1.

MDK

Litkei József, festö

Kilátás a Balatonra. Vizf.
Tszcs-tagok a Balatonnál. Olaj.

/Mücsarnok?/-III.Képzömüv.kiáll. 1952.dec.-1953. márc.

Kat. 8.1.

MDK

Litkei József, festö

Kubikos-brigád. Olf.

Mücsarnok. -I.M.Képzömö Kiáll. 1950. Kat. 5.l.

MDK

Littkey József, festö-graf.

Domboldal.	Goua che.
Öszi fák.	"
Zugliget öszel.	Akvarell.

Mücs.-V.M.Képzm.Kiáll.1954.dec.-1955.jan.Kat.22.1.

MDK

Litkei József, festő

Miskolci víztároló. Vizf.

Őszi táj. "

Műcs.-IV.H.Képzm. Kiáll. 1951.jan.-febr. Kat.12.1.

Litkei József

műve szerepel a II. Akvarell

biennálén - Egerben

Nepszava 1970 június 11

2. old

Litkei József

Résztvesz az egri II. akvarell biennálén.

Risley fóbor: Akvarell és foto
Népszava, Jp. 1970. jún. 11.

Lithei József

Csendélet gouache 67×47

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

Litkei József

Résztvesz a kiállításon

Farkas András: A második országos akvarell-biennálé
Népújság, Eger 1970. jún. 14. 4. l.

Lithei József

1. Gyárban gouache 67 x 47
2. Fejek —"— 67 x 47
3. Asszonyok —"— 67 x 47

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

MDK

Litkei József rézkarcoló

résztvett az alábbi kiállitáson

Kisgrafika /ex libris alkalmi grafika/ kiáll.
Fényes Adolf terem. Budapest 1961 szept.

MNK

Gy. Litkei

Docens a Magyar Iparművészeti Főiskolán
(Textilművészet.)

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed.: H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 522 l.

MDK.

Litkei József

Kiállitási hiradás

Müvészet 1964 szept.p.25.

.

Lithei József

Bemutatott művei: „Asszonyok," szitanyomat, 63 x 91.5; „Kompozíció I," szitanyomat, 63 x 91 (reprodukció); „Kompozíció II," szitanyomat, 63 x 91.

Katona László; VI. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1971.

Litkey József

Egerben, a III. orsz. akvarellbiennálén szerepel műve.

Farkas Aladár: A III. országos akvarellbiennáléról.

Népújság, 1972. aug. 27.

Litkey József

Résztvesz a kiállításon
(A katalógust ld. Ferenczy Jéminél)

3. Országos Akvarell Biennálé
Eger, Gárdonyi Géza Színház, 1972.

Litkey József

Litkey József tanitványa volt az Iparmüvészeti Főiskolán Cs.Illés Irén.

Összeállitotta: Z.Szabó Ágnes: Veszprém megye képzőművészei.
MŰVÉSZET,1980.február - 14.lap.

Littkei József, ipartörvény

L. Polgár Csaba

Torday Aliz: Hintárik a mékeszk 2

Esti Hirlap, Bp. 1980. dec. 8

MDK

Litkei József

Kubikosbrigád

Pogány Ö.G: 1. Magy. Képzőműv. kiáll.
Szabad Nép, 1950. aug. 27. 11 l.

M.D.Y

Lithei József
Graphus

Munkiaval részt vett a kiállítason.

Lauer Sándor: Képzőművészeti Krónika
Élet és Irodalom 1961 szept 30 - 10 l

M.D.J

Lettre Józef
Grafius

Hamburg el rontrat a kiadhaton.

Lucien Sauter: Kép és mesterek könyvtár
Élt és Irodalom 1961 szept 30 - 101

Litkei József

Festőművész: Tárlata nyílta Fényes Adolf Teremben.

említve.

Népszava. 1964 nov. 21. 6. l.

Litkei József festő

MTI

A fényes Adolf Teremben lesz tárlata.

–: Változatos az őszi kiállítási menü 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. szept. 18.

Litkei József M.N.K.

Csónakok, , repr..

Róma, "

Dohányfüzők, "

Női fej, "

Márton, "

Felesége m, "

Litkei József kiállitása a Fényes Adolf Teremben

Népmüvelés, 1965. 1. sz.

Lithei József
grafikus

M.D.K.

Lithei József kiállításáról
„Vízpart" (repro)

Élet és Irodalom, 1964. dec. 5. - 2 lap.

M.D.K.

Lithei József
festő

A Feniges Adolf Lesemben tartott tárlatot, ahol festményeit, grafikáit és monotipiáit mutatta be.

Frank János: Lithei József
Élet és Irodalom, 1964. dec. 19 - 9 lap

Lithei József
festő

M.D.K.

A Manet kép a „Le fifre"
átköltése szerepel a kiállításon.
Továbbá: a „Piac", a „Váci
Dunapart", az „Udvar" a tölbi
között.

Frank János: Lithei József
Élet és Irodalom, 1964. dec. 19-9 lap.

LITKEI JÓZSEF

Kilátás a Balatonra. Vizf. 3ox4o.
Tszcs-tagok a Balatonnál. Olaj 22ox9o.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat. Műcsarnok 1952.dec-
1953.márc.

Litkei József, festő

A fényes Adolf Teremben van Kiállítása.

– : A hét végi kulturális programból 10

NEPSZABADSÁG, bp. 1964. nov. 21.

Lethei József
gráfikus

M.D.K

Tanulmány (repro)

Élet és Irodalom, 1964. dec. 12 – 4 kap.

Titkey József

Kiállítása volt a Fényes Adolf tekemben.

Csónakok (kapkó)

Róma "

Dohány fűrők "

Női fej "

Márton "

Feleségem "

Nej művelés, 1965 I. n. 40 ord.

Litkei József festő

Kiállítása nyílt a Fényes Adolf teremben

Négmaros, 1964, nov. 21, Gold.

MDK

Litkei József

Kisgrafika kiáll. 1961. szept. Fényes Adolf terem

EA.....ltsz. Gyűjtés h

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

LITKEI JÓZSEF

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1964. NOVEMBER 20-ÁN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR
MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:
NAGY LÁSZLÓ
ÍRÓ

FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST VII, RÁKÓCZI ÚT 30

9278 fnyv 1

LITKEY József

Fénykép

Mislegné.

Képzőművészeti Főiskola: 158 ltsz.

Litthei József: Ipari tanulók látogatása egy szobrász műtermben.

Diplomamunka: 1950/51.

Festmény.

Negatív nincs.

Litkei József

kiállított festménye:

Tavaszi táj, olaj, 80x100 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Szat. szerk.: Kisdigíné Airimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

10. l

Littkei József festő M.D.K.

kiállitása a Fényes Adolf-teremben

S,M,: Két festő kiállitása.

Magyar Nemzet 1964. december 6. 10.l.

Littkei József festő M.D.K.

kiállitása nov. 2oäán nyilik a Fényes Adolf-teremben

Napló
Magyar Nemzet 1964. november 19. 7.1.

Litkei József

MDK

"Kubikosbrigád"

Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállítás. I.
Szabad Nép. 1950. VIII. 27. 11.l.

MDK.

Litkei József grafikus

"Vidám vásár Pécsett" /gouache/
Népmüvelési Minisztérium megbizasa
"Pécsi táj" /akvarell/

VI.Magyar Képzőmüvészeti Kiállitás
Mücsarnok,1955. 33.1.

MDK

Litkei József

Vidám vásár Pécsett	gouache	50x39 N.M.
Pécsi táj	akvarell	30x40

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat. 33.l.

VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. Műcsarnok.
1935. Kat. 33.l.

Lithei József
grafikus

M.D.Ý.

„Frizz" (repro)

Élet és Irodalom, 1965. jul. 10 – 7 lap

Lithei József
grafikus

M.D.K.

"Olvasó nő"

Élet és Irodalom, 1965. május 8 - 1 lap.

Littkei József festő

Szóvég a Fényes Adolf termi tárlatát említi, valamint monotípiáit és az alábbi műveket:

Piac,
Váci Dunapart,
Udvar

Frank János
Kiállítási napló

Élet és irodalom 1964. dec. 19.

Litkei József

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 366. sz.

NYOMDA
ADÓVÁLLALAT
CSABA

BÉKÉSCSABA, 1933. január 7.

ységos

Dr. Szentiványi Gyula urnak

Budapest

ől kelt nb. levelére vonatkozólag
s tudomására, hogy nyomdánk
san nincs berendezkedve. Petit-
edésre számitásba jöhet, csak
gy egyszerre három-négy ivet

Litkei József

Szabad Művészet

1950. 9. sz. 334-1.

Törv. védve.

HUNGÁRIA-GYÓGYFORRÁS-
VIZZEL KÉSZÜLT KÉTSZERSÜLT

Budapest, 1933 II. 20–26.

Nagys.

Szállitó-jegy

T. Dr. Szentvány úr

		Ár	Pengő	fillér
	Mult heti			
	drb. sütemény reggel		5	28
	„ „ délután			
	„ jour kenyér			
	„ „ sütemény			
	kg. fehér kenyér			
12	„ félbarna kenyér		5	28
	„ rozskenyér		10	56
	másik számlára		10	—
	„ Graham kenyér			

Szalve Gross

930-X. — Merkur IV. Prohászka u. 6

TELEFON:
Aut. 69-3-33.

GROSS MIHÁLY
finom fehér sütődéje
I., HORTHY MIKLÓS-ÚT 43.

Lőrkei József

Szabad Művészet

1952. 6. sz. 279. l.

Apjorgy Endre

Amig városatya lettem...
Budapest, 1931. Globus.
8-r, 419 l, számos arcképpel.
Eredeti egész vk.

I. 5. p. e.

1.—

M.D.K.

LITKEI József festő

„Kubikus brigád"

Művért. Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás 123. l

123.

MDK

Litkei József

Kubikos brigád, festm.

Fogány G.G: Az Első M. Képzőmüv. Kiáll. Szabad Nép. 1950. szept. 8. 6 l.

Litrei József

Javani táj, olaj, 80 x 100 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása 1957
kat. hest. kisdéjiné, Kérimi Irén

10.

MDK

Litkei József

akvarell:

Csendélet I.

" II.

i. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

Litkei József
munkával első díjat érdemelt. Részt vett a Budavári Palotában, a Centenáriumi ajándéktárgyakat bemutató tárlaton.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra.

Magyar Ifiolap 1972/282 10old.

Litkei József

Mai magyar képzőművészek alkotásai-
ból rendezett kiállítást az egri megyei
tanács művelődési osztálya, melyen
szerepelnek a művésztanárok művei.

Népújság 1976. febr. 20.

MDK.

Littkei József

Kiállitási hiradás

Magyar Ifjuság 1966 aug. 27.

.

Litkei József M.D.K.

Hangulat, Hóolvadás, Márton, repr.
Leányfej, Feleségem

Fóthy Jánso: Kiállitási krónika

Müvészet 1965. febr.

Lithey József
jeszo

M.D.K.

Interju

— : Mi a véleminye a modern művészetről

Hét és Irodalom, 1962. febr. 24–41.

LITKEI József

üvegablakai a megyeházán

KISS Tamás: Veszprém: Megyeház-Gazdász-Múzeum. Bp. : TKM, 1990. - (Tájak, Korok, Múzeumok kis-könyvtára ; 369) 5-6.p.

vagy más értékes többség első ténye. A primitivek nagy része két ujjankint számlál és a 4 dolgot a nyelv útján így jelöli meg: 2 + 2. A 2-es szám tehát a primitiveknél tulajdonkép bizonyos egység, amellyel szemben a tárgy egyediségének jelzése, az 1-es, relative értéktelen. A konkrét, egyedi tárgyat jelző 1 képzetét tehát nem a tapasztalatból *meriti* közvetlenül a primitiv elme, hanem a dualisztikus értékelés során *alkotja*, teljesen hasonlóan ahhoz, mint amikor más jelenségekre nézve dualisztikus értékítéletet alkot. Mert mit tesz olyankor az elme, amikor például az égi és földi jelenségekre nézve dualisztikus értékítéletet hoz létre? Egységnek tekinti egyfelől az értékest, másfelől az értéktelent s ezenfelül össze is foglalja mind a kettőt a saját egységes, abszolut szemléletében. Az egyes konkrét tárgyak értékelésénél sem tesz mást az egyszerű elme: egységnek tekinti egyfelől a többet, másfelől a kevesebbet, az épen egy konkrét dolgot. Mi hajlandók vagyunk az elmebeli egységet és a konkrét egyediség *jelzését* azonosnak tekinteni, pedig tulajdonkép nem az. Hasonlókép hajlandók vagyunk azt hinni, hogy a számolás csakis az egy konkrét dolgot jelentő 1-es számtól indulhatott ki. Pedig az egyszerű elme mindenekelőtt az egység észbeli képzetén közvetlenül alapuló *rendszereket* alkotja meg, először a 2-es számrendszert, majd azután, amikor ez nem elégíti ki, az 5 ujjat magába záró egységen

Lőkei József

Művei szerepelnek Soó Rezső
ex libris,kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex-librisek Soó Rezső kis-
grafikai gyüjteményében
Művészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

MDK

Litkei József, iparművén

Bördomlosítási dobozával I.

díjat nyert.

– : Iparművészeti alkotások bemutatója 8.

Népszabadság, Bp. 1970. jan. 23.

Littkei József
Tavaszi táj, olaj
Lukécs fürdő udvara, olaj
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955, 18 l.

20. kép. *Jánosréti mester*

Littkei József
Pécsi rajzok, tus
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 24 l.

Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 171. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916., 554. l. — Lepold—Homor 98. l. — Gerevich: PA, 252. l. — Ybl Ervin: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938., 384. l.

Útban a tanyára

Fa, olaj, 20×29 cm.
Jelezve jobbra lent: Lotz.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. — Földváry: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Rényi 24. l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 850. l. — Maszlaghy II., 172. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar képek a prímási képtárban. Vasárnapi Újság, 1916. 554. l. — Lepold—Homor 98. l. — Gerevich PA, 252. l. — Ybl Ervin: Lotz Károly élete és művészete. Bp. 1938., 384. l.

MAGYAR FESTŐ 1843-ból
Krecsmáry Mihály arcképe

Litkei József festőm.

Kiállításának ismertetése
(Nagy-Balogh - csoport)

Nonlogi: februári tárlatlátogatás

Nagyszava 1956 II. 12, 84 évf. 37 n. 6 l.

LITTKEI József

„Rudastúrós" festmény

Péter J.: Fiatal művészek tárlata (Ernst M.)

Művelt Nép 1955. VI. évf. 25. sz. június 19. 12.

MDK

Litkei József

Csendélet I., akv., reprodukció

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Szinház

MDK

Litkei József

Vitorlások, akv.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely.
Balatoni Mus. 1968.

MDK

Litkey József 1924--

Bomboldal, gouache

Ernst Muz. M.Kisplaszt.és Graf. kiáll. 1954.

szept. 29. 1.

MDK

Litkai József, festő
Képzőm.Főisk.

124. Aratás.

Nagy. Ifj. Képzőm. Kiáll. /VII/
Fővárosi Képtár. 1949 aug.16.-szept.10 Kat.

LITTKEI JÓZSEF

Tavaszi táj - olaj

Lukács fürdő udvara - olaj

Pécsi rajzok - tus

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll 1955

Aquatinta Franz Jaschke

konyvből (1820):

Visegrád látképe

Magyarországi városképek

Magyar Nemzeti Múzeum

Katalógus: Rózsa György

M.D.K.

Lithei József
grafikus

Az 1961-ben rendezett exlibris
kiállitáson részt vett.

Galambos Ferenc: A kisgrafika barátok körének öt éve.
Művészet, 1964. szeptember – 24 egy.

M.D.Y.

Láthei József
festő

Feniges Adolf terében mutatta be művét, „Hóolvadás", „Márton" c. festményét a többi között, valamint „Leányfej" és a „Feleségem" című monotypiák tűnnek fel „Márton" (repr.)

Fóthy János: Kiállítási krónika
Művészet, 1965. február – 43

Littkei József, [iparművész]

MDK

Az Iparművészeti Vállalat kiállításán díjat nyert „domborított bőrdoboza."

–: Kiállítás

8.

ESTI HIRLAP Bp. 1970. jan. 21

Littkey József festő

Kezdjel az áll. kép. mův. vásárlások kiállításán.

Ujvári Béla: Az áll. kép. mův. vásárlások kiáll.

Magyar Hjusog 1966 VIII 27

Littkei József

MDK

A fiatal Művészek Studiójának 2
"ex libris" pályázatán I. díjat nyert.

repr. 45.o.

Műterem 1958 I.évf. 10. sz. 45-46.o.

MDK

Litkei József

Kőtörő, cer.

Állami gazdaság tehenészete, akv.

Békeplakát és 5 éves terv graf.kiáll.

Ernst Muz. 1953. szept. 9 l.

Litkei József

Mai magyar grafikusok munkáiból nyílt tárlat Sárbogárdon a József Attila Művelődési Központban, melyen a művész is kiállított.

Magyar Hirlap 1980/9/22/4

Lithey József

A budapesti Semmelweis Orvostudo-
mányi Egyetem rejelmeleti tömb dis-
terniben elhelyezendő ügyfal terpályá-
zatára vesz részt.

— : Képzőművészeti pályázatok.
Művészet, 1974. március – 48 oldal.

Litkei József, festő

legerben, az V. országos akvarellbiennálén szerepelnek a művész művei: „Csendélet" – „Tájkép" c. (említve)

F. Ludányi Gabriella: V. országos akvarellbiennálé legerben.

Népújság (Heves), 1976. aug. 27.

Littkei József festő

Kovács Gyula: A IV.Országos Akvarell Biennálé Egerben.
Művészet, 1974.szeptember - 28.lap.

Sitkei József

Szemlélet
Fesztivál

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1979.

Littei József

Hegyek
Tánc

IV. Országos Akvarell Biennálé
Eger, 1979.

Kitkei József, [.]

L.: Reich Károly

–: Iskolagaléria .... 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. dec. 3.

Kitkei József, festő

L.: Ujházi Péter

Rózsa Gy.: Kolid... 7.

Népszabadság, Bp. 1976. szept. 15.

Litkei József, festő

L.: Maróti János

—: Hír

8,

Népszabadság Bp. 1976. szept. 7.

Littkei József, grafikus

az új ex libris művészgeneráció fellépését a Fiatal Képzőművészek Stúdiója 1958-ban megrendezett ex libris-pályázatának köszönhetjük. A művész is ekkor indult el kisgrafikai pályáján.

Littkei ex libris-ei a meglepetés erejével hatottak elsősorban technikai megoldásainak újszerűségemiatt, de sajnálatosan hamar elhallgatott.

Galambos Ferenc: A XX. századi magyar ex libris.
Hevesi Szemle, 1976. 3. 19. old.

Litkei József

1. Asszonyok szitanyomat 63x91

2. Kompozíció I-II — " — 63x91

6. Miskolci Országos Grafikai Biennálé '71.

Litkei József, grafikus

L: könyvjelző

Bereczky L: Az elődök nyomában

11

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 10

Litkei József, grafikusművész

Jó gazdának bizonyult a Művészeti Alap tavalyjól válogatott az év képzőművészeti terméséből. Megújulás érzékelhető Litkei József munkásságában.

a Műcsarnokban látható tárlat febr. 11.-ig látogatható.

Losonci Miklós: Köbe, bronzba álmodott élet.
Pest Megyei Hírlap, 1981. febr. 1.

Lithey József

Kő padlómozaikot készített
a soproni AFIT épület számára

Magyar Építőművészet 1974/4

59-old

Litkei József grafikusművész

a sárbogárdi kiállításon kilenc ismertető grafikusművész munkáin tanulmányozhatók a sokszorosítás lehetőségei. L. Fábián Rózsát és Litkei Józsefet elsősorban a sokszorosítással elérhető szín- és felhatások érdeklik. – Litkei fényes kompozícióin mintha fényes textilanyagok fednék be a képfelületet. /emlitve/.

Á.Sz.j.: Sokszorosítás 80.
Fejér Megyei Hírlap, 1980. aug. 30.

Litkey József

Bemutatott művei: III. sz. „Jaj" akvarell, 70 x 100 cm; 112. sz. „Figurák" akvarell 70 x 100 cm /reprodukció/; 113. sz. „Szeptemberi napok", és 114. sz. „Asszonyok" akvarell, 70 x 100 cm.

F. Ludányi Gabriella: III. országos akvarell biennálé, Eger, 1972.

Lithei József

Lithei József festőművész
kiállítása a Műcsarnok-
ban szeptember 30-án
nyílt meg.

—: Kiállítási naptár
Művészet, 1977. október - 48 lap.

Litkei József

A Magyar Nemzeti Galériában Zichy Mihály grafikáinak kiállitása október 2.-ig,

A Műcsarnokban Kiss István szobrászművész, Szilágyi Mária keramikusművész és Litkei József festőművész kiállitása október 23.-ig tekinthető meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1977. okt. 1.
XXI. évf. 40. sz. 8. lap.

Lilkei József, festő

L.:Gacs Gábor

-:A hétvégi kult. proramból 9.

Népszabadság Bp.1977.okt.1.

LITMANN, ANTON (harangöntő)

Várady J * Dunamellék ref templ

Gyoma, 1993

119.o.

a, Med.- und Plakettenkunst in

LITNICZKI (Litsnitzki)
LITOGRAFIA fört. M. országos
LITOMERICZKY Nándor
LITOMSZKY András
LITRICH adolf

megbízást.

ntézeti fórumon a megjelenés kötelező, a kal tudjuk elfogadni. A hivatalos eljárás tartunk, ahol mód nyílik az Intézet aktuális

Pataki Gábor
igazgatóhelyettes

A képes lapok között is aránylag nagy volt a pusztulás. Három között meghalt kettő; a Vas Gereben képes Ujsága és Vahot Budapesti képes Ujsága. E téren, ugy látszik, még sok kisérlet fog meghiusulni, mig az anyagi és technikai nehézségek le nem győzetnek, melyek e szakban arány-

*

gal legnagyobbak. Roppant költségek mellett is nagy feladat nálunk, az illustrált lapok iránt táplált várakozásoknak megfelelni. Az uj „Ország Tükre“ uj utat kezd; fametszetek helyett lithographiai rajzokat közöl, a minek gyakorlatiságát az idő fogja megmutatni. Annyi igaz, hogy Európa legnagyobb képes lapjai fametszeteket adnak s ugy látszik, ez bizonyult be, leghaszonvehetőbbnek, ámbár legköltségesebb. — A „Vasárnapi Ujság“ mint eddig, ugy ezután is, nem helyezi a fősulyt a *képekre*, de azért azok tökéletesitésére nézve mindent elkövet s örömmel látja, hogy hazai fametszészetünk az utóbbi évek lefolyása alatt roppant haladást tett.

Vas. Ujs. 1862. 22. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 SEP 25

LITKEY GYÖRGY
1021

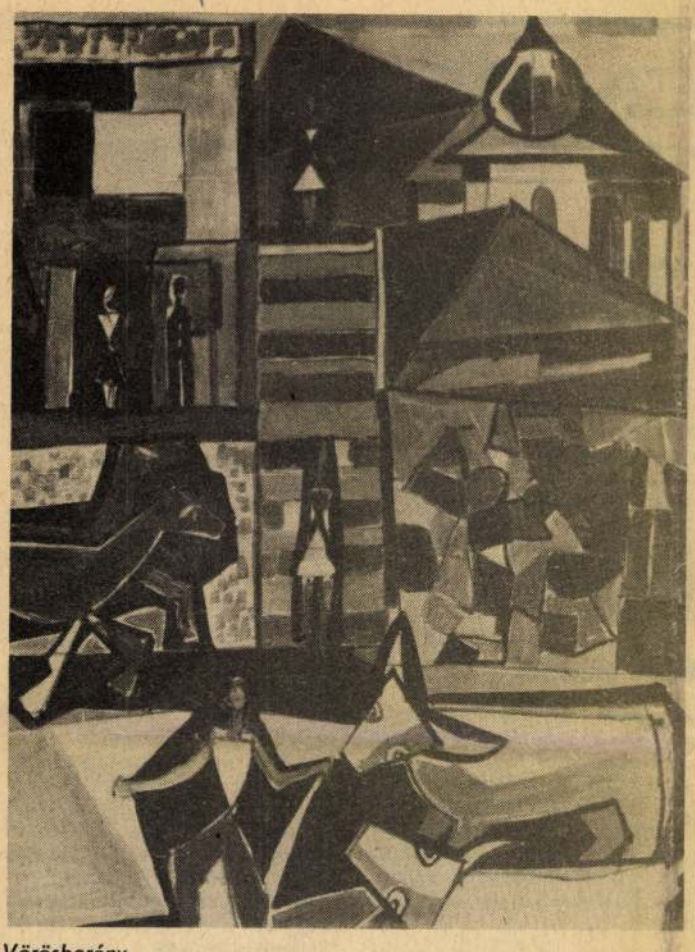

Vörösberény.

Kémikus.

A stílusváltozások sodrásában

Litkey György képei előtt

A balatonfüredi Balatoni Galéria emlékkiállítására invitálja a művészetpártoló közönséget. Szimbolikus talán az, hogy őszszel rendezték a kiállítást, amely *Litkey György* csaknem félévszázados festészetéből ad ízelítőt a látogatóknak.

Emlékkiállítás? Vagy talán egy művész zaklatottságának, akaratának bemutatása a századelő nagy korszakainak, stílusáramlatainak viharaiban? Mindkét megfogalmazás helyénvaló.

Litkey György festőművész most lenne 75 éves. Művészpályája, élete nem volt zökkenőmentes, mind megannyi művésznek, akik az ő pályatársai voltak. A politikai fordulatok, a megélhetési gondok, a századelő művészi problematikái, nehéz súllyal nehezedtek azokra, akik újat, szebbet, hasznosabbat akartak vállalani. Ezek közé tartozott Litkey György is. A Képzőművészeti Főiskolát Rudnay-növendékként 1933-ban végezte. Majd mint pályatársai nagy többsége néprajzi gyűjtéssel foglalkozott. Később a tanítás jelentette számára a megnyugvást, az életteret. Kapuvárott, Ócsán, majd hosszabb ideig Budapesten tanított. 1953-tól tevékeny szerzője, majd irányítója a Pedagógus Szakszervezetek Képzőművészeti Stúdiójának. 1970-ben SZOT-díjjal, 1973-ban Székely Bertalan díjjal tüntették ki. Mint művésztanár, mint közéleti ember sikeres életpályát mondhatott magáénak. De ő nem elégedett meg ezzel, hanem mint képzőművész is igyekezett letenni névjegyét a magyar művészet palettáján.

A balatonfüredi kiállítás festészeti anyaga arra hivatott, hogy Litkey György művészeti törekvéseit mutassa be. A kiállítás a ma embere számára betekintést ad abba a zűrzavaros, kínlódásokkal teli művészeti életbe amely a második világháború előtti és az azt követő időszakot jellemezte. Litkey György művészete ha csapongó és szerteágazó is, mégis határozott, szuverén festészetet mutat. A harmincas évek végén, negyvenes évek elején festett képei átfogalmazott népi ihletésűek. Például a Kapuvári menyecske című festmény, vagy a Déli pihenő című képe. E korszakát egységes, tudatos látásmód jellemzi. Kevés eszközzel, nagy foltokban gondolkodik, s ezen ábrázoláson keresztül jut el az expresszionizmus zárt útvesztőibe. Nem politikus alkat, mégis hisz a politikai változásokban. Ennek a korszakának sikeres képei az 1940-ben készült Kanász és az Aratás című festményei. Egyértelműen hovatartozását mutatja a Szénhordók című alkotása.

A háború után mint megannyi más művész, ő is kereste az önkifejezés legmegfelelőbb formáit. Az 50-es és 60-as as években nem a legsikeresebb művek fémjelzik munkásságát. Szinte menekült a táj, a természet ihletéséhez. Közéleti tevékenysége továbbra is lankadatlan maradt ezekben az években is. A vörösbe[illegible] művésztelepet vezette, [illegible] résztvevője volt ez alkotó[illegible] zösségnek. Itt készült k[illegible] több stílus határozza me[illegible] egyértelműen kimutatható [illegible] képein is a vívódás és a [illegible] latottság. 1960-as években [illegible] leegyszerűsíti formáit, kub[illegible] kus jelek, jelrendszerek tű[illegible] fel képein. Amelyek az [illegible] meghatározzák későbbi p[illegible] ját is. Ajkán eltöltött [illegible] hasznosak, egy új világga[illegible] merkedett itt meg, érzi a [illegible] szültséget, a hőt, a munka [illegible] berfeletti voltát. Ekkor má[illegible] jesen a nonfiguratív ábr[illegible] lás, a leegyszerűsítés kerí[illegible] hatalmába. Ezen képei r[illegible] netes erővel törhettek fel [illegible] lőle. E korszakának leg[illegible] tebb festménye A tehénp[illegible] tor című festmény. A 7[illegible] években letisztultak komp[illegible] ciói, legszebb darabjai a N[illegible] keverő című képe és a [illegible] mikus című festménye. A [illegible] mai és technikai megold[illegible] foglalkoztatták. Sokat tett [illegible] munkásművelődés, a képző[illegible] vészeti nevelés érdekében. [illegible] meretanyagát megosztott[illegible] gyárban dolgozó munkások[illegible] hisz közöttük élt és alko[illegible] Elvont munkái ha néhol [illegible] is egyértelműek, mégis po[illegible] törekvésnek számítanak. A [illegible] ányrablás című festménye [illegible] mailag és tartalmilag is [illegible] legkiemelkedőbb alkotásai [illegible] zé tartozik. Halála előtt készült nonfiguratív képei hűen tükrözik azt, hogy alkotójuk, Litkey Görgy még nem jutott el a megelégedés, az egységes, nyugodt önkifejezés periódusáig, hanem még látni akarta a jövőt és ezen keresztül a művészet őszinteségét. Pályája egyértelmű példa tisztelői számára.

Veszeli Lajos

Aratók.

Fotó: Korcsog Stella

kertészkedik 600 négyszögölön, ben a házát tatarozza. Ajtókat,

Fotó: Péterfay Endre

Ki bír többet?

„Meleg van". E megállapítással kezdte egyik országos lapunk nemrégiben megjelent számának vezércikét. Szerencséje volt: megállapítása a cikk megjelenésekor is igaz maradt. Ámbár azok számára, akikről a cikk szól, a tél közepén is igaz lesz. A melegüzemek munkásairól, az ő gondjaikról, kiemelkedően nehéz, veszélyes, egészségtelen munkájukról szól a cikk. Minden megállapítása igaz.

Csak egy gondolat van a cikkben, amit valami módon kiigazítottam volna megjelenés előtt. Ezt: „... így aztán a melegüzemeket nem csupán a munkaerőhiány sújtja, hanem az is, hogy viszonylag magas az átlagéletkor, és az idősebbek már kevesebbet bírnak."

Annyiszor leírták, kimondták, annyiszor olvastuk már ezt a megállapítást, hogy szinte valamiféle vitathatatlan alapigazságnak tűnik. Gondolkodás nélkül elfogadjuk. Másként sorolva a szavakat: gondolkodás nélkül fogadjuk el. Pedig, meggyőződésem szerint csakis így lehet elfogadni: gondolkodás nélkül. Mert ha egy kicsit gondolkodnánk rajt, el sem fogadnánk.

Egyrészt: mennyi lehet egy üzemben az „idősebbek" átlagéletkora? Negyvenöt, ötven év? Nos hát a zömük még izomerőben is felveszi a versenyt a fiatalokkal. Másrészt pedig ha egy-egy ilyen átlagidős munkás mégis kevesebbet bírna már izommal, sokszoro-

Túl a kötelezettségen

Egy óra a nyugdíjosztályon

Azt mondják, minden rosszban van valami jó is. Ezt én így általánosítva ugyan nem hiszem, de most abban a rosszban, hogy a Társadalombiztosítási Igazgatóság Megyei székházát belül tatarozzák és emiatt a nyugdíjosztálynak egy ideig egyetlen terembe zsúfoltan kell dolgoznia, jó az újságírónak, hogy együtt találja az egész osztályt, amelynek hivatali kötelezettségén felüli tevékenységéről irni akar.

A bevezető mondattal voltaképpen már közöltem mondandóm lényegét is. Azt, hogy az osztály tagjai hivatali kötelezettségükön felüli munkát is végeznek. Igaz, olyankor nem osztálynak, hanem József Attila brigádnak mondják magukat.

AZ OSZTÁLY – ÉS A BRIGÁD

Az osztály feladata – bizonyára nem egészen pontosan fogalmazva – a nyugdíjkorhatárt megközelítők szolgálati idejének elismerését kérelmező levelek, keresetüket is tartalmazó okmányok begyűjtése, felülvizsgálása, ezek alapján a nyugdíjak összegének megállapítása és a nyugdíjfolyósító igazgatósághoz való továbbítása.

Talán ebből a leegyszerűsített fogalmazásból is érzékelhető, hogy nem egyszerű munka ez. Már csak azért sem, mert hiszen csak megyénkben is évente több ezer ember további sorsának meghatározásáról van szó. Mégis, ha ezt a munkát mindig úgy végezhetnék, ahogyan ezt számukra a szabályzatok előírják, talán nem is lenne szükség az osztály brigádként végzett többletmunkájára. Csakhogy – mondják – kevés a „hivatali rutinnal" elintézhető „sima" ügy, különösen a mi megyénkben.

De miért nehezebb ez a munka a mi megyénkben, mint a többiben?

Erre a kérdésre, aztán a többire is, *Kuszi Sándor* osztályvezető, aztán a húsztagú brigád három tagja: *Varga Józsefné, Lenkeli Józsefné* és *Kondor Lászlóné* válaszoltak.

AZ ELÉGETT „VÁROMÁNYI ANYAG" – ÉS A KÖVETKEZMÉNYEK

Mostanában zömmel azok mennek nyugdíjba, akik 1937 és 1942 között kezdtek, kezdhettek dolgozni. Megyénkben pedig a háború alatt elégtek, megsemmisültek azok az iratok, okmányok, könyvek (– ők így mondták: a városmányi anyag –), amelyek a szolgálati –, vagyis munkában eltöltött idő igazolásának legegyszerűbb és leghitelesebb eszközei országszerte. Ezért itt az országostól némileg eltérő módon: nagyobb fáradsággal, több utánjárással kell, és csak hosszabb idő alatt lehet ugyanazt a munkát elvégezni.

Az idén, május 28-án megjelent SZOT-szabályzat előírja, hogy az előterjesztést a nyugdíjkorhatár előtt legalább egy évvel el kell az üzemeknek készíteniük.

Az egyéves határidő – ha legalább ezt betartanák mindenütt –, másutt elég is lenne az igazoláshoz. Megyénkben a fent említett okok miatt gyakran nem elég. Ezért már több alkalommal és több módon is kérte a Társadalombiztosítási Igazgatóság nyugdíjosztálya a vállalatok, intézmények vezetőit, hogy még néhány esztendőn át, amíg ennek a „kritikus" korosztálynak a nyugdíjazása tart, megyénkben nyújtsák be az előírtnál korábban, a nyugdíjkorhatár előtt két évvel az igazolási kérelmet. Feltétele itt ez annak, hogy kivétel nélkül minden ügyet, a legbonyolultabbat is, idejében rendezhessenek.

Sajnos gyakran előfordul, hogy a SZOT-szabályzat előírásához képest is késedelmesen adják be a kérelmeket. A megyei igazgatóság nyugdíjosztályának kérelme, – kevés kivételtől eltekintve – nem talált visszhangra megyénk üzemeinek illetékes vezetői körében.

Remélhetjük, hogy csak egyelőre?

BRIGÁDÉLET – A CÉL SZOLGÁLATÁBAN

A József Attila brigád a brigádélet minden lehetőségét – vagy legalábbis majdnem mindet – a nyugdíjba készülők, vagy a már nyugdíjasok ügyei segítésére hasznosítja. Még a közös kirándulások jó részét is.

Az, hogy a saját nyugdíjasaikat meglátogatják, természetes dolog. (Ma éppen Seiler Máriához készülnek.) De náluk az üzemlátogatás is kapcsolódik a munkához. Az ajkai parkerdei kirándulás például egyben a nyugdíjba készülő bányászokkal való találkozás is volt, az üveggyári látogatás tanulmányút, hogy lássák, milyen munkát végeznek azok, akiknek a hivatalban éppen korkedvezményes nyugdíjaztatásukat készítik elő. Az ÉDÁSZ-nál a szolgálatiidő-kérelmek készítésének módjában, a Bakony Művekben – pedig az is üzemlátogatás volt – a rokkantnyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségeit ismerték meg és segítették ezek bérezési lehetőségeinek tisztázását.

Ledó Istvánné, Fetter Istvánné, Báder Zoltánné és Kardos Tiborné a veszprémi öregek napközi otthonába látogattak, mint ahogy más brigádok is megteszik ezt, de ők a nyugdíjakkal kapcsolatos panaszokat, kérelmeket is meghallgatták, hogy segíthessenek ha lehet.

És ha – brigádként – ők látnak brigádot vendégül, akkor is biztosan rendeződik valami a nyugdíjasok ügyében. A VOLÁN-tól volt látogatók a látogatás után bizonyára igyekeznek majd jobb összhangot teremteni a nyugdíj-előkészítésben érdekelt társosztályok között, hogy ne külön-külön érkezzenek az osztályhoz az adatok a bér-, a termelési osztálytól és a társadalombiztosítási csoporttól. És mégis csak más dolog, ha a brigádok egyeznek meg ebben, mintha hivatalosan kellene egyezkedni.

Persze nem csak ilyesmiből áll a brigádélet, de az egészből ezek illenek a mi rovatunkba.

Nyugdíjasok – a rokkant gyerekekért

A cím alapján valamiféle összegezést várhat az olvasó, hogy mennyi pénzt gyűjtöttek, ban a mozgássérültek számlájára érkezett felajánlásokról, bizonyára köztük lett volna az adat is, hogy a megyei rház dolgozói 27 492 forint fillért utaltak át a mozssérült gyerekek táboroztasára. Összegében és viszonyg is kiemelkedő eredmény de most nem a 27 ezer intra hívjuk fel a figyelt. Inkább az „apró", a kettötven tűnt fel annak is, aki összeget átvette. Nem a csi" nem becsülése ez, csak pen szokatlan. Meg is kérzte, hogyan jött ki ez a gösszeg?

Meglepő, megható volt a lasz. Amikor a portás, aki ugdíjasként teljesíti ezt a atást, megtudta, mire gyűjnek, a pultra öntötte tárcá tartalmát: 50 forint volt paban, és kettő ötven apró.

★

Hogy miért nem írok ide vet és pontos lakcímet, e rok elolvasása után nem is rdezi majd az olvasó.

Talán hetven év körüli, szeyen, de takarosan öltözött, rnyezetében jól ismert, má- segítésére mindig kész, gányosan élő asszony kereste már tudja isten hányadszor a vöröskeresztes titkárt. Nyilvánvalóan takargatta igazi mondandóját, mert mindig volt ott valaki más is, ő pedig olyankor szerényen visszalépett az irodából. Azt hihette aki észrevette, hogy kérne valamit, ha merne.

Amikor végül is sikerült négyszemközt maradnia a titkárral, először is zavartan diszkréciót kért, aztán elmondta, hogy olvasta a Naplóban a rokkant gyerekek táborozásáról szóló cikket. Nagyon meghatotta a dolog... Neki van valami megtakarított pénze. Azt szívesen odaadná ilyen célra, ha senki nem tudhatja meg, hogy ő adta. Mert az emberek ugye, olyan furcsák. Nem értenék meg, miért nem adja inkább a gyerekeinek, unokáinak. De az a helyzet, hogy azok – hála istennek – nem élnek rosszul. Persze, ezt is el tudnák költeni, de nekik ez a pénz nem oszt, nem szoroz. Észre sem vennék, hogy ennyivel több van. De ha jövőre csak egy rokkant gyerekkel mehet több egy ilyen táborba, annak az....

Ötezer forint volt a megtakarított pénz. Öt rokkant gyerek táborozhat belőle jövőre. De sohasem fogják megtudni, kinek köszönhetik.

oldalt írta és szerkesztette: Csaba Imre

LITNICZKI JÁNOS, csutorásmester

A veszprémi csutorás céhbe beolvadt filiális csutorás mesterek:

10.-Litniczki János: Első adat 1798
Bakonybélből

260.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

LITNITZKY JÁNOS /Lipmiczky, Litsniszki/, csutorásmest

1798. febr. 28-án megegyezés a bakonybéli faragókkal. Litnitzkyt a bakonybéli filiális céh vezetésére vicecéhmesternek választották. "Törvényünk és regulánk azt tartja": 1. Litniczky János vice céhmesternek nevezik ki, a büntetéspénzeket tartozik a veszprémi céhládába befizetni" 256. old. 92. jegyz.

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

LITSNISZKI JÁNOS, /Litnitzky, Lipniczky/, faragómester

1798. febr. 28-án megegyezés a bakonybéli faragókkal. Litsnisziki a bakonybéli filiális céh vezetésére vice céhmesternek választották. "Törvényünk és regulánk azt tarja": 1. Litsnisziki János vice céhmesternek nevezik ki a büntetéspénzeket tartozik a veszprémi céhládába befizetni". - 256. old. 92. jegyz.

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241. old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

MDK

Litográfia.

Háttal a zongorának ülve.
1840-es évek. Karikatúra.

Francia. Bpest, Muzeum.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 66.

Litografia . MDK

"Franz Liszt im Himmel".

Des Meisters allerletztes Mot.
Utánnyomás engedélyezve.

.... kellemesen csalódtam, ugy hallottam
a menyország tele van aggatva hegedükkel, de nem
látom itt szárnyak is vannak./Flügel- zongora./

Teljes alak, angyalok röpülnek feléje.Karikat.
Kikeriki/?/ 1886.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern".

Litográfia.

"Die gesuchtesten Kammervirtuosen".

Liszt az angol himnuszt játsza.

Megjelebt "Deutache Reichs bremse". 185o.

Karikatura .

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 66.

MDK

?
Litografia.

Ajulásba esö nöalakok Liszt zongorája körül.

1842/?/. Abg. Kapp.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 66.

Bibliographie.

MDK

?.

Litográfia.

Liszt vállain mint angyalszárnyak a klaviaturák, a becsületkard az oldalán, stb.

Quer Fol. Beschrieben im "Humorist. Jahrg. 1843. S. 1o5. Heyer gyüjtemény. Köln. Karikatura.

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus d. "Burgenländischen Heimatblättern". Jahrg. 1936. Hft. 2. S. 66.

LITOMERICZKY Nándor Komáromi dr.

Komárom, Bastista imakár, 1998

B. Bartal M: Komáromi templomai.
Komárom, 2001 72-73.

4. kép. A templombelső elszíneződött, nedves falfelülete a 12. századi falkép alatt

ni, hiszen nem lehetett kísérletezés tárg

M. D. K.

LITOMSZKY András farekasmester

Habán mester, Dejte, XIX. század

Csányi 1954. 112. l. VII. t.

MDK

Litrich Adolf, festő

becsületes mundáje. Számot tartha-
tott reá, h. e (?) kiáll 66 anya-
gából kiemeljék.

Dr. Jajczay J. - Képzőmüv. 1934. 87. l.

LITRISICH Joannes
LITRISICS Jairo, LITROW Lei
LITSCHAUER, ~~LITSICH Jairo~~
LITSCHMANN Phl
LITSCHNER Sarolta

188/2003/K1

dő igazgatói munkakörének betöltésére az

vezési rendje előírja, hogy a kinevezés előtt
sak megvitatják és véleményezik a benyújtott
n intézeti fórumot rendezünk.

A pályázat anyaga megtekinthető az Intézet
nosan elhangzott vélemények és javaslatok
utatói besorolású munkatársai is kifejthetik
munkatársak titkos szavazáson formálnak
ontot jelent az igazgatót kinevező Akadémia
udományi Kuratórium, az AKT és a Főtitkár

Littrow Leó Fiume

A Képzőművészeti Társulat tárlatain a következő műveit állította ki:

1880. tavaszi kiáll.: Velencrei halászbárka, olajf., 100 ft. — Velencrei halászbárka, olajf., 100 ft.

1881. tavaszi kiáll.: Velencrei halászbárka, olajf., 120 ft. — A fiumei kikötőben, olajf., 50 ft. — Velencrei halászbárka, olajf., 130 ft.

1881. őszi kiáll.: Tonhalászat Fiumében, olajf. — Tonhalászat Fiumében, olajf. — Velencrei halászbárkák, olajf., 60 ft.

1882. őszi kiáll.: Fiumara, olajf., 100 ft. — Abbe a Quarnaroná l, olajf., 100 ft. — Részlet Abbazia vidékéről, olajf., 150 ft.

1883. őszi kiáll.: Velencrei részlet, olajf., 100 ft. — Velencrei halászbárkák, olajf., 100 ft. — Fiumara, olajf., 300 ft.

1884. őszi kiáll.: Abbaziai részlet, olajf., 300 ft. — Csatorna Velencze mellett, olajf., 250 ft.

1885. nemzetk. kiáll.: Nyaralói részlet Fiume mellett, olajf., 500 ft. — Velencrei halászbárkák, olajf., 300 ft. — Velencrei részlet, olajf., 500 ft. — Velencrei csatorna, olajf., 250 ft.

1885. őszi kiáll.: Vihar az istriai tengarparton, olajf., 350 ft. — Velencrei halászbárka, olajf., 300 ft. — Velencrei részlet, olajf., 80 ft.

1886. őszi kiáll.: Tanulmány Abbaziából, olajf., 300 ft. — Tanulmány Abbaziából, olajf., 150 ft. — Tájjógyár Cherso szigetén Fiume mellett, olajf., 500 ft. — Halász bárka viharban, olajf., 300 ft.

Littrow Leó

Abbaziából, olajf., 100 ft. — Velencei csatorna, olajf., 300 ft. — Tanulmány Velencéből, olajf., 100 ft.

1887. őszi kiáll.: Tengeri táj, olajf., 600 ft.

1888. őszi kiáll. I. sor.: Tavasz, olajf., 200 ft.

Littrow Leo

1889. Fiume. ~~H8. 235. 350~~

1. Szőlő lugas Abbariában. Olajf 200 ft
2. Részlet Abbariából. Olajf. 200 ft.
3. Halászhajó Abbariában. Olajf 500 ft.

Téli kiállítás 1889/90.

1890. Abbaria.

(38) Szőlő lugas Abbariában. Olajf 300 f
(185) Víztartó Abbariában. Olajf. 200 f.
(206) Részlet Abbariából. " 120 f

Téli kiállítás 1890.

1891. Abbaria.

(218) Részlet Abbariából Olajf. 300 f.
(236) Az abbariai tengerpartón. Olajf. 1000 ft
(305) Lugas Abbariában. Olajf. 300 f

Téli kiállítás 1891/92

1892. Abbaria.

(87) Az ikai-Molo. (Abbaria mellett) Olajf. 400 ft
(157) Lugas (Abbaria). Olajf 300 f

Téli kiállítás 1892/93

Grundig Edvárd

Körajzoló

Littmann Frigyes

Littmann Frigyes: Gyermekfej

Lukács József

1929. XIX. 269. l.

Bonisné Walton Emma: Vác művészete a
XVIII. században. 8-r, 104 l, 17 k, Győr 1935.

Méltóságos

Dr Procopius Béla

nyug. rk. követ és megb. Miniszter Úrnak,

Budapest

Méltóságos Uram.

Az általam készített Pollák Illés emlékéremre vonatkozó honrám juttatott b. kérdőivére szivesen küldöm annak pontos adatait.

Válaszom késéséneb okáért szivesedjék jóindulattal tudomásul venni nagymértékű elfoglaltságomat egy a párisi Exposition Coloniale-re kapott megbizatásommal.

Ezért engedelmét kérve mély tintelettel

maradok kín híve

Littman Frigyes

szobrán. —

Feladó: F. Littman. 10. rue Sadi-Carnot. Montrouge, Seine.

./.

A Pollák Illés emlékérem adatai.

Nagysága 10 cm. átmérőjű.
Az érem öntött, s kerek formájú.
Ezüstből egy példány, bronzból kilencven példány készült belőle. —
Az érem egyoldalú, a hátlapja üres. —
Tehát az előlapján a felirás körizet domború betűkkel, szövege: „Pollák Illés ötven éves ügyvédi jubileuma emlékére."
Az arckép csupán fej, teljes jobb oldali profil, jobbra fordulva, a szemlélő jobbja felé, — hajadon fővel, kicsiny szakállal, szemüveg nélkül. —
Egyéb díszítés az emlékérmen nincsen, szegélye is sima.
Név /Littman 1929/ az érem baloldalán a nyak mellett van. —

Életrajzi adatok.

Név: Littman Frigyes. Született: Hidegszamos, Kolozs vm. 1907, február 17. —
Végzett művészi tanulmányok: Egy év a Bpesti Képzőműv. főiskolán, azután egy-egy év a párisi Julian iskolában és az École des Beaux-Arts-on. Továbbá hőszobrászat egy olasz mesternél.
Mesterek: K. Strobl, Injalbert, Bouchard, Landowsky. —
Tanulmányút: 5 évi párisi tartózkodás.
Munkásság iránya: Portrait és monumental szobrászat.

Littmann Friggs

Nobräst

Litman Frigyes

76 Gyermekfej gipsz

Nemzeti Szalon 1936
Kut februárc

KATALOGUSA

NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLET
1936. FEBRUÁR 23-TÓL MÁRCIUS 8-IG.

Litmann Frigyes

Nemzeti Szalon
1929. máj.
Tavaszi
Szalon

Mglul.

LITMANN FRIGYES
132 Női portré, gipsz

1938. évi

89-IK CSOPORTKIÁLLITÁS KATALÓGUSA

HAZAINÉ RÉTY ZSUZSKA

LITTMAN FRIGYES

142	Női mellszobor, gipszben P 300.—	bronzban	500.-
143	Fej, gipszben 250.—	bronzban	350.-

Nemzeti Szalon 1930. jun.

Kut

Artisztikus

KÉPKERETEK

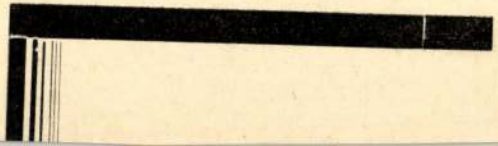

Littmann Frigyes

1924/25

Ferképzőmfolskèvk

109. l.

halmozzák megrendelésekkel, úgyhogy tanítványainak segítségét is igénybeveszi (innen a R.-nak tulajdonított festmények hihetetlenül nagy száma), átengedi magát gyüjtőszenvedélyének. 1642. Saskia meghal. R. csillaga letűnőben van. A rendelők elfordulnak tőle. Anyagi bajokba, 1656. csődbe kerül és elvonultan, fiának, Titusnak és házvezetőnőjének, az élete utolsó szakában nagy szerepet játszó Hendrickje Stoffelsnek gondozásában tölti utolsó éveit.

Művészetének története — életpályájával összefüggően — három kor-

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848 I. 175 l.

Név: Litrisich Joannes

Foglalkozás: arany mives/Goldschmied

Szárm. hely:

Hitfelekezet: Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1742 I. 29

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

Litrisics János

ötvös

1742 Buda

Magyarországi ötvösök 231.

van ábrázolva.

em arcélben ~~Lelő~~ 48. Ereklyemuz.

elől kopasz; haja, bajusza és szakálla
Ingének gallérja álló, csokorra kötött
kivágott mellénye és kettős elejü kabátja

m.

~~[illegible]~~

rczi emlékek muzeumából (107/95. No 20).
-iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

630

Littrow, Leo (Triest, 1860 - ?)

„Abbaziai réglet" o. fa 50 x 38 cm
Jo l. j.: Leo Littrow Utiáltási ár: 15000 fr

BÁV 55.Képaukció Bp.1981.szeptember

Gomb, római IV. 121

Littrow Leo

geb. 1860 Triest

Singer Künstlerlex

5 k. 190. l.

Coriolanus VII. 276.

Littrov Leo

Muvenet 1913. 397

Dohme. Három –négy hétben egy füzet, szesen 30 füzet, fog megjelenni. Egy füzet a 20 márka. A műből csak 350 számzott ldányt adnak ki és azután a lemezeket meg- mmisítik.

Littrow Leó

Fiumei festőtől Hanus képet vett annak idejen (1880-as évek) József főherceg-

E képek az alcsuti főhercegi kastélyban fölel

Erzsébet főhercegnő lakosztályában vannak el-

helyezve-

Toroczkay Mihály:

Mellig látható s
döke, bajusza s szakál
menteje világosbarn

Qvi non
scit dom

a kép körül:

Illustrissimus
Cons: nec non

Vászon, méretei 17
Gr. Csáky László

Littrow Leo

Arverési Csarnok aukció kat.

32. sz. 1926. ápr.
33. sz. 1926. jún.
34 sz. 1926. okt.

Littrow Leo

1881. Fiume

(111) Tonhalászat Fiumében. Olajf.
(112) " " " "
(113) Velencei halaszbárkák " 60 frt

Őszi kiállítás 1881. I és II sorozat

1882. u. ott.

(21) Fiumara. Olajf. 100 f.
(130) Arbe a Quarnerónál. Olajf 100 f
(157) Részlet Abbazia vidékéről. Olajf. 150 frt.

Őszi kiállítás 1882. I. II.

1883. u. ott.

(125) Velencei részlet. Olajf 100 f.
(~~211~~ 211) Velencei halaszbárkák. Olajf 100 f.
(226) Fiumara. Olajf. 300 f

Őszi kiállítás 1883. I sor. és II

Littrow Leo

Lás 1

Kaldéhu 16 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

MDK

Littrov Leó festő

„Lugas Abbáziában" c képét # hivorsolták

KT. 1892.

MDK-A-I-1/3039.

MDK

Littrow Leó festő

„Skutari aus Albanien" c. képét hajlandó eladni.

1890.

MDK-A-I- 1/2839.

MDK

Littrow·Leo

Lauser, Dr Wilhelm: Die Kunst in Oesterreich-Ungarn. II. Jahrg. Wien. o.n. 69.1.

M. D. K.

LITSCHAUER

Perenes Contrater

A budai Perences-templom (Mária-tíroli u. 23.) restaurálása (1884.)

Gerolamo Baj Piarál

Budapest műe lékei II. Bp. 1962. 234. e.

Hadtörténelmi Muzeum – Budapest

Litschauer bécsi festő „Ennyh-ital" c. képe
(XIX. sz. k.)

Remény, 1851. márc. III. für.
133 - 135 o.

A pesti műkiállítás 1851.

Festészet, XIX.sz.,önálló táblakép

Litschauer Károly: Az elégett ház c. festménye.

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandóképtárlat.

Litschauer Károly , festő, XIX.sz.

Divatcsarnok, 1853.juni 5.19.374-379.

Solt: A pesti állandó képtárlat.

Littmann Frigyes

Geboren am 17. Februar 1907 in Hidegszamos (Com Kolozs). Nach einjährigem Studium an der Hochschule für Bildende Künste in Budapest, verbrachte L. ein Jahr an der Academie Julien in Paris wie an der École des Beaux-Arts, ebendort, ausserdem die Bildhauerarbeit in Stein bei einem italienischen Meister erlernend. Seine Meister waren: Strobl, Injalbert, Bouckard, Landowsky etc. Seit fünf Jahren lebt ~~el~~ L. in Paris wo er als Porträt- und Monumental-Plastiker tätig ist. Plaketten verfertigt L. nur ausnahmsweise.

Pollák Illés ügyvéd gyűjtemi plakettje

Hu Prmagyerem 286. l.

8570

ágyun innen, a mely mellett
l a kissé jobbra fordult, de
zét csipojére támasztja és bal-
Felirata
esterr. Armee 1614

méretei a vk. 16.3:10.6 cm.

76-904-1
904-77

LITMAN Frigyes

MÉt, 1994/1-2. 179, 185

96
taladja.

ovich Annát 1787-ben té-
el. Ujabb ósi és rangos
Blaskovichok rokonsága.
sos 1793-tól másod- majd
97
sö alispán. Blaskovich
eánya: Anna és Zsuzsanna
98
rán árván maradt. Emiatt
zsanna nevelését nagyap-
Zsuzsanna segítette. An-
sannát garamszögi Géczi

nagyapjuktól a tibold-
yi, dorozsmai és kácsi

Littmann Frigyes

nobrány, nül. Hidegszamos (Kolozs m.) 1907 febr. 17.

A bpesti képz. főiskolán és Párisban tanult, 1928 óta Párisban rendszerint, s legnikább portre nobrokat kevert.

Hu Pr magyarem 286 l.

Ébertben felh.

Littmann Frigyes

szobrász

KUT kiállítása - Nemzeti Szalontan - szobrral szerepel.

Nap.
1930.I.12.

Littmann Frigyes

szerepelt a dűcsarnok tavaszi tárlatán.

NM 1930. III. 15.

MDK

Littmann Frigyes

Tamás Galéria. Uj progressziv művészek kiáll.
1930. márc-ápr.

Littmann Frigyes

Szerepelt a Műcsarnok tavaszi tárlatán.

PM 1930. III. 15.

Littmann Frigyes

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

MSZ 1930. III. 15.

Littmann Frigyes

Szerepelt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán.

8 órai Újság 1930. III. 15.

Littman Frigyes MDK

Leányfej, gipsz

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Littman Frigyes MDK

Schaffer Sándor, bronz

Műcsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Littmann Frigyes

Kiállít

Est 1930. III. 30.

Littmann Friges

Kiallit

Mo. 1930. III. 29.

Littaroun Friges

Kiákit

Kisvár 1930. III. 30.

Littmann Frigyes

Kichit

NÜ. 1920. III 30.

Littmann Friges

Kiáhít

PN. 1930. III. 30.

Littmann Friges

Kiáltít

PH. 1930. III. 29.

Littmann Frigyes, Montrouge /Seine/ 1o. Rue Sadi Carnot

Adressenverzeichniss der ungarischen Medailleure

Littmann Frigyes.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

Littmann Frigyes

Egy gellértheg, villa zéréze Zénitett szobrot, melyet öntésél Ménesos L. és Vilt vállaltál.

Kontha Sandor, Menesos Lamlós, Bp. 1966,

19 l.

Litman Frigyes

MDK

Gyermekfej, gipsz

Nemzeti Szalon 1936. febr.-márc.8.
KUT kiállitás

Littmann Frigyes, éremvésö

szintén Párizsban dolgozik.

Dr.Procopius Béla: A Magyar EMLékérem- és Plakett-művészet. MI.1934 125-127.l.

LITMANN (szobrász)

Ligeti Pál: Uj Pantheon felé c. művében kifejtett teoria - a történelem ciklikus elmélete, uj felfelé ivelő periódus kezdete, az archaikus kulturák példája mint norma.

"Mészáros, Goldman, Litmann, Krényi, Vilt, Schaár korai müveiben az egyiptizálás számos jelét látjuk. Ilyen a stilizálás módja, a festés, a maszk-szerü arcok, de mindenek-előtt a tér és tömeg viszonyának az a felfogása, melyben a tömeg zárt tömbszerüségével uralni akarja a teret, vagyais az ember szilárdnak és öröknek érzi helyét a világban. Ezt azonban - mint a szobrok mutatják - már nem jelenként élik meg a művészek, hanem mintegy illusióként, hogy a mult felidézhető, folytatható."

NAGY Ildikó: A magyar szobrászat jelene. 1. = Életünk, 1985/9. 849. p.

Littmann Frigyes

Műcsarnok Tavaszi Tárlatán portré-
jával szerepelt.

NM-930.III.15.

London.

Twenty One Gallery

Ringer Erzsébet
festőművésznő
rajz-kiállítása.
1931. I. 30

Littmann Frigyes

Nobrátt

Tamás-galérza.

Ibl Erwin: Uj progresszív
művészek kiállítása.
Budapesti Hirlap.
1930. ápr. 1.

„Egy misztikus mo-
solyra hajló, nemes-
vágású női fejét
kell dicsérnünk."

lel

nóval: Ötszáz Euro-
ek összeget Hermes
posta utján a mai
levételezteur. —

ak szept. 7-én

Nagrandlilias

Littmann Fülöp

Hobrán

Műcs. kiáll. 1920 tól
Pipics 116. l.

Nyitra vármegye VI. 10.

Littmann Frigyes

A Munka-csoport utolsó közös szereplése - Bene Gézával, Dési Huberral, Gábor Jenővel, Littmann Frigyessel, Goldmann Györggyel és Sugár Andorral együtt - 1930 márciusában a Tamás Galériában zajlott le az Uj Progresszív Művészek kiállitásán.

Csaplár Ferenc:A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége. Művtört.Ért.1972.2.sz.124-132.l.

135.l.

Lithmann Fülöp

neve emlitve

Müvészettörténeti Értesitő 1972

135. old

LITTMANN FRIGYES, szobrász

Szigeti István, aki a lapban a szobrászokkal és éremművészekkel foglalkozik, többek között keresi Littmant is. Aki közelebbit tud róla, kéri annak közlését. 16/144/.old.

HIREK-KÖZLÉSEK:....

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIV. 1958. 9.sz. Bp.

Litman Frigyes

Gyermekfej, gipsz

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 3 l.

MDK

Litmann Frigyes

Női portré, gipsz

Tavaszi Szalon katalógus, 1929. máj. 13 l.

Littmann Irigyes

Párizsi Őszi Szalon kiállításán neve szerepelt.

PH. 930. XI. 18.

Littmann Frigyes

Párisi őszi kiállításon 2 gyermekszobával szerepelt.

NM. 932. XI. 18.

Littmann Frigyes

Nobrász, Róka-utca 4.
Műcsarnok

1930. tav. Eráll 8, 21. Kut tagja

1881: 474. *D. Ryckaert:* Eneklo oreg. — 1888: XVII. 570. *D. Ryckaert III.:* Az éneklő agg. — 1896, 1897: XVII. 570. *D. Ryckaert III.:* Az éneklő agg. — 1897: XVII. 570. *D. Ryckaert III.:* Ein singender alter Mann. — 1898: XVII. 570. *D. Ryckaert III.:* Un vieillard chantant. — 1901, 1904: XVII. 570. *D. Ryckaert III.:* Az éneklő agg.

Litschner Sarolta

Pesten Vigyi utcza 120.

97.) Virág Lokréta 60 ft. pp. 92 old

II. Tárgyjegyzék a második Magyar Iparmüki-állításhoz. 1843. aug. 25.-én.

Molnár László: Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83. o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. Évkönyve. VIII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest. 1966

LITSEK Jenő, LITSICH János
LITSMANN epiker (író)
LITSMANN Pál (komüves

Minden Munkatársunknak!

Intézetünk 2003. szeptember 1-jétől megüresed
Intézet jelenlegi vezetője

Beke László

nyújtotta be pályázatát.

Az akadémiai kutatóintézetek igazgatóinak kine
intézeti fórumot kell tartani, amelyen a munkatár
pályázatot. Ennek megfelelően 2003. június 10-é

Időpontja: 2003. Június 10., 9:30 h
Helye: az Intézet Tanácsterme

A fórumon részt vesz az MTA képviselője is.
Titkárságán, valamint a Könyvtárban. A nyilvá
megtárgyalása után (melyen az intézet nem k
álláspontjukat) a benyújtott pályázatról a
véleményt. A szavazás eredménye orientációs p
Elnökének, aki az intézeti fórum, a Társadalom

Litsmann

debreceni kötnüves

l

Magyar ref. templomok

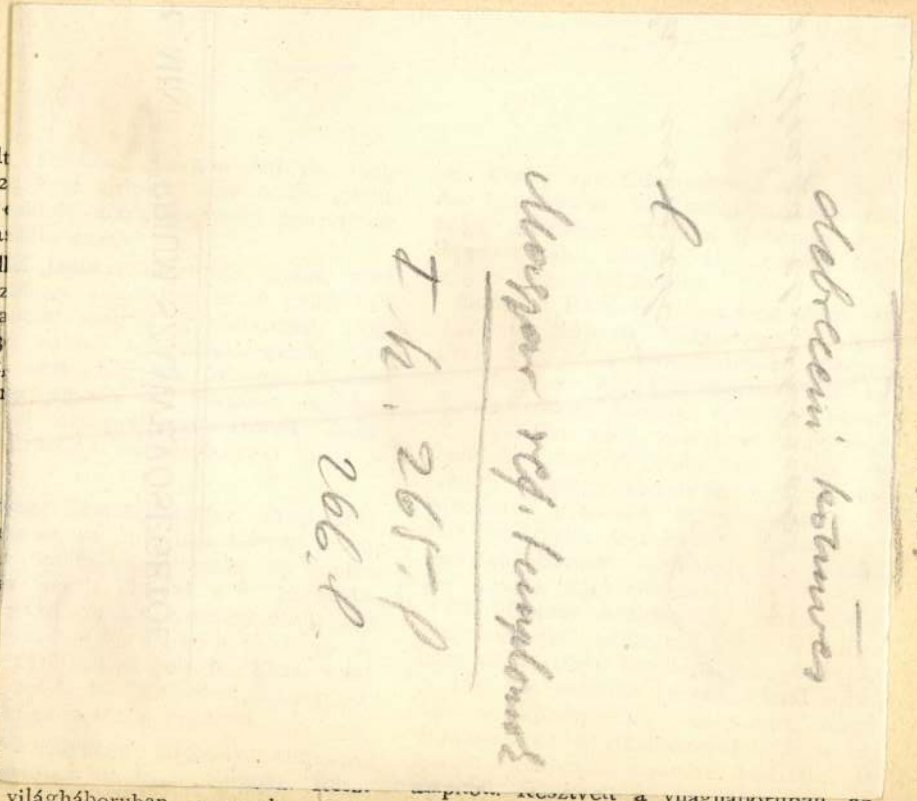

I. k. 265. l

266. l

10 holdon, birtokát azóta tetemesen gyarapitotta. A világháboruban az orosz, román és az olasz fronton küzdötte végig. Volt h. biró és elöljáró, jelenleg községi képviselő. Felesége: Papp Rozália, leánya; Katalin férjezett Szabó Dömötörné. Egy unokája van.

Denke Lajos birtokos, Gordisa. 1880-ban Gordisán született, szüleitől tanulta a gazdálkodást. 1897. óta önálló gazda. 1915-ben hadbavonult. Volt esküdt, h. biró, majd 1932-ben a község birájává választották meg. Volt közbirtokossági elnök. Felesége: Molnár Julianna. Fia: Lajos.

Eiler János birtokos, Bisse. Itt született 1900-ban. 1917-ben a Máv. kötelékébe lépett mint segédfékező. 1918-ban saját kérelmére felmentették állásától. — 1927-ben önálló gazda lett hat holdon, birtokát azóta megnövelte. Községi képviselő, volt esküdt, közbirtokossági jegyző. Neje: Matis Julianna, gyermekei: János és Ilona.

gazdálkodik. Felesége: Nagy Janka, leánya: Anna férjezett Böröcz Józsefné.

Farkas János gazdálkodó, Karácodfa Itt született 1879-ben. Fiatal korában atyja, F. Ádám mellett gazdálkodott, 1910-ben lett önálló 15 holdon, mai birtoka 20 hold. A világháboruban az orosz fronton küzdött és egyszer megsebesült. Két izben viselte a birói tisztet, jelenleg közgyám. Felesége: Bencze Anna, gyermekei: József, aki résztvesz a birtok vezetésében és Erzsébet férjezett Frigyesi Józsefné.

Fleisch János gazdálkodó, Tékes. Itt született 1893-ban. Iskolázása után édesapja, néhai F. Ádám mellett gazdálkodott, majd önálló lett. Jelenlegi birtoka 26 hold. Résztvett a világháboruban, a szerb fronton harcolt és a Feketehegyen sulyosan megsebesült. Mint 75 százalékos rokkant szerelt le. Volt községi pénztáros, elöljáró és biró, most közgyám. Neje: Schön Franciska, gyermekei: János és Katalin férjezett März Henrikné.

Litsmann

épitész

Debrecen

l.

Kundeb

5. l.

6. l.

7. l.

12. l. 13. l

17. l. (tétel nov)

...ssekkel a bank ügyfeleivel szemben,

HAZAI BANK
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

VATERLÄNDISCHE BANK
ACTIENGESELLSCHAFT

BANQUE DE LA PATRIE
SOCIÉTÉ ANONYME

Sürgönycim: — Telegramm-Adresse
HAZAIBANK.

Telefon (számok
(Nummern
61—01, 61—02, 61—03, 61—04, 61—21, 61—22.
Interurban-telefon: B—41.

Sz ~ T

VIII.
191.

Méltóságos
Nagyságos

Szentiványi

Mellékelve megküldjük becses szám
lezárt kivonatát, mely

5—6. szám. LX. kötet. Budapest, 1926 február 14.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA HIVATALOS LAPJA.

Mellékletei: „A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyének Havifüzetei", a „Technika és Közgazdaság" és az „Ipari Szabványosítás". Hozza a „Magyar Ipari Szabványosító Bizottság" hivatalos közleményeit és szabványtervezeteit.

TARTALOM: A hortobágyi kőhíd. 1827—1833. *Lósy-Schmidt Ede.* 27. l.

SZEMLE: A Winkler-féle táblázatok grafikai interpretálása. *Horváth Lajos.* 36. l. — Új német acél. *Korányi Imre.* 36. l. A Bayernwerk szaporaváltakozású távbeszélője. *Simonffy Miklós.* 36. l.

SZAKIRODALOM: Könvvismertetések, bírálatok. Reise um Ungarn. *Dr. Ladislaus Buday.* Ism.: *Lósy-Schmidt Ede.* 37. l. Magyar szerzők irodalmi munkássága 1925/26-ban. Közli: *Lósy-Schmidt Ede.* 37. l.

EGYLETI KÖZLEMÉNYEK: A nagyválasztmány 657. (rendes) ülése. 1926 január hó 29-én. 37. l. — Pályatervek kiállítása. 37. l. — Új tagjaink. 38. l.

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA KÖZLEMÉNYEI: Az okl. mérnökök címe. 38. l. — A Mérnöki Kamara választmányának 37. üléséből. 38. l. — Hirdetés tagfelvételről. 38. l. — Elhalálozott tag. 38. l. — Hirdetmények. 38. l.

A hortobágyi kőhíd.

1827—1833.

LÓSY-SCHMIDT EDE.*

Résumé. Après une profonde revue retrospective des ponts en pierre depuis l'ancien âge, l'auteur nous fait connaître le pont en pierre le plus long de la Hongrie (76·77 *m*) à 9 travées, élevé en 1827—1833 sur la rivière de Hortobágy, près de la Csárda renommée de Máta. A l'aide de documents originaux il nous donne l'histoire et la description de la construction et des travaux d'exécution du pont. Il dévéloppe de même la nécéssité de la construction d'un pont à 9 travées sur une rivière tellement insignifiante aujourd'hui, la rivière de Hortobágy servant à ce temps pour écoulement des grandes crues inondant la Puszta de Hortobágy, la Tisza n'étant pas encore regularisée à cette époque.

A hidakat a rajtuk keresztül vezetett közlekedővonalak neme, a támaszközök nagysága szerint, továbbá a nyílásokat áthidaló szerkezeteknek helybenálló, vagy mozgószerkezetű, a pillérek közötti nyílásokat időnként szabaddá tevő elrendezése szerint, valamint végül és főként a híd tartószerkezetének anyaga, rendszere és sztatikai hatása szerint sokféleképen szoktuk osztályozni.

A tartó szerkezetének anyaga szerint *fa-*, *kő-* és *vashidakat* különböztetünk meg, mely három főcsoport újabban a *beton-* és *vasbetonszerkezetű hidak* csoportjával bővült.

Az ókori hidak építőanyaga a fa és a kő volt. A legelső állandó jellegű híd, melyről az ókori technika története említést tesz, Nebukadnezár újbabiloniai vagy chaldaeai király uralkodása idején, Kr. e. a VI. században az Euphrát folyó felett épült. Ennek a hídnak csak pillérei épültek terméskőből, míg tartószerkezete cédrus- és ciprusfából faragott gerendákból állott.

Mivel a csekély ellenállóképességű fahidakat az idő foga hamar kikezdte s alkatrészeiknek korán bekövetkezett korhadása folytán gyakran szorultak javításra, azért a fából való felső szerkezetnek állandó jellegű tartószerkezettel való pótlásáról kellett gondoskodni, ami a hídépítés technikájának további fejlődése során olyan hidak építésére vezetett, melyeknél a nyílásokat a konzolszerűen kiképzett pillérfőkre fektetett fagerendák helyett kőből faragott gerendákkal hidalták át. Ezeknek az Egyiptomban és Görögországban, valamint a hinduk és etruszkok földjén épült hidaknak a főhátrányuk az volt, hogy a folyó medrébe sűrűn egymás mellé

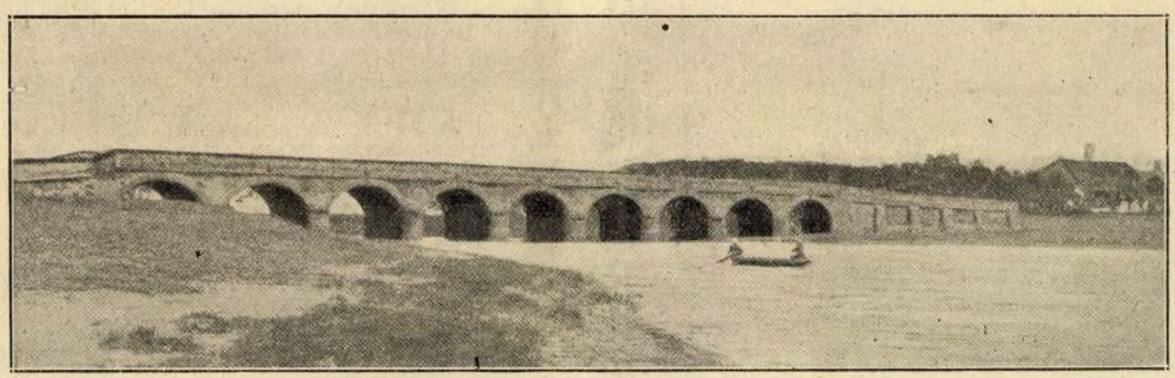

1. ábra. A hortobágyi kilencnyílású, boltozott közúti kőhíd déli homlokzata a Hortobágy folyó jobbpartjáról nézve. A háttérben, a kép jobboldali sarkában, a híres hortobágyi, ill. mátai csárda látható.[1]

épített pillérek a vízszínét felduzzasztották s az átfolyás szelvényét annyira szűkítették, hogy a zavaró hydrodinamikai hatások miatt a támaszközök növelésére, illetve nagyobb nyílású hidak építésére kellett gondolni.

A nagyobb támaszközű hidak nyílásainak nagy terhek hordására is alkalmas kőből való áthidalását azonban csak a boltozás technikája tette lehetővé, melynek feltalálását a Kr. e. 470 körül Abderában született görög bölcsésznek és mathematikusnak, *Demokritos*znak tulajdonítják. Bár újabb kutatók szerint az etruszkok is értettek a boltozás technikájához, sőt állítólag az ókori etruszk kőhidak a későbbi római kőhidakkal szemben szabályszerű kötésben rakott boltozataikkal tűnnek ki, minden kétségen felül megállapítható az, hogy nagyobbszerű kőhidakat az ókorban legelsőül a rómaiak építettek s a boltozás technikáját is ők fejlesztették annyira, hogy 36 *m* széles nyílásokat is át tudtak, rendszerint félköralakú, vagy ritkán körszeletívű dongaboltozataikkal födni.

* Szerzőnek eredeti levéltári kutatások alapján készült s a debreceni Tisza István Tudományos Társaság I. osztályának 1925. évi november 10-iki ülésén bemutatott tanulmányából.

[1] A hídról készült e fényképfelvételt a következő művek közlik: *Zoltai* Lajos: A Hortobágy. A legnagyobb magyar puszta ismertető leírása. Debrecen, 1911. 21. l., továbbá dr. *Ecsedi* István: A Hortobágy puszta és élete, Debrecen, 1914. III. l., úgyszintén dr. *Mihailich* Győző: Kő-, beton-, vasbeton- és fahidak ábra- és tervgyüjteménye. II. kiadás. Budapest, 1922. 9. l., valamint a Debreceni Képes Kalendárium 1904. évfolyama.

A legelső római kőhíd, a *pons Aemilius*, melynek tartószerkezete Kr. e. 179-ben eredetileg fából készült s kőboltozatait Kr. e. 142-ben kapta, a későbbi átépítések folytán antik jellegét teljesen elveszítette. Azonban a Kr. e. 62-ben két, egyenként 25 *m* nyílással épült *pons Fabricius* eredeti alakjában maradt fenn s így ez a szerkezeti szempontból is figyelemreméltó, korára nézve pedig közel 2000 éves antik kőhíd tekinthető a világ legrégibb boltozott kőhídjának.

A nyugatrómai birodalom bukásának időpontjától kezdve egészen a keresztes hadjáratok megindulásáig számottevő, jelentékenyebb alkotásúnak minősíthető kőhíd építéséről alig van tudomásunk s Francia-, Német- és Olaszországban, valamint Angliában a kőhidak építése csak a XII. században, a városok fejlődésével kapcsolatban indul meg újra.

Ebben az időben épülnek azok a nagyobbszabású kőhidak, melyek mind technikatörténeti, mind művészettörténeti szempontból jelentékenyebb alkotásoknak nevezhetők.

Így az 1135—1146-ig terjedő időközben építtette fel Heinrich der Stolze herceg a 312 *m* hosszú és 7 *m* széles *regensburgi Dunahidat*, mely máig is eredeti állapotában áll fenn.

1909-ben bontották le Drezdában az Elba folyó felett 1260 körül épült 17 nyílású kőhidat s építettek a 402 *m* hosszú és 11·04 *m* széles híd helyébe betonhidat.

Említésreméltók még az *avignoni St. Benezet-híd*, mely Franciaország egyik legnagyobb folyóján, a Rhonen keresztül 1177-ben épült s melyből az 1669. évi nagy árvíz csak négy nyílást hagyott meg, továbbá Firenzében az Arno folyó feletti kőhidak közül a *Ponte alle Grazie* nevű legrégebbi híd, melynek építését 1236-ban fejezték be.

A középkorban, valamint az újkor első századaiban, közel egy évezreden keresztül szünetelt hídépítés művészetének azonban nagyobb lendületet a XVII. század útépítkezései, valamint a Galilei által megalapozott sztatikának és a rugalmasság tanának a hídépítkezéseknél való alkalmazása adott.

Az újkorban a kőhidak építése terén főként a franciák tűntek ki, kik a XVIII. század második felében a sztatikának és a boltozatok elméletének, valamint az ábrázoló geometriának a sztereotomiára való alkalmazásával a hídépítést tudományos alapokra fektették.

Még nagyobb volt a fejlődés a XIX. század második felében, mikor a régi, kevésbbé világos és megbízható boltozatelméletek mellőzésével a boltozatokat rugalmas

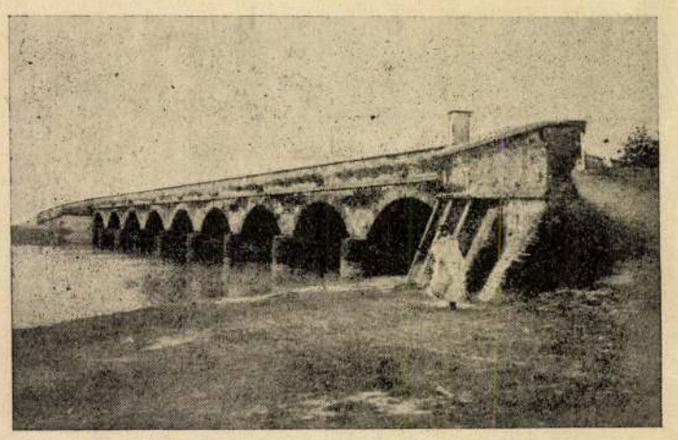

2. *ábra.* A hortobágyi százéves közúti kőhíd déli homlokzata a Hortobágy folyó balpartjáról nézve.

ívek gyanánt kezdették számítani s a boltvállakba és a boltzáradékba beiktatott csuklókkal, az ú. n. csuklósrendszerű boltozatokkal 1880 körül azok sztatikai határozatlanságának kérdését is megoldották.

Míg azonban a franciák 50 m támaszközű kőhídjaikkal a rómaiak által épített kőhidak támaszközeinek mintegy a kétszeresét érték el, addig a mai pontos számítású módszerek segítségével közel 100 m támaszközű masszív hidakat, sőt vasbetonból 100 m-nél is nagyobb támaszközű hidakat tudunk építeni.

Ezek között a modern hidak között, *faragott kőből*, vagyis a kőmetszés szabályai szerint megmunkált kövekből (Quader) épült hidak között a legnagyobbszabású híd a trieszt—klagenfurti vasúti vonalon 1905-ben épült és 1916-ban felrobbantott *Isonzo-híd* volt, melynek támaszköze 85 *m*, ívmagassága 21·8 *m*, zárókővastagsága

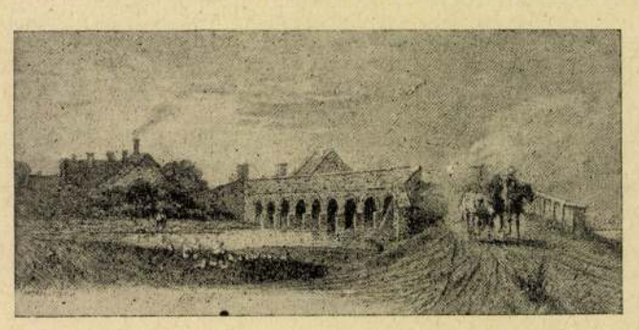

3. *ábra.* A hortobágyi híd északi homlokzata és nyugati feljárója a Hortobágy folyó jobbpartjáról nézve. A kép baloldalán — a túlsó parton — a hortobágyi csárda látható. (Greguss János rajza és Morelli fametszete után.)[2]

2·1 *m*, boltvállvastagsága 3·5 *m*, legnagyobb nyomó igénybevétele pedig 51 *kg/cm²* volt.

A *közönséges terméskőből* (Bruchstein), vagyis szabálytalan alakú, faragatlan kövekből és minden rétegezés nélkül épült boltozott hidak között a legnagyobb támaszközű híd az 1904-ben épült *Syravölgyi közúti híd Plauen mellett Vogtlandban* (Németország), melynél a főnyílás támaszköze 90 *m*, ívmagassága 18 *m*, zárkővastagsága 1·8 *m*, boltvállvastagsága 4·0 *m*, nyomás elleni legnagyobb igénybevétele pedig 49·5 *kg/cm²*.

A *réteges terméskőből* (Schichtenmauerwerk), vagyis durván megmunkált, azonban lehetőleg párhuzamosan fekvő lapokkal rendelkező terméskövekből falazott kőhidak között a legnagyobb nyílású a Luxemburg mellett 1899—1903-ig épült és a *la Petrusse völgyét áthidaló közúti híd*, melynek nagyobbik nyílása 84·6 *m*, ívmagassága 31·0 *m*, a boltozat vastagsága a csúcspontban 1·44 *m*, a vállban pedig 2·16 *m*.

Az eddig kivitelre került *téglaboltozatú hidak* között a legnagyobb nyílású két híd Olaszországban készült. Az egyik a Volturne folyó felett 1871—1872-ben épült *Hannibal-híd*, a másik pedig a Seele folyó felett 1873—1874-ben épült úgynevezett *Ördög-híd*. Mindkettő nyílása 55·0 *m*, csúcsponti boltozatvastagsága 2·0 *m*. A Hannibal-híd téglaboltozatának ívmagassága 14·0 *m*, és boltvállvastagsága 5·0 *m*; a Seele folyó feletti híd téglaboltozatának ívmagassága pedig 13·5 *m* és boltvállvastagsága 3·5 *m*.

Mindezeknél a természetes és mesterséges kövekből épült hidaknál nagyobb támaszközű az 1919-ben Villeneuveben (Franciaország) *a Lot folyó felett épült híd*, melynek 7·9 *m* tengelytávolságra álló és 3·03 *m* széles ikerboltíveit *csömöszölt betonból* készítették. E közúti híd támaszköze 96·25 *m*, nyilmagassága 14·45 *m* és boltíveinek vastagsága mindenütt egyformán 1·45 *m*.

100 *m*-nél nagyobb nyílású, illetve támaszközű masszív hidakat eddig csak *vasbetonból* sikerült építeni. Ezek között a vasbetonhidak között a legnagyobb támaszközű a *St. Pierre du Vauvray-i Szajna-híd* Franciaországban, melyet 1923-ban adtak át a forgalomnak. E közúti híd támaszköze 131·8 *m*, ívmagassága pedig 25 *m*. A keresztmetszetükben szekrényalakú vasbetonívek tengelytávolsága 8·9 *m*; a szekrények, illetve boltívek szélessége 2·5 *m*, magassága a csúcspontban szintén 2·5 *m*, a boltvállban pedig 4·1 *m*. A szekrény falvastagsága a csúcspontban 33 *cm*, a boltvállban pedig 60 *cm*.[3]

[2] Lásd: Az Osztrák-Magyar Monarchia írásban és képben. Magyarország II. kötete. Budapest, 1891. 301. l.

[3] Forrásművek: *Merckel*, Die Ingenieurtechnik im Alterthum. Berlin, 1899. — *Melan*, Der Brückenbau. II. Bd. Leipzig und Wien. 1911 és Jahrbuch der Deutschen Gesellschaft für Bauingenieurwesen. Berlin, 1925.

Magyarországon az elmult évszázadokban jelentékenyebb alkotású kőhíd alig épült.

Bárha a Nagy Magyar Alföldet koszorúzó Kárpátoknak kőhidak építésére is alkalmas, kitűnő kőanyaga van, régente nálunk főként a fahidakat kedvelték, míg újabban a vasutak kiépítésének megindulásakor a gyorsan felépíthető vashidakat részesítették a kőhidakkal szemben előnyben.

Ez utóbb említett fajtájú hidak építésében azonban Magyarországon is szép eredményekre hivatkozhatunk. Így a XVIII. század végén a Felvidéken és Erdélyben épült 57 *m*-től 76 *m* támaszközig terjedő nagy nyílású *feszítőműves fahídjainkról* egykorú külföldi szakírók is a legnagyobb elismerés hangján emlékeznek meg, a legelső *öntöttvashidak* építése terén pedig Magyarországot Anglia, Német- és Franciaország után a Kisgaramon 1810-ben és 1813-ban épült öntöttvasívű hídjaival a negyedik hely illeti meg.

A magyar szabadságharc leverése után a forgalomnak átadott világhírű *Széchenyi-lánchidat* nemes vonalozású architekturájánál fogva a világ legszebb hídjai között említik.

A budapesti 290 *m* hosszú *Erzsébet-híd*, mely egyetlen nyílással hidalja át a Dunát, az európai kontinens legnagyobb nyílású függőhídja, s míg a magyar Dunán álló híd még nem volt, Pozsonynál és Komáromnál tökéletes kivitelű *repülőhidakon*, Buda és Pest városok között pedig *hajóhidon* bonyolították le a közúti forgalmat.[4] Ez utóbbit Schemerl József cs. kir. alsóausztriai kormánytanácsos 1807-ben Bécsben megjelent három kötetes szakmunkájában a világ legszebb és legjelentékenyebb hajóhídjának mondja.[5]

A történelmi Magyarország területén épült és 2·0 *m*-nél nagyobb nyílású közúti kőhidak száma kereken mintegy 5000-re tehető.

Ezek között a hidak között szerkezeti szempontból a legjelentékenyebb híd Szepes vármegyében, a Gölnicfolyót áthidaló kétnyílású híd volt, melynek terméskőből boltozott 17·2 *m* nyílású boltozatánál nagyobb nyílású boltozat Magyarország közutain eddig még nem épült.

Ha pedig a nyílások hosszát, illetve az átfolyás szelvényének szélességét vesszük tekintetbe, megállapíthatjuk, hogy a történelmi Magyarország közutain csak nyolc olyan többnyílású kőhíd épült, melyeknek nyílásai együttesen az 50 *m*-t elérték, illetve meghaladták.

A kereskedelmi minisztériumban őrzött adatok alapján megállapítottam, hogy ezek között a legnagyobb, ill. leghosszabb kőhidak között legelső helyen a *debrecen—tiszafüredi út mentén épült hortobágyi kőhíd áll*, melynek kilenc nyílása összesen 76·77 *m* hosszú, s így ez a híd a nyílások hossza tekintetében utána következő Ipolymeder-hídnál is, melynek összes nyílása, illetve átfolyásának szelvényszélessége 62·7 *m*, 14 *m*-rel nagyobb.

Az előrebocsátottak alapján tehát megállapíthatom, hogy *Magyarország leghosszabb közuti kőhídja a Debrecen város mátai pusztáját átszelő s Debrecentől Tiszafüred felé vezető országút mentén*—Debrecentől mintegy 40 *km*-nyire nyugatra — *a Hortobágy-folyó felett épült.*

Azon a helyen, hol a hortobágyi puszta közepén, a híres mátai csárda mellett, a mai kőhíd áll, ez utóbbinak felépítése előtt évszázadokon keresztül fajármos gerendahíd fogta át a Hortobágy vizét.

E hídra vonatkozó s eddig ismert legrégebbi adatunk a debreceni városi levéltár oklevélgyüjteményének egy 1346 november 13-án kelt okiratán olvasható, mely szerint a váradi káptalan I. Lajos király parancsára Péter fia Kozma és Pál fia László között a Zomajun nevű birtokot, valamint a *hortobágyi híd*, illetve rév vámját is két egyenlő részre osztotta. (Item tributum *pontis*, seu portus in fluvio Hurtubag in duas partes coaequales dividentes, . . .)[6]

Debrecen városának 1699 június hó 9-én kelt tanácsi jegyzőkönyvében pedig a következőket olvassuk:

Az hortobágyi híd vámját Kegyelmes Urunktul, Ő Fölségétül obtineálván (birtokolván), esküttettük meg Vasvári Istvánt a vám szedésre és csaplárságra, kinek szolgálattya á die praesenti (a mai naptól kezdve), minden holnapban kitelik, úgy hogy ha vagy néki a szolgálat nem kellene, vagy a városnak az ő maga alkalmaztatása nem tetszenék, szabadon minden holnapban véle praevie (előzetesen), számot vetvén s a kezéhez veendő proventust (jövedelmet) egészen béadván, a szolgálatot el hagyhassa.[7]

Debrecen városának azonban későbbi jegyzőkönyveiben is többízben van e hídról szó.

Így a városi tanácsnak 1704. évi január hó 26-án kelt határozata a következőképen szól:

Az hortobágyi híd s- vám a váras jurisdictiója (törvénykezése) alatt való lévén, postalegényeket s lovakat kell oda állítanunk.[8]

A szepesi kamara 1735 április hó 1-én kelt leiratában elrendeli Debrecen város tanácsának, hogy azoknak a

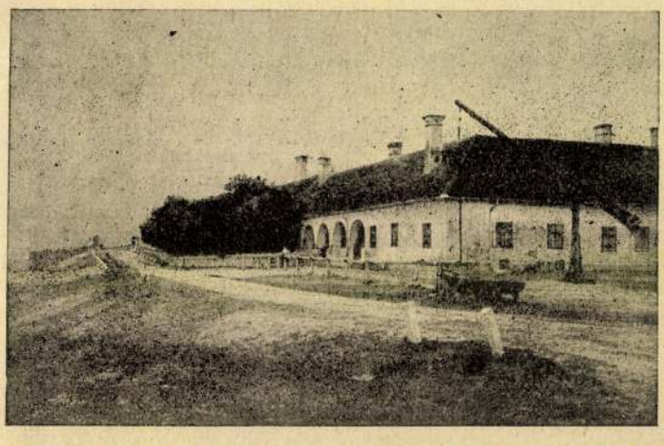

4. ábra. A hortobágyi, ill. mátai híres csárda, melynek a híddal párhuzamosan futó déli homlokzatán, a két első ablak közötti falrészen helyeztette el Debrecen város tanácsa a Petőfi-emléktáblát.

visszaéléseknek a megakadályozására, melyeket a marhakereskedők a Tisza kiöntéseinek felhasználásával követtek el oly módon, hogy a *Hortobágy hídján keresztül* majd Csege, majd Szolnok felé hajtott marhaszállítmányaikat előzetesen és kötelességszerűen a debreceni harmincadhivatalhoz bejelenteni elmulasztották, a *hortobágyi hídhoz* őrt kell kiállítani, ki ezeket a visszaéléseket a harmincadhivatalhoz bejelenteni köteles.[9]

1738 szeptember 1-én ugyancsak a szepesi kamara arra hívja fel a sószállítók panaszára a városi tanácsot, hogy a kincstár részére Szolnokba sót szállító s ugyancsak onnan visszatérő egyénektől a *hortobágyi hídnál* vámot ne vegyenek, vagy amennyiben tőlük vámpénzt szedtek volna, azt nekik visszafizessék.[10]

Amint a felhozott adatokból látjuk, a Hortobágy vizén — okiratilag is kimutathatóan — legalább 300 évvel ezelőtt volt vámszedéssel járó fahíd, de minden valószínűség szerint már 600 évvel ezelőtt vagy még korábban állhatott fenn a Hortobágy folyón vámos fahíd, vagy legalább is átkelő révhely.

[4] *Lósy-Schmidt Ede:* Adalékok a hídépítés történetéhez Magyarországon. (Technika 1923. évi IV. évfolyam 81. l.)

[5] Schemerl Josef: Ausführliche Anweisung zur Entwerfung, Erbauung und Erhaltung dauerhafter und bequemer Strassen. Wien, 1807. 1—3 köt.

[6] Debrecen város levéltára: Diplomagyüjtemény 22. sz. Hiteles másolat. Lásd egyúttal Herpay Gábor: Debrecen szabad királyi város levéltára Diplomagyüjteményének regesztái. Debrecen, 1916. 23. l.

[7] Debrecen város levéltára: Tanácsi jegyzőkönyv 1699 jún. 9.

[8] Debrecen város levéltára: 1074. évi tanácsi jegyzőkönyv. Január 26-iki conclusum 716. l.

[9] Debrecen város levéltára: Vegyes iratok 438. sz. 1735.

[10] Debrecen város levéltára: Vegyes iratok 569. sz. 1738.

A fahidak ellenállóképessége azonban az idő viszontagságaival szemben igen csekély, amiért azok fenntartása a lecsökkent teherbírású alkatrészeknek gyakran szükségessé váló kiváltása folytán igen sokba kerül. Míg ugyanis a kő- és vashidak évi fenntartásához szükséges költségek az építésre fordított tőkének alig 0·5%-át teszik ki, addig a fahidak fenntartására évenként megkívánt költségek a befektetett tőkének 2·5%-ára, a felújításra szükséges költségek pedig — 25 éves élettartam számításba vételével — évi 4%-ra tehetők.[11]

A hortobágyi fahíd is gyakran szorult javításra s a javítás nagyságáról és fokáról többek között a *Komlósy Dániel* és *Markos György* szenátorok, valamint a hortobágyi hídhoz velük együtt deputációba kiküldött *Kémeri Mihály* fürmendernek[12] — a város gazdasági ügyeit intéző népszószólónak[13] — 1825 június hó 4-én kelt jelentése is bizonyságot tesz, mely a hortobágyi híd megvizsgálásáról s az *ezeránt átsmester Márkus Györggyel tett alkudozásról* szól. A jelentés és az ahhoz mellékelt jegyzék szerint ugyanis a fahíd megjavításához, nevezetesen a hídjármok (falábak) cölöpeinek újakkal való pótlásához, kötő- és hídlásgerendákhoz, korlátfákhoz, valamint a deszkafalú ellenfalak és szárnyfalak (a jelentésben *mellyék*-nek nevezve) cölöpsorainak kiváltásához összesen 111 szál, különféle nagyságú fagerendára volt szükség. Ezt az anyagot a város adta, részben a hídnál készletben tartotta, míg a javítási munkát a híd közelében lakó hortobágyi vízimolnár és ácsmester, a már említett Márkus György 250 váltó forintért vállalta fel.[14]

A fahíd fenntartása, sőt ha alkatrészeinek kiváltása már nem volt gazdaságos, teljes újjáépítése ilyenformán igen költséges volt, miért a város még 1824 elején elhatározta, hogy a Hortobágy vizén keresztül a *mátai vendégfogadónál* állandó jellegű kőhidat fog építtetni. A kőhíd *plánumát* (tervrajzát)[15] és *sumptuum projectum*-át (költségvetését)[16] 1824-ben el is készíttette.

A kőhíd építésének gondolatával azonban a városi tanács komolyan csak 1827-ben kezd foglalkozni. Ennek

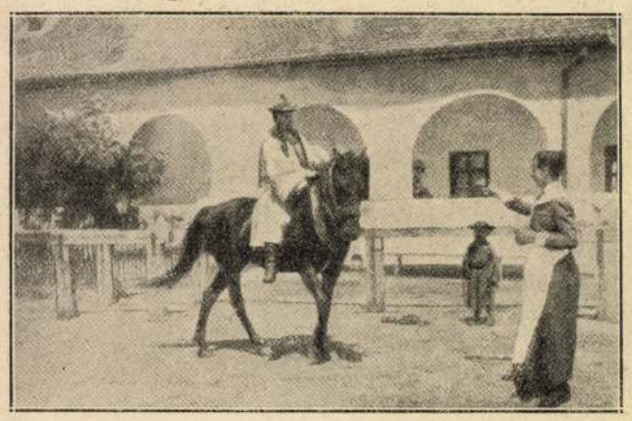

5. ábra. A hortobágyi csárda tornácos folyosója előtt.[17]

az évnek március 1-én megtartott városi közgyűlésen kerül ugyanis Kémeri Mihály népszószólónak a fahíd javítási munkálataira vonatkozó jelentése során újból szóba *a nemes város közönséges pénztárjára sokkal tanátsosabb* kőhíd felépítésének gondolata s a kőhídnak három évvel előbb elkészült terveit és költségvetését újból megvizsgálván, a május 9-i közgyűlés utasítja Fodor Sámuel szenátort, hogy figyelemmel az 1824 óta lényegesen csökkent anyagárakra és napszámbérekre új plánumot és sumptuum projectumot dolgoztasson ki.[18]

A kapott utasítás értelmében azután Fodor szenátor felszólítja Povolni Ferenc, Litsmann József és Köhler György debreceni építőmestereket, hogy a mátai vendégfogadónál egy jó és állandó híd építésére vonatkozóan *tennének projectumot.*[19]

Mind a három építőmester külön-külön készítette el tervét és költségvetését.

A tervekben a legnagyobb eltérés a Povolni és Köhler kilencnyílásúra tervezett kőhídjainak anyagelőirányzatában volt, míg a Litsmann szerinti nagy anyagszükségletet az ötnyílásúra tervezett híd boltozatainak nagyobb vastagsága, valamint a híd magasságának a másik két terv szerinti hídmagasságnál hét lábbal, vagyis 2·1 *m*-el magasabbra tervezett szintje indokolták meg.

A híd összes építő költségei pedig a három terv szerint a következők voltak:

Povolni Ferenc költségvetése szerint	28.551	W. f.	82¾	kr
Litsmann József „ „	33.307	„ „	20	„
Köhler György „ „	28.000	„ „	—	

A faragott kőburkolatú hídoszlopok kötőanyagául, valamint a téglaboltozatok homlokzatainak szintén faragott kővel való burkolásához Litsmann és Köhler olajkitthabarcs alkalmazását javasolják, melynek költségei Litsmann előirányzatában 976 W. f.-al és 40 kr-al, Köhler előirányzatában pedig 500 W. f.-al szerepelnek. Ezzel szemben Povolni Ferenc az olajkitt helyett a kőhidak építésénél abban az időben használt egri puzzolánföld alkalmazását javasolja, melynek költségei 80 váltó forintnál többe nem kerülnének.

Míg azonban a Litsmann és Köhler részéről ajánlott olajkitt[20] összetételére vonatkozóan a városi levéltárban feltalálható iratok felvilágosítást nem adnak, addig a puzzolánfölddel[21] készült cementhabarcsról Debrecen városának Eger nemes tanácsához intézett átiratából, illetve a válasziratból és a hidraulikus (vízálló) habarcs készítéséről szóló leírásból szerzünk tudomást.

Eger város bírája és tanácsa ugyanis 1831 május 19-én kelt válasziratában közli Debrecen város tanácsával, hogy valóságos puzzolánföld Eger környékén ugyan nem található, azonban vízi építkezésekhez szintén kitűnően alkalmas és trachitnak nevezett hófehérségű kőport a város felső határában nagy mennyiségben bányásznak, mely az úgynevezett Rátz bányának bérlőjétől vékás puttononként 6 kr-ért kapható.[22]

Ennek a tej színéhez hasonló, hófehérségű trachit kőpornak, valamint a szintén tejfehérségű finom mészpor-

[11] Prof. *Melan*: Luegers Lexikon d. gesamten Technik. II. Bd. 720. l. Brücke alatt.

[12] *Fürmender* vagy *firmender* (tájszó) a m. gyám. tutor; a német Vormünder — illetve Fürmünder-ből (Lásd: Pallas Lex. 7. köt. 731. l.)

[13] *Népszószóló* vagy *népnagy* az ú. n. belső- és külső tanáccsal ellátott községekben, ill. városokban a külső tanács főnöke (tribunus plebis). V. ö. Czuczor-Fogarasi: A magyar nyelv szótára. Pest, 1867. 819. és 822. l.

[14] *Debrecen város levéltára*: Jelentések 234. reláció 1825.

[15] A *terv*-szót először Széchenyi használja 1833-ban (Híd, 27), míg az összetett *tervrajz*-szó először Ballaginál fordul elő 1846-ban. (V. ö. Szily Kálmán: A magyar nyelvújítás szótára. I. k. Budapest, 1902. — II. k. 1908.)

[16] A *költségvetés*-szó Szily szerint legelőször a Magyar Tudós Társaság kiadásában 1835-ben megjelent magyar és német zsebszótár II. részében fordul elő.

[17] Lásd: *Zoltai* Lajos: A Hortobágy. A legnagyobb magyar puszta ismertető leírása. Debrecen, 1911. 22. l.

[18] *Debrecen város levéltára*: Jelentések 1827. 275. sz. rel. és Protocollum Politic. de Anno 1827 (Rendtartási Jegyzőkönyv 1827-ről) 193. szám.

[19] A tervek elkallódtak s azok sem a debreceni városi levéltárban, sem a városi mérnöki hivatalban, sem a budapesti m. kir. Országos Levéltárban feltalálhatók nem voltak.

[20] A *kitt* szó alatt (ragasz, ragasztó [technologia]), a legkülönfélébb anyagokból összeállított kompozíciókat értünk, melyek egynemű vagy különböző nemű anyagok szilárd összekötésére szolgálnak, A Fodor szenátor jelentésében foglalt kitt-szó alatt is kövek szilárd összekötésére alkalmas cementszerű habarcsra kell gondolnunk, minőket a műcementek gyártása előtt régente a legkülönfélébb anyagokból állítottak össze.

[21] A *puzzolanföld* vulkanikus törmelékkőzet, melyet Nápoly melletti lelőhelyéről Puzzuoliról neveztek el. A puzzolancementek alatt pedig olyan gyártmányokat értünk, melyek poralakú mészhidrátok és finom porrá őrölt hidraulikus adalékok benső összekeverése útján készülnek. Ilyen adalékok a puzzolanföld, santorinföld, tufa, trasz nagyolvasztók salakja, égetett agyag stb.

[22] *Debrecen város levéltára:* Eger város válaszirata 1831 május 19-éről keltezve. (Lásd Conceptus 150. sz. 1831.)

nak és mészpépnek vízzel való keverékét használták a hortobágyi híd építésekor kötőanyagul s minden valószínűség szerint ez a körülmény adhatott okot azokra a nép körében keletkezett mondákra is, melyek a híd tartósságát az építésekor használt s tejjel megoltott mészből készült habarcsnak tulajdonítják.

A régi építőmesterek ugyanis, kiknek a tudományos anyagvizsgálat mai módszerei nem állottak még rendelkezésükre, vízépítkezéseikhez a nehezen és csak nagy költséggel beszerezhető természetes cementek helyett, milyenek a puzzolánföld és a trasz voltak, különféle anyagok összekeverésével készült mesterséges cementeket használtak.

Jókai Mór Sárga Rózsa című regénye is utal e körülményre. Koszorús költőnk ugyanis e legkésőbbi alkotásai közé számítható kis remekművében a hortobágyi kőhídra s az annak építésénél használt vízálló habarcsra vonatkozóan a következőket írja:

> Az országút nem messze a csárdától egy monumentális kőhídon visz keresztül, mely kilenc boltozatos ívoszlopon nyugszik. A debreceniek azt állítják, hogy azért oly szilárd az a híd, mert az építéséhez való meszet tejjel ojtották meg; az írígyeik ellenben azt mondják, hogy a debreceni homokszőlők borával lett az a mész megojtva, az húzta úgy össze.[23]

Miután Debrecen város tanácsa elhatározta, hogy a gyakori javításokra szoruló ideiglenes jellegű fahíd helyébe állandó jellegű kőhidat fog építeni, e tervének megvalósítása céljából mindenekelőtt építőanyagokról s így elsősorban 400.000 drb tégla kiégetéséhez szükséges famennyiségnek a város óhati erdejéből való kitermeléséről kellett gondoskodni. 1827 május 19-én ezt a famennyiséget már az építés színhelyére hordották s Fodor Ferenc szenátor a vízben építendő kőpillérek belső magjának kifalazásához szükséges téglák vettetése és kiégetése iránt a téglavetőkkel is megkötötte a szerződést.[24]

A város részéről kiküldött bizottság, melynek tagjai Komlóssy Dániel, Markos György és Fodor Sámuel szenátorok, Kémeri Mihály fürmender, Somogyi János, Földi János és Vétsey József, valamint a városi geometra s az egyik építőmester voltak, 1827 augusztus 22-én jelölték ki a régi fahíd északi oldala mellett, attól egy ölnyi távolságban az új híd helyét oly módon, hogy a kőhíd északi homlokfala és a vendégfogadó épületének déli homlokzata egy vonalba essenek.[25]

A hortobágyi kőhíd építésének történetét a helyszűkére való tekintettel csak nagy vonásokban érinthetem.

Miután a város az új híd építéséhez az előkészületeket megtette, a terveket és költségvetéseket a közgyűlésen elfogadott s legjobbnak talált tervvel és költségvetéssel együtt 1827 augusztus 25-én felsőbb jóváhagyás végett a magy. kir. udvari kamarához terjesztette fel.

Ebben a felterjesztésében a tanács a régi vámszedéssel járó fahíd mellett a Hortobágy folyón épülő s a nagyországútba eső új kőhíd létesítésének megindokolásában kifejti, hogy a városnak sok feles költséget okozott, a forgalomra is veszedelmes, a kereskedelemre pedig hátrányos régi fahíd helyébe tervezett kőhíd építésének költségei a számítások szerint egy új fahíd költségeinél nem sokkal kerülnének többe.[26]

1827 november elején a Hortobágy mindkét partján már két-két mederpillér állott készen, mikor az udvari kamara az építést beszüntette és utasította a tanácsot, hogy a királyi építőigazgatóság (regia aedilis directio) kívánságához képest a terveket és költségvetéseket olyképen módosítsa, hogy a híd pillérei, amennyiben a munkálatokhoz még nem fogtak volna hozzá, mind költségmegtakarítás szempontjából, mind pedig azért, hogy a víznek, valamint jégzajláskor a jégnek szabad lefolyást lehessen biztosítani, egymástól nagyobb távolságra helyeztessenek el.[27]

A tanács a kamara rendeletével 1828 január 3-án megtartott közgyűlésén foglalkozott s Fodor tanácsnokot bízta meg a módosított tervek és költségvetések elkészítésével, melyeket a város terjedelmes jelentés kíséretében még ugyanebben a hónapban újból a kamarához terjesztett fel.[28]

Az engedély megadása azonban soká késett, mert a híd építésének folytatását engedélyező resolutiót a város az aedilis directoriumnál 1828 március 23-án sürgeti meg Komlóssy Dániel tanácsnok útján elsőízben, ki mint a a nádor vezetése alatt Budán ülésezett országos bizottságnak a város részéről kiküldött tagja abban az időben éppen Budán tartózkodott.[29] Sürgette a város az

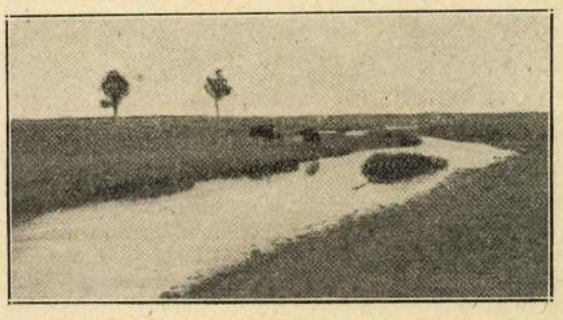

6. ábra. A Hortobágy folyó felső szakasza.[30]

engedély megadását a református consiliarius sekretárius útján, valamint közvetlenül a magyar udvari kamaránál is. mely 1828 május 14-én kelt leiratában értesíti a tanácsot arról, hogy az építés ügyiratai az összes tervekkel együtt Ő Felsége legkegyelmesebb döntése alá bocsáttattak.[31]

Majd később a bécsi főépítő kormánynál fekvő ügyiratok elintézését a város megkeresésére Biermann Mihály kir. udv. agens is sürgette s a várost az ügy előhaladásáról több ízben értesítette.[32]

A királyi rescriptum, mely a hortobágyi kőhídnak a város tervei szerint való építését, valamint a 10.376 forint és $50^2/_3$ kr-nyi összeget kitevő építőköltségeknek a város kamarai pénztárából (e cassa civitatis cameratica) való fedezését engedélyezi, 1828 augusztus elején érkezett le a magy. kir. udvari kamarához s onnan Debrecen város tanácsához. A királyi leirat utasítja többek között a városi tanácsot, hogy hasonlóan sürgős és jelentékeny építkezésekhez szükséges felsőbb jóváhagyást a jövőben idejekorán megszerezni el ne mulassza s a híd építését a legnagyobb takarékosság szemmel tartásával, valamint az előirányzott költségek betartásával és célszerű felhasználásával hajtsa végre.[33]

Az új kőhíd építése tehát a királyi engedély megérkezéséig egy évig, majd a Hortobágy-folyó magas vízállása miatt még egy félévig szünetelt s ily módon

[23] *Jókai Mór*: Sárga rózsa. Regény. Budapest, 1892.

[24] *Debrecen város levéltára*: Jelentések 56. rel. 1827. és 150. rel. 1827. Lásd azonkívül Protocollum Politic. de Anno 1827. (Rendtartási jegyzőkönyv 1827-ről.) 112. és 194. szám.

[25] *Debrecen város levéltára*: Jelentések 273 rel. 1827. és Protoc. Politic. de Anno 1827. 291. sz.

[26] *Debrecen város levéltára*: Conc. 215. 1827.

[27] *Debrecen város levéltára*: Intimata Cameralia 1. 1828. (Kamarai szám: 40.680/1827.)

[28] *Debrecen város levéltára*: 33. Conc. 1828. Felterjesztés a nagyméltóságú magy. kir. udvari kamarához. Exped. 1828 febr. 5. Válasz a kamarának 1827 december 19-én kelt 40.680 sz. alatt leküldött rendeletére.

[29] *Debrecen város levéltára*: 94. Conceptus 1828.

[30] Lásd: Dr. *Ecsedi* István: A Hortobágy puszta és élete. Debrecen, 1914. 64. l.

[31] *Debrecen város levéltára*: 139. Conc. 1828. és Intimata Cameralia 20/1828. Kamarai iktatószám 15.748/1828.

[32] *Debrecen város levéltára:* Ad. 236. Conc. 1828. Biermann két levele.

[33] *Debrecen város levéltára*: Intimata Cameralia 32/1828. Kamarai szám: 26.183/1828. A királyi leirat eredetijét a magy. kir. Országos Levéltár őrzi; száma: Benignae resolutionis 1828. Jul. No. 29. A bécsi udvari kamara száma 29.585/670. A magyar udvari kamara száma: 26.183/7. Aug. 1828.

a híd félbenmaradt építését csak 1829 július havában folytatták tovább.

Az építés különben is sok akadállyal és lassan haladt csak előre. Főként a faragott köveknek a borsodmegyei har-

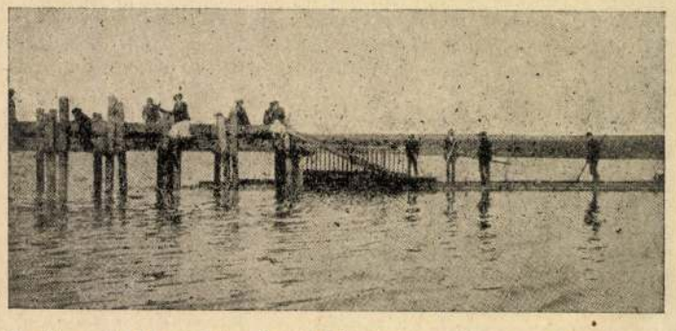

7. ábra. A Hortobágy folyó középső szakasza az oláhoktól 1919-ben lerombolt ú. n. birkausztatóval, mely a hídtól délre mintegy 150 lépésnyire állott s melynek ma csak cölöpmaradványai láthatók.

sányi, szomolyai és novaji, a hontmegyei demendi és a tokaji kőbányákból való beszerzése és részben a Tiszán, részben tengelyen való szállítása okozott sok nehézséget. Az 1830. évi nagy árvíz, majd 1831-ben az Oroszországból behurcolt kolera, mely Debrecen város lakosságából 2152 áldozatot szedett, szintén hátráltatták az építést.[34]

Ennek dacára Litsmann József debreceni vállalkozó a híd kilenc boltozatával, a rézsútos ráfalazásokkal, valamint a hídpályának a budai királyi építő főigazgatóság részéről elrendelt vízmentesítésével, úgyszintén az út felszínéig felfalazott homlokfalakkal 1831. év végén elkészült.

A még hátralevő zárt mellvédfalak, a rendkívül hosszú szárnyfalak elkészítését, valamint a kocsiút kikövezését Liszkai Sámuel városi geometra jelentése szerint 1833 július 24-én fejezték be. A régi fahidat pedig, melynek anyagából a város határában fekvő fahidakat javították ki, 1833 szeptember havában bontották le.[35]

Amint az előadottakból látjuk, a hortobágyi kilencnyílású kőhíd építése, melyhez 1827 őszén fogtak hozzá s 1833 őszén fejeztek be, igen sok akadállyal kereken *hét évig* tartott.

A híres mátai, illetve hortobágyi csárda közvetlen tőszomszédságában épült s Debrecentől nyugatra, mintegy 40 *km* távolságban fekvő kőhíd a Hortobágyon keresztül Debrecenből Pestre vezető ú. n. kövezetlen országutak (via non strata) vonalaiban fekszik, melyek közül a debrecen—tiszafüredi országútnak műúttá való kiépítése most van folyamatban.

Debrecenből a Hortobágyon keresztül ugyanis ősidőktől fogva két út vezetett Pestre. Mind a kettő a mátai vendégfogadó előtt a Hortobágy-folyó hídján vitt keresztül. Az egyik út a hídon túl délnyugatra, Nagyivánnak kanyarodott el, majd Madarason, Kunhegyesen, Fegyverneken és Törökszentmiklóson keresztül Szolnokra vezetett s onnan Cegléden át Pestre. A másik út pedig ugyancsak a hídon keresztül északnyugati irányban Tiszafüred felé haladt s onnan Poroszlón, Árokszálláson, Hatvanon és Gödöllőn keresztül, illetve Árokszállástól Maglód felé elágazva, vezetett Pestre. A közvetlen postaút azonban Debrecenből Pestre Hajduszoboszlón, Nádudvaron, Karcagon és Szolnokon keresztül haladt, mely útvonalba az első helyen említett hortobágyi országút Kunhegyes és Fegyvernek között torkollott be.

Ma ezek mellett az országutak mellett, valamint az északkeletről Balmazújváros felől, délről pedig Nádudvar felől a Hortobágy hídjához vezető oldalutak mellett a Hortobágy pusztát a debrecen—tiszafüred—füzesabonyi helyi érdekű vasút is átszeli s e vonal Nagyhortobágy nevű állomásától délnyugati irányban a mátai vendégfogadóhoz, illetve a nagy kőhídhoz egy 450 *m* hosszú kövezett hozzájáróút is vezet.

Ezért mondják a Nagyhortobágyról szóló leírások, hogy a hídról hat irányban ágazik el az út. A Hortobágy folyó balpartján ugyanis Balmazujvár, Debrecen és Nádudvar felé, valamint a nagyhortobágyi pályaudvarhoz; a jobbparton pedig Tiszafüred és Nagyiván felé.

A Hortobágy folyónak hajdan a tiszai árvizek levezetésében igen nagy szerepe volt, főként a Tisza folyónak 1846-ban megkezdett és 1875-ben befejezett szabályozása előtt, mikor annak medrében, mint természetes vízlevezető csatornában folytak le azok a nagy víztömegek, melyek a Tiszadob és Tiszapolgár közötti 15 *km* széles szakaszon ömlöttek a Tiszából a Hortobágy pusztára.

Ezekről a nagy árvizekről és a Tisza szabályozásáról egyébiránt Petőfi Sándor is megemlékezik egyik útilevelében, melyet Tiszafüredről Debrecenbe jövet 1847 május 14-én, tehát a Tisza szabályozás munkálatainak megkezdése előtt írt Kerényi Frigyeshez. Az érdekes levél idevonatkozó része a következőképen szól:

„A töltésen haladva a Tisza hídjához, gyönyörködve néztem jobbra-balra a tájat, mely a kiöntés által hasonlíthat Amerika őserdeihez regényességében. És az az átkozott szabályozás majd mind e regényességnek véget fog vetni; lesz rend és prózaiság. Bizony nem szeretnék mostanában a Tiszának lenni. Szegény Tisza! Eddig kénye-kedve szerint kalandozta be a világot, mint valami féktelen szilaj csikó; most pedig zablát vetnek szájába, hámba fogják s ballaghat majd szépen a kerékvágásban. Így teszi az élet a lángészt filiszterré".[36]

Ezek a hatalmas vízmennyiségek, melyekről Petőfi is szól s melyeket a Hortobágy folyó[37] medre vezetett le, tették Nagymagyarország leghosszabb közúti kőhídjának építését szükségessé.

Enélkül meg sem érthetné a mai kor gyermeke, hogy miért kellett a Hortobágy puszta kellős közepén egy

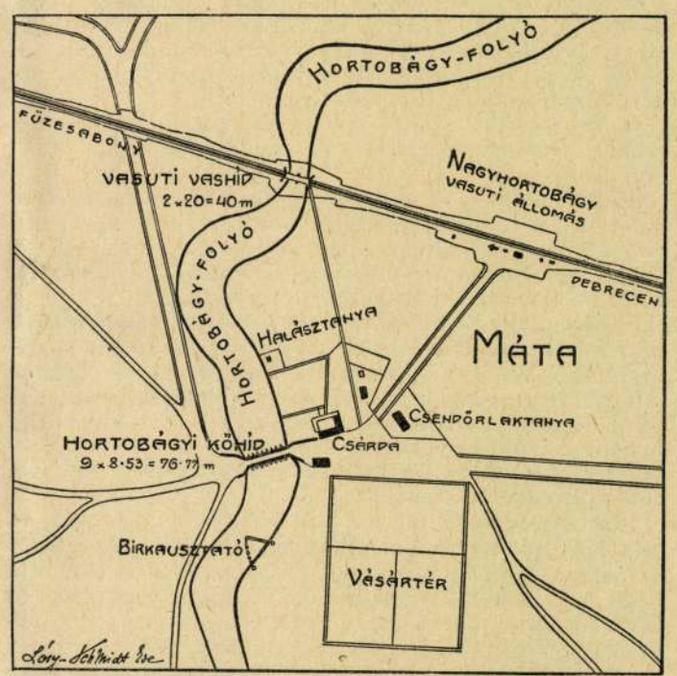

8. ábra. A Hortobágy-folyó és kőhídja környékének helyszínrajza. (Kataszteri térkép után készült rajz.)

[34] V. ö. *Szücs István*: Debrecen város történelme. Debrecen, 1872. III. köt. 857. l.

[35] *Debrecen város levéltára*: Jelentés 490/1833 és 1833. évi Rendtartási jegyzőkönyv 852. sz.

[36] *Havas*: Petőfi Sándor összes művei. Vegyes művek II. 1895. 358. l.

[37] A Trianon előtti Magyarországnak egy másik Hortobágy nevű folyója is volt, mely Nagykükülő vármegyében eredt s az Oltba ömlő Szeben (Cibin) folyónak baloldali mellékvize. Hossza szintén mintegy 80 *km*.

aránylag csekély vízbőségű folyó fölé ilyen hatalmas méretű kőhídat építeni.

A nagy tiszai árvizek idején ugyanis szükség volt a kőhíd átfolyásának 330 m^2 területű szelvényére, míg

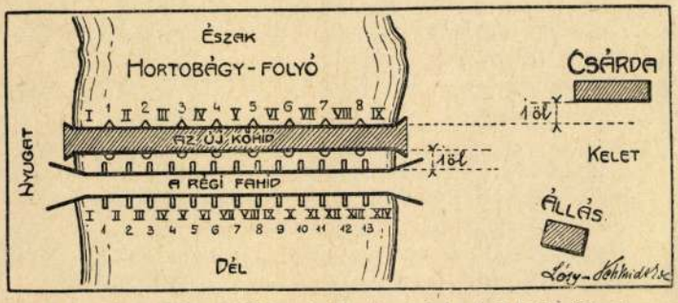

9. ábra. Az 1827—1833-ig épült hortobágyi kőhíd fekvése a régi fahídhoz és a csárda épületének fekvéséhez viszonyítva. (Povolni Ferenc építőmester 1827-ben készült vázlatrajza után.)[38]

ma a maximálisan számított 42·5 m^3 belvízmennyiség levezetésére 48 m^2 nagyságú szelvény is megfelelne. A mai belvízmennyiség levezetésére szükséges hídnyílás számított szélessége ugyanis 16·8 *m* s így a kőhíd kilenc nyílása helyett ma kettő is elegendő volna.

A hortobágyi híd rekonstruált tervrajzát (alaprajzát, nézetét, hosszszelvényének egy részét stb.) a csatolt rajzmellékletek szemléltetik, keresztmetszetét pedig a 11. számú szövegábrán láthatjuk.

A hídnak az ellenfalak közötti hossza 92·13 *m*. Szárnyfalaival együtt teljes hossza 167·3 *m*. Hossztengelye keletnyugati irányban fekszik, illetve ettől az iránytól kissé eltér, amennyiben Debrecen felőli keleti vége, illetve Tiszafüred felőli nyugati vége mintegy 4°-al északnak, illetve délnek fordul.

Kilenc nyílása van, melyeknek ívköze egyenkint 8·53 *m*. A hortobágyi hídnál tehát betartották azt a Perronet részéről felállított szabályt, hogy a hídnyílások száma lehetőleg páratlan legyen s a folyó közepére pillér helyett nyílás kerüljön. 50—70 *m* széles folyók közepére épült hídpillérek ugyanis a jégzajlásnak útjában állanak s annak szabad levonulását akadályozzák.[39]

A híd nyolc mederpillére egyenkint 1·92 *m* vastag, a jégtörők függőleges éle és a hátsó pillérfő között mért hossza pedig 9·82 *m* és mind egyforma.

A híd legnagyobb magassága a keleti hídfőtől számított 6-ik pillérnél a mederfenék legmélyebb pontjától a mellvédfal (parapet) legmagasabb pontjáig 7·90 *m*, legkisebb magassága pedig a keleti hídfő ellenfalánál 6·59 *m*.[40]

A híd legmagasabb pontja, a mellvédfalakat borító fedkőlapok tetején a tengerszíne felett 93·45 *m* magasan van.[41] Mivel a kocsiút tegerszín feletti magassága 92·26 *m*, a Hortobágy folyó partjának a híd közelében mért tengerszín feletti magassága pedig 88·50 *m*, így a folyó medrének legnagyobb melysége a híd mellett 4·14 *m*. Ez az adat megfelel az ifj. Palugyay Imrének 1853-ban megjelent munkájában közölt adattal, mely szerint a Hortobágy folyó mélysége 2 öl (3·80 *m*).[42]

A pillérek alapozásáról eredeti tervek hiányában vajmi keveset tudunk. Azok egy részét minden valószínűség szerint egyszerű alapárkokban szárazon, másik részét pedig szádfalak között alapozhatták. A pillérek külső burkolata faragott kőből készült, míg belsejüket téglával falazták ki. A faragott kövek vastagsága, illetve magassága, vagyis a fekvő hézagok egymástóli távolsága 31 *cm* (1 láb), de egyes pillérekben vannak 37 *cm* vastagságú rétegek is. A faragott kövek hosszméretében igen nagy eltérések vannak. A kötők szélessége 0·40 és 0·65 *m* között, a futók hossza pedig 0·90 és 1·30 *m* között váltakozik. A messziről érkezett, igen sokba került kőanyaggal ugyanis takarékoskodni kellett s azok szabályos, egyforma méretre való kifaragására figyelemmel lenni nem lehetett.

A pillérfők víz felőli jégtörői, melyeknek alaprajza háromszögalakú, hegyesélű derékszögben végződnek. A függélyes éleket 45×45×5 *mm* méretű, igen kitünő vasanyagból készült szögvasakkal látták el, melyeket a pilléroldalakhoz 10/22 *mm* méretű lapos vasakkal kötöttek hátra. Bár e vasalásokat a híd fennállása óta eltelt 100 év alatt tán egyszer sem mázolták be, azokon a rozsdásodásnak még csak nyomai sem láthatók.

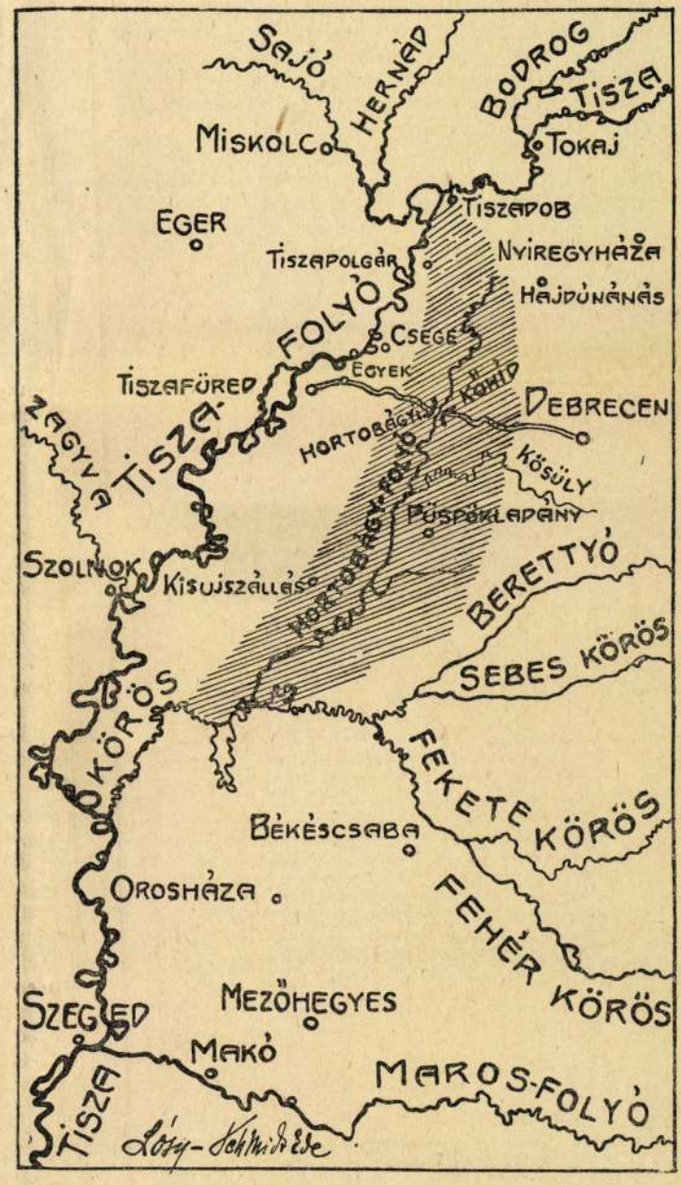

10. ábra. A Hortobágy folyó átnézeti térképe. A Tisza-folyó szabályozása előtt a Tiszapolgár és Tiszadob közötti szakaszon betört árvizeket a Hortobágy-folyó medre vezette le. (A térképen sraffirozva.)[43]

[38] Debrecen város levéltára: Jelentések. 272. sz. rel. 1827 rajzmelléklete.

[39] Lásd. Hütte des Ingenieurs Taschenbuch. Bd. II. Berlin, 1902. 311. l.

[40] Saját mérésem eredménye.

[41] A magassági adatokat Tikos Imre városi mérnök 1882-ben Derzsi József mérnöknek a Tisza árterének lejtmérési adataiból, részint pedig Kádár Ferenc és Pfansmid Kálmán városi mérnöknek az 50-es évekből származó lejtmérési adataiból vette és redukálta az adriai tenger felszínére. (V. ö. Dr. Zelizy Dániel: Debrecen szabad királyi város egyetemes leírása. Debrecen, 1882. 21. l.)

[42] *Ifj. Palugyay Imre:* Szabad királyi városok leírása. Pest 1853. 398. l. Szerző e munkájában megjegyzi, hogy a Hortobágy árkában mindig van víz, de a Kadarcs egészen kiszokott száradni.

[43] A Tiszavölgy átnézeti térképe után készült rajz. (A m. kir. földmívelésügyi minisztérium vízrajzi osztályának kiadmánya.)

A hátsó pillérfők alaprajza félköralakú. A pillérfők egy darabból kifaragott, csekély lejtésű felső sikkal ellátott fedőkövekkel vannak borítva. A jégtörők derékszögű négyszögű, egyenlő oldalú félgulával, a hátsó pillérfők pedig félköralakú lapos félkúppal vannak borítva.

A pilléreknek a mederfenéktől számított legnagyobb magassága 3·25 *m*, legkisebb magassága pedig 2·10 *m*. Faragott kövei a rózsaszíntől egészen a sötétliláig sokféle árnyalatúak, úgyszintén a pillérfők félgulái és félkúpjai is a sárgásszürkétől és a szürkéskéktől a liláig sokféle színváltozatban emelik a híd festői szépségét.

A pilléreken nyugvó dongaboltozatok ívei körszelet (szegment) alakúak, a bolthajtások ívköze 8·53 *m*, ívmagassága pedig 2·58 *m*.

Az ívközök, illetve nyílások nagyságának megválasztásánál sok körülményre kell figyelemmel lennünk. Folyamhidaknál főként a csapadékvizek levezetésére, az átfolyás szelvényének helyes megállapítására kell pontos számításokat végeznünk. Strukel, helsingforsi műegyetemi tanár szerint völgyhidak ívközének megválasztásánál a következő képletet használhatjuk: $l = 4{\cdot}0 + 0{\cdot}4\,h$, hol l az ív közét, h pedig a híd közepes magasságát jelenti méterekben a mederfenék és kocsiút között. Az így kiszámított ívközt folyamhidaknál rendszerint nagyobbra veszik. E szerint a hortobágyi hídnál $l = 4{\cdot}0 + 0{\cdot}4 \times 6{\cdot}37 = 6{\cdot}55\,m$. Tényleg azonban 8·53 *m*, mivel folyamhídról van szó. Az ívköz megválasztása tehát helyes.[44]

A bolthajtások a helyszínén égetett téglából készültek, míg a boltozatok szabad végeit a híd homlokzatain faragott kővel burkolták ki. A boltozatok hossza 7·90 *m*. A zárókövek, melyek a boltozat többi köveivel egyforma vastagságúak, 0·58—0·60 *m* vastagok, a vállkövek, illetve kezdőkövek pedig 0·60—0·63 *m* méretűek.

Annak megállapítására, hogy vajjon a hortobágyi kőhíd boltozatainak vastagságát helyesen választották-e meg, hasonlítsuk össze az előzetes számításokhoz használt különféle tapasztalati képletek alapján nyert eredményeket egymással.

Perronet szerint ha az l ívköz < 16 *m*-nél, akkor a boltzárkővastagsága $v_o = 0{\cdot}33 + 0{\cdot}035 \times l$. Ezt a képletet a hortobágyi kőhídra alkalmazva, azt kapjuk, hogy $V_o = 0{\cdot}33 + 0{\cdot}035 \times 8{\cdot}53 = 0{\cdot}63\,m$.

Dejardin szerint $v_o = 0{\cdot}3 + 0{\cdot}045 \times l = 0{\cdot}3 + 0{\cdot}045 \times 8{\cdot}53 = 0{\cdot}68\,m$.

Desnoyers szerint $v_o = 0{\cdot}15 + 0{\cdot}176 \sqrt{l} = 0{\cdot}15 + 0{\cdot}176 \sqrt{8{\cdot}53} = 0{\cdot}66\,m$.

Rankine szerint $v_o = 0{\cdot}191 \sqrt{r}$, hol r a bolt belső felületének, illetve a bolthasnak (intradosz) görbületi sugara. Mivel a hortobágyi híd körszeletalakú ívének sugara $r = 4{\cdot}90\,m$, azért $v_o = 0{\cdot}191 \sqrt{4{\cdot}90} = 0{\cdot}42\,m$.

Heinzerling szerint téglaboltozatoknál és 1·5 *m*-nél kisebb boltfeltöltési magasságnál $v_o = 0{\cdot}042 + 0{\cdot}028\,r$:
Eszerint $v_o = 0{\cdot}42 + 0{\cdot}028 \times 4{\cdot}90 = 0{\cdot}56\,m$.

Heinzerling szerint faragott kőboltozatnál és ugyancsak 1·5 *m*-nél kisebb boltfeltöltésnél $v_o = 0{\cdot}40 + 0{\cdot}025\,r$. Eszerint $v_o = 0{\cdot}40 + 0{\cdot}025 \times 4{\cdot}90 = 0{\cdot}52\,m$.

Az *osztrák államvasutak* vasúti kőhidak boltzárkövének vastagságát a következő képlet szerint számítják: $v_o = 0{\cdot}1 + 0{\cdot}0325\,l$. Eszerint $v_o = 0{\cdot}1 + 0{\cdot}0325 \times 8{\cdot}53 = 0{\cdot}38\,m$.

Amint a felhozott példákból kitűnik, a hortobágyi kőhíd boltzárkövének vastagsága teljesen megfelel, amennyiben a *Rankine*, *Heinzerling* és az *osztrák államvasutak* képletével számított zárókővastagságok lényegesen kisebbek a hortobágyi kőhíd zárókővastagságánál.

Tervek hiányában a téglaboltozatok zárkővastagságát, valamint azt, hogy a boltozatok a boltvállak felé erősbítő íveket kaptak-e, nem állapíthatjuk meg, azonban a faragott boltívek zárkővastagságából következtethetünk arra, hogy a téglaboltozatok vastagsága sem lehet 0·60 *m*-nél vagyis két téglahossznál gyengébb.

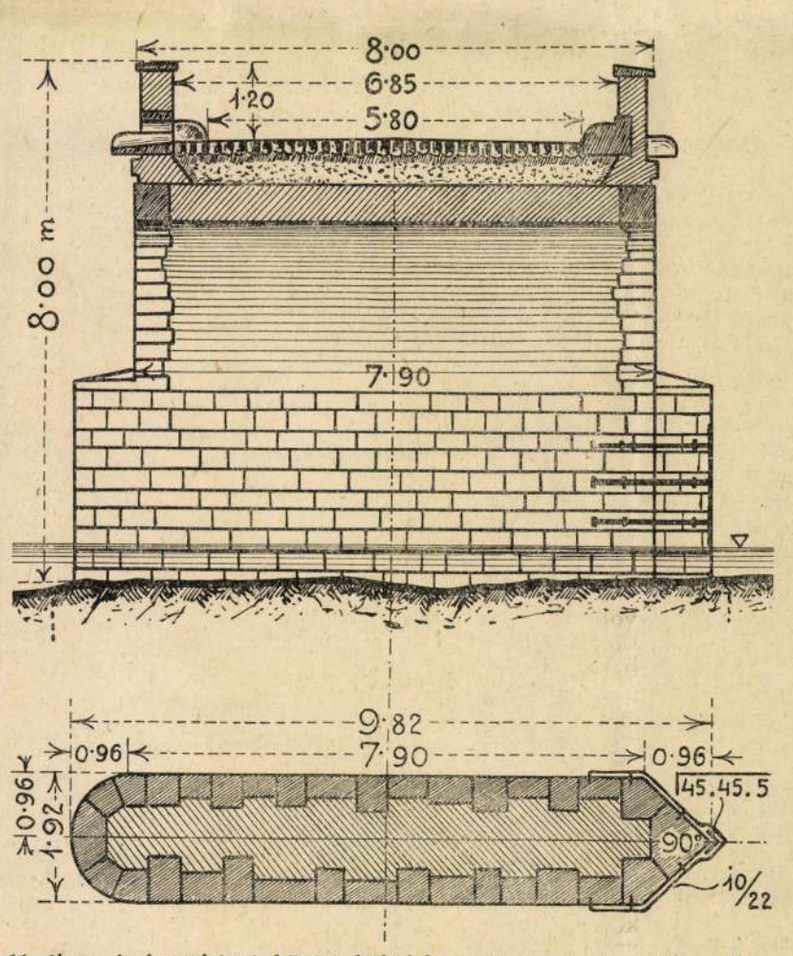

11. ábra. A hortobágyi közúti kőhíd keresztmetszete és egyik mederpillérének alaprajza. (Szerző felvételei alapján rekonstruált eredeti tervrajza után.)

Mivel a híd több fontos szerkezeti részének méreteit nem ismerjük, azért a híd tatarozásánál ezeket is meg kellene állapítani, hogy azután a híd teherbíróságára vonatkozó szilárdsági és igénybevételi számításokat is elvégezhessük.

Mindenekelőtt fel kellene bontani a kocsipálya lesüllyedt kövezetét s a feltöltés eltávolítása után, illetve annak megújítása előtt a boltozatok és ráfalazások régen vajudó vízmentesítésének kérdését is meg kellene oldani. Mert az a régóta fennálló állapot, hogy a boltozatok hátfalazatának és a ráfalazások víztelenítése céljából a homlokfalakon kibontott üregekbe mintegy 10 *cm* belvilágú betoncsöveket dugtak bele s e betoncsövek körül tátongó falkitöréseket utólag nem falazták be, hanem nyitva hagyták, már teljesen tarthatatlan. Ezek a boltszárak mentén közvetlenül a faragott ívek hátán kivert lyukak (mind a két homlokzaton $2 \times 9 = 18$ ilyen falkitörés van) eltekintve attól, hogy a híd szépségének rovására vannak, annak állékonyságát és tartósságát is veszélyeztetik.

A boltívekben általánosságban futók kötőkkel felváltva váltakoznak. Azonban előfordul az is, hogy a téglaboltozatba különböző mélységben bekötő futó és kötő kövek között 3—4, sőt 5—6 kötő után jön csak egy futó, vagy 2—3 futó után következik egy kötő. A boltkövek szabályos egyforma méreteire tehát — miként az a pilléreknél történt — itt sem voltak figyelemmel s megfelelő nagyságú kövek hiányában egy-egy ékalakú boltkövet két darabból, egy nagyobb alsó és feléje helyezett kisebb darabból raktak össze. Egyébiránt a boltívek símára faragott, kékeslilába játszó boltkövei, valamint a boltozatok faragott kőhomlokzatának a híd vakolt homlokfalának sík-

[44] *Prof. Strukel*: Der Brückenbau. II. Teil. Leipzig. 1913. 87. l.

jából mintegy 5 *cm*-nyire kiugró felületei árnyékhatásukkal a híd esztétikai hatását kétségkívül emelik.

A boltozatok felett négy téglasorból álló s a homlokzat síkjából mintegy 10 *cm*-nyire kiugró párkányzat díszíti a híd mindkét homlokzatát.

A téglából falazott homlokfalak, valamint a párkányzat és a magas mellvédfalak (parapet, könyöklőfal, korlátfal, karfal) vakolva vannak.

A boltozatok tengelyvonalában, 31 *cm* (1 láb) belvilágú vízlevezető csatornák törik át közvetlenül a párkányzat felett a parapetfalakat. A kocsipálya csapadékvizeinek levezetésére szolgáló, körmetszetű csatornák felső része a mellvédfal vastagságában téglaboltozat, míg alsó részét a híd homlokzatainak síkjából 31 *cm*-nyire kiugró kővályúk alkotják. Kilenc boltozata lévén a hídnak, így a híd két oldalán $2 \times 9 = 18$ kővályú vezeti le a kocsipálya csapadékvizeit.

Téglából rakott 0·48 *m* vastag és 1·20 *m* magas korlátfalak határolják mindkét felől a híd kocsipályáját. A teljesen zárt, magas korlátfalakat, melyek a szárnyfalakban folytatódnak, a homlokfalak felé kifelé lejtő kőfedlapok borítják. A pillérek tengelyvonalában, valamint a két hídfőn a mellvédfalakba hatalmas méretű kerékvetőket — mindkét oldalt 10—10 darabot — falaztak be. Ezek az egy darab kőtömbből negyed gömbalakúra faragott kerékvetők 0·55 *m*-re nyúlnak bele a kocsiútba s a hídpályának a parapetfalak közötti 6·75 *m* széles részét 5·8 *m*-re szűkítik össze. A járóművek közlekedésére ilymódon szabadon hagyott pályaszélesség azonban a mai szükségleteknek is megfelel, amennyiben az érvényben lévő Közúti Hídszabályzat a kocsipálya szélességére vonatkozóan új hidak tervezésénél is csak 4·8 *m* pályaszélességet ír elő.[45]

A parapetfalak egyébiránt igen jókarban levő s egymás között vaskapcsokkal összekötött kőfedőlapokkal vannak borítva. Felső lapjuk, hogy az esővíz rajtuk meg ne állhasson, kifelé lejt. A hídpálya kocsiútját, melynek kiképzett gyalogjárói nincsenek, ciklopsz-burkolattal látták el.

Az ellenfalakat, valamint a hozzájuk csatlakozó szárnyfalak egy rövidebb részét szintén faragott kövekkel burkolták ki, míg a szokatlanul hosszú, ferde szárnyfalak többi részét téglából falazták fel és álló téglasorokkal fedték le.

A szárnyfalak egyébiránt alaprajzi vonalozásukat tekintve, a régi hidakat jellemző módon, meglehetősen szabálytalan alakú vonalozásban épültek. Az ellenfalakkal egy rövid szakaszon tompaszöget zárnak be, majd a töréspontón túl folyton csökkenő falmagassággal és a híd tengelyéhez többé-kevésbbé párhuzamos irányban haladnak a kocsifeljárók töltésének vége felé.

Bár a szárnyfalak alsó részét a földnyomásra való tekintettel rézsútosan falazták, azért a nagyobb biztosság kedvéért azokat még gyámpillérekkel és a szárnyfalakba bekötött függélyes oszlopokkal is megerősítették.

Így a keleti hídfő déli szárnyfalát szabadonálló, illetve a szárnyfalba be nem kötött öt gyámpillér támasztja meg, míg a többi szárnyfalakat azokkal kötésben falazott oszlopokkal erősítették meg.

A keleti hídfőn, a parapetfalak végében még két 3 *m* magas falazott kapuláb is látható, melyek hajdan a vámoshíd elzárására szolgáló kapuszárnyak megerősítésére szolgáltak.

E rövid műszaki leírás után a híd hiányairól is szólva, a már említetteken kívül még a következőket sorolhatjuk fel.

A mellvédfalak belső oldalairól a vakolat végig, a homlokfalakról pedig csak helyenként hullott le. Emiatt sok a kifagyott és kihullott tégla, melyeket a vakolat megújítása előtt pótolni kellene. A téglaboltozatok intradoszait sem ártana újból vakolni. Az eredetileg szintén vakolt szárnyfalak ma csupaszon állanak és rajtuk természetesen szintén sok a kifagyott és kitöredezett tégla. A legjobb állapotban a híd északi homlokzatának vakolata van, melynek főként külső mellvédfalán a vakolat még majdnem teljesen ép s az idő szép szürkés-fekete patinával vonta be.

Igen jókarban vannak továbbá a pillérek, az ellenfalak és boltozatok faragott kőburkolatai, úgyszintén a parapetfalak fedkőlapsora is, melyeket azonban tanácsos volna újból hézagolni.

A híd hiányairól, illetve annak erőszakos megrongálásáról Kuthy Lajos 1846-ban megjelent Hazai rejtelmek című regényében is említést tesz. E kétkötetes regény első kötetében a *Séta* című X. fejezetben szerző a pusztai alkony szépségeiről szólva, többek között a következőket írja:

> A kiáradt Hortobágy csapongott zavaros özönnel, melyen néma halászok ültek itt-ott keskeny csónakokban. Alább erős kőhídja hajolt át szép bástyaívekkel, melyet Kátay (a hortobágyi vendégfogadó bérlője) újnak nevezett s mely valóban nem régi, *de élei s párkánya telve csorbákkal s dísztelen töréssel*, hasonlítva a magyar törvényhez, mellyel, ha egyszer megalkottaték, ki sem gondol, törve-rontva attól, ki hozzáfér.[46]

A híd egyes alkatrészein erőszakos rongálások nyomai valóban láthatók. Így többek között a nyugati hídfő déli szárnyfalának egyik fedőkövét a mellvédfalról lefeszítve a folyó medrébe hajították le, míg másutt a szárnyfalak álló téglasorát bontották meg, mely hiányokat azonban a híd tatarozásánál könnyen helyre lehet állítani.

Érdekes e helyen megemlíteni, hogy a vámoshíd megrongálásáért a város a csárda mindenkori bérlőjét tette felelőssé, illetve az arra való felügyeletre is kötelezte s ezt a körülményt a bérlővel kötött szerződés feltételei közé is felvette. Így az 1841. évi *Haszonbéri feltételek* 8. *c)* pontja a következőképpen szól:

> Minthogy a város a hídat nagy költséggel tartja, felvigyázással legyen az árendátor arra, hogy vagy maga házicselédjei, vagy valamely más emberek pusztítani ne merészeljék, és ha olyat tapasztalt, bejelentse, mert az ilyen kárttevők példásan meg fognak büntettetni.

Ezenkívül a város a hortobágyi csárda bérlőjét a hídon észlelt kisebb hiányok helyreállítására, valamint a nagyobb hiányoknak felelősség terhe melletti sürgős bejelentésre is kötelezte. miről a már említett *Haszonbéri feltételek* 8. *d)* pontja a következőképen intézkedik:

> A gátakon és hídon ha aprólékos töltések kívántatnak, azokat, hogy a város minden csekélységért annyi földre szekeret ne kényszerüljön küldeni, tartozik az árendátor megigazíttatni, ha pedig nagyobb defectusok lesznek, azokról idejekorán hírt adni, különben ha kár esik, arról felelni tartozik.[47]

A híd egyszerű vonalozásában egyébiránt festői hatású. Hatalmas boltozataival, magas pilléreivel, hosszú szárnyfalaival a Hortobágy folyó partjáról nézve szép látványt nyujt. Homlokfalait széles párkányzat díszíti, vakolt mellvédfalait pedig, melyeket az idő fekete patinával vont be, sötétszürke kőlapsorok borítják. Ezeknek a kiugró részeknek, valamint a boltozatoknak árnyékhatásai, a pillérek sárgás-szürke, a boltívek kékes-lila árnyalatban játszó faragott kövei, melyeket helyenként

[45] Szabályrendelet a közúti hidak tervezéséről, forgalombahelyezéséről, próbaterheléséről és időszakos megvizsgálásáról. (33.034/1910. keresk. miniszt. szám). Közúti Hídszabályzat. Budapest, 1913.

[46] *Kuthy Lajos:* Hazai rejtelmek. Regény. I. köt. Pest, 1846, 157. l.

[47] Debrecen város levéltára: 1841. évi jelentések 575. szám. A hortobágyi vendégfogadó haszonbéri feltételei. A teljesség kedvéért idejegyzem, hogy a Hortobágyon megfordult idegenek közül sokan neveiket a hídon is megörökítették, amennyiben főként a csárda közelében fekvő keleti hídfő ellenfalának. szárnyfalainak, valamint az első mederpillér faragott kövein láthatók bevésett nevek és évszámok. Ilyen bevésések vannak az 1849, 1855, 1860, 1870, 1875, 1880-as évekből, valamint az újabb időkből is. A keleti hídfőn álló északi kapulábnak a korcsma felé néző oldalfalán 1919-ben egy ottjárt török ember is megörökítette jellegzetes törökírással nevét.

az élősdi növények zöld színnel, az idő foga pedig fekete patinával vontak be, mind emelik a hortobágyi híd festői szépségét, melyről Jókai Sárga rózsa című regényében azt írja, hogy *az igazi szittya építészetnek monumentális remeke.* Dr. K. Tóth Mihály pedig a hortobágyi pusztát ismertető leírásában azt írja, hogy *a debreceni polgár e hidra felette büszke, mert ha kérdik tőle, hogy miért nem nézi meg a szomszéd nagyobb városokat, vagy magát Budapestet, azt szokta felelni: minek mennék, úgy sincs ott különb híd a miénknél.*[48]

A hortobágyi kőhídra valóban büszke is lehet Debrecen minden polgára, mert a mátai pusztán épült kőhíd Magyarország legnagyobb közúti kőhídja, melynél hosszabbat az országban seholsem találunk.

A hortobágyi kőhídról írt monográfiám e kivonatos ismertetését Lugossy Józsefnek a Magyar Tudományos Akadémia tagjának s a debreceni főiskola egykori nagynevű tanárának a mult század közepe táján Regulyhoz intézett költeménye utolsó soraival zárom:

Ki multjához érzéketlen,
Szebb jövőre érdemetlen.[49]

Éppen ezért szeressük és becsüljük meg multunkat, annak kultúrális alkotásait és maradandó becsű emlékeit. A nemzeti öntudat gondolata és a nemzeti öncélúság eszméje vezéreljen minden tettünkben és hassa át társadalmunk minden rétegét, hogy szebb jövőre lehessünk érdemesek.

SZEMLE

A Winkler-féle táblázatok grafikai interpretálása A két, három és négy egyenlő nyílású folytonos tartók szélsőséges igénybevételei a *Winkler*-féle tabellák segítségével határozhatók meg legkönnyebben.

A három támaszú folytonos tartóra nézve, hol $l_1 = l_2$ a tabella összesen 37 koefficienst tartalmaz, melyek mindegyike a rendszerint 6—7 számjegyű ql^2 illetve pl^2-tal szorzandó be, ami 37 hibaforrást jelent. A továbbiakban a koefficiensével megszorzott ql^2 $a + M_{max}$ képzése céljából 13 esetben a koefficiensével megszorzott pl^2-hoz adódik, 13 esetben pedig kivonódik a $-M_{max}$ koefficiensével megszorzott pl^2-ból, ez ismét 26 hibaforrás, összesen tehát 63 lehetséges hibaforrással kell a konstruállónak számolnia.

A 37 szorzat, 13 összeg és a 13 különbség képzése gyors, gyakorlott számolás mellett 8—10 percet, a felrakás 2 percet, vagyis az egész művelet legkevesebb 10—12 percet vesz igénybe.

Az igen fárasztó agymunkát azonban könnyű mechanikai munkává átalakítani a következő módon.

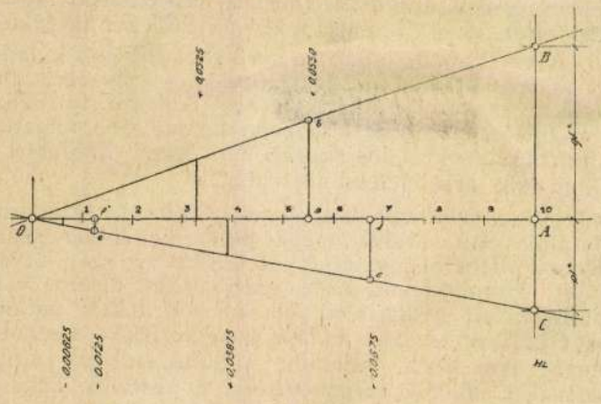

1. ábra. Winkler-féle táblázat koordináta skálája.

A pl^2 és ql^2 állandó tényezők, amelyek együtthatója az egység. Egy x/l pontban az illető együtthatók α_q, $+\beta_p$ és $-\gamma_p$, vagyis az egységgel arányba hozható tényezők. Ha már most x/l helyett az együtthatókat hordjuk ez abscissatengelyre, akkor αql^2, βpl^2 és γpl^2 szorzatok ordinátakép jelentkeznek.

[48] *Dr. K. Tóth Mihály:* Nagyhortobágy. Magyar, német, angol, francia és eszperanto szöveggel és térképpel. Debrecen, 1910. 3. és 4. l.

[49] *Lugossy József:* Reguly-Dal. 1845. (Reguly-Album. Pest, 1850. 396. l.)

Az eljárás tehát az, hogy egy O pontból kiindulólag A-ig felhordjuk az egységet (1. ábra). Az A-ban emelt merőlegesre felhordjuk pl. felfelé a ql^2, lefelé a pl^2 szorzat számértékét. Ezután az OA tengelyen felrakjuk a tabella szerint a 0·0325, 0·0550 ... abscissákat a ql^2; a 0·03875, 0·0675 ... és 0·00625, 0·0125 ... abscissákat a pl^2 ($-pl^2$) oldalán, ilyenformán az ezekben a pontokban emelt merőlegesek az OB és OC vonalat az arányos számoknak megfelelő hosszakban vágják le. A koordinátákat ezután már csak egyszerűen körzőbe vesszük, összeadjuk, vagy kivonjuk az előjelezés szerint s a megfelelő x/l helyen ordinátakép felrakjuk. Az ordináták számértéke 10-zel osztandó, mivel OA vonalon a koefficiensek 10-nek eggyel magasabb hatványa szerint állíttattak be.

Mivel az egyszer így megrajzolt skála állandó s csak pl^2 és ql^2 változik, ilykép a hibaforrások is lényegesen redukálódnak amellett, hogy a M_{max}-ok felrakása játékszerűen 1—2 perc alatt készen van.

Ilyen koordinátaskálát természetesen szerkeszthetünk a 3 és 4 nyílású tartók céljaira is.

(Eredeti közlés). *Horváth Lajos* okl. építész.

Új német acél. Alig másfél éve, hogy a németek a hídépítészet terén szabványos építőanyagként bevezették az acélt (*Baustahl St. 48*), mely nagyobb széntartalmától nyeri kiváló tulajdonságait s máris újabb acélféleséget állítottak elő, mely — ha igazak a róla kiadott ismertetések (Die Bautechnik 1925, X. 16; Der Bauingenieur 1915, X. 23) — hamarosan a szabványos acél helyébe fog lépni. A *Berliner A.-G. für Eisengiesserei und Maschinenfabrikation, vormals L. C. Freund u. Co., Charlottenburg* cég által előállított s röviden *F-acélnak* nevezett anyag a folytvastól nem összetételében, hanem az előállítás módjában különbözik. Az *F*-acélt a gyár különleges kemencében — *Bosshardt* találmánya — állította elő. E lényegében bázikus béléssel ellátott Siemens-Martin-kemencében a vas megolvasztása generátorgáz elégetése útján történik. A generátor közvetlen a kemence mellé van építve. Ezek a körülmények s a kemence különleges szerkezete eredményezik, hogy a vasfürdő tökéletesen desoxydálódik. A gyár adatai szerint viszont ennek a következményeiként jelentkeznek az acél kiváló tulajdonságai: a rendkívül magas folyási határ és a nagy képlékenység. A lichterfeldei állami anyagvizsgáló intézet 18 vizsgálatból a következő átlagos értékeket nyerte: $\sigma_f = 4670\ kg/cm^2$ (szabv. acélnál $\sigma_f = 3100\ kg/cm^2$), $\sigma_{sz} = 5300\ kg/cm^2$ (mint szabv. acélnál) és $\epsilon = 27{\cdot}2\,\%$ (szabv. acélnál kb. 21%). σ_f tehát 0·88-szorosa a szakító szilárdságnak, míg szabv. acélnál és folytvasnál ez a szorzó csak 0·6—0·65. A rendkívül nagy képlékenységet a nyúláson kívül a hajlítópróba is tanusítja. 2 *cm* átmérővel bíró körkeresztmetszetű vas hidegen és laposan szakadás nélkül hajlítható.

Az anyagot a gyár a folytvasnál alig valamivel drágábban, tehát a szabv. acélnál olcsóbban tudja előállítani. Mivel σ_f értéke a szabv. acéléhoz képest igen nagy, a megengedett igénybevételeket lényegesen fel lehet emelni s így igen nagy anyag- és költségmegtakarítást lehet majd elérni. Jelenleg két Bosshardt-féle kemence van üzemben, melyekben egyenkint 3 *t* vasat lehet 3—4 óra alatt előállítani. Készülnek 10 *t* teljesítőképességű új kemence építésére is. Szerintünk egyetlen kérdés, melyre majd a gyakorlat fog választ adni, hogy az *F*-acél megmunkálása éppen magas folyási határa miatt nem fog-e nagy nehézséggel s e miatt nagy költségtöbblettel járni.

Korányi Imre

A Bayernwerk szaporaváltakozású távbeszélője. Rámutattunk már korábban is (v. ö. Közlöny 1925 december 28. 51—52. száma, 168 l.-val), hogy a nagyobb központi erőtelepek és távvezetékek üzembiztossága nagy mértékben függ az erőtelep és fogyasztóhely közötti távbeszélő-berendezés megbízhatóságától. Az ú. n. vezeték irányította szapora váltakozású távbeszélő-berendezéseknél maguk a nagyfeszültségű távvezetékek szolgálnak a beszédáramok továbbítására, ami a külön távbeszélő-vezetékeket feleslegessé teszi. Nem tekintve a beruházási és fenntartási költségekben ezáltal elérhető megtakarítást, a szapora váltakozású távbeszélő-berendezés vezeték-zavaroktól is mentes, mert a nagyfeszültségű vezetékek üzembiztonsága a szokásos távbeszélő-vezetékekét messze felülmúlja. A beszéd és hallgatás itt is egyidőben folyhat le, mint a közönséges távbeszélőnél. Több állomással ellátott berendezéseknél mindenkor a kívánt állomás hívható fel, míg a nem hívott állomásokon a foglaltság jelezhető. A beszéd különösen tiszta és hangos. A vezetékes távbeszélővel ellentétben a berendezés a legnagyobb viharban is veszély nélkül használható. Az ilyen berendezések hordozható távbeszélő-készülékekkel is kiegészíthetők, amelyeket kisebb távolságra egy ember is kényelmesen elvihet és amelyek néhány perc alatt üzembehelyezhetők akkor is, ha a távvezeték feszültség alatt van.

A szapora váltakozású távbeszélők fent vázolt előnyei arra késztették a Bayernwerk A.-G. vezetőségét, hogy közel 1100 km.

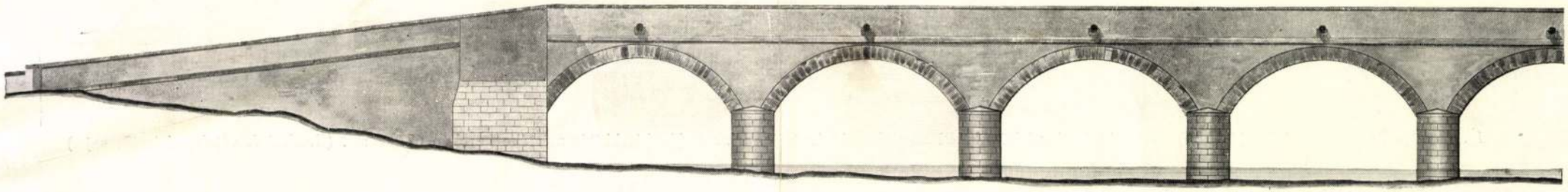

16. ábra. A hortobágyi kilencnyílású téglaboltozatos közuti kőhíd nyugati hídfője déli szárnyfalának és déli homlokzata nyugati felének nézete, (Szerző eredeti felvételei alapján készült színes rajza után 255-szörösen kisebbítve.)

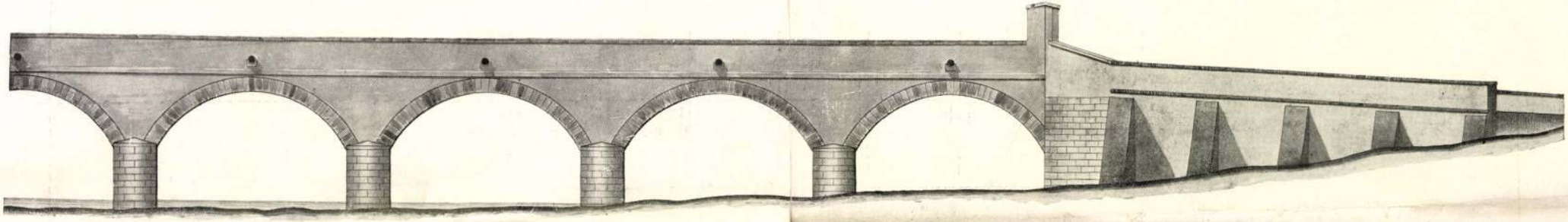

17. ábra. A déli homlokzat keleti felének és a keleti hídfő déli szárnyfalának nézete. Az ellenfal felett a vámoshíd falazott kapulábja látható. (A 16. ábrán bemutatott rajz másik fele. A kisebbítés mértéke ugyancsak 255-szörös.)

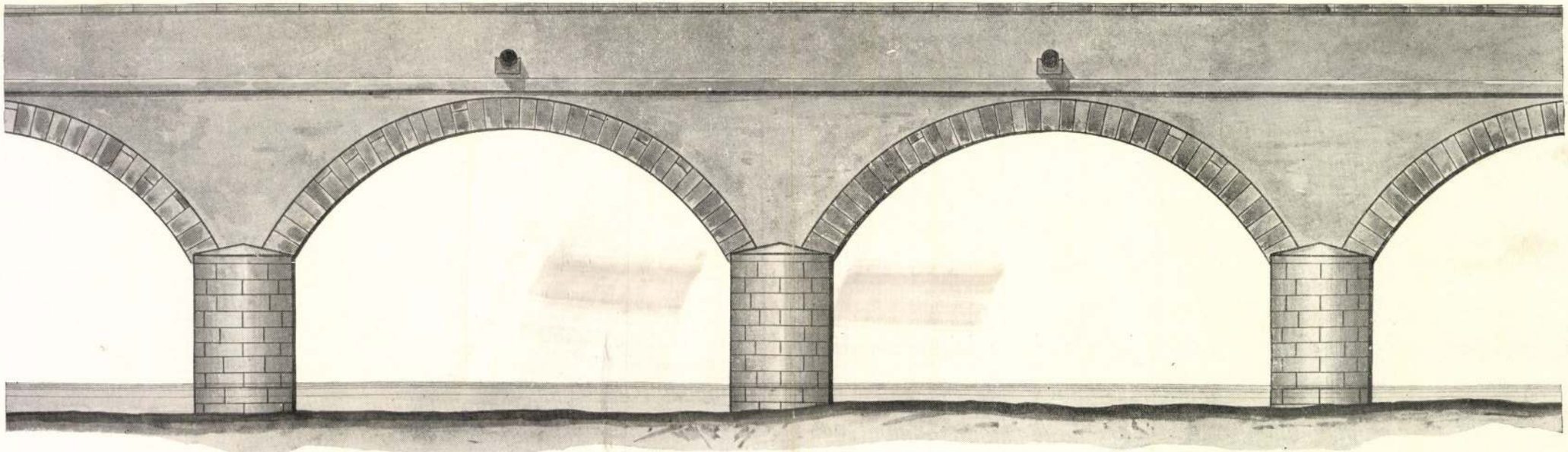

18. ábra. A téglahíd faragott kővel burkolt három középső mederpillérének s ugyancsak faragott kővel burkolt körszelet- (szegment-) ívű dongaboltozatainak nézete délről. (A kisebbítés mértéke kereken 105-szörös.)

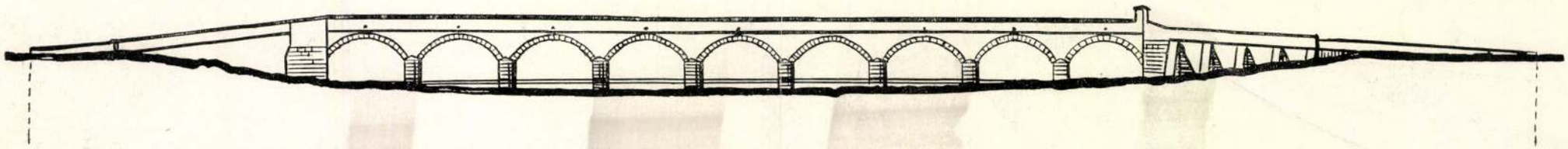

12. ábra. A kilencnyílású ($9 \times 8{\cdot}53$ *m*) hortobágyi közuti kőhíd déli homlokzatának teljes nézete. (A kisebbítés mértéke kereken 627-szeres. (Eredeti felvételről készült rajz.)

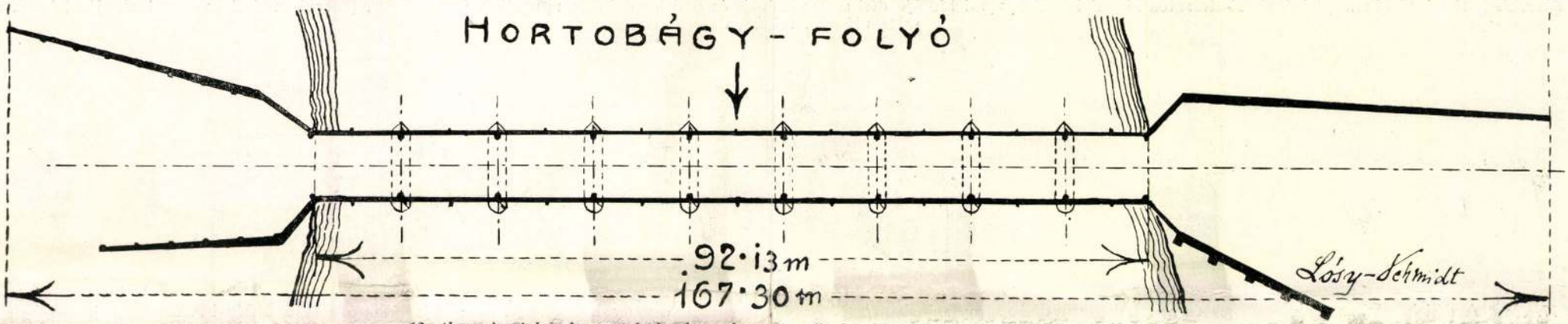

13. ábra. A téglaboltozatú híd teljes alaprajza. (A kisebbítés mértéke szintén 627-szeres.)

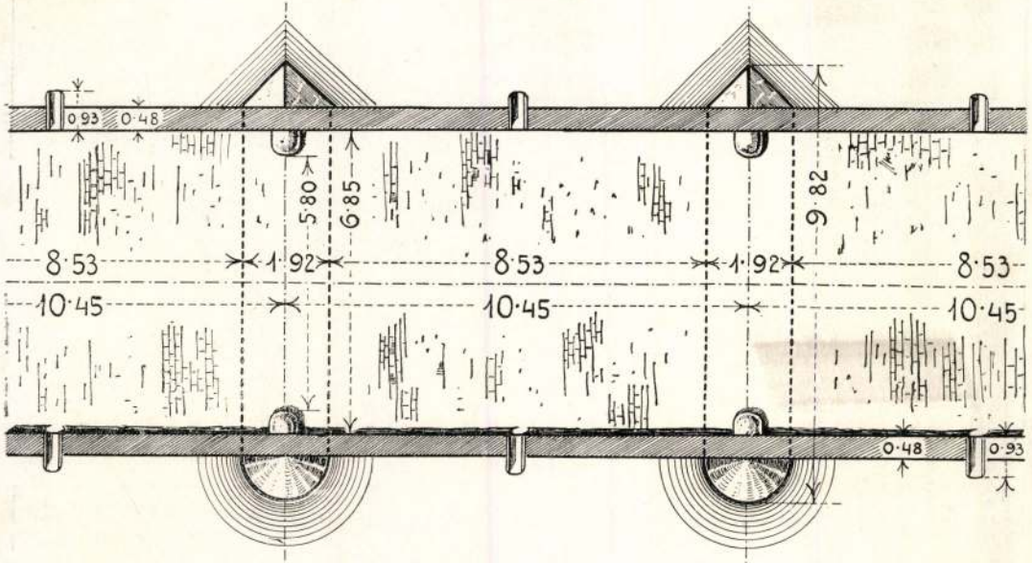

14. ábra. A híd alaprajzának, ill. felülnézetének részlete. (164-szeres kisebbítés.)

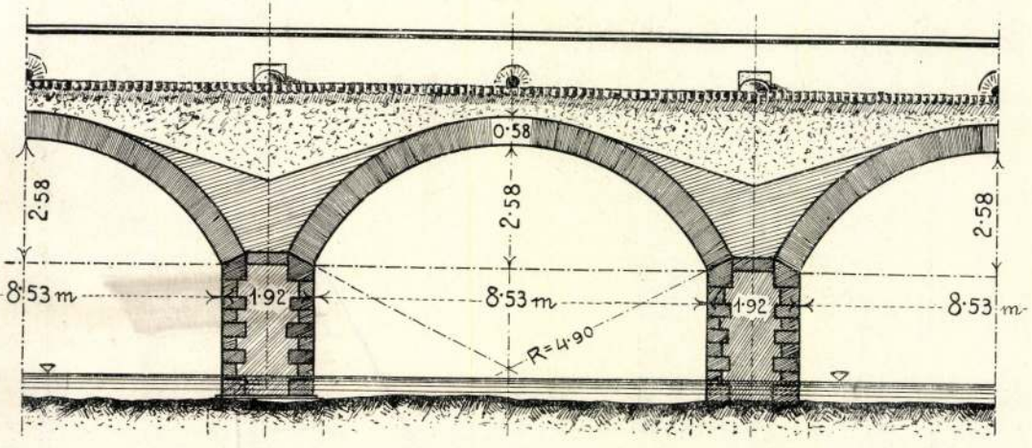

15. ábra. Hosszmetszet. (158-szoros kisebbítés.)

Litschman János
debreceni épitész
1830-as
lárd
évek

Szücs: Debrecen
tört. III k. 994. l.

MOB kst. 4036/3

és a Centre d'Etudes Supérieures tagjai sorába is, hogy az egyesületek szakelőadásain résztvehessen. A szakirodalmat főként a felsorolt főiskolák és szakintézetek könyvtáraiban tanulmányozta. Kutatásai és tanulmányai eredményéről a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben tartandó előadások és a hazai szaklapokban közlendő cikkek keretében kíván beszámolni. Kiutazása alkalmával meglátogatta Észak-Olaszországot, Párizsból pedig több kirándulást tett a közelebbi és távolabbi környék megismerése végett.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Dr. Pintér István (1911, Cinfalva, Sopron m., róm. kath.), államtudományi doktor, Budapestről (Navratil Ákos professzor). Elsőízben élvezte Sopron vármegye ösztöndíját. Az egész tanévet Párizsban töltötte. Tanulmányainak legfőbb célja a fontosabb közgazdaságtani és társadalomtudományi kérdések tudományos vizsgálata, ezeknek feldolgozása, a franciaországi szociális mozgalmak és a franciaországi magyarság helyzetének megismerése volt. Az Université de Paris jogi karán Lescure összehasonlító társadalomgazdaságtani és Aftalion közgazdaságtani előadásait hallgatta. Az Institut Catholique-on szintén

Litsek Jenőné

özv. Fodor Ilona, festő

l. Fodor Ilona.

Papp Zuriaikmarschi	[illegible]
Lumnitzer	5.–
Carpione	80.–
	1655.–

MDK

Litsek Jenőné

Tabáni utcarészlet, of.

M. Képzőművésznők K. 9. kiáll. N. Szal. 1917. ápr.

13. 1.

LITSICH JÁNOS

aranymüves mester Budán 1742-ben

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 223. 1

Litsmann

épitész

l. Bierbejtört

235. l.

Makó. R. k. templo

Rupp. M. o. helyr. t. III. 77

Kovács Gy: Makó város

a 19. sz. közep

Litsmann József

l.

Zádor – Rados

356 l.

Kép: 136. n

Litsmann József M.D.K.

/1725-1791 /

A XVIII. sz. 2. felében Debrecenben dolgozó épitőmester

Balogh István: Debrecen, Bp. 1958. 30.l.

Litzmann Josef

a hadadi Wesselényi kastély homlokzat, tető, terve és a földszint és emelet alaprajzai (157, 158, 159 sz.); fekete-fehér reprodukciók.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

176-177

M.D.K.

Litsmann József

1776-1835

a hasonló nevü mester fia,
1806-1807-brn a Nagytemplom épitésén dolgozik

Bálint
Balogh István: Debrecen, Bp. 1958. 31.l.

Litzmann Josef

Morva országból költözött Debrecenbe, ahol 1756. szept. 20-án kapott polgárjogot. Tulajdonképpen bajór eredetű volt, hiteles munkája mindeddig nem került elő.

Bj. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk, Erdélyben, Bukarest, 1970.

1731.

Litzmann Josef

Tudomásunk van arról, hogy a debreceni ref. temető kálvária kápolnáján dolgozott; feltételezik, hogy részt vett a hajdú-kerület székházának építésében is.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

1731.

Litzmann Joseph

A Hadad-i Wesselényi kostély alaprajz koncepciójót illetően, az teljesen a mester elképzelése szerint valósult meg.

B. Nagy Margit: Renepzánsz és barokk Erdélyben, Budapest, 1970

1741.

Litzmann Josef

1761-re kellett bizonyos munkálatokat a mesternek a hadadi kostélyon elvégezni; 1763 egy újabb szerződést jött létre, majd 1768. augusztusában egy másik.

B. Nagy Margit: Renesznász és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

1771.

Litzmann József

1770-ben Wesselényi Ferenc meghalt és fia Farkas más mesterrel folytatta a kadarói építkezést; 1771-ben Gimpfner Franz lett az új építőmester.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

178.

Litsmann

debreceni kőművesmester régi 1818-ban megvizsgálta a debreceni városházát, azt kőrvesztes-nek találta.

Ivod
Z

Zoltai Lajos dr. A debreceni városháza negyszázevestört. Debrecen 1931. 12. l.

~~Kivonat~~ Térkép.

Az UNIVERSUS TERRARUM OR
niae Princeps ex Titiano alakj
térképét szemlélhetjük alól jo
rices uoces quomodo legende su

Rm., mér. a rl.

140-95.

Litsmann József

1831 év végén kiszult, el a hortobágyi kőhid épitéserel.

irod

Horváth Károly. A százéves hortobágyi kőhid. Historia. 1928. 6. sz.

Litsmann

l.

LykaMagyműI300-50

301.1.

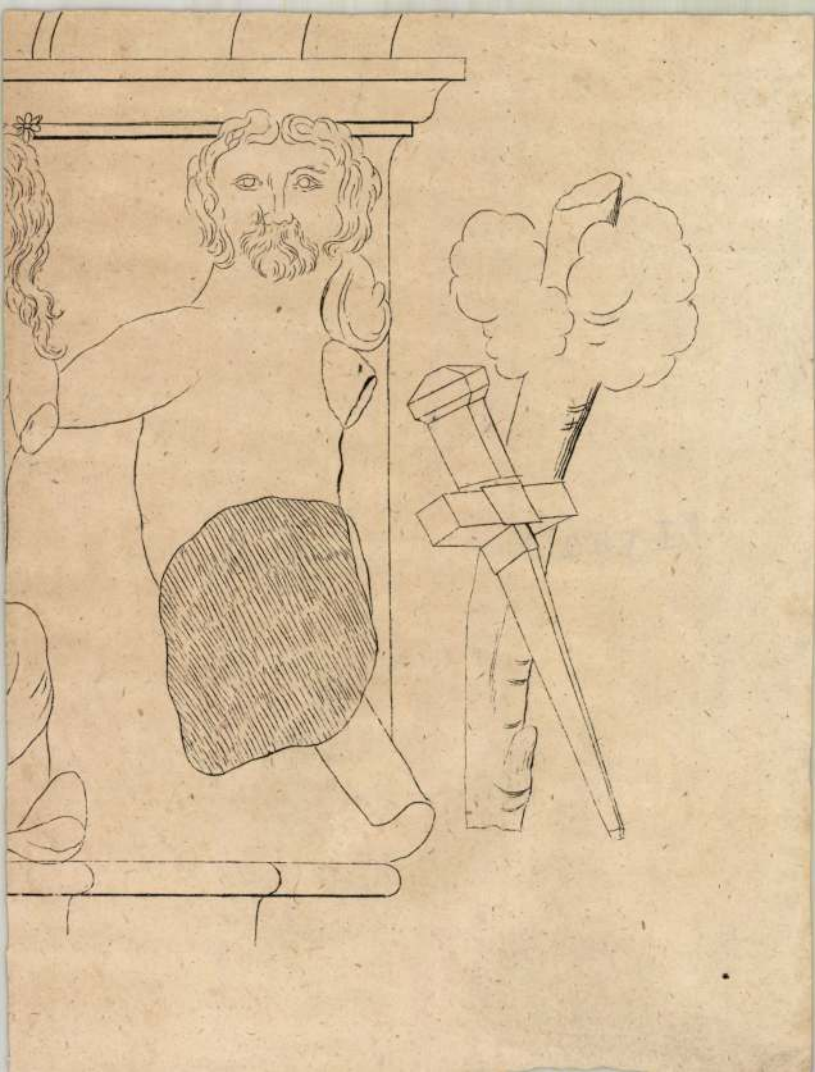

Litsmann József

debreceni építőmester 1827-ben a debreceni városi tanács-tól megbízást kapok, hogy a mátai vendégfogadónál egy jó és állandó kőhid építésére vonatkozóan tegyen projektumot.

A tervet és költségvetést elkészítette, ~~és~~ s a megbízást ~~[illegible]~~ kapta meg Lósy-Schmidt Ede dr. A hortobágyi kőhid építése Debrecen város mátai pusztján 1827 – 1833. Debrecen, 1926, 14 és kövell.

A kőhidat L. 1827 – 1833 ig építette
Horszabb rövidebb megszakítás, okkal.

Litsmann József

A hortobágyi kőhid 9 nyilású, téglaboltozatú hid 1827-őszétől 1833. őszéig épült. A hid egyszerű vonalozásában festői hatású. Hatalmas bolto-

Dr Lósy-Schmidt Ede

A hortobágyi kőhid. Debrecen 1926. 50. l.

Lataival, magas kőburkolatú pilléreivel, hosszú szárnyfalaival a Hortobágy folyó partjáról vézve szép látványt nyújt.

Litsmann József

debreceni építőmester

irod.

Lósy-Schmidt Ede

A hortobágyi kőhid.

Különlenyomat a Magyar

Mérnök- és Építészegylet

Közlönye 1926. évi 5–6.

szamából. Bpest 1926.

Litschmann Pál

épitén

kül 1813-ban Debreczenben

láid

Fleischer Bécs. 65. l.

LÖBL DÁVID ÉS FIA
BPEST
1875

Litsmann József
kömüves

MEK

A hortobágyi kőhid 1827-31-ben épült Povolni Ferenc terve szerint, kivitelező Litsmann Józsefkömüves.

17.o.

repr. 2. ábra.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. 1960 Bp.

M. D. K.

LITTSMANN József

Debrecen. Nagyhortobágyi kőhíd.
1824 - 34.

Magyar építészet. Bp. ~~1951~~. 97. l.
1954.

litschker József

MLK

órásmester

Brassó.

1838. megh. 79 éves korában. Hirnök, 46. szám.

Csatkai Endre: Hitzelberger Antal győri órás fuvolaórái.

ARRABONA 3. Győr. 1961. 153-159.l.

158.l.

M. D. K.

LITSMAN József építőmester

Debrecen, Kossuth u. 18. Z. ház 1826-29

Balogh István: Debrecen. 78. l.

M. D. K.

LITSMANN Pál kőműveslegény

1725 - 1791.

Mesterrajz 1837 (fotó)

Balogh István: Debrecen. 28. l. 30 l.

M. D. K.

LITSMANN József epítő mester

1776 - 1835

Debrecen, Kossuth-u 18. ~~rk. plébánia~~ n. alatti kőkőhöz 1816-18

" Róm. Kath. plébánia (Béke-útja 21

" Sajót háza (Béke útja 31)

Hartobágyi kilenc ugilású kőhíd építése

Povolny Ferenc tervei szerint 1827 - 1833

Balogh István. Debrecen, 31. l. 32. l.

84., - 85. l.

M: D. K.

LITSMANN József építőmester

1776 - 1635

1802-ben lépett be a céhbe

(L. József ém. fia.)

1806 - 1807. Nagytemplom építésén dol-
gozott., sérvek a főhajó beboltozásán

Balogh István: Debrecen. 30. l. 43. l.

44., 45., 46., 48,

Litsmann József épitőmester M.D.K.

épitette fel a hortobági kilenc nyilásos kőhidat, melyre rajta kívül -1827-ben még ketten készitettek tervet és költségvetést. A három tervet Fodor Sámuel városi tanácsnok módositja s az ig létrejött terv alapján készül el a hid 1833. juliusában, a régi fahid pótlására.

Lósy-Schmidt Ede: A hortobági kőhid.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye, Bp.

1926. 60. évf. 5-6. sz. 28-29. old. I-II. rajz. melléklet

Kitsmann József épitőmester

épitette fel a bortobágyi kilenc nyitásos kőhidat, melyre rájta kívül 1827-ben még kettőn kívültetett sorvel és kettőpretett. A három tervet Fodor Sámuel vároni tanácsnok kivitatja s az ily tétrejött terv elfogadás kívül el a tisz 1833. julius-ában, a rási falnak pottatára.

Rózy-Schmidt Ede: A bortobágyi kőhid.

A Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönyeiben, sp.

1926. 60. évf. 5-6. sz. 28-29. old. I-II. rajz.

Litsmann József

Épitette Povolny tervei szerint 1827-1833. a kilenclukú hidat a Hortobágyon.

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen.

35. l

M.D.K.

Litsmann

Kossuth u. 18,
Róm,kath plébánia, Béke utja, 21
Béke utja 31, saját háza.

A hortobágyi hid, de Povolny tervei szerint.

Bkkiat
Balogh István: Debrecen, Bp. 1958. 31.1.

Litsman József, kőművesmester MOK

Debrecenben 1824 ben a csatornázási munkákat ő nyerte el árlejtés alapján. 2820 ld

Sápi Lajos: Debrecen első csatornázása. 269.o.

Déri Múz. Évkönyve. 1968. IX. Debrecen. 1968. Alföldi Nyomda.

Litsman József, kőműves mester MDK

1824-ben építette Debrecenben a tedett csatornát a Német utcában, de nehézségei voltak, anyagi okban és nem volt megfelelő ismerője sem. 290 old.

Sápi Lajos: Debrecen első csatornázása. 269.o.

Déri Múz. Évkönyve. 1968. Debrecen. 1968. Alföldi Nyomda

M.D.K.

Litsman József, debreceni épitőmester

18o3-18o6 között a debreceni Nagytemplom épitését vezeti. Az épitésszel, Péchy Mihállyal viszálykodik technikai készsége kisfoku; 18o7-től Rabl Károlyra bizzák ezt a munkát.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom.Bp.1962.
2o.l. /Műemlékeink/

Litsman József

vezette a debreceni Nagytemplom építését 1803-1806 között. Péchyvel való vinálykodása és technikai hasszégének hiánya miatt az egyház bizalmát elvesztette és 1807-ben a gyöngyösi Rabl Károlyt bízták meg az építés vezetésével.

Balogh István: A debreceni Nagytemplom. Bp. 1962. Képzőmüv. Alap k., 36 l., 2o kép. /Müemlékeink./

20. l.

Litsman József

A debreceni Nagytemplom kifestésére szerződött. Terveket is kértek tőle.

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen 30.l

List

Litsman József

1826-29. épitette Debrecenben / Kossuth u. 18. / copf stilusú laktóházat.

A képzőművészetek Debrecenben 1961. Debrecen

34. l.

Litsman József

Lakóház - Debrecen Kossuth utca 18.
/repr/

A képzőművészetek Debrecenben /szerk. Bőgel József/
1961. Debrecen. Képjegyzék 33.

LITSMAN JÓZSEF

Kossuth u 18 sz. bakóház (repró)

A képzőművészeti Debrecenben, 1961

33 kép

Litsman József építőmester.
Debrecenben működött.
A debreceni ref. Nagy Templom kivitelezését vállalta, de 1808ban felbontottak nekrödését.
1826-29 között építi a Kossuth u 18 alatti lakóházat copf stílusban.
Ő kivitelezte a Kilenclyuku Hartobágyi kőhidat klasicista stílusban

A képzőművészetek Debrecenben. 31 oldal
1961. 35 "

Josef Litzman (1725-1791)

Bajai származású építőmester
Debrecenben dolgozott

A Képzőművészeti Főiskola Debrecenben, 1961

Litsman József építén M.D.K.

debreceni.

1804 ben megbízást adtak neki a debreceni templom terveinek elkészítésére. Ezt a tervet némi változtatással elfogadták.

Balogh J: Péchy hihák s a debreceni nagytemplom építése. Művtört. Ért. 1958 4 sz.
282

M. D. K.

LITTSMANN J. építész

Debrecen Nagyhortobágyi kőhíd

(1827 – 1839)

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 108. l.

Litsmann József

épitész

Gentmüeml

264. l.

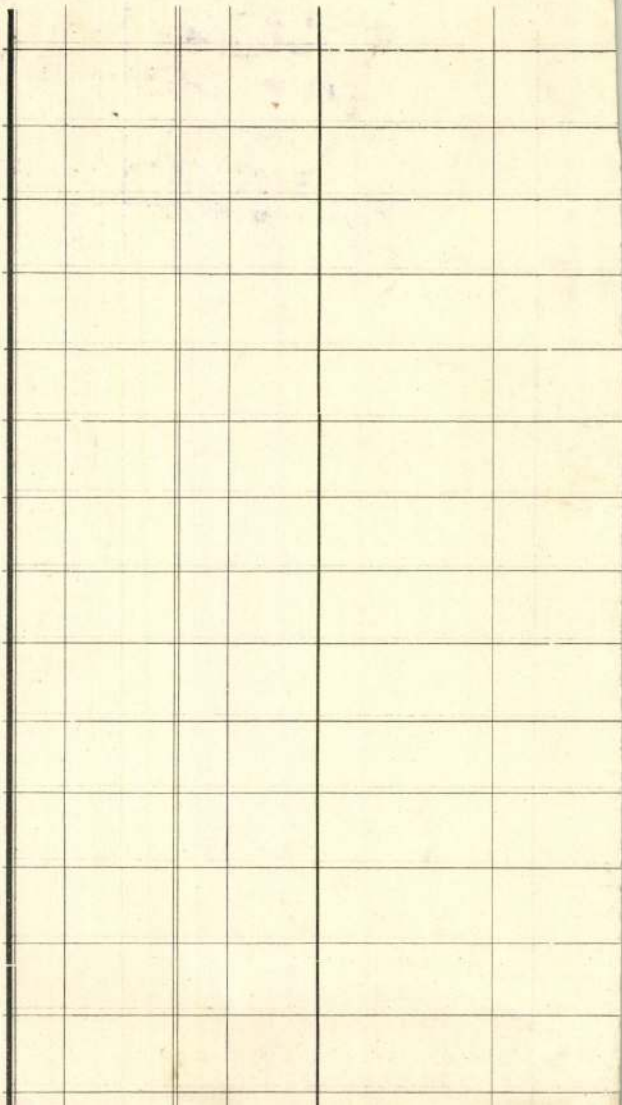

M. P. V.

LITTSMANN József

Debrecen Nagyhortobágyi híd
(1824-34)

Gerő László: Magyar építészet boladó hagyományai Bp. 1951. 54. l.

M.D.K.

Litsmann Pál kőmuveslegény

mesterrajz, 1837, / repr. / alaprjaz, homlokzat.

Balogh István: Debrecen, Bp. 1938, 28.1.

LITTECZKYNÉ Krausz Ilona
— II — ENDRE

Litteczky Endre, festő-grafikusművész

Erdős J. Pál festőművész mondja: a szatmári képzőművészet mindig elszürkült egy kusit Nagybánya árnyékában, a körülményeknek megfelelően inkább a grafika domínált. A régiek: Popp Aurél, Litteczky Endre, Litteczkyné Krausz Ilona és még többen, a rajzban voltak erősebbek.

Kereskényi Sándor: A művészet emberi üzenete.
Utunk, 1984. 11. 30., 7-old.

Litteczkyné Krausz Ilona, festő-grafikusművész

Erdős J. Tál festőművész mondja: a szatmári képzőművészet mindig elszürkült egy kicsit Nagybánya árnyékában. A körülményeknek megfelelően inkább a grafika dominált. A régiek: Litteczkyné Krausz Ilona, Tóth Gyula és még többen, a rajzban voltak erősebbek.

Kereskényi Sándor: a művészet emberi üzenete. Utunk, 1984. 11. 30, 7-old.

LITTMANN "harangöntő", vsobrán
— " — Adalbert
Antal
Béla
Ferenc

álláspontjának ismeretében adja ki az igazgatói

Az eljárás fontosságára való tekintettel az i
távolmaradást csak rendkívül nyomós indok
lefolytatása után **Összmunkatársi Értekezletet**
problémáinak, terveinek megbeszélésre is.

Budapest, 2003. május 26.

Littmann

Harangöntö

Gentmüeml.

347. l.

A közoktatásügyi Népbizto
adott és a gödöllői állam
másolata:

Utasitom az államv
vezető utak gondozása költ
delettel kutalványozott év
végével állandóan szuntess
ségekre f.évi január hó 1-
letekben évi Egyszázötven
sagnak hivatalos nyugtáira

Litman Antal

pesti harangöntő

1792-93. Két harangot öntott a gyöngyösi görögkeleti templom részére

Bachó gyöngyösi templ.

155. l.

4763

Gyüjter

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Földvár, Brassó m.	templom külseje,	

Littmann Adalbert

besztercebanyai harangöntő

XVIII. sz.

Egy harangja a liszkófalni ♁ rk. templom tornyában

Div Felsőm

106 l.

♁ Liptó vm.

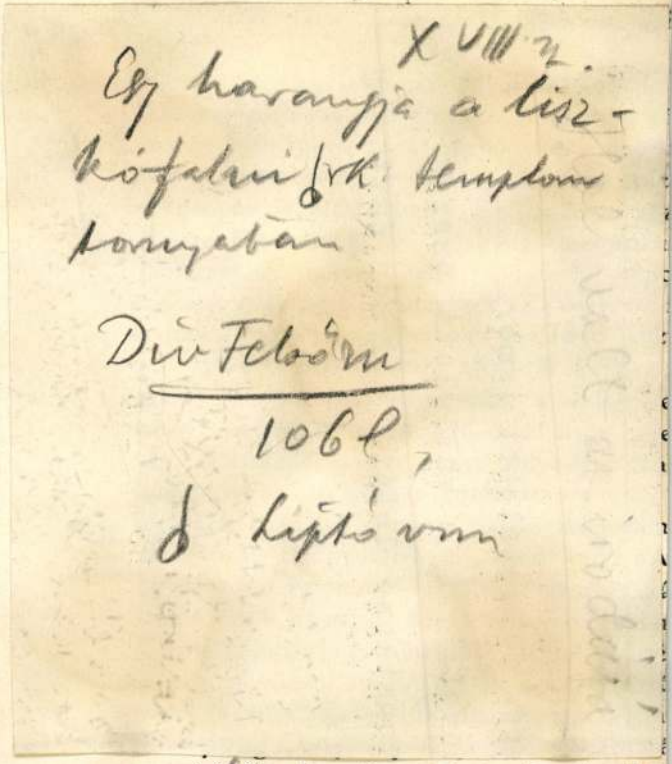

nyezésénél a kormány, a tartományok, a köz
ségek a lehető legkevesebbel járultak hozzá
Ha ki is fejezték elméletben rokonszenvüket
ha meg is szavaztak — kivételesen — eg
kis sovány segítséget, legkevésbbé sem gon
doltak arra, hogy valamelyes hatást gyakc

) fejlődése és jelen állása.

Irta: dr. Gulyás Pál.

neg 1861-ben a pratói népkönyvtárt, mely a ort megnyitja. Példáját csakhamar harmincz-ét más városban is követték: Cremonában, Parmában, Livornóban s egyéb helyeken.

Ugyanekkor a vogherrai földmívelésügyi izottság (Comizio agrario di Voghera) oo—100 kötetből álló könyvadományt ajánott föl mindama községeknek, illetve mun-ásegyesületeknek, melyek népkönyvtárt szer-eznek s ez igéret 73 népkönyvtár keletke-ését vonta maga után, melyek közt nevezett izottság 6772 művet osztott szét.

Az eredményeken fölbuzdulva s az egysé-es továbbfejlesztés biztosítására Luigi Luz-atti több társával együtt 1867-ben megala-ította Milanóban a Società promotrice delle iblioteche popolari czimű egyesületet. Az

Littmann

Szobrász

Nouvelle Revue de Hongrie

1932. XXV. a. XLVII. I. 76-77. l.

Magyar művészek Párisban.

Littmann Adalbert

harangöntö

Besztercebánya. 1842.

l.

Arch. Ert

1905. 163. C.

MDK

Kohl János és Litmann Antal, ~~xxxxxxxx~~ pesti harangöntők.

Márkó rk.templ.Veszprém m. 1789.
Sur.ág.ev. tpl. Veszprém m. 1795. Nagy harang
Követ, ref.templ. Nógrád vm. 1793.
Nemespécsely, ev.ref. templ. Zala vm. 1794.

?rnl?? v. Jmml. ?

Littmann Antal M.D.K.

harangöntő

Kezdetben Kholl Jánossal együtt dolgozott 1793-tól önálló öntésű harangjaival találkozunk.

Patay P: Nógrád megye harangjai. Műv-tört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 n. 166

Littmann Antal

pesti harangöntő MDK

A csesztvei ev. templom harangja. /1793/

173.o.

Genthon:Nógrád. 1954.

M.D.K.

Littman Anton

harangöntő

Mikálygerge r. k. templom harangját
öntötte J. Khol-lal együtt.
Nógrád ev. templom 1801.

Patay P.: Nógrád megye harangjai.
Műv. tört. Ért. 1958 (VII) 2-3 sz. 157

Litmanns Antal

pesti ágöntö

Suri rk. tpl. leg-
nagyobb és Közepső
hgja 1795

Tml

Népkönyvtárak (olasz) állami rendezése

V. 17, 18, 19

Littman Béla

Besztercebánya 1844

wód

z

Kovács Harang

65. l.

Anonym, a XVII sz.

Zrínyi Miklós tatár

Hegyes vidék előterében,
zolt férfi; ki jobbra fordulsan á
nyilvesszőt tart. Felirata a k
Dis ist der Tärter de
gefangen bekömen
alól jobbra: Joh. Hoffmann
Rézmetszet, maga
Ltn. 1422g
Szabl. 15Z-g
570-914-92

L i t t m a n n

építész

Budapesti Hirlap. 1913.jan.14.
(Budapest szépitése.)

Littmann Ferenc

harangöntő

Besztercebánya XVIII. sz

l.

Gladstone, Kösl

1925. 505. l.

Jurkovich Likke

Litman Ferenc 1804. és 1810

1799, ~~és~~ 1803 ~~-ban~~ Beszterce-bányán öntött egy-egy harangja 1917-ben hadi célokra rekvirálva lett, honnan, nincs említve.

LEVELEZŐLAP

MOB 518/1917. 7. akta.

Feladó:

Viktória-nyomda.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Litman Ferenc

1804 Beszterczebányán öntötte a liptó-
nyvári rk. plébánia-
templom egyik harang-
ját

MOB 413/1918. sz

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Litman Ferenc Besztercebányan

öntötte a köv. harangokat:

Keszihóczi (?) rk. templom 1808
Keszihóczi (világosan kürva) templom
Huszár György által rendelt harang-
ja 1810-ben.

Rómer Flóris hagy
XLIX. s.

Litman Mihály Antal
pesti harangöntö
1796-ban öntöke az
alábbi egyház nagyobb
harangját *

Feleki József: A
foktör ref. egyház
multja és jelene
Bp. 1881.
22. l.

* Elpusztult az
1836-iki itteni
tűrvénben

Europa

Film. – Könyv- l. terjesztő és k. kiadó R.T.

Budapest

V. Rothemere-u 12. III

LITTMANN Frigyes

Littmann Frigyes

Leanytej c. nobra
repr.

Uj Szin

1930. 1. 4. 26 d.

Megbizottunk csakis a megrendeléskor jogosult 8 % összeg beszedésére, a leszállitott áru visszavételére és

Minden megrendelt ár

Összérték: P 102,95

Előlegképpen fizettem megrendeléskor számlám javára 8 pengőt és kötelezem magamat, hogy a hátralékos összeget a számla keltétől számitott 30 napon belül kezdődő nyolc egyenlő, egymást követő havi részletben a nekem beküldendő postatakarékpénztári ürlapok felhasználásával pontosan megfizetem.

Tudomásul veszem, hogy késedelmes fizetés esetén a részletfizetési kedvezmény megszünik, hogy **a vámköltség engem terhel,** hogy ezen megrendelést vissza nem vonhatom, ellenben Önnek jogában áll ezen üzlettől visszalépnie, továbbá, hogy **jelen megrendeléstől eltérő szóbeli megállapodások érvénytelenek.**

Per esetére alávetjük magunkat a budapesti Ügyvédi Kamara bármelyik titkára által kijelölendő Budapesten ülésező egy biróból álló választott biróság hatáskörének, illetékességének és itéletének.

Kelt Bpest 1930 aug 9 Tisztelettel

A közvetitő aláirása: [signature]

A megrendelő tölti ki.

A vevő aláirása: [signature]

foglalkozása: [illegible]

főbérleti / albérleti lakcime: VI. Aréna út 41

Postacime:

M.D.K.

Littmann Frigyes szobrász

"/Nemes Marcell unokaöccse/" aki -a lap szerint- a Sándor Móric müépitész által, a Ménesi-uton tervezett villa parkjában felállitott női akt-szobrot készitette. A kritika a müvet komoly elismerésben részesiti.

"Villaváros a Gellérthegyen" c. közl.
Szinházi Élet. Bp. 1929. nov. 10-16. XIX. évf.
46. sz. 96-97. lap.

LITTMANN FRIGYES, szobrász

Goldmann György szobrászművész 1926-ban Littmannal együtt bérelt közös műtermet Párizsban a rue Daguerre 11.sz.ház. udvarán. 277.old.

SZIGETI ISTVÁN: Goldmann György szobrászművész érme 277.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyűjtés köréből. XXI.évf. ------ 1965. 33-34.szám. Bp.

LITTMANN 1. *Frigyes*, szobrász, Hidegszamos (Kolozs vm.) 1907 febr. 17. A bpesti képzőm. főiskolán és Párizsban tanult. 1928 óta a francia fővárosban dolgozik, s leginkább portré szobrokat készít.

E G II 38 b

Balta köböl, öskori VII. 92; 95/103–107, 122

LITTNER Geagi
— " — tohann
— " — Mór
— " — Samuel
— " — Vera
LITTSAI Gyöngyi

Littner, Georgi

1792

Kolozsvári asztalosok

2. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Littner, Johann

17.92

Kolozsvári artalorok

2. l.

sovább

Littner Mór

Mata János

Márton Lajos

Menyhárt József

Nagy Árpád

Nagy Ferenc

Paál István

Pasay Mihály

Petry Béla

Radó és Lányi

Radványi Román Karoly

l. Kisgrafika

1939. 1. n. 3. l.

85431-1911. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának, f. hó 5-én 482. sz. a. kelt fölterjesztésére, tudomása és megfelelő további eljárás végett megküldöm.

Budapest, 1911. julius 18.

Litner, Samuel

XVIII.7.

Kolozsvári asztalosok

2. f.

Boldva

Littner Vera

Magyar Hirlap 1981/2/1/8

Littner Vera rajza

Littner Vera

magyar kul...

LITTNER VERA festménykiállítását kedden délután nyitotta meg dr. Domonkos Imre művészettörténész a II. kerületi Tanács művelődési központjának kiállítótermében.

Magyar Hirlap 1979/266/8

Littner Vera festőművész kiállítása november 3-ig tekinthető meg az Országos Rabbiképző Intézet (Bp. VIII., József körút 27. sz.) dísztermében.

Magyar Nemzet 1983. X. 6.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Littner Vera

MAGYAR HÍRLAP

1981 FEB 1

említeni ezt a három, egy-egy részletében értékes, kétségbevon-

1021

Littner Vera rajza

b) A fel nem sorolt clearing deviz
molás alapjául vett deviza fent
zásra.
c) Államközi megállapodásokon alapul
d) Csak magyar—szovjet viszonylatba

A fontosabb konv
dollárhoz viszony

(A Magyar Nemzeti Bank által jegyzet

	Egy USA-dollár egyenlő
Angol font *	
Belga frank	0,414
Dán korona	32,54
Francia frank	6,23
Holland forint	4,68
Norvég korona	2,20
	5,28

* Egy angol font egyenlő 2,41 USA-doll

Littsai György

Vakáció (szepró)

Nagyművelés, 1965, 4 m., 3 fold.